BnF Gallica

Grec 635

Source gallica.bnf.fr / Bibliothèque nationale de France. Département des manuscrits. Grec 635

BnF Gallica

ATHANASIUS Alexandrinus (S.). Auteur du texte. Grec 635. 1301-1400.

1/ Les contenus accessibles sur le site Gallica sont pour la plupart des reproductions numériques d'oeuvres tombées dans le domaine public provenant des collections de la BnF. Leur réutilisation s'inscrit dans le cadre de la loi n°78-753 du 17 juillet 1978 :
- La réutilisation non commerciale de ces contenus ou dans le cadre d’une publication académique ou scientifique est libre et gratuite dans le respect de la législation en vigueur et notamment du maintien de la mention de source des contenus telle que précisée ci-après : « Source gallica.bnf.fr / Bibliothèque nationale de France » ou « Source gallica.bnf.fr / BnF ».
- La réutilisation commerciale de ces contenus est payante et fait l'objet d'une licence. Est entendue par réutilisation commerciale la revente de contenus sous forme de produits élaborés ou de fourniture de service ou toute autre réutilisation des contenus générant directement des revenus : publication vendue (à l’exception des ouvrages académiques ou scientifiques), une exposition, une production audiovisuelle, un service ou un produit payant, un support à vocation promotionnelle etc.

CLIQUER ICI POUR ACCÉDER AUX TARIFS ET À LA LICENCE

2/ Les contenus de Gallica sont la propriété de la BnF au sens de l'article L.2112-1 du code général de la propriété des personnes publiques.

3/ Quelques contenus sont soumis à un régime de réutilisation particulier. Il s'agit :

- des reproductions de documents protégés par un droit d'auteur appartenant à un tiers. Ces documents ne peuvent être réutilisés, sauf dans le cadre de la copie privée, sans l'autorisation préalable du titulaire des droits.
- des reproductions de documents conservés dans les bibliothèques ou autres institutions partenaires. Ceux-ci sont signalés par la mention Source gallica.BnF.fr / Bibliothèque municipale de ... (ou autre partenaire). L'utilisateur est invité à s'informer auprès de ces bibliothèques de leurs conditions de réutilisation.

4/ Gallica constitue une base de données, dont la BnF est le producteur, protégée au sens des articles L341-1 et suivants du code de la propriété intellectuelle.

5/ Les présentes conditions d'utilisation des contenus de Gallica sont régies par la loi française. En cas de réutilisation prévue dans un autre pays, il appartient à chaque utilisateur de vérifier la conformité de son projet avec le droit de ce pays.

6/ L'utilisateur s'engage à respecter les présentes conditions d'utilisation ainsi que la législation en vigueur, notamment en matière de propriété intellectuelle. En cas de non respect de ces dispositions, il est notamment passible d'une amende prévue par la loi du 17 juillet 1978.

7/ Pour obtenir un document de Gallica en haute définition, contacter
utilisation.commerciale@bnf.fr.

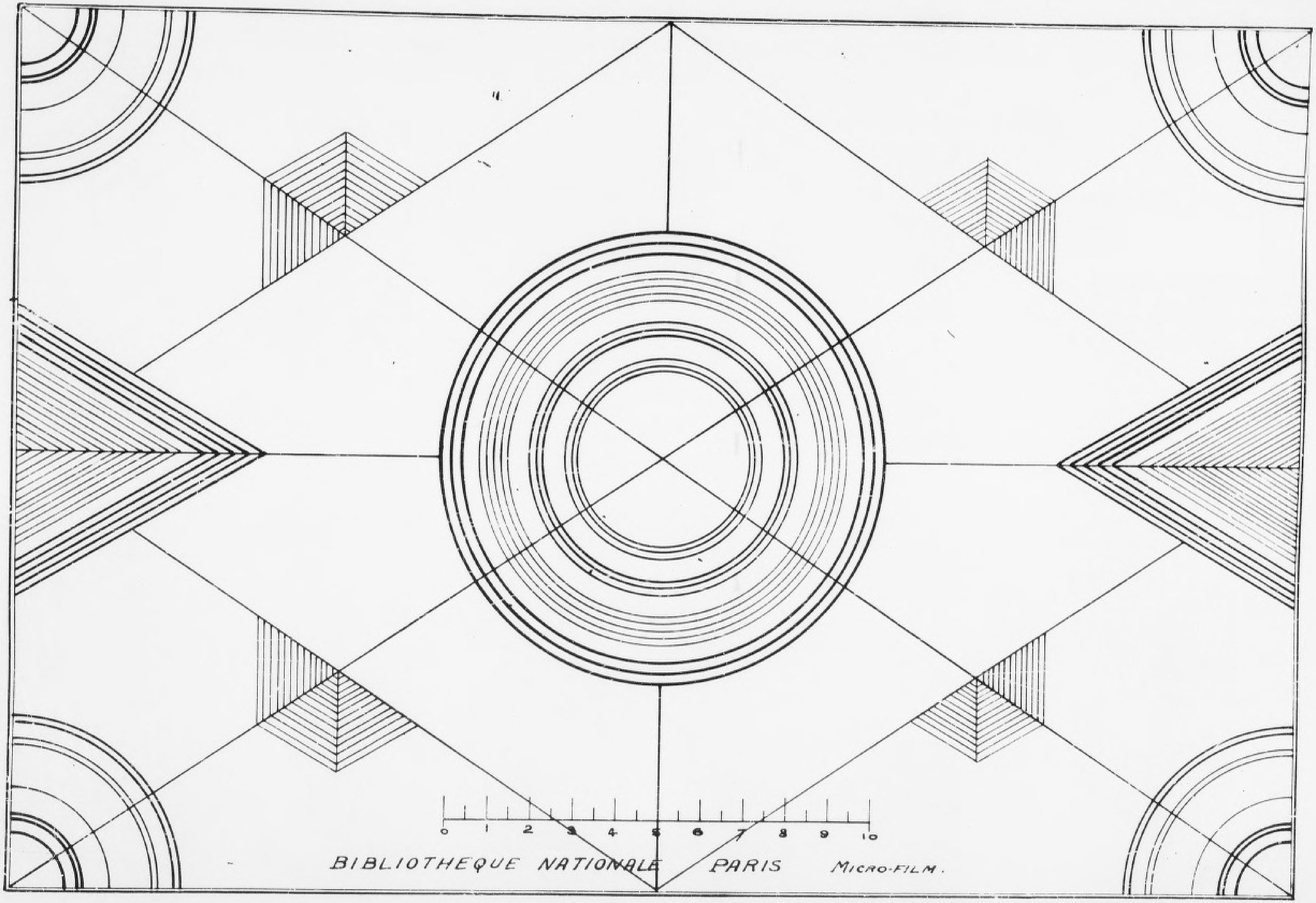

Source gallica.bnf.fr / Bibliothèque nationale de France. Département des manuscrits. Grec 635

DANS L'INTÉRÊT DE LA RECHERCHE LA BIBLIOTHÈQUE NATIONALE TIENT UN FICHIER DES TRAVAUX RELATIFS AUX MANUSCRITS QU'ELLE CONSERVE.

ELLE PRIE LES UTILISATEURS DU PRÉSENT MICROFILM DE LUI SIGNALER LES ÉTUDES QU'ILS *ENTREPRENDRAIENT* *ET PUBLIERAIENT* A L'AIDE DE CE DOCUMENT.

BIBLIOTHÈQUE NATIONALE
PARIS

DÉPARTEMENT
DES MANUSCRITS

Fond Grec
Cote 635
Pages entier
à

R. 3245
- 50018 bis -
: 10

Cod. 4249 Bomb. 19 fol.

Chrysostomi in Beatitudines homilia 15. 1.a 2.a 3.a et 4.a

Ephræm de salute animæ et de futuro judicio.

Narratio de Germano CP. de imagine Christi.

Gregorii Nysseni de vita Gregorii Thaumaturgi.

Gregorii Nicomediensis in Deiparæ præsentationem.

Chrysostomi in Seraphim.

Martyrium Menæ Ægyptii.

Epiphanii in sepulturam Domini &c.

Chrysostomi catecheticus in Pascha.

Ejusdem in decem virgines.

Martyrium Petri et Pauli.

Vita Mariæ Ægyptiacæ per Sophronium

Quo modo allatus sit sanguis qui e latere imaginis Christi fluxit.

+ De imagine Deiparæ non manu facta.

Marci monachi de lege spirituali.

Ejusdem consultatio mentis cum anima

Excerpta ex historia Lausiaca Palladii.

De illo, esto consentiens adversario tuo.

Athanasii doctrina ad Antiochum ducem.

Chrysostomi in illud, vanum frustra turbatur omnis homo. &c

Marci monachi interrogatio de baptismate.

\+ De lapsis per incuriam et excusationes quærentibus.

^ ejusd. homil. parænetica in ingressum sanctæ quadragesimæ.

635. S. Joannis Chrysostomi homiliæ XIV., XV., I-IV. (1); — S. Ephræmi homilia de salute animæ et futuro judicio (63); — Germani, CP. patriarchæ, narratio de imagine Christi Berytensi (70); — S. Gregorii Nysseni oratio in laudem S. Gregorii Thaumaturgi (72); — Georgii, Nicomediensis episcopi, oratio in beatæ Mariæ præsentationem (114); — S. Joannis Chrysostomi homilia in Seraphim (125); — Martyrium S. Menæ Ægyptii (133 v°); — S. Epiphanii, archiepiscopi Cypri, homilia in Christi sepulturam (141); — S. Joannis Chrysostomi homilia catechetica in S. Pascha (156 v°); — ejusdem homilia in decem virgines (158); — ejusdem oratio I. in Job (164); — Martyrium SS. Petri et Pauli apostolorum (171); — Vita S^æ. Mariæ Ægyptiacæ, auctore Sophronio Hierosolymitano (189 v°); — Narratio de sanguine qui a latere imaginis Christi, a Nicephoro imp. allatæ, fluxit (213); — De imagine Deiparæ non manu factæ (214 v°); — Anonymi de iis qui per incuriam lapsi sunt et peccata excusare conantur : Ἀδελφέ, τὸν μονήρη βίον... (216); — Marci monachi de lege spirituali (222); — ejusdem consilium mentis ad animam (228 v°); — Excerpta e Palladii historia Lausiaca (232 v°); — Explicatio dicti illius : Inimico tuo fausta precare : Ἐὰν ἀκριβῶς ἐξετάσῃς... (237 v°); — S. Athanasii Alexandrini didascalia ad Antiochum ducem (242 v°); — S. Joannis Chrysostomi homilia in illud : Verum frustra turbatur omnis homo (262 v°); — Marci monachi interrogata et responsa de baptismate (264 v°).

XIV s. Bombyc. 271 fol. (Colbert. 4249.) P.

635.

Volume de 275 feuillets
Les feuillets 201-275 sont mutilés
17 Octobre 1882.

Colbert 4249 Regius 2424 3

κατασχῶμεν τὴν μνήμην τῶν ἤδη
λεχθέντων παρ' ἡμῶν καὶ ὅσα ἐν ταύταις ἀπαι
τῶν τῆς διδασκαλίας λόγων· οὐδὲ γὰρ
τοῦτο μόνον ἐστὶ τὸ σπουδαζόμενον ἡμῖν
ἁπλῶς πολλὰ εἰπεῖν· ἀλλὰ διὰ τοῦτο
λέγομεν· ὥστε αὐτὰ διηνεκῶς ὑμᾶς
ἔχειν ἐμπεπηγότα ταῖς διανοίαις
ταῖς ὑμετέραις. ἵνα μὴ μόνον αὐτοὶ
εἰδῆτε τὰ ἐν ταῖς θείαις γραφαῖς ἐγκεί
μενα· ἀλλὰ καὶ ἑτέροις διδάσκαλοι
γίνησθε δυνάμενοι καὶ ἄλλους νουθε
τεῖν· ἕκαστος τοίνυν ὑμῶν παρακαλῶ
ἐντεῦθεν ἐξιὼν μετὰ τοῦ πλησίον, ἀνα
λαμβανέτω τῶν εἰρημένων τὴν μνήμην·
καὶ τὰ παρ' ἑαυτοῦ ὅσα φέρων διχέσθω·
καὶ τὰ παρ' ἑτέρων μνημονευθέντα· καὶ
οὕτως συλλέγοντες ἅπαντα· καὶ ἐν
αὐλῶν αὐτῶν ἔχοντες τὴν μνήμην μόνοι
καὶ δὲ ἀναχωρεῖτε· καὶ θεῖα αὐτοῖς ἀνα
μαρυκώμενοι τὰ θεῖα ταῦτα διδάγμα
τα· ἵν' ἀεὶ ἐν τούτοις ἔχοντες τὴν μέριμναν
ἅπασαν καὶ ἀσχολοῦντες ὑμῶν τὴν
διάνοιαν· δυνήσθε μετ' εὐκολίας περι
γίνεσθαι καὶ τῶν παθῶν τῶν ἐνο
χλούντων· καὶ τὰς τοῦ διαβόλου μη
χανὰς διαφυγεῖν· ἔνθα γὰρ ἂν ἴδη

κατασχῶμεν ἐν τῇ μνήμῃ τῶν [illegible]

[illegible] ἀριστερῶς ἐν φ[illegible]μαχοις και [illegible]

Jo. Chrys. hom. 14. in Gen.

BIBLIOTHECA REGIA

ὅπου ἡ προσδαιμόνων ἐκεῖνος ψυχὴν τὰ
τοῦ θεοῦ μεριμνῶσαν· καὶ διηνεκῶς ἐ-
κεῖνα φανταζομένην· καὶ ταῦτα πε-
ριφέρουσαν, οὐδὲ προσεγγίσαι τολμᾷ·
ἀλλὰ ταχέως ἀποπηδᾷ· καθάπερ ἀ-
πὸ πυρός τινος ὑποστὰς τοῦ πνς ἐ-
νεργείας φυγαδευόμενος· ἵν' οὖν κ(αὶ)
αὐτοὶ τὰ μέγιστα κερδάνωμεν· κἀκεί-
νου περιγενέσθαι δυνηθῶμεν· καὶ
τὴν παρὰ τοῦ θεοῦ ῥοπὴν μειζόνως ἐ-
πισπασώμεθα· ἐν τούτοις ἀσχολῶμεν
ἡμῶν τὴν διάνοιαν· οὕτω γὰρ ἡμῖν καὶ
τὰ δυσχερῆ πάντα εὐμαριαθήσεται
καὶ τὰ δύσκολα εὔκολα γενήσεται·
καὶ τὰ δοκοῦντα εἶναι λυπηρὰ· χαρ-
τὸν λήψεται τέλος· καὶ οὐδὲν ἡμᾶς τῶν
παρόντων λυπῆσαι δυνήσεται· ἐὰν
γὰρ τὰ τοῦ θεοῦ μεριμνῶμεν, τὰ ἡμέ-
τερα αὐτὸς μεριμνήσει· καὶ μετὰ
πολλῆς ἀδείας τὸ πέλαγος τοῦ πα-
ρόντος βίου διαπλεύσομεν· καὶ
ὑπὸ τοῦ μεγάλου κυβερνήτου τοῦ ἐπὶ
πάντων θεοῦ ὁδηγούμενοι καταντή-
σωμεν εἰς τὸν λιμένα τῆς τούτου φι-
λανθρωπίας· ᾧ ἡ δόξα, καὶ τὸ κράτος,
νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων ἀμήν :–

τῷ δὲ ἀδὰμ οὐχ εὑρέθη βοηθὸς ὅμοι-
ος αὐτῷ· καὶ ἐπέβαλεν ὁ θεὸς ἔκστασιν
ἐπὶ τὸν ἀδὰμ καὶ ὕπνωσε· καὶ ἔλαβε
μίαν τῶν πλευρῶν αὐτοῦ· καὶ ἀνεπλή-
ρωσε σάρκα ἀντ' αὐτῆς· καὶ ᾠκοδόμη-
σε κύριος ὁ θεὸς τὴν πλευρὰν ἣν ἔλαβεν ἀπὸ
τοῦ ἀδὰμ εἰς γυναῖκα :–

Πολλὰς ὑμῖν ἔχω χάριτας ὅτι μετὰ πο-
λλῆς τῆς προθυμίας χθὲς ἐδέξασθε
τὴν παρ' ἡμῶν παραίνεσιν· καὶ πρὸς
τὸ μῆκος τῶν εἰρημένων οὐ μόνον
οὐκ ἐδυσχεράνατε ἀλλὰ καὶ μέχρι τοῦ
τέλους αὐτῶν παρηκολουθήσατε ὥσπερ ἀ-
κμάζοντα ὑμῖν ἐναπομεῖναι τὸν
τῆς ἀκροάσεως πόθον· ὅθεν καὶ χρη-
στὰς ἡμῖν τὰς ἐλπίδας ὑπεφήνατε ὡς
διὰ τῶν ἔργων ἐνδειξάμενοι ταύτης
ἡμετέρας συμβουλῆς· ὁ γὰρ μετὰ τοσαύ-
της ἡδονῆς ἀκούων δῆλος ἂν ᾖ καὶ
πρὸς τὴν διὰ τῶν ἔργων πρᾶξιν πα-
ρασκευασάμενος· ἄλλως δὲ καὶ νῦν τὴν
συνδρομὴν τεκμήριον ἂν γένοιτο τῆς
κατὰ ψυχὴν ὑμῶν ὑγείας· ὥσπερ γὰρ
τὸ πεινῆν σωματικῆς ὑγείας σημεῖ-
ον ἐστίν, οὕτω τὸ λογίων θείων ἐρᾶν, ψυ-

χικῆς ὑπεροχῆς τεκμήριον ἂν γένοιτο
μέγιστον· ἐπεὶ οὖν ὁ καρπὸς τῆς ἡμετέ
ρας σπουδῆς δείκνυσι τῆς ὑπακοῆς τὴν
ἐκπλήρωσιν· φέρε καὶ ἡμεῖς τὸν μισ
θὸν ὃν ὑπεσχόμεθα χθὲς· καταβάλω
μεν ὑμῶν τῇ ἀγάπῃ τὴν πτωχικὴν παντ
λείω διδασκαλίαν· μαθὸν κἀμοὶ τὸ
καταβαλλόμενον τι δυνάμενον αὐξῆσαι
τὴν περιουσίαν καὶ ὑμᾶς τοὺς ὑποδεχο
μένους πλουσίους ἀπεργαζόμενον·
τοιαῦτα γὰρ ἅπαντα τὰ πνευματικά·
ὅπερ ἐπὶ τῶν αἰσθητῶν πραγμάτων
οὐκ ἔνι· ἐκεῖ μὲν γὰρ ὁ καταβάλλων· ἠ
λάττωσεν αὐτοῦ τὴν οὐσίαν καὶ τὸν ὑπο
δεχόμενον εὐπορώτερον κατέστησεν·
ἐνταῦθα δὲ οὐχ οὕτως· ἀλλὰ καὶ ὁ κατα
βάλλων ταύτῃ μᾶλλον τὸν οἰκεῖον πλοῦ
τον αὔξει καὶ τοῖς ὑποδεχομένοις μεί
ζων ἡ περιουσία γίνεται· ἐπεὶ οὖν καὶ
ἡμεῖς ἕτοιμοι πρὸς εὐγνωμοσύνην·
καὶ ὑμεῖς ὑποδέχεσθαι μέλλοντες τὸν
πλοῦτον τοῦτον τὸν πνευματικὸν ἀπερισπασ
μένους ἔχετε τοὺς κόλπους τῆς διανοί
φέρε τὴν ὑπόσχεσιν πληρώσωμεν· καὶ
τῆς ἀκολουθίας πάλιν τῶν παρὰ τοῦ
μακαρίου μωσέως ἀνεγνωσμένων ἀ

ψάμενοι ἐντεῦθεν ὑμῖν τὸν μισθὸν κα
ταβάλωμεν· τίνα οὖν ἐστὶ τὰ σήμερον
ἀνεγνωσμένα ἀναγκαῖον εἰς μέσον προ
θεῖναι· ἵν᾽ οὕτω μετὰ ἀκριβείας διερευ
νώμενοι τὸν τοῖς ῥήμασιν ἐναποκεκρυ
μμένον πλοῦτον τῶν νοημάτων, προ
θῶμεν ἐπὶ τῆς ὑμετέρας ἀγάπης· ἠκού
σατε γὰρ ἀρτίως τῆς θείας γραφῆς λεγού
σης· τῷ δὲ ἀδὰμ οὐχ εὑρέθη βοηθὸς ὅ
μοιος αὐτῷ· τί βούλεται ἡ βραχεῖα αὕτη
λέξις, τῷ δὲ ἀδάμ· τίνος ἕνεκεν προ
σέθηκε τὸν σύνδεσμον· οὐ γὰρ ἤρκει εἰ
πεῖν τῷ ἀδάμ; οὐχ ἁπλῶς ταῦτα διε
ρευνᾶσθαι σπουδάζομεν φιλοτιμίας
ἕνεκεν περιττῆς· ἀλλ᾽ ἵνα μετὰ ἀκρι
βείας ὑμῖν ἅπαντα ἑρμηνεύοντες
παιδεύσωμεν ὑμᾶς μὴ δὲ βραχεῖαν λέ
ξιν· μὴ δὲ συλλαβὴν μίαν παρατρέχειν
τῶν ἐν ταῖς θείαις γραφαῖς κειμένων·
οὐ γὰρ ῥήματά ἐστιν ἁπλῶς· ἀλλὰ τοῦ πνς
τοῦ θείου ῥήματα· καὶ διὰ τοῦτο πολὺν
ἐστὶ τὸν θησαυρὸν εὑρεῖν καὶ ἐν μιᾷ συλλα
βῇ· προσέχετε οὖν παρακαλῶ μετὰ ἀ
κριβείας· μηδεὶς νωθείς· μηδεὶς ὑπνη
λός; πάντες διεγηγερμένοι τὴν
διάνοιαν παρέχετε· μηδεὶς ἔξωθεν βι

ἀθῶον τὸν λογισμόν· μηδὲ φροντίδας
μεριμνητικὰς ἐπισυρόμενος ἐν ταύτ(ῃ) ἀ-
φηκέτω· ἀλλ' ἐν μόνῳ τῷ πνευματικῷ ταύ-
της συνόδου τὸ ἀξίωμα· καὶ ὅτι διὰ
τῆς τῶν προφητῶν γλώττης τοῦ θεοῦ πρὸς
ἡμᾶς διαλεγομένου ἀκούομεν, οὕτω
τὴν ἀκοὴν ὑπεχέτω καὶ συντεταμένον
ἐχέτω τὸν νοῦν· ἵνα μηδὲν τῶν παρ' ἡμῶν
καταβαλλομένων σπερμάτων εἰς πέ-
τραν κατενεχθῇ· ἢ παρὰ τὴν ὁδόν· ἢ
παρὰ τὰς ἀκάνθας· ἀλλ' ὁλόκληρον
τὸ σπέρμα εἰς τὴν γῆν τὴν καλὴν κατα-
βληθέν· τὸ πλάτος λόγῳ τῆς διανοίας
τῆς ὑμετέρας δαψιλῆ τὸν καρπὸν ὑμῖν
ἐνεγκεῖν δυνηθῇ· καὶ πολυπλασιάσῃ
τὰ παρ' ἡμῶν καταβαλλόμενα· ἀλλ' ἴ-
δωμεν λοιπὸν τί βούλεται ἡμῖν αὕτη
ἡ τοῦ συνδέσμου συμπλοκή· τῷ δὲ ἀ-
δὰμ φησὶν οὐχ εὑρέθη βοηθὸς ὅμοιος αὐ-
τῷ· θέασαι τῆς θείας γραφῆς τὴν ἀ-
κρίβειαν· ϛ ποιοῦσα· τῷ δὲ ἀδὰμ οὐχ εὑ-
ρέθη βοηθός· οὐκ ἔστη μέχρι τούτου·
ἀλλὰ προσέθηκεν ὅμοιος αὐτῷ· τῇ προσ-
θήκῃ ταύτῃ παραδηλοῦσα ἡμῖν τὴν αἰτίαν
δι' ἣν τοῦ συνδέσμου τὴν συμπλοκὴν
ἐποιήσατο· οἱ μὲν λοιπὸν τοῖς ὑπε-

ρον ἐπεμβάλλειν δυνάμενοις ἤδη προορᾶν
τὸ μέλλον ἀφ' ἡμῶν ῥηθήσεσθαι· ἀλλ' ἐ-
πειδὴ προσήκει ἡμᾶς κοινὴν πρὸς ἀ-
πάντας ποιουμένους τὴν διδασκαλίαν
σαφῆ ποιεῖν τὰ παρ' ἡμῶν λεγόμε-
να· φέρε διδάξωμεν ὑμᾶς τίνος ἕνε-
κεν οὕτως εἴρηκεν· ἀλλὰ μακρὸν ἀνά-
σχεσθε· ἐπειδὴ γὰρ ἐν τοῖς προρρη-
θεῖσι καθάπερ ἐμνημόνευσε ϛ ποιοῦσα
ἡ θεία γραφή· ὅτι ποιήσωμεν αὐτῷ βο-
ηθὸν κατ' αὐτόν, εὐθέως ἐδίδαξεν ἡμᾶς
τὴν τῶν θηρίων καὶ τῶν ἑρπετῶν καὶ
τῶν ἀλόγων ἁπάντων δημιουργίαν.
» φησὶ γάρ, καὶ ἔπλασεν ὁ θεὸς ἐκ τῆς γῆς
» πάντα τὰ θηρία καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ
» οὐρανοῦ καὶ ἤγαγεν αὐτὰ πρὸς τὸν ἀδὰμ
» ἰδεῖν τί καλέσει αὐτά· καὶ καθάπερ δε-
σπότης πᾶσιν ἐπέθηκε τὰ ὀνόματα κατὰ
τὴν οἰκείαν προσηγορίαν ἑκάστῳ γένει
τῶν θηρίων καὶ τῶν πετεινῶν καὶ πάν-
των ἀλόγων κατὰ τὴν παρασχεθεῖσαν
αὐτῷ σοφίαν ἀπένειμεν· ἵνα ϛ δὲ μὴ ἔ-
χωμεν λοιπὸν ὅτι ἐκεῖνα μὲν ἅπαντα
τὰ ἑρμηνευμένα ϛ καὶ ὑπηρεσίαν τινὰ
πληροῖ· καὶ συνεφάπτεται τῶν κατ'
αὐτόν, ἀλλ' ὅμως ἄλογά ἐστιν· καὶ πολλῷ

τῷ μέτρῳ λειπόμενα τοῦ ἀνθρώπου· καὶ ἵ-
να μὴ νομίζωμεν ὅτι περὶ τούτων εἶπεν
ποιήσωμεν αὐτῷ βοηθόν· εἰ γὰρ καὶ
βοηθεῖ καὶ πρὸς πολλὰ χρήσιμα κα-
θέστηκε τῇ τοῦ ἀνθρώπου ὑπηρεσίᾳ· ἀλλ' ὅμως
ἄλογά ἐστιν· ὅτι μὲν γὰρ βοηθεῖ, δείκνυ-
σιν αὐτὴ ἡ πεῖρα τῶν πραγμάτων· καὶ
γὰρ τὰ μὲν πρὸς τὴν τῶν φορτίων μετα-
κομιδὴν ἡμῖν ἐστὶν ἐπιτήδεια, τὰ
δὲ πρὸς τὴν τῆς γῆς ἐργασίαν· βοῦς
μὲν γὰρ ἄροτρον ἕλκει καὶ αὔλακα ἀ-
νατέμνει· καὶ πολλὴν ἑτέραν χρείαν πρὸς
τὴν γεωργίαν ἡμῖν εἰσφέρει· ὄνος δὲ πά-
λιν πρὸς τὴν τῶν φορτίων μετακομι-
δὴν πολλὴν παρέχει τὴν χρείαν· καὶ ἕτε-
ρα δὲ πολλὰ τῶν ἀλόγων ἡμῖν ὑπηρετεῖ-
ται πρὸς τὰς τοῦ σώματος χρείας· καὶ
γὰρ τὰ πρόβατα τὴν ἐκ τοῦ ἐρίου χρείαν
ἡμῖν παρέχει πρὸς τὴν τῶν ἐνδυμάτων
κατασκευήν· καὶ αἱ αἶγες πάλιν ὡσαύ-
τως τὴν ἀπὸ τῶν τριχῶν λειτουργίαν ἡ-
μῖν προσφέρουσι καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ γάλακτος.
καὶ ἕτερα δὲ πρὸς τροφὴν ἡμῖν ἐπιτή-
δεια. ἵν' οὖν μὴ περὶ τούτων ἡμᾶς νομίσῃς
τὸ, ἀνθρώπῳ εἰρημένον ὅτι ποιήσωμεν
αὐτῷ βοηθόν· διὰ τοῦτο Μωϋσῆς ἀρχόμενος

τοῦ λόγου φησί· τῷ δὲ Ἀδὰμ οὐχ εὑρέθη
ὅμοιος αὐτῷ. μονονουχὶ διδάσκων
ἡμᾶς ὁ μακάριος Μωϋσῆς καὶ ταῦτα λέ-
γων τὰ ῥήματα· ὅτι ταῦτα μὲν ἅπαντα
παρήχθη καὶ τὰς τῶν ὀνομάτων προση-
γορίας ἔλαβε παρὰ τοῦ Ἀδάμ· ἀλλ' ὅμως
οὐδὲν τούτων ἄξιον αὐτοῦ πρὸς βοήθει-
αν εὑρέθη· διὸ βούλεται ἡμᾶς διδάξαι
τοῦ μέλλοντος ζώου παράγεσθαι τὴν δι-
άπλασιν· καὶ ὅτι τοῦτο τὸ μέλλον δημι-
ουργεῖσθαι ζῶον, τουτέστι περὶ οὗ ἔλε-
γεν· ποιήσωμεν αὐτῷ βοηθὸν κατ' αὐ-
τόν. ὅμοιον φησί· τῆς αὐτῆς οὐσίας ἄ-
ξιον αὐτοῦ· μηδὲν αὐτοῦ λειπόμενον·
διὰ τοῦτο ἔλεγε· τῷ δὲ Ἀδὰμ οὐχ εὑρέθη·
βοηθὸς ὅμοιος αὐτῷ· δεικνὺς ἡμῖν ὁ
μακάριος οὗτος· ὅτι ὅσην ἂν παρέχη-
ται χρείαν ἡμῖν πρὸς ὑπηρεσίαν ταυτὶ
τὰ ἄλογα· ἑτέρα τίς ἐστι βοήθεια καὶ πο-
λλῷ τῷ μέτρῳ ὑπερακοντίζουσα ἣν τῷ
Ἀδὰμ παρέχομεν ἡ παρὰ τῆς γυναικός.
ἐπεὶ οὖν πάντων παραχθέντων τῶν ζώ-
ων καὶ τὰς προσηγορίας δεξαμένων
παρὰ τοῦ πρωτοπλάστου· ἐπιζητεῖ
τὸν ὅμοιον αὐτῷ βοηθὸν ὁ φιλάνθρωπος
δεσπότης παραγαγεῖν· ὁ πάντα διὰ

τὸν δημιουργηθέντα ὑπ' αὐτοῦ οἶκον οἰκονομ-
καὶ πᾶσαν τὴν κτίσιν ταύτην τὴν ὁρωμένην
δι' αὐτοῦ τὸν παραγαγών· μετὰ τῶν ἄλλων ἁ-
πάντων καὶ τὴν γυναῖκα δημιουργεῖ.
Καὶ ὅρα πῶς μετὰ ἀκριβείας ἡμᾶς δι-
δάσκει καὶ τῆς δημιουργίας αὐτῆς τὴν
διάπλασιν. ἐπειδὴ γὰρ ἐδεδίδαχεν ἡμᾶς
ὅτι βούλεται βοηθὸν αὐτῷ παραγαγεῖν
ὅμοιον αὐτῷ· καὶ γὰρ ἀμφότερον ἔλεγε·
ποιήσωμεν αὐτῷ βοηθὸν κατ' αὐτόν· καὶ
ἐνταῦθά φησιν· οὐχ εὑρέθη βοηθὸς αὐ-
τῷ· διὰ τοῦτο ἐκ τῆς οὐσίας αὐτοῦ ταύτης
τὴν διάπλασιν ἐργάζεται καί φησι·
» Ϛ ἐπέβαλε ὁ θεὸς ἔκστασιν ἐπὶ τὸν Ἀδὰμ καὶ
» ὕπνωσε· καὶ ἔλαβε μίαν τῶν πλευρῶν
» αὐτοῦ· καὶ ἀνεπλήρωσε σάρκα ἀντ' αὐ-
» τῆς· καὶ ᾠκοδόμησε κύριος ὁ θεὸς τὴν πλευ-
» ρὰν ἣν ἔλαβεν ἀπὸ τοῦ Ἀδὰμ εἰς γυναῖκα·
» Ϛ ἤγαγεν αὐτὴν πρὸς τὸν Ἀδάμ· μεγάλων
τῶν εἰρημένων ἡ δύναμις καὶ πάντα
λογισμὸν ἀνθρώπινον ὑπερβαίνουσα· οὐδὲ γὰρ
δυνατὸν ἑτέρως τούτων συνιδεῖν τὸ μέ-
γεθος, μὴ τοῖς τῆς πίστεως ὀφθαλμοῖς
» ἅπαντα κατοπτεύσαντα. καὶ ἐπέβαλε
» φησὶν ὁ θεὸς ἔκστασιν ἐπὶ τὸν Ἀδὰμ καὶ ὕ-
» πνωσεν. ὅρα τὴν ἀκρίβειαν τῆς διδασ-

λίας. ἀμφότερα τέθεικεν ὁ μακάριος
οὗτος προφήτης· μᾶλλον δὲ πνεῦμα τὸ ἅ-
γιον διὰ τῆς τούτου γλώττης, παιδεῦον ἡ-
μᾶς τῶν γεγενημένων τὴν ἀκολουθίαν.
» ἐπέβαλε φησὶν ἔκστασιν ἐπὶ τὸν Ἀδὰμ
» καὶ ὕπνωσεν. οὔτε ἔκστασις μόνον ἦν
τὸ συμβάν· οὔτε ὕπνος ὁ συνήθης· ἀλλ' ἐ-
πειδὴ ὁ σοφὸς καὶ ἀμήχανος τῆς ἡ-
μετέρας φύσεως δημιουργὸς ἔμελλεν
ἐκ τῆς πλευρᾶς αὐτοῦ μίαν ἀφαιρεῖ-
σθαι· ἵνα μὴ ἡ αἴσθησις ὀδύνην αὐτῷ
ἐργάσηται· καὶ μετὰ ταῦτα πρὸς τὴν ἐ-
ξ ἐκείνης πλευρᾶς διαπλαττομένην
ἀπεχθῶς ἔχειν διακεῖσθαι· καὶ μισῇ
τὸν πλαττόμενον ζῷον τῆς ὀδύνης
μεμνημένος, διὰ τοῦτο τοσοῦτον αὐτῷ
ὕπνον ἐπήγαγεν, ἔκστασιν ἐπιβαλών·
Ϛ ὥσπερ καρώσει τινὶ κατασχεθῆναι προ-
στάξας· ἵνα μηδὲ μίαν αἴσθησιν δέξη-
ται τοῦ γινομένου· ἀλλὰ καθάπερ τεχνί-
της ἄριστος ἀφέληται τὸ δοκοῦν· καὶ ἀ-
ναπληρώσῃ τὸ λεῖπον· καὶ οὕτω τὸ λη-
φθὲν δημιουργήσῃ κατὰ τὴν οἰκείαν
φιλανθρωπίαν. ἐπέβαλε γάρ φησιν ἔκστασιν
ἐπὶ τὸν Ἀδὰμ καὶ ὕπνωσε· καὶ ἔλαβε
μίαν τῶν πλευρῶν αὐτοῦ καὶ ἀνεπλήρω-

σε σάρκα ἀντ' αὐτῆς· ἵνα μὴ ἔχῃ μετὰ τὴν
τοῦ ὕπνου ἀπαλλαγὴν ἐκ τοῦ λείποντος
αἰσθάνεσθαι τὸ γεγενημένον· εἰ γὰρ καὶ
ἐν τῷ τῆς ἀφαιρέσεως καιρῷ οὐκ ἔγνω· ἀ-
λλ' ὅμως ἔμελλε μετὰ ταῦτα ἐπιγνώσκειν
τὸ γεγονός· ἵνα οὖν μήτε ἐν τῷ ἀφαιρεῖ-
σθαι ὀδύνην αὐτῷ ἐμποιήσῃ· μήτε με-
τὰ ταῦτα ἡ ἔλλειψις ἀθυμίαν ἐργάση-
ται· ἀμφότερα οὕτως ᾠκονόμησε· καὶ
ἀφαιρούμενος ἀνωδύνως· καὶ πληρώσας
τὸ λεῖπον καὶ μὴ συγχωρήσας μηδενὸς
αὐτὸν τῶν γεγενημένων αἴσθησιν δέξασθαι·
›› λαβὼν οὖν φησὶ ταύτην τὴν πλευρὰν ᾠ-
›› κοδόμησε κύριος ὁ θεὸς εἰς γυναῖκα· παρά-
δοξον τὸ εἰρημένον καὶ νικῶν μετὰ πο-
λλῆς τὸν ἡμέτερον λογισμόν· τοιαῦτα
γὰρ ἅπαντα τὰ παρὰ τοῦ δεσπότου· τὸ
γὰρ ἀπὸ χοὸς πλασθῆναι τὸν ἄνθρωπον· οὐκ ἔ-
λαττον τούτου· καὶ ὅρα τὴν συγκατάβασιν
τῆς θείας γραφῆς ὅσοις ῥήμασι κέχρη-
ται διὰ τὴν ἡμετέραν ἀσθένειαν· καὶ ἔ-
λαβε φησὶ μίαν τῶν πλευρῶν αὐτοῦ· μὴ
ἀνθρωπίνως δέχου τὰ λεγόμενα· ἀλλὰ τὴν
παχύτητα τῶν λέξεων τῇ ἀσθενείᾳ λο-
γίζου τῇ ἀνθρωπίνῃ· εἰ μὴ γὰρ τούτοις τοῖς
ῥήμασιν ἐχρήσατο πῶς ἂν μαθεῖν ἠ-

δυνήθημεν ταῦτα τὰ ἀπόρρητα μυστή-
ρια· μὴ τοῖς ῥήμασιν οὖν μόνοις ἐνα-
πομείνωμεν· ἀλλὰ θεοπρεπῶς ἅπαν-
τα ἐννοῶμεν ὡς ἐπὶ θεοῦ· τὸ γὰρ ἔλαβε καὶ
ὅσα τοιαῦτα· διὰ τὴν ἀσθένειαν τὴν ἡ-
μετέραν εἴρηται· σκόπει δὲ καὶ ἐνταῦ-
θα πῶς πάλιν τῇ αὐτῇ συνηθείᾳ ἐχρή-
σατο ᾗ καὶ ἐπὶ τοῦ ἀδάμ· ὥσπερ γὰρ ἐ-
κεῖ καὶ ἅπαξ καὶ δεύτερον καὶ πολλάκις
εἶπεν· καὶ ἔλαβε κύριος ὁ θεὸς τὸν ἄνθρωπον ὃν ἔ-
πλασε· καὶ πάλιν· καὶ ἐνετείλατο κύριος
ὁ θεὸς τῷ ἀδάμ· καὶ πάλιν· καὶ εἶ-
πεν κύριος ὁ θεός· ποιήσωμεν αὐτῷ βοηθὸν
κατ' αὐτόν· οὕτω καὶ νῦν φησί· καὶ ᾠκοδό-
μησε κύριος ὁ θεὸς τὴν πλευρὰν ἣν ἔλαβεν ἀ-
πὸ τοῦ ἀδὰμ εἰς γυναῖκα· καὶ ἀνωτέρω·
ἐπέβαλε κύριος ὁ θεὸς ἔκστασιν ἐπὶ τὸν ἀδάμ·
ἵνα μάθῃς ὡς οὐδεμία διαφορά ἐστι
πρὸς καὶ οὐ ἐν ταῖς λέξεσιν· ἀλλὰ διὰ
τὸ μίαν εἶναι τὴν οὐσίαν ἀμφοτέρων·
ἀδιαφόρως ἡ γραφὴ κέχρηται τοῖς ὀ-
νόμασιν· ἰδοὺ γὰρ καὶ ἐπὶ τῆς διαπλά-
σεως τῆς γυναικὸς τῇ αὐτῇ συνηθείᾳ
ἐχρήσατο εἰποῦσα· καὶ ᾠκοδόμησε
κύριος ὁ θεὸς τὴν πλευρὰν ἣν ἔλαβεν ἀπὸ
τοῦ ἀδὰμ εἰς γυναῖκα· εἰ ποιεῖν ἐνταῦ-

θωσιν αἱρετικοὶ οἱ πολλὰ περὶ ἐργά-
ζεσθαι βουλόμενοι· καὶ τοῦ δημιουργοῦ
τῶν ὅλων τὴν γέννησιν κατειληφέναι οἰ-
όμενοι· ποῖος λόγος τοῦτο ἑρμηνεῦσαι
δύναται; ποῖος νοῦς καταλαμβάνειν· μίαν
πλευρὰν φησὶν ἔλαβε· καὶ πῶς ἐκ ταύτης
τῆς μιᾶς τὸ ὅλον ζῶον διέπλασε· τί δὲ
λέγω πῶς ἐκ ταύτης τῆς μιᾶς τὸ ζῶον διέ-
πλασεν· εἰπέ μοι, πῶς ἡ ἀφαίρεσις γέ-
γονε· πῶς αἴσθησιν οὐκ ἔλαβε τῆς ἀφαι-
ρέσεως· ἀλλ᾽ οὐδὲν τούτων δυνήσῃ εἰπεῖν·
μόνος γὰρ ἐκεῖνος οἶδεν ὁ τὴν δημιουρ-
γίαν ἐργασάμενος· εἰ τοίνυν ταῦτα ἐν
χερσὶ καὶ ταύτης διαπλάσεως τοῦ ὁμο-
γενοῦς ἡμῖν ζώου ἀρειν οὐ καταλαμβά-
νομεν, πόσης ἂν μανίας καὶ παραφρο-
σύνης τὰ κατὰ τὸν δημιουργὸν περιερ-
γάζεσθαι· καὶ ἐκεῖνα διαφάσκειν καταλη-
φέναι· ὧν οὔτε αἱ ἀσώματοι καὶ θεῖαι
δυνάμεις τὴν ἀκριβῆ γνῶσιν ἔχουσιν·
ἀλλὰ μετὰ φόβου καὶ τρόμου δοξολογοῦ-
σαι διηνεκῶς διατελοῦσι· καὶ ᾠκοδόμη-
σε φησὶ κύριος ὁ θεὸς τὴν πλευρὰν ἣν ἔλαβεν ἀ-
πὸ τοῦ ἀδὰμ εἰς γυναῖκα· ὅρα τῆς γραφῆς
τὴν ἀκρίβειαν· οὐκέτι γὰρ εἶπεν ἔπλα-
σεν· ἀλλ᾽ ᾠκοδόμησεν· ἐπειδὴ ἐκ τοῦ

ἤδη πλασθέντος τὸ μέρος ἔλαβε· καὶ
ὡς ἂν εἴποι τις τὸ λεῖπον ἐχαρίσατο διὰ
τοῦτό φησιν ᾠκοδόμησεν· οὐκ ἄλλην πλά-
σιν εἰργάσατο· ἀλλ᾽ ἐκ τῆς ἤδη γενομέ-
νης πλάσεως βραχύ τι μέρος λαβών·
τοῦτο τὸ μέρος ᾠκοδόμησε καὶ τέλειον
εἰργάσατο τὸ ζῶον· πόση τοῦ ἀρίστου τε-
χνίτου θεοῦ ἡ δύναμις· ἀπὸ τοῦ βραχυτάτου
μέρους ἐκείνου τοσούτων μελῶν ἀνα-
λογίαν ἐργάσασθαι καὶ τοσαύτας αἰσθή-
σεις δημιουργῆσαι· καὶ τέλειον καὶ ὁ-
λόκληρον καὶ ἀπηρτισμένον ζῶον κα-
τασκευάσαι· τὸ δυνάμενον καὶ προσδια-
λέγεσθαι καὶ τῆς οὐσίας κοινωνίαν πο-
λλὴν αὐτῷ τὴν παραμυθίαν εἰσφέρειν·
διὰ γὰρ τὴν τούτου παράκλησιν τοῦτο τὸ
ζῶον ἐδημιουργήθη· διὸ καὶ παῦλος
ἔλεγεν· οὐ γὰρ ἐκτίσθη ἀνὴρ διὰ τὴν γυ-
ναῖκα· ἀλλὰ γυνὴ διὰ τὸν ἄνδρα· ὁρᾷς
πῶς ἅπαντα δι᾽ αὐτὸν γίνεται; καὶ
γὰρ μετὰ τὴν δημιουργίαν τῆς κτίσεως με-
τὰ τὸ παραχθῆναι τὰ ἄλογα τὰ πρὸς
βρῶσιν ἐπιτήδεια· τὰ πρὸς ὑπηρεσί-
χρησιμεύειν δυνάμενα· ἐπειδὴ ἔδει
τὸ ὁ πλασθεὶς ἄνθρωπος τινὸς προσδιαλε-
γομένου τῇ κοινωνίᾳ τῆς οὐσίας πο-

λλὴν αὐτῷ παρέχειν τὴν παραμυθίαν.
διὰ τοῦτο ἐκ τῆς πλευρᾶς αὐτοῦ δημιουρ-
γεῖται τὸ ζῶον τοῦτο τὸ λογικόν· καὶ κα-
τὰ τὴν εὐμήχανον αὐτοῦ σοφίαν τέλειον
καὶ ἀπηρτισμένον αὐτὸ εἰργάσατο· καὶ
κατὰ πάντα τῷ ἀνδρὶ ὅμοιον· ἀντὶ τοῦ λο-
γικὸν δυνάμενον ἐν τοῖς καιρίοις αὐτοῦ
καὶ τοῖς ἀναγκαίοις καὶ συνέχουσι τὴν ζω-
ὴν ταύτης βοηθείας φέρειν. θεὸς γὰρ ὁ μό-
νος ἁπάντων σοφίᾳ τινὶ καὶ δημιουργίᾳ οἰ-
κονομῶν. εἰ γὰρ καὶ ἡμεῖς διὰ τὴν ἐν τῷ λο-
γισμῷ ἀσθένειαν καταλαμβάνειν
μὴ δυνάμεθα τὸν τρόπον τῶν γεγενη-
μένων. ἀλλ' ὅμως πιστευόμενον ὅτι τῷ
βουλήματι αὐτοῦ πάντα εἴκει· καὶ ὅπερ
ἂν προστάξῃ τοῦτο εἰς μέσον παράγεται.
καὶ ᾠκοδόμησε φησὶ κύριος ὁ θεὸς τὴν πλευρὰν
ἣν ἔλαβεν ἀπὸ τοῦ ἀδὰμ εἰς γυναῖκα καὶ
ἤγαγεν αὐτὴν πρὸς τὸν ἀδάμ. δεικνὺς
ὅτι δι' αὐτὸν αὐτὴν παρήγαγεν. ἤγαγεν
αὐτὴν φησὶ πρὸς τὸν ἀδάμ. ἐπειδὴ
γὰρ οὐδεὶς αὐτῷ εὑρέθη φησὶν ἐν πᾶσι τοῖς ἄ-
λλοις ὅμοιος αὐτοῦ βοηθός. ἰδοὺ ὅπερ ὑ-
πεσχόμην· ἐπηγγειλάμην γὰρ βοηθὸν
ὅμοιόν σοι κατασκευάζειν. τοῦτο πλη-
ρώσας παραδίδωμί σοι. ἤγαγε γὰρ αὐ-

ε

9

» τὴν φησὶ πρὸς τὸν ἀδάμ· καὶ εἶπεν ἀ-
» δάμ· τοῦτο νῦν ὀστοῦν ἐκ τῶν ὀστέων μου
» καὶ σὰρξ ἐκ τῶν σαρκῶν μου. θέα μοι ἐν-
ταῦθα ἀγαπητὲ πῶς μετὰ τῆς σοφίας
ἐκείνης τῆς ἀφάτου τῆς παρὰ τοῦ θεοῦ αὐ-
τῷ χορηγηθείσης· εἰς τὰ δείγματα καὶ με-
ἐδείκνυ διὰ τῆς τῶν ὀνομάτων θέσεως
ἅπερ ἐπέθηκεν τοῖς τοσούτοις γένε-
σι τῶν ἀλόγων ζώων καὶ προφητικῆς
ἠξίωτο χάριτος. διὰ γὰρ τοῦτο ἐν τοῖς
ἀνωτέρω ἐδίδαξεν ἡμᾶς ὁ μακάριος
οὗτος προφήτης· ὅτι μετὰ τοῦ ὕπνου
καὶ ἔκστασις αὐτὸν ἔλαβεν. ὥστε μηδὲ ὅλως
αἴσθησιν δέξασθαι τοῦ γενομένου. ἵνα ἐ-
πειδὰν μάθῃς νῦν ὅτι μετὰ τὴν θέαν τῆς
γυναικὸς μετὰ ἀκριβείας ἀπαγγέλλει τὸ
γεγονός· πεισθήσῃ ἀκριβῶς ὅτι προ-
φητικῇ χάριτι ταῦτα φθέγγεται· καὶ ὁ-
δηγούμενος ὑπὸ τῆς τοῦ ἁγίου πνεύματος διδα-
σκαλίας. ὁ γὰρ μηδὲν τῶν γεγενημένων εἰ-
δώς. ἐπειδὴ ἤγαγεν αὐτὴν πρὸς αὐτὸν φησί·
τοῦτο νῦν ὀστοῦν ἐκ τῶν ὀστέων μου· καὶ
σὰρξ ἐκ τῆς σαρκός μου. ἕτερος δέ τις ἑρ-
μηνευτής φησὶν ἀντὶ τοῦ νῦν, τοῦτο ἅπαξ·
δηλῶν ὅτι νῦν τοῦτο μόνον γέγονε· καὶ
οὐκέτι οὕτως ἔσται τῆς γυναικὸς ἡ δια-

κ2

πλάσις· νῦν φησὶ γέγονεν ἐξ ἀνδρὸς ἡ
γυνή· μετὰ δὲ ταῦτα οὐχ οὕτως, ἀλλ' ἐκ τῆς
γυναικὸς ὁ ἀνήρ· μᾶλλον δὲ οὐκ ἐκ γυναι-
κὸς ἀλλ' ἐκ τῆς ἀμφοτέρων συνεργεία-
ς· καὶ ὁ παῦλος φησίν· οὐ γάρ ἐστιν ἀνὴρ
ἐκ γυναικός, ἀλλὰ γυνὴ ἐξ ἀνδρὸς καὶ
οὐκ ἐκτίσθη ἀνὴρ διὰ γυναῖκα; ναί·
ἀλλὰ ταῦτα φησὶ τὰ εἰρημένα· δείκνυσιν
ὅτι ἡ γυνὴ ἐκ τοῦ ἀνδρὸς ἐγένετο· ἀλλὰ
ἀνάμεινον καὶ ὃ λέγει διὰ τοῦ ἐπαγομέ-
νου τὴν ἀκριβῆ διδασκαλίαν. φησὶ γάρ·
πλὴν οὔτε ἀνὴρ χωρὶς γυναικός· οὔτε γυ-
νὴ χωρὶς ἀνδρός· διδάσκων ἡμᾶς ὅτι πλεί-
ων διὰ τῆς ἀμφοτέρων συνουσίας ἡ σύ-
στασις ἔσται καὶ ἀνδρὸς καὶ γυναικός· διὰ
τοῦτο καὶ ὁ ἀδὰμ ἔλεγε· τοῦτο νῦν ὀστοῦν
ἐκ τῶν ὀστέων μου καὶ σὰρξ ἐκ τῆς σαρκός
μου· εἶτα ἵνα μάθῃς αὐτοῦ τῆς προφη-
τείας τὴν ἀκρίβειαν καὶ ὅπως μέχρι
τοῦ νῦν καὶ μέχρι τῆς συντελείας αὐτῆς
διαλάμπουσα τὸ ὑπ' αὐτοῦ εἰρημένον· ἄκουε
τῶν ἑξῆς· αὕτη κληθήσεται γυνή φησιν
ὅτι ἐκ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς ἐλήφθη αὕτη· ἀν-
τὶ τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ
καὶ τὴν μητέρα· καὶ προσκολληθήσεται πρὸς
τὴν γυναῖκα αὐτοῦ· καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς

σάρκα μίαν· εἶδες πῶς ἀπ' αὐτῶν τῶν ἡμερῶν πα-
ρ' ἡμῖν σχεδὸν διὰ τῆς οἰκείας προφητείας ἕκα-
στον μετὰ ἀκριβείας δηλώσας; αὕτη φησὶ
κληθήσεται γυνή, ὅτι ἐκ τοῦ ἀνδρὸς αὐ-
τῆς ἐλήφθη· πάλιν ἡμῖν τὴν ἀφαίρεσιν
τῆς πλευρᾶς αἰνίττεται· εἶτα δηλῶν τὰ
μέλλοντα συμβήσεσθαι· φησίν· ἀντὶ
τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ
καὶ τὴν μητέρα καὶ προσκολληθήσεται πρὸς
τὴν γυναῖκα αὐτοῦ· καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς
σάρκα μίαν· πόθεν εἰπέ μοι ταῦτα ἐπῆλ-
θεν αὐτῷ φθέγξασθαι· πόθεν ᾔδει τὰ μέλ-
λοντα· καὶ ὅτι εἰς πλῆθος ἐπιδώσει τὸ
τῶν ἀνθρώπων γένος· ὅτι γὰρ συνουσία ἔσται
ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς πόθεν ἐπίστατο·
μετὰ γὰρ τὴν παράβασιν ταύτης συνουσί-
ας γινόμεν· ἐπεὶ μέχρις ἐκείνου καθάπερ
ἄγγελοι· οὕτως διῃτῶντο ἐν τῷ παραδεί-
σῳ· οὐχ ὑπὸ ἐπιθυμίας φλεγόμενοι· οὐ-
χ ὑπὸ ἑτέρων παθῶν πολιορκούμενοι·
οὐ ταῖς ἀνάγκαις τῆς φύσεως ὑποκείμε-
νοι· ἀλλὰ διόλου ἄφθαρτοι κτισθέντες
καὶ ἀθάνατοι· ὅπου γε οὐδὲ τῆς τῶν
ἱματίων περιβολῆς ἐδέοντο· ἦσαν γάρ φησιν
οἱ δύο γυμνοὶ καὶ οὐκ ᾐσχύνοντο· οὐδέ-
πω γὰρ τῆς ἁμαρτίας ἐπεισελθούσης

καὶ τῆς παρακοῆς· τῇ ἀμυνθεὶς ἧς ὡς μηδὲ
ἓν ἠμφιεσμένοι· διὸ οὐδὲν ᾐσχύνοντο·
μετὰ δὲ τὴν παράβασιν τῆς ἐντολῆς
τότε καὶ ἡ αἰσχύνη ἐπεισῆλθε· καὶ ἡ γνῶ
σις τῆς γυμνότητος· πόθεν οὖν εἰπέ
μοι ταῦτα αὐτῷ ἐπῆλθε φθέγξασθαι· ἢ
δηλονότι προφητικοῦ χαρίσματος μετέ
χων πρὸ τῆς παρακοῆς, ἅπαντα ταῦ
τα ἑώρα τοῖς πνευματικοῖς ὀφθαλμοῖς·
ταῦτα δὲ οὐχ ἁπλῶς ὑμῖν ἐκτίθημι· ἀλλ᾽ ἵ
να μάθητε πόθεν ἤδει καὶ τὴν ὑπερβάλλου
σαν τοῦ θεοῦ φιλανθρωπίαν καταμάθητε ἣν περὶ
τὸν ἄνθρωπον ἐπεδείξατο· ἀγγελικὸν αὐ
τῷ μὲν βίον ἐξ ἀρχῆς χαρισάμενος καὶ μυ
ρίας αὐτῷ εὐεργεσίας παραθέμενος καὶ
μετὰ τῶν ἄλλων ἁπάντων καὶ προφητι
κοῦ χαρίσματος αὐτὸν ἀξιώσας· καὶ τοῦ
δὲ τὴν μετὰ τοσαύτας εὐεργεσίας ῥαθυ
μίαν ἰδόντες· μηκέτι ἐπὶ τὸν θεὸν τὴν αἰ
τίαν μετάγητε· ἀλλὰ τούτῳ τὸ πᾶν λογί
ζησθε· αὐτὸς γὰρ ἑαυτῷ πάντων αἴτιος
γέγονε τῶν κακῶν· ὡς καὶ μετὰ ταῦτα
μαθήσεσθε· καὶ τῆς ἐκπτώσεως τῶν
τοσούτων ἀγαθῶν καὶ τῆς καταδίκης.
ἰδὼν διὰ τὴν παρακοὴν ὑπομεμένηκεν· ὁ τὴν
γὰρ εὐμονίαν τῆς διαγωγῆς αὐτοῦ τὴν κα

παράθεσιν ἣν ὁ δεσπότης αὐτῷ ἐχαρίσατο
οὕτω δαψιλεῖς εἰς αὐτὸν εὐεργεσίας ἐπι
δειξάμενος· καὶ πρῶτον μὲν ὅτι καὶ πρὸ
τῆς αὐτοῦ διαπλάσεως τοῦτον ὅλον τῆς
κτίσεως τὸν κόσμον δι᾽ αὐτὸν παρήγαγε·
ἔπειτα αὐτὸν ἐδημιούργησεν· ἵνα γενό
μενος ἀπολαύῃ πάντων τῶν ὁρωμένων·
εἶτα τὸν παράδεισον γενέσθαι προστά
ξας ἐκεῖ αὐτὸν ἐνδιαιτᾶσθαι ἠβουλή
θη χαρισάμενος τῶν ἀλόγων ζώων· καὶ πάντων
αὐτῷ τὴν ἐξουσίαν δέδωκε καθάπερ
δεσπότην τιμᾶν δούλοις καὶ ὑπηκόοις· τὰ
ὀνόματα θεῖναι πᾶσιν ἐνετάξεν· εἶτα
ἐπειδὴ μόνος ὢν ἐδεῖτό τινος τῆς αὐτῆς
αὐτῷ κοινωνούσης οὐσίας βοηθοῦ· οὐ
δὲ τοῦτο παρέλιπεν· ἀλλὰ τὴν γυναῖκα
παραγαγὼν καθὼς αὐτὸς ἐβουλήθη πρό
τον ἐνεχείρισεν αὐτῷ ταύτην· καὶ μετὰ
τούτων ἁπάντων καὶ προφητείας αὐτῷ
ἀξίωμα ἐχαρίσατο· καὶ μετὰ τὰς ἀφά
τους ταύτας εὐεργεσίας καὶ τὸ κεφάλαι
ον ἁπάντων ἔτι τῶν ἀγαθῶν ἐδωρήσα
το· πάντων αὐτὸν ἐλευθερώσας τῶν
τοῦ σώματος φροντίδων· μήτε ἱματί
ων περιβολῆς· μήτε ἑτέρας τινὸς χρεί
[ας] δεῖσθαι συγχωρήσας· ἀλλὰ καθάπερ ἔφθη

εἰπών· ὡς ἄγγελον ἐπίγειον οὕτως αὐ-
τὸν ἐπὶ τῆς γῆς διάγειν βουληθείς· ὅταν τοί-
νυν ἅπαντα ταῦτα λογίσωμαι καὶ τοῦ
δεσπότου ἐκπλήττομαι τὴν περὶ τὸ γένος
τὸ ἡμέτερον φιλανθρωπίαν· καὶ τοῦ ἀνθρώπου τὴν
ῥαθυμίαν· καὶ τοῦ διαβόλου τὴν βασκα-
νίαν· οὐδὲ γὰρ ἤνεγκεν ὁ πονηρὸς δαί-
μων ὁρῶν ἐν σώματι ἀνθρώπων ἀγγελικὴν
διαγωγήν· ἀλλ' ἵνα μὴ ἐπὶ πολὺ μῆκος
τὸν λόγον ἐκτείνωμεν εἰ δοκεῖ τὰ κατὰ
τοῦ πονηροῦ δαίμονος ἐπιβουλήματα
τὴν ἑξῆς ταμιευσάμενοι ἐνταῦθα κα-
ταπαύσωμεν τὸν λόγον· ἐκεῖνο πα-
ρακαλέσαντες ὑμῶν τὴν ἀγάπην με-
μνῆσθαι τῶν εἰρημένων μετὰ ἀκριβεί-
ας καὶ καθ' ἑαυτοὺς ἅπαντα ἀναλογίζεσθαι
ἵνα ἔχητε αὐτὰ ἐνιδρυμένα ταῖς διανοί-
αις ταῖς ὑμετέραις· ἐὰν γὰρ συνεχῶς
ἀναμιμνησκώμεθα τῶν εὐεργεσιῶν τοῦ
θεοῦ ὧν εἰς τὴν ἡμετέραν φύσιν κατέθε-
το· αὐτοί τε εὐγνώμονες ἐσόμεθα· καὶ
πρὸς τὴν τῆς ἀρετῆς ὁδὸν προτροπὴν
ἡμῖν μεγάλην τοῦτο γενήσεται· ὁ γὰρ τῶν εὐ-
εργεσιῶν μεμνημένος τοῦ θεοῦ· δῆλον ὅ-
τι σπουδάσει μὴ ἀνάξιον ἑαυτὸν ἀποφῆ-
ναι· ἀλλὰ τοσαύτην ἐνδείξεται τὴν σπου-

δὴν καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην ὥστε καὶ ἑτέρων
πάλιν ἀξιωθῆναι· φιλότιμος γὰρ ὁ δεσπό-
της ὁ ἡμέτερος καὶ ἐπειδὰν ἴδῃ περὶ τὰ
ἤδη ἡμῖν ὑπάρξαντα παρ' αὐτοῦ εὐγνώ-
μονας γινομένους, πολλὴν ἐπιδαψιλεύεται
τὴν χάριν· καὶ μείζονος ἡμᾶς πάλιν ἀ-
ξιοῖ τῶν δωρεῶν· μόνον ἐὰν ἡμεῖς τῆς
ἑαυτῶν σωτηρίας φροντίζοντες· μὴ ἁπλῶς
τὸν χρόνον παρατρέχωμεν· μηδὲ τοῦ-
το σκοπῶμεν· εἰ τὸ ἥμισυ τῆς ἁγίας τεσ-
σαρακοστῆς παρεδράμομεν· ἀλλ' εἴ τι
ἡμῖν κατώρθωται ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ·
καὶ εἴ τι τῶν ἐνοχλούντων παθῶν ἡμῶν
διορθώσαμεν· ἂν γὰρ μέλλοιμεν καθ' ἑ-
κάστην ἡμέραν τῆς πνευματικῆς διδασκα-
λίας ἀπολαύοντες· οἱ αὐτοὶ διαμένειν
καὶ μὴ ἐπιδιδόναι πρὸς ἀρετήν· μη-
δὲ τὰ τῆς κακίας εἴδη ἐκριζοῦν τῆς
ἑαυτῶν ψυχῆς, οὐ μόνον ἡμῖν οὐδὲν ὄ-
φελος ἔσται· ἀλλὰ καὶ πλείων ἡ κόλασις· ὅ-
ταν γάρ τις καὶ ἐπιμελείας τοσαύτης
ἀπολαύων μηδὲν κερδαίνῃ· μείζονα ἑ-
αυτῷ ἐπισωρεύει τὸ τῆς γεέννης πῦρ· δι-
ὸ παρακαλῶ κἂν τῷ ὑπολειπομένῳ
χρόνῳ τῆς νηστείας εἰς δέον χρησώμεθα·
καὶ καθ' ἑκάστην ἑβδομάδα· μᾶλλον δὲ

καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἑαυτοῖς περισκο-
πούμενοι· καὶ τὰ μὲν ἐλαττώματα ἡμῶν ἐκ-
ριζῶμεν τῆς ἑαυτῶν ψυχῆς· κατορ-
θωμάτων δὲ κτῆσιν προσλαμβάνωμεν.
καθάπερ ὁ προφήτης παρῄνεσε·
καὶ ἐκκλίνωμεν ἀπὸ τῶν κακῶν· καὶ
μετέλθωμεν ἐπὶ τὴν ἀρετήν· αὕτη γὰρ ἀ-
ληθὴς μνημεῖα· ὁ θυμὸς δῆλος, τὸ μὲν πά-
θος τὸ ἐνοχλοῦν· εἰ σὲ μὲν λογισμῶν ἐκ-
ριζούσθω τῆς ψυχῆς· πρᾳότητα δὲ καὶ
ἐπιείκειαν ἀσπαζέσθω· ὁ γὰρ θυμὸς
ἀκόλαστος καὶ μετὰ ἀδείας πρὸς
τὰ κάλλη τῶν σωμάτων ἐπτοημένος·
χαλινώσας αὐτοῦ τὸν λογισμόν· καὶ τὸν
νόμον τοῦ Χριστοῦ ὡς, τὸ πλάτος αὐτοῦ τῆς
διανοίας ἐγγράψας τὸν λέγοντα· ὁ ἐ-
μβλέψας γυναικὶ πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι
αὐτῆς ἤδη ἐμοίχευσεν αὐτὴν ἐν τῇ καρ-
δίᾳ αὐτοῦ· τὸ μὲν τῆς ἀκολασίας
πάθος φυγαδεύεται, τὴν δὲ σωφροσύ-
νην κατορθοῦται· ὁ προφήτης ἐν γλώσ-
σῃ ἀφρόνως τὰ ἐπιστάμενα φθεγγο-
μιμείσθω πάλιν τὸν μακάριον προφή-
την καὶ λεγέτω· θοῦ Κύριε φυλακὴν τῷ στόμα-
τί μου· καὶ θύραν περιοχῆς περὶ τὰ χεί-
λη μου· καὶ μηδέποτε ἁπλῶς καὶ ὡς ἔτυ-

χε προφερέτω τὰ ῥήματα· ἀλλ' ἀκουέ-
τω Παύλου λέγοντος· πᾶσα κραυγὴ καὶ
θυμὸς καὶ βλασφημία· καὶ αἰσχρολο-
γία· καὶ εὐτραπελία ἀρθήτω ἀφ' ὑμῶν
σὺν πάσῃ κακίᾳ· καὶ πάλιν εἴ τις λό-
γος ἀγαθὸς πρὸς οἰκοδομὴν τῆς χρεί-
ας, ἵνα δῷ χάριν τοῖς ἀκούουσι· καὶ τοῖς
ὅρκοις δὲ παντελῶς φειδέσθω· ἀκού-
ων τῆς ἀποφάσεως τοῦ Χριστοῦ τῆς λεγού-
σης· ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις οὐκ ἐπι-
ορκήσεις· ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν· μὴ ὀμό-
σαι ὅλως· μὴ τοίνυν λέγε ὅτι ἐπὶ δικαί-
ῳ ὄμνυμι· οὐκ ἔξεστι γὰρ οὔτε ἐπὶ δικαίῳ οὔ-
τε ἐπὶ ἀδίκῳ ὀμνύναι· καθαρὸν τοίνυν
τηρῶμεν ὃ ἔχομεν τὸ στόμα· καὶ τούτοις
ἅπασι τειχίζωμεν ἑαυτῶν τὴν γλῶτταν
καὶ τὰ χείλη καὶ τὴν διάνοιαν· ὥστε μηδ' ἔν-
δοθεν τίκτεσθαί τι τῶν πονηρῶν λογισ-
μῶν. μήτε διὰ γλώττης προφέρεσθαι.
τὰς ἀκοὰς δὲ ἀσφαλῶς ἀποφράττω-
μεν ὥστε μηδὲ ἀκοὴν ματαίαν παρα-
δέχεσθαι· καθάπερ ὁ μακάριος Μωϋσῆς
παρήγγειλε λέγων· ἀκοὴν ματαίαν μὴ
παραδέξῃ· καὶ πάλιν ὁ μακάριος Δαβὶδ
ἔλεγε· τὸν καταλαλοῦντα λάθρα
τὸν πλησίον αὐτοῦ τοῦτον ἐξεδίωκον.

εἰ δὲ φάγωσί τε ὅσης ἡμέρας ἀργὸν τὴν χεῖρας;
ὅσου τοσοῦ μου πρὸς τὴν ἁμαρτίαν; πῶς καὶ
βραχὺ μέρος ἀμεληθὲν ὁλόκληρον ἡμῖν
ἐπάγει τὸν κίνδυνον; διὰ τοῦτο καὶ ἐπεφ-
θεν ἐν ᾠδαῖς λέγων· ὁ μακάριος δαδ ἐγκα-
λῶν τῷ τοῦτο ποιοῦντι· καθήμενος κα-
τὰ τοῦ ἀδελφοῦ σου κατελάλεις· καὶ κα-
τὰ τοῦ υἱοῦ τῆς μητρός σου ἐτίθεις σκάνδα-
λον. ἐὰν οὕτως ἡμῶν τὰ μέλη τειχίζω-
μεν· δυνησόμεθα καὶ πρὸς τὴν τῆς ἀ-
ρετῆς ἐργασίαν διεγερθῆναι· καὶ τὴν μὲν
γλῶτταν πρὸς δοξολογίαν καὶ ὕμνους
τοὺς εἰς τὸν τῶν ὅλων θεὸν ἀσχολεῖν·
τὴν δὲ ἀκοὴν πρὸς ἀκρόασιν λογίων·
καὶ τὴν διάνοιαν· πρὸς τὴν κατανόησιν
τῶν πνευματικῶν διδαγμάτων· καὶ τὰς χεῖ-
ρας μὴ πρὸς ἁρπαγὴν καὶ πλεονεξί-
αν· ἀλλὰ πρὸς ἐλεημοσύνην καὶ τὴν τῶν
ἀγαθῶν πράξεων ἐργασίαν· καὶ τοὺς πό-
δας. μὴ εἰς θέατρα καὶ ἱπποδρομίας·
καὶ τὰς ἐπιβλαβεῖς θεωρίας· ἀλλ' εἰς εἰς
ἐκκλησίαν καὶ πρὸς εὐκτηρίους οἴκους
πρὸς τὰς τῶν ἁγίων μαρτύρων θήκας·
ἵνα τὴν παρ' αὐτῶν εὐλογίαν καρπούμενοι·
ἀχειρώτους ἑαυτοὺς καταστήσωμεν ταῖς
τοῦ διαβόλου παγίσιν. ἐὰν οὕτως ὦμεν

μεμεριμνημένοι καὶ τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας
φροντίζοντες δυνησόμεθα καὶ τὸ ἀ-
πὸ τῆς νηστείας κέρδος καρπώσασθαι·
καὶ τὰς τοῦ πονηροῦ μηχανὰς διαφυγεῖν·
καὶ πολλὴν τὴν ἄνωθεν ῥοπὴν ἐπισπά-
σασθαι· ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπι-
τυχεῖν· χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν
ἰησοῦ χριστοῦ· μεθ' οὗ τῷ πατρὶ ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι·
δόξα· κράτος· τιμή· νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς
τοὺς αἰῶνας τῶν
αἰώνων ἀμήν
μηϛ :—

+ τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν ἰωάννου ἀρχι-
επισκόπου κωνσταντινουπόλεως τοῦ χρυσοστόμου
ὁμιλία προτρεπτικὴ εἰς εἴσοδον τῆς
ἁγίας τεσσαρακοστῆς :—

Χαίρω καὶ εὐφραίνομαι· ὁρῶν σήμε-
ρον τὴν τοῦ θεοῦ ἐκκλησίαν τῷ πλήθει·
τῶν οἰκείων τέκνων κοσμουμένην·
καὶ μετὰ πολλῆς τῆς περιχαρείας ἅπαν-
τας ὑμᾶς συνδεδραμηκότας· ὅταν
γὰρ ἀτενίζω πρὸς τὰ φαιδρὰ ὑμῶν
πρόσωπα, τεκμήριον μέγιστον ποι-
οῦμαι τῆς κατὰ ψυχὴν ὑμῶν ἡδονῆς·
καθάπερ καὶ σοφός τις ἔλεγε· καρδί-

ας εὐφραινομένης, θάλλει πρόσωπ(ον)·
διά τοι τοῦτο καὶ αὐτὸς μετὰ πλείονος τῆς
προθυμίας ἀνέστην σήμερον· ὁμοῦ καὶ
τῆς εὐφροσύνης ὑμῖν κοινωνήσων ταύτης
τῆς πνευματικῆς· καὶ μὴν ὑπὸ τῆς ὑμετέρας
βουλόμενος τῆς παρουσίας τῆς ἁγίας
τεσσαρακοστῆς, τοῦ φαρμάκου λέγω τῶν
ἡμετέρων ψυχῶν· καθάπερ γὰρ ὁ φι-
λόστοργος ὁ κοινὸς ἁπάντων δεσπότης,
βουλόμενος ἡμᾶς ἀπονίψασθαι τὰ ἐν
παντὶ τῷ χρόνῳ ἡμῖν ἡμαρτημένα· τὴν
διὰ τῆς ἁγίας νηστείας ἐπενόησεν ἡμῖν
θεραπείαν· μηδεὶς τοίνυν γενέσθω κα-
τηφής, μηδὲ σκυθρωπὸς φαινέσθω· ἀλλὰ
σκιρτάτω καὶ χαιρέτω καὶ δοξαζέτω
τὸν κηδεμόνα τῶν ἡμετέρων ψυχῶν·
τὸν ταύτην ἡμῖν τὴν ἀρίστην τεμόντα τὴν
ὁδόν· καὶ μετὰ πολλῆς τῆς προθυμίας
ὑποδεχέσθω ταύτης τὴν παρουσίαν· αἰ-
σχυνέσθωσαν Ἕλληνες· ἐγκαλυπτέσθωσαν
Ἰουδαῖοι, ὁρῶντες ὑμῶν τὴν ἀγάπην ἱ-
λαρᾷ τῇ προθυμίᾳ τὴν ταύτης παρου-
σίαν ἀσπαζομένους· καὶ μανθανέτωσαν
διὰ τῆς τῶν πραγμάτων πείρας, ὅσον
τὸ μέσον ἡμῶν καὶ αὐτῶν· καὶ ἐκεῖνοι
μὲν ἑορτὰς καὶ πανηγύρεις ὀνομαζέτω-

σαν, τὴν μέθην καὶ τὴν ἄλλην ἀπόδοσιν ἀ-
κολασίαν· καὶ τὰς ἀσχημοσύνας· ἃς εἰ-
κὸς ἐντεῦθεν αὐτοῖς ἐπισύρεσθαι· ἡ δὲ
τοῦ θεοῦ ἐκκλησία ἀπεναντίας ἐκείνοις·
τὴν νηστείαν· τὴν τῆς γαστρὸς ὑπεροψίαν·
καὶ τὴν ἑπομένην ταύτῃ πᾶσαν ἀρετήν,
ἑορτὴν ὀνομαζέτω· αὕτη γὰρ ἀληθὴς
ἑορτή, ἔνθα ψυχῶν σωτηρία, ἔνθα πᾶσα κο-
σμικὴ φαντασία ἀπελήλαται· ὅπου κραυ-
γὴ καὶ θόρυβος· καὶ μαγείρων δρόμοι· καὶ
τῶν ἀλόγων σφαγαὶ ἐκποδών, ἠρεμία δὲ
πᾶσα καὶ γαλήνη· καὶ ἀγάπη καὶ χαρὰ·
καὶ εἰρήνη καὶ πραότης, καὶ τὰ μυρία ἀ-
γαθὰ ἀντ' ἐκείνων πολιτεύεται· φέρε
οὖν παρακαλῶ· μικρὰ περὶ ταύτης δια-
λεχθῶμεν πρὸς τὴν ὑμετέραν ἀγάπην· ἐ-
κεῖνο πρότερον παρακαλέσαντες ὑμᾶς·
μετὰ πολλῆς τῆς ἡσυχίας δέξασθαι τοὺς
ἡμετέρους λόγους· ἵνα καρπωσάμενοί
τι γενναῖον ἐντεῦθεν, οἴκαδε ἀναχωρή-
σητε· οὐδὲ γὰρ ἁπλῶς καὶ εἰκῇ ἐνταῦ-
θα συνίημεν, ἵνα ὁ μὲν εἴπῃ, ὁ δὲ κροτή-
σας ἁπλῶς τὰ λεγόμενα, καὶ οὕτως ἐντεῦ-
θεν ἐξέλθωμεν· ἀλλ' ἵνα καὶ ἡμεῖς χρή-
σιμόν τι καὶ ἑαυτῶν συνεχόντων τὴν σιγὴν
τὴν ὑμετέραν φθεγξώμεθα· καὶ ἡμ(εῖς)

κερδάναντες ἐκ τῶν λεγομένων· καὶ πολ-
λὴν ὠφέλειαν καρπωσάμενοι· οὕτως ἐν-
τεῦθεν ἐξέλθητε· ἰατρεῖον γάρ ἐστι πνευματι-
κὸν ἡ ἐκκλησία· καὶ δεῖ τοὺς ἐνταῦθα
παραγενομένους, κατάλληλα τὰ φάρμα-
κα λαμβάνοντας· καὶ τοῖς οἰκείοις τραύ-
μασιν ἐπιτιθέντας, οὕτως ἐπανιέναι·
ὅτι γὰρ ἡ ἀκρόασις μόνη· ἀλλὰ τῆς διὰ
τῶν ἔργων ἐπιδείξεως οὐδὲν ὀνίνησιν·
ἄκουε τοῦ μακαρίου παύλου λέγοντος·
οὐ γὰρ οἱ ἀκροαταὶ τοῦ νόμου δίκαιοι πα-
ρὰ τῷ θεῷ· ἀλλ' οἱ ποιηταὶ τοῦ νόμου δικαι-
ωθήσονται· καὶ ὁ χριστὸς δὲ ἀνακηρύττων ἔλε-
γεν· οὐ πᾶς ὁ λέγων μοι κύριε κύριε εἰσελεύσεται
εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν· ἀλλ' ὁ ποι-
ῶν τὸ θέλημα τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν τοῖς οὐ-
ρανοῖς· εἰδότες τοίνυν ἀγαπητοί· ὡς οὐ-
δὲν ἔσται πλέον ἐκ τῆς ἀκροάσεως ἐὰν
μὴ ἕποιτο καὶ διὰ τῶν ἔργων πλήρω-
σις· μὴ μόνον ἀκροαταὶ γενώμεθα ἀ-
λλὰ καὶ ποιηταί· ἵνα τὰ ἔργα τοῖς λό-
γοις ἑπόμενα, πολλῆς ἡμῖν παῤῥη-
σίας ὑπόθεσις γένηται· ἁπλώσαντες
τοίνυν τοὺς κόλπους τῆς διανοίας ὑ-
ποδέξασθε τοὺς περὶ τῆς νηστείας λό-
γους· ἢ καθάπερ οἱ σώφρονά τινα καὶ

κοσμίαν ἐλευθερίαν μέλλοντες ἀγάγε-
σθαι· πρότερον τὸν θάλαμον πετάσμασι καλλω-
πίσαντες τὰς θεραπαινίδας· καὶ ἐκκαθά-
ραντες τὴν οἰκίαν ἅπασαν· καὶ πά-
σαις ταῖς ἠμελημέναις θεραπείαν πᾶσαν
ἅπαντα ποιήσαντες· οὕτω ταύτην εἰς
τὰς παστάδας ἄγουσι, τὸν αὐτὸν δὴ τρό-
πον καὶ ὑμᾶς βούλομαι ἐκκαθάραντας
ἡμῶν τὸν λογισμόν· καὶ τῇ τρυφῇ καὶ τῇ
λοιπῇ ἀδηφαγίᾳ, πολλὰ χαίρειν εἰ-
πόντας, οὕτω τὴν μετὰ τῶν ἀγαθῶν ἁ-
πάντων καὶ τῆς σωφροσύνης καὶ τῆς
ἄλλης ἁπάσης ἀρετῆς διδάσκαλον τὴν
νηστείαν λέγω, ἡπλωμένοις τοῖς κόλποις
ὑποδέξασθαι· ἵνα καὶ ὑμεῖς πλείονος
ἀπολαύσητε τῆς ἡδονῆς, καὶ αὐτὴ τὴν
οἰκείαν καὶ κατάλληλον ἰατρείαν παρά-
σχηται· εἰ γὰρ οἱ τῶν ἰατρῶν παῖδες· ἐ-
πειδὰν μέλλωσι φάρμακα διδόναι τοῖς
βουλομένοις τὸν σεσηπότα καὶ διεφθαρ-
μένον χυμὸν ἐκκαθάραι· κελεύουσι τῆς
σωματικῆς ταύτης τροφῆς ἀπόσχεσθαι
ὥστε μὴ κώλυμα γενέσθαι τῇ τοῦ φαρ-
μάκου δυνάμει ἀλλ' ἐνεργῆσαι καὶ τὸ
οἰκεῖον ἔργον ἐπιδείξασθαι· πολλῷ μᾶ-
λλον ἡμᾶς προσήκει τὸ πνευματικὸν τοῦτο

φάρμακον μεμηνότας ὑποδέξασθαι· τὴν
ἐκ τῆς νηστείας ὠφέλειαν λέγω, διότι τὴν δι-
αίτης ἐκκαθάραι ἡμῶν τὸν λογισμὸν καὶ
κουφοτέραν ἐργάσασθαι τὴν διάνοιαν·
ἵνα μὴ ὑπὸ τῆς μέθης καταβαπτισθεῖσα
ἄχρηστον καὶ ἀνόνητον ἡμῖν κατασκευ-
άσῃ τὴν ἐκ ταύτης ὠφέλειαν· καὶ οἴδα-
μεν ὅτι πολλοῖς ξενίζει τὰ λεγόμενα
παρ' ἡμῶν σήμερον· ἀλλὰ παρακαλῶ·
μὴ τῇ συνηθείᾳ ἀπλῶς δουλεύωμεν·
ἀλλ' ἀναλόγως τὰ καθ' ἑαυτοὺς οἰκονομῶ-
μεν· μὴ γὰρ ἔσται τι κέρδος ἡμῖν ἀπὸ
τῆς σημερινῆς ἀδηφαγίας καὶ τῆς
πολλῆς μέθης· καὶ τί λέγω κέρδος
εἴθε μὴ πολλὴ ἡ ζημία καὶ ἡ βλάβη
ἀφόρητος· ὅταν γὰρ καταβαπτισθῇ
ὑπὸ τῆς πολλῆς οἰνοποσίας ὁ λογισμός,
ἀθλίως ὀξείας χρῆς καὶ ἐκ προοιμίων
ἀπονεκροῦται τὸ ἀπὸ τῆς νηστείας κέρ-
δος· τί γὰρ ἀηδέστερον εἰπέ μοι· τί
δὲ ἀσχημονέστερον· ὅταν μέχρι μεσο-
νυκτίου τὸν ἄκρατον μασώμενός τις· ὑπὸ τὴν
ἕω τῆς ἀκτῖνος τῆς ἡλιακῆς ἀνισχού-
σης· ὡς πρόσφατον τοῦ οἴνου ἐμφορη-
θέντες· οὕτως ἀποπνέωσι· καὶ ἀηδεῖς ὁ-
μεῖς φαίνεται τοῖς συντυγχάνουσιν·

ζ

ὡς καταφρονητοὶ δ' εἰσὶ τοῖς οἰκέταις καὶ
καταγελῶνται παρὰ πάντων τῶν ὁ πρὸς
τὸ δέον συνορώντων· καὶ πρὸ τούτων ἁ-
πάντων· διὰ τὴν πολλὴν ταύτην ἀκρα-
σίαν καὶ τὴν ἀμετρίαν τὴν ἄκαιρον καὶ
ἀνόνητον· καὶ τὴν παρὰ τοῦ θεοῦ ἀγανά-
κτησιν ἐπισπῶνται· μέθυσοι γάρ φησι
βασιλείαν θεοῦ οὐ κληρονομήσουσι· τί οὖν
τούτων ἀθλιώτερον γένοιτ' ἂν τῶν δι-
ὰ βραχεῖαν καὶ ἐπίκαιρον ἡδονὴν τῶν
τῆς βασιλείας προθύρων ἐκβαλλομένων·
ἀλλὰ μὴ γένοιτο τὸ τίμιον τῶν ἐνταῦθα συ-
νειλεγμένων, τοιούτῳ ἁλῶναι τῷ πάθει·
ἀλλὰ μετὰ πάσης φιλοσοφίας καὶ σω-
φροσύνης· καὶ τὴν παροῦσαν ἡμέραν ἑορτα-
σαμένοις· καὶ τοῦ χειμῶνος καὶ τῆς
ζάλης ἣν ἡ μέθη ἐργάζεσθαι πέφυ-
κεν ἐλευθερωθέντας εἰς τὸν λιμένα
καταντῆσαι τὸν ἡμέτερον ψυχῶν· τὴν
νηστείαν λέγω· ἵνα μετὰ δαψιλείας τὰ
ἀπὸ ταύτης δυνηθῶμεν καρπώσασθαι
ἀγαθά· ὥσπερ γὰρ ἀδηφαγία μυρίων
κακῶν αἰτία καὶ πρόξενος τῷ τῶν
ἀνθρώπων γίνεται γένει, οὕτως ἡ νηστεία
καὶ ἡ τῆς γαστρὸς ὑπεροψία, τῶν ἀφα-
τῶν ἡμῖν ἀγαθῶν αἰτία γίνεται· πλά-

σας γὰρ ἐξ ἀρχῆς τὸν ἄνθρωπον ὁ θεός· καὶ ἀ-
δηλῶν ὅτι τούτων αὐτῷ μάλιστα δεῖ τοῦ
φαρμάκου πρὸς τὴν τῆς ψυχῆς σωτηρίαν εὐ-
θέως καὶ ἐκ προοιμίων τῷ πρωτοπλά-
στῳ, ταύτην δέδωκε τὴν ἐντολήν· ἀπὸ τῶν
αὐτοῦ παντὸς ξύλου τοῦ ἐν τῷ παραδείσῳ
βρώσει φαγῇ· ἀπὸ δὲ τοῦ ξύλου τοῦ γινώ-
σκειν καλὸν καὶ πονηρόν· οὐ φάγεσθε ἀπ'
αὐτοῦ, τὸ δὲ λέγειν τὸ δὲ φάγε καὶ τὸ δὲ
μὴ φάγῃς, νηστείας ἦν ἀρχῶν· ἀλλὰ δέ-
ον φυλάξαι τὴν ἐντολήν; τοῦτο μὲν οὐ-
κ ἐποίησε· δι' ἀκρασίαν δὲ τῆς γαστρὸς
ἡττηθείς· καὶ τὴν παρακοὴν ἐργασάμενος,
θανάτῳ κατεδικάζετο· ἐπειδὴ γὰρ εἶ-
δεν ὁ πονηρὸς δαίμων ἐκεῖνος καὶ ἐχθρὸς
τῆς φύσεως τῆς ἡμετέρας, τὴν ἐν τῷ
παραδείσῳ διαγωγὴν τοῦ πρωτοπλάστου,
ς τὸν ἀπαυλαὶ πορευόμενον ἐκεῖνον· καὶ
ὅτι καθάπερ ἄγγελος οὗτος σώματι συ-
μπεπλεγμένος διῆγεν ἐπὶ τῆς γῆς·
βουλόμενος αὐτὸν ὑποσκελίσαι· καὶ κα-
ταβαλεῖν· ἐλπίδι μειζόνων ὑποσχέ-
σεων καὶ τῶν ἐν χερσὶν ἐξέβαλε· τοσοῦ-
τον ἐστὶ χαλεπὸν τὸ μὴ μένειν ἐπὶ τῶν
οἰκείων ὅρων· ἀλλὰ τῶν μειζόνων ἐ-
φίεσθαι· καὶ τοῦτο αὐτὸ δηλῶν σοφὸς

πῶς ἔλεγε· φθόνῳ δὲ διαβόλου, θάνα-
τος εἰς τὸν κόσμον εἰσῆλθεν· εἶδες ἀ-
γαπητὲ πῶς ἐκ προοιμίων ἐξ ἀδη-
φαγίας ὁ θάνατος τὴν εἴσοδον ἔσχε;
σκόπει δὲ πάλιν καὶ μετὰ ταῦτα τὴν θεί-
αν γραφὴν κατηγοροῦσαν συνεχῶς τῆς
τρυφῆς καὶ λέγουσαν· ποτὲ μὲν ἐκάθι-
σεν ὁ λαὸς φαγεῖν καὶ πιεῖν· καὶ ἀνέστη-
σαν παίζειν· ἄλλοτε δέ, ἔφαγε καὶ ἐνε-
πλήσθη καὶ ἀπελάκτισεν ὁ ἠγαπημένος.
οἱ τὰ Σόδομα δὲ οἰκοῦντες μετὰ τῶν
ἄλλων κακῶν, ἐντεῦθεν τὴν ἀπαραίτη-
τον ὀργὴν ἐκείνην ἐπεσπάσαντο· ἄκου-
σον γὰρ τοῦ προφήτου λέγοντος· τοῦτο
τὸ ἀνόμημα Σοδόμων· ὅτι ἐν πλησ-
μονῇ ἄρτων ἐσπατάλων· καθάπερ γὰρ
πηγή τις καὶ ῥίζα τυγχάνει τῶν κα-
κῶν ἁπάντων· εἶδες τῆς ἀδηφαγίας τὴν
βλάβην; ὅρα μοι πάλιν τῆς νηστείας
τὰ κατορθώματα· τεσσαράκοντα ἡ-
μερῶν νηστείαν ἐπιδειξάμενος ὁ μέ-
γας Μωϋσῆς, τῆς νομοθεσίας τὰς πλά-
κας λαμβάνειν ἠξιώθη· καὶ ἐπειδὴ κα-
τελθὼν εἶδε τοῦ λαοῦ τὴν παρανομί-
αν ἃς μετὰ τοσαύτης προσεδρίας λαβεῖν
ἴσχυσε, ταύτας ῥίψας συνέκλασεν· αἱ

τοῦτον εἰ καὶ λογισάμενος μεθύοντα
λαὸν καὶ παρανομοῦντα, δέξασθαι· διὸ
καὶ ἑτέρων πάλιν τεσσαρακονταημέ-
ρου νηστείας ἐδεήθη, ὁ θαυμάσιος ἐκεῖνος
προφήτης· ἵνα δυνηθῇ τὰς διὰ τὴν πα-
ρανομίαν αὐτῶν συντριβείσας πλάκας
πάλιν ἄνωθεν δεξάμενος κατενέγκαι·
καὶ ὁ μέγας Ἠλίας, τοσούτων ἡμερῶν
νηστείαν ἐπεδείξατο· καὶ τὴν τοῦ θανά-
του τυραννίδα διαφυγών· καὶ μετὰ πυ-
ρίνου ἅρματος ἐς τὸν οὐρανὸν ἀνελθών,
οὐδέπω καὶ τήμερον θανάτου πεῖραν ἔ-
λαβε· καὶ ὁ ἀνὴρ δὲ τῶν ἐπιθυμιῶν·
πολλῶν ἡμερῶν νηστείαν ἐπιδειξάμενος,
οὕτως ἠξιώθη τῆς θαυμαστῆς ἐκείνης
ὀπτασίας· ὃς καὶ τῶν λεόντων τὸν θυ-
μὸν ἐχαλίνωσε, καὶ εἰς προβάτων ἡ-
μερότητα μετέστησεν· οὐ τὴν φύσιν με-
ταβαλών· ἀλλὰ τῆς θηριωδίας μενού-
σης, τὴν προαίρεσιν ἀμείψας ταύτῃ καὶ
μὴν δὲ ταῖς χερσί μοι, τὴν ἀπόφασιν ἀ-
μετακλήτου τοῦ δεσπότου· μετὰ τῶν ἀνόμων,
καὶ τὸ τῶν ἀλόγων γένος ταύτην ἐπιδείξ-
ασθαι παρασκευάσαντες· καὶ οὕτως ἀπο-
σπάσαντες ἑκάστους ἀπὸ τῶν πονηρῶν ἐ-
πιτηδευμάτων· εἰς φιλανθρωπίαν ἐξεκα-

λέσαντο τὸν αὐτῶν δεσπότην· καὶ τί
ἔτι περὶ τοὺς δούλους στρέφομαι· καὶ γὰρ
ἔχομεν καὶ ἑτέροις πολλοῖς ἀναριθμῆ-
σαι καὶ δεῖξαι, καὶ νῦν· διὰ ταύτης εὐδοκιμή-
σαντας· δέον ἐπὶ τὸν κοινὸν ἡμῶν αὐτῶν
δεσπότην ἐλθεῖν· ὁ γὰρ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς
καὶ αὐτὸς τεσσαρακονταημερῶν νηστεί-
αν ἐπιδειξάμενος οὕτω τῆς πρὸς τὸν διά-
βολον ἥψατο πάλης· πᾶσιν ἡμῖν ὑπο-
γραμμὸν διδοὺς ὥστε διὰ ταύτης καθο-
πλίζεσθαι· καὶ τὴν δὲ ἐντεῦθεν ἰσχὺν προσ-
λαμβάνοντας, οὕτω παρατάττεσθαι εἰς
τὴν πρὸς ἐκεῖνον μάχην· ἀλλ' ἐνταῦθα
ἴσως εἴποι τις ἂν τῶν ὀξὺ βλεπόντων
καὶ διεγηγερμένην τὴν διάνοιαν· τίνος
ἕνεκεν τὰς αὐτὰς τοῖς δούλοις ἡμέρας
ὁ δεσπότης νηστεύων φαίνεται, καὶ οὐχὶ
ὑπερηκόντισε τὸν ἀριθμόν· οὐχ ἁπλῶς
οὐδὲ εἰκῆ τοῦτο γεγένηται· ἀλλὰ καὶ τοῦ-
το σοφῶς· καὶ κατὰ τὴν ἄφατον αὐτοῦ φι-
λανθρωπίαν· ἵνα γὰρ μὴ νομισθῇ, δοκήσει
παραγεγενῆσθαι καὶ μὴ ἀνειληφέναι
σάρκα· ἢ ἔξω τῆς φύσεως εἶναι τῆς ἀνθρωπίνης·
διὰ τοῦτο τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν νηστεύσας καὶ
οὐ προσετίθησι ταῖς ἡμέραις· ὥστε ἐπιστο-
μίσαι τῶν ἀναισχυντεῖν βουλομένων τὰ

φιλονεικίαν· εἰ γὰρ καὶ τούτου γεγυμνασμέ-
νου· εἰσὶν ἔτι καὶ νῦν τινὲς οἱ ταῦτα τολ-
μῶντες φθέγγεσθαι· εἰ μὲν τῇ οἰκείᾳ προ-
γνώσει ταύτην αὐτῶν ἐξέκοψε τὴν ἀφορ-
μήν· τί οὐκ ἂν ἐπεχείρησαν εἰπεῖν· διὰ
τοῦτο οὐκ ἀνέχεται πλείους ἡμέρας νηστεῦ-
σαι· ἀλλὰ τοσαύτας, ὅσας οἱ δοῦλοι· ἵνα
δι᾽ αὐτῶν τῶν πραγμάτων ἡμᾶς παιδεύ-
σῃ· ὅτι τὴν αὐτὴν σάρκα καὶ αὐτὸς περιε-
κεῖτο, καὶ οὐκ ἔξω τῆς φύσεως τῆς ἡμε-
τέρας ὑπῆρχεν· ἀλλ᾽ ὅτι μὲν μεγάλη τῆς
νηστείας ἡ ἰσχύς. καὶ πολὺ τὸ ἐκ ταύτης
κέρδος τῇ ψυχῇ προσγινόμενον, καὶ
ἐκ τῶν δούλων καὶ ἐκ τοῦ δεσπότου δῆλον
ἡμῖν γεγένηται· παρακαλῶ οὖν τὴν ὑ-
μετέραν ἀγάπην· εἰδότας αὐτῆς τὸ κέρ-
δος· μὴ διὰ ῥᾳθυμίαν ἀποσπᾶσθαι τῆς
ἐκ ταύτης ὠφελείας· μηδὲ δυσχεραί-
νειν πρὸς τὴν ταύτης παρουσίαν· ἀλλὰ
χαίρειν καὶ ἅλλεσθαι κατὰ τὸν μακάριον
Παῦλον· ὅσῳ γὰρ ὁ ἔξω ἄνθρωπος ἡμῶν φθείρεται,
τοσοῦτον ὁ ἔσω ἀνακαινοῦται· νηστεία
γὰρ τῆς ψυχῆς ἐστι τροφή· καὶ καθάπερ
αὕτη ἡ σωματικὴ τροφὴ πιαίνει τὸ σῶ-
μα· οὕτω καὶ ἡ νηστεία τὴν ψυχὴν εὐρω-
στοτέραν ἐργάζεται· κοῦφον αὐτῇ τὸ

πτερὸν κατασκευάζουσα· μετάρσιον αὐτὴν
ποιεῖ· τὰ ἄνω φαντάζεσθαι παρέχουσα·
ἀνωτέραν αὐτὴν τῶν ἡδονῶν καὶ τῶν ἡδέ-
ων τοῦ παρόντος βίου ἀπεργαζομένη·
ς καθάπερ τὰ κοῦφα τῶν πλοίων ὀξύ-
τερον τὰ πελάγη διαπερᾷ· τὰ δὲ πολ-
λῷ φορτίῳ βαρούμενα ὑποβρύχια γίνε-
ται· οὕτως ἡ μὲν νηστεία κοῦφον ἐργαζο-
μένη τὸν λογισμόν· παρασκευάζει μετ᾽ εὐ-
κολίας τὸ πέλαγος τοῦ παρόντος βίου δι-
απερᾶν· καὶ πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὰ ἐν τοῖς
οὐρανοῖς ἐπτοῆσθαι· καὶ μηδὲν ἡγεῖσθαι τὰ
παρόντα· ἀλλὰ σκιᾶς καὶ ὀνειράτων οὐ-
δὲν ἀμεινότερα λογιζομένοις αὐτὰ παρατρέ-
χειν· ἡ δὲ μέθη καὶ ἡ ἀδηφαγία βαρύνου-
σα τὸν λογισμὸν καὶ πιαίνουσα τὴν σάρκα·
αἰχμάλωτον ἀπεργάζεται τὴν ψυχήν·
πανταχόθεν αὐτὴν πολιορκοῦσα· καὶ οὐ-
κ ἀφίησι τοῦ λογισμοῦ τὸ κριτήριον ἐρρω-
μένον ἔχειν· ἀλλὰ κατὰ κρημνῶν φέρεσθαι
παρασκευάζει· καὶ κατὰ τῆς οἰκείας σωτη-
ρίας ἅπαντα ἐργάζεσθαι· μὴ δὴ ῥαθύμως
οἰκονομῶμεν ἀγαπητοὶ τὰ κατὰ τὴν σω-
τηρίαν τὴν ἡμετέραν· ἀλλ᾽ εἰδότες ὅσα κα-
κὰ ἐντεῦθεν τίκτεται. φεύγωμεν τὴν ἐ-
ξ αὐτῆς βλάβην· οὐδὲ γὰρ ἐν τῇ καινῇ

μόνον ἔνθα πλείων ἡ ἐπίτασις τῆς φι-
λοσοφίας καὶ μείζονα τὰ σκάμματα.
ς' μεγάλοι οἱ ἱδρῶτες καὶ πολλὰ τὰ βρα-
βεῖα καὶ ἄφθαρτοι οἱ στέφανοι, ταύτης τρυ-
φῆς ἀπηγόρευται. ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῆς πα-
λαιᾶς. ἡνίκα ἔτι τῇ σκιᾷ προσεκάθην-
το καὶ τῷ λύχνῳ ἦσαν προσηλωμένοι. καὶ
καθάπερ παιδία γάλακτι τρεφόμε-
να οὕτω κατὰ μικρὸν ἐνήγοντο, οὐδὲ τό-
τε ἐφεῖτο τρυφᾶν. καὶ ἵνα μὴ νομίσητε
ἁπλῶς ἡμᾶς κατηγοροῦντας τῆς τρυφῆς
ταῦτα λέγειν, ἀκούσατε τοῦ προφήτου λέ-
γοντος· οὐαὶ οἱ ἐρχόμενοι εἰς ἡμέραν κα-
κήν· οἱ καθεύδοντες ἐπὶ κλινῶν ἐλεφαν-
τίνων καὶ κατασπαταλῶντες ἐπὶ ταῖς στρω-
μναῖς αὐτῶν· οἱ ἐσθίοντες ἐρίφους ἐκ ποι-
μνίων καὶ μοσχάρια ἐκ μέσου βουκολί-
ων γαλαθηνά· οἱ πίνοντες τὸν διυλισ-
μένον οἶνον· καὶ τὰ πρῶτα μύρα χριό-
μενοι· ὡς ἑστῶτα ἐλογίσαντο καὶ οὐχ ὡς
φεύγοντα. ἴδετε πόσην κατηγορίαν ἐ-
ποιήσατο τῆς τρυφῆς ὁ προφήτης. καὶ
ταῦτα ἰουδαίοις διαλεγόμενος, τοῖς ἀναισ-
θήτοις, τοῖς ἀγνώμοσι, τοῖς καθεκάστην
ἡμέραν γαστριζομένοις. σκόπει γὰρ
τῶν ῥημάτων τὴν ἀκρίβειαν· διαβάλλων

αὐτῶν τὴν ἀδηφαγίαν καὶ τὴν πολλὴν
ἐκ τοῦ οἴνου μέθην, τότε ἐπήγαγεν· ὡς
ἑστῶτα ἐλογίσαντο, καὶ οὐχ ὡς φεύγον-
τα. μόνον οὐχὶ δεικνὺς ὅτι μέχρι τοῦ
φάρυγγος καὶ τῶν χειλέων ἐστὶν ἡ ἀπό-
λαυσις καὶ περαιτέρω οὐ πρόεισιν. ἀ-
λλ' ἡ μὲν ἡδονὴ βραχεῖα καὶ πρόσκαιρος·
ἡ δὲ ὀδύνη διηνεκὴς καὶ πέρας οὐκ ἔχου-
σα. καὶ ταῦτα φησὶ δι' αὐτῆς πείρας μαθόν-
τες, ὡς ἑστῶτα ἐλογίσαντο καὶ οὐχ ὡς
φεύγοντα. τουτέστιν ἀφιπτάμενα καὶ
οὐδὲ τὸ πρὸς μικρὸν παραμένοντα.
τοιαῦτα γὰρ ἅπαντα τὰ ἀνθρώπινα καὶ
τὰ σαρκικά. οὕτω παρεγένετο καὶ ἀπέπτη.
τοιοῦτον ἡ τρυφή· τοιοῦτον ἡ δόξα ἡ
ἀνθρωπίνη καὶ ἡ δυναστεία· τοιοῦτον ὁ πλοῦ-
τος· τοιοῦτον ἡ εὐημερία πᾶσα τοῦ πα-
ρόντος βίου· οὐδὲν μόνιμον ἔχουσα· οὐ-
δὲν στάσιμον· οὐδὲν πάγιον· ἀλλὰ ποτα-
μίων ῥευμάτων μᾶλλον παρατρέχει.
ς' ἐρήμοις καὶ γυμνοῖς καταλιμπάνει
τοὺς περὶ ταῦτα ἐπτοημένους. ἀλλ' οὐ τὰ
πνευματικὰ οὕτω, ἀλλ' ἀπεναντίας πάν-
τοτε μένουσι· ἀκίνητα καὶ μόνιμα
οὐκ ἐπιδεχόμενα τῷ αἰῶνι παρεκ-
κτεινόμενα. πόσης οὖν οὐκ ἂν ἀξία

παραφροσύνης τῶν ἀκινήτων τὰ σα-
λευόμενα ἀνταλλάττεσθαι· τῶν διαιω-
νιζόντων τὰ πρόσκαιρα· τῶν ἀφι-
σταμένων τὰ διηνεκῶς μένοντα·
τῶν πολλὴν δὲ ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι τὴν
ἀπόλαυσιν προξενούντων, τὰ πολλὴν
τὴν κόλασιν ἡμῖν ἐκεῖ παρασκευάζον-
τα· ταῦτα δὴ πάντα ἐννοοῦντες ἅ-
παντες καὶ πολλὴν τῆς ἡμετέρας σωτηρίας
ποιούμενοι λόγον· καταφρονήσωμεν
τῆς τρυφῆς τῆς ἀνονήτου καὶ ἐπι-
βλαβοῦς· ἀσπασώμεθα τὴν νηστείαν
καὶ τὴν ἀληθινὴν φιλοσοφίαν· καὶ
τοῦ νοῦ πολλὴν τὴν μετάνοιαν ἐπιδει-
ξώμεθα· καὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν·
πρὸς τὴν τῶν ἀγαθῶν πρᾶξιν ἐπειγώ-
μεθα· ἵνα τὸν καιρὸν ἅπαντα τῆς ἁγί-
ας τεσσαρακοστῆς τὴν πνευματικὴν ἐμπορίαν
ἐμπορευσάμενοι· καὶ πολὺν τὸν πλοῦ-
τον συναγαγόντες τῆς ἀρετῆς· οὕτω κα-
ταξιωθῶμεν καὶ εἰς τὴν κυρίαν ἡμέ-
ραν παραγενέσθαι· καὶ μετὰ παρρησί-
ας τῇ φρικτῇ καὶ πνευματικῇ τραπέζῃ προ-
σελθεῖν· καὶ τῶν ἀπορρήτων ἐκείνων
καὶ ἀθανάτων ἀγαθῶν μετασχεῖν μετὰ κα-
θαροῦ τοῦ συνειδότος, καὶ τῆς ἐκεῖθεν

πληρωθῆναι χάριτος· ἀγαθοῖς καὶ παρρη-
σίας τῶν ἀρεσάντων αὐτῷ Χριστῷ τῷ
φιλανθρώπῳ θεῷ ἡμῶν, μεθ' οὗ τῷ πατρὶ ἅμα
τῷ ἁγίῳ πνεύματι· δόξα κράτος τιμὴ νῦν καὶ
ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων
ἀμήν. +

+ Εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς κτίσεως· ἐν ἀρχῇ
ἐποίησεν ὁ θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν

Πολλῆς σήμερον πληροῦμαι τῆς ἡ-
δονῆς, ὁρῶν ὑμῶν τὰ ποθεινὰ πρό-
σωπα· καὶ γὰρ οὐχ οὕτως οἱ φιλόστορ-
γοι χαίρουσι καὶ εὐφραίνονται τῶν
παίδων αὐτοῖς πανταχόθεν κυκλούντων·
καὶ διὰ τῆς ἄλλης εὐκοσμίας καὶ τῆς ἄ-
λλης θεραπείας πολλὴν τὴν ἡδονὴν
παρεχόντων, ὡς ἐγὼ νῦν χαίρω καὶ εὐ-
φραίνομαι, ὁρῶν ὑμῶν τὴν πνευματικὴν
ταύτην σύνοδον μετὰ τοσαύτης εὐκοσμί-
ας ἐνταῦθα παραγενομένην· καὶ ἀκμά-
ζοντα τὸν πόθον ἔχοντας περὶ τὴν ἀ-
κρόασιν τῶν θείων λογίων· καὶ τῆς σω-
ματικῆς τροφῆς ὑπεριδόντας· καὶ πρὸς
τὴν πνευματικὴν ἑστίασιν ἐπειγομένους·
καὶ διὰ τῶν ἔργων τὸ τοῦ κυρίου λόγιον
δεικνῦντας τὸ λέγον· οὐκ ἐπ' ἄρτῳ

μόνῳ ζήσεται ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐπὶ παντὶ ῥήματι
ἐκπορευομένῳ διὰ στόματος θεοῦ· φέρε
οὖν καὶ ἡμεῖς μιμησώμεθα τοὺς γηπό-
νους· καὶ καθάπερ ἐκεῖνοι ὅταν ἀθρόον
ἴδωσι τὴν ἄρουραν ἐκκεκαθαρμένην
καὶ τῆς ἀπὸ τῶν βοτανῶν λύμης ἀπη-
λλαγμένην μετὰ πολλῆς τῆς δαψιλείας
τὰ σπέρματα καταβάλλουσι, τὸν αὐτὸν
δὴ τρόπον καὶ ἡμεῖς· ἐπειδὴ τῇ τοῦ
θεοῦ χάριτι νῦν ἡμῖν ἡ ἄρουρα αὕτη ἡ πνευματι-
κὴ καθαρὰ τῶν διενοχλούντων πα-
θῶν τῆς τρυφῆς ἐκποδὼν γεγενημέ-
νης, καὶ οὐδαμοῦ ζάλη· οὐδὲ χειμὼν ἐν
τοῖς λογισμοῖς· ἀλλὰ γαλήνη καὶ πολλὴ
ἡσυχία τῆς διανοίας ἐπτερωμένης
πρὸς αὐτὸν ὡς εἰπεῖν τὸν οὐρανὸν τετα-
μένης· καὶ πάντων κάτω πρὸ τῶν σαρκι-
κῶν φανταζομένης· μικρά τινα δια-
λεχθῶμεν πρὸς τὴν ὑμετέραν ἀγάπην
λειπτότερον σήμερον κατατολμήσω-
μεν μνημονεύσαντων· τὰ ἀπὸ τῶν θείων γραφῶν
παρατιθέντες ὑμῖν διδάγματα· εἰ γὰρ
μὴ νῦν τοῦτο ποιήσαιμεν· ὅτε νηστεία
γαστρὸς ὑπεροψία· καὶ τοσαύτη τῶν
ὀρθῶν λογισμῶν ἡ γαλήνη, πότε δυνησό-
μεθα ταῦτα παραθεῖναι τῇ ὑμετέρᾳ

ἀγάπῃ ὅτε τρυφὴ καὶ ἀδηφαγία καὶ πο-
λλὴ ἡ ῥαθυμία· ἀλλ' ὅτε οὔτε αὐτοὶ δεόν-
τως τοῦτο ποιήσομεν· οὔτε ὑμεῖς δυνήσε-
σθε καθάπερ ὑπὸ ἀχλύος τινὸς τῆς τῶν
λογισμῶν ζάλης καταβαπτιζόμενοι δέ-
ξασθαί τι τῶν λεγομένων· νῦν δὲ ὅτε καὶ τό-
τε ἄλλοτε καιρὸς τῶν τοιούτων διδαγμάτων·
ὅτε οὐκέτι κατεξανίσταται τῆς κυρίας
ἡ δούλη· ἀλλ' ἀξίως γινομένη πολλὴν
τὴν πειθὼ καὶ τὴν ὑπακοὴν ἐπιδείκνυ-
ται· τὰ σκιρτήματα τῆς σαρκὸς καταστο-
ρέσασα· καὶ ἐπὶ τῶν οἰκιῶν ὁρῶμεν ὁ-
μοίως· νηστείας γάρ ἐστιν ἡ γαλήνη τῶν ἡ-
μετέρων ψυχῶν· ἡ τῶν γεγηρακότων
εὐκοσμία· ἡ τῶν νέων παιδαγωγός·
ἡ τῶν σωφρονούντων διδάσκαλος· ἡ
πᾶσαν ἡλικίαν καὶ φύσιν καθάπερ δια-
δήματί τινι κατακοσμοῦσα· οὐδαμοῦ
σήμερον θόρυβος· οὐδὲ κραυγή· οὐδὲ
κρεῶν κατακοπαί· οὐδὲ μαγείρων
δρόμοι· ἀλλὰ πάντα ἐκεῖνα ἀπελή-
λαται καὶ ἀσχημονά τινα καὶ κοσμί-
ως σώφρονα ἐλευθερίαν ἡ πόλις μιμεῖ-
ται νῦν· ὅταν γὰρ ἐννοήσω τὴν ἀθρό-
αν μεταβολὴν τὴν σήμερον γεγενημένην
καὶ λογίσωμαι τῆς χθεσινῆς ἡμέρας τὴν

ἀκαταστασίαν θαυμάζω καὶ ἐκπλήτ-
τομαι τῆς συνηθείας τὴν ἰσχύν· ὅπως
εἰς τὴν ἑκάστου συνείδησιν εἰσελθοῦσα
μετέπλασε τὸν λογισμὸν ἐξεκάθαρε
τὴν διάνοιαν· οὐκ ἀρχόντων μόνον·
ἀλλὰ καὶ ἰδιωτῶν· οὐκ ἐλευθέρων, ἀλλὰ
καὶ δούλων· οὐκ ἀνδρῶν, ἀλλὰ καὶ γυναι-
κῶν· οὐ πλουσίων, ἀλλὰ καὶ πενήτων·
οὐ τῶν τὴν Ἑλλάδα γλῶτταν πεπαιδευμέ-
νων, ἀλλὰ καὶ βαρβάρων· καὶ τί λέγω ἀρ-
χόντων καὶ ἰδιωτῶν· καὶ αὐτοῦ τοῦ τὸ
διάδημα περικειμένου τὸ σῶμα εἶδος ὁμοί-
ως τοῖς λοιποῖς πρὸς τὴν ταύτης ὑπα-
κοὴν μετέστησε· καὶ οὐκ ἔστι σήμερον δια-
φορὰν ἰδεῖν τῆς τοῦ πλουσίου τραπέζης
καὶ τῆς τοῦ πένητος· ἀλλὰ πανταχοῦ λιτὴ
ἡ δίαιτα· ἀπηλλαγμένη κόμπου καὶ
φαντασίας, καὶ μετὰ πλείονος τῆς ἡ-
δονῆς σήμερον τῇ εὐτελείᾳ τῆς τραπέ-
ζης προσέχονται· ἢ ὅτε πολλὰ αὐτοῖς
τὰ καρυκεύματα παρέκειτο καὶ πολὺς
ὁ ἄκρατος· εἶδες ἀγαπητοὶ ἐξ αὐτῶν τῶν
προοιμίων τῆς συνηθείας τὴν ἰσχύν; διὰ
τοῦτο καὶ αὐτὸς μετὰ πλείονος σήμερον
τῆς προθυμίας ἢ πρότερον, τῶν πρὸς
ὑμᾶς ἅπτομαι λόγων· εἰδὼς ὅτι ἐσχολ-

πιαρὰν καὶ βαθύγειον ἄρουραν καταβάλ-
τω σπέρματα· δυναμένην πολλαπλα-
σίοις ἡμῖν ταχέως ἀποδιδόναι τὸν κα-
ταβαλλομένων τοῖς καρποῖς· καταμά-
θωμεν τοίνυν ὃ δοκεῖ τὸ σήμερον ἡμῖν
ἀναγνωσθὲν ἐκ τῶν τοῦ μακαρίου
Μωσέως λόγων τὴν δύναμιν· ἀλλὰ πρό-
σέχετε παρακαλῶ μετὰ ἀκριβείας τοῖς
παρ' ἡμῶν λεγομένοις· οὐ γὰρ τὰ ἡμέτε-
ρα λέγομεν· ἀλλ' ἅπερ ἡ τοῦ θεοῦ χάρις πα-
ράσχοι διὰ τὴν ὠφέλειαν τὴν ὑμετέραν·
ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ
τὴν γῆν· ἄξιον ἐνταῦθα διαπορῆσαι
τίνος ἕνεκεν ὁ μακάριος οὗτος προφή-
της μετὰ πολλὰς ὕστερον γενεὰς γενόμενος
ταῦτα ἡμῖν ἐκτίθεται· οὐχ ἁπλῶς οὐ-
δὲ εἰκῆ· ἐπειδὴ γὰρ ἐξ ἀρχῆς πλάσας
τὸν ἄνθρωπον ὁ θεὸς· δι' ἑαυτοῦ διελέγετο τοῖς
ἀνθρώποις ὡς ἀνθρώποις ἀκοῦσαι δυνατὸν ἦν· οὕ-
τω γὰρ πρὸς τὸν Ἀδὰμ ἦλθεν· οὕτω τὸν
Καΐν ἐπετίμησεν· οὕτω τῷ Νῶε διελέ-
χθη· οὕτως ἐξενώθη τῷ Ἀβραάμ·
ὅτε δὲ εἰς πολλὴν κακίαν ἐξώκειλε
πᾶσα ἡ τῶν ἀνθρώπων φύσις· οὔτε οὕτω τέ-
λεον ἀπεστράφη τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος· ὁ
τῶν ἁπάντων δημιουργὸς· ἀλλ' ὥσ-

δὴ ἀνάξιοι γεγόνασι τῆς ὁμιλίας τῆς
αὐτοῦ νομιζόμενος πάλιν ἀνανεώσασθαι
τὴν πρὸς αὐτοὺς φιλίαν· καθάπερ ἄν-
θρωποι οἱ μακρὰν ἀφεστῶσι; γράμματα
πέμπει πρὸς ἑαυτὸν ἐφελκόμενος πᾶ-
σαν τὴν τῶν ἀνθρώπων φύσιν· καὶ ταῦτα τὰ γρά-
μματα· ἔπεμψε μὲν ὁ θεός· ἐκόμισε δὲ
μωϋσῆς· τί οὖν λέγει τὰ γράμματα· ἐν
ἀρχῇ, ἐποίησεν ὁ θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν
γῆν· σκόπει τοῦ θαυμαστοῦ τούτου προ-
φήτου τὸ ἐξαίρετον· οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι
προφῆται· ἢ τὰ μετὰ πολλὴν ἐσόμενα
χρόνον εἶπον· ἢ τὰ σημαίνειν αὐτοῖς
μέλλοντα· ὁ δὲ μακάριος οὗτος· μετὰ
πολλὰς γενεὰς γενόμενος ὑπὸ τῆς ἄνω-
θεν δεξιᾶς ὁδηγούμενος· ἐκεῖνα εἰ-
πεῖν κατηξιώθη· ἃ πρὸ τῆς αὐτοῦ γε-
νέσεως ὑπὸ τοῦ τῶν ἁπάντων ἐδημιουργή-
θη δεσπότου· διὰ τοῦτο καὶ οὗτος ἤρξατο
λέγων· ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ θεὸς τὸν οὐρανὸν
καὶ τὴν γῆν· μονονουχὶ πρὸς ἅπαντας
ἡμᾶς λαμπρᾷ βοῶν τῇ φωνῇ, καὶ λέγων·
μὴ γὰρ παρὰ ἀνθρώπου διδασκόμενος ταῦτα
φθέγγομαι; ὁ ἀπὸ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶ-
ναι αὐτὰ παραγαγών· οὗτος καὶ τὴν ἐμὴν
γλῶτταν πρὸς τὴν τούτων ἐξήγησιν πα-

ρεμήνησεν· ὡς οὖν οὐκέτι παρὰ μωϋσέως
ταῦτα ἀκούοντες· ἀλλὰ παρὰ τοῦ τῶν
ὅλων θεοῦ διὰ τῆς τοῦ μωϋσέως γλώττης,
οὕτω τοῖς λεγομένοις προσέχωμεν πα-
ρακαλῶ· καὶ πολλὰ χαίρειν τοῖς ἡμετέ-
ροις λογισμοῖς ἀφέντες· λογισμοὶ γὰρ
φησὶν ἀνθρώπων δειλοὶ καὶ ἐπισφαλεῖς αἱ ἐπί-
νοιαι αὐτῶν· μετὰ πολλῆς τῆς εὐγνωμο-
σύνης δεχώμεθα τὰ λεγόμενα· μὴ ὑ-
περβαίνοντες τὸ οἰκεῖον μέτρον· μηδὲ
τὰ ὑπὲρ ἡμᾶς περιεργαζόμενοι· ὅπερ
πεπόνθασιν οἱ τῆς ἀληθείας ἐχθροί·
βουληθέντες τοῖς οἰκείοις λογισμοῖς
ἐπιτρέψαι τὸ πᾶν καὶ οὐκ ἐννοοῦσιν ὅπω-
πῶς; ὅτι ἀδύνατον τὴν ἀνθρωπίνην φύ-
σιν, τὴν τοῦ θεοῦ δημιουργίαν περιεργά-
ζεσθαι· καὶ τί λέγω τὴν τοῦ θεοῦ δημι-
ουργίαν· ἀλλ᾽ οὐδὲ ἀνθρωπίνην τέχνην τοῦ ὁ-
μογενοῦς ἡμῶν περιεργάζεσθαι δυ-
νατόν· εἰπὲ γάρ μοι· πῶς ἀπὸ τῆς με-
ταλλικῆς τέχνης χρυσίου συνίσταται
φύσις· ἢ πῶς τοῦ ὑέλου ἡ καθαρότης ἀ-
πὸ ψάμμου γίνεται· ἀλλ᾽ οὐκ ἂν ἔχοις εἰ-
πεῖν· εἰ τοίνυν ταῦτα τὰ πρὸ τῶν ὀφθαλ-
μῶν κείμενα· καὶ ὥσπερ δι᾽ αὐτὴν τοῦ θεοῦ
φιλανθρωπίαν σοφίᾳ ἀνθρωπίνῃ ἐργάζεται κα-
ταλαβεῖν οὐ δυνατόν· τὰ ὑπὸ τοῦ θεοῦ

δημιουργηθέντα παρεισεργάζηται μέ;
καὶ ποίας ἂν τύχοις συγγνώμης; τίνος
δὲ ἀπολογίας; οὕτω μεμηνὼς καὶ τὰ
ὑπὲρ τὴν αὐτοῦ φύσιν φανταζόμενος.
τὸ μὲν γὰρ λέγειν ὅτι ἐξ ὑποκειμένης ὕλης
τὰ ὄντα γεγένηται καὶ μὴ ὁμολογεῖν
ὅτι ἐξ οὐκ ὄντων αὐτὰ παρήγαγεν ὁ τῶν
ἁπάντων δημιουργός, τῆς ἐσχάτης παρα
φροσύνης ἂν εἴη σημεῖον. ἐμφράτ
των τοίνυν τῶν ἀγνωμόνων τὰ στόμα
τα ὁ μακάριος οὗτος προφήτης· μέλ
λων ἄρχεσθαι τοῦ βιβλίου, οὕτως ἤρξα
το· ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ θεὸς τὸν οὐρανὸν
καὶ τὴν γῆν. ὅταν οὖν ἀκούσῃς τὸ ἐποίη
σε· μηδὲν ἕτερον περιεργάζου· ἀλλὰ
κάτω κύπτων, πίστευε τῷ λεχθέντι. θεὸς
γάρ ἐστιν ὁ πάντα ποιῶν καὶ μετασκευά
ζων· καὶ πρὸς τὸ αὐτοῦ βούλημα τὰ πάν
τα μεταρρυθμίζων. καὶ ὅρα τῆς συγκα
ταβάσεως τὴν ὑπερβολήν· οὐδὲν περὶ
τῶν ἀοράτων δυνάμεων διαλέξεται· οὐ
δὲ λέγει ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ θεὸς τοὺς ἀγ
γέλους ἢ τοὺς ἀρχαγγέλους· οὐχ ἁπλῶς
οὐδὲ εἰκῆ τοῦτο ποιῶν. ἐπειδὴ γὰρ Ἰου
δαίοις διελέγετο τοῖς περὶ τὰ παρόντα
ἐπτοημένοις· καὶ οὐδὲν νοητὸν φαντα

σθῆναι δυναμένοις, ἀπὸ τῶν αἰσθητῶν
τέως αὐτοὺς ἐνάγει πρὸς τὸν τῶν ὅλων δη
μιουργόν· ἵνα ἐκ τῶν δημιουργημάτων
τὸν τεχνίτην τοῦ παντὸς καταμαθόν
τες, προσκυνήσωσι τὸν ἐργασάμενον
καὶ μὴ ἐναπομείνωσι τοῖς κτίσμασιν. εἰ
γὰρ καὶ τούτου γινομένου οὐκ ἐπαύσαν
το τὰ κτίσματα θεοποιοῦντες, καὶ πε
ρὶ τὰ ἀτιμότατα τῶν ἀλόγων τὸ σέβας
ἐπιδεικνύμενοι· ποῦ οὐκ ἂν μανίας
ἐξώκειλαν, εἰ μὴ τοσαύτῃ τῇ συγκαταβά
σει ἐχρήσατο· καὶ μὴ ξενισθῇς ἀγαπη
τέ· ὁ Μωϋσῆς ταύτην ἤρξατο τὴν ὁδόν.
ἐν ἀρχῇ καὶ ἐν προοιμίοις τοῖς παχυτέ
ροις Ἰουδαίοις διαλεγόμενος. ὅπου γε
καὶ ὁ Παῦλος ἐν τῇ χάριτι ἡνίκα τοσαύτη
ἡ ἐπίδοσις γέγονε τοῦ κηρύγματος· μέλ
λων γὰρ τοῖς Ἀθηναίοις διαλέγεσθαι,
ἀπὸ τῶν ὁρωμένων ποιεῖται τὴν διδασ
καλίαν οὕτω λέγων· ὁ θεὸς ὁ ποιήσας τὸν
κόσμον καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ· οὗτος
οὐρανοῦ καὶ γῆς κύριος ὑπάρχων, οὐκ ἐν χειρο
ποιήτοις ναοῖς κατοικεῖ· οὐδὲ ὑπὸ χει
ρῶν ἀνθρώπων θεραπεύεται. ἐπειδὴ γὰρ ᾔδει
ταύτην αὐτοῖς κατάλληλον οὖσαν τὴν δι
δασκαλίαν, ταύτην ἦλθε τὴν ὁδόν. πρό

γὰρ τοῖς δεχομένοις τὴν παρ' αὐτοῦ διδασκαλίαν·
οὕτως ὑπὸ τοῦ πνεύματος ὁδηγούμενος καὶ τὴν
διδασκαλίαν ἐποιήσατο· καὶ ἵνα μάθῃς
ὅτι ἡ τῶν προσώπων διαφορὰ· καὶ ἡ
τῶν ἀκουόντων παχύτης τούτου αἰτία
γέγονε· ἄκουε αὐτοῦ ἡνίκα πρὸς Κο-
λοσαεῖς ἐπέστελλε· μηκέτι ταύτην
ἐρχομένου τὴν ὁδόν· ἀλλ' ἐπείπερ ὡς αὐτ
διαλεγομένου καὶ λέγοντος· ὅτι ἐν αὐ-
τῷ ἐκτίσθη τὰ πάντα· τὰ ἐν τοῖς οὐρα-
νοῖς καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς· τὰ ὁρατὰ καὶ
τὰ ἀόρατα· εἴτε θρόνοι· εἴτε κυριό-
τητες· εἴτε ἀρχαί, εἴτε ἐξουσίαι· τὰ πάντα
δι' αὐτοῦ· καὶ εἰς αὐτὸν ἔκτισται· καὶ
Ἰωάννης δὲ ὁ τῆς βροντῆς υἱὸς ἐκβοᾷ
λέγων· πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο· καὶ χω-
ρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἕν· ἀλλ' οὐχ ὁ μω-
ϋσῆς οὕτως εἰκότως· οὐδὲ γὰρ ἦν εὔλο-
γον τοῖς ἔτι γάλακτος προσφέρεσθαι δεο-
μένοις· στερεᾶς μεταδοῦναι τροφῆς·
Καθάπερ γὰρ οἱ διδάσκαλοι οἱ παρὰ πα-
τέρων τοὺς παῖδας διαδεχόμενοι τὰ πρῶτα
στοιχεῖα αὐτοῖς παραδιδόασιν· οἱ δὲ παρ'
ἐκείνων τοὺς παῖδας λαμβάνοντες· τὰ
τελειότερα τῶν μαθημάτων αὐτοῖς ἐν-
ηχοῦσι, τὸν αὐτὸν δὴ τρόπον καὶ ὁ μακάρι-

ος μωϋσῆς· καὶ ὁ τῶν ἐθνῶν διδάσκαλος
καὶ ὁ τῆς βροντῆς υἱὸς πεποιήκασιν· ὁ
μὲν γὰρ ἐκ προοιμίων παραλαβὼν τὴν
φύσιν τὴν ἀνθρωπίνην, τὰ πρῶτα στοιχεῖα τοὺς
ἀκούοντας ἐπαίδευσεν· οὗτοι δὲ παρα-
λαβόντες λοιπόν· τὰ τελειότερα παρα-
δεδώκασιν· ἵνα οὖν μάθωμεν τῆς συγκα-
ταβάσεως τὴν αἰτίαν· καὶ ὅτι πνεύματι φθεγ-
γόμενος, καταλλήλως τοῖς ἀκούουσιν
ἅπαντα ἐξέθετο· πάσας ὁμοῦ τὰς ἐκ
ζιζανίων ἐπιφυομένας αἱρέσεις
τῇ ἐκκλησίᾳ, προρρίζους ἀνασπᾷ, διὰ
τοῦ εἰπεῖν ἐν ἀρχῇ, ἐποίησεν ὁ θεὸς τὸν
οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν· κἂν γὰρ μανιχαῖος
προσέλθῃ λέγων τὴν ὕλην προϋπάρχειν·
κἂν μαρκίων· κἂν οὐαλεντῖνος· κἂν
ἑλλήνων παῖδες· λέγε πρὸς αὐτόν· ἐν
ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν·
ἀλλ' οὐ πιστεύεις τῇ γραφῇ; ἀποστράφη-
θι λοιπὸν αὐτὸν ὡς μαινόμενον καὶ ἐξε-
στηκότα· ὁ γὰρ τῷ δημιουργῷ τῶν ἁ-
πάντων ἀπιστῶν· ὡς καὶ ψευδοῦς τῆς ἀλη-
θείας καταγινώσκειν· ποίας ἂν τύχοι
συγγνώμης ποτέ· τὸ πεπλασμένον ἔ-
χουσιν ἐκεῖνοι τὸ χρῶμα· καὶ ἐπὶ τῆς κά-
ρας πρόσωπον ὑποδυόμενοι· κρύπτουσιν

ἐν τῇ ὁδῷ, τοῦ προβάτου τὸν λύκον· ἀ-
λλ' οὐ μὴ ἀπατηθῇς· ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦτο
μάλιστα μισήσομεν αὐτόν· ὅτι πρὸς μὲν
σὲ τὸν ὁμόδουλον, ἐπισφίγξας(?) ὑποκρίνῃ·
πρὸς δὲ τὸν τῶν ὅλων δεσπότην θεόν, τὸν πό-
λεμον ἤρατο καὶ κατὰ τῆς ἑαυτοῦ σωτη-
ρίας περιέχων οὐκ αἰσθάνεται· ἡμεῖς δὲ
τῆς πέτρας ἐχώμεθα τῆς ἀρραγοῦς, καὶ
ἐπὶ τὴν ἀρχὴν πάλιν ἐπανέλθωμεν· ἐν
ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν
γῆν· ὅρα καὶ ἐξ αὐτοῦ τούτου τῆς δημιου-
ργίας τρόπου τὴν θείαν φύσιν διαλλάτ-
τουσαν· πῶς ἀπεναντίας τῇ ἀνθρωπίνῃ
συνηθείᾳ; τὴν δημιουργίαν ποιεῖται·
πρότερον τὸν οὐρανὸν τείνας· καὶ τότε
τὴν γῆν ὑποφέρουσαν· πρότερον τὸν ὄρο-
φον, καὶ τότε τὸ θεμέλιον· τίς εἶδεν
τίς ἤκουσεν· ἐπὶ μὲν γὰρ τῆς ἀνθρωπίνης,
οὐκ ἂν τοῦτο γένοιτο ποτέ· ὅ τοῦ δεσπό-
του κελεύει πάντα τῷ νεύματι αὐτοῦ εἴ-
κει καὶ παραχωρεῖ· μὴ τοίνυν ἀνθρωπί-
νοις λογισμοῖς τὰ τοῦ θεοῦ ἔργα περιεργαζώ-
μεθα· ἀλλ' ἐκ τῶν ἔργων ὁδηγούμενοι
θαυμάζωμεν τὸν τεχνίτην· τὰ γὰρ ἀ-
όρατα αὐτοῦ φησὶν ἀπὸ κτίσεως κόσμου,
τοῖς ποιήμασι νοούμενα καθορᾶται·

εἰ δὲ ἐπιμένοιεν οἱ τῆς ἀληθείας ἐχθροὶ
λέγοντες ἀδύνατον εἶναι ἐξ οὐκ ὄντων
τι παραχθῆναι· ἐροῦμεν αὐτοῖς· ὁ
πρῶτος ἄνθρωπος ἐκ γῆς ἐπλάσθη· ἢ ἑτέ-
ρωθεν ποθέν· πάντως ἐροῦσιν ἐκ γῆς
συνομολογήσουσιν· εἰπάτωσαν ἡμῖν
ἡμῖν, πῶς ἐκ τῆς σαρκὸς ἐγένετο φύσις·
ἀπὸ γῆς γὰρ πηλὸς καὶ πλίνθος, καὶ ὄ-
στρακον καὶ κέραμος ἂν γένοιτο· πῶς
οὖν σαρκὸς ἐγένετο φύσις· πῶς ὀστᾶ. καὶ
νεῦρα· καὶ ἀρτηρίαι· καὶ τὰ μέλη·
καὶ δέρμα· καὶ ὄνυχες· καὶ τρίχες· καὶ
ἐκ μιᾶς ὑποκειμένης ὕλης· διαφόρων
τοσούτων ποιότητες· ἀλλ' οὐκ ἂν δυνηθεῖ-
εν πρὸς ταῦτα διᾶραι στόμα ποτέ·
τί δὲ λέγω περὶ τοῦ σώματος τοῦ ἡμετέ-
ρου· περὶ τοῦ ἄρτου οὗ καθεκάστην
ἡμέραν σιτούμεθα· εἰπάτωσαν ἡμῖν
πόθεν μονοειδὴς ὢν· μεταβάλλεται εἰς
αἷμα καὶ φλέγμα καὶ χολὴν καὶ διαφό-
ρους χυμούς· ὁ μὲν γὰρ ἐστὶ τὸ χρῶμα πολλά-
κις ἐστί· τὸ δὲ αἷμα πυρρὸν ἢ μέλαν·
εἰ τοίνυν τὰ καθεκάστην ἡμέραν πρὸ
τῶν ὀφθαλμῶν κείμενα εἰπεῖν οὐ μὴ
οὐκ ἂν δύναιντο ποτέ, σχολῇ γ' ἂν ἐκποι-
ῆς περὶ τῶν ἄλλων τοῦ θεοῦ δημιουργη-

ματων· ἀλλ' εἰ καὶ μετὰ τοσαύτην τῶν ἀπο-
δείξεων περιουσίαν ἐπιμένοιεν τὴν οἰκεί-
αν φιλονεικίαν κρατύνειν βουλόμενοι·
ἡμεῖς μὴ ἐνδόντες παυσώμεθα τὰ αὐτὰ
πάλιν πρὸς αὐτοὺς λέγοντες· ἐν ἀρχῇ ἐ-
ποίησεν ὁ θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν· τοῦ-
το γὰρ ἱκανὸν μόνον τὸ ῥῆμα, πάντας
τῶν ἐναντίων τοὺς πύργους καταβαλεῖν
καὶ πάντας τοὺς ἀνθρωπίνους λογισμοὺς
ἐξ αὐτῶν τῶν κάτωθεν ἀνασπάσαι· καὶ
εἰ βουληθεῖεν ὀψέ ποτε τῆς φιλονεικί-
ας ἀποσχέσθαι πρὸς τὴν τῆς ἀληθείας
ὁδὸν αὐτοὺς χειραγωγῆσαι δυνήσεται· ἡ δὲ
γῆ ἦν φησιν ἀόρατος καὶ ἀκατασκεύαστος·
τίνος ἕνεκεν εἰπέ μοι· τὸν μὲν οὐρανὸν φαι-
δρὸν καὶ ἀπηρτισμένον παρήγαγε· τὴν
δὲ γῆν ἄμορφον ἔδειξεν· οὐχ ἁπλῶς
οὐδὲ τοῦτο πεποίηκεν· ἀλλ' ἵνα ἐν τῷ κρεί-
ττονι μέρει τῆς κτίσεως μαθὼν αὐτοῦ τὴν
δημιουργίαν, μηδὲν ἀμφιβάλλῃς λοι-
πόν· μηδὲ νομίσῃς δι' ἀσθένειαν δυνά-
μεως τοῦτο γίνεσθαι· ἄλλως τε καὶ δι' ἕτερον
τρόπον ἄμορφον αὐτὴν παρήγαγεν.
ἐπειδὴ γὰρ αὕτη καὶ τροφὸς καὶ μήτηρ ἡ-
μῶν ἐστι· καὶ ἐξ αὐτῆς καὶ γεγόναμεν
καὶ τρεφόμεθα· καὶ αὕτη ἡμῖν καὶ πατρὶς καὶ

κοινὸς τάφος ἡμῖν ἐστι· καὶ πρὸς αὐτὴν
πάλιν ἐπάνοδος· καὶ τῶν μυρίων ἀγα-
θῶν δι' αὐτῆς ἀπολαύομεν· ἵνα μὴ διὰ
ἀπὸ τῆς χρείας ἀναγκαίου ὑπὲρ τὴν ἀ-
ξίαν τιμήσωσι τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος
δείκνυσιν αὐτὴν πρότερον ἀμόρφω-
τον καὶ ἀδιατύπωτον· ἵνα μὴ τῇ φύ-
σει τῆς γῆς, τὰς ἐξ αὐτῆς ἀπεργασίας
λογίσῃ, ἀλλὰ τῷ ταύτην ἐκ τοῦ μὴ ὄν-
τος εἰς τὸ εἶναι παραγαγόντι· διὰ τοῦ-
το φησίν· ἡ δὲ γῆ ἦν ἀόρατος καὶ ἀκατα-
σκεύαστος· τάχα ἂν ἴσως καὶ ἐκ προοι-
μίων καταστεῖλαι μέλλων ἡμῶν τὴν διά-
νοιαν τοῖς λεπτοτέροις νοήμασι· διὸ
προσήκει μέχρι τούτου στῆσαι τὸν λόγον·
ἐκεῖνο παρακαλέσαντες ὑμῶν τὴν
ἀγάπην· μεμνῆσθαι τῶν εἰρημένων
καὶ ἀεὶ τούτων ἔναυλον ἔχειν τὴν μνήμην·
καὶ μετὰ τῆς αἰσθητῆς τραπέζης· ἐπει-
δὰν ἐντεῦθεν ἐξέλθητε παρατίθεσθαι
καὶ τὴν πνευματικὴν τράπεζαν· καὶ λεγέτω μὲν
τι τῶν ἐνταῦθα λεχθέντων ὁ ἀνήρ,
ἀκουέτω δὲ ἡ γυνή· μανθανέτωσαν
δὲ καὶ οἱ παῖδες· διδασκέσθωσαν δὲ
καὶ οἰκέται· καὶ ἐκκλησία λοιπὸν γινέ-
σθω ἡ οἰκία· ἵνα φυγαδεύηται ὁ διά-

βολος καὶ δραπέτης ὁ πονηρὸς δαί-
μων ἐκεῖνος καὶ ἐχθρὸς τῆς σωτηρί-
ας τῆς ἡμετέρας· ἐπαναπαύηται δὲ
αὐτόθι ἡ τοῦ ἁγίου πνεύματος χάρις· καὶ πᾶσα
εἰρήνη καὶ ὁμόνοια περιστοιχίζηται
τοὺς ἐνοικοῦντας· ἂν γὰρ τῶν ἤδη προ-
τέρων ἐκτεθέντων μνήμην ἔχητε· καὶ
τὰ μετὰ ταῦτα καταβαλλόμενα προθυ-
μότερον δέξησθε, καὶ ἡμεῖς μετὰ πλεί-
ονος τῆς δαψιλείας ἐροῦμεν τὰ ὑπὸ
τῆς τοῦ θεοῦ χάριτος χορηγούμενα· ἐπει-
δὰν ἴδωμεν τῶν ἤδη καταβληθέντων
τὴν βλάστην· ἐπεὶ καὶ γεωπόνος ὅταν
ἴδῃ τὰ σπέρματα φυόμενα· μετὰ πο-
λλῆς τῆς προθυμίας περισκοπῶν
τὰς ἀρούρας· ἑτοίμως καὶ ἕτερα κα-
ταβάλλειν ἐπείγεται· ἵν' οὖν προθυμο-
τέρους ἡμᾶς ἐργάσησθε, τῶν ἤδη ἐκτεθέ-
των ἀσφαλῆ τὴν φυλακὴν ἐπιδείξασθε·
καὶ μετὰ τῶν ὀρθῶν δογμάτων· καὶ περὶ
τὴν τοῦ βίου ἐπιμέλειαν, πολλὴν
ποιήσασθε τὴν σπουδήν· λαμψάτω γάρ
φησι τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀν-
θρώπων ὅπως ἴδωσι τὰ καλὰ ἔργα
ὑμῶν· καὶ δοξάσωσι τὸν πατέρα ὑμῶν τὸν
ἐν τοῖς οὐρανοῖς· ἵνα καὶ ὁ βίος συμφω-

νῇ τοῖς δόγμασι· καὶ τὰ δόγματα κηρύ-
ττει τὸν βίον· ποία γὰρ χάρις ἔργων
νεκρῶν ἐστι τῆς προθυμίας· κἂν γὰρ
δόγματα ἔχωμεν ὑγιῆ· βίου δὲ ἀμελῶ-
μεν· οὐδὲν ἡμῖν ὄφελος ἔσται τῶν
δογμάτων· πάλιν ἂν βίου μὲν ἐπιμε-
λώμεθα· περὶ τὰ δόγματα δὲ χω-
λεύωμεν· οὐδὲ οὕτως ἔσται τι κέρδος
ἡμῖν· διὸ προσήκει ἑκατέρωθεν
ἡμῶν τὴν οἰκοδομὴν ταύτην τὴν
πνευματικὴν συνεσφίγχθαι· πᾶς γάρ φησιν
ὁ ἀκούων μου τοὺς λόγους τούτους καὶ
ποιῶν αὐτοὺς ὁμοιωθήσεται ἀν-
δρὶ φρονίμῳ· ὅρα πῶς οὐ μόνον ἀ-
κοῦσαι ἡμᾶς βούλεται· ἀλλὰ καὶ ποι-
εῖν καὶ διὰ τῶν ἔργων δείκνυσθαι
τὴν ἀκοήν· καὶ τοῦτον μὲν τὸν φρό-
νιμον· ἐκάλεσε τὸν τὰ ἔργα τοῖς λό-
γοις ἀκόλουθα ἐπιδεικνύμενον· τὸν
δὲ μέχρι τῶν λόγων ἱστάμενον· μω-
ρὸν ὠνόμασεν εἰκότως· ὁ γὰρ τοιοῦ-
τος φησὶν ἐπὶ τὴν ἄμμον τὴν οἰκίαν αὐτοῦ
ᾠκοδόμησε· διὸ οὐδὲ τὴν προσ-
βολὴν τῶν ἀνέμων ὑπενεγκεῖν ἠδυνή-
θη· ἀλλὰ ταχέως κατέπεσε· τοιαῦ-
ται γὰρ αἱ ῥάθυμοι ψυχαί· κἂν ἐ-

πὶ τῆς πέτρας τῆς πνικῆς ἐστηριγμέ-
ναι· οὐ δὲ γὰρ περὶ οἰκοδομῆς ἡμῖν ὁ
λόγος καὶ οἰκίας, ἀλλὰ περὶ ψυχῶν ἐστι
τὸ εἰρημένον καὶ ἀπὸ παντὸς τυχόντος
πειρασμοῦ σάλον ὑπομενουσῶν· τῷ
γὰρ ὀνόματι τοῦ ἀνέμου καὶ τῆς βρο-
χῆς καὶ τῶν ποταμῶν τῶν πειρασμῶν
ἤμεν τὴν ἐπαγωγὴν ἠνίξατο· ὁ γὰρ
στερρὸς καὶ ἐγρηγορὼς καὶ νήφων καὶ
ταύτῃ μᾶλλον ἰσχυρότερος γίνεται· καὶ
ὅσῳ τὰ τῆς θλίψεως ἐπιτείνεται, το-
σοῦτον καὶ τὰ τῆς ἀνδρίας αὔξεται· ὁ
δὲ ῥᾴθυμος καὶ ἀναπεπτωκώς· κἂν
μικρά τις αὔρα πειρασμοῦ προσ-
πέσῃ εὐθέως σαλεύεται καὶ καταπίπτει·
οὐ παρὰ τὴν πειρασμοῦ φύσιν· ἀλλὰ
παρὰ τὴν τῆς προαιρέσεως ἀσθένει-
αν· διὸ χρὴ νήφειν καὶ ἐγρηγορέναι
καὶ πρὸς πάντας παρεσκευασμένους
εἶναι· ἵνα καὶ ἐν τῇ ἀνέσει συγκεκροτη-
μένοι ὦμεν· καὶ ἐν ταῖς ἐπαγομέναις
θλίψεσι νήφωμεν· καὶ πολλὴν τὴν εὐ-
γνωμοσύνην ἐπιδειξώμεθα· διηνεκῶς
τὴν εὐχαριστίαν ἀναφέροντες τῷ φιλαν-
θρώπῳ θεῷ· ἂν οὕτω τὰ καθ᾽ ἑαυτοὺς οἰ-
κονομῶμεν· πολλῆς ἀπολαυσόμε-

θα τῆς ἄνωθεν ῥοπῆς· καὶ αὐτοὺς δυ-
νησόμεθα καὶ τὸν παρόντα μόνον ἀσ-
φαλῶς διαπερᾶν· καὶ πρὸς τὴν μέλ-
λουσαν
τ ζωὴν τ
ἑαυτοῖς
προαποτίθεσθαι τὴν παρρησίαν·
ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν
χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ κυ ἡ-
μῶν
Φ ἰυ χυ· μεθ᾽ Δ
οὗ τῷ πρι ἅμα
τῷ ἁγίῳ πνι· δόξα κρά-
τος· τιμή· νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς
τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων
ἀμήν: +

+ εἰς τὰ ὑπόλοιπα τοῦ ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν
ὁ θσ τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν· ἕως τοῦ καὶ ἐγένε-
το ἑσπέρα· καὶ ἐγένετο πρωΐ ἡμέρα μία:
Θησαυρῷ, τινὶ προσέοικεν ἡ τῶν θείων
γραφῶν ἀνάγνωσις· καθάπερ γὰρ ἐ-
κεῖθεν τις κἂν μικρὸν ψῆγμα λαβεῖν
δυνηθῇ πολὺν ἑαυτῷ τὸν πλοῦτον
ἐργάζεται· οὕτω δὴ καὶ ἐπὶ τῆς θείας

+ ὁμιλίας γ

γραφῆς· καὶ ἐν μερ ἀχεῖ ἀλλάζει πολλὴν ἐ-
στιν εὑρεῖν τῶν νοημάτων τὴν δύναμιν,
καὶ ἄφατον τὸν πλοῦτον· καὶ οὐ θησαυρὸν
μόνον, ἀλλὰ καὶ πηγὴ μιμεῖται τὰ θεῖ-
α λόγια· δαψιλῆ τὰ νοήματα ἀναβλύ-
ζουσιν· καὶ πολλὴν ἔχουσιν τὴν ἐπι-
ροήν· καὶ τοῦτο δι' αὐτῶν τῶν ἔργων χθὲς
ἅπαντες ἐμάθομεν καὶ ὑμεῖς· τῶν γὰρ
προοιμίων ἀρξάμενοι· τοῦ τῆς κτί-
σεως βιβλίου· ἐν ἀρχῇ ἐποίη-
σεν ὁ θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν· πᾶσαν
τὴν διδασκαλίαν ἐτελέσαμεν· καὶ
οὐδὲ οὕτω τὸ πᾶν καταλαβεῖν ἰσχύσα-
μεν· πολλὴ γάρ ἐστι τοῦ θησαυροῦ ἡ περι-
ουσία, καὶ τῶν ναμάτων τῆς πηγῆς
ταύτης τῆς πνευματικῆς ἡ δαψίλεια· καὶ
μὴ θαυμάσῃς εἰ ἡμεῖς τοῦτο πεπόν-
θαμεν· καὶ οἱ πρὸ ἡμῶν κατὰ δύνα-
μιν τὴν ἑαυτῶν τὰ ἐντεῦθεν νάματα
ἐξήντλησαν· καὶ οἱ μεθ' ἡμᾶς πάλιν
τοῦτο ποιῆσαι ἐπιχειρήσουσι καὶ οὐδὲ
οὕτως κενῶσαι δυνήσονται τὸ πᾶν· ἀ-
λλ' αὔξεται γὰρ ταύτης ἐπιρροῆς· καὶ ἐ-
πιδίδωσι τὰ νάματα· τοιαύτη γὰρ τῶν
ναμάτων τῶν πνευματικῶν ἡ φύσις· ὅσῳ
ἄν τις μετὰ δαψιλείας τὰ ἐντεῦθεν

ἀρύσασθαι βουληθείη νάματα, τοσοῦτ-
μᾶλλον ἀναβλύζει καὶ ἐπιδίδωσι
ἡ χάρις ἡ πνευματική· διὰ τοῦτο καὶ ὁ Χριστὸς ἔ-
λεγεν· ἐάν τις διψᾷ, ἐρχέσθω πρός
με καὶ πινέτω· ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ,
καθὼς εἶπεν ἡ γραφή, ποταμοὶ ἐκ
τῆς κοιλίας αὐτοῦ ῥεύσουσιν ὕδατος
ζῶντος· τὸ δαψιλὲς τῶν ναμάτων ἡ-
μῖν ἐμφαίνων· ἐπεὶ οὖν τοιαύτη τῶν
ναμάτων τῶν πνευματικῶν ἡ φύσις, φέρε
ἕκαστος ἡμῶν τὰ ἀγγεῖα τῆς διανοί-
ας μετὰ δαψιλείας προσενέγκωμεν· ἵνα
πληρώσαντες αὐτὰ οὕτως ἐπανέλθω-
μεν· ὅταν γὰρ ἴδῃ ἡ τοῦ πνεύματος χάρις πο-
θοῦσαν, ζέουσαν καὶ διεγηγερμένην διά-
νοιαν, πλουσίαν τὴν παρ' ἑαυτῆς δωρεῖ-
ται χάριν· ἀποστήσαντες τοίνυν ἑαυ-
τοὺς πάντων τῶν βιωτικῶν καὶ τὰς
φροντίδας τὰς ἀκανθῶν δίκην συμ-
πνίγειν δυναμένας· τὸν ἡμέτερον λο-
γισμὸν ἐξελόντες, ὅλην ἑαυτῶν τὴν
διάνοιαν μεταστήσωμεν πρὸς τὴν τῶν
πνευματικῶν ἐπιθυμίαν· ἵνα πολλὴν ἐν-
τεῦθεν δεξάμενοι τὴν ὠφέλειαν· καὶ
κερδάναντες τι μέγα καὶ γενναῖον οὕ-
τως ἐξέλθωμεν· ἀλλ' ἵνα σαφέστερον

ἡμῖν ὁ λόγος γένηται, μικρὸν τῶν χθὲς
εἰρημένων εἴπωμεν πρὸς τὴν ὑμετέ-
ραν ἀνάμνησιν· οὕτω καθάπερ σώματι ἓν
ὦ τὰ σήμερον μέλλοντα ἐκτίθεσθαι
συνάψωμεν τοῖς χθὲς εἰρημένοις. ἐδεί-
κνυμεν γὰρ χθὲς καθάπερ μέμνησθε
πῶς ὁ μακάριος Μωϋσῆς διηγούμενος
ἡμῖν τῶν στοιχείων τούτων τῶν ὁρωμέ-
νων τὴν δημιουργίαν ἔλεγεν· ἐν
ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν
γῆν· ἡ δὲ γῆ ἦν ἀόρατος καὶ ἀκατασκεύ-
αστος· καὶ ἐδιδάσκομεν ὑμᾶς τὴν
αἰτίαν· τίνος ἕνεκεν καὶ διατί οὕτως τὴν
γῆν ἤγαγεν ἀμόρφωτον καὶ ἀδιατύ-
πωτον καὶ οἶμαι ὑμᾶς ἀπαρτισμένα μετὰ
κειμήλια κατέχειν· ἀναγκαῖον οὖν σή-
μερον τοῖς ἀκολούθως εἰρημένοις ἐ-
πεξελθεῖν· ἐπειδὴ γὰρ εἶπεν· ἡ δὲ γῆ
ἦν ἀόρατος καὶ ἀκατασκεύαστος· δι-
δάσκει ἡμᾶς ἀκριβῶς, πόθεν ἀόρα-
τος καὶ ἀκατασκεύαστος φάσκων· καὶ
σκότος ἐπάνω τῆς ἀβύσσου· καὶ πνεῦμα
θεοῦ ἐπεφέρετο ἐπάνω τοῦ ὕδατος.
σκόπει μοι ἐνταῦθα τοῦ μακαρίου προ-
φήτου τὸ ἀπέριττον· καὶ ὅπως οὐ πάν-
τα κατὰ μέρος διηγεῖται τὰ δημιου-
ργηθέντα·

ἀλλὰ τὰ συνεκτικώτερα τῶν στοιχεί-
ων ἡμᾶς διδάξας· καὶ οὐρανοῦ καὶ γῆς μνη-
μονεύσας, τὰ ἄλλα παραλιμπάνει· οὐ-
δαμοῦ γὰρ τὴν τῶν ὑδάτων τὴν δη-
μιουργίαν φησί· καὶ σκότος ἐπάνω τῆς
ἀβύσσου· καὶ πνεῦμα θεοῦ ἐπεφέρετο ἐπάνω
τοῦ ὕδατος. τοῦτο γὰρ ἦν τὸ καλύπτον τῆς
γῆς τὸ πρόσωπον· τὸ σκότος λέγω καὶ
ἡ ἄβυσσος τῶν ὑδάτων· ἐμάθομεν ἐντεῦ-
θεν ὅτι πᾶν τὸ ὁρώμενον ἄβυσσος ὕδατος
σκότῳ κεκαλυμμένη· καὶ ἐδεῖτο τοῦ
σοφοῦ δημιουργοῦ· ὥστε πᾶσαν ταύτην τὴν
ἀμορφίαν ἐξελεῖν· καὶ εἰς εὐκοσμίαν
τινὰ ταῦτα ἀγαγεῖν· καὶ σκότος φησὶν ἐ-
πάνω τῆς ἀβύσσου· καὶ πνεῦμα θεοῦ ἐπεφέ-
ρετο ἐπάνω τοῦ ὕδατος· τί βούλεται ὃ φησὶ
πνεῦμα θεοῦ ἐπεφέρετο ἐπάνω τοῦ ὕδατος·
ἐμοὶ δοκεῖ τοῦτο σημαίνειν ὅτι ἐνέργεια
τις ζωτικὴ προσῆν τοῖς ὕδασι· καὶ οὐκ ἦν
ἁπλῶς ὕδωρ ἑστὼς καὶ ἀκίνητον ἀλλὰ κι-
νούμενον καὶ ζωτικήν τινα δύναμιν ἔχον·
τὸ γὰρ ἀκίνητον, πάντη ἄχρηστον· τὸ δὲ
κινούμενον πρὸς πολλὰ ἐπιτήδειον·
ἵν' οὖν διδάξῃ ἡμᾶς ὅτι τὸ ὕδωρ τοῦτο τὸ
πολὺ καὶ ἀμήχανον τινὰ δύναμιν εἶ-
χε ζωτικήν· διὰ τοῦτό φησι καὶ πνεῦμα θεοῦ

ὑπεφέρετο ἐπάνω τοῦ ὕδατος· τοῦτο δὲ
οὐχ ἁπλῶς προλαλοῦσα λέγει ἡ θεία γρα-
φή· ἀλλ᾽ ἐπειδὴ προϊοῦσα ἔμελλε διηγεῖσθαι
ἡμῖν· ὅτι καὶ ζῷα ἐκ τούτων τῶν ὑδά-
των κατὰ τὸ πρόσταγμα τοῦ τὰ πάντα
δημιουργοῦ παρήχθη· διὰ τοῦτο ἐντεῦ-
θεν ἤδη διδάσκει τὸν ἀκροατὴν ὅτι οὐ-
χ ἁπλῶς ὕδωρ ἦν συνεχόν· καὶ κινού-
μενον ἐπέχον καὶ τὰ πάντα
ἐπικλύζων· ἐπεὶ οὖν πολλὴ κατεκέχυ-
το τῶν ὄντων τοῦ ὁρωμένου ἡ ἀμορφία·
προσέταξεν ὁ ἀριστοτέχνης θεὸς· καὶ
ταύτης ἀμορφίας διεσκεδάσθη· καὶ τὸ
κάλλος τοῦτο τὸ ἀμήχανον τοῦ φωτὸς
φωτὸς τοῦ ὁρωμένου παραχθὲν τὸ πε-
σκότος ἀπήλασε τὸ ἀειδὲς τῶν καὶ τὰ πάντα
καταηύγασε· καὶ εἰπόντος μόνον θεοῦ· γενη-
θήτω φῶς καὶ ἐγένετο φῶς. εἶπε καὶ ἐ-
γένετο ἐκέλευσε καὶ τὸ μὲν σκότος ἐ-
φυγαδεύθη, τὸ δὲ φῶς παρήχθη· εἶδες
δύναμιν ἄφατον; ἀλλ᾽ οἱ τῇ πλάνῃ προ-
κατειλημμένοι οὐ προσέχοντες τῇ ἀκο-
λουθίᾳ τῶν εἰρημένων· οὐδὲ ἀκούοντες
» τοῦ μακαρίου Μωϋσέως λέγοντος· ἐν ἀρ-
» χῇ ἐποίησεν ὁ θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν·
» καὶ τὸ ἐπαγαγόντος· ἡ δὲ γῆ ἦν ἀόρατος

καὶ ἀκατασκεύαστος· διὰ τὸ σκότει καὶ τοῖς
ὕδασι κεκαλύφθαι· οὕτω γὰρ ἔδοξε τῷ
δεσπότῃ ἐξ ἀρχῆς αὐτὴν παραγαγεῖν, φα-
σίν· ὅτι προϋπέκειτο ἡ ὕλη· καὶ τὸ σκό-
τος προϋπῆρχε· τί ταύτης τῆς ἀνοίας
χεῖρον γένοιτ᾽ ἄν· ἀκούεις ὅτι ἐν ἀρχῇ ἐ-
ποίησεν ὁ θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν· καὶ
ὅτι ἐξ οὐκ ὄντων ἐγένετο τὰ ὄντα· καὶ
λέγεις ὅτι προϋπῆρχεν ἡ ὕλη; καὶ τίς
ἂν ἀνάσχοιτο τοσαύτης παροινίας τῶν μανίαν
ἐχόντων· μὴ γὰρ ἄνθρωπός ἐστιν ὁ δημιουργὸς·
ἵνα δεηθῇ τινὸς κειμένου καὶ οὕτω τὰ
τῆς τέχνης ἐπιδείξηται· θεός ἐστιν ὁ
τὰ πάντα εἴκει λόγῳ καὶ προστάγματι δη-
μιουργῶν· ὅρα γὰρ εἶπε μόνον καὶ παρή-
χθη τὸ φῶς· καὶ διεχώρισε τὸ σκότος.
διεχώρισεν ὁ θεὸς φησὶν ἀνὰ μέσον τοῦ φω-
τός, καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ σκότους· τί ἐστι διε-
χώρισεν· ἑκάστῳ ἰδίαν χώραν ἀπένειμε·
κατάλληλον καιρὸν ἀφώρισε· καὶ ἐπει-
δὴ τοῦτο γέγονε, τὸ τέλος τὸν ἑκάστῳ τὴν
ἁρμόζουσαν προσηγορίαν ἐπιτίθησιν·
ἐκάλεσε γάρ φησιν ὁ θεὸς τὸ φῶς ἡμέραν· καὶ
τὸ σκότος ἐκάλεσε νύκτα· εἶδες διαί-
ρεσιν ἀρίστην· καὶ δημιουργίαν θαυμα-
στὴν καὶ πάντα λόγον ὑπερβαίνουσαν, λό-

τὸ μὲν ὡς καὶ ἐπὶ τῷ πράγματι γενομένῃ μνήμῃ;
εἶδες πῶς ἐν τῇ συγκαταβάσει ὁ μακάριος
οὗτος προφήτης ἐχρήσατο· μᾶλλον δὲ
ὁ φιλάνθρωπος θεός· διὰ τῆς τοῦ προφήτου
γλώσσης παιδεύων τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος
εἰδέναι τῶν γινομένων τὴν τάξιν· καὶ
τίς ὁ τούτων δημιουργός. καὶ ὅ
πως ἕκαστον παρήχθη; ἐπειδὴ γὰρ ἔτι
ἀτελέστερον διέκειτο τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος
καὶ οὐκ ἠδύνατο τῶν τελειοτέρων συνι
έναι τὴν κατανόησιν· διὰ τοῦτο πρὸς
τὴν τῶν ἀκουόντων ἀσθένειαν τὸ πνεῦμα
τὸ ἅγιον τὴν τοῦ προφήτου γλῶσσαν κινῆ
σαν οὕτως ἅπαντα ἡμῖν διαλέγεται·
καὶ ἵνα μάθῃς ὅτι διὰ τὸ ἀτελὲς τῆς
ἡμετέρας διανοίας ταύτῃ ἐχρήσατο
τῇ συγκαταβάσει τῆς διηγήσεως·
ὅρα τὸν τῆς βροντῆς υἱόν· ὅτε πρὸς
ἀρετὴν ἐπιδεδωκὸς τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος·
οὐκέτι ταύτην ἐρχόμενον τὴν ὁδὸν ἀ
λλ' ἐπὶ τὴν ὑψηλοτέραν διδασκαλίαν
ἄγοντα τοὺς ἀκροωμένους· εἰπὼν
γὰρ ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος. καὶ ὁ λόγος
ἦν πρὸς τὸν θεόν· καὶ θεὸς ἦν ὁ λόγος. ἐ
πήγαγεν· ἦν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν· ὃ
φωτίζει πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον

εἰς τὸν κόσμον· καθάπερ γὰρ ἐνταῦθα
τὸ φῶς τοῦτο τὸ αἰσθητὸν, τῷ προστά
γματι τοῦ δεσπότου παραχθὲν, τὸ σκότος
τοῦτο τὸ ὁρώμενον ἀπεκρύψεν· οὕτως
καὶ τὸ νοητὸν φῶς τῆς πλάνης τὸ σκό
τος ἀπήλασε· καὶ πρὸς τὴν ἀλήθειαν
τοὺς πλανωμένους ἐχειραγώγησε· δε
ξώμεθα οὖν μετὰ πολλῆς τῆς εὐγνω
μοσύνης τὰ παρὰ τῆς θείας γραφῆς
διδάγματα· καὶ μὴ καθάπερ τινὲς πολεμῶ
μεν τῇ ἀληθείᾳ· μηδὲ τῷ σκότει παρα
μένωμεν· ἀλλὰ πρὸς τὸ φῶς ἐπει
γώμεθα· καὶ ἄξια τοῦ φωτὸς καὶ τῆς
ἡμέρας διαπραττώμεθα ἔργα· καθά
περ καὶ Παῦλος παραινεῖ λέγων· ὡς
ἐν ἡμέρᾳ εὐσχημόνως περιπατήσω
μεν· καὶ μὴ ἐργαζώμεθα τὰ ἔργα τοῦ
σκότους· καὶ ἐκάλεσε φησὶν ὁ θεὸς τὸ φῶς
ἡμέραν καὶ τὸ σκότος ἐκάλεσε νύκτα·
ἀλλ' ὃ μικροῦ ἡμᾶς παρέδραμεν· ἀ
ναγκαῖον τοῦτο ἐπαναλαβεῖν πάλιν·
ἐπειδὴ γὰρ ἀπεγένετο ἤδη τὸ φῶς, ἐ
πήγαγεν· καὶ εἶδεν ὁ θεὸς τὸ φῶς ὅτι κα
λόν· θεάσασθε ἀγαπητοὶ ἐνταῦθα πόση
ἡ συγκατάβασις τῶν ῥημάτων· ποῖον

πρὶν ἢ γενέσθαι οὐκ ᾔδει ὅτι καλόν· ἀλ-
λὰ τὸ παραχθῆναι ὅλως ἔδειξε τῷ δη-
μιουργῷ τὸ κάλλος τοῦ παραχθέντος;
τίς ἂν τοῦτο εἴποι τῶν νοῦν ἐχόντων.
εἰ γὰρ ἄνθρωπος τέχνῃ τέχνην τινὰ ἐργαζόμε-
νος, καὶ πρὶν ἢ κατασκευάσει τὸ ὑπ' αὐτοῦ
δημιουργούμενον· καὶ πρὶν ἢ μορφώ-
σει, οἶδε τὴν χρείαν ἧς ἕνεκεν συντελεῖ τὸ
ὑπ' αὐτοῦ γενόμενον, πολλῷ μᾶλλον ὁ
τῶν ἁπάντων δημιουργός· ὁ λόγῳ τὰ
πάντα ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι
παραγαγών, ᾔδει καὶ πρὸ τοῦ δημιουρ-
γηθῆναι τὸ φῶς ὅτι καλόν· τίνος οὖν
ἕνεκεν ταύτῃ τῇ λέξει ἐχρήσατο; πρὸς
τὴν συνήθειαν τὴν ἀνθρωπίνην συγκαταβαί-
νων ἀνθρωπίνως φθέγγεται ὁ μακάριος οὗ-
τος προφήτης· καὶ καθάπερ οἱ ἄνθρωποι
ἐπειδάν τι μετὰ πολλῆς τῆς ἐπιμελεί-
ας ἐργάσωνται· καὶ τέλος ἐπιθῶσι τοῖς
οἰκείοις καμάτοις· τότε ἐκ τῆς δοκι-
μασίας καὶ τὸν ἔπαινον προσάγουσι τοῖς
ὑπ' αὐτῶν γινομένοις, τὸν αὐτὸν δὴ τρό-
πον καὶ ἡ θεία γραφή· νῦν συγκαταβαίνουσα
τῇ ἀσθενείᾳ τῆς ἀκοῆς τῆς ἡμετέρας φη(σί)·
καὶ εἶδεν ὁ θεὸς τὸ φῶς ὅτι καλόν· καὶ τότε
ἐπήγαγε· καὶ διεχώρισεν ὁ θεὸς ἀνὰ μέσον

τοῦ φωτὸς καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ σκότους·
καὶ ἐκάλεσεν ὁ θεὸς τὸ φῶς ἡμέραν· καὶ τὸ
σκότος νύκτα· ἰδίαν τινὰ χώραν ἑκα-
τέρῳ ἀπένειμεν· ὅρους τινὰς ἐξ ἀρχῆς καὶ
ἐκ προοιμίων ἑκατέρῳ πηξάμενος, ὥστε εἰς
τὸ διηνεκὲς τούτους ἀπαραβάτους δια-
φυλάττειν· καὶ τοῦτο δὲ ἔστι συνιδεῖν, ἑ-
κάστῳ τῶν εὖ φρονούντων· πῶς ἐξ ἐκεί-
νου μέχρι τοῦ παρόντος οὔτε τὸ φῶς ὑπε-
ρέβη τοὺς οἰκείους ὅρους, οὔτε τὸ σκότος
τὴν οἰκείαν τάξιν παρῆλθε σύγχυσίν τινα
καὶ ἀταξίαν ἐργασάμενον· καίτοι ἱκανὸν
καὶ τοῦτο μόνον τοῖς ἀγνωμονεῖν βου-
λομένοις, πρὸς τὴν πειθὼ καὶ τὴν ὑ-
πακοὴν τῶν παρὰ τῆς θείας γραφῆς
λεγομένων ἐναγαγεῖν· ὥστε μιμήσασθαι
καὶ τῶν στοιχείων τὴν τάξιν τὸν ἀπαρά-
βατον τηρούντων τὸν δρόμον καὶ ἐμμέ-
νειν τοῖς οἰκείοις μέτροις· ἀλλ' ἐπι-
γινώσκειν τὴν ἰδίαν φύσιν· εἶτα ἐπειδὴ
ἑκάστῳ τὴν προσηγορίαν ἐπέθηκεν ἀμφό-
τερα εἰς ταυτὸ συναγαγὼν φησί· καὶ ἐγένε-
το ἑσπέρα· καὶ ἐγένετο πρωΐ ἡμέρα μία·
τὸ τέλος τῆς ἡμέρας καὶ τὸ τέλος τῆς
νυκτὸς μίαν ἐμφαίνων ὠνόμασεν·
ἵνα τάξιν τινὰ καὶ ἀκολουθίαν ἐπιτη-

σι τοῖς ὁρωμένοις. καὶ μηδεμιᾶς συγχύ-
σεως ᾖ· ἀλλ' εἰδέναι ἔχωμεν διδασκόμε-
ναι παρὰ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου· διὰ τῆς τοῦ
μακαρίου τούτου προφήτου γλώττης.
τίνα μὲν κατὰ τὴν πρώτην ἐδημιουρ-
γήθη ἡμέραν, τίνα δὲ ἐν ταῖς ἄλλαις.
καὶ τοῦτο δὲ αὐτὸ τῆς τοῦ φιλανθρώπου θεοῦ ἐστι
συγκαταβάσεως. οὐ γὰρ ἠπόρει ἡ παντο-
δύναμος αὐτοῦ χεὶρ καὶ ἄπειρος σοφία·
καὶ ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ τὰ πάντα παραγαγεῖν.
τί δὲ λέγω ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ· καὶ ἐν ἀκαρεῖ
ἀεὶ ῥοπῇ. ἀλλ' ἐπειδὴ οὐ διὰ τὴν αὐτοῦ
χρείαν παρήγαγε τὰ ὄντα, οὐδενὸς γὰρ
δεῖται ἀνενδεὴς ὤν· ἀλλὰ φιλανθρωπίᾳ τῇ-
μῃ καὶ ἀγαθότητι τὰ πάντα ἐτεκτήνα-
το. διὰ τοῦτο κατὰ μέρος δημιουργεῖ
καὶ διδασκαλίαν ἡμῖν σαφῆ τῶν γινομέ-
νων παραδίδωσι, διὰ τῆς τοῦ μακαρί(ου)
προφήτου γλώττης· ἵνα μαθόντες
ἀκριβῶς, μὴ προσπαίσωμεν τοῖς ἔ-
ξωθεν λογισμοῖς κινουμένοις. εἰ
γὰρ καὶ τούτων οὕτω γεγενημένων· ἀ-
σί τινες οἱ αὐτόματα λέγοντες γεγενῆ-
σθαι πάντα τὰ ὄντα· εἰ μὴ τοσαύτῃ ἐ-
χρήσατο τῇ συγκαταβάσει καὶ διδασ-
καλίᾳ, τί οὐκ ἂν ἐτόλμησαν οἱ κατ' ἀ-

τῆς ἑαυτῶν σοφίας ἅπαντα καὶ λέγειν
καὶ πράττειν σπουδάζοντες. τί γὰρ ἂν
εἴη ἀθλιώτερον καὶ ἀνοητότερον, τὸ
πάντα λέγειν ἀπαυτοχειρούντων· καὶ αὐτό-
ματα φάσκοντας γεγενῆσθαι τὰ ὄντα. καὶ
τῆς τοῦ θεοῦ προνοίας ἀποστεροῦντων
τὴν πᾶσαν δημιουργίαν· ποῖος γὰρ ἂν
ἔχοι λόγον, εἰπέ μοι, τὰ τοσαῦτα στοιχεῖ-
α καὶ τὴν τοσαύτην διακόσμησιν ἄνευ τι-
νὸς τοῦ κυβερνῶντος καὶ πάντα δια-
κρατοῦντος ἡνιοχεῖσθαι· καὶ ναῦς μὲν
οὐκ ἄν ποτε δυνηθείη κυβερνήτου χω-
ρίς, τὰ τῆς θαλάττης κύματα διαδρα-
μεῖν. οὐδὲ στρατιώτης ἐργάζεσθαι τὰ
γενναῖα, μὴ τοῦ στρατηγοῦντος ἀφε-
στῶτος· οὐδὲ οἰκία συνεστάναι, μὴ τοῦ
ταύτην οἰκοδομοῦντος παρόντος· ὁ
δὲ ἄπειρος οὗτος κόσμος. καὶ ἡ τῶν
στοιχείων τούτων διακόσμησις· ἁπλῶς
καὶ ὡς ἔτυχε φέρεσθαι ἠδύνατο· μὴ τοῦ
ὄντος τοῦ ἡνιοχεῖν τὰ πάντα δυναμέ-
νου καὶ κατὰ τὴν οἰκείαν σοφίαν συνέ-
χοντος καὶ διαβαστάζοντος ἅπαντα
τὰ ὁρώμενα. ἀλλὰ τί περαιτέρω φι-
λονικοῦμεν; πάντα δεικνῦσιν ἐκείνοις
αὐτὰ κατὰ τὴν παροιμίαν· καὶ τυφλοῖς

δῆλα καθέστηκεν· ὅπως ἐκ διαλιμπ-
μωμεν προτιθέντες αὐτοῖς τὰ ἀπὸ τῆς
γραφῆς διδάγματα καὶ πᾶσαν ποιούμε-
νοι σπουδὴν ὥστε καὶ τῆς πλάνης αὐτοὺς
ἀποσπάσαι· καὶ πρὸς τὴν ἀλήθειαν ἐπανα-
γαγεῖν· εἰ γὰρ καὶ ἐν τῇ πλάνῃ εἰσὶ προκα-
τειλημμένοι· ἀλλ' ὅμως ὁμογενεῖς τυγ-
χάνουσι· καὶ προσήκει πολλὴν αὐτῶν
ποιεῖσθαι τὴν πρόνοιαν· καὶ μηδέ πο-
τε ναρκᾶν ἀλλὰ μετὰ πολλῆς τῆς ἐπι-
μελείας τὰ παρ' ἑαυτῶν ἐπιδεικνυμέ-
νοις κατάλληλον αὐτοῖς τὴν ἰατρείαν
προσέχειν· ἵνα ὀψέ ποτε πρὸς τὴν
ἀληθῆ ὑγείαν ἐπανέλθωσιν· οὐδὲν
γὰρ οὕτω τῷ θεῷ περισπούδαστον, ὡς
ψυχῆς σωτηρία· καὶ ὡς ὁ παῦλος λέγων· ὁ
θέλων πάντας ἀνθρώπους σωθῆναι καὶ εἰς
ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν· καὶ πάλιν
αὐτὸς ὁ θεὸς φησίν· οὐ θελήσει θέλω τὸν θά-
νατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ὡς τὸ ἐπιστρέψαι
καὶ ζῆν αὐτόν· διὰ γὰρ τοῦτο καὶ τὴν κτίσιν
ταύτην ἅπασαν παρήγαγεν καὶ ἡμᾶς
ἐδημιούργησεν· οὐχ ἵνα ἀπολώμεθα·
οὐδὲ εἰς κόλασιν ἡμᾶς παραπέμψῃ·
ἀλλ' ἵνα σώσῃ· καὶ τῆς πλάνης ἡμᾶς
ἐλευθερώσας τῆς βασιλείας τὴν ἀπο-

λαυσιν ἡμῖν δωρήσηται· ταύτην ἣν ἡμῖν κ(ύριο)ς
ἡτοίμασεν οὐ νῦν μετὰ τὸ γενέσθαι· ἀλλὰ
πρὸ καταβολῆς κόσμου, καθὼς αὐ-
τὸς φησί· δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ π(ατ)ρ(ό)ς
μου· κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμέ-
νην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς
κόσμου· ὁρᾷς φιλανθρωπίαν δεσπότου· ὅ-
πως καὶ πρὸ τῆς δημιουργίας καὶ
πρὶν ἢ παραγαγεῖν τὸν ἄνθρωπον τὰ μυρία αὐ-
τῷ ἀγαθὰ ἡτοίμασε· δεικνὺς ὅσην πρό-
νοιαν ποιεῖται τοῦ γένους τοῦ ἡμετέρου·
καὶ ὅτι πάντας βούλεται σωθῆναι· τοι-
οῦτον τοίνυν ἔχοντες δεσπότην οὕτω φι-
λάνθρωπον· οὕτως ἀγαθόν· οὕτως ἥμερον· καὶ
τῆς οἰκείας σωτηρίας φροντίζωμεν, καὶ
τῶν ἀδελφῶν τῶν ἡμετέρων τούτου γὰρ
ἕνεκεν καὶ σωτηρίας ὑπόθεσις γίνηται
μὴ τὰ ὑπὲρ ἑαυτῶν μόνον σπουδάζω-
μεν· ἀλλὰ καὶ τὸν πλησίον ὠφελῶμεν·
καὶ πρὸς τὴν τῆς ἀληθείας ὁδὸν χειραγω-
γῶμεν· καὶ ἵνα μάθῃς· ὅσον ἐστὶν ἀγαθὸν
τὸ διωχθῆναι μετὰ τῆς οἰκείας σωτηρίας
καὶ ἑτέρων κερδᾶναι· ἄκουσον ἐκ προ-
σώπου τοῦ θ(εο)ῦ λέγοντος τοῦ προφήτου·
ὁ ἐξάγων τίμιον ἐξ ἀναξίου, ὡς στόμα
μου ἔσται· τὸ δὲ τοῦτο ἐστίν· ὁ ἐκ τῆς πλά-

μης πρὸς τὴν ἀλήθειαν Χριστοῦ χειραγωγοῦμεν·
ἢ ἀπὸ τῆς κακίας πρὸς τὴν ἀρετὴν ὁδη-
γῶμεν τὸν πλησίον, κατὰ δύναμιν μὲν ἀμίμη-
τον μεμίμηται· καὶ γὰρ αὐτὸς ὁ υἱὸς οὐδὲν ἕ-
τερον Θεοῦ ὢν τὴν ἡμετέραν ὑπέδυ σάρκα·
καὶ τὰ ἄλλα πάντα τὰ ἄτιμα ὑπέμεινεν·
ὅπου γε καὶ σταυρὸν κατεδέξατο· ἵνα ἡμᾶς
τοὺς ὑπὸ ἁμαρτίας προδεδομένους τῆς
κατάρας ἐλευθερώσει· καὶ βοᾷ τοῦτο
Παῦλος λέγων· Χριστὸς ἡμᾶς ἐξηγόρασεν ἐκ
τῆς κατάρας τοῦ νόμου· γενόμενος ὑ-
πὲρ ἡμῶν κατάρα· εἰ τοίνυν αὐτὸς
Κύριος ὢν καὶ τῆς οὐσίας ἐκείνης τῆς ἀπο-
ρρήτου τυγχάνων· διὰ φιλανθρωπίαν ἄφα-
τον· ταῦτα ἅπαντα κατεδέξατο δι᾽ ἡμᾶς
καὶ τὴν σωτηρίαν τὴν ἡμετέραν· πῶς οὐ κἂν ἡ-
μεῖς αὐτοὶ δίκαιοι περὶ τοὺς ὁμογενεῖς
ἐπιδείξασθαι καὶ τὰ μέλη τὰ ἡμέτερα
ὥς τε καὶ τῆς φάρυγος αὐτοὺς ἐξαρπάσαι
τοῦ διαβόλου· καὶ πρὸς τὴν τῆς ἀρετῆς
ὁδὸν χειραγωγῆσαι· ὅσῳ γὰρ ψυχὴ σώματος
κρεῖττον· τοσούτῳ τῶν χρήμασι βοη-
θούντων τοῖς δεομένοις· οὗτοι μείζονος
ἀξιοῦνται τῶν ἀμοιβῶν οἱ διὰ τῆς
παραινέσεως καὶ τῆς συνεχοῦς διδασ-
καλίας· τοὺς ῥᾳθύμους καὶ ἁμαρτω-

+ περὶ τοῦ διηνεκῆ μὴ φαίνεσθαι ... ἔχειν ἡμᾶς τὸν πόλεμον καὶ πρὸς δαίμονας· +

λοὺς ἐνάγοντες ἐπὶ τὴν εὐθεῖαν ὁδόν·
καὶ δεικνύντες τῆς μὲν κακίας τὸ δυ-
σειδές, τῆς δὲ κατὰ Θεὸν ἀρετῆς τὴν πολ-
λὴν εὐμορφίαν· ταῦτα τοίνυν ἅπαντα
εἰδότες· πρὸ τῶν ἄλλων ἁπάντων τῶν
κοσμικῶν, περὶ τῆς κατὰ ψυχὴν σωτηρίας
διαλεγώμεθα τοῖς πλησίον· ὥστε καὶ αὐ-
τὴν αὐτοῖς ἐνάγοντες τὴν μέριμναν·
ἀγάπη· τὸν γὰρ ἀγαπῶντα τὸν συνεχῶς ταῦτα
ἐνηχοῦμεν ἡμῖν τὴν ψυχὴν δυνηθῆναι
ἂν ἀνενεγκεῖν ἐκ τῆς ἀβύσσου τῶν κακῶν
τῶν ἐν τῷ μέσῳ στρεφομένων· καὶ περι-
γενέσθαι τῆς τῶν παθῶν ἐπαναστάσε-
ως· ὥσπερ διηνεκῶς πολιορκεῖ τὴν ἡμε-
τέραν ψυχήν· διὰ τοῦτο χρεία ἡμῖν πο-
λλῆς τῆς ἀγρυπνίας· ἐπειδὴ καὶ διηνε-
κῶς ἡμῖν ἐστιν ὁ πόλεμος καὶ ἀνακο-
χὴν οὐδέποτε ἔχων· διὸ καὶ Παῦλος ἔ-
λεγεν Ἐφεσίοις γράφων· οὐκ ἔστιν ἡμῖν
ἡ πάλη πρὸς αἷμα καὶ σάρκα· ἀλλὰ
πρὸς τὰς ἀρχάς· πρὸς τὰς ἐξουσίας, πρὸς
τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ σκότους τοῦ
αἰῶνος τούτου πρὸς τὰ πνευματικὰ
τῆς πονηρίας ἐν τοῖς ἐπουρανίοις· μὴ
νομίσητε φησὶ τὸν τυχόντα ἡμῖν προκεῖ-
σθαι ἀγῶνα οὐ πρὸς ὁμογενεῖς ἐστιν ἡ

ὅρα

μὲν ἡ πάλη· οὐδὲ ὀξεῖς ἡ μὲν ἐπὶ παρ-
ατάξεως· καὶ γὰρ καὶ σώμασι συμπε-
πλεγμένοι, τοῖς ἀσωμάτοις πάλαι στῆ-
ναι μετὰ προστετάγμεθα· ἀλλὰ μὴ δει-
σητε· εἰ γὰρ καὶ ἀνώμαλος ἡ μάχη· ἀλλὰ
μεγάλη τῶν ὅπλων τῶν ἡμετέρων ἡ δύ-
ναμις· ὁ ἐπήγαγε γὰρ μονομοῦ χιλιάρχων
ἐπειδὴ ἔγνωτε τῶν πολεμίων τὴν φύ-
σιν· μὴ καταπτοήσητε· μὴ δὲ ναρκήσητε
πρὸς τὴν πάλην, ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἀναλά-
βετε τὴν πανοπλίαν τοῦ θεοῦ· πρὸς τὸ δύ-
νασθαι ὑμᾶς στῆναι πρὸς τὰς μεθοδεί-
ας τοῦ διαβόλου· πολλαὶ γάρ αἱ τούτου με-
θοδεῖαι· ποικίλαι αἱ ὁδοί· διὸ ὑποσκελί-
ζειν ἐπιχειρεῖ τοὺς ῥαθυμοτέρους καὶ
δεῖ πάντας ἀγρύπνως ἐπίστασθαι· ὥσπερ
ἀφυπνίζοντας αὐτοῦ τὰς λαβάς· καὶ μὴ δι-
δόναι αὐτῷ παρεισδύσιν ἀφιέναι· ἀλλ' ἀκ-
ριβῶς τηρεῖν τὴν ἀκρίβειαν ἐπιδείκνυσθαι
ὀφθαλμῶν ἀσφάλειαν καὶ διανοίας κα-
θαρότητα· καὶ διηνεκῶς ἐν φρονίμῳ
εἶναι καθάπερ ἐθνείου τινὸς ἐπιόντος
καὶ λυμαίνεσθαι ἡμῖν ἐπιχειροῦντος
διὰ γὰρ τοῦτο καὶ ὁ οἰκουμενικὸς ἐκείνης
ψυχή· ὁ τῶν ἐθνῶν διδάσκαλος· ἡ γλῶτ-
τα τῆς οἰκουμένης· ὁ ὑπὲρ τῆς ῥώμης

θηπευομένων στρατιᾶς ἅπαντα πραγματευό-
μενος· εἰπὼν ἀναλάβετε τὴν πανο-
πλίαν τοῦ θεοῦ· πάλιν ἐπήγαγε πάντο-
θεν ἡμᾶς περιφράττων καὶ ἀχειρώτους
ἐργαζόμενος· οὕτω λέγων· στῆτε οὖν
περιεζωσμένοι τὴν ὀσφὺν ὑμῶν ἐν ἀλη-
θείᾳ· καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν θώρακα
τῆς δικαιοσύνης· καὶ ὑποδησάμενοι
τοὺς πόδας ἐν ἑτοιμασίᾳ τοῦ εὐαγγελί-
ου τῆς εἰρήνης· ἐπὶ πᾶσιν ἀναλαβόντες
τὸν θυρεὸν τῆς πίστεως· ἐν ᾧ δυνήσεσθε
πάντα τὰ βέλη τοῦ πονηροῦ τὰ πεπυρω-
μένα σβέσαι· καὶ τὴν μάχαιραν τοῦ πνεύματος
ὅ ἐστι ῥῆμα θεοῦ· εἶδες πάντα τὰ μέλη
ὅπως περιέφραξε; καὶ καθάπερ εἴς
πόλεμόν τινα μέλλων ἐξάγειν·
οὕτω πρῶτον μὲν τὴν ζώνην ἠσφαλίσατο·
ὥστε εὔκολον εἶναι τὸν δρόμον· ἔπειτα
τὸν θώρακα ἡμῖν ἐνέδυσεν, ἵνα μὴ
ὑπὸ τῶν βελῶν πληττώμεθα· καὶ τοὺς
πόδας ἠσφαλίσατο· καὶ πανταχόθεν
τὴν πίστιν περιέφραξεν· αὕτη γὰρ ἐστὶν ἡ — :αὕτη
τὰ βέλη τοῦ πονηροῦ τὰ πεπυρωμένα
σβέσαι δυνήσεται· τίνα δέ ἐστι τοῦ δια-
βόλου τὰ βέλη; αἱ πονηραὶ ἐπιθυμίαι·
οἱ ἀκάθαρτοι λογισμοί· τὰ πάθη τὰ ἄ-

λεθεία· θυμός· βασκανία· φθόνος· ὀρ-
γή· μῖσος· χρημάτων ἐπιθυμία· καὶ ἡ ἄ-
λλη ἅπασα ῥαθυμία· ταῦτα γὰρ ἅπαντα
συνεῖσαι διωκήσεται ἡ μάχαιρα τοῦ πνεύματος· καὶ
πλέγω συνεῖσαι· καὶ τὴν κεφαλὴν αὐτὴν τοῦ
πολεμίου ἀποτεμεῖν δυνήσεται. εἰ δὲ
πῶς ἐνάρεως τοῖς μαθητευομένοις;
πῶς κηροῦ μαλακωτέροις ὄντας σιδή-
ρου στερροτέρους εἰργάσατο; ἐπειδὴ γὰρ
ἡμῖν οὐ πρὸς αἷμα καὶ σάρκα ὁ πόλεμος·
ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀσωμάτους δυνάμεις·
διὰ τοῦτο οὐδὲ τὰ ὅπλα ἡμῖν σαρκικὰ
περιέθηκεν· ἀλλὰ πάντα πνευματικά· καὶ
οὕτως ἀπεφήναντο· ὥστε καὶ δὲ τὴν ἐκ
τούτων ἀσφάλειαν ἐναργῶς δυνήσεσθαι τὸν πο-
νηρὸν ἐκεῖνον δαίμονα· τοιαῦτα τοί-
νυν ὅπλα ἐνδεδυμένοι· καὶ φεύγωμεν
τὴν πάλην· καὶ δὲ τὴν συμπλοκὴν φεύ-
γωμεν· ἀλλὰ καὶ δὲ ῥαθυμῶμεν· ὥσ-
περ γὰρ μὴ φορούντων ἡμῶν οὐκ ἄν ποτε
περιγένοιτο ὁ πονηρὸς δαίμων ἐκεῖνος
τῆς τῶν ὅπλων δυνάμεως· ἀλλ' ἐὰν βου-
λώμεθα· ἄκυρα ποιήσωμεν αὐτοῦ τὰ
μηχανήματα. οὕτως ἐὰν ῥαθυμῶμεν·
οὐδὲν ἡμῖν ὄφελος ἔσται τοῦ πολέμου
τῆς ἡμετέρας ὁρίας διηνεκῶς ἐγεν-

91

γορότος· καὶ πάντα κατὰ τῆς σωτηρίας ἡμῶν
διαπραττομένου· πάντοθεν τοίνυν
ἀσφαλίζωμεν ἑαυτούς· καὶ χρημάτων
φειδόμενοι· καὶ πραγμάτων ἀπεχόμε-
νοι βλάπτειν ἡμᾶς δυναμένων· καὶ
μετὰ τῆς ἀποχῆς τῶν χρημάτων καὶ
τῆς ἄλλης ἀρετῆς, καὶ τὴν περὶ τοὺς πέ-
νητας δαψίλειαν ἐπιδεικνύσθωμεν·
εἰδότες ὅση τῆς περὶ τούτους θεραπεί-
ας ἡμῖν κείσεται ἡ ἀντίδοσις. ὁ γὰρ ἐ-
λεῶν πτωχὸν, δανείζει θεῷ· ὅρα δαψι-
λῆ φιλοτιμίαν καὶ παράδοξον· ἕτερος
ἐπιλαμβάνων, καὶ ἕτερος ὁ ποδαπ-
ῶν, ὑπεύθυνον ἑαυτὸν καθιστάς· καὶ οὐ
τοῦτο μόνον· ἀλλ' ὅτι ἐπὶ τούτου τοῦ δανεί-
ου οὐκ ἔστιν φθόνον ὑποπτεῦσαι·
οὐδὲ ἑτέραν τινὰ ζημίαν· οὐδὲ γὰρ κα-
θάπερ ἐνταῦθα ἑκατοστὴν μόνην ἐπι-
σχεῖ παιδόσιν· ἀλλ' ἑκατονταπλασί-
ονα τῶν διδομένων· καὶ οὐδὲ μέχρι
τούτου ἵσταται· ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐν τῷ
παρόντι· καὶ ἐν τῷ μέλλοντι δὲ, ζωὴν
αἰώνιον· καὶ ἐπὶ μὲν τοῦ παρόντος
βίου· εἴ τις ὑπόσχοιτο διπλασίονα μό-
νον τῶν διδομένων ἀλλ' ἠθῆ μόνον παρασ-
χεῖν, προθύμως ἂν ἀπεδώσαμεν ἡμῖν τὴν

ὕπαρξιν παρὸν καὶ μέθαι· ὅπου πολλὴ ἡ ἀ-
γνωμοσύνη· πολλαὶ τῶν πλεονεκτούν-
των αἱ ὑπερβολαί· καὶ γὰρ καὶ τῶν σφό-
δρα τιμησίων πολλοί, οὐδὲ αὐτὸ τὸ δανει-
σθὲν τοῖς δεδωκόσι παρέσχον· ἢ διὰ γνω-
μοσύνην τοῦτο ὑπομείναντες· ἢ καὶ πο-
λλάκις ὑπὸ πενίας κωλυθέντες· ἐ-
πεὶ δὲ τούτων ἀλλὰ παρ᾽ αὐτῶν δανειστοῦ, οὐδὲν
τούτων ἐπιλογίσασθαι· ἀλλὰ καὶ τὸ
δάνειον ἀκέραιον μένῃ· καὶ τῶν κα-
ταναλωμένων ἑκατονταπλασίονα
παρασχεῖν ὑπισχνεῖται· μετὰ τούτου καὶ
τὴν ἐν τῷ μέλλοντι ζωὴν ταμιεύεται·
τίς οὖν ἡμῖν λοιπὸν ἔσται ἀπολογία, εἰ
σπουδαίως καὶ ἑπομένοις· ἀντὶ τῶν
ὀλίγων ἑκατονταπλασίονα λαμβάνει-
ν ἀντὶ τῶν παρόντων τὰ μέλλοντα·
καὶ ἀντὶ τῶν προσκαίρων τὰ αἰώνια·
ἀλλ᾽ ἢ δέους θύραις καὶ μοχλοῖς ἐναπο-
κλείουσι τὰ χρήματα καὶ οὐ βουλόμε-
νοις αὐτὰ προέσθαι τοῖς δεομένοις
τὰ ἀπολωσ καὶ εἰκῆ κείμενα ἐν τῷ μέ-
λλοντι αἰῶνι τῆς παρ᾽ αὐτῶν προστασία
ἀπολαύσωμεν· ποιήσατε γὰρ ἑαυτοῖς φί-
λους ἐκ τοῦ μαμωνᾶ τῆς ἀδικίας· ἵνα ὅ-
ταν ἐκλίπητε, δέξονται ὑμᾶς εἰς τὰς

αἰωνίους αὐτῶν σκηνάς· καὶ οἶδα, ὅτι
πολλοὶ οὐ μόνον οὐ προσέχονται τὰ παρ᾽ ἡ-
μῶν λεγόμενα· ἀλλὰ καὶ ὡς λῆρον τινὰ
ἢ μῦθον ἀκούοντες, οὐ προσέχουσι τοῖς
ἡμετέροις λόγοις· ἀλλ᾽ ἐγὼ καὶ διὰ τοῦτο
δάκνομαι καὶ ὀδυνῶμαι· ὅτι οὔτε τῶν
πραγμάτων ἡ πεῖρα· οὔτε ἡ τοσαύτη τοῦ
θεοῦ ὑπόσχεσις· οὔτε ὁ φόβος τῶν μελλόν-
των· οὔτε αἱ καθεκάστην ἡμέραν παρ᾽ ἡμῶν
παραινέσεις, τῶν τοιούτων καθικέσθαι
ἠδυνήθη· ὅμως οὐ παύσομαι οὐδὲ
οὕτω τῆς τοιαύτης συμβουλῆς μέχρις ἂν
τῇ πολλῇ συνεχείᾳ πεισθῆναι δυ-
νηθῶ· καὶ εἰς μνήμην αὐτοῖς ἀγαγεῖν· καὶ
ἐκ τοῦ κάρου καὶ τῆς μέθης ἣν ἡ τῶν
χρημάτων ἐπιθυμία ἐνέγκει σκοτοῦ-
σα τὸν λογισμὸν· ἀνενεγκεῖν· οἶδα
γὰρ οἶδα· ὅτι μετὰ τὴν τοῦ θεοῦ χάριν· καὶ
ἡ τῶν ἡμετέρων λόγων συνέχεια· καὶ
ἡ παρὰ τῆς μνηστείας ἐπιμέλεια· δυ-
νήσεται αὐτοὺς ὀψὲ γοῦν ποτε ἀπαλλά-
ξαι τοῦ χαλεποῦ τούτου νοσήματος· καὶ
εἰς τελείαν ὑγείαν ἐπαναγαγεῖν· ἵνα καὶ
αὐτοὶ τῆς ἐπηρτημένης τοῖς τοιούτοις
τιμωρίας ἐλευθερωθῶσι· καὶ ἡμεῖς
τῆς ἀθυμίας ἀπαλλαγῶμεν καὶ ὑπὲρ

ὁμιλία λ̄ :

αὐτῷ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν τῷ πατρὶ
καὶ τῷ υἱῷ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι· νῦν καὶ ἀεὶ
καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀ-
μήν :+

Καὶ εἶπεν ὁ θεός, γενηθήτω στερέωμα ἐν
μέσῳ τοῦ ὕδατος καὶ ἔστω διαχωρί-
ζον ἀνὰ μέσον ὕδατος καὶ ὕδατος
καὶ ἐγένετο οὕτως :—

Ὁρῶν ὑμῶν ἀγάπην τοι τὴν μετὰ προθυ-
μίας καθεκάστην ἡμέραν ἐνταῦθα
συνέλευσιν μεγάλην καρποῦμαι τὴν
ἡδονήν· καὶ οὐ παύομαι δοξάζων
τὸν φιλάνθρωπον θεόν, ἐπὶ τῇ προκοπῇ τῇ
ὑμετέρᾳ· ὥσπερ γὰρ τὸ πεινῆν σω-
ματικῆς ὑγιείας ἐστὶ σημεῖον, οὕτω
καὶ τὸ ποθεῖν τὴν ἀκρόασιν τῶν θείων λο-
γίων ἐσπουδακέναι τῆς κατὰ ψυχὴν
ὑγείας. τεκμήριον ἄν τις μέγιστον ποι-
ήσαιτο· διὸ καὶ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐν τοῖς
μακαρισμοῖς ἐκείνοις τοῖς ἐπὶ τοῦ
ὄρους γεγενημένοις ἔλεγε· μακάριοι
οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες τὴν δικαι-
οσύνην· ὅτι αὐτοὶ χορτασθήσονται· πῶς
ἂν οὖν ὑμᾶς κατ᾽ ἀξίαν ἐπαινέσαι δυ-
νηθείην, τοὺς ἀπλήστως ὧδε ἀπὸ τούτων ἀπαντῶν

δεικνύντας τοῦ τὸν μακαρισμὸν δέξασθαι μέλλοντας,
καὶ τὰ μυρία προσδοκῶντας παρ᾽ αὐτοῦ
ἀγαθά· τοιοῦτος γὰρ ὁ ἡμέτερος δεσπό-
της· ὅταν ἴδῃ ψυχὴν πολλῷ τῷ πόθῳ
καὶ ἐπιτεταμένην τῇ προθυμίᾳ τοῖς
πνευματικοῖς προσιοῦσαν· ἐπιδαψιλεύε-
ται τὴν χάριν καὶ πλουσίας τὰς παρ᾽ ἑαυτοῦ
χαρίζεται δωρεάς· ὅθεν προσδοκῶ
καὶ ἡμεῖς διὰ τὴν ὑμετέραν ὠφέλειαν
πλείονα παρασχεθήσεσθαι τὸν τῆς
διδασκαλίας λόγον εἰς οἰκοδομὴν
τῆς ὑμετέρας ἀγάπης· δι᾽ ὑμᾶς γὰρ καὶ
τὴν προκοπὴν τὴν ὑμετέραν· ἅπαν-
του τὸν πόνον τοῦτον ὑπομένομεν· ὥσ-
τε καὶ ὑμᾶς πρὸς αὐτὴν τῆς ἀρετῆς τὴν
κορυφὴν θᾶττον ἀναδραμεῖν· καὶ πᾶ-
σι τοῖς εἰς ἡμᾶς ὁρῶσι διδασκάλους
γενέσθαι τῆς κατὰ θεὸν πολιτείας· καὶ
ἡμᾶς πλείονος ἀπολαῦσαι τῆς παρρη-
σίας· ὁρῶντας οὐ μάτην οὐδὲ εἰκῇ πο-
νουμένους ἡμᾶς· ἀλλὰ καθεκάστην
ἡμέραν αὐξανόμενον τοῦτον τὸν σπό-
ρον τὸν πνευματικόν· καὶ μὴ καθάπερ ἐν
τῷ εὐαγγελίῳ ἐπὶ τοῦ σπείροντος γέγο-
νεν οὕτω καὶ ἐφ᾽ ὑμᾶς συμβῆναι· ἐκεῖ
μὲν γάρ, ἓν μέρος διεσώθη καὶ τὰ τρί-

[illegible] ἀπώλετο· τὸ μὲν γὰρ τῶν σπερμάτων
παρὰ τὴν ὁδὸν καταβληθὲν ἄκαρπον
ἔμεινεν· τὸ δὲ ὑπὸ τῶν ἀκανθῶν ἀπε-
πνίγη· ἕτερον δὲ ὅσον τὰς πέτρας κα-
ταβληθέν· καὶ ὅσοι τῆς ἐπιφανείας
μείναν· οὐδένα καρπὸν ἐνεγκεῖν ἠ-
δυνήθη· ἐνταῦθα δὲ διὰ τὴν τοῦ θῦ
χάριν, προσδοκῶμεν ἅπαντα τὸν σπό-
ρον· εἰς τὴν καλὴν γῆν καταβλη-
θῆναι· καὶ τοῖς μὲν ποιεῖν ἑκατόν· τοῖς
δὲ ἑξήκοντα· τοῖς δὲ τριάκοντα·
τοῦτο ἴσμεν τὴν προθυμίαν αὔξει·
τοῦτο τὴν διάνοιαν διεγείρει· τὸ εἰδέ-
ναι ὅτι οὐχ ἁπλῶς οὐδὲ εἰκῆ τοὺς λόγους
προϊέμεθα· ἀλλ' ὅτι νηφούσαις ταῖς
ἀκοαῖς καὶ συντεταμένῃ τῇ διανοίᾳ
τὰ παρ' ἡμῶν δέχεσθαι· καὶ ταῦτα οὐ κο-
λακεύων ὑμᾶς τὴν φάσιν λέγω· ἀλλὰ
στοχαζόμενος τὴν προθυμίαν ἐκ τῶν
χθὲς παρ' ἡμῶν εἰρημένων· ἑώρων γὰρ
ἅπαντας ἐκκρεμαμένους περὶ τὴν
διδασκαλίαν καὶ πάντα ποιοῦντας ὥσ-
τε μηδὲ τὸ τυχὸν ὑμᾶς τῶν λεγομένων
παραδραμεῖν· ἄλλως δὲ καὶ ἡ τῶν κρό-
των συνέχεια· μεγίστη ἀπόδειξις ἐγένετο,
τοῦ μεθ' ἡδονῆς ὑποδέχεσθαι τὰ λεγόμε-

να· ὁ δὲ μεθ' ἡδονῆς ἀκούων τῶν λεγο-
μένων· δῆλον ὅτι καὶ ἐν ταῖς γνώμαις αὐ-
τὰ τῇ διανοίᾳ καὶ ἀνεξάλειπτα ἐδα-
ζει τῷ πλάτει τῆς διανοίας ἐναποτι-
θέμενος· τίς ἂν οὖν πρὸς ἀξίαν καὶ
ὑμᾶς ἐπαινέσειε καὶ ὑμᾶς μακαρίσειεν,
ὅτι εἰς ὦτα λεγομένων ἀκουόντων· μα-
κάριος γάρ φησιν ὁ λέγων εἰς ὦτα ἀκουόντων·
τοῦτο μητείας τὸ κατόρθωμα· τοῦτο τὸ
φάρμακον, τὴν σεῖαν τῶν ἡμετέρων ψυ-
χῶν ἀγλαΐσατο· εἰ δὲ ἐξ ἀρχῆς καὶ ἐκ
προοιμίων τοσαύτην τὴν ἰσχὺν ἐπεδεί-
ξατο· προϊουσῶν τῶν ἡμερῶν, πόσην
χρὴ προσδοκῆσαι τὴν ὠφέλειαν προσ-
γίνεσθαι μόνον ὑμεῖς παρακαλῶ μετὰ
φόβου καὶ τρόμου, τὴν ἑαυτῶν σωτηρίαν κα-
τεργάζεσθε, καὶ μηδὲ μίαν πάροδον
σιν δῶτε τῷ ἐχθρῷ τῆς σωτηρίας τῆς ἡμε-
τέρας· ὁρῶν γὰρ ὑμῶν μικρὸν τὸν πλοῦτον
τὸν πνευματικόν, μαίνεται καὶ ἀγριαίνει· καὶ
καθάπερ λέων ὠρυόμενος περιέρ-
χεται ζητῶν τίνα καταπίῃ· ἀλλ' ἐὰν νή-
φωμεν, οὐδένος περιέσται διὰ τὴν τοῦ
θῦ χάριν· τοιαῦτα γὰρ ἴσμεν τὰ ὅπλα
τὰ πνευματικά· ἅπερ ἡμᾶς ἐνέδυσεν ἡ τοῦ
πνς χάρις· καθάπερ ἐχθὲς ἐδιδάξαμεν·

τὴν ὑμετέραν ἀγάπην ἑτοίμως τούτοις
διηνεκῶς ὦμεν πεφραγμένοι τοῖς πα-
ραγγέλμασι, οὐδὲν τῶν ὑπ' ἐκείνου ἀφιέμε-
νον μέλλον καθικέσθαι ἡμῶν δυνήσεται·
ἀλλ' ἄκυρα πρὸς αὐτὸν ἀποπνήξει· ἀδά-
μαντος γὰρ ἡμᾶς στερρότερους ἡ τοῦ
θεοῦ χάρις κατεσκεύασε. καὶ πάντη ἀμα-
λώτους ἐὰν βουλώμεθα. ὥσπερ οὖν
ὁ ἀδάμαντα παίων· ἐκεῖνον μὲν ἔβλα-
ψεν οὐδέν· ἑαυτοῦ δὲ τὴν ἰσχὺν καθεῖλε·
καὶ ὁ πρὸς κέντρα λακτίζων τοῖς οἰκεί-
οις πόδας· οὕτω δὴ καὶ ἐφ' ἡμῶν ἔσται
καὶ τοῦ πολεμίου τῆς σωτηρίας τῆς ἡμετέρ(ας).
ἐὰν τοῖς ὅπλοις τοῖς δεδομένοις ἡμῖν
παρὰ τῆς τοῦ πνεύματος χάριτος ἑαυτοὺς διη-
νεκῶς φράττωμεν. τοσαύτη γὰρ τούτων
ἡ δύναμις· ὡς μηδὲ τὴν ἐξ αὐτῶν ἀστρα-
πὴν ὑφίστασθαι τὸν πολέμιον, ἀλλ' ἀπο-
τυφλοῦσθαι τὰς ὄψεις ἐκ τῆς αὐγῆς τῆς
ἐντεῦθεν ἐκπεμπομένης. τούτοις πα-
ρακαλῶ τοῖς ὅπλοις διαπαντὸς ἑαυτοὺς
τειχίζοντες. οὕτω καὶ εἰς ἀγορὰν ἐμβά-
λωμεν καὶ φίλοις συγγινώμεθα. καὶ πρά-
γματα μεταχειρίζωμεν. καὶ τὰ λέγεσθαι
εἰς ἀγοράν. καὶ εἰς ἐκκλησίαν ἀπαντῶν-
τες. ταῦτα ἔχωμεν ἡμῖν περικείμενα,

καὶ οἴκαδε ἐπανιόντες. καὶ καθεύδον-
τες. καὶ διανιστάμενοι. καὶ μηδέποτε
αὐτὰ ἀποθώμεθα παρὰ πᾶσαν ἡμῶν
τὴν ζωήν· ἀπουσίᾳ γὰρ μεθ' ἡμῶν. καὶ τῆς
ἐκεῖ πορευσίας ὑπόθεσις ἡμῖν μεταστῆ-
ναι· οὐδὲ γὰρ ὁμοίως τοῖς αἰσθητοῖς ὅπλοις
βαρύνει τὸ σῶμα. ἀλλὰ μᾶλλον κουφίζει
καὶ μετάρσιον ἐργάζεται καὶ τὴν ἰσχὺν ἐπι-
τείνει. μόνον ἐὰν αὐτὰ καθεκάστην
ἡμέραν ἀποσμήχωμεν. ὥστε λαμπρὰ
φαινόμενα διὰ τῆς οἰκείας ἀστραπῆς,
πηροῦν τὰς ὄψεις τοῦ πονηροῦ δαίμονος·
καὶ πάντα τὰ κατὰ τῆς σωτηρίας τῆς ἡμετέρας
μηχανωμένου. φέρε δὴ λοιπὸν ἐπει-
δὴ ἱκανῶς ὑμᾶς καθωπλίσαμεν, τῇ
συνήθει παραθῶμεν ὑμῖν τράπεζαν· καὶ
τὰ ἀκόλουθα τῶν χθὲς εἰρημένων προ-
θῶμεν ἐπὶ τῆς ὑμετέρας ἀγάπης, τὸν πολύ-
τον θαυμάσιον ἑστιάτορα· τὸν μακάριον
μωϋσέα· τὸν μέγαν προφήτην τῆς κα-
λῆς ταύτης διδασκαλίας ἡγεμόνα ποι-
ησάμενοι. ἴδωμεν οὖν τίνα ἐστὶν ἃ καὶ
σήμερον ἡμᾶς διδάξαι βούλεται· καὶ
προσέχωμεν ἀκριβῶς τοῖς παρ' αὐτοῦ
λεγομένοις· οὐδὲ γὰρ οἰκείᾳ δυνάμει
φθέγγεται. ἀλλ' ὥσπερ ἂν ἡ τοῦ πνεύματος χάρις

ἐμήχησεν· ταῦτα διὰ τῆς οἰκείας προφέρεις
γλώττης διδάσκων τὴν τῶν ἀμφοῖν φύσιν·
ἀπαρτίσας τοίνυν τὸν περὶ τῆς πρώτης
ἡμέρας λόγον· καὶ εἰπὼν μετὰ τὴν τοῦ φω-
τὸς δημιουργίαν, ἐγένετο ἑσπέρα καὶ
ἐγένετο πρωΐ, ἡμέρα μία· πάλιν φησί· καὶ
εἶπεν ὁ θεός· γενηθήτω στερέωμα ἐν μέ-
σῳ τοῦ ὕδατος καὶ ἔστω διαχωρίζον ἀνὰ
μέσον τοῦ ὕδατος καὶ ὕδατος· σκόπει
μοι ἐνταῦθα σαφῶς τῆς διδασκαλίας ἀ-
κολουθίαν· ἐπειδὴ γὰρ προλαβὼν μὲν
εἶπε, μετὰ τὴν τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς
γῆς δημιουργίαν· ὅτι ἡ δὲ γῆ ἦν ἀό-
ρατος καὶ ἀκατασκεύαστος· καὶ τὴν
αἰτίαν προσέθηκεν ὅτι διὰ τοῦτο ἦν ἀό-
ρατος, διὰ τὸ καλύπτεσθαι ὑπὸ τοῦ σκότους
καὶ τῶν ὑδάτων· ὕδωρ γὰρ ἦν τὸ πᾶν καὶ
σκότος καὶ οὐδὲν ἕτερον· εἶτα τοῦ δε-
σπότου προστάξαντος παρήχθη τὸ φῶς·
καὶ διαχωρισμὸς γέγονε φωτὸς καὶ σκό-
τους· καὶ τὸ μὲν τὴν τῆς ἡμέρας προση-
γορίαν ἔλαβε, τὸ δὲ τὴν τῆς νυκτὸς ἐδέ-
ξατο· πάλιν ἡμᾶς διδάξαι βούλεται· ὅτι
ὥσπερ τὸ σκότος διεῖλε τὸ φῶς παραγα-
γών· καὶ ἑκατέρῳ τὴν ἁρμόζουσαν προση-
γορίαν ἐπέθηκεν, οὕτω καὶ τὸ πλῆθος

τῶν ὑδάτων προστάγματι διαιρεῖ· καὶ
ὅρα δύναμιν ἄφατον καὶ πάντα ἀνθρώπινον
λογισμὸν ὑπερβαίνουσαν· κελεύει γὰρ
μόνον· καὶ τὸ μὲν παρατάττεται τῶν στοι-
χείων, τὸ δὲ παραχωρεῖ· καὶ εἶπεν ὁ θεός·
γενηθήτω στερέωμα ἐν μέσῳ τοῦ ὕδατος
καὶ ἔστω διαχωρίζον ἀνὰ μέσον ὕδατος καὶ
ὕδατος· τί ἐστι γενηθήτω στερέωμα· ὡς
ἂν εἴποι τις γλώττῃ ἀνθρωπίνῃ· τεῖχόν τι καὶ
διάφραγμα διαιροῦν μεταξύ· καὶ χω-
ρισμὸν ἐργαζόμενον· καὶ ἵνα μάθῃς τὴν
πολλὴν ὑπακοὴν τῶν στοιχείων καὶ τὴν
ὑπερβάλλουσαν δύναμιν τοῦ δημιουργοῦ·
φησί· καὶ ἐγένετο οὕτως· εἶπε μόνον καὶ
τὸ ἔργον ἠκολούθησε· καὶ ἐποίησε φησὶν ὁ
θεὸς τὸ στερέωμα· καὶ διεχώρισεν ὁ θεὸς ἀνὰ
μέσον τοῦ ὕδατος ὃ ἦν ὑποκάτω τοῦ στερε-
ώματος· καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ ὕδατος τοῦ
ἐπάνω τοῦ στερεώματος· τὰ μὲν τῶν ὑ-
δάτων προσέταξεν ὑπὸ τὸ στερέωμα φέ-
ρεσθαι τὰ δὲ ὑπὲρ τὸν νῶτον εἶναι τοῦ
στερεώματος· ἀλλὰ τί ἄν τις φαίη τοῦ-
το εἶναι τὸ στερέωμα· ὕδωρ πεπηγός;
ἀλλ᾽ ἀέρα τινὰ συνεστραμμένον; ἢ ἑ-
τέραν τινὰ οὐσίαν; οὐκ ἄν τις ἁπλῶς
τῶν εὖ φρονούντων διϊσχυρίσαιτο· ἀ-

ἀλλὰ προσήκει πολλῇ τῇ εὐγνωμοσύ-
νῃ κεχρημένους, δέχεσθαι τὰ λεγόμενα·
καὶ μὴ περαιτέρω τῆς οἰκείας φύσεως σύ-
περιιόντας, διερευνᾶσθαι τὰ ὑπὲρ ἡ-
μᾶς· ἀλλὰ τοῦτο μόνον εἰδέναι καὶ κα-
τέχειν παρ' ἑαυτοῖς· ὅτι τῷ προστάγματι
τοῦ δεσπότου παρήχθη τὸ στερέωμα, τὸν
χωρισμὸν τῶν ὑδάτων ἐργαζόμενον·
καὶ τὰ μὲν κάτω κατέχον, τὰ δὲ ἄνω μετέ-
ωρα, ὑπὲρ τῶν οἰκείων νώτων φέρειν δυ-
νάμενον. καὶ ἐκάλεσε φησὶν ὁ θεὸς τὸ στερέ-
ωμα οὐρανόν. ὅρα πῶς τῇ αὐτῇ ἀκολουθί-
ᾳ καὶ νῦν ἐχρήσατο ἡ θεία γραφή. κα-
θάπερ εἶπε χθές· γενηθήτω φῶς· καὶ
μετὰ τὸ παραχθῆναι τότε ἐπήγαγεν ὅτι
διαχωρίζων ἀνὰ μέσον τοῦ φωτὸς καὶ
ἀνὰ μέσον τοῦ σκότους· καὶ οὕτω τὸ φῶς
ἡμέραν ἐκάλεσεν· οὕτω καὶ σήμερον εἰ-
πών· γενηθήτω στερέωμα ἐν μέσῳ τοῦ
ὕδατος· εἶτα καθάπερ ἐπὶ τοῦ φωτός,
οὕτω καὶ ἐνταῦθα ἐδίδαξεν ἡμᾶς τὴν
χρείαν τοῦ στερεώματος· ὥστε διαχωρί-
ζειν φησὶν ἀνὰ μέσον ὕδατος καὶ ὕδατος·
καὶ ὅτε τὴν χρείαν αὐτοῦ φανερὰν ἡμῖν
κατέστησε, τότε καθάπερ τῷ φωτὶ τὴν
ὀνομασίαν προσέθηκεν· οὕτω καὶ τῷ στερε-

ώματι τὴν προσηγορίαν ἐπέθηκεν·
καὶ ἐκάλεσε φησὶν ὁ θεὸς τὸ στερέωμα οὐρανόν.
τοῦτο τὸ ὁρώμενον· καὶ πῶς φησί τινες
βούλονται λέγειν, πολλοὺς οὐρανοὺς γε-
γενῆσθαι· οὐ κατὰ τῆς θείας γραφῆς
ταῦτα διδασκόμενοι, ἀλλ' ἐξ οἰκεί- 6
λογισμῶν ὁρμώμενοι· ὁ γὰρ μακάρι-
ος Μωϋσῆς, οὐδὲν τούτων πλέον ἡμᾶς
διδάσκει· εἰπὼν γὰρ ἐν ἀρχῇ ἐποίη-
σεν ὁ θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν· εἶτα
τὴν αἰτίαν διδάξας, δι' ἣν ἀόρατος
ἐτύγχανεν ἡ γῆ ὑπὸ τοῦ σκότους καὶ
τῶν ὑδάτων τῆς ἀβύσσου καλυπτομέ-
νη, μετὰ τὴν τοῦ φωτὸς δημιουργίαν.
τάξει τινὶ καὶ ἀκολουθίᾳ χρώμενος
φησὶ καὶ εἶπεν ὁ θεός· γενηθήτω στερέω-
μα· εἶτα τὴν χρείαν αὐτοῦ τούτου τοῦ
στερεώματος μετὰ ἀκριβείας διδά-
ξας καὶ εἰπών· ὥστε διαχωρίζειν ἀνὰ
μέσον ὕδατος καὶ ὕδατος· αὐτὸ τοῦ-
το τὸ στερέωμα οὐρανὸν ἐκάλεσε· τὸ
τῶν ὑδάτων τὸν χωρισμὸν ἐργασά-
μενον· τίς ἂν μώλοι τὸν μετὰ τὴν
τοσαύτην διδασκαλίαν ἀνασχοῖτο τῶν
ἁπλῶς ἐξ οἰκείας διανοίας φθέγγεσ-
θαι βουλομένων· καὶ ἐναντίας

τῇ θείᾳ γραφῇ· πολλοὺς ὁμοίως λέγειν
ἐπιχειρούντων· ἀλλ' ἰδοὺ φησὶν ὁ μακάριος
δαβὶδ ἀεὶ μόνον ἀναφαίρετον τῷ θεῷ· ἔφησεν·
ἀμεῖπτε αὐτὸν οἱ ὅμοιοι τῶν ὁμοίων· μὴ
θορυβηθῇς ἀγαπητέ· μηδὲ νομίσῃς
τὴν θείαν γραφὴν ἐναντία ἑαυτῇ λέ-
γειν ποτέ· ἀλλὰ μάνθανε τὴν ἀλήθει-
αν τῶν εἰρημένων· καὶ κατέχων τὴν
ἀκριβῆ ταύτης διδασκαλίαν, ἀποφρά-
ξον τὰς ἀκοάς, τοῖς ἀπεναντίας ταύ-
τῃ φθεγγομένοις· τί δέ ἐστιν ὃ βούλο-
μαι εἰπεῖν· ἀκούσατε μετὰ πολλῆς
τῆς προσοχῆς ἵνα μὴ εὐκόλως πα-
ρασαλευθῆτε ὑπὸ τῶν τἀπόδρια παρεμ-
λέγειν βουλομένων· πᾶσαι αἱ θεῖαι
βίβλοι τῆς παλαιᾶς διαθήκης· τῇ
ἑβραίων γλώττῃ· ἐξ ἀρχῆς ἦσαν συν-
τεθειμέναι· καὶ τοῦτο, πάντες ἂν ἡμῖν
συνομολογήσαιεν· οὐ πρὸ πολλῶν δὲ ἐ-
τῶν τῆς τοῦ χριστοῦ παρουσίας· βασιλεύς
τις πτολεμαῖος περὶ τὴν τῶν βιβλίων
συναγωγὴν πολλήν τινα σπουδὴν ποιη-
σάμενος· καὶ πολλὰ ἕτερα συναγαγὼν
ἐκ διαφόρων, ἔγνω δεῖν καὶ ταύτας τὰς
βίβλους συναγαγεῖν· καὶ μεταπεμψά-
μενός τινας τῶν ἐν ἱεροσολύμοις ἰου-

δαίων· μεταβαλεῖν εἰς τὴν ἑλλάδα
γλῶτταν· καὶ δὴ τοῦτο εἰς ἔργον αὐτῷ
ἐξενήνεκται· ἐγένετο δὲ καὶ τοῦτο τῆς
τοῦ θεοῦ οἰκονομίας ἔργον· ὥστε μὴ μό-
νον τοῖς τὴν ἑβραίων γλῶτταν ἠσκημέ-
νοις· ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς τὴν οἰκου-
μένην οἰκοῦντας, τὴν ἐξ αὐτῶν ὠφέ-
λειαν καρπώσασθαι· καὶ τὸ δὴ θαυμα-
στὸν καὶ παράδοξον· ὅτι οὐ τῶν ἰου-
δαϊκὰ φρονούντων τις τὴν σπουδὴν
ταύτην ἐποιήσατο· ἀλλ' ὢν μήπω τις εἰδώ-
λοις προσπεπτωκὼς καὶ ἀπεναντίας
τῇ θρησκείᾳ διακείμενος· τοιαῦτα
γάρ ἐστιν ἀπόρρητα τὰ ὑπὸ τοῦ δεσπότου
τοῦ ἡμετέρου οἰκονομούμενα· ἀεὶ
διὰ τῶν ἐναντίων αὔξει τῆς ἀληθείας
δόγματα· ταῦτα δὲ οὐχ ἁπλῶς διηγη-
σάμην, ἐπὶ τῆς ἡμετέρας ἀγάπης· ἀλ-
λ' ἵνα εἰδέναι ἔχητε· ὅτι οὐ ταύτῃ τῇ
γλώττῃ τῇ ἡμετέρᾳ λέγω· ἀλλὰ τῇ ἑ-
βραΐδι ἦσαν συντεθειμέναι· λέγουσι
τοίνυν οἱ τὴν γλῶτταν ἐκείνην ἀκριβῶς
ἠσκημένοι, τὸ τοῦ ὁμοίου ὄνομα, πλη-
θυντικῶς καλεῖσθαι παρὰ τοῖς ἑβραί-
οις· καὶ τοῦτο καὶ οἱ τὴν σύραν γλῶτ-
ταν ἐπιστάμενοι συνομολογοῦσι·

καὶ οὐκ ἄν τις εἴποι τῇ γλώττῃ δαδ τῇ πα-
ρ' αὐτοῖς ὁ ὅμοιος· ἀλλ' οἱ ὅμοιοι· διὰ τοῦ-
το τοίνυν οὕτως εἴρηται τὸ ὑπὸ τοῦ μακα-
ρίου δαδ εἰρημένον· οἱ ὅμοιοι τῶν οὐ-
ρανῶν· οὐχ ἐπειδὴ πολλοί εἰσιν οἱ οὐ-
ρανοί· οὐδὲ γὰρ τοῦτο ἡμᾶς ἐδίδαξεν
ὁ μακάριος μωϋσῆς· ἀλλ' ὅτι ἐπειδὴ συνή-
θης τῇ γλώττῃ τῶν ἑβραίων οὕτως
ὀνομάζειν τὴν τοῦ ἑνὸς προσηγορί-
αν πληθυντικῶς· ὅτι γὰρ εἰ πολλοὶ ἦσαν,
οὐκ ἂν παρέλιπε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον καὶ
διὰ τῆς γλώττης τοῦ μακαρίου τοῦ
προφήτου διδάξαι ἡμᾶς καὶ τῶν ἄλ-
λων τὴν δημιουργίαν· ταῦτα ἀκριβῶς
κατέχετε παρακαλῶ· ἵνα δυνηθῆτε ἐ-
πιστομίζειν τοὺς ἐναντία τῆς ἐκκλη-
σίας δόγματα ἐπιφέρειν βουλομένους·
καὶ εἰδῆτε μετὰ ἀσφαλείας τῶν ἐν ταῖς
θείαις γραφαῖς κειμένων τὴν διάνοι-
αν· διὰ τοῦτο καὶ συνεχῶς ὑμῖν ταῦ-
τα παραινεῖν ἐθέλω· καὶ ἀφεὶς τοῦ κομ-
ψότερον τὴν πρὸς ὑμᾶς διδασκαλίαν ἀπο-
μετρίως ποιούμεθα· ἵνα παρεσκευ-
ασμένοι ἦτε, πρὸς τὸν αἰτοῦντα δι-
δόναι ὑμᾶς λόγον· ἀλλ' ἐπὶ τὴν ἀκολου-
θίαν ἐπανέλθωμεν εἰ δοκεῖ· καὶ ἐκάλε-

σεν ὁ θεὸς τὸ στερέωμα οὐρανόν· καὶ εἶδεν
ὁ θεὸς ὅτι καλόν· σκόπει πόση τῶν ῥημά-
των ἡ συγκατάβασις διὰ τὴν ἀσθένειαν
τὴν ἀνθρωπίνην· καθάπερ καὶ ἐπὶ τοῦ φωτὸς
εἶπεν· εἶδεν ὅτι καλόν· οὕτω καὶ νῦν ἐ-
πὶ τοῦ οὐρανοῦ· ἤτοι τοῦ στερεώματος· καὶ
εἶδεν ὁ θεὸς ὅτι καλόν· διδάσκων ἡμᾶς
διὰ τούτου τὸ κάλλος αὐτοῦ τὸ ἀμήχανον·
τίς γὰρ οὐκ ἂν ἐκπλαγείη καὶ θαυμάσει-
εν· ὅτι ἐν τοσούτῳ χρόνῳ ἀκμαῖον διέ-
μεινε τὸ κάλλος· καὶ ὅσον πρόσφατον
[illegible]ομος, τοσοῦτῳ καὶ τὸ κάλλος ὅτι πείνε-
ται· τί γὰρ ὡραιότερον γένοιτ' ἂν τοῦ
ὁρατοῦ δημιουργοῦ τὸν ἔπαινον δεξα-
μένου· εἰ γὰρ ἡμεῖς ἀνθρώπου ἔργον ὁρῶντες
ἐπιτετευγμένον θαυμάζομεν· τὸ σχῆ-
μα τὴν θέσιν· τὸ κάλλος· τὴν ἀναλογίαν
τὸν ῥυθμὸν τὰ ἄλλα πάντα, τὸ ὑπὸ τοῦ
δημιουργηθέν, πῶς ἄν τις καταξι-
ώσαι μέσειε· καὶ μάλιστα· ὅταν καὶ παρ'
αὐτοῦ τοῦ δεσπότου τὸν ἔπαινον δέξηται·
οὐ γὰρ διὰ τὴν ἡμετέραν συγκατάβασιν
εἴρηται· καὶ ὁ λόγος αὐτὸν ἐφ' ἑκάστου τῶν
γινομένων τοῦτο λέγοντα καὶ προαναστέλ-
λωται τὴν τόλμαν τῶν μετὰ ταῦτα με-
λόντων τὴν οἰκείαν γλῶτταν ἀκο-

μὰν καὶ τὰ τῆς τοῦ θεοῦ δημιουργίας καὶ
λεγόντων· διὰ τοῦτο καὶ τὸ γεγονέ· τοὺς
τοίνυν ποιμνῶν ἐπιχειρεῖν λέγοντας προ
αναπέλλων μεθ᾽· καὶ εἶδεν ὁ θεὸς ὅτι καλόν·
ὅταν δὲ ἀκούσῃς· ὅτι εἶδεν ὁ θεὸς καὶ ἐ
ποίησε, θεοπρεπῶς νόει τὸ ῥηθέν· καὶ
ὡς εἰκὸς ἐπὶ θεοῦ· ὁ γὰρ παραγαγὼν· καὶ
πρὶν ἢ δημιουργῆσαι· ἠπίστατο τοῦ δη
μιουργουμένου τὸ κάλλος· ἀλλ᾽ ἐπειδὴ
ἀνθρώπους ὄντας ἡμᾶς καὶ τοσαύτῃ ἀσθενείᾳ
ἀμπεριειλημμένους, οὐκ ἦν ἡμᾶς ἑτέρως
ἀκοῦσαι· διὰ τοῦτο παρεσκεύασε τοῦ μα
καρίου προφήτου τὴν γλῶτταν, τῇ παχύ
τητι τούτων χρήσασθαι τῶν ῥημάτων,
πρὸς διδασκαλίαν τῆς τῶν ἀνθρώπων φύσεως·
ὅταν τοίνυν ἀναπείσῃς τὰ ὀνόματα· καὶ
θεάσῃ, τοῦ οὐρανοῦ τὸ κάλλος, τὸ μέγεθος
τὴν χρείαν, τὸ τερπνὸν τῶν θεμάτων τὸν δη
μιουργὸν ἀναδράμε· καθάπερ καὶ σο
φός τις ἔφη ἔλεγεν· ἐκ γὰρ μεγέθους καὶ κα
λλονῆς κτισμάτων· ἀναλόγως ὁ γενεσι
ουργὸς θεωρεῖται· καὶ σκόπει τοῦ δὲ
αὐτοῦ τούτου τὴν δύναμιν. ὅση τίς ἐστιν
[illegible] ἐκ τῶν στοιχείων τούτων δημιουργ
ὁ γὰρ διαγνωσόμενος ψυχὴν ἔχων ἀνόητος
ἢ καθεκάστην τῶν ὁρωμένων διερμηνεύ

τῆς χάριτος δεξάμενος· καὶ Χριστὸς οὐδὲν αὐ
τὸν ὠφελήσει· ἐπιμένοντα τῇ ἁμαρτίᾳ·
ἤκουσας τε φίλοι Χριστοῦ· πόσον πλῆθος κακῶν
ἀπετάξασθαι διαβόλῳ ἐν ῥήμασιν; ταύτη
οὖν τὴν ἀποταγὴν καὶ τὴν καλὴν ὁμολογί
αν· ἀπαιτεῖται ἐν τῇ ὥρᾳ καὶ ἐν τῇ ἡμέ
ρᾳ ἐκείνῃ ἕκαστος ἡμῶν· γέγραπται γὰρ ὅ
τι ἐκ τῶν λόγων σου δικαιωθήσῃ· καὶ πάλιν
ὁ κύριος λέγει· ἐκ τοῦ στόματός σου κρινῶ σε πο
νηρὲ δοῦλε· φανερὸν ἐστιν οὖν ὅτι οἱ λόγοι ἡ
μῶν· ἢ κατακρινοῦσιν· ἢ δικαιοῦσιν ἡμᾶς
ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ· ἐρώτησις· ποίῳ δὲ
τρόπῳ ἐρωτῶνται· ἀπόκρισις· ἐπερω
τῶνται ποιμένες· ἤγουν ἐπίσκοποι, καὶ
περὶ τῆς ἰδίας πολιτείας· καὶ περὶ τῆς
ποίμνης αὐτῶν· καὶ ἀπαιτεῖται ἕκαστος
τὰ λογικὰ πρόβατα ἅπερ παρέλαβεν,
παρὰ τοῦ ἀρχιποίμενος Χριστοῦ· ἐὰν δὲ ἀμελήσας
τοῦ ἐπισκόπου ἀπολεῖται πρόβατον· τὸ αἷ
μα αὐτοῦ ἐκ τῶν χειρῶν αὐτοῦ ἀπαιτηθήσεται·
ὁμοίως δὲ καὶ πρεσβύτεροι δώσουσι λόγον
ὑπὲρ τῆς ἐκκλησίας αὐτῶν· ἅμα δὲ καὶ οἱ
διάκονοι· καὶ πᾶς δὲ ἕκαστος ὑπὲρ τοῦ οἴ
κου αὐτοῦ· ὑπὲρ τῆς γυναικός· καὶ τέκνων,
καὶ παίδων· καὶ παιδισκῶν δώσει· εἰ δὲ ἔ
θρεψεν αὐτοὺς ἐν παιδείᾳ, καὶ νουθεσίᾳ κυρίου·
καθὼς παραγγέλλει ὁ ἀπόστολος· τότε ἐ

ὥσπερ τῶν τε βασιλεῖς καὶ ἄρχοντες, πλού-
σιοι καὶ πένητες· καὶ μικροὶ καὶ μεγάλοι· πε-
ρὶ ὧν ἐπράξαμεν ἔργων· γέγραπται γὰρ ὅτι πάν-
τες παραστησόμεθα τῷ βήματι τοῦ Χριστοῦ· ἵ-
να κομίσηται ἕκαστος τὰ διὰ τοῦ σώμα-
τος· πρὸς ἃ ἔπραξεν, εἴτε ἀγαθὸν, εἴτε πο-
νηρόν· καὶ ἀλλαχοῦ δὲ γέγραπται· ὅτι οὐκ ἔ-
στιν ὃς ἐξελεῖται ἐκ τῶν χειρῶν μου· ἐρώτη-
σις· δεόμεθά σου, ἵνα ἡμῖν εἴπῃς τὰ ὑπὲρ)
τούτων γινόμενα· ἀπόκρισις· λαλῆσαι
ὑπὸ ὀδύνης τῆς καρδίας μου· ὅπου οὐ δύνασθε
ἀκοῦσαι τὰ τούτων ὑπὲρ γινόμενα· ἀ-
λλὰ παυσόμεθα φιλόχριστοι· πάλιν μοι ὦ
εἶπον οἱ φιλόχριστοι· μὴ φοβερώτερα τῶν
προειρημένων εἰσὶν ὧν παρὰ σοῦ ἠκούσα-
μεν; ὁ διδάσκαλος πάλιν δακρύσας, εἶπε·
εἰ πῶς μετὰ δακρύων. οὐδὲ γάρ ἐστι χωρὶς
δακρύων· ἐκεῖνα διηγήσασθαι· διότι δυσ-
χερά εἰσιν· ἀλλ' ἐπειδὴ ἐντολὴν ἔχομεν
παρὰ τοῦ ἀποστόλου· ταῦτα πιστοῖς ἀνθρώποις
παρατίθεσθαι· ὑμεῖς δὲ πιστοί ἐστε, ταῦτ-
α παρατίθημι ὑμῖν· καὶ ὑμεῖς δὲ, ἑτέρους
διδάξατε· εἰ γὰρ καὶ τὴν καρδίαν μου ἀλγῶ
ἐπὶ τῇ διηγήσει ταύτῃ· ἀλλὰ συμπαθήσα-
τέ μοι ἀδελφοὶ εὐλογημένοι· τό τε γὰρ φι-
λόχριστοι μετὰ τὸ ἐρευνηθῆναι· καὶ πάν-
των τὰ ἔργα δημοσιευθῆναι ἐπὶ ἀγγέ-

λων καὶ ἀνθρώπων· καὶ πάντες οἱ ἐχθροὶ τεθῶ-
σιν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ· καὶ καταργηθῇ πᾶ-
σα ἐξουσία καὶ δύναμις· καὶ καμφθῇ τῷ
θεῷ πᾶν γόνυ καθὼς γέγραπται· τότε ἀφορί-
σει αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων· ὥσπερ ὁ ποιμὴν τὰ
πρόβατα ἀπὸ τῶν ἐρίφων· οἱ γὰρ ἔχοντες
τὰ καλὰ ἔργα καὶ τοὺς καλοὺς καρπούς· χω-
ρίζονται ἀπὸ τῶν ἀκάρπων, καὶ ἁμαρτω-
λῶν· οἱ καὶ ἐκλάμψουσιν ὡς ὁ ἥλιος· οὗ-
τοί εἰσιν οἱ τὰς ἐντολὰς τοῦ κυρίου φυλάξαντες·
οἱ ἐλεήμονες· οἱ φιλόπτωχοι καὶ φιλορφα-
νοι οἱ ξενοδοχοῦντες· οἱ τοὺς γυμνοὺς περι-
βάλλοντες· οἱ τοὺς ἐν φυλακῇ ἐπισκεπτό-
μενοι· οἱ τῶν καταπονουμένων ἀντιλήπτο-
ρες· οἱ τῶν κατακειμένων ἐπισκέπται· οἱ
πενθήσαντες νῦν καθὼς εἶπεν ὁ Χριστός· οἱ πτω-
χεύσαντες νῦν διὰ τὸν ἐν οὐρανοῖς ἀποκείμε-
νον πλοῦτον· οἱ τὰ παραπτώματα τῶν ἀ-
δελφῶν ἀφιέντες· οἱ τὴν σφραγῖδα τῆς πί-
στεως φυλάξαντες· ἄθραυστον καὶ ἀμόλυν-
τον ἀπὸ πάσης αἱρέσεως· τούτοις φησὶ ἐκ
δεξιῶν. τὰ δὲ ἐρίφια ἐξ εὐωνύμων· οὗτοι
εἰσὶν οἱ ἄκαρποι· οἱ τὸν ποιμένα τὸν καλὸν
παροξύναντες· οἱ μὴ προσέχοντες ταῖς φω-
ναῖς τοῦ ἀρχιποίμενος· οἱ σαρκικοί· οἱ ἀ-
παίδευτοι· οἱ τὸν καιρὸν τοῦτον τῆς μετανοίας· ας
ὥσπερ ἔριφοι παίζοντες· καὶ σκιρτῶντες

Καὶ τρυφῶντες· οἱ τὴν ἑαυτῶν κοιλίαν ἐν
κραιπάλῃ καὶ μέθῃ καὶ ἀσπλαγχνίᾳ τὸν
πάντα χρόνον τῆς ζωῆς αὐτῶν· ὥσπερ ἐ
κεῖνος ὁ πλούσιος· ὁ μηδέποτε ἐλεήσας
τὸν πτωχὸν Λάζαρον· διὰ τοῦτο καὶ τῆς ἐ
ξευωνύμων παρατάσεως κατεκρίθησαν·
ὡς ἀνελεήμονες· καὶ ἄσπλαγχνοι· καὶ μὴ
ἔχοντες μετανοίας καρπούς· οὐδὲ ἔλαιον ἐν
ταῖς λαμπάσιν αὐτῶν· οἱ δὲ τὸ ἔλαιον ἐκ
τῶν πενήτων ἀγοράσαντες· καὶ πλήσαν
τες τὰ ἀγγεῖα ἑαυτῶν· ἐκ δεξιῶν παρίσταν
ται ἐνδόξῃ· καὶ ἱλαροὶ καὶ φαιδρὰς κατέ
χοντες τὰς λαμπάδας· καὶ ἀκούουσι τῆς μα
καρίας ἐκείνης καὶ εὐσπλάγχνου φωνῆς·
δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρός μου κληρονο
μήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν
ἀπὸ καταβολῆς κόσμου· οἱ δὲ ἐξ εὐωνύ
μων· τῆς ὀδυνηρᾶς ἐκείνης καὶ σκυθρω
πῆς ἀκούουσιν ἀποφάσεως· πορεύεσθε ἀπ'
ἐμοῦ οἱ κατηραμένοι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον·
τὸ ἡτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀ
γγέλοις αὐτοῦ· ὡς οὐκ ἐλεήσατε. οὕτως οὐ
δὲ ὑμεῖς ἐλεηθήσεσθε· ὡς οὐκ ἠκούσατε ἐμοῦ
τῆς φωνῆς· οὕτως οὐδὲ ἐγὼ ἀκούσομαι
τῶν ὑμετέρων ὀδυρμῶν· ἐμοὶ γὰρ οὐ διη
κονήσατε· οὐδὲ πεινῶντά με ἐθρέψατε·
οὐδὲ διψῶντα ἐποτίσατε· οὐδὲ ξενοδο

χήσατε· οὐδὲ ἐνεδύσατε γυμνητεύοντα·
οὐδὲ ἀσθενοῦντά με ἐπεσκέψασθε· οὐδὲ
ἐν φυλακῇ ὄντος μου ἤλθετε πρός με· ἀλλ'
ἐργάται κυρίου ἐγένεσθε καὶ ὑπουργοὶ τοῦ
[illegible] τοῦ διαβόλου· διὰ τοῦτο ἀποχωρεῖτε
ἀπ' ἐμοῦ οἱ ἐργάται τῆς ἀνομίας· καὶ τό
τε ἀπελεύσονται οὗτοι εἰς κόλασιν αἰώνιον·
οἱ δὲ δίκαιοι εἰς ζωὴν αἰώνιον· ἐρώτησις·
εἰς μίαν δὲ κόλασιν ἀπέρχονται πάντες;
ἢ διάφοροί εἰσι κολάσεις· ἀπόκρισις·
διάφοροι τῶν κολάσεων τρόποι εἰσίν· ὡς
ἐκ τοῦ εὐαγγελίου ἠκούσαμεν· ἐπὶ μοίῳ σκό
τος ἐξώτερον· δηλονότι καὶ ἄλλο ἐσώτε
ρον· γέενναν πυρός, τρόπος ἄλλος· βρυγμὸς
ὀδόντων, τρόπος ἴδιος, σκώληξ ἀκοίμη
τος· ἕτερος τρόπος ἐστίν, λίμνη τοῦ πυ
ρός· τρόπος ἕτερος ὁ τάρταρος τρόπος ἴδιος,
τὸ ἄσβεστον πῦρ· ἰδία χώρα καταχθόνια
καὶ ἀπώλεια· ἐν ἰδίοις τόποις, κατὰ τα
ταύτης· ἄλλος τρόπος ᾅδης ἔνθα ἀποστρέ
φονται, οἱ ἁμαρτωλοὶ καὶ παλαιῶν ἢ ᾅδου· τό
πος χαλεπώτερος· ἐν ταύταις ταῖς κο
λάσεσι καταμερίζονται οἱ ἐλεεινοί· ἕκα
στος πρὸς ἀναλογίαν τῶν ἁμαρτημάτων
αὐτοῦ· εἴτε σφοδρότερον εἴτε μαλακώτε
ρον κατὰ τὸ γεγραμμένον ὅτι σειραῖς τῶν
ἑαυτοῦ ἁμαρτιῶν· ἕκαστος σφίγγεται· τοι

οὕτω μηδὲ ἔστι καὶ τὸ δαρήσεσθαι πολλὰς καὶ ὀ-
λίγας· ὥσπερ δὲ ὧδε εἰσὶ διαφοραὶ κολά-
σεων· οὕτως καὶ ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι.
οἱ δὲ ἔχοντες κατ᾽ ἀλλήλων ἔχθραν ἐὰν
συμβῇ τούτοις· οὕτως ἐκδημῆσαι ἐκ τοῦ
σώματος, ἀπαραίτητον κρίμα εὑρήσου-
σιν ἐν ὥρᾳ κρίσεως. καὶ ὥσπερ μεμισημένοι
εἰς τὸ ἐξώτερον πῦρ ἀποπέμπονται· καὶ
σκότος ἀτελεύτητον· ὡς καταφρονήσαντες
τῆς εὐκολουθῆς τοῦ χῦ ἐντολῆς τῆς λεγού-
σης· ἀγαπᾶτε ἀλλήλους καὶ συγχωρεῖτε ἕως
ἑβδομηκοντάκις ἑπτά· πᾶς δὲ ἁμαρ-
τήσας, οὐκ ὀφείλει ἀμερίμνως διάγειν.
οὐδὲ πάλιν ἀπογινώσκειν· διότι παράκλη-
τον ἔχομεν πρὸς τὸν πρα ἰν̄ χν̄ τὸν θν̄, δί-
καιον· καὶ αὐτὸς ἱλασμός ἐστιν περὶ τῶν
ἁμαρτιῶν ἡμῶν· οὐχὶ τῶν ἀμεριμνούντων·
οὐδὲ τῶν ἀνακειμένων καὶ ῥεγχόντων·
οὐδὲ τῶν τρυφώντων καὶ γελώντων, ἀλλὰ
τῶν πενθούντων, καὶ μετανοούντων. καὶ κλαι-
όντων πρὸς αὐτὸν νυκτὸς καὶ ἡμέρας, οἳ
καὶ παρακληθήσονται ὑπὸ τοῦ παρακλή-
του· ὁ δὲ ἁμαρτήσας καὶ ἐπιλαθόμενος τῶν
ἁμαρτιῶν αὐτοῦ· καὶ οὕτως ἐκδημῶν τοῦ
σώματος· ἐπὶ τοῦτον ἡ ὀργὴ τοῦ θῦ ἐπιπε-
σεῖται [illegible]· ἢ μὴ μετανοήσας ἐμνημόνευσεν
τῶν· ὅτι ἀνυπόστατος ἡ ὀργὴ τῆς ἐπὶ αὐ-

93

μαρτωλοῖς ἀπειλῆς αὐτοῦ· οὐαὶ τῷ φιλοπόρ-
νῳ· οὐαὶ τῷ μεθύσῳ· οὐαὶ τοῖς μετὰ τυμπά-
νων καὶ αὐλῶν τὸν οἶνον πίνουσι· τὰ δὲ
ἔργα κῡ οὐκ ἐμβλέπουσι· οὐδὲ τῶν λόγων
αὐτοῦ μνημονεύουσιν· οὐαὶ τοῖς ἐμπαίζου-
σι τὰς θείας καὶ ἱερὰς γραφάς· οὐαὶ τοῖς ἀπο-
λύουσι τὸν καιρὸν τοῦτον τῆς μετανοίας καὶ
ἐπιστροφῆς· εἰς μετεωρισμοὺς καὶ γελοῖα·
ζητήσουσι γὰρ τὸν καιρόν, καὶ οὐ μὴ εὑρήσου-
σιν· κακῶς ἐδαπανήσαν· οὐαὶ τοῖς ἐν τῷ νεύ-
ματι ἐπερωτῶσι πλάνης· καὶ προσέχου-
σι διδασκαλίαις δαιμονίων· ὅτι σὺν αὐτοῖς
κατακριθήσονται, ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι· οὐ-
αὶ τοῖς γράφουσιν ἀδικίαν· οὐαὶ τοῖς τὰ πε-
ρίεργα ποιοῦσι· γοητείας καὶ μαντείας καὶ
παιδοφθορίας· καὶ τὰ ὅμοια τούτοις· οὐ-
αὶ τοῖς ἀποστεροῦσι μισθὸν μισθωτοῦ· ὅτι ὁ
ἀποστερῶν μισθὸν μισθωτοῦ ὡς ὁ ἐκχέων αἷ-
μα· οὐαὶ τοῖς ἄδικον δικάζουσι, τοῖς δικαι-
οῦσι τὸν ἀσεβῆ· καὶ τὸ δίκαιον τοῦ δικαίου
αἴρουσιν· οὐαὶ τοῖς μιαίνουσι τὴν ἁγίαν πί-
στιν ἐν αἱρέσεσιν· ἢ τοῖς αἱρετικοῖς συγκοινω-
νοῦσιν· οὐαὶ τοῖς τὸ ἀνίατον πάθος νο-
σοῦσι· τουτέστι τὸν φθόνον καὶ τὴν βασκανίαν·
καὶ τί πολλὰ λέγω καὶ οὐκ ὀπίσω ταχέως τὸν
λόγον· οὐαὶ πᾶσι τοῖς ἐξ ἀριστερῶν λαχοῦσιν
ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τῇ φοβερᾷ ὅτι σκοτισ

κοπιαθήσουν καὶ πικρὰ δακρύσουσιν, ὅτε
ἀκούσουσι τῆς ὀδυνηρᾶς ἐκείνης ἀποφά-
σεως· τὸ πορεύεσθαι ἀπ' ἐμοῦ οἱ κατηρα-
μένοι· ἄλλοι δὲ πάλιν ἀκούσουσι τῆς λυπη-
ρᾶς ἐκείνης ἀποφάσεως· τὸ ἀποστραφή-
σονται οἱ ἁμαρτωλοὶ εἰς τὸν ᾅδην· ἄλλοι δὲ
ἀκούσουσι τὸ ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα
ὑμᾶς· ἀποχωρεῖται ἀπ' ἐμοῦ ἐργάται τῆς ἀ-
δικίας· ἄλλοι ἀκούσουσι δηλονότι οἱ φθονη-
ροί· τὸ ἆρον τὸ σὸν καὶ ὕπαγε· καὶ ποῦ ἆραι
δηλονότι ὅπου ἀκούσοντες, τό, πορεύεσθαι
ἀπ' ἐμοῦ οἱ κατηραμένοι εἰς τὸ πῦρ· ἕτεροι
ἀκούσουσι· τὸ δήσαντες αὐτοῦ χεῖρας καὶ πό-
δας ἐξενέγκατε, εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον·
ἄλλοι ὡς τὰ ζιζάνια δεσμευθήσονται εἰς
τὸ κατακαῆναι ἐν τῇ καμίνῳ τοῦ πυρός·
ὥσπερ δὲ πολύτροποι τῆς σωτηρίας εἰσί·
οὕτως καὶ πολλαὶ μοναὶ ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν
οὐρανῶν· καὶ ὥσπερ εἰσὶ τρόποι τῶν ἁμαρτι-
ῶν καὶ τῶν ἁμαρτημάτων· οὕτως καὶ πολλοὶ
τρόποι τῶν κολάσεων· ὅσοι ἔχετε δάκρυα
καὶ κατάνυξιν, κλαύσατε μετ' ἐμοῦ, ἐγὼ γὰρ ἀ-
δελφοί μου εὐλογημένοι· ἐμνήσθην τοῦ ἐ-
λεεινοῦ χωρισμοῦ ἐκείνου καὶ οὐ δύναμαι
φέρειν. ἐν τῇ ὥρᾳ γὰρ ἐκείνῃ τῇ φοβερᾷ
διαχωρίζονται τὸν ἐλεήμονα ἀπ' ἀλλήλων καὶ
ὀδυνηρὸν χωρισμόν· καὶ ἀποδημοῦσιν

ἀποδημίαν ὁ δὲ προφήτης μὴ ἔχουσιν· τίς οὐ-
τος λιθοκάρδιος ὃς οὐ μὴ κλαύσῃ ἀπελεύθε-
τὴν ὥραν ἐκείνην· ὅτε διαχωρίζονται ἐπί-
σκοποι ἀπὸ ἐπισκόπων· πρεσβύτεροι
ἀπὸ πρεσβυτέρων, διάκονοι ἀπὸ
διακόνων· καὶ ὑποδιάκονοι καὶ ἀναγνῶ-
σται ἀπὸ τῶν ἑταίρων αὐτῶν, τότε διαχωρι-
σθήσονται οἱ ποτὲ βασιλεῖς καὶ κλαύσουσι καὶ
ἐλαθήσονται ὡς ἀνδράποδα· τότε πένα-
ξουσιν ἄρχοντες καὶ πλούσιοι καὶ ἄσπλαγχνοι·
καὶ ἀποκλείουσι πάντα ταχόθεν στενοχωρού-
μενοι· καὶ οὐδεὶς ὁ βοηθῆσαι δυνάμενος·
οὔτε ὁ πλοῦτος φαίνεται· οὔτε οἱ κόλακες πα-
ρίστανται· οὔτε εὑρήσουσιν ἔλεος· οὐδὲ γὰρ
ἠλέησαν· οὔτε παρ' ἑαυτῶν, ἵνα εὕρω-
σι· καθὼς καὶ ὁ προφήτης λέγει περὶ τῶν
τοιούτων· ὅτι ὕπνωσαν ὕπνον αὐτῶν, καὶ οὐ-
χ εὗρον οὐδέν, τότε διαχωρίζονται ἀπὸ τέ-
κνων. καὶ φίλοι ἀπὸ φίλων· τότε ἀποχω-
ρίζονται ὀδυνηρῶς σύζυγοι· αἱ οὐκ ἐφύλα-
ξαν τὴν κοίτην αὐτῶν ἀμίαντον· τότε δια-
χωρίζονται, οἱ τῷ σώματι μὲν ὀρθωμένοι·
τῷ δὲ τρόπῳ ἄσπλαγχνοι καὶ ἀπηνεῖς· ἡ γὰρ
κρίσις ἀνήλεος, τῷ μὴ ποιήσαντι ἔλεος·
ἀλλ' ἀδελφοί μου τὰ πολλὰ εἰπεῖν, ὅτι συ-
νέχει με φόβος καὶ τρόμος ἐν τῇ διηγήσει
ταύτῃ· καὶ ἵνα συντόμως εἴπω, τότε λοιπὸν

ἀπελαύνονται ἐκ τοῦ νήματος· καὶ ἀπά-
γονται ὑπὸ ἀγγέλων αὐστηρῶν· ὠθούμενοι
καὶ τυπτόμενοι. καὶ τοὺς ὀδόντας τρίζον-
τες· καὶ πικρότερον ἐπιστρεφόμενοι ἰ-
δεῖν τοὺς δικαίους, καὶ τὴν χαρὰν ὅθεν ἐ-
χωρίσθησαν. καὶ βλέπουσι τὸ φῶς ἐκεῖνο
τὸ ἀνεκλάλητον, βλέπουσι τὰ κάλλη τοῦ
παραδείσου· βλέπουσι τοὺς γνωρίμους ἐν
τῇ χαρᾷ ἐκείνῃ· βλέπουσι τὰς μεγάλας ἐ-
κείνας δωρεὰς ἃς λαμβάνουσι παρὰ τοῦ
βασιλέως τῆς δόξης· οἱ καλῶς ἀγωνισά-
μενοι· εἶτα κατὰ μακρὸν ἀποσχοινιζό-
μενοι ἀπὸ τῶν δικαίων, καὶ γνωρί-
μων· λοιπὸν καὶ αὐτοῦ τοῦ θεοῦ ἀποκρύπτον-
ται· μηκέτι δυνάμενοι θεωρεῖν τὴν χα-
ράν, καὶ τὸ φῶς ἐκεῖνο τὸ ἀληθινόν. καὶ
λοιπὸν προσεγγίζουσιν εἰς τὰς προειρη-
μένας κολάσεις τοῦ διαμερισθῆναι καὶ δι-
ασκορπισθῆναι ἐν αὐταῖς. τότε θεωροῦν-
τες τὴν πᾶσαν τελείαν αὐτῶν ἐγκατάλειψιν· καὶ
ὅτι πᾶσα ἡ ἐλπὶς αὐτῶν ἀπώλετο· καὶ
οὐδεὶς ὁ βοηθῆσαι δυνάμενος· ἢ παρα-
καλέσαι ὑπὲρ αὐτῶν· δικαία ἡ κρίσις τοῦ
θεοῦ· τὸ τέλος λοιπὸν ἐν πικροτάτοις δάκρυσιν
ὀλολύζοντες λέγουσιν· ὦ πόσον καιρὸν ἀπω-
λέσαμεν ἐν ἀμελείᾳ· ὢ πῶς ἐνεπαίχθη-
μεν· ὢ πῶς τῶν γραφῶν ἀκούοντες ἐ-

χλευάζομεν· ἐκεῖ ὁ θεὸς ἐλάλει διὰ τῶν γρα-
φῶν καὶ οὐ προσείχομεν· ὧδε ἡμεῖς βοῶ-
μεν· καὶ αὐτὸς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἀποστρέ-
φει ἀφ' ἡμῶν· τί ὠφέλησεν ἡμᾶς τὰ τερ-
πνὰ τοῦ κόσμου· ποῦ ὁ πατὴρ ὁ γεννήσας·
ποῦ ἡ μήτηρ ἡ τεκοῦσα, ποῦ ἀδελφοί· ποῦ
τὰ τέκνα, ποῦ οἱ φίλοι, ποῦ τὸ πλοῦτος·
ποῦ τὰ ὑπάρχοντα, ποῦ τὰ μαλακά, ποῦ
τὰ βάστιμα, ποῦ οἱ θόρυβοι, ποῦ τὰ ἄρια·
ποῦ ὁ πολλοὺς καὶ ἄκαιρος δρόμος, ποῦ
οἱ βασιλεῖς καὶ οἱ δυνάσται· πῶς ἐκ πάντων
οὐδεὶς ἡμᾶς σῶσαι δύναται, οὔτε δὲ ἑαυ-
τοῖς δύνανται βοηθῆσαι· ἀλλὰ παντελῶς
ἐγκατελείφθημεν· καὶ ἀπὸ τοῦ θεοῦ καὶ ἀ-
πὸ τῶν ἁγίων, τί ποιήσωμεν· ὅτι οὐκέτι
καιρὸς μετανοίας· οὐκέτι ἰσχύει παράκλη-
σις· οὐκέτι τῶν δακρύων ὄφελος· οὐκέτι
φαίνονται οἱ τὸ ἔλαιον πωλοῦντες πτωχοὶ
καὶ πένητες· ἐλύθη γὰρ ἡ πανήγυρις· ὅ-
τε εἴχομεν καιρὸν καὶ ἐδυνάμεθα· καὶ οἱ πω-
λοῦντες μετὰ δακρύων ἔκραζον ἀγορά-
σατε, τὰ ὦτα ἡμῶν κλείσαντες οὐκ ἠκού-
σαμεν, οὐδὲ ἠγοράσαμεν· νῦν οὖν ἡμεῖς
ζητοῦμεν καὶ οὐχ εὑρίσκομεν· οὐκέτι ἀ-
ναρρίσεις ἡμῶν τῶν ἐλεημοσυνῶν· οὐκέτι ἐ-
λέους τυγχάνομεν· οὐ γὰρ ἐσμὲν ἄξιοι· δικαί-
α ἡ κρίσις τοῦ θεοῦ. οὐκέτι ὀψόμεθα τὰ

παίγματα τῶν ἀγγέλων· οὐκ ἐπιθεασόμεθα
τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν· ἀπορφανίσθημεν
ἀπὸ πάντων· καὶ λοιπὸν τί εἴπωμεν·
σώζεσθε πάντες οἱ δίκαιοι· σώζεσθε
ἀπόστολοι προφῆται καὶ μάρτυρες· σώζου
ὁ χορὸς τῶν πατριαρχῶν· σώζου τὸ τάγμα
τῶν μοναζόντων· σώζου τίμιε καὶ ζωο
ποιὲ σταυρέ· σώζου βασιλεία τῶν οὐρανῶν· σώ
ζου ἡ ἄνω Ἱερουσαλήμ, ἡ μήτηρ τῶν πρωτοτόκων·
σώζου ὁ παράδεισος τῆς τρυφῆς· σώζου
καὶ σὺ δέσποινα Θεοτόκε ἡ μήτηρ τοῦ φιλανθρώπου θεοῦ·
σώζεσθε πατέρες καὶ μητέρες υἱοὶ καὶ θυγατέρες·
οὐκέτι ὀψόμεθα ποτὲ ὑμᾶς ἐξ ἡμῶν· καὶ λοι
πὸν ἀπέρχονται ἕκαστος εἰς ὃν ἡτοίμα
σεν ἑαυτῷ τόπον· διὰ τῶν πονηρῶν αὐ
τοῦ ἔργων τῆς βασάνου· ὅπου ὁ σκώληξ
αὐτῶν οὐ τελευτᾷ καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυ
ται· ἰδοὺ τὴν παράκλησιν ὑμῶν ἐποίησα·
καὶ τὴν ἐπιθυμίαν ὑμῶν ἐπλήρωσα·
ἰδοὺ ἔγνωτε τί ἐν αὐτοῖς εὐτρεπίζομεν· ἰ
δοὺ ἠκούσατε τί κερδαίνουσιν οἱ ἀμελοῦν
τες καὶ ῥαθυμοῦντες καὶ μὴ μετανο
οῦντες· ἠκούσατε πῶς χλευάζονται
οἱ χλευάζοντες τὰς τοῦ κυρίου ἐντολάς· ἠκού
σατε πῶς ἀπατᾷ καὶ πλανᾷ τοὺς πολλοὺς
ὁ ψυχοφθόρος οὗτος κόσμος· ἔγνωτε πῶς
ἐμπαίζονται οἱ ἐμπαίκται τῶν θείων

γραφῶν· μηδεὶς πλανηθῇ ἀγαπητοί·
μηδεὶς ἀπατηθῇ ἀδελφοί μου εὐλογημέ
νοι· μή πως εἴπῃ ἢ πιστεύσῃ ὅτι λόγοι εἰ
σὶ μόνον ψιλοί, οἱ περὶ τῆς κρίσεως λεγό
μενοι· ἀλλ᾽ ἀκριβῶς καὶ ἀσφαλῶς πάν
τες πιστεύσωμεν τῷ κυρίῳ· ὅτι ἔστιν ἀνάστα
σις νεκρῶν καὶ κρίσις καὶ ἀνταπόδοσις
τῶν τε καλῶν καὶ τῶν φαύλων, κατὰ τὰς
θείας γραφάς· καὶ πάντα παριδόντες
τὰ πρόσκαιρα καὶ περιφρονήσαντες
αὐτῶν· φροντίσωμεν τῆς ἀπολογίας·
καὶ παραστάσεως τοῦ φοβεροῦ βήματος·
ς' τῆς φρικτῆς ἐκείνης ἡμέρας καὶ φο
βερᾶς ὥρας· αὕτη γὰρ ἡ ὥρα ἐστὶν ἡ πολυ
στένακτος, ἡ πολυόδυνος, ἡ πολυθρήνητος·
ἡ δοκιμάζουσα ὅλον τὸν κόσμον, περὶ ταύ
της τῆς φρικτῆς ἡμέρας καὶ ὥρας· ἡ θεί
α γραφὴ ἀπὸ περάτων ἕως περάτων τῆς
οἰκουμένης ἐν ταῖς ἐκκλησίαις καὶ πάν
τοτε βοᾷ καὶ διαμαρτύρεται πᾶσι·
καὶ παρακαλεῖ λέγουσα· βλέπετε, γρη
γορεῖτε, προσέχετε· νήψατε· προσεύχε
σθε· ἐλεᾶτε· γίνεσθε ἕτοιμοι, ὅτι οὐ
κ οἴδατε τὴν ἡμέραν, ἢ τὴν ὥραν ἐν ᾗ
ὁ κύριος ἔρχεται· πάντες οὖν ὡς εἴπομεν οἱ
θεοφόροι μετὰ πόνου καὶ δακρύων κρά
ζουσι, προμηνύοντες τῆς ἡμέρας ἐκεί

μης τὴν ἀνάγκην· περὶ ταύτης τῆς ἡμέ-
ρας ἔλεγεν ὁ Ἠσαΐας ὁ προφήτης· ἰδοὺ κ(ύριο)ς
ἔρχεται καταφθεῖραι πᾶσαν τὴν γῆν καὶ
ἁμαρτωλοὺς ἀπολέσαι ἐξ αὐτῆς· καὶ πάλιν
ὁ αὐτὸς προφήτης λέγει· ἰδοὺ κ(ύριο)ς ἔρχεται καὶ
ὁ μισθὸς αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ καὶ τὸ
ἔργον ἑκάστου ἐνώπιον αὐτοῦ· ἄλλος
προφήτης βοᾷ λέγων· ἰδοὺ κ(ύριο)ς ἔρχεται· καὶ
τίς ὑπομενεῖ εἴσοδον αὐτοῦ· ἢ τίς ἀνθ-
έξει τῇ ὀπτασίᾳ αὐτοῦ· ἕτερος δὲ προφή[της]
βοᾷ ἐκ προσώπου κ(υρίο)υ λέγων· ἐν ἡμέρᾳ ἐκ-
δικήσεως ἀνταποδώσω· καὶ οὐκ ἔστιν ὃς
ἐξελεῖται ἐκ τῶν χειρῶν μου· περὶ ταύτης
τῆς ἡμέρας ὁ θεοπάτωρ Δα(βί)δ ἔλεγεν· ὁ θ(εὸ)ς
ἐμφανῶς ἥξει· ὁ θ(εὸ)ς ἡμῶν καὶ οὐ παρασιω-
πήσεται· πῦρ ἐνώπιον αὐτοῦ καυθήσεται
καὶ κύκλῳ αὐτοῦ καταιγὶς σφόδρα· περὶ
ταύτης τῆς ἡμέρας βοᾷ καὶ Παῦλος ὁ ἀ-
πόστολος· ἐν ἡμέρᾳ ᾗ κρινεῖ ὁ θ(εὸ)ς τὰ κρυπτὰ
τῶν ἀν(θρώπ)ων κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου· καὶ πά-
λιν λέγει· βλέπετε πῶς περιπατεῖτε· φο-
βερὸν τὸ ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας θ(εο)ῦ ζῶντος·
βοᾷ δὲ καὶ ὁ μακάριος Πέτρος ὁ κορυφαῖ-
ος τῶν ἀποστόλων περὶ τῆς ἡμέρας ἐκεί-
νης λέγων· ἡ ἡμέρα κ(υρίο)υ ὡς κλέπτης ἐν νυ-
κτὶ οὕτως ἔρχεται· δι' ἣν οὐρανοὶ πυρούμε-
νοι λυθήσονται· καὶ στοιχεῖα καυσούμενα τή-

καὶ τί λέγω καθ' ἕκαστον ὃν μὴ ἡμεῖς μόνον
τὴν οἰκείαν μόνην διάπλασιν ἐὰν ἀκρι-
βῶς βουληθῶμεν διασκέψασθαι· ὅπως καὶ
διὰ ποίων μερῶν τούτων, τὴν ἄφατον καὶ
ἀνεκδιήγητον τοῦ θ(εο)ῦ δύναμιν· ὁ δὲ τῶν
ὁρωμένων ἱκανὰ διδάξαι τὸ μέγεθος τῆς
τοῦ δημιουργοῦ δυνάμεως· ἐὰν καὶ ἐ-
πὶ τὰς ἀοράτους ἔλθῃς δυνάμεις· καὶ
τὸν λογισμὸν ἀναπείνῃς ἐπὶ τὰς τῶν ἀ-
γγέλων στρατιάς· τῶν ἀρχαγγέλων· τῶν
δυνάμεων· τῶν θρόνων· τῶν κυριο-
τήτων· τῶν ἀρχῶν· τῶν ἐξουσιῶν· τῶν χερουβὶμ·
τῶν σεραφίμ· ποία διάνοια· ποῖος λό-
γος ἐξαρκέσει τὰ περὶ τὴν μεγαλωσύνην αὐ-
τοῦ τὴν ἀδιήγητον· ἐπειδὴ ὁ Δα(βί)δ ὁ μακά-
ριος προφήτης, τῶν ὁρωμένων τὴν δι-
ακόσμησιν καταμαθὼν ἐβόα λέγων· ὡς
ἐμεγαλύνθη τὰ ἔργα σου κ(ύρι)ε· ἀν(θρωπ)ος τοσού-
του προφ(ητείας) ἠξιωμένος· καὶ τὰ ἄδηλα καὶ
τὰ κρύφια τῆς σοφίας αὐτοῦ μαθεῖν καταξι-
ωθείς, τί ἂν εἴποιμεν ἡμεῖς οἱ γῆ καὶ
σποδὸς ὄντες καὶ διηνεκῶς ὀφείλοντες
κάτω κύπτειν καὶ ἐκπλήττεσθαι τούτων
αὐτοῦ τοῦ δεσπότου τὴν ἄφατον φιλανθρωπίαν·
καὶ τί λέγω τὸν προφήτην· ὁ γὰρ μακάρι-
ος Παῦλος· ἡ ὄντως μακαρίας ἐκείνης ψυχή·

ὁ σώματι περικείμενος· καὶ ταῖς ἀσωμά-
τοις δυνάμεσιν ἁμιλλώμενος· ὁ ἐν γῇ δια-
ζῶν, καὶ τὸν οὐρανὸν τῇ προθυμίᾳ περι-
πολῶν· ὁ εἰς μέρος ἐν τῇ τῶν οἰκονομι-
ῶν τοῦ θεοῦ ἐμπεσὼν τὸ κατὰ ἰουδαίους
καὶ ἕλληνας λέγω· καὶ πῶς οἱ μὲν ἐξεκλήθη-
σαν οἱ δὲ ἀπεισήχθησαν· καὶ διαπορή-
σας καὶ ἐκλιγγιάσας· ἀνέκραξε μέγα ἀνα-
καλῶν· ὦ βάθος πλούτου καὶ σοφίας καὶ
γνώσεως θεοῦ· ὡς ἀνεξερεύνητα τὰ κρίμα-
τα αὐτοῦ καὶ ἀνεξιχνίαστοι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ·
ἀλλ' ἐνταῦθα ἤδη ἔγωγε ἐροίμην· τοὺς τὴν
υἱοῦ τοῦ θεοῦ γέννησιν περιεργάζεσθαι τολ-
μῶντας καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος τὴν ἀξίαν κα-
θαιρεῖν ἐπιχειροῦντας· πόθεν ὑμῖν μὲν εἰ-
πέ μοι τῆς τοσαύτης τόλμης ἡ προπέτει-
α· ἀπὸ ποίας παρανοίας εἰς τοσοῦτον
μανίας ἐξωκείλατε· εἰ γὰρ παῦλος ὁ το-
σοῦτος καὶ τηλικοῦτος· καὶ τὰ κρίματα
αὐτοῦ· τουτέστι τὰς οἰκονομίας, τὰς διοική-
σεις· ἀνεξερεύνητα ἔφη εἶναι· καὶ οὐχὶ
ἀκατάληπτα ἀλλ' ἀνεξερεύνητα· ὥστε
μηδὲ ἐρευνᾶν ἐπιδέξασθαι δύνασθαι· καὶ
ἀνεξιχνίαστοι ἔφη αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ· πάλιν τὸ
αὐτὸ λέγων· ὁδοὺς τὰ πράγματα καλῶν
καὶ τὰς ἐντολάς, πῶς ὑμεῖς αὐτὴν τὴν οὐσίαν

τοῦ μονογενοῦς περιεργάζεσθαι τολμᾶτε·
καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος τὴν ἀξίαν ἐλαττοῦν, τό γε κα-
θ' ἡμᾶς· ὁρᾶτε γὰρ πόσον ἐστὶ κακὸν
τὸ μὴ προσέχειν μετὰ ἀκριβείας τοῖς ἐν τῇ θεί-
ᾳ γραφῇ κειμένοις· οὗτοι γὰρ εἰ τὰ ἀπὸ τῆς θεί-
ας γραφῆς διδάγματα μετ' εὐγνωμοσύνης ἐδέ-
χοντο· καὶ μὴ τὰ ἀπὸ τῶν οἰκείων λογισμῶν
εἰσέφερον· οὐκ ἂν εἰς τοσαύτην ἐξετράπη-
σαν ἄνοιαν· ἀλλ' ἡμεῖς μηδὲ οὕτω παυσώ-
μεθα τὰ ἀπὸ τῆς θείας γραφῆς αὐτοῖς
ἐνηχοῦντες· καὶ τὰς ἑαυτῶν ἀκοὰς ἀ-
ποτειχίζοντες τοῖς ὀλεθρίοις αὐτῶν
διδάγμασιν· ἀλλ' οὐκ οἶδ' ὅπως πάλιν ὑπὸ
τῆς ῥύμης τοῦ λόγου εἰς ταῦτα ἐξενεχθέν-
τες, τῆς ἀκολουθίας ἐξεπέσομεν· διὸ
πάλιν ἐπαναγαγεῖν δεῖ τὸν λόγον ἐπὶ τὰ
πρότερα· καὶ ἐκάλεσε φησὶν ὁ θεὸς τὸ στερέ-
ωμα οὐρανόν· καὶ εἶδεν ὁ θεὸς ὅτι καλόν·
καὶ ἐγένετο ἑσπέρα καὶ ἐγένετο πρωΐ, ἡμέ-
ρα δευτέρα· ἐπειδὴ θεὶς τὴν προσηγορίαν
τῷ στερεώματι· καὶ ἐπονομάσας τὸ ὄνο-
μα· τέλος ἐπέθηκε τῇ δευτέρᾳ ἡμέρᾳ
φησί· καὶ ἐγένετο ἑσπέρα· καὶ ἐγένετο πρωΐ
ἡμέρα δευτέρα· εἶδες πῶς μετὰ ἀκρι-
βείας ἡμᾶς διδάσκει· τὸ μὲν τέλος τοῦ
φωτὸς ἑσπέραν καλῶν· τὸ δὲ τέλος τῆς νυ-
κτὸς, πρωΐαν· καὶ ἡμέραν τὸ πᾶν προ-

σφοδρευόντων; ὥσπερ μὲν πληρωθείσας
μὴ δὲ νομίζειν τὴν ἑσπέραν τέλος εἶναι
τῆς ἡμέρας· ἀλλ' εἰδέναι σαφῶς, ὅτι πάν-
των φανερῶν τὸ μῆκος, μίαν ἡμέραν πληροῖ·
ἡ μὲν ἑσπέρα τέλος τοῦ φωτὸς ἂν δι-
καίως λέγοιτο· ὁ δὲ ὄρθρος τοῦτ' ἔστι τὸ τέ-
λος τῆς νυκτὸς, πλήρωμα τῆς ἡμέρας·
τοῦτο γὰρ βούλεται δηλοῦν ἡ θεία γραφὴ
φάσκουσα· καὶ ἐγένετο ἑσπέρα καὶ ἐγένε-
το πρωῒ ἡμέρα δευτέρα· τάχα ὡς πολὺ
μῆκος τὸν λόγον ἐκτείναμεν ἀλλ' οὐχ ἑκόν-
τες· ἀλλ' ὑπ' αὐτῆς ὡσπερεὶ πρὸς τῆς τῶν
λόγων ἀκολουθίας· καθάπερ ὑπὸ χειμάρ-
ρου τινὸς σφοδρῶς παρασυρέντες· καί-
τοι δὲ ὑμεῖς αἴτιοι οἱ μεθ' ἡδονῆς ἀκού-
οντες τῶν παρ' ἡμῶν λεγομένων· οὐδὲν
γὰρ οὕτω διεγείρειν δύναται τὸν λέγοντα
εἰς πλείονα ἀπορίαν ἀγαγεῖν μόνην
ὡς ἡ τῶν ἀκροατῶν προθυμία· καὶ ὥσ-
περ οἱ ἀναπεπτωκότες καὶ ῥάθυμοι
ἀκροαταὶ καὶ τὸ λέγειν δυνάμενον ὀ-
κνηρότερον ἀπεργάζονται· οὕτως ὑμεῖς
διὰ τὴν τοῦ θεοῦ χάριν κἂν αὐτῶν τῶν λίθων
ὦμεν ἀφωνότεροι· ἱκανοὶ τυγχάνετε
τὴν ἡμετέραν νωθείαν διεγεῖραι· καὶ τὸν
ὕπνον ἀποτινάξαι· καὶ μᾶλλον εἰπεῖν·

πι τῶν ὑμῶν χρησίμων· καὶ εἰς τὴν ἡμε-
τέραν οἰκοδομὴν συντείνοντα· ὅτι
οὖν τοιοῦτοι τυγχάνετε θεοδίδακτοι ὄντες·
δυνάμενοι κατὰ τὸν μακάριον Παῦλον
καὶ ἄλλους νουθετεῖν· φέρε πάλιν καλέσωμεν
ὑμᾶς νῦν ἢ καί ποτε ἄλλοτε κατὰ τὸν τῆς
μνηστείας καιρόν, πολλὴν τῆς ἀρετῆς τὴν
πρόνοιαν ποιήσασθαι· καὶ μὴ προσχω-
ρήσητε ὑμῶν δόξω εἰ καθ' ἑκάστην ἡμέ-
ραν ὑμῖν περὶ τῶν αὐτῶν διαλεγόμεθα· ταῦ-
τα γὰρ λέγειν, ἐμοὶ μὲν οὐκ ὀκνηρόν, κατὰ
τὸν μακάριον Παῦλον· ὑμῖν δὲ τὸ ἀσφαλές·
δεῖται γὰρ ἡ ἡμῶν ψυχὴ ῥᾳθύμως οὖσα, συ-
νεχοῦς τῆς ὑπομνήσεως· καὶ καθάπερ
τὸ σῶμα τοῦτο καθ' ἑκάστην ἡμέραν δεῖται
τῆς σωματικῆς τροφῆς, ὥσπερ μὴ εἰς
πολλὴν ἀσθένειαν ἐμπεσὸν ἀνενέργητον
κεῖσθαι· οὕτω καὶ ἡ ψυχὴ χρῄζει τῆς πνευμα-
τικῆς τροφῆς· καὶ τῆς ἀρίστης πολιτεί-
ας, ὥστε εὔρωστον ἡ θεία τινὶ τῶν καλῶν γυμνο-
μένην αὐτήν, ἀχείρωτον λοιπὸν κατα-
στῆναι ταῖς ἐπιβουλαῖς τοῦ πονηροῦ·
καθ' ἑκάστην τοίνυν τὴν ἡμέραν ταύτης
τὴν ἰσχὺν περιεργαζόμεθα· καὶ ἑαυ-
τοὺς διερευνώμενοι μηδέποτε δια-
λίπωμεν· λογοθεσίαν ἑαυτοῖς ποιῶμεν·

+ ης΄ Δ ... ὀρθῶς·
ἐπὶ τῷ εὔχεσθαι ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν :+

καὶ τῶν εἰσαγομένων καὶ τῶν ἐξαγομέ-
νων· τὸ μὲν χρήσιμον ἐφθεγξάμεθα·
τὸ δὲ ἀργὸν ῥῆμα προηνέγκαμεν· καὶ
πάλιν, τὸ μὲν τῶν ἐπωφελῶν διὰ τῆς
πρὸς ζ΄΄ Δ΄ Ἀ κοῆς εἰς τὴν ψυχὴν εἰσηγάγομεν· τὸ δὲ τῶν
βλάπτειν δυναμένων πάλιν ὅσα ταύτην
εἰσηνέγκαμεν· καὶ τῇ μὲν γλώττῃ κα-
νόνας τινὰς καὶ ὅρους ἐπιθῶμεν,
ὥστε πρότερον διαμαρυκᾶσθαι τὰ ῥήμα-
τα, καὶ οὕτω προφέρειν τοῖς λόγοις·
τὴν διάνοιαν παιδεύωμεν· μηδὲν προ-
ίεσθαι τῶν λαλουμένων· ἀλλὰ κἂν ἔξωθεν
τι εἰσφέρηται τοιοῦτον, ταῦτα ὥσπε-
ρ τινα καὶ βλάπτειν δυνάμενα ἀπωσεῖ-
σθαι· καὶ ἔνδοθεν τίκτηται, ταχέως ταῦ-
τα φυγαδεύειν τῷ εὐσεβεῖ λογισμῷ· καὶ
μὴ νομίζωμεν τὴν ἀσιτίαν μόνον τὴν
μέχρι τῆς ἑσπέρας ἀρκεῖν ἡμῖν πρὸς
σωτηρίαν· εἰ γὰρ Ἰουδαίοις ἔλεγεν ὁ φιλάνθρωπος
δεσπότης διὰ τοῦ προφήτου· ἰδοὺ ἔτη
ἑβδομήκοντα· μὴ νηστείαν νενηστεύ-
κατέ μοι; καὶ ἐὰν φάγητε καὶ πίνητε,
οὐχ ὑμεῖς ἐσθίετε καὶ πίνετε· τάδε λέ-
γει κύριος παντοκράτωρ· κρίμα δίκαιον
κρίνατε· καὶ ἔλεον καὶ οἰκτιρμὸν ποι-
εῖτε ἕκαστος μετὰ τοῦ πλησίον αὐτοῦ· καὶ

χήραν καὶ ὀρφανὸν καὶ προσήλυτον καὶ
πένητα μὴ καταδυναστεύετε· καὶ κα-
κίαν ἕκαστος μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ
μὴ μνησικακείτω ἐν ταῖς καρδίαις ὑ-
μῶν· εἰ τοίνυν ἐκείνοις τοῖς ἐπὶ τῆς σκι-
ᾶς, παιδαγωγουμένοις· καὶ τῷ σκότῳ
τῆς πλάνης προσηλωμένοις· οὐδὲν
ὄφελος ἀπὸ τῆς νηστείας μόνης ἐγίνε-
το μὴ ταῦτα κατορθοῦσι· καὶ τὴν κα-
κίαν τὴν πρὸς τὸν πλησίον ἐκ τῆς καρ-
δίας ἐξορίσασι, ποίαν ἕξομεν ἡμεῖς
ἀπολογίαν οἱ τὰ μείζονα ἀπαιτούμενοι·
καὶ οὐ μόνον ταῦτα ποιεῖν κελευόμενοι·
ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐχθροὺς ἀγαπᾶν καὶ εὐεργε-
τεῖν προσταττόμενοι· καὶ τί λέγω εὐεργε-
τεῖν· εὔχεσθαι μὲν οὖν ὑπὲρ αὐτῶν καὶ
τὸν δεσπότην πρᾶον καλεῖν καὶ ἱκετεύειν
εἰς τὴν ὑπὲρ τούτων κηδεμονίαν· τοῦ-
το γὰρ ἡμᾶς μάλιστα πάντων ἐν ἐκείνῃ
τῇ φοβερᾷ προστήσεται ἡμέρᾳ· καὶ διὰ
πάντων ἡμᾶς [illegible] τῶν ἡμῖν ἡμαρτημένων·
ἐὰν οὕτω πρὸς τοὺς ἐχθρωδῶς πρὸς ἡ-
μᾶς ἔχοντας διακείμεθα· ἆρα μέγα καὶ
σφόδρα τὸ ἐπίταγμα· ἀλλ᾽ ἐὰν τὸ ἔπα-
θλον ἐννοήσῃς τὸ κείμενον τοῖς τοῦτο
κατορθοῦσιν, οὐδὲν ὅλως φανεῖται κἂν

σφόδρα μέγα ἦν. τί δὲ τοῦτό ἐστιν ἐὰν τοῦ
το ποιήσῃ πέφην. ὅμοιοι ἔσεσθε τοῦ πρὸς
ὑμῶν τοῦ ἐν τοῖς οὐνοῖς. καὶ ἵνα σαφέ
στερον ἡμῖν τὸν λόγον ποιήσῃ. ἐπήγαγεν.
ὅτι τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἀνατέλλει ἐπὶ πονη
ροῖς καὶ ἀγαθοῖς. καὶ βρέχει ἐπὶ δικαί
οις καὶ ἀδίκοις. μιμοῦ γάρ φησι κατὰ δύ
ναμιν ἀμίμητον τὸν θεόν. καθάπερ γὰρ ἐκεῖ
νος. οὐ δικαίοις μόνον τὸν ἥλιον ἀνα
τέλλει. ἀλλὰ καὶ τοῖς τὰ πονηρὰ ἐργα
ζομένοις. καὶ τὸν ὑετὸν καὶ τοῖς ἐπιτη
δείοις ὄμβροις. οὐ τοῖς ἀγαθοῖς μόνον χο
ρηγεῖ ἀλλὰ καὶ τοῖς πονηροῖς. οὕτω καὶ
σύ. ἐὰν μὴ μόνον τοὺς ἀγαπῶντας ἀγα
πᾷς. ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐχθρωδῶς πρὸς σὲ
διακειμένοις. κατὰ τὴν δύναμιν τὴν σὴν
τὸν δεσπότην μιμήσῃ τὸν σόν. εἶδες πῶς
εἰς τὴν ἄνω ταύτην κορυφὴν ἀνήγαγε
τὸν ταύτην κατορθοῦν δυνάμενον τὴν
ἀρετήν; ἀλλὰ μὴ τὸ δοχεῖς μόνον ὁ μι
σθὸς τοῦ πράγματος ἀγαπητέ. ἀλλὰ πρότε
ρον ἀναλογίζου. κατὰ σαυτὸν ὅσης μέλλεις
ἀξιοῦσθαι τιμῆς. καὶ ἡ τῆς τιμῆς ὑπό
θεσις. τὸ βαρὺ καὶ φορτικὸν κοῦφόν σοι
κατασκευαζέτω. οὐ προφθάνης χάριν ἐν
δοῦναι ὅτι ἀφορμὴν εὑρίσκεις διὰ τῆς ἀρε

τὸν ἐχθρὸν εὐεργεσίαι. ἀνοιγνύουσί σοι τῆς
πρὸς τὸν θεὸν παρρησίας τὰς θύρας. καὶ
τῶν ἡμαρτημένων σοι τὴν δαπάνην ἐργά
σασθαι; ἀλλ' ἴσως ἐπιθυμεῖς ἀμύνασθαι
τὸν ἐχθρόν. καὶ τὸν κακῶς σε διαθέμε
νον τοῖς ἴσοις περιβαλεῖν ἢ καὶ μείζοσι;
καὶ τί πλέον ἔσται ἐκ τούτου. ὅταν μετὰ
μνήμην σοι τιμωρίαν γίνεσθαι. καὶ εὐθύ
νας ὑπὲρ τούτου ὑπέχειν δεῖ τῷ φοβε
ρῷ ἐκείνῳ δικαστηρίῳ. ὡς τοῖς ὑπ' αὐ
τοῦ τεθειμένοις νόμοις παραχαράξας. εἰ
πὲ γάρ μοι ἀγαπητέ. εἰ βασιλεύς τις τῶν ἐπιγείων
νόμον τοιοῦτον ἔθηκεν. ὥστε τοῖς ἐ
χθροῖς θεραπευθῆναι ἢ θάνατον εἶναι τὴν
τιμωρίαν. οὐκ ἂν διὰ τὸν φόβον τοῦ σω
ματικοῦ τούτου θανάτου πᾶν τις ἐπε
δραμεν ὥστε τὴν τοῦ νόμου ἐκπληρῶσαι;
πόσης οὖν οὐκ ἂν εἴη κατηγορίας ἄ
ξιος. διὰ μὲν τὸν σωματικὸν θάνατον ιη
ὃν καὶ ἄνευ τούτου τὸ τῆς φύσεως ἡμῖν
χρέος πάντως ἐπάγει πάντα κατα
δέχεσθαι ποιεῖν. διὰ δὲ τὸν θάνατον·
ἔνθα παραμυθίαν οὐκ ἔστιν εὑρεῖν. ἔ
λαττον φροντίζειν τοῦ ὑπὸ τοσούτου τοῦ
δεσπότου κειμένου νόμου. ἀλλὰ γὰρ ἐ
λαθον ἐμαυτὸν ταῦτα διαλεγόμενος,

τοῖς οὐδὲ πρὸς τοὺς ἀγαπῶντας τὴν ἴ-
σην ἀγάπην ἐπιδεικνυμένοις. πόσου
ἡμᾶς λοιπὸν ὀξεῖα ἐκδέξεται τῆς κολάσε(ως)
ἐκείνης. ὅταν μὴ μόνον ἐκείνης τῆς
ὑπερβολῆς ὦμεν μακρὰν ἀπῳκισμένοι·
ἀλλὰ μηδὲ αὐτὰ τοῖς τελώναις πράτ-
τωμεν. ἐὰν γὰρ ἀγαπήσητε τοὺς ἀγαπῶν-
τας ὑμᾶς φησί, τί μέγα ποιεῖτε; οὐχὶ καὶ
οἱ τελῶναι τὸ αὐτὸ ποιοῦσιν; ὅταν οὖν
μηδὲ τοῦτο παρ' ἡμῶν γίνηται, ποίας ὀφεί-
λομεν ἐλπίδος. διὸ σφόδρα καλῶς μὴ γε-
νώμεθα ἀσπλαγχνοι. ἀλλὰ δαμάσωμεν
ἡμῶν τὸν λογισμόν. καὶ πρὸς τὸν μὲν
παιδευσώμεν νικᾶν τὸν πλησίον ἐν τῇ
ἀγάπῃ. καὶ κατὰ τὸν μακάριον παῦλον
τῇ ταπεινοφροσύνῃ ἀλλήλους ἡγούμε-
νοι ὑπερέχοντας ἑαυτῶν. μὴ ἀνέχεσθαι
ἐλαττοῦσθαι. ἀλλὰ νικᾶν καὶ ὑπερβά-
λλεσθαι. καὶ πλείονα ἐπιδείκνυσθαι
καὶ θερμοτέραν τὴν περὶ τοὺς ἀγαπῶντας διά-
θεσιν. τοῦτο γάρ ἐστιν ὃ μάλιστα συνέχει
καὶ συγκροτεῖ τὴν ζωὴν τὴν ἡμετέραν. καὶ
τούτῳ τῶν ἀλόγων καὶ τῶν θηρίων διε-
στήκαμεν. τῷ δύνασθαι [illegible]
τὴν προσήκουσαν ἡμῖν τάξιν διατη-
ρεῖν. καὶ πολλὴν τὴν περὶ τοὺς πλησίον ὁμό-

νοιαν ἐπιδείκνυσθαι. ἔπειτα δὲ ἀνέ-
χειν τὸν λογισμόν. καὶ τὸ ἀπηθῶσον τοῦ
τὸ θηνεῖον. τὸν θυμὸν λέγω, καταξαιν(?)
καὶ τὸν ἀγῶνα αὐτῷ τοῦ φοβεροῦ κριτηρίου
ἐφιστᾶν καὶ παιδεύειν. ὅτι εἰ ὑποσχοί-
το πρὸς τοὺς ἐχθροὺς ὠθεῖσθαι. μεγά-
λων τεύξεται τῶν ἀγαθῶν. εἰ δὲ ἐπιφι-
λονεικοίη πολλὴν ὑποστήσεται δίκην.
οὐδὲ γὰρ ἁπλῶς καὶ εἰκῇ δαπανᾶν ἡ-
μᾶς τὸν χρόνον προσήκει. ἀλλὰ καὶ
καθ' ἑκάστην ἡμέραν καὶ ὥραν πρὸ ὀ-
φθαλμῶν λαμβάνειν τὸ τοῦ κυρίου κρι-
τήριον. καὶ τίνα μὲν ἐστὶ τὰ πολλὴν
ἡμῖν τὴν παρρησίαν προξενῆσαι δυνά-
μενα, τίνα δὲ ταύτην κόλασιν ἐπι-
τίμονται καὶ οὕτω ταῦτα στρέφοντες
ἐν τοῖς ἡμετέροις λογισμοῖς, περιγε-
νώμεθα τῶν παθῶν. καταστέλλω-
μεν ἡμῶν τὰ τῆς σαρκὸς σκιρτήμα-
τα. καὶ νεκρώσωμεν ἡμῶν κατὰ τὸν
μακάριον παῦλον· τὰ μέλη τὰ ἐπὶ τῆς
γῆς. πορνείαν. ἀκαθαρσίαν. πάθος.
ἐπιθυμίαν κακήν. θυμόν. πλεονε-
ξίαν. βασκανίαν. ἂν τούτοις τοῖς πάθε-
σιν ἑαυτοὺς μεχρὸς καταστήσωμεν.
ὡς μὴ δύνασθαι ἐν ἡμῖν ἐνεργεῖν. δι

μησώμεθα τὸν καρπὸν τοῦ πνεύματος δὲ ζαο
ὅ ἐστιν ἀγάπη· χαρά· εἰρήνη· μακροθυ
μία· χρηστότης· ἀγαθωσύνη· πίστις·
πραότης· ἐγκράτεια· αὕτη τοῦ χρι
στιανοῦ πρὸς τὸν ἄπιστον ἐστὶν ἡ δια
φορά· ταῦτα εἰ μὴ ἔχωμεν ἐστὶ τὰ γνωρίσ
ματα· μὴ τῇ προσηγορίᾳ μόνον ἐγκα
λλωπιζώμεθα· μὴ δὲ τῷ σχήματι
μεγαλοφρονώμεν· μᾶλλον δὲ εἰ ταπει
κτησαίμεθα ἅπερ ἀπηριθμήσαμεν
μὴ μεγαλοφρονήσωμεν ποτέ· ἀλλὰ
καὶ τότε μᾶλλον ἑαυτοὺς συστέλλωμεν·
ὅταν γὰρ πάντα ποιήσητε φησὶ λέγε
τε ὅτι ἀχρεῖοι δοῦλοί ἐσμεν· ἐὰν οὕ
τω μεμεριμνημένοι τυγχάνωμεν
τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας φροντίζωμεν,
δυνησώμεθα καὶ ἑτέροις καὶ ἑαυ
τοῖς τὰ μέγιστα ὠφελεῖν· καὶ τῆς
μελλούσης κολάσεως ἐξαρπάζειν·
καὶ τοῖς εἰς ἡμᾶς ὁρῶσι· διδάσκαλοι
γίνεσθαι τῶν συμφερόντων· ἵνα μετὰ
ἀκριβείας τὸν δρόμον τὸν διανύσαντες πο
μεον, καταξιωθῶμεν τῆς ἐν τῷ μέλλον
τι αἰῶνι φιλανθρωπίας· ἧς γένοιτο,
πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν· χάριτι
καὶ οἰκτιρμοῖς τοῦ μονογενοῦς αὐτοῦ·

τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἐφραίμ· λόγος περὶ σω
τηρίας ψυχῆς· καὶ περὶ τῆς μελλούσης κρί
σεως. εὐλόγησον πάτερ·

ἀπὸ ταύτης ἡμῶν ὁδοῦ τοῦ ἁγίου βαπτίσμα
τος, εἰ μὴ ἀπαιτούμεθα, μικρὰ μὲν φαίνε
ται λεγόμενα· νοούμενα δὲ, καὶ πάνυ ἐστὶ
μεγάλη· ἣν ὁ ἰσχύσας φυλάξαι τρισμακάρι
ος ἐστίν· διὰ γὰρ ὀλίγων ῥημάτων, πᾶν
κακὸν ὀνομαζόμενον ὁμοῦ μετὰ τοῦ θεοῦ ἀποτα
ξόμεθα· οὐχ ἓν ἢ δύο, ἢ δέκα· ἀλλὰ πᾶν
κακὸν ὀνομαζόμενον ὁμοῦ μετὰ τοῦ θεοῦ ἀποτασ
σόμεθα· οἷον τί λέγω, ἀποτάσσομαι φησὶ
τῷ σατανᾷ καὶ πᾶσι τοῖς ἔργοις αὐτοῦ· ποί
οις ἔργοις; ἄκουσον· πορνείαν· μοιχείαν·
ἀκαθαρσίαν· ψεῦδος· κλοπήν· φθόνον· φαρ
μακείαν· μαντείαν· ἐπαοιδίαν· θυμόν·
ὀργήν· βλασφημίαν· ἔχθραν· ἔριν· ζῆλον·
ἀποτάσσομαι, μέθην· ἀργολογίαν· ὑπερη
φανείαν· μαλακίαν· ἀποτάσσομαι γελοιασ
μοῖς· κιθαρισμοῖς· ᾄσμασι δαιμονικοῖς·
παιδοφθορίαις· ὀρνεοσκοπίαις· ἐπερωτή
σεσι πνευμάτων· πεταλογραφίαις· ἀποτά
σσομαι πλεονεξίαις· μισαδελφίαις· ἁρ
παγαῖς· ἀποτάσσομαι εἰδωλοθύτου· καὶ
αἵματος καὶ πνικτοῦ καὶ θνησιμαίου· καὶ
τί πολλὰ λέγω· οὐ γάρ ἐστι καιρὸς νῦν πάν

ταῖς ἐξειπεῖν· ἀλλὰ ἀποδράμωμεν τὰ πο-
λλά· καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν· ἀποτασσόμεθα
πᾶσι ἐν ἡλίῳ καὶ σελήνῃ καὶ ἄστροις γινο-
μένοις· καὶ ἐν πηγαῖς καὶ ἐν δένδροις καὶ
ἐν τριόδοις· καὶ νάμασι καὶ ποτηρίοις
καὶ ἑτέροις πολλοῖς αὐτοῖς ἔργοις· ἅ-
περ αἰσχρόν ἐστι καὶ λέγειν, τούτοις πᾶσι καὶ
τοῖς ὁμοίοις τούτων ἀπεταξάμεθα· ἐν τῇ
τοῦ θείου βαπτίσματος ἀποταγῇ· ἅπερ πάν-
τες ἐπιγινώσκομεν· ὅτι ἔργα καὶ διδασκα-
λίαι εἰσὶ τοῦ διαβόλου· ταῦτα πάντα ἐν
σκότει ὄντες τὸ πρὶν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ
διαβόλου ἐμάθομεν πρὶν φθάσει εἰς ἡ-
μᾶς τὸ φῶς· ὅτε ἤμεθα πεπραμένοι ὑ-
πὸ τῆς ἁμαρτίας· ὅτε δὲ ἠβουλήθη ὁ φι-
λάνθρωπος· καὶ ἐλεήμων θεὸς λυτρώσασθαι ἡμᾶς
ἐκ τῆς τοιαύτης πλάνης· ἐπεσκέψατο ἡ-
μᾶς ἀνατολὴ ἐξ ὕψους καὶ ἐπεφάνη ἡ χάρις
τοῦ θεοῦ ἡ σωτήριος· καὶ ἔδωκεν ἑαυτὸν ἀντάλλα-
γμα ὑπὲρ ἡμῶν· καὶ ἐξηγόρασεν ἡμᾶς ἐκ
τῆς πλάνης τῶν εἰδώλων· καὶ εὐδόκη-
σεν ἀναγεννῆσαι ἡμᾶς δι' ὕδατος καὶ πνεύματος·
ταῦτα οὖν πάντα ἀπηρνησάμεθα· καὶ ἀ-
πεκδυσάμεθα τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον σὺν ταῖς
πράξεσιν αὐτοῦ· ἐνεδυσάμεθα δὲ τὸν νέ-
ον Ἀδάμ· ταῦτα οὖν οἱ ποιοῦντες τὰ προειρη-
μένα πονηρὰ ἔργα μετὰ τὴν χάριν·

κονται· καὶ τί λέγω περὶ προφητῶν καὶ
ἀποστόλων. αὐτὸς ὁ δεσπότης Ἰησοῦς ἡμῶν Χριστὸς περὶ
τῆς ἡμέρας ἐκείνης προεμαρτύρατο λέ-
›› γων· προσέχετε μήποτε βαρυνθῶσιν αἱ καρ-
›› δίαι ὑμῶν ἐν κραιπάλῃ καὶ μέθῃ καὶ με-
›› ρίμναις βιωτικαῖς· καὶ αἰφνίδιος ἐπι-
›› στῇ ἐφ' ὑμᾶς ἡ ἡμέρα ἐκείνη· ὡς παγὶς γὰρ
›› ἐπελεύσεται ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ πρό-
›› σωπον πάσης τῆς γῆς· γρηγορεῖτε οὖν
›› ὅτι ᾗ ὥρᾳ οὐ δοκεῖτε· ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχε-
›› ται· καὶ ἀγωνίζεσθε εἰσελθεῖν διὰ τῆς στενῆς
›› πύλης τῆς ἀπαγούσης εἰς τὴν ζωήν· δι' αὐ-
τῆς ἀδελφοί μου βαδίσωμεν τῆς ὁδοῦ· ἵνα
ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσωμεν· ὅσοι γὰρ αὐ-
τὴν βαδίζουσι· δῆλον ὅτι τὴν ζωὴν κληρονο-
μήσει τὴν αἰώνιον· αὕτη γάρ ἡ ὁδός ἐστιν ἡ
ζωή· ὅσοι γὰρ καὶ ὀλίγοι εἰσὶν οἱ εὑρίσκοντες αὐ-
τήν· ἀλλ' ἡμεῖς ἀγαπητοὶ μὴ ἀποστρεφόμενοι αὐ-
τῆς· μηδὲ ἡμῶν ἔξω βαδίσῃ· ἵνα μὴ εἰς
ἀπώλειαν ἀπέλθῃ· καθὼς καὶ ὁ προφήτης
›› λέγει· μήποτε ὀργισθῇ Κύριος καὶ ἀπολεῖσθε ἐξ ὁ-
›› δοῦ δικαίας· ἀκούσωμεν τοῦ δεσπότου λέ-
›› γοντος· ἐγώ εἰμι ἡ ζωή· ἐγώ εἰμι ἡ θύρα,
›› δι' ἐμοῦ ἐάν τις εἰσέλθῃ σωθήσεται, ἐγώ εἰ-
›› μι ἡ ὁδός· ὁ ἐμοὶ ἀκολουθῶν οὐ μὴ προσ-
›› κόψει ἀλλ' ἕξει τὸ φῶς τῆς ζωῆς· ταύτην οὖν
τὴν μακαρίαν ὁδὸν βαδίσωμεν· ἣν ἐβάδισαν
πάντες οἱ ποθήσαντες τὸν Χριστόν· ταύτης

τὰ καθίσματα θλιβερά· ἀλλ' ἡ ἀνάπαυ
σις μακαρία, ταύτης τὰ καθίσματα σκυ
θρωπά· ἀλλ' ἡ ἀνταπόδοσις χαρά· ταύτης
τὰ καθίσματα· μετάνοιαι, ἁγνεία· προ
σευχή· ἀγρυπνία· ταπεινοφροσύνη· πτω
χεία τιμία· περιφρόνησις τῆς σαρκός· ἐπι
μέλεια ψυχῆς, χαμοκοιτία· ἀλουσία· ξη
ροφαγία· πεῖνα· δίψα, γυμνότης· ἐλε
ημοσύνη· δάκρυα· πένθος· στεναγμοί·
γονυκλισίαι· ἀτιμίαι· διωγμοί, ἁρπα
γαί· κολαφισμοί· κόποι διὰ τῶν χειρῶν·
κίνδυνοι· ἐπιβουλαί· τὸ λοιδορεῖσθαι καὶ
ὑπομένειν, τὸ μισεῖσθαι, καὶ μὴ μισεῖν·
τὸ κακῶς πάσχειν καὶ καλὰ ἀποδιδόναι· τὸ
ἀφιέναι τοῖς ὀφειλέταις τὰ ὀφειλήματα·
τὸ τιθέναι τὴν ψυχὴν ὑπὲρ τῶν φίλων· τέ
λος δὲ τὸ ἐκχέαι τὸ αἷμα ὑπὲρ τοῦ χῦ· ὅ
ταν ὁ καιρὸς ἀπαιτῇ· ταύτης τῆς στενῆς
πύλης καὶ τεθλιμμένης ὁδοῦ τὰ καθί
σματα εἴ τις ἔχει· μακαρίαν λήψεται τὴν
ἀνταπόδοσιν τὴν τῶν ὁσίων· ἧς οὐκ ἔστι
τέλος ποτέ· πλατεῖα δὲ ἡ πύλη καὶ εὐρύ
χωρος ἡ ὁδός, ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ἀπώλει
αν· ταύτης τὰ καθίσματά εἰσι, πρὸς μὲν
τὸ παρὸν χαροποιά· ἔνθεν γλυκέα ἐκεῖθεν
δὲ πικρότερα καὶ ἐπώδυνα· ὧδε φαιν
ὡς μηδαμινὰ καὶ οὐδὲν ὄντα· ἐκεῖ δὲ ὥσ
περ θῆρες ἄγριοι κυκλοῦσι τοὺς ἐπιτελοῦν

τας καὶ μὴ μετανοοῦντας κατὰ τὸν λόγον τοῦ
» προφήτου· φησὶ γάρ· ἐν ἡμέρᾳ πονηρᾷ ἡ ἀ
» νομία τῆς πτέρνης μου κυκλώσει με· τοῦ
τ(ο)ίνυν ἡ πορεία τοῦ βίου τούτου· ἤγουν τῆς πλα
τείας ὁδοῦ τὰ καθίσματα· ὥσπερ καὶ ὁ ἀ
» πόστολος ἐν μέρει ἀπαριθμούμενος λέγων· ἅ
» τινά ἐστι πορνεία· μοιχεία· ἀσέλγεια· εἰ
» δωλολατρεία· ἔρις· ζῆλος· θυμός· διχοστα
» σίαι· φθόνοι· φόνοι· καὶ τὰ ὅμοια τούτοις
τῆς πλατείας ὁδοῦ εἰσὶ τὰ καθίσματα· ὡ
σαύτως δὲ καὶ γέλοια· κραυγαί, τρυφαί· κιθά
ραι· αὐλοί· χορεύματα· λουτρά· μαλακὰ ἐν
δύματα· ἄριστα πολυτελῆ· κρότοι χειρῶν,
καὶ θόρυβοι· ὕπνοι ἀμέριμνοι· στρωμναὶ
ἁπαλαὶ καὶ κλίναι διάφοροι· ἀδηφαγία·
μισαδελφία· τὸ δὲ πάντων χεῖρον, ἀμετα
νοησία· καὶ τὸ μηδέποτε μνημονεύειν τῆς
ἐξόδου τῆς ἐκ τοῦ βίου· ταῦτα εἰσὶ τὰ καθί
σματα τῆς χαλεπῆς ἐκείνης ὁδοῦ· ἣν πο
λλοί εἰσιν οἱ ὁδεύοντες· διὸ καὶ τὸ κατάλυ
μα ἕξουσιν, ἀντὶ τῆς τρυφῆς, τὴν πεῖ
ναν· ἀντὶ τῆς μέθης, τὴν δίψαν, ἀντὶ τῆς
ἀναπαύσεως τὴν ὀδύνην· ἀντὶ τοῦ γέλωτος
τὸν ὀδυρμόν· ἀντὶ τῆς κιθάρας, τὸν κλαυθμόν· οη
ἀντὶ τῆς πολυσαρκίας, τὸν σκώληκα· ἀντὶ
τῆς ἀμεριμνίας τὴν διχομοιρίαν· ἀντὶ τῶν
χορευμάτων τὸ εἶναι μετὰ τῶν δαιμόνων·
ἀντὶ τῶν ἀδελφῶν ἐγγόνων καὶ τῶν ἐντείων, κλοι

πῶν δ' ἐπιτηδευμάτων πονηρῶν· τὸ ἐξώ-
τερον σκότος, τὴν γέενναν τοῦ πυρὸς καὶ
τὰ τούτοις ὅμοια. ἅπερ εἰσὶ αἰώνια τοῦ
θανάτου, ἔνθα ποιμαίνει τὰ ἴδια πρόβα-
τα καὶ τοὺς ἰδίους μαθητὰς καὶ φίλους,
τοὺς βαδίζοντας τὴν πλατεῖαν καὶ εὐρύχω-
ρον ὁδόν· κατὰ τὸν λόγον τοῦ προφήτου. φη-
σὶ γάρ· ὡς πρόβατα ἐν ᾅδῃ ἔθετο· θάνατος
ποιμανεῖ αὐτούς. ἡμεῖς δὲ ἀγαπητοὶ ἀδελ-
φοὶ ἐκκλίνοντες ἐκ τῆς χαλεπωτάτης ἐκείνης
ὁδοῦ. ἀκούσωμεν τοῦ Χ(ριστο)ῦ λέγοντος· ἀγωνί-
ζεσθαι εἰσελθεῖν διὰ τῆς στενῆς πύλης·
λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι πολλοὶ ζητήσουσιν εἰσελ-
θεῖν καὶ οὐχ εὑρήσουσιν· καὶ πολλοὶ ἱεραό-
κσ̄ καὶ πάντες οἱ θεοφόροι ὅμοια τούτοις
ποιοῦσιν· ταύτην τὴν ἡμέραν καταμονω-
λαβόντες οἱ ἅγιοι μάρτυρες· οὐκ ἐλέησαν
τὰ ἑαυτῶν σώματα· ἀλλὰ πᾶν εἶδος κολα-
στηρίων ὑπέμειναν, χαίροντες τῆς ἐλπί-
δος τῶν στεφάνων· ἄλλοι ἐν ἐρημίαις καὶ
ὄρεσιν ἐν νηστείᾳ καὶ παρθενίᾳ ἠγωνίσαν-
το· καὶ νῦν ἀγωνίζονται· οὐ μόνον ἄν-
δρες, ἀλλὰ καὶ γυναῖκες, τὸ ἀσθενέστερον
μέρος. καὶ τὴν στενὴν πύλην καὶ τεθλιμ-
μένην ὁδὸν βαδίσασαι, ἥρπασαν τὴν βασι-
λείαν τῶν οὐρανῶν· ποίαν ὑπομενεῖ τὴν αἰ-
σχύνην ἐκείνην· ὅτε γυναῖκες στεφανοῦν-
ται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ· καὶ πολλοὶ ἄνδρες

καταισχύνονται· οὐκ ἔστι γὰρ ἐκεῖ ἄρσεν καὶ
θῆλυ· ἀλλ' ἕκαστος τὸν ἴδιον μισθὸν λήψε-
ται κατὰ τὸν ἴδιον κόπον. οὐ μόνον δὲ ἐν
ταῖς ἐρήμοις. καὶ ἐν τοῖς ὄρεσι τοῦτον λέ-
γομεν· ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον ἐν ταῖς πόλε-
σι· καὶ ἐν ταῖς νήσοις καὶ ἐν ταῖς ἐκκλη-
σίαις, τὰ πλήθη τῶν σωζομένων, ἐξέλαμψαν
σπουδαῖοι· ἕκαστος ἐν τῷ ἰδίῳ τάγματι
τὰς ἐντολὰς τοῦ δεσπότου φυλάξαντες·
ἐπίσκοποι, πρεσβύτεροι· διάκονοι· καὶ
πάντα τὰ τάγματα τῆς ἐκκλησίας· βα-
σιλεῖς τε καὶ ἄρχοντες· ἀρχαί τε καὶ ἐξου-
σίαι· οὐ γὰρ ὁ δεσπότης θ(εὸ)ς διαφορὰς ἐποί-
ησεν, ἢ προεθέσπισεν τόπον τόπου, ἀλλ' ὥσ-
πως ἔφη· ὅπου ἐὰν ὦσιν εἰς τὸ ἐμὸν ὄνο-
μα συνηγμένοι, τουτέστι καὶ ἐν ἐρημίαις
καὶ ἐν ὄρεσιν, ἢ ἐν σπηλαίοις ἢ ἐν πόλεσιν,
ἢ ἐν κώμαις· ἢ ἐν νήσοις. ἢ ἐν παντὶ τόπῳ
τῆς δεσποτείας μου. ἐκεῖ εἰμὶ ἐν μέσῳ αὐ-
τῶν. καὶ μετ' αὐτῶν ἔσομαι ἕως τῆς συντε-
λείας τοῦ αἰῶνος· καὶ ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶ-
νι ἐγὼ ποιμανῶ αὐτοὺς εἰς ἀπεράντους
αἰῶνας· ἐκεῖνο τὸ φοβερὸν δικαστήριον
καὶ τὸν ἀκολάκευτον δικαστήν, ἐννοῶν ὁ
μακάριος Δα(υί)δ, καθεκάστην νύκτα τὴν
κλίνην τοῖς δάκρυσιν ἔβρεχε· καὶ παρε-
κάλει τὸν θ(εὸ)ν λέγων· κ(ύρι)ε μὴ εἰσέλθῃς σο̄

κρίσιν μετὰ τοῦ δούλου σου· μηδὲ συνάρης
λόγον μετ' ἐμοῦ· μὴ θελήσῃς εἰπῆς δίκην
μετ' ἐμοῦ φιλάνθρωπε· πάσης γὰρ ἀπολογίας
ἀπορῶν· διὰ τοῦτο δέομαι πρὸς τὴν σὴν ἀγα-
θότητα· μὴ εἰσέλθῃς εἰς κρίσιν μετὰ τοῦ
δούλου σου· ἐὰν τοῦτο βουληθεὶς ποιή-
σαι· οὐ δικαιωθήσεται· ἐνώπιόν σου πᾶς
ζῶν· ὁρᾶτε ἀδελφοί μου τὸν μακάριον
Δαβὶδ φοβούμενον τὴν ἡμέραν ἐκείνην καὶ
ὥραν, παρακαλοῦντα τε καὶ πρὸς ἀπολο-
γίαν ἑτοιμαζόμενον. δεῦτε οὖν καὶ ἡμεῖς
ἀδελφοὶ φιλόχριστοι· πρὶν ἢ ἐλθεῖν τὴν ἡ-
μέραν ἐκείνην, πρὶν λυθῆναι τὴν πανήγυ-
ριν· πρὶν ὁ θεὸς ἐμφανῶς ἥξει· καὶ εὑρεῖν ἡ-
μᾶς ἀνετοίμους· προφθάσωμεν τὸ πρό-
σωπον αὐτοῦ, ἐν ἐξομολογήσει· ἐν μετανοί-
ᾳ· ἐν προσευχαῖς· προφθάσωμεν ἐν νη-
στείαις· ἐν δάκρυσιν· ἐν ξενοδοχίαις· προ-
φθάσωμεν πρὶν αὐτὸν ἐμφανῶς ἥξει· καὶ
εὑρεῖν ἡμᾶς ἀνετοίμους· μὴ παυσώμεθα
μετανοεῖν καὶ παρακαλεῖν ἐμπόνως· καὶ
ἑτοιμάζεσθε εἰς τὴν τοῦ κυ ἀπάντησιν
πάντες ὁ μου ἄνδρες καὶ γυναῖκες· πλού-
σιοι καὶ πένητες· δοῦλοι καὶ ἐλεύθεροι· πρε-
σβῦται καὶ νέοι· ὁρᾶτε μή τις εἴπη· ὅτι πο-
λλὰ ἥμαρτον καὶ οὐ κέχω ἄφεσιν· ὁ λέγων
τοῦτο, οὐκ οἶδεν ὅτι ὁ θεὸς ἐστὶ πολυμετάνοιω

των· ὁ διὰ τοὺς κακῶς ἔχοντας παραγενόμενος.
ὁ εἰπὼν ὅτι οὐκ ἦλθον καλέσαι δικαίους·
ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν· αὕτη δέ ἐστιν
ἡ ἀληθὴς μετάνοια· τὸ ἀποστῆναι τῆς ἁμαρ-
τίας· καὶ μισῆσαι αὐτὴν κατὰ τὸν λέγοντα·
» ἀδικίαν ἐμίσησα· καὶ ἐβδελυξάμην· καὶ τὸ
» ὤμοσα καὶ ἔστησα τοῦ φυλάξασθαι τὰ κρί-
» ματά σου· καὶ τότε ὁ θεὸς μετὰ χαρᾶς δέχεται
τὸν προσερχόμενον αὐτῷ· μὴ ἔστω τε δὲ μη-
τις τολμήσει εἰπεῖν ὅτι οὐχ ἥμαρτον· ὁ λέ-
γων τοῦτο· τυφλός ἐστι μυωπάζων· καὶ ἑ-
αυτὸν φρεναπατᾷ· καὶ οὐκ οἶδεν πῶς
κλέπτει αὐτὸν ὁ σατανᾶς· καὶ ἐν λόγοις καὶ
ἔργοις· καὶ διὰ τῆς ἀκοῆς· καὶ διὰ τῶν
ὀφθαλμῶν· καὶ διὰ τῆς ἁφῆς· καὶ διὰ τῶν
λογισμῶν· τίς γὰρ καυχήσεται ἁγνὴν ἔχειν
τὴν καρδίαν, καὶ πάσας τὰς αἰσθήσεις αὐ-
τοῦ καθαράς· διότι οὐδεὶς ἀναμάρτητος·
οὐδεὶς καθαρὸς ἀπὸ ῥύπου· οὐδ' ἂν μία ἡ-
μέρα ἡ ζωὴ αὐτοῦ· οὐδεὶς ἀνεπίθυμος
παντελῶς ἐν ἀνθρώποις· εἰ μὴ μόνος ὁ δι' ἡμᾶς
πτωχεύσας πλούσιος ὤν· αὐτὸς μόνος ἀνα-
μάρτητος· ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσ-
μου· ὁ θέλων πάντας ἀνθρώπους σωθῆναι· ὁ μὴ
βουλόμενος τὸν θάνατον τῶν ἁμαρτωλῶν.
ὁ φιλάνθρωπος· ὁ πολυεύσπλαγχνος· ὁ ἐλεήμων·
ὁ ἀγαθός; ὁ φιλόψυχος ὁ παντοδύναμος·

ὁ σωτὴρ πάντων ἡμῶν· ὁ πατὴρ τῶν ὀρφανῶν
καὶ κριτὴς τῶν χηρῶν· ὁ τῶν μετανοούντων
θεός· ὁ ἰατρὸς τῶν ψυχῶν καὶ τῶν σωμάτων·
ἡ ἐλπὶς τῶν ἀπηλπισμένων· ὁ τῶν χειμα
ζομένων σωτήρ, ἡ βοήθεια τῶν ἀβοηθήτων
ἡ ὁδὸς τῆς ζωῆς· πάντας πρὸς μετάνοιαν
καλῶν. καὶ μηδένα τῶν μετανοούντων ἀπο
στρεφόμενος, πρὸς τοῦτον καταφύγωμεν
καὶ ἡμεῖς· πάντες γὰρ ὅσοι κατέφυγον ἁμαρ
τωλοὶ πρὸς αὐτόν· σωτηρίας ἔτυχον, καὶ ἡμεῖς
οὖν ἀδελφοί μου. μὴ ἀπογνῶμεν τῆς ἑαυτῶν
σωτηρίας· ἡμάρτομεν, μετανοήσωμεν· μυ
ριάκις ἡμάρτομεν, μυριάκις μετανοήσω
μεν· ἐν πᾶσι τὸ ἔργον ἀγαθὸν χαίρει ὁ θεός· ἐξαι
ρέτως δέ, ἐπὶ μετανοούσῃ ψυχῇ· ἐπὶ ταύτῃ γὰρ
ὅλως ἐπικάμπτεται· καὶ ὑπτίαις χερσὶν ὑ
ποδέχεται· καὶ προσκαλεῖται λέγων· δεῦτε
πρός με πάντες οἱ κοπιῶντες· ὅτι τὸν ἐρ
χόμενον πρός με, οὐ μὴ ἐκβάλω ἔξω. δεῦ
τε πρός με πάντες οἱ κοπιῶντες, καὶ πε
φορτισμένοι· κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς εἰς
τὴν ἄνω πόλιν ἔνθα πάντες οἱ ἅγιοί μου·
ἐν μεγάλῃ χαρᾷ ἀναπαύονται· δεῦτε εἰς ἐ
κείνην τὴν χαρὰν τὴν ἀνεκλάλητον, τὴν
ἀνείκαστον· τὴν ἀνεκδιήγητον· εἰς ἐκεῖ
να τὰ ἀγαθὰ τὰ ἀνεκδιήγητα· εἰς ἃ
ἐπιθυμοῦσιν ἄγγελοι παρακύψαι· ὅπου

οἱ χοροὶ. καὶ τὰ τάγματα τῶν δικαίων· ἐκεῖ ὁ
κόλπος τοῦ Ἀβραὰμ ὑποδέχεται τοὺς ὑπο
μένοντας τὰς θλίψεις· καθὼς καὶ τὸν πο
τὲ πτωχὸν Λάζαρον· ἐκεῖ ἀνοίγονται οἱ
θησαυροὶ τῶν αἰωνίων μου ἀγαθῶν· ἔνθα
οἱ ἄνω Ἱερουσαλὴμ ἡ μήτηρ τῶν πρωτοτόκων· ἐκεῖ
ἐν τῇ μακαρίᾳ γῇ τῶν πραέων· δεῦτε πρός
με πάντες· κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς· ἐκεῖ ὅ
που πάντα ἤρεμα καὶ ἀστασίαστα· ὅπου
τὰ φωτεινὰ καὶ θεάρεστα· ὅπου οὐδεὶς
ὁ ἀδικῶν οὐδὲ τυραννούμενος· ὅπου οὐκ ἔ
νι ἁμαρτία οὐδὲ μελάνωσις· ἔνθα φῶς τὸ
ἀπρόσιτον· καὶ χαρὰ ἀνεκλάλητος· μακά
ριοι οἱ πενθοῦντες· πενθήσατε μετανοήσα
τε· ὅτι ἀρέσατε πρός με. κἀγὼ ἀναπαύσω
ὑμᾶς· ἔνθα οὐκ ἔνι πόνος. οὐδὲ δάκρυον·
οὐδὲ φροντίς· οὐδὲ μέριμνα· οὐδὲ ὀδυρμός·
ὅτι ἀρέσατε υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων. κἀγὼ ἀναπαύ
σω ὑμᾶς· ὅπου οὐκ ἔνι ἄρσεν καὶ θῆλυ· ὅ
που οὐκ ἔνι διάβολος, οὐδὲ θάνατος· οὐ
τε μνησικακία· οὔτε λύπη· οὔτε ἔρις· οὔτε ζῆλος
ἀλλὰ χαρὰ καὶ εἰρήνη· καὶ ἀνάπαυσις
καὶ ἀγαλλίασις· ὅτι ἀρέσατε πρός με.

Κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς· ὅπου τὸ ὕδωρ
τῆς ἀναπαύσεως. καὶ ὁ τῆς χλόης τόπος,
καὶ ἡ ὡραία τοῦ θεοῦ τῶν ὅλων γεωργουμέ
νη ἄμπελος ἐκείνην τὴν μακαρίαν γῆν

Τῶν πραέων· ἔφη ὁ ἐγὼ ἡ ἀληθινὴ ἄμπε-
λος ἐλαττάνω· ἧς γεωργὸν τὸν πατέρα ἀ-
κούετε· δεῦτε πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ
πεφορτισμένοι, κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς·
ὅπου ἡ ἀκήρατος ζωὴ καὶ ἡ πάσης ἀγαθό-
τητος εὐφροσύνη. δεῦτε πρός με οἱ κοπιῶν-
τες κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς· ἔνθα τὸ μέλλον
μον ἐράσμιον τὸ διηνεκὲς ἀγαλλίαμα· ἡ
ἀΐδιος εὐφροσύνη, τὸ ἀνέσπερον φῶς, ὁ ἀ-
δυτος ἥλιος· ἄρατε τὸν ζυγόν μου ἐφ' ὑμᾶς
καὶ μάθετε ὅτι πρᾶός εἰμι καὶ ταπεινὸς
τῇ καρδίᾳ, καὶ εὑρήσετε ἀνάπαυσιν ταῖς
ψυχαῖς ὑμῶν· ἔνθα ὁ ἦχος τῶν ἑορταζόντων·
ἔνθα οἱ θησαυροὶ τῆς σοφίας, καὶ τῆς γνώ-
σεως, οἱ ἀπόκρυφοι ἀνακαλύπτονται· δεῦ-
τε πρός με πάντες κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς·
ἔνθα μεγάλη δωρεά, ἀνείκαστος χαρά· ἀ-
μετάτρεπτος εὐφροσύνη· ἄληκτος ὑμνω-
δία, ἀσίγητος δοξολογία· ἀκατάπαυστος
εὐχαριστία· ἀδιάλειπτος θεολογία· ἀτελεύ-
τητος βασιλεία· ἄπειρος πλοῦτος· ἀπέραν-
τοι αἰῶνες· ἀνέκφραστοι οἰκτιρμοί· ἐλέους
πέλαγος καὶ φιλανθρωπίας· ἃ μηδὲ μόνοις στόμασιν
λαληθῆναι ἐνδυνάμενα· ἀλλὰ μόνον
δι' αἰνιγμάτων παραδηλούμενα· ἐκεῖ μυ-
ριάδες ἀγγέλων, πρωτοτόκων ὁμήγυ-
ρις· ἀποστόλων θρόνοι· προφητῶν προ-

εδρίαι· σκῆπτρα πατριαρχῶν· μαρτύρων
στέφανοι· δικαίων ἔπαινοι· ἐκεῖ πάσης
ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας· καὶ τάξεως ὁ μισθὸς
ἀπόκειται· καὶ ὁ τόπος ἡτοίμασται· δεῦ-
τε πρός με πάντες οἱ πεινῶντες καὶ διψῶν-
τες τὴν δικαιοσύνην, κἀγὼ ἐμπλήσω ὑμᾶς
ἀγαθῶν ὧν ἐποθήσατε· ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶ-
δεν καὶ οὖς οὐκ ἤκουσεν καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου
οὐκ ἀνέβη· ταῦτα γὰρ ἡτοίμασα τοῖς μετα-
νοοῦσιν ἐκ τῆς ὁδοῦ αὐτῶν τῆς πονηρᾶς·
ταῦτα ἡτοίμασα τοῖς ἐλεοῦσιν καὶ τοῖς
πτωχοῖς τῷ πνεύματι· ταῦτα ἡτοίμασα τοῖς
πενθοῦσιν ὑπὲρ ἁμαρτίας· ταῦτα ἡτοίμα-
σα τοῖς εἰρηνοποιοῖς· ταῦτα δι' ἐμὲ διω-
κομένοις καὶ μισουμένοις καὶ συκοφαντου-
μένοις. καὶ ὀνειδιζομένοις· δεῦτε πρός
με πάντες οἱ πεφορτισμένοι· καὶ ἀπο-
τινάξατε· καὶ ἀπορρίψατε ἀφ' ὑμῶν τὸ
φορτίον τῶν ἁμαρτιῶν· οὐδεὶς γὰρ πρός
με καταφεύγων· ἔμεινεν πεφορτισμέ-
νος· ἀλλὰ ἀπέρριψεν τὴν κακὴν συνήθει-
αν· καὶ ἀπέμαθεν ἣν κακῶς ἔμαθεν πα-
ρὰ τοῦ διαβόλου τέχνην· μανθάνει δὲ παρ'
ἐμοῦ τέχνην ἀγαθήν· οἱ μάγοι προσελθόν-
τές μοι, ἀπέρριψαν τὴν μαγείαν καὶ ἔμα-
θον θεογνωσίαν· οἱ τελῶναι κατέλιπον
τὰ τελωνεῖα· καὶ σωιστήσαν τὸ πᾶς ἐκκλη-

σίας· οἱ διῶκται ἀπώσαντο τὸ τοῦ διώ-
κειν· καὶ κατεδέξαντο τὸ τοῦ διώκεσθαι·
αἱ πόρναι ἐμίσησαν τὴν πορνείαν· καὶ
ἠγάπησαν τὴν σωφροσύνην· ὁ ληστὴς ἀ-
πέθετο τοὺς φόνους, ἀπέμαθον τὴν λη-
στρικὴν τέχνην, καὶ ἀνέλαβε τὴν εἰλικρι-
νῆ πίστιν· καὶ γέγονε τοῦ παραδείσου οἰ-
κήτωρ· δεῦτε οὖν καὶ ἡμεῖς πρόσμε· ὅτι
τὸν ἐρχόμενον πρός με· οὐ μὴ ἐκβάλω
ἔξω· ἠκούσατε ἀγαπητοὶ τὰς χρηστὰς ἐ-
παγγελίας. καὶ τὰς γλυκείας φωνὰς
τοῦ σωτῆρος τῶν ψυχῶν ἡμῶν; τίς εἶδεν τοι-
οῦτον φιλόστοργον πατέρα· τίς εἶδεν τοιοῦ-
τον χρηστὸν ἰατρόν· δεῦτε οὖν προσκυ-
νήσωμεν καὶ προσπέσωμεν αὐτῷ· ἐξο-
μολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν· δόξα
τῇ αὐτοῦ φιλανθρωπίᾳ· δόξα τῇ αὐτοῦ μακρο-
θυμίᾳ· δόξα τῇ αὐτοῦ ἀγαθότητι, καὶ
τῇ αὐτοῦ συγκαταβάσει· δόξα τοῖς αὐ-
τοῦ οἰκτιρμοῖς· δόξα τῇ αὐτοῦ βασιλεί-
ᾳ· δόξα τιμὴ καὶ προσκύνησις τῷ ὀνό-
ματι αὐτοῦ. εἰς τοὺς αἰῶνας ἀμήν· πάλι(ν)
λέγω, καὶ λέγων οὐ παύσομαι· μὴ ῥαθυμή-
σωμεν οἱ ἁμαρτωλοί· μὴ δειλιάσωμεν·
μὴ παυσώμεθα κρούοντες πρὸς αὐτὸν νύ-
κτας καὶ ἡμέρας μετὰ δακρύων· ἐλε-
ήμων γάρ ἐστι· καὶ ἀψευδής· καὶ ποιήσει

πάντως τὴν ἐκδίκησιν τῶν βοώντων πρὸς
αὐτὸν νύκτας καὶ ἡμέρας, αὐτὸς γάρ ἐστιν
ὁ τῶν μεγάλων θαυμασίων ποιητὴς θεός· ὁ πατὴρ καὶ ὁ υἱὸς
καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· αὐτῷ ἡ δόξα. καὶ τὸ κρά-
τος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων ἀμήν·

Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γερμανοῦ τοῦ ἀπὸ πα-
τριάρχου Κωνσταντινουπόλεως· συγγραφὴ ὑπὸ τῶν πα-
τριαρχῶν Ἀλεξανδρείας Ἀντιοχείας· καὶ Ἱεροσολύμων

Καλὸν δὲ καὶ ἥδιστον καὶ πανωφέλιμον
κατεφάνη μοι, τὸ μέλλον ῥηθήσεσθαι τῇ
ὑμῶν φρονήσει, νομίζω δέ, ὅτι καὶ ἀμείνου-
ποφανήσεται· εἰ εὕροι με οἷς εὐήκοον
ἴσμεν γάρ· ὅτι οἱ τρεῖς πατριάρχαι· λέγω
δὴ Ἰωάννης Ἀλεξανδρείας· Χριστοφόρος Ἀν-
τιοχείας. καὶ Βασίλειος Ἱεροσολύμων·
μετὰ συνόδου ἐπισκόπων πολλῶν. καὶ
τρισχιλίων μοναχῶν· ἐπιστολὴν πολύ-
στιχον συγγραψάμενοι, πρὸς Θεόφιλον
τὸν βασιλέα ἀπέστειλαν· ἀποδείξεις
πολλὰς περιέχουσαν· ἐνάγοντες αὐ-
τὸν καὶ πείθοντες· περὶ τοῦ δεῖν προσ-
κυνεῖν τὰς ἱερὰς καὶ σεβασμίους τῶν ἁ-
γίων εἰκόνας, κατὰ τὴν παράδοσιν
τῶν θείων πατέρων· καὶ πρῶτον μὲν
ἐπὶ κεφάλαιον. τοῦτο τὸ ἐν χερσὶ προ-
κείμενον. καὶ θαύματος μεγίστου ἄξια

πολλῶν· ὁ πρὶν Γερμανὸς ὁ ἁγιώτατος καὶ
οἰκουμενικὸς πατριάρχης· ὁ πολλὰ
δεινὰ πεπονθὼς· ὑπὸ τῶν ἀθέων εἰ-
κονομάχων· τὸ δὲ τελευταῖον ἐν ἐξο-
ρίᾳ παραπεμφθεὶς· ἀπάρας ἐκ τοῦ
πατριαρχικοῦ οἴκου· καὶ μεθ' ἑαυτοῦ ἀνα-
λαβὼν τὴν τοῦ σωτῆρος ἡμῶν καὶ θεοῦ ἁγίαν
εἰκόνα ἐν μουσαμίδι· ψηφῖσι κεκοσμημέ-
νην· κατῆλθεν ἐν ᾧ ἀγκαλισάμενος αὐ-
τὴν, παρὰ τῷ τῆς θαλάσσης αἰγιαλῷ· ἐγ-
γράψας ἐν πιττακίῳ χερσὶν οἰκείαις·
Διδάσκαλε σῶσον σεαυτὸν καὶ ἡμᾶς· ἐ-
κόλλησεν αὐτῷ, ἐν τῷ τῆς εἰκόνος μετώπῳ
καὶ κατασπασάμενος αὐτὴν· καὶ ἐμβαλὼν
ἐξ ὀρθοῦ ἐν τῇ θαλάσσῃ, προσκλαύσας
τε καὶ προσκυνήσας· εἴχετο τῆς ἐξορί-
ας· ἡ δὲ τοιαύτη εἰκὼν· ὡς φησὶν ὁ
ἀληθεῖς λόγος· διαπεσάρων νυχθημέ-
ρων εὑρέθη ἐν τῇ παλαιᾷ Ῥώμῃ· διὰ
θείας ἀποκαλύψεως γνωρισθεῖσα τῷ
πάπᾳ· ὡς δὲ ἔμεινεν ὁ πάπας ἐν πλοί-
ῳ κυβερνώμενος, τῇ ἄνωθεν τοῦ θεοῦ προ-
νοίᾳ· εἶδεν αὐτὴν, καὶ πλησίον αὐτῆς
ἐγένετο· ἀκούσατε λοιπὸν τὸ θαυμαστὸν
καὶ ἐκπλήξεως γέμον· καὶ φρίξατε τὸ
ὑπερόγκον, ὥρμησεν ὁ ἀρχιερεὺς, πρὸς
τὴν θαύματος γέμουσαν εἰκόνα· ἐν

πεμίζομμεν ὀφθαλμοῖς· ἐκτείνας δὲ
τὰς χεῖρας· καὶ πρὸ πάντων τὴν καρ-
δίαν· δακρύων γὰρ ὅλως ἐπληροῦτο· εὐ-
θὺς καὶ παραυτίκα· ἀρθεῖσα ἡ τιμία
εἰκὼν ὑπεράνω τῶν ὑδάτων· ἐκατετέ-
θη ἐν ταῖς ἀγκάλαις τοῦ ταύτης λατρευ-
τοῦ ἀξίου ἱεράρχου, ἱσταμένου κατὰ τὸ μέ-
σον τοῦ πλοίου· οὐκ ἔλαττον οἶμαι τοῦ-
τον ὁμολογηθήσεται ἀγαπητοὶ τοῦ θεοδόχου
συμεὼν· ὃς ἐν ταῖς ἀγκάλαις αὐτοῦ ὑπε-
δέξατο· ἐν μικρῷ βρέφει· τὸν πασι ἐμπον-
τα λόγῳ· καὶ κελεύσει δημιουργήσαντα·
εἰ καὶ τοῦ πρὸ αὐτοῦ γενομένου μωϋσέ-
ως τοῦ θεόπτου· ὃς δακτύλῳ θεοῦ γραφεί-
σας πλάκας· οἰκείᾳ χειρὶ ἐδέξατο· αὐτῷ
δόξα, κράτος τιμὴ προσκύνησις, πρέ-
πει εἰς τοὺς αἰῶνας, τῶν αἰώνων ἀμήν:—

+ τῷ τ[illegible] θεῷ [illegible] δόξα [illegible]
νικόλαος [illegible] λάτρις θείου λόγου·
τῶν δακτύλων γράψαντος [illegible] μνήμας·
φυλάττει τοὺς τρεῖς [illegible]

+ θεὲ γένοιτο σε [illegible] σε φρονοῦν +

[illegible] ριος [illegible] προ-
[illegible] ἐπισκόπου Νύσσης
[illegible] εἰς τὸν ἅγιον Γρηγόριον τὸν
θαυματουργοῦ· ἐπισκόπου Νεοκαισα-
ρείας τοῦ Πόντου

νὸς ὁ σκοπὸς ἐστί· τοῦ τε ἡμετέρου
λόγου· καὶ τοῦ παρόντος συλλόγου· Γρη-
γόριος γὰρ ὁ μέγας ὑμῖν τε τῆς συνόδου·
κἀμοὶ τῆς διαλέξεως ὑπόθεσις πρό-
κειται· ἀμφοῖν δὲ τῆς αὐτῆς οἶμαι δεῖ σπου-
δῆς· ἔργῳ τε κατορθῶσαι τὴν ἀρετὴν· καὶ
λόγῳ κατ' ἀξίαν τὰ κάλλιστα διηγήσα-
σθαι· ὥστε ταύτην ἐπιληπτέον ἂν εἴη τὴν
συμμαχίαν· δι' ἧς ἂν τῷ μὲν ὁ τὴν ἀρε-
τὴν ἐκεῖνος κατορθώσειεν· ἐπειδὴ δὲ αὕτη
κατ' αὐτὸν τὸν ἐμὸν λόγον ἢ τοῦ ὑμῶν χά-
ρις· ἢ πρὸς τὸν νέον τὸν λόγον τοῖς
περὶ ἑκατέρων τούτων σπουδακότας·
δι' αὐτῆς ἐνισχύουσα· ἐπεὶ οὖν ὅλαμ-
προς ἐκεῖνος καὶ περίβλεπτος νέος
τῷ βίῳ ἀμεῖκ κατορθώθη τοῦ τιμῆς·
ἀλλ' ἧς ἔργον ἐστὶ τοσαύτην ἐλθεῖν ἐπὶ
τὸν λόγον μικροῦ θεῖαν, ὅση γέγονε παρὰ
τὸν μέγαν ἐκεῖνον· ὅσα μὲν κατὰ τὸ ποιὸν ἀ-
ριθμῆσαι τῆς ἀξίας τῶν κατορθω-
μάτων τὸν ἔπαινον· ἀλλὰ τοιοῦτον

ἐπιδειχθῆναι τοῖς παροῦσι διὰ τῆς
μνήμης τὸν ἄνδρα· ὃς ἦν τοῖς κατ᾽ ἐ-
κεῖνον τὸν χρόνον αὐτὸς ἐκεῖνος ὅσοι
τῶν ἔργων ὁρώμενος· εἰ μὲν οὖν ἀκρι-
βὴς ἦν ἡ μνήμη τῶν κατ᾽ ἀρετὴν παρεχόν-
των· καὶ μηδὲ μία πρὸς τὸ καλὸν ἐ-
γίνετο σοι εἰσφορὰ τοῖς ἀκούουσι· πε-
ριττὸν ἴσως ἂν ἦν καὶ ἀνόνητον, ὅσοι
μηδὲ μὴ ἐκκενοῦν προσφέρειν εἰς ἀφηγή-
σιν τὸν λόγον· αὐτόν τε διεξιόντα μάτη-
ν τὴν ἀκοὴν ἀργῶς ἀποκναίοντα· ἐ-
πειδὴ δὲ ἡ τοιαύτη τοῦ λόγου χάρις εἰ προσ-
ηκόντως γένοιτο· κοινὸν ἔσται τῶν ἀ-
κουόντων τὸ κέρδος· καθάπερ ὁ πυρσὸς
τοῖς ἐκ θαλάσσης προσπλέουσιν· ἐφέσαυ-
τὸν ἰθύνων τοὺς ἐν ζόφῳ πλανωμένους
κατὰ τὸ πέλαγος ἴσχει· πρὸς τοῦτο τῆς
σπουδῆς εἶναι χρή· ὑμῖν πρὸς τὴν ἀκρό-
ασιν· καὶ πρὸς τὸν λόγον ἐμοί· δῆλον γὰρ
ὅτι πυρσοῦ δίκην διὰ τῆς μνήμης ἐλλά-
μψας ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν· ὁ κατ᾽ ἀρετὴν
αὐτοῦ βίος· ὁδὸς πρὸς τὸ ἀγαθὸν τῶν πεδί-
ων ἐοικὼς καὶ τοῖς ἀκούουσι γίνεται· πε-
φύκασι γάρ πως οἱ ἄνθρωποι πρὸς ἅπαν τὸ ἐ-
παινετὸν καὶ τίμιον οἰκείως ἐθέλειν ἔ-
χειν· καὶ ἐμβῶσι θυμίαματος κτίσεσι τιμιωθῆναι.

ἡ μὲν οὖν ὑπόθεσις τῶν λόγων τοσαύτη· ἐ-
μοὶ δὲ πανταχόθεν ἀκίνδυνον ἔστι κατὰ
πολλὰ ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως· εἴτε γὰρ ἐπαρ-
θῆναι τῷ μεγέθει τῶν πραγμάτων ὁ λόγος
ἰσχύσειεν· εἴτε καὶ μὴ ἰσοστρέψαι κα-
θ᾽ ἕκαστον τῶν ἐγκωμιαζομένων ὁ ἔπαινος·
εἰ μὲν γὰρ ἐφίκοιτο τῶν θαυμάτων ὁ λόγος,
ἐκπλήξει τὴν ἀκοὴν πάντως τοῖς κα-
τορθώμασιν· εἰ δὲ κατόπιν τοῦ μεγέθους
ἔλθοι· καὶ οὕτως ἡ δόξα τοῦ ἐγκωμιαζομέ-
νου λαμπρύνεται· ἀρίστη γὰρ ἀνδρὸς ἀφή-
γησις· τὸ ἐπιδειχθῆναι τῆς δυνάμεως τῆς
ἀφηγουμένων ἀμείνονα· μηδεὶς δὲ τῶν
τῇ θείᾳ σοφίᾳ πεπαιδευμένων κατὰ τὴν
ἔξω συνήθειαν· ταῖς τεχνικαῖς τῶν ἐγκω-
μίων ἐφόδοις ἐπιμεμψάσθω· ζητείτω τὸν
τρόπον ὡς ἀφηγούμενον· οὐ γὰρ ἀπὸ τῶν ὁ-
μοίων ἡμῖν τε καὶ τοῖς ἄλλοις ἡ τοῦ καλοῦ
κρίσις ἐστίν· οὔτε πᾶσα αὐτὰς περὶ τῶν αὐτῶν
ὑπόληψις ἡ ψῆφος ἂν εἴη τοῖς τε κατὰ τὸν κόσ-
μον ζῶσι· καὶ τοῖς ὑπεραναβεβηκόσι τοῦ κόσ-
μου· τοῖς μὲν γὰρ μέγα τι δοκεῖ καὶ σπου-
δῆς ἄξιον εἶναι πλοῦτος καὶ δόξα καὶ
κοσμικὴ δυναστεία· καὶ μύθους πα-
τρίδας οἰκίζοντες· καὶ τὰ φευκτὰ τοῖς
μοναχοῖς ἔχουσι διηγήματα· τρόπαια, καὶ μά-
χαι· καὶ τὰ ἐκ πολέμων κακά· τὰ δὲ κα-

θ' ἡμᾶς λόγῳ μεαπεπιμένται ἡ πατρίς, ὁ
παράδεισος, ἡ πρώτη τῶν ἀνθρώπων ἑστία.
μία πόλις, ἡ ἐπουράνιος· ἡ διὰ τῶν ζών-
των λίθων συνῳκισμένη· ἧς τεχνίτης
καὶ δημιουργὸς ὁ θεός. μία γέ μοι σεμνό-
της, ἡ πρὸς τὸν θεὸν ἀγχιστεία. οὐ κατὰ τὸ
αὐτόματόν τισι, πη νομένη κατὰ τὴν ἐν
τῷ κόσμῳ εὐγένειαν· ἣ καὶ ὑπὸ τοῖς φαύ-
λοις πολλάκις διὰ τῆς αὐτομάτου ταύτης
ἀκολουθίας ἐρρυηκυῖα φέρεται· ἀλλ' ἣν οὐκ ἔστιν
ἄλλως, ἢ ἐκ προαιρέσεως κτήσασθαι. ὅ-
σοι γὰρ ἔλαβον αὐτόν, φησὶν ἡ θεία γραφή, ἔδω-
κεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα θεοῦ γενέσθαι.
τῆς δὲ τοιαύτης εὐγενείας, τί ἂν γένοιτο σε-
μνότερον· πατρίδα δὲ τοῖς μὲν ἄλλοις
ἀπατηλοὶ μῦθοι καὶ πλάσματα· καὶ δαιμό-
νων ἀπάται συναναμεμιγμέναι τοῖς
μυθικοῖς διηγήμασι. τὰ δὲ ἡμέτερα
πάτρια, τῶν διηγουμένων οὐχ ὑποδέ-
εται. εἰς γὰρ τὸν οὐρανὸν τὸ εἶδος· καὶ τὰ
ἐν αὐτῷ κάλλη. καὶ πᾶσαν τὴν κτίσιν, τὸν τῆς
ψυχῆς ὀφθαλμὸν καταμονήσας. ὅσαπερ ἂν
ἐν τοῖς τοιούτοις θαύματα καταλαμβάνειν
ἰσχύσῃ· ταῦτα τῆς ἡμετέρας ἀρετῆς εἰσι
τὰ διηγήματα. μᾶλλον δὲ οὐκ αὐτῆς τῆς
πατρίδος· ἀλλ' αὐτῆς ἀποικίας. ἡ μὲν γὰρ τῆς
ὑψηλοτέρας ζωῆς ἀποικισθέντες· τὸν

πρὸ τοῦ παρειλήφαμεν κόσμον. εἰ δὲ
ἡ ἀποικία τοιαύτη· λογίσασθαι χρή· τίς
ἡ τῆς ἀποικίας μητρόπολις· τί τὸ ἐν ἐκεί-
νῃ κάλλος· οἷα ἐν αὐτῇ τὰ βασίλεια· τίς
ἡ μακαριότης τῶν ἐκείνην εἰληχότων
τὴν οἴκησιν· εἰ γὰρ τὰ φαινόμενα κατὰ
τὴν κτίσιν τοσαῦτα ὡς ὑπερέπαινον εἶ-
ναι, τί χρὴ τὸ ὑπὲρ τοῦτο λογίσασθαι; ὃ μὴ
τε ὀφθαλμῶν λαμβάνειν δυνατόν· μήτε ἀκο-
ὴ χωρῆσαι· μὴ διανοίᾳ στοχάσασθαι· διὰ τοι-
ταῦτα τῆς τηνικῆς ἀρχημίας ἀποκρίνω
τοῖς καταπλήεοις. ὁ θεῖος τῶν ἐγκωμίων
λόγος· αἰσχρὸν εἶναι κεῖνον ποιῶ ἄλλο τι
τοιοῦτον ἐγνωσμένοις, διὰ τὸν κατὰ τὴν
γῆν τιμίων σεμνύνεσθαι. κοσμικὸς μὲν
γάρ τις ἀνήρ· πρὸς τὴν ὑλικὴν εὐδαιμο-
νίαν βλέπων· ἐκ τῶν τοιούτων τοῖς ἀνδράσιν
ἐρανιζέσθω τὸν ἔπαινον· εἰ πατρίς τινι
γέγονεν εὐκτημάτων ἄφορος· εἴ γε τινι
ὅσα θάλασσα πλέουσα ζεῖ δι' ἑαυτῆς τοῖς
λαιμαργοῦσι πᾶσας ὕλας· εἰ λίθων ἐπάλληλοι
θέσεις· τὰς κατασκευὰς καλλωπίζουσιν.
ὁ δὲ πρὸς τὸν ἀνώτερον βλέπων· ὧν κάλλος
μὲν ἐστὶν ἡ τῆς ψυχῆς καθαρότης· πλοῦ-
τος δὲ ἡ ἀκτημοσύνη· πατρὶς δὲ ἡ ἄνω
πόλις δὲ αὐτὰ τοῦ θεοῦ τὰ βασίλεια. ὄνειδος
τὴν ἐν τοῖς γηΐνοις φιλοτιμίαν ποιήσεται.

κ

οὐκ ὤκνου ἀποστερεῖν τοὺς καὶ ἡμεῖς τῶν βιού-
των· οὔτε τὴν πατρίδα τοῖς ἐπαίνοις
τοῦ μεγάλου Γρηγορίου προσθήσομεν· οὐ-
τε προγόνοις εἰς συμμαχίαν τῶν ἐγκωμί-
ων παραληψόμεθα· εἰδότες ὅτι ἀλη-
θὴς ἐστὶν ὁ ἔπαινος· ὃς ἂν μὲν τῶν ἐπαι-
νουμένων ἴδιος ᾖ· ἴδιον δὲ φαμὲν· ὃ δι-
αμένει πάντως εἰς τὸ διηνεκὲς ἀναφαί-
ρετον· ἐπεὶ οὖν πάντων χωριζόμενοι·
πλούτου· περιφανείας· δόξης· τιμῆς·
τρυφῆς· ἀπολαύσεως· συγγενείας· φί-
λων· μόνης τῆς κατὰ κακίαν ἢ ἀρε-
τὴν διαθέσεως ἀχώριστοι μένομεν· μό-
νον κρίνομεν μακάριον τὸν ἐν ἀρετῇ ὄν-
τα· μηδεὶς οἰέσθω μηδὲν ἔχειν σε-
μνὸν περὶ τῆς πατρίδος ἢ τῶν προγό-
νων τοῦ ἀνδρὸς διηγήσασθαι· ἀλλ' ἐν σχή-
ματι τὸ δοκεῖν ὑπερορᾶν· τῶν τοιούτων
ὑποκλέπτειν τὸ ὄνειδος· πῶς γὰρ οὐκ οἶ-
δεν τὴν ἐπώνυμον τοῦ πόντου· τὴν
παρὰ πᾶσαν ἅμα τῶν κατ' αὐτὴν ἀεὶ ἐθνῶν ἀνατε-
θεῖσαν τῷ ἔθνει· δικαίως τῶν δὲ ἀρχῆς εἰλη-
χότων τὸν χῶρον ἡ ἀρετὴ μαρτυρεῖται· μό-
νος γὰρ δὴ ἁπάσης γῆς τε καὶ θαλάσσης
οὗτος ὁ πόντος εὔξεινος ὀνομάζεται· εἴ-
περ τὴν πρὸς τοὺς ἐπιδημοῦντας τῶν ξέ-
νων· φιλοφροσύνην μαρτυροῦντος.

αὐτοῖς τοῦ ὀνόματος· εἴτε ὅτι τοιοῦτος ὁ χῶ-
ρος ἐστίν· ὥστε μὴ μόνον τοῖς ἐγχωρίοις τε
καὶ αὐτόχθοσιν· ἀλλὰ καὶ τοῖς ἁπανταχόθεν
εἰς αὐτὸν φοιτῶσι τὰς πρὸς τὸ ζῆν παρασ-
κευὰς ἀφθόνως χαρίζεσθαι· τοιαύτη γὰρ
ἡ φύσις τῆς χώρας· ὥστε πάντων τῶν τε πρὸς
τὴν ζωὴν ἀναγκαίων παμφόρος εἶναι·
καὶ μηδὲ τῶν παρ' ἑτέροις ἀγαθῶν ἀμοιρεῖν,
τῆς θαλάσσης αὐτοῖς ἰδίᾳ πανταχόθεν πορι-
ζούσης· τοιοῦτον δὲ ὁ πόντος τοῦ ἔθνους πάν-
τως, ὥσπερ ἄν τις αὐτοῦ μέρος ἐφ' ἑαυτοῦ
κατασκευάζηται τῶν ἄλλων προτερᾶν ἂν οἴ-
εσθαι· οὐδὲν ἧττον τῇ κοινῇ χρείσει τοῦ ἔ-
θνους. οἷον τις κορυφὴ πάσης τῆς περιοι-
κίδος τῶν ἄλλων· ἡ τοῦ μεγάλου Γρηγορίου
πόλις ἐστίν· ἣν βασιλεύς τις βουλόμενος
ὢν τὴν ἀρχὴν τοῖς ῥωμαίοις κρατυνομέ-
νων· καῖσαρ τοὔνομα· ἔρωτι καὶ πόθῳ τῆς
χώρας ἄλλοις· ἐπὶ τῷ ἰδίῳ ὀνόματι κα-
λεῖσθαι τὴν πόλιν ἠξίωσεν· ἀλλ' οὐδὲν ταῦτα
πρὸς τὸν σκοπὸν τὸν ἡμέτερον, ὥστε διὰ
τούτων οἴεσθαι σεμνότερον ἀποδεικνύειν
τὸν μέγαν ἐν ἁγίοις ἐκεῖνον· εἰ καρποῖς
βρύθει ἡ χώρα· ἡ πόλις κατασκευαῖς
κεκαλλώπισται· εἰ τῇ γείτονι θαλάσσῃ τὰ
πανταχόθεν πρὸς τὸ δοχεῖον κατεξουσίαν
εἰσάγεται· ἀλλ' οὐδὲ τῶν προγόνων τῆς

κατὰ σάρκα εὐγενείας· μνήμην ἐπὶ τοῦ
λόγου ποιήσομαι· πλούτου δὲ καὶ φιλοτι-
μίας· καὶ τὰς κοσμικὰς αὐτῶν περιφα-
νείας διηγούμενος· τί γὰρ ταῦτα συν-
τελέσει πρὸς ἔπαινον· τάφοι· καὶ στῆλαι·
καὶ ἐπιγράμματα· καὶ τὰ μεγάλα διηγήμα-
τα, πρὸς τὸν τοῦ κόσμου παντὸς ἑαυτὸν
ὑπεράραντα· ἄλλως δὲ· οὐδὲ δυνατὸν
ἐστὶν εἰς κοινωνίαν τῆς ἀθανασίας ἐκεί-
νους ἄγειν· ὧν τὴν συγγένειαν τῆς κατὰ
ψυχὴν ἀγχιστείας ἠρνήσατο· οἱ μὲν γὰρ ἐν
τῇ πλάνῃ τῶν εἰδώλων ἐματαιώθησαν· ὁ
δὲ πρὸς τὴν ἀλήθειαν ἀναμείψας· τῷ ἄ-
νω συγγενείᾳ διὰ τῆς πίστεως ἑαυτὸν εἰσ-
ποίησεν· ἀλλ' ὅπως μὲν, ἢ ἀπὸ τίνων
ἐγένετο· ἢ τίνα τὸ κατ' ἀρχὰς ᾤκησε πόλιν·
ὡς οὐδὲν ἡμῖν συντελοῦν τι πρὸς τὴν προ-
κειμένην παραλιπόντες διήγησιν· ἀρ-
χὴν δὲ ταύτης τῆς ἀφηγήσεως ληψόμεθα
ἣν ἐκεῖνος τοῦ κατ' ἀρετὴν βίου πεποίηται·
ἐπειδὴ γὰρ ἐν κομιδῇ νέῳ τῷ σώματι τῆς
φυσικῆς κηδεμονίας ἔρημος ἦν, τῶν
γονέων τελευτησάντων τὸν βίον· ὅτε ἁπα-
λῆς ἀφηλικίας οὔσης τοῖς πολλοῖς ἡ διά-
νοια· τῆς τοῦ καλοῦ κρίσεως ἁμαρτάνει·
ἔδειξεν. εὐθὺς παρ' αὐτὴν πρώτην· οἷος
ἐν τῷ τελείῳ τῆς ἡλικίας γενήσεται·

Καὶ καθάπερ τὰ εὐγενῆ τῶν βλαστημάτων·
ὅταν ἐκ πρώτης τῆς αὐξήσεως εἰς εὐθυτενῆ
ἀναδράμῃ τοὺς ὄρπηκας· προδείκνυσι
τοῖς γεωπόνοις διὰ τῆς ἁδρούσης ὥρας
τὸ εἰς ὕστερον κάλλος, τὸν αὐτὸν τρόπον
κἀκεῖνος· ὅτε τοῖς ἄλλοις ὑπ' ἀγνοίας πε-
ρισφαλής ἐστιν ἡ ψυχὴ πρὸς τὰ μάταια ἀ-
πε καὶ ἀνόμητα κατολισθαινούσης προ-
χείρως ὡς τὰ πολλὰ τῆς νεότητος, τότε
διὰ τῆς πρώτης τοῦ βίου αἱρέσεως, ἔδει-
ξεν ἐφ' ἑαυτοῦ τὸν Δαυὶδ ἀληθεύοντα· ὅτι
δίκαιος ὡς φοῖνιξ ἀνθήσει· μόνον γὰρ
δὴ τοῦτο τὸ δένδρον τελείῳ τῷ πάχει τῆς
κορυφῆς ἀπὸ τῆς γῆς ἀναφύεται· καὶ
τῆς κατὰ τὸ μῆκος ἐπιδιδοῦσα αὔξη-
σεως, οὐδεμίαν ἐπὶ τὸ πλάτος προσθή-
κην ἀπὸ τοῦ χρόνου δέχεται· οὕτω κἀ-
κεῖνος ἀπὸ τῆς πρώτης ἡλικίας ἀκμα-
στής, εὐθὺς τῇ αἱρέσει τοῦ βίου τέλειος
ἀνασχὼν καὶ ὑψίκομος· πάντων γὰρ
ἀποστὰς περὶ ὧν τὸ νέον ἐπτόηται· ἱπ-
πικῆς, κυνηγεσίων· καλλωπισμοῦ ἐνδυ-
μάτων· κυβείας· τρυφῆς· εὐθὺς ὅλος
τῆς τῶν ἀρετῶν κτήσεως ἦν· τὸ πρόσ-
φορον ἀεὶ τῇ παρούσῃ αὐτοῦ ἡλικίᾳ κα-
θεξῆς προαιρούμενος· γίνεται δὴ αὐ-

Τὸ πρῶτον τῆς κτήσεως τῶν ἀρετῶν ἡ περὶ τὴν
σοφίαν σπουδή· ταύτῃ δέ, συνείπεται κα-
θάπερ τις πῶλος συνεζευγμένος, ἡ σω-
φροσύνη· πρὸς ἀμφότερα δὲ συμμαχοῦσα
ἡ ἐγκράτεια· τὸ δὲ ἄτυφον αὐτῆς
αἱρετικόν· τῇ τῶν χρημάτων ὑπεροψί-
ᾳ συγκατορθοῦσθαι· οὐ γάρ ἐστιν ἄλλη τύ-
φου τε καὶ ὑπερηφανίας γόνιμος, εἰ μὴ τῆς
πλεονεξίας ἑαυτῇ τὰ τοιαῦτα πάθη συν-
εισαγούσης· καθάπερ δὲ τὸν πατέ-
ρα Ἀβραάμ· ὁ λόγος κατέχει τῆς
Χαλδαϊκῆς φιλοσοφίας ἐν ἐπιστήμῃ
γενόμενον· καὶ τὴν ἐναρμόνιόν τε
καὶ τεταγμένην τῶν ἄστρων κατανο-
ήσαντα θέσιν καὶ κίνησιν· ὑποβά-
θρᾳ χρήσασθαι τῇ περὶ ταῦτα γνώσει
πρὸς τὴν τοῦ ὑπερκειμένου ἀμυθοῦ θε-
ωρίαν· λογισάμενον· εἰ τὰ τῇ αἰσθή-
σει ληπτὰ τοιαῦτα τί ἂν εἴη τὰ ὑπὲρ αἴ-
σθησιν· καὶ οὕτω τοῦ ζητουμένου τυχεῖν·
οἷον ἐπαναβάντα τῆς ἔξω σοφίας· καὶ π-
νόμενον δι' αὐτῆς ὑψηλότερον· ὡς ἐπε-
προσεπιδίδωσι πρὸ τὸν τιμᾷ δι' αὐτῆς
τοῖς ἀλήπτοις· οὕτω καὶ ὁ μέγας οὗτος
τῇ ἔξω φιλοσοφίᾳ δι' ἐπιμελείας κα-
θομιλήσας· διὸ μὴ ὁ ἑλληνισμὸς τοῖς

πολλοῖς μεμαίωται· διὰ τοῦτον ὡς δῆ-
θεν πρὸς τὴν τοῦ χριστιανισμοῦ κατανόη-
σιν· καὶ καταλιπόντων τὴν πεπλανη-
μένην τῶν προτέρων θρησκείαν· ἐζήτει τὴν
τῶν ὄντων ἀλήθειαν· ἐξ αὐτῶν τῶν πε-
πονημένων τοῖς ἔξωθεν διδαχθεὶς
τὸ τῶν ἑλληνικῶν δογμάτων ἀσύστατον·
ἐπειδὴ γὰρ εἶδε πρὸς διαφόρους ὑπολήψεις
ἐν ταῖς περὶ τοῦ θείου δόξαις σχιζομένην
τὴν φιλοσοφίαν· ὁμοίως τὴν ἑλληνικὴν
καὶ τὴν βάρβαρον· καὶ τοὺς τῶν δογμάτων
προεστηκότας· οὔτε πρὸς ἀλλήλους συ-
μβαίνοντας· καὶ τὸ καθ' ἑαυτὸν ἕκαστον
κρατύνουσιν τῇ περινοίᾳ· τῶν λόγων φιλο-
νικοῦντας· τὸ ἴδιον μὲν ὥσπερ ἐν ἐμφυλί-
ῳ πολέμῳ ὑπ' ἀλλήλων ἀναιρεῖ· τὸ μὲν δ' ὡς
κατέλιπε· καταλαμβάνει δὲ τὸν ἔσω
τῷ λόγον τῆς πίστεως, τὸν οὐδὲ μᾶλλο-
γικῇ τινι περιεργίᾳ καὶ τέχνῃ καὶ πλο-
καῖς κρατυνόμενον· ἀλλὰ διὰ ἁπλότητος
ῥημάτων ὁμοτίμως πᾶσι καταγγελλό-
μενος· ὡς ἐν αὐτῷ τὸ ὑπὲρ τὴν πίστιν εἶναι,
τὸ πιστὸν ἔχει· εἰ γὰρ τοιοῦτον ἦν τὸ λεγόμε-
νον· ὡς τῇ τῶν ἀνθρωπίνων λογισμῶν δυνά-
μει καταλαμβάνεσθαι· οὐδὲν ἂν τῆς ἑλ-
ληνικῆς σοφίας διήνεγκεν· ἐκεῖνοι

γὰρ ὥσπερ ἂν καταλαμβάνειν μὲν ἰσχύσωσιν
ἐκεῖνο καὶ εἶναι δοξάζουσιν· ἐπειδὴ ἀμε-
τρίαστος ἐν λογισμοῖς ἂν ἡ φύσις τῆς
ὑπερκειμένης φύσεως ἢ καταλήψεως,
τούτου χάριν ἡ πίστις ἀντὶ τῶν λογισμῶν
γίνεται· τοῖς ὑπὲρ λόγον τε καὶ κατάληψιν
ἑαυτὴν ἐπεκτείνουσα· διὰ ταῦτα καθὼς
περὶ τοῦ Μωϋσέως φησὶν ἡ γραφή· ὅτι ἐ-
παιδεύθη πάσῃ σοφίᾳ τῶν Αἰγυπτίων.
οὕτως καὶ ὁ μέγας οὗτος διὰ πάσης ἐλ-
θὼν τῆς τῶν Ἑλλήνων παιδεύσεως· καὶ
γνοὺς τῇ πείρᾳ τῶν παρ' αὐτοῖς δογμάτων
τὸ ἀσθενὲς καὶ ἀσύστατον, μαθητὴς
τοῦ εὐαγγελίου καθίσταται, καὶ πρὶν μυ-
ηθῆναι διὰ τῆς μυστικῆς τε καὶ ἀναγεν-
νήσεως· οὕτω κατορθοῦ τὸν βίον
ὡς μηδένα ῥύπον ἐξ ἁμαρτίας ἐπὶ τὸ
λουτρὸν εἰσενέγκασθαι· περὶ τῆς δαι-
μονισθείσης ἑταιρίδος

Ἴσης δὲ αὐτῷ τῆς διαγωγῆς ἐν Αἰγύπ-
τῳ κατὰ τὴν Ἀλεξάνδρου πόλιν· εἰς ἣν ἐκ
ἡ πανταχόθεν συνέρρει νεότης τῶν
περὶ φιλοσοφίαν τε καὶ ἰατρικὴν ἐ-
σπουδακότων, χαλεπὸν ἦν τοῖς ὁμήλι-
ξι θέαμα· νέος ὑπὲρ τὴν πολιὰν ἐν
σωφροσύνῃ κοσμούμενος. ὅπερ γὰρ

καθαρῶς ὄντος ὁ δὴ παῖς μόνος, τῶν μολυνομέ-
νων ὄνειδος ἦν· ὡς ἂν οἷον ἀπολογία
πίσ εἴη τοῖς ἀκολάστοις· τὸ μὴ μόνους
αὐτοὺς τοιούτους εἶναι δοκεῖν· ἐπίνοια
τις δὲ ἐπιβουλῆς παρ' αὐτῶν ἐπισκευ-
άσθη· τοῦ μῶμόν τινα τῷ νέῳ τοῦ με-
γάλου περιτρίψασθαι· καὶ προκαλεῖται
παρ' αὐτῶν εἰς διαβολὴν ἐκείνου· γύ-
ναιον ἑταιρικὸν δὲ σχήματος, ἐπιτη-
δεία κατεγνωσμένον· τοῦ δὲ κατὰ τὸ
σύνηθες τῶν λογίων τῶν ἀνδρῶν ἐν μέσ-
ῳ τῷ σχήματι περί τινος τῶν κατὰ
φιλοσοφίαν συνδιασκοποῦντος· προ-
σεισι τὸ γύναιον ἀκκιζόμενόν τε καὶ
θρυπτόμενον· καὶ διὰ πάντων τὸ εἶναι
πρὸς αὐτὸν ἐν συνηθείᾳ δι' ὧν ἐφθέγγε-
τό τε καὶ ἐποίει σχηματιζόμενον· εἶ-
τα ἔλεγε τῶν μισθωμάτων ἀποστερεῖ-
σθαι· προστιθεῖσα καὶ τὰς ἀφορμὰς
ὑπαναιδείας, ὑπὲρ ὧν ἤτει αὐτὸ τὴν τῶν
μισθῶν ἀποστέρησιν· τῶν δὲ συνεγνω-
κότων αὐτῷ τὸν νέον ἀγανακτούντων
τε καὶ ὀργῇ κατὰ τοῦ γυναίου συγκινουμέ-
νων· οὔτε συνεταράχθη τοῖς ὑπὲρ αὐτοῦ
χαλεπαίνουσιν· οὔτε τι τοιοῦτον εἶπε
συκοφαντούμενος οἷον εἰκὸς τὸν ἀχθό-

μένων· οἱ μάρτυρες τοῦ υἱοῦ προσε-
καλέσατο· οὐχ ὅτι ἔχω τὸν μῶμον ἀπο-
σείσατο· οὔτε ἣν κακίαν τὸν καθ' ἑαυτοῦ συκοφαν-
τήσαντα μέμφων διήλεγξεν· ἀλλ' ἐν ἠρέμα
ἅπερ καὶ καθεστῶσι φωνῇ πρὸς τιμωροῦ-
σιν ἠθῶν ἀποταραφθείς· οὕτως ἔφη· δι-
άλυσον αὐτῇ τὸ ἀργύριον· ὡς ἂν μὴ πλεῖ-
ον διενοχλοῦσα τὴν προκειμένην τοῦ
λόγου σπουδὴν ἐπιταράσσοι· ἐπεὶ δὲ
μαθὼν παρ' αὐτῆς ἑταῖρ' εἶδος ὁ τοῦτο προ-
στεταγμένος ὅσον ᾔτει παρ' αὐτοῦ τὸ
ἀργύριον, ἑτοίμως ἀσμένως ἀπηριθμήσα-
το· καὶ πέρας εἶχε κατὰ τοῦ σώφρονος
ἡ ἐπιβουλὴ τοῖς ἀκολάστοις· καὶ ἦν
ἐν ταῖς χερσὶν ἤδη τῆς ἀτίμου τὸ κέρδος,
τὸ ἐπιτίμιον θεόθεν ἥ τε μαρτυρία τῆς
σωφροσύνης τοῦ νέου· καὶ τῆς τῶν ὁμι-
λίκων συκοφαντίας ὁ ἔλεγχος· ὁ μόνον
τοῦ ὑποδέξασθαι τῇ χειρὶ τὸ ἀργύριον·
πνεύματι δαιμονίῳ τρικυμωθεῖσα· καὶ
ἐρυχηθμὸν θηριώδει παρ' αὐτὴν ἀμιμήτως φω-
νήματα μυκήσασα· πίπτει κατὰ
τὸ μέσον τῶν συνειλεγμένων, θέαμα
φρικτόν τε καὶ φοβερὸν τοῖς παροῦσιν
ἀθεώτως γεγενημένη· τῶν τριχῶν τε δι-
ερριμμένων· καὶ ταῖς ἰδίαις χερσὶ σπαρα-

σσομένων· καὶ τῶν ὀφθαλμῶν ἀνεστρ-
αμμένων· καὶ τοῦ στόματος τὸν ἀ-
φρὸν ἀποπτύοντος· καὶ οὐ πρότερον
ἀνῆκε κατα[illegible] αὐτὴν τὸ δαιμόνιον,
πρὶν τὸν μέγαν ἐκεῖνον ἐπικαλέσασθαι
τὸν θεόν· καὶ ὑπὲρ αὐτῆς ἱλεώσασθαι· τοι-
αῦτα τῆς νεότητος τοῦ μεγάλου τὰ δι-
ηγήματα· ἄξια τῶν μετὰ ταῦτα ἐκ-
δεχόμενα αὐτοῦ τὰ προοίμια· καί-
τοι γε τὸ θαῦμα τοσοῦτόν ἐστιν· ὡς εἰ
καὶ μηδὲν ἦν ἕτερον ἐπὶ τούτοις εἰπεῖν
μηδένος τῶν ἐπ' ἀρετῇ διενεγκόντων,
ἐκ τούτου μόνου τὰ δευτερεῖα τῶν ἐπαί-
νων ἔχειν· πλούσιος νέος· ἐν ὑπερορίοις
διάγων· ἐν πολυανθρώπῳ πόλει τὴν δί-
αιταν ἔχων· ἐν ἡ διὰ τὸ κατ' ἐξουσίαν τῆς
ἡδονῆς σύζην τοῖς νέοις· ὁ μεῖζον ἦν ἱ-
καθαρότης τοῖς μὴ σωφρονοῦσιν· οὐ
πρὸς πολυπραγμονούσης τὸν νέον· οὐ
πρὸς παιδαγωγοῦντος τὴν καθ' ἡμέ-
ραν ζωήν· εἰς τοσοῦτον ἐπῆρεν ἑαυτὸν διὰ
τῆς θείας πρὸς ἀρετήν· ὡς τὸν τοῦ πάν-
τος ἔφορον μάρτυρα τῶν κινουμένων
ποιήσασθαι· τὸν ἐν τῇ πονηρᾷ πλήκτῃ τὴν
συκοφαντίαν τῆς γυναικὸς ἀπελέγξαν-
τα· καὶ πάντας ἐπιμονῇ ἐν μείζον

εἰς ἐπαίνων ὑπόθεσιν· πῶς δ' ἄν τις
αὐτῶν τοῦτον κατ' ἀξίαν θαυμάσειεν·
ὃς τῷ λόγῳ καταπαλαίσας τὴν φύσιν·
καὶ καθάπερ τι τῶν ὑποχειρίων ζώων
ὑποζεύξας, τῷ λογισμῷ τὴν νεότητα·
καὶ πάντων τῶν ἐπεγειρομένων φυσι-
κῶν παθημάτων, κρείττων γενόμενος·
καὶ τὸν πᾶσι τοῖς καλοῖς ἐπιφυόμενον
φθόνον καθ' ἑαυτοῦ κινήσας, καὶ τούτου
κρείττων ἐγένετο· μήτε πρὸς τὴν ἐπι-
βουλὴν τῶν ἑταίρων ἑαυτὸν διαναστή-
σας πρὸς ἄμυναν· καὶ τὴν ὑπὲρ τῆς
μήνιν ἐκείνοις πρὸς τὸν μῶμον ἀφορμή-
σας· τοῦ κατὰ τὸν δαίμονα πάθους
διὰ προσευχῆς ἐξελόμενος· τοιοῦτον
ἔγνωμεν διὰ τῆς ἱστορίας τὸν Ἰωσήφ·
ὧ προὔκειτο μὲν κατέχουσιν ἂν ἢ πει-
τὴν γυναῖκα τοῦ δεσπότου παρανομί-
α· αὐτῆς ἐκείνης ἐπιμανείσης τῷ νέῳ·
ὁ μάρτυς τῶν πολεμουμένων, ἀνθρώπων
οὐδείς· τὸν θεῖον γὰρ ὀφθαλμὸν, τῶν γι-
νομένων ἔφορον εἶχε. τὸ δόξαι κακὸς
εἶναι πρὸ τοῦ γενέσθαι προείλετο. τῶν
κακούργων ὑποστάς· ἢ κακοῦργος γενό-
μενος· ἀλλ' ἔστι τι ταύτῃ καὶ πλεῖον τῆς
ἱστορίας καυχήσασθαι· τὸ γὰρ ἴσον ἐστὶν
εἰς ἀναστροφὴν τοῦ μιάσματος τὸ πε-

τῆς μοιχείας ὅρος· καὶ τὸ ἀκούειν ἐμβλαβὲς τὸ
μὴ πολλὴν μεμελημένῳ τὸν μῶμον ἔχειν· ὅτοι-
μων ἐπῶν, κινδύνους πως ἐκ τῶν μώμων οὐ-
κ ἦν· φονεύσασα πέραν μᾶλλον τῆς τιμῆς ἑαυ-
τὴν τὴν ἐξ ἁμαρτίας ἡδονὴν καθ' ἑαυτὴν
εἶναι κρίνασα· ἢ παρήλασε τὸν Ἰωσὴφ τῇ
μεγαλοψυχίᾳ τοῦ θαύματος ἢ πάντως οὐ-
κ ἂν δευτέροις κεῖσθαι· ἀλλὰ τὸ μὲν προ-
οίμιον τοῦ λόγου, τοιοῦτον· ἐπεὶ δὲ πᾶσαν
παίδευσιν τῆς ἔξω σοφίας ἐπιδραμών·
ἐπέτυχε Φιρμιλιανῷ τινὶ τῶν εὐπατρι-
δῶν Καππαδόκῃ· ὁμοιοτρόπῳ κατὰ τὸ
ἦθος· ὡς ἔδειξεν ἐκεῖνος τῷ μετὰ ταῦτα βί-
ῳ, κόσμος τῆς ἐκκλησίας· τῶν Και-
σαρέων γενόμενος· καὶ τὸν σκοπὸν τοῦ ἰδί-
ου βίου φανερὸν τῷ φίλῳ ἐποίησεν· ὡς εἴ-
η πρὸς τὸν θεὸν μελετῶν· καὶ τὴν ἐκείνου σχο-
λὴν ἔγνω, ἐπεὶ τὴν αὐτὴν ἐπιθυμίαν συ-
μβαίνουσαν· καταλιπόντες πᾶσαν τὴν πε-
ρὶ τὴν ἔξω φιλοσοφίαν σπουδήν· προσ-
φοιτῶσι τὸν χρόνον ἐκεῖνον τῷ τῆς τῶν χριστι-
ανῶν φιλοσοφίας καθηγουμένῳ· Ὠρι-
γένης δὲ οὗτος ἦν, οὗ πολὺς ἐπὶ τοῖς γραμ-
μασι λόγος· δείκνυσι καὶ διὰ τούτου· οὐ
μόνον τὸ φιλομαθὲς καὶ φιλόπονον· ἀλ-
λὰ καὶ τὸ κατεσταλμένον ἐν τῷ ἤθει
καὶ μέτριον· τοσαύτης γὰρ σοφίας ἀνάπλε-

ὡς ὤν· ἐπιπροσχήσασθαι διδάσκαλος ὁ πρ-
τὰ θεῖα πολλὰ μαθημάτων οὐκ ἀνάξιο-
ς· καὶ διαγαγὼν παρὰ τῶν διδασκάλων
χρόνον τοῖς μαθήμασι συγγενόμενος· πολ-
λῶν τῶν παρακατεχόντων αὐτὸν ἐ-
πὶ τῆς ἀλλοδαπῆς· καὶ παρ' αὐτοῖς ἀξι-
ούντων μένειν· πάντων προτιμοτέ-
ραν τὴν ἐνεγκοῦσαν αὐτὸν ποιησάμενος·
ἐπὶ τὴν πατρίδα πάλιν ἐπανήεις· τὸν
παντοδαπὸν πλοῦτον τῆς σοφίας τε καὶ
τῆς γνώσεως ἐπαγόμενος· ὃν καθάπερ
τις ἔμπορος ἐν ταῖς ἐξωτικαῖς σπουδαῖς· πᾶ-
σι προσομιλῶν τοῖς εὐδοκίμοις ἐνεπο-
ρεύσατο. καίτοι γε τοῦ δικαίως τὰ πράγ-
ματα κρίνοντι· οὐδὲ τοῦτο μικρὸν πρὸς
πως εἰς ἀρίδηλον ἔνδοξον· τὸ πόλεως πάσ-
ης ἱκετηρίαν ἐκ κοινοῦ γενομένην κ(αὶ)
πάντων τῶν ἐν αὐτῇ λογάδων τὴν εἰς
τὸ πρὸς αὐτοῖς καταμεῖναι τὸν ἄνδρα
σπουδὴν ὑπερεῖδε ποτέ· ἐπιδημούντων
αὐτοῖς ἀρχόντων· τὴν εἰς αὐτὸ τοῦτο προ-
θυμίαν παραδέξασθαι· οἷς πάντως σκο-
πὸς ἦν μεῖναι παρ' αὐτοῖς τὸν μέγαν ἐκεῖ-
νον καθάπερ οἰκιστὴν ἀρετῆς, καὶ νο-
μοθέτην ἐσόμενον· ἀλλὰ φαίνεται παν-
ταχόθεν πᾶς πρὸς τὸν τῦφον ὕλας· εἰ-
δὼς ἀρχὴν τῶν ὡς τὰ πολλὰ τοῦ κατα-

κακίαν μισοῦν· τὸ καθ' ὑπερεκφαμίαν μνημο-
νευόμενον πάθος· ὥσπερ τινὰ λιμένα τὴν
ἡσυχίαν ἐπὶ τῆς πατρίδος μετῄει μόνον·
πάντως δὲ τοῦ ἔθνους πρὸς τὸν ἄνδρα
μείποντος· καὶ πάντων προσδεχομένων
δημοσιεύειν ἐν κοινοῖς συλλόγοις τὴν παι-
δευσιν· ὡς ἂν τινὰ καρπὸν σχοίη τῶν μα-
κρῶν πόνων τὴν ἐπ' αὐτοῖς εὐδοκίμησιν·
εἰδὼς ὁ μέγας ἐκεῖνος· ὡς οὐ προσήκει τῇ
ἀληθεῖ φιλοσοφίᾳ παρ' αὐτῶν οἰκειοῦσ-
θαι τὸν δημοσιεύεσθαι· ὡς ἂν μή που
τε φιλοτιμίᾳ τινὶ τὴν ψυχὴν τρωθείη·
δεινὸς γάρ ἐστι τῶν ἀκουόντων ὁ ἔπαινος
τύφῳ τινὶ καὶ φιλοδοξίᾳ, τῆς ψυχῆς ὑποχαυ-
νῶσαι τὸν τόνον· τούτου χάριν ἐπίδειξιν
ποιεῖται τὴν σιωπήν· ἔργῳ δεικνὺς τὸν
ἐγκείμενον θησαυρὸν οὐχὶ ἐν κενοῖς· καὶ τὴν
καταγορὰν θορύβων· καὶ καθόλου τῆς
ἐν ἄστει διαγωγῆς ἑαυτὸν χωρίσας· ἐνησχο-
λεῖτο μόνῳ, συνὼν ἑαυτῷ καὶ δι' ἑαυτοῦ
τῷ θεῷ· μακρὸν πάντως τοῦ κόσμου· καὶ
τῶν ἐν αὐτῷ λόγον ποιούμενος· οὐ ματαί-
ας πολυπραγμονῶν, οὐκ ἀρχὰς ἐξε-
τάζων· οὐ πῶς διοικεῖται τὰ τῶν κοινῶν
διεξιόντος ἀκούων· ἀλλ' ὅπως ἂν ἡ ψυχὴ
δι' ἀρετῆς τελειωθείη, τὴν φροντίδα
ποιούμενος· πρὸς τοῦτο τὴν σπουδὴν συνε-

πείνετο πάντα τὸν βίον καὶ τὰ ἐν βίῳ αὐτοῦ πρά- α
γματα χαίρειν ἐάσας· ἄλλος τις οὗτος ἦν
τοῖς καθ' ἡμᾶς μωϋσῆς, πρὸς τὰ ἐκεί-
νου θαύματα τὴν ὁμοίαν ἅμιλλαν ἔχων·
ἐξῆλθον ἀμφότεροι τοῦ ταραχώδους τούτου
ς περιηχημένου βίου μωϋσῆς καὶ γρηγόρι-
ος· κατὰ τὸν ἴδιον ἑκάτερος χρόνον ἐφ'
αὐτὸν ἰδιάσαντες· ἕως ἐνεφάνισθη ἐκ θεο-
φανείας ἀμφοτέροις ἐγένετο, τοῦ καθα-
ροῦ βίου τὸ κέρδος· ἀλλὰ μωϋσῆς μὲν τὴν φι-
λοσοφίαν, καὶ γαμετὴν συνεφείλκετο· γρηγό-
ριος δὲ σύνοικον ἑαυτῷ μόνην τὴν ἀρετὴν
ἐποιήσατο· τούτοις μωϋσῆς κατὰ ταῦτα τοῖς ὁμ[?] ἔχον-
τος ἐν ἀμφοτέροις· πέρας γὰρ τῶν ἀμφο-
τέρων τῆς τῶν πολλῶν ἀναχωρήσεως ἦν,
τὸ καθαρθῆναι τῆς ψυχῆς ὀφθαλμὸν κατὰ μόνας
καὶ τὰ θεῖα μυστήρια· κρίνειν ὃς ἐπὶ τῷ τὴν
ἀρετὴν ἐκλέπειν[?] ἐπισταμένῳ· τῶν τε ἐφ'
τούτῳ μᾶλλον ὅμοιος δι' ἅπασαν θείας τε πομω[?]-
το· τῷ πρὸς τὴν μόνιμον καὶ συγκεχωρη-
μένην κατανοῶν τι τῶν ἡδονῶν μεθ' οἷς τι ὁμ[?]·
ἀπὸ τῶν ταύτης ὑπεραρθέντι· καὶ μὲν δὲ μεσάνδε[?]
δωκότι καὶ θεῷ αὐτοῦ πάροδον τῇ ὑλικῇ παρρη-
σίᾳ θείᾳ + περὶ τῆς αὐτοῦ χειροτονίας:
ἀεὶ δὴ μου δὲ κατὰ τὸν χρόνον ἐκεῖνον τῆς
ἀνασι[?]ῶν ἐκκλησίας καθηγουμένου· ὁ
θεόθεν [illegible] τοὺς προγνώσει διοικητὰς διῳ[?]

μος ἦν· καὶ πᾶσαν ποιούμενος σπουδὴν·
ὅπως ὑποχείριον λαβὼν τὸν μέγαν γρηγόρι-
ον εἰς ἐκκλησίας ἀρχὴν ἀγάγοι· ὡς ἂν μὴ
τοσοῦτον ἀγαθὸν ἀργόν τε καὶ ἀνόνητον πα-
ραδράμοι τὸν καιρόν· μᾶλλον δὲ οὗτος τῆς ὁρμῆς
τοῦ ἱερέως αἰσθόμενος, λανθάνειν ἐμη-
χανᾶτο· ἄλλοτε πρὸς ἄλλην ἐξ ἡμέραν μεθι-
στάμενος· ἐπεὶ δὲ πᾶσαν καθεὶς πεῖραν
ὁ πολὺς ἐκεῖνος φαίδιμος· καὶ πᾶσῃ μη-
χανῇ τε καὶ ἐπινοίᾳ χρώμενος· οὐχ οἷός
τε ἦν προσαγαγεῖν τῇ ἱερωσύνῃ τὸν ἄν-
δρα, μυρίοις ὄμμασι τὸ μὴ ἁλῶναι ποτε τῇ
χειρὶ τοῦ ἱερέως προφυλαττόμενον· καὶ ἦν
ἐφάμιλλος ἡ σπουδὴ ἀμφοτέροις· τοῦ μὲν
ἑλεῖν ἐπιθυμοῦντος· τοῦ δὲ ἀποφυγεῖν τὸν
διώκοντα· ὁ μὲν γὰρ ᾔδει τῷ θεῷ προσά-
ξων ἱερὸν ἀνάθημα· ὁ δὲ ἐδεδοίκει μὴ
τι γένηται αὐτῷ, πρὸς φιλοσοφίαν ἐμπόδι-
ον· οἷόν τι φορτίον τῆς ἱερωσύνης ἢ φρον-
τὶς ἐπαχθεῖσα τῷ βίῳ· τούτου χάριν ὁ ἐρμη-
νεὺς θειοτέρας περὶ τὴν προκειμένην σπου-
δὴν ἐπαρθεὶς ὁ φαίδιμος· οὐδὲν προσχὼν
τῷ μεταξὺ διαστήματι ὥσπερ ἀπὸ τοῦ γρη-
γορίου διελέγετο, τριῶν ἡμερῶν ἐκείνου ἀ-
πέχοντος· ἀλλὰ πρὸς τὸν θεὸν ἀναβλέψας·
ς εἰπὼν ὁμοίως ἑαυτόν τε κἀκεῖνον ὑπὸ
τῆς ὥρας ἐκείνης ὑπὸ τοῦ θεοῦ καθορᾶσθαι.

ἀντὶ χειρὸς ἐπιτάττει τῷ Γρηγορίῳ τὸν λόγον·
ἀφιερώσας τῷ θεῷ, τὸν σωματικῶς οὐ
παρόντα· καὶ ἀποκληρώσας αὐτῷ τὴν
πόλιν ἐκείνην· ἣν συνέβη μέχρι τοῦ τό
τε χρόνου οὕτω τῇ πλάνῃ τῶν εἰδώλων
κατέχεσθαι· ὥστε ἀπείρων ὄντων τῶν οἰ
κούντων αὐτήν τε τὴν πόλιν καὶ περίοι
κον· μὴ πλείους εὑρεθῆναι τοὺς ἑπτακαί
δεκα· τοὺς παραδεδεγμένους τὸν λό
γον τῆς πίστεως· οὕτω τοίνυν ὑπεισελθὼν τὸν
ζυγὸν κατ' ἀνάγκην· πάντων μετὰ ταῦτα
τῶν νομίμων ὑπ' αὐτοῦ τελεσθέντων· καὶ
βραχὺ χρόνον αἰτησάμενος παρ' αὐτοῦ τὴν
ἱερωσύνην ἐπινεύσαντος πρὸς κατανό
ησιν τῆς κατ' αὐτὸ μυστηρίων ἀκριβείας·
οὐκέτι καθώς φησιν ὁ ἀπόστολος σαρκὶ καὶ
αἵματι προσανέχεσθαι ᾤετο δεῖν· ἀλλὰ
θεόθεν ἐπείγετο μαθεῖν αὐτῷ τὴν τῶν κρυ
φίων φανέρωσιν· τοῦ προτέρου κατε
θάρσει σε τῷ τοῦ λόγου κηρύγματι· πρὶν
διά τινος ἐμφανείας ἐκκαλυφθῆναι τὴν
ἀλήθειαν· σκοπούμενος παρ' αὐτῷ, ποτὲ παν
νυχον περὶ τοῦ λόγου τῆς πίστεως· καὶ ποι
ούς ἀνακινῶν λογισμούς· ἦσαν γὰρ
δὴ καὶ τότε τινὲς οἱ τὴν ἀσεβῆ διδασκα
λίαν παραχαράττοντες· διὰ τῆς κακοθανο

πήπτοντος τῶν ἐπιχειρημάτων· ἀμφίβολον ποι
οῦντες πολλάκις καὶ τοῖς συνετοῖς τὴν
ἀλήθειαν· ὑπὲρ οὗ ποτε διαγρυπνοῦντι αὐ
τῷ· καὶ φροντίζοντι, φαίνεταί τις καθ' ὕπαρ
ἐν ἀοιδίμῳ τῷ σχήματι· γηραλέος τὸ εἶδος·
ἱεροπρεπὴς τῇ καταστολῇ· τοῦ ἐνδύμα
τος· πολλὴν ἐπισημαινόμενον τὴν ἀρετήν· τῇ
περὶ τὸ πρόσωπον χάριτι· καὶ τῇ κατα
στάσει τοῦ σχήματος· τὸν δὲ καταπλαγέν
τα τὴν ὄψιν διαναστῆναί τε τῆς εὐνῆς· καὶ
ὅστις εἴη μαθεῖν· καὶ ὑπερτίμου ἤκοι·
ἐκείνου δὲ καταστείλαντος αὐτοῦ τὴν τα
ραχὴν τῆς διανοίας ἐν ἠρεμαίᾳ φωνῇ· καὶ
εἰπόντος θείῳ προστάγματι ἐφῆκαι
αὐτῷ τῶν ἀμφισβητουμένων παρ' αὐτοῦ
χάριν· ὡς ἂν ἐκκαλυφθείη τῆς εὐσεβοῦς
πίστεως ἡ ἀλήθεια· θαρσήσαντε πρὸς τὸν
λόγον καὶ ἐλέγξαι πρὸς αὐτὸν μετά τινος
χαρᾶς καὶ ἐκπλήξεως· εἶτα ἐκείνου κα
τευθῦναι τὴν χεῖρα προτείναντος· καὶ οἷον
ὑποδεικνύοντος αὐτῷ διὰ τῆς τῶν δακτύ
λων ἐνθείας τὸ ἐκ παλαιγείου φαινόμενον·
συμπεριαγαγεῖν τούτον τῇ ἐνθείᾳ τῆς χει
ρὸς τὸ ἴδιον νεῦμα· καὶ ἰδεῖν ἀντιπρό
σωπον τῷ ὀφθέντι ἕτερον θεαμα ἐν
μακρῷ τῷ σχήματι· κείμενον ἢ κατὰ ἄνω·

πάλιν δὲ καταπλαγέντα, συγκλιθῆναι πε-
πόρρω ἑαυτὸν τοῦ προσώπου· καὶ ἀμηχα-
νεῖν τῷ θεάματι· μὴ φέροντα τοῖς ὀφ-
θαλμοῖς τὴν ἐμφάνειαν· καὶ γὰρ δὴ τὸ πα-
ράδοξον τῆς ὀπτασίας ἐν τούτῳ μάλιστα
ἦν· ὅτι νυκτὸς οὔσης βαθείας φῶς τοῖς
ὀφθεῖσιν αὐτῷ συνεξέλαμψεν· ὥσπερ
τινὸς ἐξαπτομένης λαμπάδος· ἐπεὶ
οὖν οὐχ οἷός τε ἦν φέρειν τοῖς ὀφθαλμοῖς
τὴν ἐμφάνειαν, ἤκουσε διαλόγου τινὸς τῶν
ὀφθέντων αὐτῷ· πρὸς ἀλλήλους τὸν πε-
ρὶ τοῦ ζητουμένου λόγον διεξιόντων· δι' ὧν
οὐ μόνον ἐπαιδεύθη τὴν ἀληθῆ γνῶσιν τῆς
πίστεως· ἀλλὰ καὶ διὰ τῶν ὀνομάτων τὰ πρό-
σωπα φανέντα ἐγνώρισεν· ἑκατέρου αὐ-
τῶν διὰ τῆς οἰκείας προσηγορίας ἀνακα-
λοῦντος τὸν ἕτερον· ἀκοῦσαι γὰρ λέγεται
παρὰ τῆς ἐν γυναικείῳ φανείσης τῷ σχή-
ματι· παρακαλούσης τὸν εὐαγγελιστὴν
Ἰωάννην φανερῶσαι τῷ νέῳ, τὸ τῆς ἀ-
ληθείας μυστήριον· ἐκεῖνον δὲ εἰπεῖν ἕ-
τοιμος ἔχειν καὶ τοῦτο τῇ μητρὶ τοῦ κυρίου χα-
ρίσασθαι, ἐπειδὴ τοῦτο φίλον αὐτῇ· καὶ
οὕτως εἰπόντα τὸν λόγον συμμετρόν τε
καὶ εὐπερίγραπτον, πάλιν μεταστῆναι τῶν
ὄψεων· τὸν δὲ παραχρῆμα τὴν θείαν

61

ἐκείνην μυσταγωγίαν γράμμασιν ἐνθέμενον μνήμῃ
καὶ κατ' ἐκείνην μετὰ ταῦτα κηρύσσειν ἐν τῇ
ἐκκλησίᾳ τὸν λόγον· καὶ τοῖς ἐφεξῆς· ὥσ-
περ τινὰ κλῆρον τὴν θεόσδοτον ἐκείνην δι-
δασκαλίαν καταλιπεῖν· δι' ἧς μυσταγωγεῖ-
ται μέχρι τοῦ νῦν ὁ παρ' ἐκείνοις λαὸς πά-
σης αἱρετικῆς κακίας διαμείνας ἀπεί-
ρατος· τὰ δὲ τῆς μυσταγωγίας ἐκείνης ῥήματα
ταῦτά ἐστιν· εἷς θεὸς ὁ πατὴρ λόγου ζῶντος
σοφίας ὑφεστώσης καὶ δυνάμεως ἰδίου·
τέλειος, τελείου γεννήτωρ· πατὴρ υἱοῦ μο-
νογενοῦς· εἷς κύριος· μόνος ἐκ μόνου· θεὸς
ἐκ θεοῦ· χαρακτὴρ καὶ εἰκὼν θεότητος·
λόγος ἐνεργός· σοφία τῆς τῶν ὅλων
συστάσεως περιεκτική, καὶ δύναμις
τῆς ὅλης κτίσεως ποιητική· υἱὸς ἀλη-
θινός, ἀληθινοῦ πατρός· ἀόρατος ἀοράτου·
καὶ ἀθάνατος ἀθανάτου· καὶ ἀΐδιος
ἀϊδίου· ἓν πνεῦμα ἅγιον· ἐκ θεοῦ τὴν ὕπαρξιν
ἔχον· καὶ δι' υἱοῦ πεφηνός· δηλαδὴ τοῖς
ἀνθρώποις· εἰκὼν τοῦ υἱοῦ, τελείου τελεία· ζωὴ
ζώντων καὶ αἰτία· ἁγιότης ἁγιασμοῦ
χορηγός· ἐν ᾧ φανεροῦται θεὸς ὁ πατὴρ ὁ ἐπὶ
πάντων καὶ ἐν πᾶσι· καὶ θεὸς υἱός· ὁ διὰ
πάντων, τριὰς τελεία· δόξῃ καὶ ἀϊδιό-
τητι καὶ βασιλείᾳ μὴ μεριζομένη· οὔτε

ση(μείωσαι)

οὐ κτιστὸν τὸ ἢ δοῦλον ἐν τῇ τριάδι· οὔτε ἐπεί-
σακτον· ὡς πρότερον μὲν οὐχ ὑπάρχον ὕστε-
ρον δὲ ἐπεισελθόν· οὔτε γὰρ ἐνέλιπέ ποτε
υἱὸς πατρί, ἢ υἱῷ πνεῦμα· οὔτε ηὐξήθη μονὰς
εἰς δυάδα· καὶ δυὰς εἰς τριάδα· ἀλλὰ ἄ-
τρεπτος καὶ ἀναλλοίωτος· ἡ αὐτὴ τριὰς
ἀεί· οὕτω δὲ φίλον περὶ τούτου πεισθῆναι
ἀκούειν τῆς ἐκκλησίας ἐν ᾗ τὸν λόγον ἐ-
κήρυττε· παρ' οἷς αὐτὰ τὰ χαράγματα τῆς
μακαρίας ἐκείνης χειρός· εἰς ἔτι καὶ
νῦν διασώζεται· ταῦτα οὐχὶ πρὸς τὰς θεο-
τεύκτους ἐκείνας πλάκας ἁμιλλᾶται τῇ
μεγαλοφυΐᾳ τῆς χάριτος; ἐκείνας λέγω τὰς
πλάκας, ἐν αἷς ἡ τοῦ θείου θελήματος
ἐνετυπώθη νομοθεσία; ὡς γάρ φησι τὸν
μωϋσέως ὁ λόγος ἔξω τοῦ φαινομένου
γενόμενον· καὶ ἐντὸς τῶν ἀοράτων ἀδύ-
των· τῇ ψυχῇ καταστάντα· τοῦτο γὰρ ὁ γνό-
φος αἰνίττεται· μυηθῆναί τε τὰ θεῖα μυ-
στήρια· καὶ δι' ἑαυτοῦ τῆς θεογνωσίας πάν-
τας τοὺς λαοὺς καθηγήσασθαι, τὴν αὐτὴν ἔστιν
οἰκονομίαν καὶ ἐπὶ τοῦ μεγάλου γρηγορίου
κατιδεῖν· ὡς, ὄρος μὲν ἦν οὐκ αἰσθητὸν τὸν γε-
ώλοφον· ἀλλὰ τὸ ὕψος τῆς τῶν ἀληθινῶν
δογμάτων ἐπιθυμίας· γνόφος δέ, τὸ τοῖς
ἄλλοις ἀχώρητον θέαμα· δέλτος δὲ ἡ ψυ-

χή· τὰ δὲ ἐν ταῖς πλαξὶ γράμματα· ἡ τοῦ
ὀφθέντος φωνή· δι' ὧν ἀπολαύων αὐτός τε
καὶ τοῖς παρ' ἐκείνου μυσταγωγουμένοις
ἐγένετο, ἡ τῶν μυστικῶν φανέρωσις· ἐπεὶ
τοίνυν παρρησίας πλήρης καὶ θάρσους· διὰ
τῆς ὄψεως ἐκείνης πληρωθεὶς ἐγένετο· κα-
θάπερ τις ἀθλητὴς ἀρκοῦσαν πρὸς τοὺς
ἄθλους ἐμπειρίαν τε, καὶ δύναμιν ἐν παι-
δοτριβείῳ κτησάμενος, θαρσῶν ἀποδύε-
ται πρὸς τὸ στάδιον καὶ πρὸς τοὺς ἀντιπά-
λους κομίζεται· τὸν αὐτὸν τρόπον ὁ πάντα
καθ' ἑαυτὸν μελέτῃ, καὶ τῇ συμμαχίᾳ τῆς
ἐπιφανείσης αὐτῷ χάριτος· ἱκανῶς τὴν
ψυχὴν ἀλειψάμενος· οὕτως ἀντιλαμβάνε-
ται τῶν ἀγώνων· οὐ γὰρ ἄλλο τι χρὴ κα-
λεῖν ἢ ἀγῶνας καὶ ἄθλους πάντα τὸν
κατὰ τὴν ἱερωσύνην αὐτοῦ βίον· ἐν ᾗ
πᾶσαν διὰ τῆς πίστεως, τὴν τοῦ ἀντικει-
μένου κατηγωνίσατο δύναμιν :-

περὶ τοῦ νεοκωρου

υθεὶς γὰρ ἀπὸ τῆς ἐσχατιᾶς ἑαυτὸν ἀναρτή-
σας· καὶ πρὸς τὴν πόλιν τὴν ὁρμὴν ἔ-
χων ἦν· ἔδει τῷ θεῷ τὴν ἐκκλησίαν συστή-
σασθαι· ἐπειδὴ ἔγνω πάντα τὸν χῶρον τῇ
τῶν δαιμόνων ματαιότητι κατακρατούμενον·
καὶ τοῦ μὲν ἀληθινοῦ θεοῦ ναὸν οὐδαμοῦ κα-

πεσκευασμένον. πεπληρωμένην δὲ
πᾶσαν τὴν πόλιν καὶ τὴν περιοικίδα
ναῶν τε καὶ ἱερῶν καὶ ἀφιδρυμάτων· παν-
τὸς τοῦ ἔθνους ταύτην ἔχοντος τὴν σπου-
δήν· ὅπως ἂν πάντα μεμηνῇ τῶν εἰδώλων ἤ-
ταὶ ἱερὰ καλλωπίζοιτο· καὶ παραμένῃ τοῖς
ἀνθρώποις ἡ εἰδωλομανία· πομπαῖς καὶ τελε-
ταῖς καὶ τοῖς ἐναγισμοῖς μιάσμασι κρα-
τυνομένη· καθάπερ τις ἀρχαιότης γε-
ννάδος τῶν κρατούντων τῆς παρ' αὐταῖς ἐξου-
σιμπολλακεῖς· δι' ἐκείνου τὸ ὑποχείριον γί-
νεται οὕτως καὶ ὁ μέγας οὗτος ἁπάντων τῶν
δαιμόνων τῆς ἀριστείας ἄρχεται· διέρ-
χόμενος δὲ τὴν ἀπὸ τῆς ἐσχατιᾶς ἐπὶ τὴν
πόλιν ὁδόν· ἑσπέρας καταλαμβάνοισ νοσ κ(αὶ)
ὄμβρου μετ' ὑετοῦ συνέχοντος· ἐν τοῖς ἱε-
ροῦ τινος γίνεται μετὰ τῶν ἑπομένων αὐ-
τῷ· τὸ δὲ ἱερὸν ἐκεῖνο τῶν ἐπισήμων ἦν
ἐν τῶν τῆς φανερὰ τῶν θεραπευομένων
δαιμόνων ἐπιφοιτήσεσι τοῖς νεωκόροις ἐ-
γίνετο· μαντικῆς τινος καὶ χρησμῳδίας
παρ' αὐτῶν ἐνεργουμένης· εἰσελθὼν δὲ
τῷ ἱερῷ μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ· τὰ μὲν δαι-
μόνια παραχρῆμα τῇ ἐπικλήσει τοῦ Χριστοῦ·
κατεπτόησε· τῷ δὲ τύπῳ τοῦ σταυροῦ τὸν με-
μολυσμένον ταῖς κνίσαις ἀέρα καθα-

γνίσας· διήγαγε κατὰ τὸ σύνηθες αὐτῷ τὴν
νύκτα πᾶσαν ἐν προσευχαῖς τε καὶ ὕμνοις
θείοις διαγρυπνήσας· ὥστε μετασκευασθῆ-
ναι εἰς προσευχῆς οἶκον τὸν ἐβδελυγμένον τό-
πον ἐν δαιμόνων λύθροις καὶ τοῖς ἀφιδρύμα-
σι· τοῦτον δὲ τὸν πρὸ πόνον τῆς νυκτὸς αὐ-
διαναπαθείσης· εἶχε τὴν πόλιν κατὰ τὸν ὄρθρον
τῆς ἐπὶ τὰ πρόσω πορείας· τοῦ δὲ νεω-
κόρου προσάγοντος τὴν συνήθη θεραπεί-
αν τοῖς δαίμοσιν, εἶπεν ἐπιφανέντα
φασὶν αὐτῷ τὰ δαιμόνια ἀπαυτομαυτοῖς
τὸ ἱερὸν εἶναι, διὰ τὸν ἐν αὐτῷ καταμεί-
ναντα· τὸν δὲ καθαρσίοις τισὶ καὶ θυσίαις
χρώμενον· ἐπιχειρεῖν διὰ τούτων πάλιν τὸν
ναὸν εἰσοικίσαι τὰ δαιμόνια· ὡς δὲ ἐπᾶ-
σαν αὐτοῦ πεῖραν προσάγοντος ἀπρακτος
ἦν ἡ σπουδή· οὐδαμοῦ κατὰ τὸ σύνηθες
ὑπακουσάντων αὐτῷ τῶν δαιμόνων τῇ
κλήσει· τὸ τεθυμένος καὶ ὀργῇ διαναστὰς
καταλαμβάνει τὸν μέγαν ἐκεῖνον ὁ νεω-
κόρος, πάντα ἀπειλῶν τὰ δεινότατα·
τοῖς ἄρχουσιν εἰσαγγέλλειν· καὶ ἐπιχειρεῖ κα-
τ' αὐτοῦ κεχρῆσθαι· καὶ βασιλεῖ καταμη-
νύειν τὴν τόλμαν· ὅτι δὴ Χριστιανὸς ὢν·
θεοῖς ἐχθρὸς βουλόμενος ἐντὸς τῶν ἀ-
νακτόρων γενέσθαι· οὐ τὴν εἴσοδον αὐτοῖς
ἀράσθαι τὴν ἐν τοῖς ἱεροῖς ἐνεργοῦσαν

ὅπως κτιστόν τι ἢ δοῦλον ἐν τῇ τριάδι· οὔτε ἐπα-
σακτόν· ὡς πρότερον μὲν οὐχ ὑπάρχον ὕστε-
ρον δὲ ἐπεισελθόν· οὔτε γὰρ ἐνέλιπέ ποτε
υἱὸς πατρί, ἢ υἱῷ πνεῦμα· οὔτε ηὐξήθη μονὰς
εἰς δυάδα· καὶ δυὰς εἰς τριάδα· ἀλλ'
ἄτρεπτος καὶ ἀναλλοίωτος· ἡ αὐτὴ τριὰς
ἀεί· οὕτω δὲ φίλον περὶ τούτου πεισθῆναι
ἀκούειν ὡς τῆς ἐκκλησίας ἐν ᾗ τὸν λόγον ἐ-
κήρυττε· παρ' οἷς αὐτὰ τὰ χαράγματα τῆς
μακαρίας ἐκείνης χειρός· εἰς ἔτι καὶ
νῦν διασώζεται· ταῦτα οὐχὶ πρὸς τὰς θεο-
τεύκτους ἐκείνας πλάκας ἁμιλλᾶται τῇ
μεγαλοφυΐα τῆς χάριτος; ἐκείνας λέγω τὰς
πλάκας, ἐν αἷς ἡ τοῦ θείου θελήματος
ἐνετυπώθη νομοθεσία; ὡς γάρ φησι τὸν
μωϋσέως ὁ λόγος ἔξω τοῦ φαινομένου
γενόμενον· καὶ ἐντὸς τῶν ἀοράτων ἀδύ-
των· τῇ ψυχῇ καταστάντα· τοῦτο γὰρ ὁ γνό-
φος αἰνίττεται· μαθεῖν τε τὰ θεῖα μυ-
στήρια· καὶ δι' ἑαυτοῦ τῆς θεογνωσίας πάν-
τας τοὺς λαοὺς καθηγήσασθαι, τὴν αὐτὴν ἐστὶ
οἰκονομίαν καὶ ἐπὶ τοῦ μεγάλου γρηγορίου
κατιδεῖν· ᾧ, ὄρος μὲν ἦν οὐ καὶ ἀθητὸν τῶν
γεωλόφου· ἀλλὰ τὸ ὕψος τῆς τῶν ἀληθινῶν
δογμάτων ἐπιθυμίας· γνόφος δέ, τὸ τοῖς
ἄλλοις ἀχώρητον θέαμα· δέλτος δὲ ἡ ψυ-

χή· τὸ δὲ ἐν ταῖς πλαξὶ γράμματα· ἢ τοῦ
ὀφθέντος φωνή· δι' ὧν ὑπὸ τῶν αὐτῷ τε
καὶ τοῖς παρ' ἐκείνου μυσταγωγουμένοις
ἐγένετο, ἢ τῶν μυστηρίων φανερώσεις· ἐπεὶ
ποιμὴν παρρησίας τινὸς καὶ θάρσους· διὰ
τῆς ὄψεως ἐκείνης πλήρης ἐγένετο· κα-
θάπερ τις ἀθλητὴς ἀρκοῦσαν πρὸς τοὺς
ἄθλους ἐμπειρίαν τε καὶ δύναμιν ἐν παι-
δοτριβείου κτησάμενος, θαρσῶν ἀποδύε-
ται πρὸς τὸ στάδιον καὶ πρὸς τοὺς ἀντιπά-
λους κομίζεται· τὸν αὐτὸν τρόπον ὁ τῇ τε
καθ' ἑαυτὸν μελέτῃ, καὶ τῇ συμμαχίᾳ τῆς
ἐπιφανείσης αὐτῷ χάριτος· ἱκανῶς τὴν
ψυχὴν ἀλειψάμενος· οὕτως ἀντιλαμβά-
νεται τῶν ἀγώνων· οὐ γὰρ ἄλλο τι ἔχει ἢ κα-
λεῖν ἢ ἀγῶνας καὶ ἄθλους πάντα τὸν
κατὰ τὴν ἱερωσύνην αὐτοῦ βίον· ἐν ᾗ
πᾶσαν διὰ τῆς πράξεως, τὴν τοῦ ἀντικει-
μένου κατηγωνίσατο δύναμιν:—

περὶ τοῦ νεοχώρου +

υθεὶς γὰρ ἅπαξ τῆς ἐσχατιᾶς ἑαυτὸν ἀναστή-
σας· καὶ πρὸς τὴν πόλιν τὴν ὁρμὴν ἐ-
χων ἐν ᾗ· ἔδει τῷ θεῷ τὴν ἐκκλησίαν συστή-
σασθαι· ἐπειδὴ ἔγνω πάντα τὸν χῶρον τὴν
τῶν δαιμόνων ἀπάτῃ κατακρατούμενον·
καὶ τοῦ μὲν ἀληθινοῦ θεοῦ ναὸν οὐδαμοῦ κα-

πεσκευασμένον· ὡς δὲ πλήρη ἑώρα μὲν ἤδη
πᾶσαν τὴν πόλιν καὶ τὴν περιοικου-
μένων τε καὶ ἱερῶν καὶ ἀφιδρυμάτων· τῶν
πρὸς τοῦ ἔθνους ταύτην ἐχόντων τὴν σπου-
δήν· ὅπως ἂν τὰ τεμένη τῶν εἰδώλων καὶ
τὰ ἱερὰ καλλωπίζοιτο· καὶ παραμένη τοῖς
ἀνθρώποις ἡ εἰδωλομανία· πομπαῖς καὶ τελε-
ταῖς καὶ τοῖς ἐπιχωρίοις μιάσμασι κρα-
τυνομένη· καθάπερ τις στρατιώτης γε-
νναῖος τῷ κρατοῦντι τῆς παρατάξεως
συμπολεμεῖ· δι' ἐκείνου τὸ ὑποχείριον γί-
νεται· οὕτως καὶ ὁ μέγας οὗτος ἀπάντων τῶν
δαιμόνων τῆς ἀριστείας ἄρχεται· διερ-
χόμενος γὰρ τὴν ἀπὸ τῆς ἐσχατιᾶς ἐπὶ τὴν
πόλιν ὁδόν· ἑσπέρας καταλαβούσης κώμην κα-
ὶ ὄμβρου σφοδροτέρου συνέχοντος· ἐν τοῖς ἱε-
ροῦ τινος γίνεται μετὰ τῶν ἑπομένων αὐ-
τῷ· τὸ δὲ ἱερὸν ἐκεῖνο τῶν ἐπισήμων ἦν
ἐν ᾧ τῆς φανερᾶς τῶν θεραπευομένων
δαιμόνων ἐπιφοιτήσεως τοῖς νεωκόροις ἐ-
γίνετο· μαντικῆς τινος καὶ χρησμῳδίας
παρ' αὐτῶν ἐνεργουμένης· ἐπελθὼν δὲ
τῷ ἱερῷ μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ· τὰ μὲν δαι-
μόνια παραχρῆμα τῇ ἐπικλήσει τοῦ Χ(ριστο)ῦ
κατεπτόησε· τῷ δὲ τύπῳ τοῦ σταυροῦ τὸν με-
μολυσμένον ταῖς κνίσαις ἀέρα καθα-

γνίσας· διήγαγε κατὰ τὸ σύνηθες αὐτῷ τὴν
νύκτα πᾶσαν ἐν προσευχαῖς τε καὶ ὑμνῳ-
δίαις διαγρυπνήσας· ὥστε μετασκευασθῆναι
εἰς προσευχῆς οἶκον τὸν ἐβδελυγμένον τό-
πον ἐπὶ νομίμῳ λύθρῳ καὶ τοῖς ἀφιδρύμα-
σι· τοῦτον δὲ τὸν τρόπον τῆς νυκτὸς αὐτῷ
διανυχθείσης· εἴχετο πάλιν κατὰ τὸν ὄρθρον
τῆς ἐπὶ τὰ πρόσω πορείας· τοῦ δὲ νεω-
κόρου προσάγοντος τὴν συνήθη θεραπεί-
αν τοῖς δαίμοσιν· εἰπεῖν ἐπιφανέντα
φασὶν αὐτῷ τὰ δαιμόνια ἀδύνατον αὐτοῖς
τὸ ἱερὸν εἶναι· διὰ τὸν ἐν αὐτῷ καταμεί-
ναντα· τὸν δὲ καθαρσίοις τισὶ καὶ θυσίαις
χρώμενον· ἐπιχειρεῖν διὰ τούτων πάλιν τὸν
ναὸν εἰσοικίσαι τὰ δαιμόνια· ὡς δὲ πᾶ-
σαν αὐτοῦ πεῖραν προσάγοντος ἀπράκτως
ἦν ἧσσον δή· οὐδαμοῦ κατὰ τὸ σύνηθες
ὑπακουσάντων αὐτῷ τῶν δαιμόνων τῇ
κλήσει· τότε θυμοῦ καὶ ὀργῆς διάπλεως
καταλαμβάνει τὸν μέγαν ἐκεῖνον ὁ νεω-
κόρος, πάντα ἀπειλῶν τὰ δεινότατα·
ς τοῖς ἄρχουσιν εἰσαγγέλλειν· καὶ χεῖρας κα-
τ' αὐτοῦ κεχρῆσθαι· καὶ βασιλεῖ καταμη-
νύειν τὴν τόλμαν· ὅτι δὴ Χριστιανὸς ὤν·
ς θεοῖς ἐχθρὸς τολμήσειεν ἐντὸς τῶν ἀ-
νακτόρων γενέσθαι· οὐ τὴν εἴσοδον μόνον ἐπ-
αρᾶσθαι τὴν ἐν τοῖς ἱεροῖς ἐνεργοῦσαν

δύναμιν· καὶ μὴ κεκωλῦσθαι ἐγχωριάζειν τοῖς τό-
ποις κατὰ τὸ σύνηθες τὴν μαντικὴν τῶν
δαιμόνων ἐνέργειαν· τοῦ δὲ τὸν προστάτην
καὶ αἴτιον δὲ τούτων τοῦ νεωκόρου θυμὸν ἐμ-
περιέχοντι φρονήματι καταμαθόντος·
ϗ τοῦ ἀληθινοῦ θ(εο)ῦ τὴν συμμαχίαν ἀνώτερον προ-
ιαμένου ταῖς ἀπειλαῖς· καὶ λέγοντος
τοσοῦτον πεποιθέναι τῇ δυνάμει τοῦ ὑπερ-
μαχοῦντος αὐτῷ· ὥστε κατεξουσίαν ἔχειν
ἀπελαύνειν αὐτοὺς ὅθεν ἂν εἰκὸς λέξαι· καὶ
εἰσοικίζειν οἷς ἂν θέλῃ τόποις· καὶ τὰς
ἀποδείξεις ἐν ἑτοίμῳ ἤδη παρέχειν ὑπισ-
χνουμένου, θαυμάσαντα τὸν νεωκόρον
ϗ καταπλαγέντα τὸ μέγεθος τῆς ἐξουσί-
ας· ἀπαιτῆσαι τοῦτον δεῖξαι τὴν δύναμιν·
προκαλέσασθαι καὶ πάλιν ἐντὸς εἰσοικίσαι
τοῦ ἱεροῦ τὰ δαιμόνια· ἀκούσαντα δὲ ταῦ-
τα τὸν μέγαν ἐκεῖνον· ἀπορρῆξαί τι τοῦ
βιβλίου τμῆμα βραχὺ καὶ δοῦναι τούτῳ
τῷ νεωκόρῳ προστακτικήν τινα φωνὴν
κατὰ τῶν δαιμόνων χαράξαντα· ἦν δὲ
τὰ γράμματα ὡσαύτως τῆς λέξεως ἔχοντα·
Γρηγόριος, τῷ Σατανᾷ· εἴσελθε· λαβόντα
δὲ τὸν νεωκόρον, ἀναθεῖναι τῷ βωμῷ τὸ
βιβλίον· εἶτα προσαγαγόντα τὰς συνή-
θεις αὐτοῖς κνίσας καὶ τὰ μιάσματα,
πάλιν ἰδεῖν· ἅπερ ἑώρα τὸ πρότερον πρὶν

ἐξοικισθῆναι τοῦ εἰδωλίου τοὺς δαίμονας·
τούτων δὲ γενομένων· ἔννοιαν αὐτὸν λαβεῖν
τοῦ θείου εἶναι τινὰ παρὰ τοῦ Γρηγορίου
τὴν δύναμιν· δι᾽ ἧς ἐφάνη τῶν δαιμόνων
ἐπικρατέστερος· καταλαβόντα δὲ κατὰ
σπουδὴν πάλιν αὐτόν· πρὶν ἐν τῇ πόλει γε-
νέσθαι· μαθεῖν ἀξιῶσαι παρ᾽ αὐτοῦ τὸ μυ-
στήριον· καὶ τίς ὁ θ(εὸ)ς ἐκεῖνος, ὁ τὴν τῶν
δαιμόνων φύσιν ὑποχείριον ἔχων· εἰπόν-
τος δὲ δι᾽ ὀλίγου τοῦ μεγάλου τὸ τῆς εὐσεβεί-
ας μυστήριον, οἰηθῆναι τὸν νεωκόρον οἷον εἰ-
κὸς τὸν τῶν θείων ἀμύητον· καὶ μικρότε-
ρον οἰηθῆναι τῆς περὶ θ(εο)ῦ ὑπολήψεως·
τὸ πεισθῆναι διὰ σαρκὸς ἀνθρώποις πεφηνέ-
ναι τὸ θεῖον μυστήριον· τοῦ δὲ μὴ λόγοις
εἰπόντος τὴν περὶ τούτου πίστιν κρατύ-
νεσθαι· τοῖς δὲ τῶν γενομένων θαυμά-
σι τὸ πιστὸν ἔχειν· ζητῆσαί τι παρ᾽ αὐτοῦ
θαῦμα τὸν νεωκόρον ἰδεῖν, ὡς προσαχθῆ-
ναι διὰ τοῦ γενομένου, πρὸς τὴν τῆς πίστε-
ως συγκατάθεσιν· ἐνθάδε δὴ τὸ πάντων
ἀπιστότατον λέγεταί τε θαῦμα πεποιηκέ-
ναι τὸν μέγαν ἐκεῖνον· ἐπιζητοῦντος
δὴ γὰρ τοῦ νεωκόρου, λίθον τινὰ τῶν
κατ᾽ ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ προφαινομένων,
διὰ χειρὸς ἀνθρωπίνης κινηθῆναι, ἐνδυνα-
μένου· διαμονῆς τῆς κατὰ τὴν φύσιν

δυνάμενος προστάγματι τοῦ Γρηγορίου πρὸ
ἕτερον μετατεθῆναι χῶρον· μὴ δὲ ἀναβα-
λλόμενον τὸν μέγαν ἐκεῖνον· εὐθὺς προστά-
ξαι καθάπερ ἐμψύχῳ τῷ λίθῳ· μεταβῆναι
πρὸς ἐκεῖνον τὸν τόπον· ὃν ὁ νεωκόρος
ὑπέδειξε· τούτου δὲ γενομένου, παραχρῆ-
μα πιστεῦσαι τῷ λόγῳ τὸν ἄνδρα. καὶ πάντα
γένος· οἰκίαν· καταλιπόντα· γαμετήν·
παῖδας· φίλους· ἱερωσύνην· ἑστίαν· κτή-
ματα· ἀντὶ πάντων τῶν προσόντων αὐ-
τῷ ποιήσασθαι· τὸ συνεῖναι τῷ μεγάλῳ·
καὶ συμμετέχειν τῶν πόνων αὐτῷ· καὶ τῆς
θείας ἐκείνης φιλοσοφίας τε καὶ παιδεύ-
σεως· σιγάτω πρὸς ταῦτα πᾶσα τεχνι-
κὴ τῶν λογογράφων ἐπίνοια, πᾶς ἐπαυξή-
σεις τῶν θαυμάτων διάττιμος ἐν πορείας
ἐπὶ τὸ μεῖζον ἐξαίρουσα· οὐ γὰρ τοιοῦτον ἐ-
στὶν ἐν τοῖς εἰρημένοις τὸ θαῦμα· ὥστε τῇ
δυνάμει τοῦ λέγοντος ἔλαττον ἢ μεῖζον
ἑαυτοῦ γενέσθαι· πῶς γὰρ εἰ τῶν τεράτων εἰ-
ρημένα πρὸς θεοῦ κινηθέντος τῷ θαύματι·
πῶς δ' ἄν τις ἐλαττώσειε τοῖς ἀκούουσιν
ἐπὶ τὸ γεγονὸς τὴν ἔκπληξιν· λίθον ἀφι-
ανος τὸν λίθον τοῖς δεδουλωμένοις τοῖς
λίθοις· λίθος, κῆρυξ τῆς θείας πίστεως
καὶ ὁδηγὸς γίνεται τοῖς ἀπίστοις εἰς σωτηρίαν·

ιδ

88

οὐ φωνῇ τινι καὶ λόγῳ τὴν θείαν δύνα-
μιν κηρύξαντος, ἀλλ' οἷς ἐποίει ἐνδεικνὺς τὸν
θεὸν τὸν ὑπὸ Γρηγορίου καταγγελλόμενον·
ὡς πᾶσα κατὰ τὸ ὁμότιμον ἡ ὑποχείριος
πείθεται κτίσις· οὐχ ὅσον αἰσθητικὸν μό-
νον καὶ ἔμπνουν καὶ ἔμψυχον· ἀλλ' εἴ τι καὶ
τούτων ἐστὶν ἐκτός· οὕτω γὰρ λέγεται τοῦ
θεράποντος δρᾶν ἐπὶ τὰ πράγματα· ὡς οὐκ ἀ-
μοιροῦντα τῆς αἰσθήσεως· ποία γὰρ ἀκο-
ὴ τοῦ λίθου· ποία τῆς τοῦ κελευομένου αἰ-
σθησις· πῶς δύναμις ἐν αὐτῷ μεταβατική·
ποία μελῶν τε καὶ ἄρθρων διασκευή· ἀλλὰ
πάντα καὶ τὰ τοιαῦτα τῷ λίθῳ τοῦ κελεύ-
οντος ἡ δύναμις γίνεται· πρὸς ἣν ἰδὼν ὁ νε-
ωκόρος ἐκεῖνος, εὐθὺς τὴν γινομένην ἐπὶ
πλάνην τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ἀπάτην τῶν δαι-
μόνων ἐν ᾗ ἐστί τε καὶ ἐβδελύξατο· διὰ τῶν
τῶν δούλων γεγενημένων, τὸ ἄφραστον τῆς
τοῦ δεσπότου δυνάμεως λογισάμενος· εἰ
γὰρ τοσαύτη τοῦ δούλου ἡ δύναμις· ὡς ῥήματι
κινεῖν τὰ ἀκίνητα· καὶ προστάγματι
κεχρῆσθαι κατὰ τῶν αἰσθητῶν καὶ τοῖς
ἀψύχοις διακελεύεσθαι· πόσην δύναμιν εἰ-
κὸς τὸν δεσπότην τοῦ παντὸς ἔχειν νοῆσαι· οὗ τῷ
θελήματι ὕλη καὶ κατασκευή· αὐτοῦ τε τοῦ
κόσμου καὶ τῶν ἐν αὐτῷ πάντων· καὶ τῶν ὑ-
πὲρ τοῦτον ὄντων ἐγένετο· ἐντεῦθεν ὁμε-

γας τῆς κατὰ τῶν δαιμόνων ἀριστείας ἀρξά-
μενος· καὶ οἷόν τι τρόπαιον κατὰ τῶν νι-
κηθέντων τὸν νεωκόρον περιαγόμενος,
προκαταπλήξας φήμῃ τὸ ἔθνος· οὕτως
ἦν μεγάλης πεποιθήσεώς τε καὶ παρρησίας
εἰς τὴν πόλιν εἰσήλαυνεν· οὐχ ἁμάξαις καὶ
ἵπποις καὶ ἡμιόνοις καὶ τῷ πλήθει τῶν
παρεπομένων ἐγκωμιάζων· ἀλλὰ ταῖς
ἀρεταῖς ἐν κύκλῳ δορυφορούμενος·
πανδημεὶ δὲ προχυθέντων τῶν οἰκητό-
ρων τοῦ ἄστεος· ὡς ἐπὶ τιμῇ καινοῦ θεά-
ματος ἱστορίαν· καὶ πάντων ἰδεῖν προθυ-
μουμένων τίς ἐκεῖνός ἐστιν ὁ Γρηγόριος·
ὃς ἄνθρωπος ὢν τῶν νομιζομένων εἶναι θεῶν
καθάπερ τις βασιλεὺς ἐξουσίαν ἔχει τῷ προ-
στάγματι φέρων καὶ ἄγων κατὰ τὸ δοκοῦν
ὅπου περ ἂν θέλῃ τοὺς δαίμονας· εἰσοι-
κίζων τε καὶ ἐξοικίζων ὥσπερ ἀνδρά-
ποδα· καὶ τὸν θεραπευτὴν ἐκείνων φέ-
ρει καθάπερ ἐν ἐξουσίᾳ τινὶ δουλωσάμενος·
ὑπερειδόντα μὲν τῆς τιμῆς ἐν ᾗ τὸ πρό-
τερον ἦν· τῶν δὲ προσόντων πάντων τὴν
μετ' αὐτοῦ διαγωγὴν ἀλλαξάμενον· τοιαύ-
τῃ δὲ γνώμῃ πάντων προσδεχομένων αὐ-
τὸν πρὸ τοῦ ἄστεος· ἐπειδὴ κατ' αὐτοὺς ἐ-
γένετο· πάντων εἰς ἐκεῖνον ἀτενῶς ἀ-

ποβλεπόντων· καθάπερ ὕλην ἄψυχον
παριὼν τοῖς ἀνθρώποις· πρὸς οὐδένα τῶν
ἐντυγχανόντων ἐπιστρεφόμενος· καὶ
κατ' εὐθεῖαν ἐπὶ τὴν πόλιν βαδίζων· πο-
λὺ μᾶλλον αὐτοὺς εἰς ἔκπληξιν ἤγαγεν ὑπὲρ
τὴν φήμην τοῖς ὁρῶσι φαινόμενος·
τὸ γὰρ πρῶτον εἰσελαύνοντα τῇ πόλει μεγά-
λῃ· μηδὲ μιᾶς τοιαύτης συνηθείας αὐ-
τῷ προϋπαρχούσης· ἔπειτα μὴ καταπλα-
γῆναι δῆμον τοσοῦτον ἐπ' ἐκεῖνον
συνειλεγμένον· ἀλλ' οἷον δι' ἐρήμου βαδί-
ζοντα πρὸς ἑαυτὸν μόνον καὶ πρὸς τὴν
ὁδὸν ἀποβλέπειν· πρὸς οὐδένα τῶν πε-
ρὶ αὐτὸν ἠθροισμένων ἐπιστρεφόμενον·
τοῦτο ὑπὲρ τὴν ἐν τῷ λίθῳ θαυματοποι-
ίαν τοῖς ἀνθρώποις ἐδόκει· τούτου χάριν ὀλίγων
ὄντων καθὼς ἐν τοῖς φθάσασιν εἴρηται
τῶν πρὸ τῆς ἐπιστασίας καταδεξαμένων
τὴν πίστιν αὐτοῦ τῆς πόλεως τὴν ἱερωσύ-
νην τιμωμένης· οὕτως εἰσῄει· στενοχωρού-
μενος ἁπανταχόθεν τοῖς παραπέμπου-
σιν· ἐπεὶ δὲ πάντων εὐθὺς ὅ τε τῆς φιλο-
σοφίας ἥπτετο· καθάπερ τινὸς ἄχθους
ἑαυτὸν ἠλευθέρωσε· καὶ ποιεῖ ἡ μὲν αὐτῷ τῶν
πρὸς τὴν ζωὴν ἀναγκαίων οὐδέν. οὐκ ἀγρός·
οὐ τόπος· οὐκ οἰκία· ἀλλὰ πάντα ἦν αὐ-

τῷ καὶ ἑστίᾳ καὶ πλοῦτος· ὡς οὖν τῆς με
πόλεως ἐν τοῖς ἡμῶν· οἶκος δὲ αὐτῷ πρὸς
ἀνάπαυσιν οὐδαμοῦ· οὔτε τῆς ἐκκλησίας,
οὐκ ἴδιος· θορυβουμένων τῶν περιέρ-
των· καὶ ὅπως ἂν καταχθείη· καὶ προσ-
τίθει τὴν σκέπην ὅθεν ἄροι διαπορούντων,
πρὸς ταῦτα ἔφη πρὸς αὐτοὺς ὁ διδάσκαλος·
ὥσπερ ἔξω τῆς τοῦ θεοῦ σκέπης ὄντων δὴ
ἀπορούντων ὅπου χρὴ διαναπαῦσαι τὰ σώ-
ματα· μικρὸς μὲν οἶκος ὁ θεὸς εἶναι
δοκεῖ· εἴπερ ἐν αὐτῷ ζῶμεν καὶ κινούμε-
θα καὶ ἐσμέν· ἡ στενοχωρία δὲ τῆς οἰκί-
ας σκέπης· καὶ ζητεῖ γε παρὰ τοῦτο καταγώ-
γιον ἄλλο· εἷς οἶκος ἢ μὲν ἀποδιασπουδῆς
ὁ ἑκάστου ἴδιος· ὁ διαρρέων οἰκοδομού-
μενος καὶ εἰς ἴσος ἀνατεινόμενος· τοῦτο
λυπεῖ τὸ μόνον· μὴ τὸ τοιοῦτον ἡμῖν οἰ-
κητήριον ἀπαρασκεύαστον ἦ· αἱ γὰρ τῶν τι-
μίων τοίχων περιβολαί, τοῖς ἐν ἀρετῇ ζῶσι,
κέρδος οὐ φέρουσι· μᾶλλον δ' ἂν εἰκότως
ὑπὸ τῶν ἐν κακίᾳ μολυνομένων· ἡ τῶν τοί-
χων χρεία σπουδάζοιτο· διό τοι πρὸς κάλυ-
μμα πολλάκις τῶν κρυπτῶν τῆς αἰσχύνης
ὁ οἶκος γίνεται· οἷς δὲ διὰ φρενὸς ὁ βίος σπου-
δάζεται, οὐκ ἔχουσι μοι τοίχοι ὅτι περικαλύ-
ψουσι· ταῦτα δὲ πρὸς τοὺς συνόντας διεξῆ-

ὄντος· ἐπεὶ γάρ τις τῶν ἐπισήμων ἀνὴρ γέ-
νει καὶ πλούτῳ καὶ τῇ λοιπῇ δυναστείᾳ τοῖς
πρώτοις ἐνάριθμος ὤν· μεσόσμιος ὁμό-
μαι τῷ ἀνδρί· ὡς εἶδε πολλοὺς περὶ τὴν αὐ-
τὴν σπουδὴν προθυμουμένους ὅπως
ἂν τοῖς οἰκείοις οἴκοις τὸν ἄνδρα δέξοι-
το· φθάσας τοὺς ἄλλους, ἔφθασε πιέζει τὴν
χεῖρα ἑαυτοῦ· παρακαλῶν ἐπιξενωθῆναι
τὸν μέγαν· καὶ τιμῆσαι τῇ εἰσόδῳ τὸν οἶ-
κον· ὡς ἂν σεμνότερός τε καὶ ἀοίδιμος
τῷ μετὰ ταῦτα γένοιτο μέσῳ, τοῦ χρόνου καὶ
τοῖς ἐφεξῆς τὴν μνήμην τῆς τοιαύτης
τιμῆς, παραπεμπόντος· ἐπεὶ δὲ καὶ ἄ-
λλοι πολλοὶ συνδραμόντες περὶ τῶν ὁμοί-
ων ἱκέτευον· δίκαιον εἶναι κρίνας δοῦναι τὴν
χάριν τῷ προκαταρξαμένῳ· τοῖς ἄλλοις διὰ
τῆς τῶν λόγων φιλοφροσύνης ἀπαντήσας
τε καὶ ἀντιτιμήσας, παρ' αὐτῷ προλαβόν-
τι καταγίνεται· εἰ δὲ διηγηματική τίς ἐστι
ἡ κατὰ σκεῦος τῶν περὶ αὐτὸν λόγων
ἡ ἱστορία· καὶ οὐκ ἔχει τὰς ἐκ περιμονίας τι-
μὰς ἐφευρισκομένας τοῖς πράγμασι μέ-
τ' αὐξήσεις ἐκ σοφίας τοῦ ἡμετέρου πα-
ραλείπομεν τοῦ λόγου· γένοιτο ἂν καὶ αὐ-
τῇ τοῖς ὀρθῶς τὰ πράγματα κρίνουσιν
οὐ μικρὰ μαρτυρία τοῦ μὴ δεῖν δι' ἐπαίνων

ἐκπλήττεσθαι τῶν μνημονευομένων τὰ θαύ-
ματα· ἀλλ' ἀρκεῖν τὴν μνήμην τῶν κα-
τ' αὐτῶν πραγμάτων πρὸς τελειότα-
τον ἔπαινον· οἷον τι κάλλος αὐτοφυὲς
ἐπὶ προσώπου οὐδὲ μιᾶς περιεργί-
ας κομμωτικῆς τέχνης ἐπανθιζόμενον·
ὃν τινὰ δὲ τῶν προκατηχημένων τὸν
λόγον ἐν ὀλίγῳ τῷ ἀριθμῷ· πρὶν παρελ-
θεῖν τὴν ἡμέραν καὶ ἐν δυσμαῖς γενέσθαι
τὸν ἥλιον· τοσοῦτοι παρ' αὐτὴν πρὸς τὴν
συντυχίαν προσετέθεντο, ὥστε πρὸς σύ-
ναμμα λαοῦ τὸ πλῆθος τῶν πεπιστευκό-
των ἱκανῶς ἔχειν· ὄρθρος, καὶ πάλιν ἐπὶ θύ-
ρας ὁ δῆμος ἐπὶ τὸ αὐτό· καὶ γυναῖκες
καὶ παῖδες καὶ τὸ γηραιὸν τῆς ἡλικίας,
οἷς τισιν ἢ ἐκ δαιμονώντων, ἢ ἐξ ἄλλης τι-
νος ἐπηρείας συμφορὰ περὶ τὸ σῶμα·
οἷς μέσοις ἐκεῖνος πρὸς τὴν ἑκάστου
συνειλεγμένων χρείαν ἁρμοδίως τῇ
δυνάμει τοῦ πνς μεριζόμενος· κηρύ-
ττων· συνεχέτ' αἴζων· νουθετῶν· διδάσ-
κων· ἰώμενος· τοῦτο δὴ γὰρ μάλιστα προ-
σῆγε τοὺς πολλοὺς τῷ κηρύγματι· ὅτι συνεζευγ-
μένην ἡ ὄψις τῇ ἀκοῇ· καὶ δι' ἀμφοτέρων
τῆς θείας δυνάμεως ἐπεχάριτεν αὐτῷ τὰ
γνωρίσματα· τὴν μὲν γὰρ ἀκοὴν ὁ λόγος

τὰς δὲ ὄψεις, τὰς περὶ τοῖς ἀσθενοῦσιν
ἐξέπληττε θαύματα· ὅπερ οὖν, παρεκα-
λεῖτο· ὁ μὲν ὡς ἐσωφρονίζετο· ὁ γηραιὸς,
τοῖς καθήκουσι λόγοις προσδέχεσθαι τὰς οἰ-
κείως ἔχειν· οἱ κρατοῦντες τοῖς ὑποχειρί-
οις φιλανθρώπως προσφέρεσθαι· ὁ πενόμενος,
ἐν αὐτῷ πλούτῳ εἶναι τὴν ἀρετὴν ἐδιδάσκε-
το· ἡ ὃς πᾶσι πρόκειται κατ' ἐξουσίαν ἀνηκτί-
σις· ὁ τῷ πλούτῳ κομῶν· καταλλήλως
ἐνουθετεῖτο οἰκονόμος εἶναι τῶν προσόντων,
οὐ κύριος διδασκόμενος· γυναιξὶ τὰ πρόσ-
φορα· παισὶ τὰ σύμμετρα· πατράσι τὰ
πρέποντα νέμων· καὶ πάντα πᾶσι γινό-
μενος· τοσοῦτον ἑαυτῷ λαὸν ἀθροίσας τῇ
συνεργίᾳ τοῦ πνς παρεστήσατο· ὥστε πρὸς
ναοῦ κατασκευὴν ὁρμῆσαι· τῶν τῶν χρή-
μασί τε καὶ σώμασι πρὸς τὴν σπουδὴν ὑ-
πουργούντων· οὗτός ἐστιν ὁ ναὸς ὁ μέχρι
τοῦ παρόντος δεικνύμενος· ὃν ὁ μέγας
ἐκεῖνος εὐθὺς ἐπιστὰς· οἷόν τινα θεμέλιον
καὶ κρηπῖδα τῆς ἰδίας ἱερωσύνης προ-
κατεβάλετο· θείᾳ τινὶ ῥοπῇ καὶ συνεργί-
ᾳ κρεῖττον ἢ περὶ ὅσας τὸ ἔργον· ὡς τὰ μὲν
ταῦτα μαρτυρεῖται χρόνων· σεισμοῦ
γάρ ποτε βαρυτάτου τῇ πόλει ἐν τοῖς κα-
θ' ἡμᾶς χρόνοις γεγενημένου· καὶ πάντων

δεῖν μικροῦ ἄρδην ἀπολωλότων, τῶν
τε δημοσίων καὶ τῶν ἰδιωτικῶν οἰκο
δομημάτων ἐρειποθέντων· μόνος ἔμει
νεν ὅμως ὁ ναὸς ἐκεῖνος ἀρραγής τε καὶ ἄσειστος·
ὡς καὶ διὰ τοῦτο φανερὸν εἶναι· μεθ' οἵ
ας δυνάμεως ὁ μέγας ἐκεῖνος τῶν κατ' αὐ
τῶν πραγμάτων ἀντελαμβάνετο· ἀλλὰ
ταῦτα μὲν πολλοῖς ὕστερον χρόνοις εἰς
μαρτυρίαν τῆς τοῦ μεγάλου πίστεως, πα
ρὰ τῆς θείας ἀπεδείχθη δυνάμεως· τό
τε δὲ τοῖς ἀποστολικοῖς καὶ θαύμασι· τό
τε κατὰ τὴν πόλιν καὶ τὴν περίοικον ἅ
πασαν τῶν ἐκπεπληγμένων· καὶ τὸ τό
σων παρ' αὐτοῦ λεγόμενόν τε καὶ γινόμενον·
θείᾳ δυνάμει πράττεσθαί τε καὶ λέγεσθαι
πεπιστευκότων· οὐδὲ τῶν ἰδιωτικῶν
ἀμφισβητημάτων ἄλλο τι δικαστήριον
ᾤοντο εἶναι αὐτοῖς κυριώτερον· ἀλλὰ
πᾶσα κρίσις καὶ πᾶσα δυσδιεξόδευτος
πραγμάτων πλοκή· ταῖς ἐκείνου συμ
βολαῖς διελύετο· ἐντεῦθεν εὐνομία τε
καὶ εἰρήνη κοινή τις καὶ πᾶσι, καὶ τοῖς κα
θ' ἕκαστον διὰ τῆς ἐκείνου χάριτος ἦν· καὶ
πολλὴ τῶν ἀγαθῶν ἡ ἐπίδοσις ἰδίᾳ τε καὶ
κοινῇ· μηδὲ μιᾶς κακίας· τὴν πρὸς
ἀλλήλοις ἐπικοπτούσης ὁμόνοιαν· οὐ

κἀκαιρονδὰν ἴσως τὴν εἰ μιᾶς κρίσεως
αὐτοῦ μνήμην ποιήσασθαι· ὡς ἂν κατὰ
τὴν παροιμίαν ὅλον ἡμῖν γνώριμον τὸ κατα
φανὲς ἐκ τοῦ κρασπέδου τὸ ὕφασμα· καὶ
γὰρ ἡ θεία γραφὴ πολλὰς τοῦ Σολομῶν
τος κρίσεις τοῖς ὑπηκόοις δικάσαντος·
ἠρκέσθη διὰ μιᾶς πᾶσαν τοῦ ἀνδρὸς πα
ραστῆσαι τὴν σύνεσιν· ὅτε ταῖς δύο μὲν πρα
σι δικάζων· ἐπειδὴ ἀνέλεγκτον ἦν τὸ ἀ
δίκημα· κατὰ τὸ ἴσον ἑκατέρας αὐτῶν
τὸ μὲν τεθνηκὸς παιδίον οὐ προσιεμέ
νης, τοῦ δὲ περιόντος ἀντεχομένης,
ἔγνω δι' ἐπινοίας ἀνιχνεῦσαι τὴν κεκρυ
μμένην ἀλήθειαν· ἐπειδὴ γὰρ ἀμάρτυρον ἦν
τὸ ἀδίκημα· καὶ ἰσοστάσιος ἐφ' ἑκατέρων
ἥ τε τοῦ ψεύδους, καὶ τῆς ἀληθείας ὑπόνοι
α, τὴν φύσιν εἰς μαρτυρίαν τῆς ἀληθείας
ἑαυτῷ παρεστήσατο· διὰ τῆς σεσοφισμέ
νης ἀπειλῆς, τὸν σκοπὸν τῆς διανοίας
ἐπικρυψάμενος· προστάξας γὰρ δὴ θέν
τουτέστι περιόντος καὶ τοῦ τεθνηκότος·
κατὰ τὸ ἴσον ξίφει διατμηθέντων· ἀ
μφοτέροις προσνεμηθῆναι, τὰ τῶν τέ
κνων ἡμίτομα· παρέδωκε τῇ φύσει τῆς
ἀληθείας τὴν κρίσιν· ὡς γὰρ ἡ μὲν ἀσμέ
νως τὸ προστεταγμένον ἐδέξατο· ἡ τὸν

δημόσιον ἦν ἐπεί γε μή· ἡ δὲ συγκινηθεῖσα τοῖς
μητρῴοις σπλάγχνοις ἤτ᾿ πάθαι διωμο-
λόπει· φείσασθαι τοῦ τέκνου παρακαλοῦ-
σα· χάριν γὰρ εἶχεν εἰ ὁπωσοῦν τὸ νήπι-
ον σώζοιτο· τοῦτο κριτήριον τῆς ἀληθεί-
ας ὁ βασιλεὺς ποιησάμενος, τὸ κατὰ τὸ
ἑκούσιον κ(αὶ) τῇ θείσῃ τὴν νικῶσαν ψῆφον
χαρίζεται· λογισάμενος ὅτι ἡ ἀφειδοῦσα
τῆς τοῦ τέκνου σφαγῆς κατηγορεῖται παρ-
ὰ τῆς φύσεως· οὐ κοινωνοῦμεν· οὐ κατεπεί-
γει τὸν θάνατον :- περὶ τῆς λίμνης τῶν δ[illegible]

Ἰδὼν τοίνυν καὶ ἡμεῖς τοῦ μεγάλου Γρηγορί-
ου κρίσιν διηγησόμεθα· δύο τινὲς ἀδελ-
φοί· νέοι τὴν ἡλικίαν· ἄρτι τὸν πατρῷ-
ον κλῆρον ἐν αὐτοῖς διελόμενοι, λίμνης
ἀμφὶ ποιοῦντο μάχας· ἑκάτερος πᾶσαν
ἔχειν φιλονεικοῦντος· καὶ οὐ παραδεχομένου
τὸν ἄλλον εἰς κοινωνίαν τῆς κτήσεως· ἡ-
μέρα τῆς δίκης κύριος ὁ διδάσκαλος· ἐ-
κ ταύτης τὸν τόπον γενόμενος, τοῖς ἰδίοις
ἑαυτοῦ νόμοις ἐκέχρητο πρὸς τὴν δίαι-
ταν εἰς καταλλαγὰς ἄγων· καὶ σημικ́ναι
παρακαλῶν διὰ φιλίας τοὺς νέους· καὶ
τὸ τῆς εἰρήνης κέρδος, προτιμότερον
τῶν ἐκ τῆς προσόδου ποιήσασθαι· τὸ μὲν
γὰρ ἀεὶ παραμένει καὶ ζῶσι καὶ τελευτήσα-

-σι· τῶν δὲ πρὸς καιρὸν μὲν ἡ τιμὴ ἀπολαύ-
σιν· αἰωνίαν δὲ τὴν ἐπὶ τῇ ἀδικίᾳ κατά-
κρισιν· καὶ ὅσα ἦν εἰκὸς ἐκεῖνον λέγειν·
κατὰ τὰ εἰ μόνον τὸ ἀτάκτου τῆς νεότη-
τος· ἐπειδὴ ἄπρακτος ἡ παράκλησις
ἦν· καὶ ἡ νεότης ἐφλέγμαινε· καὶ εἰς θυ-
μὸν δὲ ἐξεκαίετο πλείονα· τῇ ἐλπίδι τοῦ κέρ-
δους περιοιδαίνουσα· καὶ στρατὸς ἑκατέ-
ρωθεν ἐκ τῶν ὑποχειρίων παρεσκευάσθη·
καὶ πολυχειρίᾳ φονῶσα· θυμῷ καὶ νεότητι
στρατηγουμένη· καὶ ὥριστο τῆς συμπλοκῆς
ὁ καιρός· μελλούσης κατὰ τὴν ὑστεραίαν τῆς ὅ
μάχης ὀξεῖ κατ᾿ ἑτέρων συμμίγνυσθαι. παρα- ρ
μείνας ταῖς ὄχθαις τῆς λίμνης ὁ τοῦ θεοῦ α
ἄνθρωπος· καὶ διακαρτερήσας ἐν ἀγρυπνίᾳ
τὴν νύκτα, μωσαϊκήν τινα θαυματουρ-
γίαν ἐπὶ τοῦ ὕδατος ἔδειξεν· οὐ πληγῇ ῥάβ-
δου πρὸς δύο τμήματα τὸν βυθὸν δια-
σχίσας· ἀλλὰ πᾶσαν αὐτὴν αὐθωρὸν ἀπο-
χερσώσας· ἤπειρον ἔδειξε τὸ ῥέεθρον τῆς
λίμνης ξηράν τινα καὶ ἄνικμον· ὡς φ
μηδὲ ἐν τοῖς κοίλοις ἔχειν τι λείψανον
ὕδατος, τὴν πρὸ τῆς εὐχῆς πελαγίζου-
σαν· καὶ ὁ μὲν ταῦτα τῇ θείᾳ δυνάμει
δικάσας, πάλιν πρὸς ἑαυτὸν ἀναχωρεῖ·
τοῖς δὲ νέοις· ἡ ἐκ τῶν ἔργων ἀπόφασις

τὴν φιλονεικίαν διέλυσε· μὴ γὰρ ὄντος ὑπὲρ
οὗ τὸν κατ' ἀλλήλων ἐξήνεγκον τὸν πόλεμον.
εἰρήνην τὸν θυμὸν διεδέξατο· καὶ πάλιν ἑ-
αυτὴν ἐν τοῖς ἀδελφοῖς ἡ φύσις ἐγνώρισεν·
ὃ μὲν ἐστιν ἰδεῖν τῆς θείας ἐκείνης ἀποφά-
σεως ἐναργῆ τὰ σημεῖα· κύκλος γὰρ τῆς πο-
τε λίμνης ἴχνη τινὰ τῆς τοῦ ὕδατος ἐπι-
κλήσεως, εἰς ἔτι καὶ νῦν διασώζεται· τὸ
δ' ὅσον μύθιον ἦν ποτε καὶ ἐν τῷ θέμενον τοῦ
ὕδατος, ἅπαν μετεσκευάσθη πρὸς ἄλση
καὶ οἰκήσεις· καὶ λειμῶνας καὶ ἀρόσιμα· ταύ-
της οἶμαι τῆς δίκης. μὴ δ' ἂν αὐτὸν ἐκεῖ-
νον τὸν ὁμώνυμον τὸν σολομῶντα τῶν προ-
πείων ἀμφισβητῆσαι· τί γὰρ τοσοῦτον εἰς
ἀρετὴν ἀποσῶσαι· τὸ μητρῷον δυοῖν μαζῶν
βρέφος ἓν ὑπομάζιον· ὧν τὸ ἴσον ἦν πάν-
τως εἰς ἐρίαν· εἴτε καὶ παρ' αὐτῆς γεννηθε-
μένης· εἴτε καὶ παρ' αὐτῆς ἑτέρας αὐτῷ
τῆς ἀνατροφῆς ἐσπουδάζετο· καὶ διὸ με-
ανίας κραταιοῦσαι τὴν ἐρίαν· οἱ μὲν ἐπὶ τὰ
τοῦ νέου τεράστια παρελθόντες· ἐν ἀκμῇ
τῆς νεότητος· κατ' αὐτὸ τὸ τῆς ἡλικίας ἄν-
θος τοῦ θυμοῦ πρὸς τὸν κατ' ἀλλήλων φόνον
αὐτοὺς παροιστρήσαντος· ἔμελλον τὸ πένθει-
αμα πικρὸν τοῖς τότε μετ' ὀλίγον ἐπιδει-
χθήσεσθαι· κατ' ἀλλήλων τὰς χεῖρας ὁπλί-

σαντες· ἐφ' ᾧ ἐν ἐλπίσιν ἦν ἀμφοτέροις ὑ-
π' ἀλλήλων φθαρήσεσθαι· ἢ τὸν ἕνα γενέ-
σθαι πάντως· ἐν τῷ τῆς ἀδελφοκτονίας
μιάσματι· ἵνα παρ' ὧν μαίνοιτο ἑκατέρω-
ν τούτων παρατασσομένοις ἐν τῷ ἴσῳ θυ-
μῷ· οἷς εἰς ὅρος τῆς κατ' ἀλλήλων ὁρμῆς
τῶν ἄν τι τεταγμένων, θάνατος ἦν· ὅ τοί-
νυν ἤδη τὴν κατ' αὐτῶν κυρωθεῖσαν ὑπὸ
τῆς τοῦ πονηροῦ στρατηγίας τοῦ θανάτου
ψῆφον διὰ τῆς ἀρχῆς ἀναλώσας· καὶ τὴν φύ-
σιν πάλιν πρὸς ἑαυτοὺς καταλλάξας καὶ
μεταμαλῶν. εἰς εἰρηνικὰς ἀδελφοσύνας
τὴν περὶ τοὺς φόνους σπουδήν· πόσῳ μᾶλ-
λον ἂν εἰκότως ἐπὶ τῇ κρίσει θαυμάζοι
τὸ παράτον τῆς βασιλείδος τὴν κακουργ-
αμφορεάσαντα· τὸ γὰρ ἐπὶ τῷ ὕδατι θαῦ-
μα πῶς ἂν θεόθεν εἰς χέρσον μετεσκευά-
σθη τὸ πλώϊμον πεδίον· γενομένης κοῖλον
ἡ λίμνη· καὶ πῶς ἦν ἄν τι θαλάττης οὖσα
τῷ τόπῳ πρότερον· νῦν πρὸς καρπὸν
ἀνέστη φορᾶν· τοῦτο σιγῶν οἶμαι καλῶς
ἔχειν μᾶλλον· ἢ διεξιέναι τῷ λόγῳ· μὴ
δυναμένῳ κατ' ἀξίαν συμπαρθῆναι τῷ
θαύματι· τί γὰρ τοιοῦτον ἐν τοῖς ἀναγρα-
πτοις θαύμασι μεμαθήκαμεν· ὃ δύνα-
σθαι ἴσον ἐλθεῖν τούτῳ διὰ συγκρίσεως·
ἔστησεν ὁ τοῦ ναυῆ ἰησοῦς· τὸ ἰορδάνου ῥεῖθρον

ἀλλ' ἕως ἡ κιβωτὸς ἦν ἐν τῷ ὕδατι· περαιωθέντος δὲ τοῦ λαοῦ· καὶ τῆς κιβωτοῦ διελθούσης· ἀπέδωκε πάλιν τὸ ῥεῖθρον τὸ σύνηθες· γινομένου τε τοῦ ὕδατος ἐν τῷ ἐρυθραίῳ πελάγει τὸ τῷ μύθῳ ὑποκείμενον· ἀποσβείσης ὑπὸ τοῦ πυρὸς ἐπὶ τὰ πλάγια τῆς θαλάσσης· ἀλλ' ὁ χρόνος τοῦ θαύματος ἦν ἡ τοῦ λαοῦ πάροδος· ἤδη δ' ἀνεξήρας κατὰ τὸν μῦθον γινομένη· μετὰ τοῦτο δὲ πάλιν μία τοῦ ὕδατος ἐπιφάνεια γίνεται τὸ πρὸς ὀλίγον διαιρεθέν· συνεκλύσθη ἐν ταῦτα δέ, τὸ ἅπαξ γινόμενον· ἔμεινεν ὡς ἐγένετο· ὡς μὴ ἀπιστεῖσθαι τῷ χρόνῳ τὸ θαῦμα· διὰ τὸ μὴ φαινόμενον εἰς τὸ διηνεκὲς μαρτυρούμενον· τὰ μὲν κατὰ τὴν λίμνην λεγόμενά τε καὶ δεικνύμενα τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον· ἕτερον δὲ μετὰ τοῦτο θαῦμα τοιοῦτον παρ' αὐτοῦ δείκνυταί τε καὶ μνημονεύεται:—

+ περὶ τοῦ ποταμοῦ λύκου +

Ποταμός τις παρ' αὐτοῖς διαρρεῖ τὴν χώραν· αὐτῷ τῷ ὀνόματι· τὸ τραχὺ καὶ ἀνήμερον ἐπισημαίνων τοῦ ῥεύματος· λύκος γὰρ διὰ τὸ λαπτικὸς εἶναι τῶν οἰκούντων ἐπονομάζεται· οὗτος πολὺς μὲν ἐκ τῶν πηγῶν καταφέρεται· τῆς ἀρμενίας τῶν ὑπερκειμένων ὀρῶν· αὐ-

δαψιλὲς χορηγούντων τὸ ῥεῖθρον· κοῖλος δὲ ὢν πανταχοῦ τὰς ὑπορροίας τῶν κρημνῶν ὑπορρέων, πολὺ μᾶλλον ταῖς χειμερίοις χαράδραις ἀποτραχύνεται· πάσας εἰς ἑαυτὸν τὰς ἐκ τῶν ὀρῶν συρροίας ὑπολαμβάνων· ἐν δὲ τῷ ὑπτίῳ τῆς χώρας ἤδη ἐξέρχεται· πολλάκις ταῖς ἐκ παρέωθεν ἐκ[illegible] στενοχωρούμενος, κατά τι μέρος ὑπερεκχεῖται τῆς ὄχθης κατὰ τὸ πλάγιον ἅπαν ἐπικλύζων τὸ ῥεῖθρον τὸ ὑποκείμενον· ὥστε συνεχεῖς κατὰ τὸ ἀπροσδόκητον τοῖς παροικοῦσι τὸν τόπον τοὺς κινδύνους ἐπάγεσθαι· ἀωρὶ τῶν νυκτῶν· ἢ καὶ μεθημέραν πολλάκις τοῦ ποταμοῦ· τοῖς ἀγροῖς ἐπεμβαίνοντος γίνεσθαι· ὅθεν οὐ φυτὰ μόνον καὶ σπέρματα καὶ κτήματα τῇ τῶν ὑδάτων φορᾷ διεφθείρετο· ἀλλὰ καὶ αὐτῶν ἥπτετο τῶν οἰκητόρων ὁ κίνδυνος· ἀπροόπτως ἐν τῇ ἐπικλύσει τοῦ ὕδατος ἐν ταῖς οἰκίαις ναυαγούντων· τῶν τοίνυν προκατορθωθέντων τῶν μεγάλων θαυμάτων· ὡς ἅπαν διαπεφοιτηκότων τὸ ἔθνος· ἀναστάντες οἱ κατὰ τὸ μέρος ἐκεῖνο τῷ ποταμῷ προσοικοῦντες, αὐτοὶ καὶ γυναῖκες καὶ παῖδες, πανδημεὶ πανοικὶ ἱκέται τοῦ μεγάλου γίνονται· δεόμενοι λύσιν αὐτοῖς τινὰ τῶν κακῶν ἐξ ἀνεχουσίας πορίσασθαι· πάντα

γὰρ ἑαυτῷ τὸν θ(εὸ)ν δύνασθαι. ὅσα ταῖς ἀν-
θρωπίναις ἐπινοίαις ἀμήχανα· μηδὲ
πω εἰς κουλήν ποτε καὶ δύναμιν ἀνίμην ἡ-
κόντων παρ' αὐτῶν ἐληλυθέναι· λίθοις
δὲ χώμασι καὶ εἴ τι ἄλλο πρὸς τὰ τοιαῦτα
τῶν κακῶν εἴωθεν ἐπινοεῖσθαι πάντα
πεποιηκότων· καὶ ἀντισχεῖν πρὸς τὴν
τοῦ κακοῦ μὴ δυνηθέντων φοράν· καὶ
ὡς ἂν μάλιστα τῶν δραύτων ἐναχθείη πρὸς
ἔλεον· αὐτόπτην ἠξίου γενέσθαι τῆς συμ-
φορᾶς· καὶ μαθεῖν ὡς οὔτε μετατεθῆναι
δυνατῶς εἶχον τὴν οἴκησιν· καὶ ὅτι πάν-
τοτε αὐτοῖς ὁ θάνατος, ἐπὶ τῇ ὁρμῇ κεῖ-
ται τοῦ ὕδατος· γενόμενος τοίνυν κα-
τόπτης τὸν τόπον· οὐδεὶς γὰρ ὄκνος αὐτῷ τὴν
πρὸς τὸ ἀγαθὸν σπουδὴν διεκώλυεν·
οὔτε ὀχήματος· οὔτε ἵππων· οὔτε ἄλλου τι-
νὸς διαγαγεῖν αὐτὸν δυναμένων προσδε-
ηθεὶς· ἀλλὰ βακτηρίᾳ τινὶ ἐπερειδό-
μενος, πᾶσαν διήνυσε τὴν ὁδόν· ὁ δ' ἅμα
τῷ φιλοσόφῳ τοῖς τῆς ὁδοῦ κοινω-
νοῦσιν αὐτῷ περὶ τῆς ὑψηλοτέρας ἐλπί-
δος· ἐν οἷς ἀεὶ κατὰ τὸ προηγούμενον
διατρίβων· τὰ ἄλλα, πάρεργα τῆς προ-
τιμοτέρας ἐποιεῖτο σπουδῆς· ὡς δ' οὖν
ὑπεδείχθη παρὰ τῶν προκαθηγησαμέ-
νων ἡ τοῦ ῥείθρου παρατροπή· καὶ αὐτὸ τὸ

φαινόμενον τὴν συμφορὰν διηρμήνευ-
σε· καθεῖαν ἐκ χαράδρων θεῖν τοσοῦτο-
που φάραγγα διὰ τῆς τῶν ὑδάτων ἐμ-
πτώσεως· ταῦτα φησὶ πρὸς τοὺς συνειλεγ-
μένους· οὐκ ἔστιν ἀνθρώπων ἀδελφοὶ τὸ διαλα-
μβάνειν, ὅροις τὴν τοῦ ὕδατος κίνησιν·
μόνης τῆς θείας δυνάμεως ἔργον τὸ
τοιοῦτόν ἐστιν· ἐν τοῖς ὅροις κατακλείειν
τὴν τῶν ὑδάτων φοράν· οὕτως γάρ φησι
πρὸς τὸν θ(εὸ)ν ὁ προφήτης· ὅτι ὅριον ἔ-
θου ὃ οὐ παρελεύσονται· μόνῳ τῷ δεσπό-
τῃ τῆς κτίσεως ἡ τῶν στοιχείων φύσις
ἐστὶν ὑποχείριος· ἐν οἷς ἂν ταχθῇ τόποις,
τούτοις εἰς τὸ διηνεκὲς περιμένουσα·
ἐπεὶ οὖν ὁ θ(εὸ)ς ἐστὶν ὁ μόνος ὁ θεὶς τοὺς ὅ-
ρους τοῖς ὕδασι, μόνος ἂν ἐκεῖνος τῇ
ἰδίᾳ δυνάμει καὶ τοῦ ποταμοῦ τούτου
τὴν ἀταξίαν πεδήσειεν· εἶπε. καὶ
οἷον ἔνθεος ἐξ ἐπιπνοίας θειοτέρας
γενόμενος· καὶ μεγάλῃ τῇ φωνῇ αὐτὸν,
σύμμαχον πρὸς τὸ προκείμενον ἐπευξά-
μενος· καταπήξας τινὶ τὴν βακτηρίαν
ἣν διὰ χειρὸς ἔφερε· κατὰ τὸν διεφθορό-
τα τόπον τῆς ὄχθης· διάκροχος δὲ
οἷα κατέκειτο ἡ γῆ καὶ σομφώδης· ῥᾳ-
δίως ὑπενόστησε κατὰ βάθος· τῷ τε
βάρει τῆς βακτηρίας ἅμα καὶ τῇ χειρὶ

τοῦ τηνικαῦτα ὑπάρξασα· εἶτα τοῦτο κα-
θάπερ ἔτι κλεῖθρον γενέσθαι καὶ κώλυμα
τῆς τῶν ὑδάτων ἀταξίας τῷ θεῷ ἐπευξά-
μενος· πάλιν ὑπέστρεφεν· ἔργῳ δείξας ὅ-
τι πᾶν τὸ παρ' ἐκείνου γινόμενον· ὑπὸ θεί-
αν ἐνεργοῦ δυνάμεως· εὐθὺς γὰρ οὐ μετὰ πο-
λὺν χρόνον· ἡ μὲν βακτηρία ταῖς ὄχθαις
ἐρριζωθεῖσα, δένδρον ἐγένετο· τὸ δὲ ῥεῖ-
θρον τὸ φυτὸν ὅρος ἐπάγη· καὶ μέχρι τοῦ
νῦν τοῖς ἐγχωρίοις θέαμα γίνεται τὸ φυτὸν
καὶ διήγημα· ὅταν γὰρ ἐξ ἐπομβρίας τε καὶ
χειμάρρων ὁ Λύκος ἐκεῖνος πλημμυρῶν
κατὰ τὸ σύνηθες καὶ τραχυνόμενος φέρη-
ται φοβερῶς ἐποχλάζων τῷ ῥεύματι·
τότε περὶ τὸν πυθμένα τοῦ δένδρου κα-
τὰ τὸ ἄκρον ἐπιψαύσας τῷ ὕδατι· πάλιν
ὀγκωθεὶς κατὰ τὸ μέσον συστέλλει τὸ ῥεῖ-
θρον· καὶ οἷον φοβούμενος κυρτῷ τῷ
κύματι παραμείβει τὸν χῶρον· τοιαύ-
τη τοῦ μεγάλου Γρηγορίου ἡ δύναμις· μᾶ-
λλον δὲ τοῦ θεοῦ τοῦ ἐνεργοῦντος ἐν ἐκεί-
νῳ τὰ θαύματα· καθάπερ γὰρ ὑποχειρί-
ας οὔσα τῶν στοιχείων ἡ φύσις· ἐδείκνυτο
πρὸς τὸ δοκοῦν ἀλλασσομένη τοῖς ἐπιτά-
γμασιν· ὥστε λίμνην μὲν εἰς πυροφόρον
χώραν μετατεθῆναι· τοῖς δὲ τόποις τῶν
ῥευμάτων οἰκισθῆναι· τῆς βακτηρίας

ἐγγινομένης τὸ ἀσφαλὲς τοῖς οἰκήτορσι.
ὄνομα δὲ μέχρι τοῦ νῦν ἐστι τῷ δένδρῳ ἡ
βακτηρία· μνημόσυνον τῆς Γρηγορίου
χάριτος καὶ δυνάμεως τοῖς ἐγχωρίοις·
ἐν παντὶ τῷ χρόνῳ σωζόμενον· τί μου
λει τοῖς τῶν προφητικῶν θαυμάτων ἀν-
τιπαρατεθῆναι διὰ συγκρίσεως; εἴ πο-
τε μὲν τοῦ Ἰορδάνου τομήν· ἣν τῇ πληγῇ τῆς
μηλωτῆς ὁ Ἠλίας πρὸ τῆς ἀνόδου πεποί-
ηται, καὶ μετ' αὐτὸν Ἐλισσαῖος ὁ κληρονόμος
καὶ τῆς μηλωτῆς καὶ τοῦ πνεύματος· ἀλλ' ὅτι τοῦτον
μόνον τῶν προφητῶν· ἐπὶ τοῦ καιροῦ
τῆς χρείας σχισθέντος τοῦ ὕδατος, διαβα-
τὸς ὁ Ἰορδάνης ἐγένετο· τοσοῦτον διασχ(όντος) (ἐπὶ τῶν τότε ῥεῖ(θρος) ὅσον ταῖς ποσὶ)
χόντων τῶν προφητῶν· διὰ ξηροῦ τοῦ πυθ-
μένος ἐνδιοδευούσαις· τῷ δὲ ἐφεξῆς χρόνῳ
καὶ τοῖς λοιποῖς τῶν ἀνθρώπων τοιοῦτος ἦν, οἷος
καὶ ἐν τῷ πρόσθεν ἦν· ὁ δὲ Λύκος ἐκεῖνος ἅ-
παξ ἀποσχισθεὶς τῆς ἀτάκτου φορᾶς· μέ-
νει εἰς τὸ ἀεὶ τὸ θαῦμα τοῦ Γρηγορίου ποιῶν·
παρὰ πάντα τὸν ἐφεξῆς χρόνον· τοιοῦτος μέν,
οἷον αὐτὸν ἡ τοῦ μεγάλου ποίησις ἐν τῷ και-
ρῷ τῆς θαυματουργίας ἐποίησεν· ὥστε τοῦ
θαύματος τὸ ἴσον ἔχοντος· ὑποχωρεῖ γὰρ
δὴ καὶ τοῖς προφήταις καὶ τοῦτο μὲν τῇ
τῶν προφητῶν κατὰ τὸ ἴσον ἡ τοῦ ὕδατος
φύσις· εἰ χρὴ μετὰ παρρησίας εἰπεῖν;

φ

πλεονεκτεῖ τοῦ φιλαμῶ, τὸ ὕδωρ αὐτοῦ τοῦτο
γινόμενον· διοῦ τῶν προσοικούντων ἡ
σπρίων καὶ τῇ Φαλιάθῃ ἐκτεθέντος ἅπαξ
ὑποκειμένου τοῦ ῥεύματος· καὶ ἀκίνητου
πρὸς τὸ ἔφοδον ἧς διαμαινομένου· ἐπειδὴ
τῆς χώρας πανταχοῦ τῶν τοιούτων θαυ-
μάτων διαφοιτώντων· τῇ δυνάμει τῆς
εἰς Χριστὸν πίστεως ἐνεργεῖσθαι πεπιστευμέ-
νων· πάντες μετέχειν ἐπεθύμουν ἐκεί-
νης τῆς πίστεως· τῆς ὑπὸ τῶν τοιούτων
μαρτυρουμένης θαυμάτων· καὶ πανταχοῦ
χοῦ προὔκειτο κήρυγμα καὶ ἔμελλον ἦν
τὸ σωτήριον· καὶ ἡ ὁδὸς πρὸς τὸ ἀγαθὸν
ἐπετείνετο τῆς ἱερωσύνης παρὰ πᾶσι κα-
θισταμένης· ὡς ἂν διὰ πάντων ἡ πίστις
πολιτεύσει καὶ αὔξοιτο· ἤμελλε παρ' ὃ μεί-
αν πρὸς αὐτὸν ἐκ πόλεως τινὸς ἀστυγεί-
τονος ἐλθεῖν πρὸς αὐτοῖς· καὶ τὴν παρ' αὐ-
τοῖς ἐκκλησίαν διὰ τῆς ἱερωσύνης συστή-
σασθαι· Κόμανα δὲ τῇ πόλει τὸ ὄνομα· ἡ
ἐπιζητηθῆναι τὸν μέγαν ἐκεῖνον ἠξίουν·
πανδημεὶ ἅπαντες τὴν χώραν αἰτοῦντες:

περὶ τῆς χειροτονίας Ἀλεξάνδρου:

Γενόμενος τοίνυν παρ' αὐτοῖς καὶ συνδια-
γὼν ἡμέρας τινάς· καὶ μᾶλλον αὐτοῖς τὴν
περὶ τὸ μυστήριον ἐπιθυμίαν ἐξάψας οἷς
ἐποίητο καὶ ἐφθέγγετο· ἐπειδὴ καιρὸς ἦν

καὶ τὴν πρεσβείαν αὐτῶν εἰς πέρας ἐλθεῖν
καὶ ἀναδειχθῆναί τινα τοῖς παρ' αὐτοῖς ἐκκλη-
σίας ἀρχιερέα· τότε τῶν μὲν ἐν τέλει πάν-
των γνῶμαι· τοῖς προέχειν δοκοῦντας λόγῳ
τε καὶ γένει καὶ τῇ λοιπῇ περιφανείᾳ, πε-
ριειργάζοντο· ᾤοντο γέρας· ἐπειδὴ καὶ αὐ-
τὰ περὶ τὸν μέγαν Γρηγόριον ἦν· μηδὲ τοῦτ'
ἄξιον οἰόμενοι εἶναι τὸν ἐπὶ τὴν χάριν ταύτην ἐρχό-
μενον· πολυσχιδεῖς δὲ ταῖς ψήφοις μεριζομέ-
νων· καὶ ἄλλον ἄλλου προαιρουμένων· ἀνέ-
μενεν ὁ μέγας θεόθεν αὐτῷ γενέσθαι τινὰ
πρὸς τὸν προκείμενον συμβουλήν· καὶ κα-
θὼς ὁ Σαμουὴλ μνημονεύεται μὴ ἐκπλα-
γῆναι κάλλος σωμάτων καὶ μέγεθος ἐπὶ τῆς
βασιλείας κρίσει· ἀλλὰ ψυχὴν ἐπιζητεῖν βα-
σιλικήν· κἂν ἐν καταφρονουμένῳ σώμα-
τι τύχῃ, τὸν αὐτὸν τρόπον κἀκεῖνος τὴν πε-
ρὶ ἑκάστου τῶν ψηφιζομένων σπουδὴν πα-
ραιτούμενος, πρὸς ἓν ἀπεώρα μόνον· εἴ τις
καὶ πρὸ τῆς κηρύξεως δι' ἐπιμελείας μὲν οὐκ
ἀρετῆς ἐν τῷ πρὸ τῆς ἱερωσύνης βίῳ φέ-
ροι· ὡς δὲ οἱ μὲν παρῆγον τοῖς ὑπὸ ψή-
φοις· μετ' ἐγκωμίων ἕκαστος τὸν ἑαυτοῦ
προαιρούμενοι· ὁ δὲ πρὸς τοῖς ἀπελευθέ-
ροις κατὰ τοῦ μὲν σχῆμα μελέτην ἐνε-
κελεύετο· δυνατὸν γὰρ εἶναι καὶ ἐν τοῖς τοι-
ούτοις εὑρεθῆναί τινα τῶν περιφανεστέ-

ρων τῶν, ὡς κατὰ τὸν πλοῦτον τῆς ψυχῆς
ὑψηλότερον· τέμνειν ὡς ἤθη τῆς τῶν προ-
εστηκότων τῆς ψήφου καὶ χλευασμὸν τὴν
τοιαύτην τοῦ μεγάλου κρίσιν· εἰ τῷ λόγῳ
ἀξιώματι· καὶ τῇ φαινομένῃ τοῦ μέσου
μαρτυρίου προκεκειμένων τῶν ἄλλων
μηδενὸς ἐπὶ τὴν ἱερωσύνην παραδεχθέν-
τος· ἐκ τῶν μαναύσων πρὸς τὴν τοιαύτην
χάριν νομίζοιντο τιμῆς ἀξιώτεροι· καὶ
ἅμα κατειρωνευόμενος προσελθών· εἰ
ταῦτα κελεύεις φησί· τούτοις μὲν τοιούτοις
ὄντας πεποιθηκέναι τοὺς πάσης ἐξειλεγ-
μένους τῆς πόλεως· ἐκ δὲ τῶν συρφετῶν
εἰς προφασίαν τῆς ἱερωσύνης ἀναληφθῆ-
ναι τιμᾶν· ὁρᾶς, φησὶ, τὸν ἄνθρωπον καὶ κα-
λεῖν ἐπὶ τὴν ἱερωσύνην Ἀλέξανδρον· καὶ
μεταμαθὼν τὸ ὅλον τοῦτο εἰ δοκεῖ, συμφωνή-
σομεν πρὸς ἀλλήλους ταῖς ψήφοις ἡ πό-
λις πᾶσα· ταῦτα ὁ μὲν ἐφθέγγετο, τὴν
γινωμένην διαμαλλῶν αὐτοῦ διὰ τῆς εἰρωνι-
κῆς ταύτης ψήφου, τὴν ἐπὶ τοῖς προλαβοῦ-
σιν ἀκρισίαν καταμεμφόμενος· τῷ δὲ με-
γάλῳ πρέπει διὰ τῶν εἰρημένων ἐνθυμιῶν·
μὴ ἀθεεὶ τὸν Ἀλέξανδρον ἐν μὲν κλήσει τῶν
ψηφιζομένων γενέσθαι· καὶ τίς, φησὶν, οὗ-
τος Ἀλέξανδρος οὗ τὴν μνήμην πεποίη-

σαι· εἴ του τίμιος τῶν συμπολιτῶν· τέ-
χα τι παραγαγόντος εἰς μέσον τὸν μὲν ἠ-
μονωθὲν τοῖς ῥακίοις πιναροῖς ἠμφι-
εσμένον οὐδὲ ὅλῳ τῷ σώματι· καὶ ἅμα
δεικνύντα τῷ φαινομένῳ τὴν ἐργασίαν·
χερσί τε καὶ προσώπῳ καὶ τῷ λοιπῷ, σώ-
ματι καπνευόμενον τοῖς ἄνθραξι· τοῖς
μὲν λοιποῖς· γέροντος ἦν ὑπόθεσις· ἐν μέ-
σοις τοιοῦτος ἑστὼς ὁ Ἀλέξανδρος· τὸ δὲ δι-
ορατικὸν ἐκείνου ὀφθαλμοῦ, πολλὴν παρεῖ-
χε τὴν ἔκπληξιν τὸ ὁρώμενον· ἀνὴρ ἐν
ἐσχάτῃ πενίᾳ καὶ ἀπημελημένος τῷ σώ-
ματι πρὸς ἑαυτὸν ἀλέπων· καὶ οἷον ἐνθα-
γελλόμενος τούτοις ὁ τοῖς ἀπαιδεύτοις ὀ-
φθαλμοῖς ἦν εὐτελέστατον· καὶ γὰρ οὕτως
εἶχεν· καὶ οὐκ ἀνάγκῃ πενίας ἐπὶ τὸν τοι-
οῦτον ἐληλύθει βίον· ἀλλὰ φιλόσοφός τις
ἦν ὁ ἀνήρ· ὡς μετὰ ταῦτα μὲν ὅσ ἐγνώρισε· τὸ
διαλανθάνειν ἐπιτηδεύει, κρείττων ὑπάρχ-
της ἐσπουδασμένης παρὰ τῶν πολλῶν ἀ-
κληρίας· καὶ ἀντ' οὐδενὸς τὸν βίον ποιού-
μενος, τῆς ὑψηλοτέρας καὶ ἀληθοῦς ζωῆς
τὴν ἐπιθυμίαν ἔχων· καὶ ὡς ἂν μάλιστα τὸν
πρὸς ἀρετὴν σκοπὸν κατορθώσει, ἐλανθά-
νειν ἐμηχανᾶτο τοιοῦτος ὤν, τῷ ἀτιμοτέ-
ρῳ τῶν ἐπιτηδευμάτων· οἷον εἰδεχθῆ·

τινὶ προσωπείῳ ὑποκρυπτόμενος· ἀλ-
λὰ καὶ ὑπερανθοῦν τῇ νεότητι· σφαλερὸν
ἡγεῖτο τοῦ τῆς σωφροσύνης σκοποῦ φα-
νερὸν ποιεῖν τὸ κάλλος τοῦ σώματος· ὥσ-
περ ἐμπομπεύων τῇ εὐκληρίᾳ τῆς
φύσεως· ᾔδει γὰρ χαλεπὴν καταπτωμάτων
ἀφορμὴν τοῖς πολλοῖς τὸ τοιοῦτον γενόμενον·
ὡς ἂν οὖν μήτε πάθοι τι τῶν ἀβουλήτων·
μήτε πάθους ὑπόθεσις ἀλλοτρίοις ὀφθαλ-
μοῖς καταφανείη· καθάπερ τι προσωπεῖ-
ον τὴν ἀνθρακοποιΐαν ἑκουσίως ἑαυτῷ
περιτίθησι· δι' ἧς τό τε σῶμα τοῖς πόνοις
πρὸς ἀρετὴν ἐγυμνάζετο· καὶ τὸ κάλλος
τὸ ῥύπῳ τῶν ἀνθράκων ἐπεκαλύπτετο·
ἅμα τὸ ἐκ τῶν πόνων αὐτῷ ποριζό-
μενον· εἰς ἐνδεῶν ὑπηρεσίαν ᾠκονόμει-
το· ἐπειδὴ τοίνυν μεταστήσας αὐτὸν τοῦ συ-
νεδρίου, πάντα τὰ κατ' αὐτὸν δι' ἀκριβείας
ἐπύθετο· τὸν μὲν δίδωσι τοῖς περὶ αὐτὸν
ἐντειλάμενος ἃ πράττειν χρεών· αὐτὸς δὲ
πάλιν καταλαμβάνει τὸ συνέδριον· ἐκ τῶν
ἐν χερσὶ τοῖς συνειλεγμένοις ἐπαίδευε,
τοῖς περὶ ἱερωσύνης λόγοις αὐτοῖς παρα-
τιθέμενος· καὶ διὰ τούτων τὸν κατ' ἀρετὴν
ὑπογράφων νέον· καὶ διῆγεν ἐν τοῖς τοι-
ούτοις λόγοις παρακατέχων τὸν σύλλογον,

ἕως ἐκπληρώσαντες οἱ ὑπηρετοῦντες
αὐτῷ τὸ προστεταγμένον· ἐπανῆλθον ἔ-
χοντες μεθ' ἑαυτῶν τὸν Ἀλέξανδρον· λου-
τρῷ τε τὴν ἐκ τῶν ἀσβόλων ἀηδίαν ἀπο-
κλυσάμενον· καὶ τοῖς τοῦ μεγάλου ἱματί-
οις ἐστολισμένον· ταῦτα γὰρ ἦν αὐτοῖς ἐν-
τεταλμένος ποιῆσαι· πάντων δὲ πρὸς
τὸν Ἀλέξανδρον ἐπιστραφέντων καὶ θαυμα-
στικῶς πρὸς τὸ φαινόμενον διακειμένων·
οὐδὲν καινὸν πεπόνθατε φησὶ πρὸς αὐτοὺς
ὁ διδάσκαλος· ὀφθαλμοῖς ἀπατηθέντες
καὶ τῇ αἰσθήσει μόνῃ τὴν κρίσιν τοῦ καλοῦ
ἐπιτρέψαντες· σφαλερὸν γὰρ κριτήριον
τῆς τῶν ἀληθείας ἡ αἴσθησις· τὴν πρὸς
τὸ βάθος τῆς διανοίας εἴσοδον δι' ἑαυτῆς
ἀποκλείουσα· ἅμα δὲ καὶ τῷ τῆς ἀσεβείας
ἐχθρῷ δαίμονι τοῦτο φίλον ἦν πάντως·
ἀργῆσαι τὸ τῆς ἐκλογῆς σκεῦος, τῇ ἀγνοίᾳ
συγκαλυπτόμενον· ἐὰν δὲ παρελθεῖν ἀνδρὸς
εἰς μέσον· τῆς ἐκείνου δυναστείας καθαι-
ρέτην ἐσόμενον· ταῦτα εἰπὼν, προσ-
άγει τῷ θεῷ διὰ τῆς ἱερωσύνης τὸν ἄνδρα
κατὰ τὸ νενομισμένον πρότερον τελειώ-
σας τῇ χάριτι· πάντων τε πρὸς τὸν νέ-
ον ἱερέα ἀποβλεπόντων· προτρέπεται
τινὰ λόγον πρὸς τὴν ἐκκλησίαν ποιῆσαι.

ἔδειξεν εὐθὺς ἐν προοιμίοις τῆς ἀρχῆς
ὁ ἀλέξανδρος· ἀνάλογον ἐπ' αὐτῷ τοῦ γρηγο-
ρίου τὴν κλῆσιν· ἦν γὰρ αὐτῷ πλήρης δια-
νοίας ὁ λόγος. ἢ τὸν πῶς ἂν θείη κεκαλλω-
πισμένος τῆς λέξεως· ὁ θεῖς τις τῶν ἐμμέ-
ων ἀγρώτων ἐκ τῆς ἀτθίδος αὐτοῖς ἐπι-
χωριάζων· τὸ ἀκαλλὲς τῆς λέξεως ὑπε-
νόησεν· ὅτι μὲν ἐπὶ ἐνεργείᾳ τῇ ἀττικῇ κεκα-
λωπισμένος· ἂν φαίη ἐκ θείου πέρας ὁ λόγος
σωφρονισθῆναι· ἰδὼν τὰ περιστερῶν ἀ-
γγέλματα μὲν χαμόθεν ἰδίᾳ λαμπάσιν ἐκά-
λει· καὶ τίμιος ὡς ἠκούσθαι λέγοντος· ἀ-
λεξάνδρου τὰς περιστερὰς εἶναι πάντας·
ἂς ἐν τέλει τι ποιῆται ἐκεῖνος· τί
τούτων ἄν τις πρότερον θαυμάσειε· τὸ
μὲν διὰ τῶν πικρῶν ἠθῆναι τὸν ἄνδρα τῶν ἀξιω-
μάτων τὴν ψῆφον· καὶ μὲν συναρπασθῆ-
ναι πρὸς τὰς μαρτυρίας τῶν προσώπ.
ἢ μᾶλλον θαυμάσαι τὸν ἐγκεχυμένον
τοῖς ἀνθρώποις πλοῦτον· ὡς παραχθῆναι
παρὰ τοῦ θεοῦ ἢ τῆς ὀρθῆς κρίσεως μαρτυ-
ρίᾳ διὰ τῆς τοῦ ῥήματος ἐπακολουθήσε-
ως ψόγος· ἐμοὶ μὲν γὰρ ἐφ' ἑαυτοῦ τούτων ἑ-
κάτερον τοιοῦτον δοκεῖ· ὡς πρὸς ἄλλη-
λα μὲν ἔχειν τὴν ἅμιλλαν· πάντων δὲ
μικρὸν δεῖν τῶν ἐν τοῖς θαύμασι μνημονευο-

μένων· προσπεύσαν· τό τε γὰρ ἀντιμῆναι
τῇ τῶν προσεχόντων ὁρμῇ, τῆς ἀπρεποῦς
καὶ ὑψηλῆς διανοίας ἐναργέστατον ἐγένε-
το γνώρισμα· ὥσπερ ἅπαντα τὰ κατὰ τὸν
κόσμον φαινόμενα ἐν τῷ ὁμοίῳ καθε-
ωρᾶτο· εἴτε πρὸς τὸ μεῖζον τε καὶ περι-
φανέστερον· εἴτε καὶ πρὸς τὸ ταπεινότε-
ρον καὶ ἀφανὲς οἰκείως ἔχειν· μόνη-
δὲ μένων τῇ ἀρετῇ τὴν προτίμησιν· καὶ
μόνην τὴν ἐν κακίᾳ ζωὴν κειμένην ἀπό-
βλητον· ἄν τοῦ δ' ἐμὸς ἑωρατασθῆναι ὅ-
σα κατὰ τὸν μέσον τούτων· ἢ σπουδῆς τιμῆς
ἢ ἀτιμίας ἀξιοκρίνεσθαι· ὃ δὴ καὶ τό τε
τῷ ποικίλως ἐπιδείκνυται· ζητῶν γὰρ τὸν
τῷ θεῷ κεχαρισμένον εὑρεῖν· οὐκ ἂν ἄξι-
ον τοῦτον εἰς μαρτυρίαν ᾠήθη πλοῦτον πα-
ραλαμβάνειν καὶ ἀξίωμα· καὶ τὰς κατὰ τὸν κόσ-
μον περιφανείας· ὧν οὐδὲν ἐν τοῖς τῶν
ἀγαθῶν καταλόγοις, ὁ θεῖος λόγος ἀπομνη-
μονεύσατο· οὐ τοῦτο τοίνυν μόνον ἔστιν ἐ-
παίνου τε καὶ θαύματος ἄξιον τὸ μὴ προ-
έσθαι τὰς τῶν δυναστευόντων σπουδάς·
ἀλλὰ διὰ τῶν ἐφεξῆς αὐτὸς ἑαυτὸν ὑπερηκό-
λουθεῖ· ὁ γὰρ μόνον τὴν ἀμαθίαν ἀπώσατο
ψῆφον· μὴ προσθεὶς δὲ τῇ χρείᾳ τὸ λεῖπον,
τὸ μὲν κακὸν ἐκώλυσε, τὸ δὲ ἀγαθὸν οὐ

κἂν ποιήσειεν· ὁ δὲ τὸ μὴ συνθέσθαι τῷ χειρο-
μι καὶ τὸ καλὸν ἐξευρών· δι' ἀμφοτέρων
τὸ ἀγαθὸν ἐτελείωσεν· οὔτε τῷ κακῷ συ-
γχωρήσας τὴν πρόοδον· καὶ τὸ καλὸν προα-
γαγὼν εἰς ἐνέργειαν· ὡς κατ' ἀμφότερα μὴ
μέσθαι τοῦ μεγάλου τὴν ἀβρεξίαν τῇ πόλει·
τό τε κατ' ἄγνοιαν παρ' αὐτῶν πλημμελού-
μενον ἀποστρέψαντος· καὶ τὸ κεκρυμμέ-
νον παρ' αὐτοῖς ἀγαθὸν· δι' ἑαυτοῦ φανερώσαν-
τος· πάντων δὲ καταγινωσκομένων τῷ μεγάλῳ
προκεχωρηκότων τῇ συμμαχίᾳ τοῦ ποταμοῦ·
οὐκ ἄκαιρον ἂν εἴη καὶ τὸ τῆς ὁδοῦ πάρερ-
γον διηγήσασθαι· ὡς ἂν δι' ἁπάντων ἡ συμ-
παροῦσα τῷ ἀνδρὶ χάρις, ὑποδεικνύοιτο:~

+ περὶ τοῦ ποιήσαντος ἑαυτὸν τεθνάναι

Ἐπεὶ δὴ γὰρ ἅπασι πρόδηλον ἦν· ὅτι τοῦτο
τὸ παρὸν τῷ ἀνδρὶ διεσπούδαστο τὸ πάν-
τα πρὸς τὴν τῶν δεομένων παραμυθί-
αν εὑρίσκειν· εἴτε πρὸς κέρδος ὁρῶν τῶν ἐκ
τῶν ἐμπορίων δύο τινῶν· εἴτε τιμωρούμενον
κατὰ τοῦ ἀνδρὸς ἑτοιμότερον· ὡς εὐκόλως
πρὸς τὸ ἐξαπατᾶσθαι διακειμένου· παρα-
φυλάσσουσιν αὐτοῦ τὴν ὁδόν· καὶ τοῦ-
το ὁ μὲν τεθνάναι δόξας ὕπτιος ἐκτεταμένος
τῷ σχήματι, κατὰ τὸ πλάτος τῆς λεωφόρου
προέκειτο· ὁ δὲ ἕτερος ὑποκεχυμένον δὴ

ὀρθ

θεν τῷ κειμένῳ· τὰς τῶν θρηνούντων φωνὰς
ὑπεκρίνετο· καὶ πορίων πάντα τὸν μέγαν ὑπε-
μονὰ ἀπολέγων σοι σχεθὲν τὰ θαυμαστὰ τὸν δ' εἶχε
ὂν τοῦτον· γυμνὸν κεῖσθαι πρὸς ταφὴν ἡμᾶς
παρασκευὸν· ὁ δ' εἴτε τοῦ μεγάλου μὴ περιῖ-
δεῖν ἐπ' αὐτῷ τὴν ὁσίαν ἀλλ' οἰκτρὸν τιμῶν τῆς
πενίας λαιμὸν τα· παρασχεῖν ἐκ τῶν ὑμῶν
τὸν ἔσχατον κόσμον ὑπὲρ ἀληθῆ μὲν τῷ σώμα-
τι· καὶ ὁ μὲν ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα λέγων·
ἱκέτευεν· ὁ δὲ μελλήσας οὐδὲν· τὴν περικει-
μένην αὐτῷ διπλοΐδα ὑποκαλῶν τῷ κειμέ-
νῳ· τὸ πρόσω τῆς ὁδοιπορίας εἴχετο· ἐπει-
δὴ δ' ἀναμένος αὐτοῦ ἐφ' ἑαυτῶν ἤδη οἱ τοῦ-
τα κατ' αὐτοῦ παίξαντες· μετακαλούμενος
ἀναπηδῶν ἐκεῖνος τὸν ἐσχηματισμένον
θρῆνον εἰς τέλος ταῦ· διανίστασθαι τῷ
κειμένῳ παρεκελεύετο· ἐφ' ἡδονῆς τῶν ἐκ
τῆς ἀπάτης αὐτοῖς προσγενομέ-
νων κερδῶν ἐπικαγχάζων· ὁ δὲ ἦν ὑπόμοι-
ος τῷ σχήματι μηδενὸς ἐπαΐων τῶν λεγο-
μένων· τοῦ δὲ γεγωνότερον τῇ φωνῇ κε-
χρημένου καὶ ἅμα τῷ ποδὶ διεγείροντος·
οὐδὲν μᾶλλον ὁ κείμενος οὔτε τῆς φωνῆς
ὑπήκουεν, οὔτε τῆς πληγῆς ὑπῃσθάνετο·
ἀλλ' ἦν ὅμοιος ἐκτεταμένος τῷ σχήμα-
τι· νεκρὸς ἀληθῶς ὁμοῦ τῇ ἐπιβολῇ τοῦ ἱμα-

πίου κατ' ἀλήθειαν ἐν τῷ θανάτῳ γενόμενον·
ὃν ἐπὶ τῇ ἀπάτῃ τοῦ μεγάλου καθυπεκρίνα-
το· ὥσπερ μὲν ψευσθῆναι τὸν τοῦ θεοῦ ἄνθρωπον·
ἀλλ' οὐ χάριν ἐδόθη παρ' αὐτοῦ τὸ ἱμάτιον· ἐν
τούτῳ τῷ λανθάνειν γενέσθαι χρήσιμον·
εἰ δὲ σκυθρωπὸν εἶναι δοκεῖ τὸ τοιοῦτον ἔρ-
γον, τῆς τοῦ μεγάλου πίστεώς τε καὶ δυνά-
μεως, ξενιζέσθω μηδεὶς πρὸς τὸν μέγαν
Πέτρον ἀφορῶν· καὶ γὰρ ἐκεῖνος οὐδὲ
ὢν ὁ μεγέθει μόνῳ τὴν προσοῦσαν ἐπι-
δείκνυσθαι δυνάμενος· τὸν γὰρ ἐκ γενετῆς
χωλὸν περιτρέχοντα τῷ λαῷ δεικνύων καὶ
διαλλόμενον· καὶ τῇ σκιᾷ τοῦ ἰδίου σώ-
ματος ἰατρεύων τῶν ἀρρωστούντων πά-
θη· οἷς ἂν ἐπήγαγε κατὰ τὴν πάροδον
τοῦ ἀποστόλου διὰ πλαγίου τῷ σώματι προ-
βαλὼν ὁ ἥλιος· ἀλλὰ καὶ τοῦ Ἀνανίου πρὸς
τὴν ἐμοὶ κοινῶσαν τῶν ἀποστόλων, δύναμιν κα-
ταφρονητικῶς διατεθέντος· καταδικά-
ζειν τὸν θάνατον· ὡς ἂν οἶμαι τῷ κατ' ἐκεῖ-
νον ἐπιτιμίῳ τῶν τὸ καταφρονοῦν ὄντων
λαῶν· σωφρονέστερον γένοιτο, τῷ φοβερω-
τέρῳ ὑποδείγματι. πρὸς τὸ μὴ τοῖς αὐτοῖς
ἐγκλήμασι παιδαγωγούμενον· εἰκότως
τοίνυν ὁ μιμητὴς τοῦ Πέτρου διὰ πολλῶν
τῶν κατὰ πᾶσαν εὐεργεσίαν θαυμάτων δείξας

τὸ τῆς δυνάμεως μέγεθος, καὶ τὸν κατὰ
τοῦ πειράσασθαι χρήσασθαι τῇ ἀπάτῃ ἐπιχειρήσαν-
τα· ἀληθεῖς καθ' ἑαυτοῦ παρεσκεύασεν·
ἔδει γὰρ οἶμαι τὸν καθαιρέτην τοῦ ψεύδους·
ἐν τῷ ἀπατεῶνι τὸ ψεῦδος μεταγαγεῖν
εἰς ἀλήθειαν· ὡς ἂν ἅπασι διὰ τούτου γέ-
νοιτο δῆλον· ὅτι οὐδὲν τῶν παρὰ τοῦ μεγάλου
λεγομένων τε καὶ πραττομένων ἀληθεί-
ας ἦν· καὶ ὅπερ ἂν ὡς ἀληθὲς παρ' αὐτοῦ δόξαν-
το· ψεῦδος οὐκ ἦν· οἱ μὲν οὖν Ἰουδαῖοι κα-
τὰ τὸν ἐνθέντα τρόπον τῆς τοῦ μεγάλου δυ-
νάμεως, ὡς ἐμολήσαν καταπαίξαντες·
παίδευμα τοῖς ἄλλοις ἐγένοντο μὴ κατα-
τολμᾶν τῆς ἀπάτης· ὑφ' ὧν ὁ θεὸς ἠμύνατο
τῶν τολμηθέντων κατήγορος

† περὶ τοῦ δαιμονισθέντος παιδίου:-

Μετὰ ταῦτα δὲ συλλόγου ποτὲ κατὰ τὸ ὕπαι-
θρον ὄντινι, τῶν κατὰ τὴν χώραν τὸ περι-
γεγονημένου· καὶ πάντων θαυμαστικῶς
διακειμένων πρὸς τὰ διδάγματα·
μειράκιόν τι πρὸς τοὺς συνεστῶτας ἐβό-
α· μὴ παρ' αὐτοῦ ταῦτα τὸν διδάσκαλον
λέγειν· ἀλλ' ἕτερον αὐτῷ παρεστῶτα διεξιέ-
ναι τοὺς λόγους· προσαχθέντος δὲ τοῦ παι-
δὸς μετὰ τὸ διαλυθῆναι τὸν σύλλογον· ἐ-
πειδὴ λέγεται πρὸς τοὺς παρόντας τὸ μέγαν,

μὲν καθαρῷ εἴη ἐκ δαίμονος τὸ μειράκι-
ον· καὶ ἅμα περιελόμενον αὐτοῦ τὸ ἐπὶ
τῶν ὤμων ὀθόνιον· καὶ προσθεὶς τῷ
ἄσθματι τοῦ ἰδίου στόματος· οὕτως ἐμπ-
ρρίψαι τῷ νέῳ, γενομένου δὲ τούτου, τα-
ράττεσθαι καὶ ἅμα κεκραγὼς τὸ μειράκιον κα-
ταπίπτειν καὶ διαρρίπτεσθαι· καὶ πάν-
τα πάσχειν τὰ ἐκ δαιμόνων πάθη· ἐπι-
τὰς ἐπιβαλόντος τοῦ ἁγίου τὴν χεῖρα καὶ
τὴν ταραχὴν καταπαύσαντος· ἀποπτῆναι
μὲν αὐτοῦ τὸ δαιμόνιον· τὸν δὲ πάλιν ἐν
καταστάσει γενόμενον· μηκέτι λέγειν ὁρᾶν
ἐπὶ τοῦ ἁγίου τὸν συνεφθεγγόμενον· καὶ
γὰρ δὴ καὶ τοῦτο τῶν μεγάλων ἐκείνου θαυ-
μάτων ἐστί, τὸ μὴ δὲ μόνην ἐπὶ μόνοις τὰς
κατὰ τὰς ἰάσεις ἐπιτελεῖν θαύματα· ἀλ-
λ᾽ ἀρκεῖν πρός τε τὴν τῶν δαιμόνων ἀπα-
λλαγὴν καὶ πρὸς τὴν ἴασιν τῶν ἀρρωστη-
μάτων τοῦ στόματος αὐτοῦ ἆσθμα διὰ τῆς
ὀθόνης τοῖς κάμνουσι προσαγόμενον·
ἀλλὰ τὸ μὲν πολλῶν ἐφεξῆς τοῖς παρ᾽ ἐκεί-
νου θαύμασιν ἐπεξιέναι· μακρᾶς ἂν εἴη συ-
γγραφῆς καὶ λόγου τὴν παροῦσαν συγγρα-
φὴν ὑπερβαίνοντος· ἓν δὲ ἢ δύο ἔτι
τῶν περὶ αὐτοῦ λεγομένων ἐπιμνησθεὶς·
ἐν τούτοις περιγράψω τὸν λόγον· πάντα

χοῦ γὰρ ἤδη διαπεφοιτηκότος τοῦ θείου
κηρύγματος· καὶ πάντων κατά τε τὴν πό-
λιν καὶ τὴν περίοικον πρὸς τὴν ὑγιεινὴν
τοῦ δόγματος πίστιν μετατεθέντων· βω-
μῶν τε καὶ ἱερῶν καὶ εἰδώλων ἐν αὐτοῖς
ἀνατετραμμένων· καθαρσίως δὲ ἤδη
τῆς ἀμίμνης ζωῆς τῶν περὶ τὰ εἴδωλα
μιασμάτων· καὶ τῆς μιαρᾶς τῶν θυσιῶν
ἀποσβεσθείσης κνίσης· καὶ τοῦ ἐπιβωμί-
ου λύθρου· καὶ τῶν ἐκ τῆς ζωοθυσίας μολυ-
σμάτων ἀποκλυσθέντων· πάντων τε καθα-
ρῶν γεγονότων εὐκτηρίων ἐπὶ τῷ ὀνόμα-
τι τοῦ Χριστοῦ κατασπουδασμένως ἀνεγειρομένων·
θυμὸς καὶ φθόνος εἰσέρχεται τὸν τηνικαῦ-
τα τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς ἐπιστατοῦντα·
ἐφ᾽ οἷς ἠμέλει τὸ μὲν αὐτοῦ πατρῷα τῆς
ἀπάτης σεβάσματα· ηὔξει τὸ δὲ τῶν Χρι-
στιανῶν τὸ μυστήριον καὶ εἰς πλῆθος ἐπεδί-
δου πανταχοῦ τῆς οἰκουμένης ἡ ἐκκλησία·
διὰ τῶν ἀεὶ προστιθεμένων τῷ λόγῳ πρὸς
μέγεθος αὔξουσα· καὶ νομίσας δυνατὸν
εἶναι τῇ θείᾳ δυνάμει τὴν ἰδίαν ἀντιστῆ-
σαι ἐπιχείρησιν· καὶ ἐπισχεῖν μὲν τοῦ μυστηρί-
ου τὸ κήρυγμα· καταλῦσαι δὲ τῶν ἐκκλησιῶν
τὰ συστήματα· μεταστῆσαι δὲ πάλιν ἐπὶ
τὰ εἴδωλα τοὺς προκεχωρηκότας τῷ λό-

των, πέμπει πρὸς τοὺς τῶν ἐθνῶν καθηγ-
μένοις προστάγματα. φοβερὰν κατ' αὐ-
τὴν ἀπειλὴν τῆς τιμωρίας ὁρίζων· εἰ
μὴ τὸν τοῖς αἰκισμοῖς τοὺς τὸ ὄνομα
τοῦ Χριστοῦ προσκυνοῦντας διαλωβήσοιντο-
ς προσάγοιεν πάλιν αὐτοῖς φόνος τε
καὶ τῇ, τῶν αἰκισμῶν ἀνάγκῃ, τῇ πατρώ-
ᾳ τῶν δαιμόνων λατρείᾳ· ὡς δὲ περι-
ηγγέλη τοῖς ἄρχουσι τὸ φοβερὸν τοῦτο καὶ ἄ-
θεον κήρυγμα· τῶν ταχοῦ τῆς ἀρχῆς δια-
σφοιτικῶν, τῶν εἰς αὐτὸ τοῦτο παρα-
τῆς τυραννικῆς τεταγμένων ὠμότητος·
καὶ τῆς ὑπηρεσίας τοῦ κατὰ τὸν τόπον
ἔθνους τοιοῦτος· ὡς μηδὲν τῆς ὑπερκει-
μένης ἐξουσίας πρὸς τὴν πονηρὰν ὁρμὴν
λειφθῆναι. οἱ κόθεν ἔχων ἐκφύσεως τὴν
πικρότητα καὶ τὴν πρὸς τοὺς πιστευ-
κότας τῷ λόγῳ δυσμένειαν· καὶ γίνεται
παρ' αὐτοῦ φανερὸν ἐν δημοσίοις διαγρά-
μμασι· τὸ δεῖν, ἢ ἐξομνύσθαι τὴν πίστιν·
ἢ τιμωρίαις παντοδαπαῖς καὶ θανάτῳ
κολάζεσθαι· καὶ οὐδὲν ἦν ἕτερον τηνικαῦ-
τα δημοσίων τε καὶ ἰδίων πραγμάτων τῶ
κοινὰ διαχειρὸς ἔχον τῶν ἡγουμένων. καὶ
σπουδαζόμενον· πλὴν τὸ πολιορκεῖν τε
καὶ πολεμεῖν· καὶ τιμωρεῖσθαι τοὺς ἀντε-

χομένους τῆς πίστεως· ἦν δὲ οὐκ ἐν ταῖς τῶν
λεγομένων ἀπειλαῖς μόνον τὰ φοβερά· ἀλ-
λὰ μετὰ τούτων ἡ ποικίλη τῶν κολαστη-
ρίων παρασκευὴ πᾶσαν ἤγειρε κατάπληξιν· καὶ
πρὸ τῆς πείρας ἐμποιοῦσα τοῖς ἀνδράσι τὸν
φόβον· ξίφη καὶ πῦρ καὶ θηρία καὶ βυ-
θοί· καὶ τροχηλατικὰ τῶν μελῶν ὄργα-
να καὶ σιδηραῖ κατάπυροι καθέδραι· καὶ
ξύλα ὄρθια· οἷς ἐντεινόμενα τῶν ἐνισχυ-
μένων τὰ σώματα, ταῖς τῶν φοβερῶν ὀνύ-
χων πρὸς κολάσεις κατεξαίνετο· καὶ ἄλλα μυ-
ρία πρὸς τὰς πολυειδεῖς μάστιγας τῶν ἀφο-
σιωμάτων ἐξευρημένα παρ' αὐτῶν ἐκεῖνο εἴη-
το· καὶ σπουδὴ τοῖς τῶν ἐξουσιῶν τούτων ἐ-
πιμεμελημένοις ἦν μία· τὸ μηδένα τοῦ ἑ-
τέρου ἐν ὑπερβολῇ ἀγροικίας ἀποδειχθῆναι
πρᾳότερον· οἱ μὲν εἰσήγγελλον· οἱ δὲ ἐδεί-
κνυον· οἱ δὲ ἠρεύνων τοὺς κεκρυμμένους·
ἄλλοι τοῖς φεύγουσιν ἐπετίθεντο· πολλοὶ
δὲ πρὸς τὰς κτήσεις τῶν πιστῶν ὁρῶντες·
ὡς ἂν ἐγκρατεῖς γένοιντο τῶν πραγμάτων·
ἐπὶ τῷ προσχήματι τῆς εὐσεβείας ἤλαυνον
τοὺς ἀντεχομένους τῆς πίστεως· σύγχυ-
σις δὲ ἦν πᾶσα κατὰ τὸ ἔθνος καὶ ἀμηχα-
νία πολλή, τῶν τῶν ἀλλήλοις δι' ὑποψίας
ὄντων· οὐ πατέρας τῆς παρ' αὐτῶν τέκνων

εὐνοίας ἐν τοῖς φονεῦσι παραμένοντος·
οὕτως ἐστὶ τὸ σφοδρὸν τῆς πατρικῆς κηδεμονίας
ἠγνωμονημένης τῆς φύσεως· ἐμερίζετο δὲ
κατ᾽ ἀλλήλων τὰ γένη πρὸς τὰς θρησκείας
σχιζόμενα· καὶ παῖς ἑλληνίζων πιστῶν
γονέων προδότης ἐγίνετο· καὶ κατὰ παι
δὸς πεπιστευκότος ἐναντιούμενος πατὴρ
κατήγορος ἦν· καὶ ἀδελφὸς ἐκ τῆς αὐτῆς
ἑστίας· ἐπολέμει τῇ φύσει· ὅσον ἐκεῖνον
τὸν ὁμογενῆ τιμωρήσασθαι εἰ τῆς εὐσε
βείας ἀντέχοιτο· ἐντεῦθεν πλήρεις μὲν ἦσαν
αἱ ἐρημίαι τῶν ἐλαυνομένων· κεναὶ δὲ
τῶν οἰκητόρων αἱ οἰκίαι· πολλαὶ δὲ τῶν
δημοσίων οἰκημάτων ταῖς τῶν δεσμω
τηρίων ἀπετέτακτο χρείαις· οὐ γὰρ ἦν
ἱκανὰ τὰ δεσμωτήρια χωρεῖν ἐν αὐτοῖς
τῶν διὰ τὴν πίστιν τιμωρουμένων τὸ πλῆ
θος· ἀγοραί τε πᾶσαι καὶ σύλλογοι· κοινοί
ποτε καὶ ἰδιάζοντες ἀντὶ τῆς συνήθους
φαιδρότητος, τὰς τοιαύτας μετελάμβανον
συμφοράς· τῶν μὲν ἑλκομένων, τῶν
δὲ ἀπαγομένων· ἄλλων ἐπὶ τοῖς γινομέ
νοις· ἢ γοώντων ἢ δακρυόντων· οὐ μὴν
τοῖς οἷς ἦν ἔλεος· οὔτε μὴν πολιᾶς· οὐκ ἀρε
τῆς αἰδώς· ἀλλ᾽ ὡς ἐν αἰχμαλωσίᾳ πᾶσα
ἡλικία, τοῖς πολεμίοις τῆς πίστεως ἐκ

δοτος ἦν· οὐδὲ ταῖς τιμαῖς ἐνεδίδου τῇ φυ
σικῇ τοῦ γένους ἀσθενείᾳ τῶν τοιούτων ἀ
γώνων μένειν ἐκτός· ἀλλ᾽ ὥσπερ ἦν κατὰ
πάντων ὁ τῆς ὠμότητος νόμος· ἴσως
πρὸς μέτρον τῆς τιμωρίας ὑπάγων· τὸν τῶν
εἰδώλων ἀλλοτριούμενον ἐνδιακείμενον
τὴν φύσιν:— Περὶ τῆς τοῦ ἁγίου φυγῆς
ὅτε συνιδὼν ὁ μέγας ἐκεῖνος τῆς ἀνθρωπίνης
φύσεως τὴν ἀσθένειαν· ὡς οὐ δυναμένων
τῶν πολλῶν μέχρι θανάτου τῆς ἀσεβείας
ἀνταγωνίσασθαι· σύμβουλος γίνεται τῇ ἐκ
κλησίᾳ, μᾶλλον ἐκχωρῆσαι τῇ φοβερᾷ
προσβολῇ· κρεῖττον ἡγούμενος διὰ φυγῆς
τὰς ψυχὰς αὐτῶν περισώσασθαι· ἢ ἐν τῷ
ἐπὶ τῆς τῶν ἀγώνων παρατάξεως· καὶ ὡς
μάλιστα ποιεῖν ἐν οἷς ἂν οἱ μὲν δέναι κινδύνῳ
τῇ ψυχῇ φέρειν τὸ τὴν πίστιν διὰ φυγῆς πε
ρισώσασθαι· αὐτὸς πρὸ τῶν ἄλλων ὑποχω
ρήσας τῇ τοῦ κινδύνου φορᾷ· ἅμα δὲ καὶ
τοῦτο τοῖς κρατοῦσι μάλιστα διεσπούδαστο·
τὸ δι᾽ ἐκείνου καθάπερ στρατηγοῦ χειρωθέντος·
πᾶσαν διαλῦσαι τῆς πίστεως τὴν παράτα
ξιν· καὶ τούτου χάριν ἐκεῖνον ὑποχείριον
ποιήσασθαι· τοῖς ἐχθροῖς διεσπούδαστο· ὁ
δὲ ἦν· ἔρημόν τινα καταλαβὼν λοφιάν·
ἔχων μεθ᾽ ἑαυτοῦ τὸν ἐκ νεωκόρου κατὰ
χὰς προσαχθέντα τῇ πίστει· ἤδη τῇ χάρι

πι τῆς διακονίας ὑπηρετούμενον· τῶν δὲ
διωκόντων κατ' ἴχνος ἑπομένων πλή
θει πολλῷ· μηνύσαντος αὐτοῖς τὸν τό
πον τινὸς ἐνῷ κατεκέκρυπτο· οἱ μὲν κύ
κλῳ τὴν ὑπώρειαν λόχοις διαλαβόντες
ἐφύλασσον· ὡς ἂν μηδαμόθεν αὐτῷ γένοι
το διαφυγεῖν εἴπερ εἰς τοῦτο τράποιτο· οἱ
δὲ προσβάντες τῷ ὄρει κατὰ πᾶν μέρος
διερευνώμενοι, ἤδη καταφανεῖς τῷ μεγά
λῳ ἐγίνοντο· κατ' εὐθεῖαν πρὸς αὐτὸν ἀνα
τρέχοντες· ἐκεῖνος δὲ διακελευσάμενος
τῷ μετ' αὐτοῦ θαρρεῖν καὶ ἀδιστάκτως τῇ ἐπι
ποιθήσει τῇ πρὸς τὸν θεὸν καὶ καταπιστεῦ
σαι τὴν σωτηρίαν· ὁμοίως αὐτῷ τὰς χεῖρας εἰς
προσευχὴν ἀνατείναντα· καὶ μηδὲ εἰ πλη
σίον γένοιντο οἱ διώκοντες ἐκκρουσθῆναι
τῷ φόβῳ τὴν πίστιν· ὑπόδειγμα τῆς παραγ
γελίας ἑαυτὸν ἐποίει τῷ διακόνῳ· ὡς εἴ πο
τε πρὸς τὸν οὐρανὸν ἀμεταστρεπτῶς τῷ ὄμ
ματι τεταμέναις ταῖς χερσὶν ἐν ὀρθίῳ τῷ
σχήματι· καὶ οἱ μὲν ἐν τούτῳ ἦσαν· οἱ δὲ
πρὸς αὐτοὺς ἀναδραμόντες πάντα τὸν
τόπον περισκεψάμενοι· καὶ πᾶσαν ἐμβα
θάμνου· καὶ πέτρας πρὸς κοιλήν· καὶ πᾶ
σαν ἐν χαράδραις κοιλότητα· μετὰ πάσης
ἀκριβείας διερευνησάμενοι, πάλιν τὴν ὑ
πώρειαν καταλαμβάνουσιν· ὡς φθάνοντα τὸν

διαδραμούμενον αὐτὸν πρὸς φυγὴν τραπέ
πω, τοῖς κάτω περιεστοιχισμένοις ὑπὸ χεῖ
ρας γενέσθαι· ὡς οὖν οὔτε παρὰ τούτων
ηὑρέθη καὶ παρ' ἐκείνοις οὐκ ἦν· ὁ τὸν τό
πον τῆς τοῦ μεγάλου διαγωγῆς κατασκεψά
μενος σημείοις ὑπέγραφεν· ἐνῷ δὲ ἐκεῖ
ναι ἔφασκον οἱ ζητοῦντες μηδένα ἑωρακέναι·
εἰ μὴ δύο δένδρα μικρὸν ἀπ' ἀλλήλων διεστη
κότα· ἀνακεχωρηκότων δὲ τῶν ζητούντων·
ὑποληφθεὶς ὁ μηνυτής· καὶ καταλαβὼν
ἐν προσευχῇ αὐτὸν τὸν μέγαν καὶ τὸν σὺν αὐ
τῷ· καὶ γνοὺς τὴν θείαν φρουράν· δι' ἧς ἐκεῖ
νοι δένδρα τοῖς διώκουσιν ἐνομίσθησαν· προ
σπίπτει τε αὐτῷ, καὶ πιστεύει τῷ λόγῳ· καὶ
ὁ πρὸ μικροῦ διώκτης· εἰς τῶν φευγόντων
ἀριθμὸν γίνεται· μενόντων τοίνυν κατὰ τὴν ἔ
ρημον χρόνον πολλόν· ἐπεκράτει γὰρ ὁ κα
τὰ τῆς πίστεως πόλεμος χαλεπῶς τοῦ κα
θηγουμένου κατ' αὐτὸν προστιθεμένων
τῷ λόγῳ τῆς εὐσεβείας λιπόντος· καὶ πάν
των πρὸς φυγὴν τετραμμένων· ἐπειδὴ τὰ
κατὰ τὸν μέγαν αὐτοῖς ἀπελπιζόμενα ἦν· ὡς
οὐκ ἂν ὑποχείριος γενησομένου τοῖς
διώκουσι, τότε κατὰ τῶν ὑπολοίπων τὴν
λυσσώδη ἐπιχείρησιν ἑαυτῶν τρέψαντες· πάν
ταχῇ κατὰ τὸ ἔθνος διηρευνῶντο· καὶ πάν
τας ὁμοίως ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας καὶ παῖ

δας ὅσοις τὸ ὄνομα Χριστοῦ σεβάσμιον ἦν· εἰλ-
κον δὲ τὴν πόλιν, καὶ δεσμωτήρια κατε-
πλήρουν. ἂν πάλιν ὡς τινὸς ἀδικίας ἔγκλη-
μα κατ᾽ αὐτῶν ποιούμενοι, τὴν εὐσέβειαν·
ὡς μηδενὶ τότε τῶν κοινῶν προσασχολεῖ-
σθαι τὰ δικαστήρια· ἢ τοῦτο μόνον διὰ σπου-
δῆς τοῖς κρατοῦσιν εἶναι· τὸ πάντας αἰκι-
σμοῖς καὶ τὴν τοιαύτας τρεψώσεις δι᾽ ἐπιμοι-
ὑπάγειν κατ᾽ αὐτῶν ἀντεχομένων τῆς πί-
στεως. ἔνθα δὴ καὶ μᾶλλον τοῦτο φανερὸν
γένεσθαι· τὸ μηδὲν ἀθεεὶ τὸν μέγαν ἐκεῖνον
βουλεύεσθαι· φυλάξας γὰρ ἑαυτὸν διὰ τῆς
φυγῆς τῷ λαῷ, κοινὴ συμμαχία τοῖς ὑπὲρ
τῆς πίστεως ἀγωνιζομένοις ἅπασιν ἦν·
καθάπερ γὰρ περὶ τοῦ Μωϋσέως ἀκούομεν·
ὅτι πόρρωθεν ἀφεστὼς τῆς τῶν Ἀμαληκι-
τῶν παρατάξεως, διὰ προσευχῆς ἐνεπί-
θει τοῖς ὁμοφύλοις κατ᾽ αὐτῶν ὑπεναντίων
τὴν δύναμιν, τὸν αὐτὸν τρόπον κἀκεῖνος,
οἷον ἐφορῶν τῷ ὀφθαλμῷ τῆς ψυχῆς τὰ
γινόμενα, τὴν θείαν ἐπεκαλεῖτο συμμα-
χίαν ὑπὲρ τῶν ἐναθλούντων τῆς ὁμολογίας
τῆς πίστεως· καί ποτε μετ᾽ αὐτῶν συνὼν
κατὰ τὸ συνήθες, τῷ θεῷ προσευχόμενος·
ἀθρόως ἀγόμενός τε καὶ θορύβου καταπλη-
σθείς· εὔδηλος ἦν τοῖς παροῦσιν οἷον ξενι-
ζόμενος καὶ ἐναγωνιῶν τῷ θεάματι καὶ

τὴν ἀκοὴν ἀπέχων, καθάπερ ἤχου τινὸς
διαναστάμενος πρὸς αὐτόν· καὶ διαστημο-
μένου διαστήματος οὐκ ὀλίγου· μείνας
πολύ τι τὸν ἐν μέσῳ χρόνον ἀκλινὴς καὶ
ἀκίνητος· εἰ θεοῦ περ τοῦ προκειμένου
θεάματος, πάλιν ἐπανῆλθέν τε πρὸς
τὸ συνήθες· καὶ ἀνευφήμησε τὸν θεὸν λα-
μπρᾷ τῇ φωνῇ, τὸν ἐπινίκιόν τε καὶ χαρι-
στήριον ὕμνον ἐπιφθεγξάμενος· ὃν πολλα-
χοῦ τῆς ψαλμῳδίας ἀκούομεν τοῦ Δαυὶδ λέ-
γοντος· εὐλογητὸς ὁ θεὸς ὃς οὐκ ἔδωκεν ἡ-
μᾶς εἰς θήραν τοῖς ὀδοῦσιν αὐτῶν· τῶν δὲ
περὶ αὐτὸν θαυμαστικῶς διατεθέντων· καὶ
μαθεῖν ἀξιούντων· ὅ τι ποτὲ εἴη τὸ ἐν ὀφθ-
αλμοῖς αὐτοῦ γενόμενον θέαμα. εἰπεῖν λέ-
γεται μέγα πτῶμα κατ᾽ αὐτὴν τὴν ὥραν ἐκείνην
γεγενῆσθαι· καταπαλαισθέντος τοῦ δι-
αβόλου ὑπὸ νεανίου τινὸς ἐν τοῖς ὑπὲρ τῆς
εὐσεβείας ἄθλοις· τῶν δὲ ἀγνοούντων ἔτι
τὸ εἰρημένον, σαφέστερον αὐτοῖς διηγεῖσθαι·
ὅτι συμμαχίᾳ κέει τινὶ κατ᾽ αὐτὴν τὴν ὥραν ἐ-
κείνην· νεανίας τις τῶν ἀναπεσόντων τοῖς
ἱδρῶσι τῆς πίστεως ἐνηγωνίσατο· παρα-
σαχθεὶς ὑπὸ τῶν δημίων τῷ ἄρχοντι·
προσέθηκε δὲ καὶ ὄνομα, προσάδων αὐτὸν
ὀνομάσας· καὶ ὅτι μετὰ πολλὰς βασάνοις
ἀλλ᾽ στερρῶς γενναίως ἐνεκαρτέρησε, τὸν διὰ τῆς

μαρτυρίας ἀνεδύσατο στέφανον· ἐκπλα-
γεὶς δὲ πρὸς τὴν ἀκοὴν ὁ διάκονος· καὶ οὐ-
δὲ ἀπιστεῖν τοῖς λεγομένοις τολμῶν· καὶ ἅμα
κρεῖττον τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως εἶναι νομίσας,
τὸ προειρημένον ταύτης πόλεως· μηδὲ μὴν
ἀφ' οὗ τὰ κατ' αὐτὸν διαγγείλαντος· ὡς ἔφη
φθάσαντα τοῖς ὁράμασι λέγειν πρὸς τοὺς
συνόντας περὶ τῶν ἐκεῖ γινομένων, ἱκετεύ-
ει γίνεται τοῦ διδασκάλου ὀφθαλμοῖς ἐπι-
τραπῆναι γνῶναι τὰ πεπραγμένα· καὶ
μὴ κωλυθῆναι παρ' αὐτοῦ γενέσθαι μέχρι
τῶν τόπων αὐτῶν, ἐν οἷς τὸ θαῦμα ἐγε-
γένητο· τοῦ δὲ φοβερὸν εἶναι λέγοντος ὁρμῆ-
σαι τῶν φονώντων γενέσθαι· καὶ τὸ πο-
λλάκις ἐξ ἐπηρείας τοῦ ἀντικειμένου τῶν
ὁμοίων τῷ παθεῖν· ἐπιθαρσεῖν ἔλεγεν ὁ
διάκονος τὴν τῶν ἁγίων αὐτοῦ συμμα-
χίαν. φθεγξάμενος ταύτην πρὸς αὐτὸν τὴν
φωνήν· σύμπεπορεύθου τῷ σῷ θεῷ· καὶ οὐ-
δείς μου φόνος ἐκ τῶν πολεμίων καθά-
ψεται· τοῦ δὲ καθάπερ συνέμπορον τὴν
τοῦ θεοῦ βοήθειαν αὐτῷ διὰ τῆς εὐχῆς συνεκ-
πέμψαντος· πεποιθὼς τὴν ὁδὸν διή-
ει πρὸς οὐδένα τῶν ἀπαντώντων ἐπιστρεφόμενος·

\+ περὶ τοῦ ἐν τῷ λουτρῷ δαίμονος

Ἐσωτέρω δὲ τῆς πόλεως ἐντὸς γεγονὼς
καὶ κοπώδης ἐκ τῆς ὁδοιπορίας γενό-

μενος, λουτρῷ θεραπεῦσαι τὸν κόπον ἀ-
ναγκαῖον ᾠήθη· ἐπεκράτει δὲ κατὰ
τὸν τόπον ἐκεῖνον δαίμων τις ἀνθρω-
ποκτόνος ἐγχωριάζων τῷ λουτρῷ· οὗ
ἡ φθοροποιὸς δύναμις ἐνεργοῦσα μετὰ
σκότους κατὰ τῶν προσπελαζόντων ἐγέ-
νετο· τούτου χάριν οὖν κατὰ μὴν μετὰ τὰς
ἡλίου δυσμὰς τὸ λουτρὸν ἐκεῖνον ἀνενέρ-
γητον· ὁ περάσας? ἠξίου τὸν ἐπιτεταγ-
μένον ἀνοῖξαι τὴν εἴσοδον αὐτῷ· καὶ μὴ
φθονῆσαι τῆς ἐκ τοῦ λουτροῦ θεραπείας·
τοῦ δὲ μαρτυρουμένου μηδένα τῶν κα-
τὰ τὴν ὥραν ἐκείνην κατατολμώντων
τοῦ ὕδατος ἰδίοις ὑποστρέψαι ποσίν· ἀλλὰ
πάντων κατὰ τὴν ἑσπέραν κατακρατεῖν
τὸ δαιμόνιον· καὶ πολλοὺς ὑπ' ἀγνοίας ἤδη
παθεῖν τὰ ἀνήκεστα οἷς ἀντὶ τῆς ἐλπισ-
θείσης ἀνέσεως· θρῆνοι καὶ τάφοι καὶ
οἰμωγαὶ διεδέξαντο· ταῦτα καὶ τὰ τοι-
αῦτα διεξιόντος· οὐδὲν μᾶλλον ἐκεῖνος
ὑφίει τῆς ἐπιθυμίας· ἀλλ' ἐν ἐκείνῳ τῷ πό-
τε τρόπῳ καταναγκάζων αὐτὸν εἰς τὸ
ἐντὸς παραδέξασθαι· ὁ δὲ μὴ συγκινδυ-
νεῦσαι τῇ ἀγνοίᾳ τοῦ ξένου κέρδος ποι-
ούμενος· τὴν κλεῖν ἐπ' αὐτῷ ποιησάμε-
νος· πόρρω τοῦ λουτροῦ ἀπαλλάττεται·
ἐπειδὰν γυμνωθεὶς ἐντὸς ἦν· πολὺ

προποιητῶν ὡς φόνων καὶ καταπλήξεως
ἀφορμαὶ τὸ δρᾶμα τοῦ δαιμονίου συσκευά-
ζοντος· φάσματα παντοδαπά· πυρὶ καὶ
καπνῷ μεμιγμένην τὴν φύσιν ἐπιδεικνύ-
μενα· ἐν ἀνθρώπων καὶ θηρίων μορφῇ· τοῖς
ὀφθαλμοῖς ἐμπίπτοντα· ταῖς ἀκοαῖς
ἐνηχοῦντα· τῷ ἄσθματι προσπελάζοντα.
Ὁ δὲ, τὴν σφραγῖδα τοῦ σταυροῦ ἑαυτῷ προβα-
λλόμενος· καὶ τὸ τοῦ Χριστοῦ ἅγιον καλῶν ὄνο-
μα, ἀπαθὴς τὸν πρῶτον διεξῆλθεν οἶκον·
ἐπεὶ δὲ τὸν ἐνδότερον χωρήσας, χαλεπωτέ-
ροις ἐνέτυχε τοῖς θεάμασιν· εἰς φοβερώ-
τερον μετασκευασθέντος τοῦ δαιμονίου
τὴν ὄψιν· καὶ ἅμα σεισμῷ τε κατακλο-
νεῖσθαι τὸν οἶκον ᾤετο· ὡς καὶ τὸ ἔδα-
φος ὑπορρηγνύμενον γυμνὴν ὑποδεικνύ-
ειν τὴν κάτω φλόγα· ὡς μὴ θήρας δὲ φλο-
γωθεὶς ἀπὸ τῶν ὑδάτων ἐκπέμπεσθαι·
καὶ πάλιν αὐτῷ τὸ ἴσον ὅπλον ἦν ἡ σφραγὶς
καὶ τὸ τοῦ Χριστοῦ ὄνομα· καὶ ἡ δι' αὐτῶν εὐχῶν
τοῦ διδασκάλου μνησθεῖσα· τὰ φοβερὰ τῶν
φαινομένων τε καὶ γινομένων διέχεεν·
ἀνεθεὶς δὲ τῷ ὕδατι καὶ τὴν ἔξοδον αὐ-
λῶν, πάλιν ἐκωλύετο τοῦ δαιμονίου τὴν
θύραν ἀντειλημμένου· ἀλλὰ καὶ τοῦτο πά-
λιν τὸ κώλυμα διὰ τῆς [illegible] δυνάμε-
ως αὐτομάτως ἐλύετο, τῇ σφραγῖδι τῆς

θύρας ὑποχωρούσης· ὁ δ' ἐπειδὴ κατὰ νοῦν αὐ-
τῷ προκεχωρήκει τὰ πράγματα· ἐκινή-
σαι λέγεται πρὸς αὐτὸν ἄντικρυς ἡ φωνὴ τοῦ δαιμο-
νίου· μὴ ἑαυτῷ τὴν δύναμιν λογίσασθαι.
δι' ἧς τὸν ὄλεθρον ὑπέφυγεν· ἡ γὰρ φωνὴ τοῦ
παραθεμένου αὐτὸν τῷ φυλάσσοντι, τὸ ἀ-
παθὲς ἐχαρίσατο· διασωθεὶς τοίνυν τὸν
εἰρημένον τρόπον· ἔκπληξιν παρέσχε τοῖς
ἐπιχωρίοις τοῦ τόπου. οὐδενὸς τῶν πώπο-
τε κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην κατατολμήσαντος
τοῦ ὕδατος, ἐν τοῖς ζῶσι φανέντος· ἐπεὶ
δὲ τούτοις ταῦτα καθ' ἑαυτὸν διηγήσατο· καὶ
τὰ κατὰ τὴν πόλιν τῶν μαρτύρων ἀν-
δραγαθήματα τοῦτον ἐγνωκότων ἡ μνήμη
τὸν τρόπον· ὃν ἐπὶ τῆς ἐρημίας. διὰ τοῦτον
ὁ μέγας προδιηγήσατο· προσθεὶς τοῖς
περὶ αὐτοῦ θαύμασι· δι' ὧν τε εἶδε καὶ δι' ὧν
ἤκουσε· καὶ δι' ὧν τῇ ἑαυτοῦ πείρᾳ τῆς τοῦ
μεγάλου πίστεως ἐδιδάχθη τὴν δύναμιν ἣν
προσεμαρτύρησε τὸ δαιμόνιον· πάλιν ἀνα-
τρέχει πρὸς τὸν διδάσκαλον τοῖς τε μετ' αὐ-
τοῦ καὶ τοῖς μετὰ ταῦτα κοινὸν ἀφεὶς φυλα-
κτήριον· τὸ διὰ τῶν ἱερέων ἕκαστον ἐξ
αὐτῶν τῷ θεῷ παρατίθεσθαι· καὶ μὴν ἔστι
κατασπασάμενον μὲν τὴν ἐκκλησίαν· ἐξαίρε-
τος δὲ παρ' ἐκείνοις ἡ τοιαύτη φωνή, τῆς
ποτε γεγενημένης τῷ ἀνδρὶ παρ' αὐτοῦ

Γρηγορίου μὲν θείας μνημοσύνης· τῆς
δὲ τυραννίδος ἐκείνης ἤδη κατὰ θείαν
συμμαχίαν λυθείσης· καὶ πάλιν εἰρήνης
τὴν ἀνθρωπίνην διαδεξαμένης ζωῆς· καθ' ἣν
ἄνετος ἦν κατ' ἐξουσίαν προκειμένη μὲν ἁπᾶ-
σιν ἡ περὶ τὸ θεῖον σπουδή· κατελθὼν πά-
λιν ἐπὶ τὴν πόλιν· καὶ πᾶσαν περιιὼν τὴν
ἐν κύκλῳ τὴν χώραν· προσθήκην ἐποιεῖ-
το τοῖς ἁπανταχοῦ λαοῖς τῆς περὶ τὸ θεῖ-
ον σπουδῆς τὰς ὑπὲρ τῶν ἀθλησάντων τῇ
πίστει πανηγύρεις νομοθετήσας· καὶ δι-
αλαβὼν ἄλλος ἀλλαχῇ τῶν μαρτύρων
τὰ σώματα· κατὰ τὴν ἐτήσιον τοῦ κύκλου
περίοδον· συνιόντες ἠγάλλοντο· τῇ τι-
μῇ τῶν μαρτύρων πανηγυρίζοντες· καὶ
γὰρ δὴ καὶ τοῦτο τῆς μεγάλης αὐτοῦ σοφί-
ας ἀπόδειξις· ὅτι πρὸς καινὸν νέον μετα-
ρυθμίζων πᾶσαν ἀθρόως τὴν κατ' αὐτὸν
γενεάν· οἷόν τις ἡνίοχος ἐπιστὰς τῇ φύσει
καὶ τοῖς τῆς πίστεως χαλινοῖς ἀσφαλῶς
αὐτοὺς ὑποζεύξας· ἐνεδίδου τι τῷ ζυγῷ
τῆς πίστεως δι' εὐφροσύνης ὑποσκιρτᾶν
τὸ ὑπήκοον· συνιδὼν γὰρ ὅτι ταῖς σωμα-
τικαῖς εὐθυμίαις τῇ περὶ τὰ εἴδωλα πλά-
νῃ παραμένει τὸ νήπιον τῶν πολλῶν
καὶ ἀπαίδευτον· ὡς ἂν τὸ προηγούμενον

πως ἐν αὐτοῖς μάλιστα κατορθωθείη·
τὸ πρὸς τὸν θεὸν ἀντὶ τῶν ματαίων σε-
βασμάτων ἀναβλέπειν· ἀφῆκεν αὐ-
τοῖς ταῖς τῶν ἁγίων μαρτύρων ἐνα-
βρύνεσθαι μνήμαις· καὶ εὐπαθεῖν καὶ
ἀγάλλεσθαι· ὡς χρόνῳ ποτὲ κατὰ τὸ αὐτό-
ματον πρὸς τὸ σεμνότερόν τε καὶ ἀκρι-
βέστερον μετατεθησομένου τοῦ βίου καὶ
πρὸς ἐκεῖνο καθηγουμένης τῆς πίστεως·
ὅπερ δὴ καὶ ἐν τοῖς πολλοῖς ἤδη κατώρ-
θωται· πάσης εὐθυμίας ἀπὸ τῶν τοῦ
σώματος· πρὸς τὸ πνευματικὸν τῆς εὐφρο-
σύνης εἶδος μετατεθείσης· τοῦτον τὸν
τρόπον ἐμπολιτευσάμενος τῇ ἐκκλησίᾳ·
σπουδὴν ἔχων πρὸ τῆς ἐκ τοῦ βίου μετα-
στάσεως πάντας ἰδεῖν· πρὸς τὴν σωτη-
ρίαν ἀπὸ τῶν εἰδώλων μετατεθέντας·
ἐπειδὴ προέγνω ἑαυτοῦ τὴν μετάστασιν·
σπουδῇ πᾶσαν τὴν περιοικίδα καὶ
τὴν πόλιν διηρευνήσατο· μαθεῖν θέλ-
ων εἴ τινες εἶεν ὑπολειφθέντες ἔξω τῆς
πίστεως· ἐπεὶ δ' ἔγνω τοὺς ἄρα μεμε-
νηκότας τῇ ἀρχαίᾳ πλάνῃ μὴ πλείους
εἶναι τῶν ἑπτακαίδεκα· σκυθρωπὸν
μὲν καὶ τοῦτό φησι πρὸς τὸν θεὸν ἀποβλέ-
ψας τὸ λιπεῖν τι σωζομένων πληρώματι·

πλὴν ἀλλὰ μεγάλης ἐν χαριστίας ἄξιον ὄ
ντι τοσούτοις· καταλάμπει τοῖς εἰδωλολά
τραις τῷ μεγάλῳ ἐκδεχομένοις τὴν ἐκ
κλησίαν· ὅσους αὐτὸς χριστιανοὺς ὑπεδέ
ξατο· ἐπευξάμενος δὲ τοῖς ποτὲ πεπι
στευκόσιν ἤδη τὴν εἰς τὸ τέλειον αὔξησιν
καὶ τὴν ἐπιστροφὴν τοῖς ἀπίστοις· οὕτω τοῦ
ἀντιμουμίου πρὸς τὸν θ(εὸ)ν μετανίσταται·
ἐπισκέψας τοῖς ἐπιτηδείοις μὴ κτήσασθαι
τόπον αὐτῷ πρὸς ταφὴν ἰδιάζοντα· εἰ
γὰρ ζῶν κ(ύριο)ς κληθῆναι τόπου τινὸς οὐκ ἀ
πεδέξατο· ἀλλὰ παροικῶν ἐν ἀλλοτρίοις
τὸν βίον διήγαγεν· οὐδὲ μετὰ θάνατον τῇ
παροικίᾳ ἐπαισχυνθήσεται· ἀ
λλ᾽ ἐάσω φὴ τῷ μετὰ ταῦτα μέσῳ διηγήματι·
ὅτι γεητόρειος οὔτε ζῶν ἐπωνομάσθη πο
τέ τινι· καὶ μετὰ θάνατον ἀλλοτρίων τά
φων ἐγένετο πάροικος· ὥσπερ τῆς ἐν τῇ
γῇ κτήσεως ἑαυτὸν ἀποστήσας, ὡς μηδὲ
ἐν ταφῇ μὴ ἰδίως καταδέξασθαι τόπον·
μόνην γὰρ αὐτῷ κτῆσιν τιμίαν ἐκείνην εἶ
ναι· ἣ πλεονεξίας ἐφ᾽ ἑαυτῆς ἴχνος οὐδέ
χεται, τὴν δὲ ἀθρόαν τοῦ ἔθνους παντὸς
μετάστασιν ἀπὸ τῆς ἑλληνικῆς ματαιότη
τος εἰς τὴν ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας. θαυ
μάζει τὸ μὲν ἕκαστος τῶν ἐντυγχανόντων

τῷ, λόγῳ· μηδεὶς δὲ ἀπαιτείτω· πρὸς
τὴν οἰκονομίαν βλέπων· διὰ τί γέγονεν ἡ
τοσαύτη μεταβολὴ τῶν μεταθεμένων ἀ
πὸ τοῦ ψεύδους πρὸς τὴν ἀλήθειαν. τὸ π(ᾶ)ν
ἐν τοῖς πρὸς τοῖς αὐτοῦ τῆς ἱερωσύνης
χρόνοις γεγενημένον· ὅπερ πρὸς τὰ λοι
πὰ τῶν θαυμάτων ἐπειγόμενος ὁ λόγος
παρέδραμεν· νῦν ἐπαναλαβὼν ἀθρόως
διηγήσομαι τῇ ὑμετέρᾳ ἀγάπῃ· ἑορτή
τις ἦν πάνδημος τῇ πόλει. δαίμονί τινι
τῶν ἐγχωρίων κατά τι πάτριον ἀγομένη·
πρὸς ταύτην ἅπαν σχεδὸν συνερρύη τὸ ἔ
θνος, τῆς χώρας πάσης συνεορταζούσης
τῇ πόλει· ἐπεπλήρωτο δὲ τῶν συνδεδρα
μηκότων τὸ θέατρον· καὶ ὑπερεξεχεῖτο πάν
ταχόθεν ὑπὲρ τὰς καθέδρας τῶν ἐπιρρυ
έντων τὸ πλῆθος· καὶ πάντων πρὸ τὰ
θεάματά τε καὶ ἀκροάματα πρὸς τὴν ὀρ
χήστραν ἀποβλέπειν προθυμουμένων,
θορύβου πλήρης ἦν ἡ σκηνή· καὶ ἄπρα
κτος ἐγίνετο τοῖς θαυματοποιοῖς ἡ ἐ
πίδειξις· τῆς ταραχῆς τῶν στενοχω
ρουμένων· οὐ μόνον τὴν ἀπόλαυσιν τῆς
μουσικῆς ἐπικοπτούσης, ἀλλ᾽ οὐδὲ τοῖς
θαυματοποιοῖς ἐνδιδούσης καιρὸν τὰ ἑ
αυτῶν ἐπιδείκνυσθαι· ἔνθα δὴ κοινὴ ἡ πα
ρὰ πάντων πως ἐκρήγνυται τοῦ δήμου φωνή·

m. 14 bis. m. 19

τὸν δαίμονα ὡς τὴν ἑορτὴν ἦγον ἀνακα-
λουμένων· καὶ παρ' ἐκείνου τὴν εὐρυχωρί-
αν τοῖς ἀξιούντων γενέσθαι· ἐπειδὴ
πάντων τω ἀλλήλοις συμφθεγγομένων εἰς
ὕψος ἤρετο ἡ φωνή· καὶ πάσης ἐδόκει τῆς
πόλεως· καθάπερ ἑνός τινος στόματος
λόγος εἶναι ὁ τὴν εὐχὴν ταύτην προσάγων
τῷ δαίμονι· ἦν δὲ ἡ εὐχὴ ὡς ἐπ' αὐτῆς ἀ-
κοῦσαι τῆς λέξεως· Ζεῦ πλήρωσον ἡμῖν
τὸν τόπον· ἀκούσας δὲ ὁ μέγας ἐκεῖνος τῆς
ἠχοῦς τῷ ὀνόματι ἐπικαλουμένων τὸν δαί-
μονα· παρ' οὗ τὴν εὐρυχωρίαν γενέσθαι
τῇ πόλει, ἔφη πρὸς αὐτούς, μείζονά τινα
τῶν παρεστηκότων δοθήσεσθαι αὐτοῖς
ὅσον οὐδέπω, πλείονα τῆς εὐχῆς τὴν εὐ-
ρυχωρίαν· ταύτης δὲ παρ' αὐτοῦ τῆς φω-
νῆς· οἷόν τινος σκυθρωπῆς ἀποφάσε-
ως ἐξενεχθείσης· λοιμὸς τὴν πάνδημον
ἐκείνην ἱερομηνίαν ὑποδέχεται· καὶ
παραχρῆμα κατεμίγνυτο ταῖς χοροστασί-
αις ὁ θρῆνος· ὥστε αὐτοῖς εἰς πένθη καὶ συ-
μφορὰς μεταγραφῆναι τὰς θυμηδίας
ἀντὶ αὐλῶν καὶ κρότων· τῆς ἐπαλλήλου
θρηνῳδίας διαλαμβανούσης τὴν πόλιν· ὑποσκή-
ψαν γὰρ ἅπαξ τοῖς ἀνθρώποις τὸ πάθος, θᾶτ-
τον ἢ κατ' ἐλπίδας διεξῄει πυρὸς δί-
κην τοῖς οἴκοις ἐπινεμόμενον· ὥσ-

τε πᾶσι πληροῦσθαι μὲν τῶν τὴν νόσον κα-
ταφθειρομένων τὰ ἱερὰ τῶν ἐλπίδι θε-
ραπείας προσφευγόντων· γέμειν δὲ πη-
γὰς καὶ κρουνοὺς καὶ φρέατα· τῶν ὑπὸ τῆς
τοῦ νοσήματος ἀμηχανίας διακαομένων
τῇ δίψῃ· ὑφ' ὧν ἡττᾶτο τὸ ὕδωρ τὸ ἐκ τοῦ
πάθους κατασβέσαι φλογμόν· ὁμοίως ἐ-
χόντων καὶ μετὰ τὸ ὕδωρ καὶ πρὸ τοῦ ὕδα-
τος, τῶν ἅπαξ κατασχεθέντων τῷ πά-
θει· πολλοὺς δὲ αὐτομολεῖν πρὸς τοὺς τά-
φους· τὸ μηκέτι τοὺς περιόντας ἐξαρκεῖν·
πᾶσι τῶν κατοιχομένων ταφαῖς· γινομένης
δὲ οὐκ ἀδόκητον τοῦ κακοῦ τὴν προσβολὴν
τοῖς ἀνθρώποις· ἀλλά τινος φάσματος ἐπισημαινο-
μένου τῇ μελλούσῃ καταφθείρεσθαι οἰκίᾳ·
οὕτως ἐπακολουθεῖν τὴν φθοράν· ἐπεὶ
οὖν πᾶσιν ἐγένετο καταφανὴς ἡ αἰτία τῆς
νόσου· ὅτι τὸ ἐπικληθὲν παρ' αὐτῶν δαιμόνι-
ον κακῶς ἐπλήρου τὴν εὐχὴν τῶν ματαίων·
τὴν πονηρὰν ταύτην ἐκ τοῦ πάθους εὐρυ-
χωρίαν ἐμποιοῦν τῇ πόλει· ἱκέται γίνον-
ται τοῦ μεγάλου αἰτούμενοι τοῦ κακοῦ
τὴν φορὰν διὰ τοῦ παρ' αὐτοῦ γινωσκομένου
τε καὶ κηρυττομένου θεοῦ· ὃν μόνον ὡμο-
λόγουν ἀληθῶς εἶναι θεὸν καὶ κατὰ πάντων
τὸ κράτος ἔχειν· τοῦ γὰρ φάσματος ἐκεί-
νου πρὸ τῆς ἐσομένης τοῖς οἴκοις διαφθορ

προφαινομένου· καὶ παραχειμάσαι τὴν
ἀπόγνωσιν τῆς ζωῆς ἐμποιοῦντος· εἰς
ἐγένετο τοῖς κινδυνεύουσι σωτηρίας πρόπο-
ποιέντος ἐκείνου γενέσθαι τοῦ οἴκου τὸν
μέγαν γεωργεῖον· καὶ δι' εὐχῆς τὸ ἐνσκῆψαν
τῷ οἴκῳ πάθος ἀπώσασθαι· ταχείας δὲ
διὰ τῶν ἐν πετυχηκότων ἐν προῶτοις τῆς
τοιαύτης σωτηρίας· ὁσοι πάντας τῆς φημιζο-
διαδραμούσης· πάντας ἄργα ἦν· ἃ προ-
τερον αὐτοῖς ὑπὸ ματαιότητος ἐσπουδάζε-
το χρηστήρια καὶ καθάρσια καὶ ἤδη τοῖς
εἰδώλοις διατριβή· πάντων πρὸς τὸν μέγαν
ἱερέα μεθισταμένων· καὶ ἑκάστου πρὸς ἑαυ-
τὸν· ἐπὶ σωτηρίᾳ πάντως τοῦ γένους ἐφελκο-
μένου· μισθὸς δὲ ἦν αὐτῷ παρὰ τῶν σωζο-
μένων ἡ τῶν ψυχῶν σωτηρία· τῆς γὰρ τοιαύτης
πείρας τῆς εὐσεβείας τοῦ ἱερέως φανερου-
μένης, οὐκέτι ἦν ἀναβολὴ πρὸς τὴν συγκα-
τάθεσιν τοῦ μυστηρίου τοῖς δι' αὐτοῦ ἐλέγχων
διδασκομένης τῆς πίστεως δύναμιν· οὐ-
πως ἐγένετο τοῖς δήμοις ἐκείνοις, ἰσχυροτέρα
τῆς ὑγείας ἡ νόσος· οἱ γὰρ ἐν τῇ ὑγείᾳ πρὸ
τὴν τοῦ μυστηρίου παραδοχὴν τοῖς λοιμοῖς
ἀσθενοῦντες, τῇ σωματικῇ νόσῳ πρὸς
τὴν πίστιν [illegible]· καὶ οὕτως τῆς
περὶ τὰ εἴδωλα πλάνης διελεγχθείσης·
πάντες πρὸς τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ μετετέθησαν.

οἱ μὲν διὰ τῆς ἐνσημαινομένης νόσου χειραγω-
γηθέντες πρὸς τὴν ἀλήθειαν· οἱ δὲ καὶ πρὸ
φυλακὴν τοῦ λοιμοῦ τὴν πίστιν εἰς τὸν
Χριστὸν πορισάμενοι· ἔστι δὲ καὶ ἄλλα πλεῖ-
μνήμη μέχρι τοῦ δεῦρο διασωζό-
μενα τοῦ μεγάλου Γρηγορίου θαύματα· ἅ-
περ φειδόμενοι τῆς ἀπιστούσης ἀκοῆς·
ὡς ἂν μὴ λυμαίνοιντο οἱ τὸ ἀληθὲς ἐν τῷ με-
γέθει τῶν λεγομένων ψεῦδος οἰόμενοι·
τοῖς γεγραμμένοις οὐ προστεθήκαμεν· ἐν
Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν· ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κρά-
τος· νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν
αἰώνων ἀμήν +

† Γεωργίου ἐπισκόπου Νικομηδείας· εἰς
τὴν ὑπεραγίαν Δέσποιναν Θεοτόκον ὅτε ἀπεδό-
θη ἐν τῷ ναῷ τριετίζουσα ὑπὸ τῶν γονέων αὐτ(ῆς)·

Αἴθριον τὸ τῆς παρούσης ἑορτῆς σύνθη-
μα· διὸ πρὸς ἄπειρον φῶς, τὸν πρὸς
τὴν συνειλεγμένον παρορμῶ σύλλογον·
λαμπρὸν τὸ τῶν προδρόμων λόγων τεκμή-
ριον· καὶ πλήρεις δόξης, καρποῦσθαι τὰς
ὑποθέσεις κατεπαγγέλλεται· ἰδοὺ γὰρ ἡ μὲν
ἡ τῆς παρθένου πανήγυρις ἐκλάμψασα·
μοντως πρὸς ἑαυτὴν τὴν διάνοιαν ἰθύνει·
ὡς αὖ θηγορουμένη τῶν λόγων αἰθριάσασα
τὸν χειμῶνα τῆς σιωπῆς εἰς γαλήνην

τοῦ λέγειν μετήνεγκεν· ἀλλὰ προθύμως
ταῖς ταύτης ἀκτῖσι καθοδηγούμενοι·
πρὸς αὐτὴν σὺν πόνῳ τὴν τοῦ λόγου πορει-
θῶμεν· καὶ ὅσον δυνάμεως ἕκαστος, τὸ
τοιοῦτον αὐτὴν καταστέψωμεν· εἰ γὰρ τῶν
πάντων τοῦ κατ' ἀξίαν ἐκπίπτομεν, ἀλλὰ τοῦ
γοῦν προθύμου, τὸ πλέον ἔχειν πειρώμεθα
καὶ προαιρέσεως πόνῳ· πρὸς τὸν ἀγῶνα ἀ-
λλήλοις ἐπειγόμεθα· τίς γὰρ ἂν λόγος
καὶ μόνου τοῦ μακροτάτου τῆς ἀξίας προ-
σάψαιτο· ἢ τῇ φαντασίᾳ ψιλῇ προσεγγίζει
καυχήσοιτο μὲν ὅτι γοῦν τὸ πλῆρες κατει-
ληφέναι πειράσηται· πῶς δ' ἂν ποίμνη λό-
γων δυνάμεων ὑπερέπτη· τὰ τῆς παρθένου
ἐγκώμια· διὸ καὶ κατ' αὐτὴν τῶν ποσὲ ἐπαι-
νούντων ὅρους ἀπέθετο· ἐγὼ μὲν οὖν ὥσπερ ἂν-
δρες· πρὶν τοῦ πόθου ἁλῶναι ἐπαθεῖ-
χαλεπὸν τῆς πολεμικῆς τῶν ἐγχειρούντων
ἐψηφιζόμην τὸ ἐγχείρημα· καὶ γὰρ εἶναι
μανίας ἐδόκει τῶν ὑπερδύναμιν ἀπτεσ-
θαι ὧν οἱ λόγοι τὸ ὑπὲρ λόγον εἰλήφασι κατὰ
πολλῶν· ἐπειδὲ ὑπὸ τοῦ ἔρωτος τυραννη-
θεὶς, τῷ τῶν πολλῶν ὑπήχθην πολεμήμα-
τι· ἱκέτης σὺν τούτοις προσσυνταξομένην
καθέστηκα· τῇ πείρᾳ τοῦ πάθους ἐκμα-
θὼν τὸ εὐσύγγνωστον· ἀλλὰ τὸ τοίνυν·
εἴ τις τῶν ἐμῶν ῥαθυμίας πειρᾶται ἐγκλή-

ματα· μὴ θρασύτητος ἀλαζονείαν· ἀλλὰ
πόθου περιουσίαν τὸ προκείμενον κρινέ-
τω· καὶ γὰρ ἡ τούτου σφοδρὰ ἐπικράτησις
τὸν μετ' ἀφῶν κατατολμᾶν παρεσκεύασεν
ὥστε ὡς μὲν προσαγούσης· ἐλπίδος δὲ πρὸ
πάντα συναναφερούσης· οὐδὲ γὰρ δόξης ἕνεκα
καὶ τῶν ἐγκωμιαζομένων οἱ λόγοι· εὐ-
σεβείας δὲ χάριν· τῶν λεγόντων εἰσφέρον-
ται· ὅθεν ἐμοὶ λίαν ἀκινδύνως δοκεῖ· καὶ
τὸ θεῖον ἅμα ἐνδεῆ τὴν φύσιν ἔχον· αὐτοδόξα-
στον, καὶ μεγαλειότης· καὶ τῶν ἐπαινου-
μένων αἴτιον· εἰς ἀφορμήν, ἐπαινῶν ἑ-
αυτὸ τοῖς βουλομένοις παρέχειν· οὐχ ἑπὶ
πᾶσιν τοῖς οἰκείας δόξης δεχομένων· τὴν
δὲ προθυμίαν τῶν εἰσαγόντων ἱεμένων·
τούτου τοιγαροῦν οὕτω διατεθέντος· φέ-
ρε τῶν τῆς παρούσης ἑορτῆς· ἐφαψώμε-
θα λόγων· καὶ περὶ ὧν προήχθημεν λόγων·
περὶ τούτων τὴν σπουδὴν ἐνστησώμεθα·
ἀλλὰ τίς ἂν δυνάμεως τεχνικὴ τὸν πόρον
μεθοδεύσειεν· ὡς ἑκάστῳ μὲν ἀκολουθίας
ἐξεργάσασθαι τάξει· τίς συγκρίσεως ἂν
παραβαλλομένην τὸ ὁμοίωμα ἀρτίως παραστή-
σει· ὡς τίμιον τὸ ἴσον ταῖς ἀπαιτουμένοις οὐκ ἔ- αὐ
φθη· ἐπειδὴ γὰρ οἱ πᾶσ τοιαύτας ἀμε-
λεῖ τὸν τῆς ὑποθέσεως τοῖς ὁμοίοις ἴσα, ἢ
μείζονα τοῖς ἐλάττοσι· τῶν πραγμάτων

εἰς δεχομένων ἄν τι προστεθείη τῶν. ἐκ
τούτων τὴν εὐπορίαν θηρεύων ταῖς τῶν λό-
γων· διὰ τοι τοῦτο ἔρωτα καὶ μὲν αὐτοῖς. ἡ τῶν
εὑρεθέντων δ' ἐξέτασις· ἀληθῶς δὲ ἡ τῶν
λεγομένων ἐπίκρισις ἦν εἶναι· ὥσπερ δὲ τῆς
φύσεως ὅροι καὶ τέλη κεῖσθαι, τούτων τῶν ἐκπο-
μένων οἱ νόμοι λειτουργεῖν δ' ἐξ καθαιρήσων·
διὸ μὲν τοῖς αὐτοῖς ταύτης φύσεως δ' ἐξηρη-
μένα καὶ ταῦτα αὐτὴ ἐνδεόμενα· καὶ θύραν ἀμε-
λεῖν ὁ βουλόμενος πειρᾶσθαι· οὐδὲ με-
ταμιγὰς καταλλήλων κοινωνίαν πρὸς ταῦ-
τα ἐκεῖνα εἰσφέρειν· πολὺ τὸ δ' ἐπήκοος
ἐκ καπέ... δικαιωμάτων· ὅθεν οὐδὲ μοι-
διὸς λη... μάχην, τὸ τῆς ὑπὸ θεσμῶν ὑ-
περανεστηκὸς φαίνεται· οὐκ ἔφικτον
δὲ, κανόσι ... θῶ εἰ ... πρὸς ὁμοίαν. τὴν
τῶν φυομένων κεφαλαίων δ' ἐξ ἁπλῶν
πλὴν, εἰ καὶ τῶν πέντε τῶν τῆς ἀκολουθί-
ας πραγμάτων τὸ πρότερον δ' ἐξήρτηται·
ἐν ὃν μὲν ἐκφεύγειν τὸν ἡμέτερον πόθον·
μὴ ποτε τῆς ἐκφύσεως διαμαρτὸν τῶν
καὶ τὸ ὅσον μὲν σὺν ταύτῃ ἀφαιρεθῶμεν·
ἐπεὶ δὴ γὰρ ἅπαν θέμενοι μὲν εἰσφέρει σας ὅτε
ὁ φθόνος ἰὸς· ὑποσμύχων δὲ ἔνδον κατε-
δαπάνα τὸ γένος. μεμνημένος ἀεὶ τοῦ
καθ' ἕκαστον· οὐκέτι τῆς μονῆς ἕνεκα
πικρῷ· οὐδ' ἀλεξιτήριον φάρμακον ἀ-

ποσμύχον τοῦτον ἐδέδεικνυτο· ἀλλ' ὅμοιοι
ἀπαντῶσ ὡς ὑπουλοῦν τι τραῦμα διαδυό-
μενος τοῖς ἐπιγινομένοις καταλυμαί-
νεται· τοῦτον τοίνυν ὁ δήμιος οὐ ῥᾳδίως ἐξάραι
βουληθεὶς· καὶ ἑαυτοῦ μὲν τὴν δυναστείαν·
τουτέστι προσμένων οὐδὲ τὴν ἰατρείαν ἐνδείξα-
σθαι μηχανᾶται κατὰ τούτου τρόπον πρὸς
τὸν κείμενον ἀνασκῆσαι· καὶ αὐτὸς ταύτης
νίκης κατέχει εἶναι, λαμπρὸν ἐντεῦθε
τὸ τρόπαιον ποιῶν· καὶ τὴν τοῦ φθείραν-
τος ἧτταν δημοσιεύων· τούτῳ δὲ οὐχ ἕτε-
ρος ἐκ μεγάλων μὲν οἷόν τε ἦν· εἰ μὲν τὴν τοῦ
μένος ἠκούετο τὸν ἰατρὸν ὑποδείκνυται φύσιν
ἢ πίω τῷ σχήματι πρὸς ἑαυτὸν ἐξέλκει τὸν
λυμαινόμενον· ἵν' ἐν τῷ συνήθει προσδρα-
μὸν αὐτὸς, τῷ ἀδοκήτῳ περιπέσῃ· καὶ
οὕτω ταύτης νόσου ῥᾷον ἀποπαυθῇ, τοῦ αἰ-
τίου ταύτης εἰς καθόλου ἀδυναμίαν χω-
ρήσαντος· ἐπεὶ δὲ ταῦτα οὕτως ᾠκονο-
μήθη· ἔδει δὲ ἐξ ἧς ἀρχῆθεν τὸ δεινὸν ἐρ-
ριζώθη ῥίζης· ἐκ ταύτης τὴν ἰατρείαν ἀ-
ναμελετῆσαι· καὶ δὴ ὡς ὁδοῦ πρὸς τὸ γένος
εἰσήχθη διὰ ταύτης ἐξελαθῆναι· ἡ δὲ ἦν
ἡ γυναικῶν εὐκολία οὐκ ἀσφαλῶς τὴν εἰ-
σοδον ἐξανάψασα ἑαυτῇ τε καὶ τοῖς οἴκοις,
καὶ τοῖς μετέπειτα λύμην διασκεδάσασα·
καὶ δὴ τοῦτον πραγματεύεται· ἀλλ' ἐπειδὴ

ἐγγὺς ἑπομένην τῆς ὑποθέσεως· ἀμηχανῶ
τοῦ πράγματος τὸν λόγον καὶ ἀπέχομαι· καὶ
τῷ μεγέθει τοῦ θαύματος τὴν διάνοιαν καὶ
πλήττομαι· ξένον ὁρῶν καὶ παράδοξον ἐ-
πὶ γῆς τελούμενον μυστήριον· καὶ ὁ πρὸ πάν-
των αἰώνων ἀρρήτως ἐπαγγελθὲν σωτήριον
μου πέρας εἰσδεχόμενον· τοῦτο δηλαδὴ
τὴν παρθένον τεκοῦσαν ἀμώμως μὲν
ὑμνούμενον· τοῦτο προοίμιον· πᾶσαν ἐκ-
φεῦγον λόγων ἐπίδοσιν· τοῦτο προκαλ-
λῶν ὁ νοῦς ἐξαπορεῖ, ἐξαθυμήσας δέ, τῶν
οἰκείων ἐξέστηκε· σκόπει γὰρ ὅστις ἄν ἢ
ὁ ταῦτα διερευνώμενος· ἡλίκον ἐντεῦθεν
ἀνέφανη τὸ θαῦμα· φιλανθρωπία μόνη· καὶ μὲν
ὄντων ὑπὸ τοῦ πλάστου παρήχθημεν· ἐπ᾽ ἔρ-
γοις ἀγαθοῖς, τὸν παράδεισον κατοικεῖν περὶ
ἐτάχθημεν τὴν ἐντολήν· ἀθετήσαντες ἀ-
πεκρουσάμεθα· θάνατον τῇ φθορᾷ
εἰσεπεσώσαμεθα· ἐπηγγέλθη παρὰ
τοῦ κτίστου ἐλευθερία, καὶ τὸ πρᾶγμα
ἤμελλε· καὶ ὁ χρόνος τοῖς ἐπιτηδείοις
ἀνηρεύνα· παρέτρεχον αἱ γενεαί· αἱ προ-
φητεῖαι, συνεχεῖς κατεμάλθακον τό· ἐνέλ-
πιστον ἦν τὰ τῶν πατριαρχῶν, καὶ τὰ τῶν
δικαίων· ἀβραὰμ παρέδραμεν· καὶ οἱ
μετ᾽ ἐκεῖνον ἐν συμβόλοις τὰ τῆς ἡμέρας
μηνυθέντες, καὶ πρὸς τὴν ἐκβασιν τ...

117

μέλλοντος κεχηνότες, μωϋσῆς ὁ θεσπέ-
σιος· ἐμφανεῖς τοῖς τύποις τοῦ μυστηρί-
ου θεωρῶν· καὶ τῆς ἀληθείας κατανοῶν
ἰνδάλματα· ἐδόκει παρεῖναι αὐτῷ· πληροῦσθαι
τὰ προδηλούμενα· ἐν τῇ ἐρήμῳ ἡ ἐλπίς·
ἐν τοῖς τῶν κριτῶν διηγήμασιν ἡ προσ-
δοκία· σαμουὴλ ἐχρημάτιζεν· δαβὶδ ἔτι
τὴν ἡμέραν ἀναφωνῶν, ἀπεμακρύνε-
το· ὁ τῶν προφητῶν χορὸς διαπρυσίως ἐκή-
ρυττε· καὶ ἐπιθυμεῖ εἶναι τὸν χν κατε-
μήνυσε· πάντα δὲ τῶν ἐλπισθέντων ἀ-
ποτυχόντα παρέδραμον· ἐπειδὴ περ ὁ
χρόνος σὺν τοῖς ἀξίοις ἀπελιμπάνετο·
εὗρε δὴ τοὺς οἰκείους ἐκ τῶν αὐτῶν ὡρμη-
μένους· καὶ πρὸς τοῦτο τὸ κτίσμα ἀπερεί-
σαμένους· ἰωακεὶμ φημὶ καὶ ἄνναν· τοὺς
τὴν αἰτίαν τοῦ τέλους τῶν μεμηνυθέντων
ἀποτεκόντας· οὗτοι τὰ τῶν προρρήσε-
ων εἰς ἔργον κατεμάλαξαν τὸ προοίμιον· οὗ-
τοι, τῶν προσδοκηθέντων τὴν ῥίζαν ἐβλά-
στησαν· οὗτοι τῶν ἐπαγγελθέντων τὸν θε-
μέλιον κατέπηξαν· ἐκ τούτων ἡ μὲν τῆς
λατρείας μυροθήκη κατεσκευάσθη· ἐκ τού-
των, ἡ τῶν προφητῶν ἐπεδήμησε πλη-
ρώσις· καὶ τούτων ἡ τῆς εὐφροσύνης ἀνα-
πέπαλκε πρόξενος· ἐκ τούτων, τὰ τῆς
χαρᾶς προοδοποιηθὴν ἐνέχυρα· οὗτοι

τοῖς ὧν δι᾽ ὑπερβάλλουσαν ἀρετήν· ποθεινὰ
ποθοῦσι πᾶσι γνώριμοι τῆς κτίσεως καθίστανται.
Καίτοι περιορισθέντες καὶ οἷον εἰρχθέντες
εἰς θεῖον μὲν ἀκηρίων λειτουργίαν· διὰ πᾶ-
σαν ὁδὸν ἐμπολῆς βαδίσαντες, πρὸς τὴν
ἀκρότητα τῆς τελειότητος κατὰ τὴν τῆς ὁδοῦ-
ς μόνοι τῶν πλείστοις ἐπιθυμουμένων
δ᾽ ἐξαισίως ἐπέτυχον· εἰ γὰρ καὶ τὸ κοινὸν
τῆς φύσεως μετειλήφεσαν· ἀλλ᾽ ἐξαιρέ-
τως οὗτοι τὸ κλέος ἠνέγκαντο· καὶ γὰρ δι᾽ ὧν
τὰ μέγιστα κατορθοῦνται τῶν πραγμάτων,
αὐτοὶ μείζονα τῶν δι᾽ ὧν τελειοῦνται τὴν δό-
ξαν εἰλήφασιν· καὶ τοσούτῳ μᾶλλον, ὅσῳ τὸ
κατορθούμενον τὸ οἰκειότατον ἐνδείκνυ-
ται· ἐνταῦθα δὲ οὐδὲν ἂν ὑποπτευθείη
τὴν εὐτελότητα πλέον φερόμενον· τῶν ὅ-
σα τοῖς παραδόξοις τῶν δρωμένων· πρὸ-
μεσιτείαν προείληπται· τοῦ γὰρ αὐτοῦ
φυράματος ἑαυτῷ τὴν σκηνὴν ὁ λόγος,
δειμάμενος· ἐκ ταύτης ὕστερον τὸ ἀνθρώπινον
εἴληφε· ξένην πᾶσαν τὴν διοικονομουμένη-
ς πρᾶξιν καὶ μόνωσιν· οὕτω μὲν οὗτοι τὰ τῶν
καλῶν διανύοντες, ἅπαι δι᾽ αὐτὰ ταῦτα κατα-
μηνύονται· καὶ φερόσεως νοσήματι·
τὰ τῆς ἀρετῆς κρυπτόμενα δημοσιεύον-
πλέον ἐκτιμᾶται· τοῦ γὰρ ἐθίμου τῶν
νόμου παραταξέων τὴν εὐτεκμίαν κει

μουσῶν τὴν εὐσέβειαν· καὶ τεκμήριον ἀ-
ψευδὲς εὐχαριστίας τὴν εὐθηνίαν τῆς φύσε-
λογιζομένων· δ᾽ ἐξ αὐτῆς τοῦ πλάσματος
λόγων θυσιῶν· ἐκεῖνον τὸ δεκτόν· οὐδ᾽ ἐκ
ἀλόγως οἶμαι· οὐδὲ τῆς τῶν προσαγόντων
παχύτητος ἀλλότριον θεάζουσαν· ἐπειδὴ
γὰρ σωματικῶς πέρα μοι τότε δεῖ ἔχειν τὸ
πῆ τῆς σαρκὸς ἐπιδόσει τὰ τῆς ψυχῆς συ-
γκαλύπτοντες φαιδρά· ξένοι τε τῶν πο-
ρισμάτων δι᾽ ὑψηλῶν χαρισμάτων τυγχάνοντες,
τὸ ἀποδεκτὸν ἐκ τούτων κατεσχάζον-
το· τοῦτο τοίνυν οἱ τῇ σκιᾷ δουλεύοντες
τὸ ἔθος κατέχοντες, ἅπαι δι᾽ ἃς ἕνεκα τῶν
δικαίων τὰ προσαγόμενα οὐ προσήκαν-
το δῶρα· οὐκ ἔννομον εἶναι νομίσαντες
τὸ τούτοις ἀμακινεῖν τῶν νόμων τὸ θέσι-
μον καὶ μέχρις ἐκείνων τηρουμένων·
ἀλλ᾽ εἰκὸς ἀπορεῖαν ἢ μὲν ἐν τῷ εὐθὺς τινὰ
ἐπεισάγειν πειράσονται· εἰ γὰρ εἰς τοῦ-
το δέχον εἶναι δ᾽ εἰλεγμένοι φάσκοντες
οἱ τῆς παλαιᾶς γυμνήτορες· πῶς αὐ-
τοῖς μέχρις ἐκείνου ταύτης παιδοποιίας
ἀποκλεισθεῖ ἀθη χαρίσματα καὶ ἄγονοι τὸ
πλεῖστον τοῦ χρόνου διήνυον· εἰ πρὸς τού-
τοις τὰ τοῦ μείζονος ἱερέως ἀρχὴν λαμβάνειν
προσῆκε. εἰ δ᾽ αὐτῶν ἡ τούτῳ λειτουρ-
γεῖν μέλλουσα· τὴν πρόοδον ἔχειν ἅμα

πεφώνηται· εἰ τὰ δοκοῦντα τοῦ πλού-
μου νόμου· ἀμέλει πῶς δεῖ πληρῶσαι·
εἰ ἄφθονον τὸν τῶν ἀρετῶν ἐσμὸν ἐθη-
σαυρίσαντες· ἀφθονωτέρα δὲ οἷος
τό τε τὸ τέλειον ἐκεῖνον ἐπεφέροντο·
πῶς τοῦ δὲ οὐ ἤμελλον τοῦ πέρατος ἐ-
πικρατεῖν ἀποτυγχάνον· πῶς δὲ μὴ τῶν
τῶν προειρημένων κατὰ ἔρωτα φερόμε-
ναι ἤεσαν, τῶ τῆς ἀπαιδίας οὗτοι νοσή-
ματι, τῆς ὁρμῆς ἐνεκόπτοντο· πῶς
δὲ οὐκ ἐδέησε τὸ κοινὸν ἀναλωμένον ὅλο-
γος ὑπήγετο, πλῆθος τὰ πρὸ οἶμαι
ἐδείκνυτο· ἐκεῖνο μέντοι ἡμῖν ἀμφι-
λεὶς πρὸς ἀπολογίαν ὀφθήσεται· ὡς
ὅτι ὅ τῶν ὄντων ταμίας καὶ δημιουργὸς
τῶν ἀπάντων· ἐπειδὰν τι τῶν ἀπορ-
ρήτων οἰκονομεῖν βουληθείη· οὐ φύ-
σεως ἐπιδόσει καὶ ἀφθονίᾳ, τὴν τῶν μελ-
λόντων ἀρχὴν καταβάλλεται· ἀλλὰ
δυνάμεως περιουσίᾳ, καὶ ἀπορίᾳ πρα-
γμάτων· τὸ μέλλον κατασκευάζει· καὶ
γὰρ ἴδοι ἄν τις τοῦτο μὲν τοῦτο θεοῦ· οὐ θαυμα-
στὸν τοῦτο δὲ, τὸ τῆς ἀκολουθίας τῆς
φύσεως· οὕτως τῷ ἀβραὰμ ὑποσχόμε-
νος, ἄστρων πλήθει καὶ ψάμμῳ θαλάσ-
σης τὴν τοῦ αὐτοῦ σπέρματος ἀπεικά-
ζεσθαι πρόοδον· οὐκ εὐκληρίᾳ τούτου

φύσεως εἰς ἔργον ἐξήνεγκεν· ἀλλ' ἀθε-
μείας συμμολόγοις καὶ δυνάμει τῇ ἑαυ-
τοῦ, τὴν ὑπόσχεσιν. ἐξεπλήρωσεν· οὐ-
τω τὸν σαμουὴλ παρήγαγεν· οὕτω τὸν
ἰωάννην κήρυκα τῆς οἰκείας οἰκονο-
μίας προέπεμψεν· οὕτω δὲ καὶ τὰ πλεῖ-
στα τῶν εἰς ἡμᾶς παραδόξως ἥκοντων
πραγμάτων· ἐκ πάντων ἄν τις διερευνώ-
μενος κατίδοι· οὐ παρὰ τοῖς πλείστοις
δοκοῦντι· παρὰ δὲ τοῦ αἰτίου, τῷ πρέπον-
τι· ἐμοὶ δὲ οὐδὲ μέχρι τούτου ταῦτης λόγος
ἔφηκεν· ἀλλὰ καὶ ἕτερόν τι οὐκ ἀπίθανον
ἐπεισέρχεται λέγειν· τί δὴ τοῦτό ἐστιν· οὐ-
κ ἂν αὐτῶν τὰ τῆς ἀρετῆς ἐπεγνώσθη·
οὐκ ἂν ἔκδηλον τοῖς τότε τὸ εὐσεβὲς αὐ-
τῶν κατεφάνη· οὐκ ἂν ἡ ἐγγύτης αὐτῶν
πρὸς τὸ θεῖον τοῖς μεταξὺ δι' αὐτῆς ἐνδειξα-
μένη· τὸν φιλόνεικον λόγον τῶν διαβα-
λόντων ἀπώσατο· νῦν δὲ ἐν χρείᾳ τούτου
καταστάντες, ἔδειξαν εὐθὺς ὅπως τὴν
οἰκειότητα καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις πρὸς τὸν
θεὸν εἶχον· ἐκ τοῦ φανεροῦ, τὸ ἀφανὲς αὐτῶν
δημοσιεύοντες· ἐπεὶ οὖν οἱ δίκαιοι, τὴν
δέησιν ἀνεκίνησαν· οὐκ ἀνεφίκοντο τὴν
ἐπιτεύξιν ἐπήλπισαν· αὐτολογοῖς μὲν,
τοιαῦτα συνέκρινον· ὅτι εἰ πάντων ἡ
δηλοῦτον ἄδηλον γνώσεως. ἐπάγαγε θεῷ

ταύτης τεκνογονίας κινήσεσθαι· οὐκ ἐμ-
ποδὼν τὴν φύσιν ἀπέκλεισεν· οὐκ ἀ-
γονίαν τὸν υἱὸν αὐτῶν κατεδίκασε· διὸ ἐ-
πὶ τὸν ἀβραάμ· καὶ σάρραν. καὶ ἅμμαν.
ἀλλήλοις καθορᾶν παρεκελευόμεθα· καὶ
μετ' ἐκείνων τὴν τῆς εὐχῆς ἀπολαμβά-
νειν, παρὰ σοῦ πρώϊμον ἔκβασιν· καλὸν
ἡμῖν φησὶν οὗτοι παράδειγμα πρόκειν-
ται· εἰ ἀδιστάκτως τὴν δέησιν προσκαλοί-
μεθα· καλὸν τεκμήριον ἡ τῆς σάρρας
στείρωσις εἰς ἀπαλότητα μεταβληθεῖ-
σα· καλὸν σημεῖον ἡ τῷ γήρει καμφθεῖ-
σα· εἰς ἀκμάζον τῶν μελῶν ἐνέργει-
αν μετασκευασθεῖσα· βλέψωμεν εἰς
ἄνναν τὴν ἐλκανᾶ· τοιγαροῦν ἡ μὲν διὰ εὐ-
χῆς πάθος ἀποθεμένη· μάθωμεν
αὐτῆς τὸ τῆς δυσμοιρίας ἔμπυρον· γνῶ-
μεν ὅπως καὶ μεθ' ἣν ἐγκαλουμένη· οὐ-
κ ἐνεδίδου προσευχομένη· ταύτην μι-
μησώμεθα· ταύτης κατόπιν βαδίζειν
ἐπειγώμεθα· αὕτη χειραγωγεῖ πρὸς τὸν
ἐλπιζομένων τὴν αἴτησιν· καὶ τὴν ἐ-
πιτυχίαν δι' ὧν ἐνήργησεν ἐπαγγέλλεται·
ταύτην τοιγαροῦν τὴν συμβουλὴν οἱ
δίκαιοι· εἰς ἔργον ἐξήνεγκαν· διὸ τὰ
τῆς εὐχῆς ἐντεῦθεν αὐτοῖς κατεπληροφο-
ρήματα· σὺ φησὶ κύριε· τῷ πατριάρχῃ

ἐπαγγειλάμενος· ὑπὲρ ἀριθμὸν ψάμμου
θαλάσσης τὴν τοῦ σπέρματος αὐτοῦ πλη-
θύνειν ἐπίδοσιν· οὐκ ἐκ πολυτεκνίας τοῦ-
το ἐνηργήσας· ἀλλ' ἐκ τῆς τοῦ ἑνὸς προό-
δου, τὴν ὑπόσχεσιν ἐξετέλεσας· σὺ τὴν
κατάσχεσιν τῆς γῆς· οὐκ ἐκ πλειόνων, ἀ-
λλ' ἐκ τούτου ἐκληροδότησας· σὺ τὴν ἀγο-
νίαν τῆς σάρρας εἰς τεκνογονίαν μετέβα-
λες· σὺ τὰ παρειμένα ταύτης μέλη, πρὸς
τὴν σὴν ἐντολὴν ὑπουργῆσαι ἐνίσχυσας·
σὺ τὴν ἀπιστίαν ταύτης εἰς πίστιν μετή-
νεγκας· καὶ εἰς ἀδίστακτον τὴν τούτου διαπιστίαν
μετεσκεύασας· οὐ γελῶμεν ὡς ἐκείνη·
ἀλλ' ἰχνεύσομεν ὡς ἡ ἄννα· οὐ καταφιμα-
λλομεν εἰς τὴν δέησιν· ἀλλὰ πιστεύομεν
πρὸς τὴν ἔκβασιν· σὺ τὰ παράδοξα τοῖς
πατράσιν ἡμῶν ἐνηργήσας· σὺ τὸν ἰακὼβ
εὐλογήσας τὸ διορατικὸν ἐντεῦθεν ὑπαι-
νιττόμενος· σὺ τῷ σπέρματι αὐτοῦ τὴν
πρὸς αἴγυπτον ὁδοιπορίαν καὶ σιτηρέ-
σιν ὠκονόμησας· σὺ τὴν αἰγυπτίων μι-
αιφονίαν, τὸν λαὸν σου κατασμικρύνειν·
συμπληγαῖς ἀφορῆ τοῖς ἀπειθοῦσι πᾶσ
τούτους ἐκόλασας· ἵνα καὶ τὸν σὸν φι-
λαόν ἀναδειχθῇ· καὶ ἐκείνων τὸ ἀμεί-
λικτον φανερωθῇ· σὺ ξένην ὁδὸν ἐν τῇ
θαλάσσῃ ἐνεουργήσας· σὺ τὰ στοιχεῖ-

σων ἐνεργείας ἐκαινοτόμησας· σὺ τὴν
ὑγρώδη φύσιν, εἰς ἀντίτυπον σχῆμα μετε-
στήσας, καὶ τὸν λαόν σου ἀβρόχως πορευ-
θῆναι ἐποίησας· σὺ τὴν ἄφθονον τροφὴν ἐν
ἐρήμῳ ἐπομβρίσας· καὶ πεινῶντα τοῦ-
τον εἰς κόρον ἐξέθρεψας· σὺ τὴν ἀκρότο-
μον πέτραν ὕδωρ πηγάσαι πεποίηκας,
καὶ διψῶντα τοῦτον ἐπότισας· πρὸς ὃν
ἡμεῖς ἀποβλέποντες· οὐκ ἀμφιβολία-
ν τὰς τῆς εὐχῆς κατασχήμονα παρεκτάσεις.
ἀλλ' εἰλικρινείᾳ, τὰς τῆς ἐλπίδος ἐκτεί-
νομεν ἐντεύξεις· εἰ γὰρ ἀφοῖς οὐκέτ' εἰκὲ
παραγγεῖν αὖ προσχυθῆ ἐνήργησας· τοῖς
ὑφ' ἡμῶν κειμένοις κατὰ τὸν σὸν ἀρχικὸν
ὅρον· οὐ συνεργήσεις φιλάνθρωπε· εἰ τὰ πάν-
τη διεστηκότα πρὸς γένει εἰς κοινωνίαν
ἐκέρασας· τὰ ἡνωμένα τῇ φύσει, πρὸς
τὸ ἴδιον οὐκ ἂν διαστρέψεις ἐξαρθρώσαν-
τα· εἰ μηδ' οὐδὲν τὴν φύσιν παρήγαγες· μὴ
εὐδιακειμένην οὐκ ἂν ὀρθώσεις πῶς
θῶ; σὸν ὡς δηλονότι τοῦτο τὸ ἔργον· σὸν
τὸ κατόρθωμα· τὸ πᾶσι μὴ ἀμηχανοῦν· σῇ
δυναστείᾳ τὰ μέγιστα τῶν πραγμάτων
τερατουργεῖται· σῇ προστάξει, τῶν
ποταμῶν τὰ ῥεύματα εἰς τοὔμπαλιν
ἀνατρέχει· σῇ κελεύσει, ὁ ἥλιος τὸν δρό-
μον ἀναχαιτίζει· σῇ ὑπονεύσει, τὰ πο-

λυειδῆ τῶν ἀλόγων γένη τὸ μόνιμον πρὸς
διαδοχὴν διαμένουσι· τῇ σῇ διατάξει
πάντα ὑπείκει, καὶ τῷ προστάγματί σου,
ἀντιπίπτει· σὺ καὶ τὴν ἄγονον τὴν αὐ-
τὴν ἀτεκνίαν νοσήσασαν, εἰς πολύτεκνον
μετεποίησας· καὶ τὴν πολύτεκνον εἰς
ἄτεκνον μετέβαλες· ἔστι καὶ ἡμῖν ὀνειδι-
σμὸς ὡς δηλονότι· οὐκ ἐκ μιᾶς τῆς συν-
οίκου γυναικὸς ἐκφερόμενος· ἀλλὰ
πάσης τῆς φυλῆς ἁπάσης ἐκτραγῳδούμε-
νος· σὺ δυνατὸς τοῦτον ἐξᾶραι· σὺ ἱκα-
νὸς τῆς φύσεως ἀεργίαν εἰς καρποφορίαν ἐ-
ξατρεπῆσαι· διό, πρὸς σὲ τοῦτον ἁπλῶς
τὸν νοῦν ἐντεινάμενοι· οὐχ ἑτέρως ἐκκλι-
νόμενοι· μέχρις ἂν τῶν αἰτουμένων τὸ πέ-
ρας κατίδωμεν· μὴ βραδύνειν γὰρ ἴσμεν
σε τὸν ἐν τοῖς ἄλλοις ταχέως προφθά-
νοντα τὰς αἰτήσεις· αὕτη τῶν δι-
καίων ἡ δέησις, τὸ εἰλικρινὲς αὐτῶν τεκ-
μήριον τῆς πίστεως· καὶ οἷς ἐρρέθη, τὸ
ἐν τοῖς ἄλλοις εὐδόκιμον προφαίνουσα· τοῦ-
το κατὰ τὸ κορυφαῖον αὐτῶν εὐσεβείας
παραχάραγμα· καίτοι γὰρ ἡ τῶν λόγων πρό-
οδος τὴν ἔξω περιῆλθε· κατεμήνυε διά-
θεσιν· ἃ γὰρ ἔνδον ἐκρύπτεται μὲν δηλού-
μενα πράγματα, τούτων σύμβολα προ-
φέρομεν· οἱ λόγοι καθίστανται· ἐκ νοὸς μὲν

τὸν λόγον ἐκφέρει· λόγος δὲ τῆς ψυχῆς
τὰ πάθη μάταια καταγγέλλει· καὶ τὰ μὲν
ἄδηλα, δῆλα καθίστησι· τῶν πραττομέ-
νων τὰς ἀρχὰς ὑποτίθησιν· οὕτω τοίνυν
τῶν δικαίων ἡ δέησις· εἰς ἔργον ἠνύετο·
διὸ χρηματίσας μοι τὸ μέλλον καταμηνύον-
το· τῆς παραδόξου εὐτυχίας τῆς εὐχῆς τοῖς
ὁμοίοις διασχούσης, καὶ πρὸς αὐτὸν τὸν θρό-
νον τῆς δόξης πρὸς ἀναπαύσεως· τὸν λόγον,
τῶν ὑπὲρ λόγον ἀνυσθέντων τὸ μέγεθος·
ὥστε δηλαδὴ τὸ μηνυθὲν ὡς ὂν ἤδη περιλαβοῦ-
σα· καὶ ἂν τι πράγματος τὸν λόγον κα-
τασχοῦσα, τὸ πεχθησόμενον, τῷ θεῷ ἀφι-
εροῖ· καὶ εὖ οἶδα ἂν ἀπιθεῖται ὑπισχνεῖται·
τί τοῦτο ὦ ἄνθρωποι· εἴποιμι ἂν πρὸς
ταύτην, τί τοῦ μέλλοντος προτρέχεις
τῆς προόδου· τί τῇ προθυμίᾳ προφθά-
νεις τὸ κηρυττόμενον· τί τὸ μήπω γε-
νόμενον, ὡς ἐν χερσὶ κατεχόμενον· θεῷ
προσφέρειν κατεπαγγέλλῃ· δέον, τὸν τῶν
ὠδίνων καιρὸν ἀναμείνασαν· οὕτω δῶρ-
ον ἐξ αὐτῆς, τῷ δεδωκότι ἀνατίθεσθαι.
δέον τὸ τοῦ ἀδήλου πέρας ἀσχαλζομένην μὴ
μὴ τῇ προκηρύξει διαμαρτάνειν τῶν ὑ-
ποσχέσεων· ὦ τῆς τῶν δικαίων ἐπιτάσεως·
ὢ μητρὸς μεγαλοψύχων γνωρισμάτων· οὐκ ἀμ-
φισβητήσει τὸ μέλλον συνέκρινεν· οὐ

+

δισταγμῷ, τὸ κηρυχθὲν ἀνεμάλθετο· οὐ τὴν
ἑαυτῆς καταμόνης μέχρις ἐκείνου ἀνεπι-
τήδειον φύσιν· οὐ δυσχέρειαν, τὴν συνήθη
πρὸς ἀντιλογίαν κατέστη· οὐ τὸ δυσαπο-
φορίαν τὴν ψυχὴν περιέβαλλεν· οὐκ ἠπόρη-
σεν ἑαυτῇ λογιζομένη ὡς εἴωθε τοῖς ἄλλοις·
ἆρα μὴ εἰς ἀπάτην τὰ τοῦ χρησμοῦ ἀποβή-
σεται; ἆρα μὴ ἡ χρονία στείρωσις τοῖς ἐπα-
γγελίας ὑπαντιάσειεν· ἆρα μὴ ψυχα-
γωγίας ὀφαμεῖς κομίζων ἤκει ἀγγελί-
α· ἰδοὺ τῆς ἡλικίας παρήκμασεν· ἰ-
δοὺ τὸ τῆς ἀκμῆς ἀνθηρότατον τοῦ χρό-
νου μαραίνεται· ἰδοὺ τὸ τῶν μελῶν ἰσχυ-
ρότατον, πρὸς ἔκλυσιν ἐπείγεται· τὸ τοῦ μέ-
πλεῖστον, παρέδραμεν· ὁ τοῖς πᾶσιν εὐαγ-
γέλλεσθαι παρασκευάζων καιρὸς ὑποφεύ-
γει· ἡ τῆς παιδοποιΐας χαρὰ ἐν προοιμίοις
τὸ ποθεινὸν φθέρει, πρὸς τὸ γῆρας τὰς ἐ-
πικαρπίας εὐαγγελλομένη· τί πρὸς τὴν
δέησιν καὶ τὴν ἐπαγγελίαν ἀπασχολοῦ-
μαι· οὐδὲν τοιοῦτον ἡ ἄννα τῶν λογισ-
μῶν παρεμπεσεῖν συνεχώρησεν· ἀλλ' ὁ-
μοῦ τε ταύτης εὐχῆς κατεμάλθετο· καὶ τὴν
ἐπίτευξιν ταύτης τῷ ὀφθέντι καταμηνυ-
θῆναι· ὡς ἤδη κατέχουσα τὸ προσδοκώμενον
τῆς σφοδρᾶς προθυμίας, τὸ ἄνευ τοῦτο προ-
σάγειν ἠπείγετο· τὸ ἂν λόγος, ὁ τῆς

φθόνος αὐτῆς ὁ παμμέγιστος ἐν διαπύρῳ· δι'
ἧς τῶν πάλαι δοξῶν ὁ πλοῦτος· δι' ἧς τῶν
αἰτηθέντων οὐδ' ἡ μικροτέρα· δι' ἧς τοῖς τῆς
ἀμφιβολίας καὶ ἐν πρὸς τὴν διάνοιαν οὐ-
κ ἐτρώθη· οὕτως ἀμέσως ἠλήτου πίστει
ἔργον ἦν τὸ κατορθούμενον· δι' ἧς προφῆ-
ται πολλάκις τοῖς μέλλουσιν ὡς ἐνεστῶσιν
ὑπέσχηντο· ἣν ἀψευδῶς ὁ θεσπέσιος Παῦ-
λος ὁριζόμενος φη(σί)· πίστις ἐστὶν ἐλπι-
ζομένων ὑπόστασις πραγμάτων ἔλεγχος
οὐ βλεπομένων· ἐπειδὴ γὰρ τὸ ἐλπιζόμε-
νον τῶν ἀνυπάρκτων εἶναι δοκεῖ, μὴ ὑ-
φεστὼς καθ' αὑτό, μὴ δὲ τῷ χρόνῳ, τῆς χρεί-
ας λειπόμενον· ἀμφίβολόν τε τὸ ἀφανὲς
τὴν ἔκβασιν φύσεων· καὶ πρὸς ἄδηλον μᾶλ-
λον τὴν ῥοπὴν ἔχον· ταύτην δὲ ἦν κινοῦσιν ὑ-
ποστάσεως λόγον, τὴν ἀμετάπτωτον πα-
ρέχειν· οὐσιοῦσάν τε τῶν ἐλπιζομένων
τὴν ὕπαρξιν· ἑαυτὴν ἐνθεῖσαν πραγμα-
τικῶς τοῖς ἐλπίζουσι, τὸ δὲ πραγμάτων ἔ-
λεγχος οὐ βλεπομένων, τὸ ποτὲ μὲν τῇ πί-
στει προσδοκηθέν· φανερὸν δὲ τῷ χρόνῳ
εἰς ἔργον ἐξενεχθέν· καὶ οἱονεὶ ἔλεγχον
βεβαιωθὲν τὴν ἀληθῆ τῶν πραγμάτων ἔκ-
βασιν· οὕτω τὸ ὑπὲρ νοῦν τοῦ λόγου μυ-
στήριον· προφητικῶς κηρυττόμενον· πίστει
δὲ προσδοκώμενον· πολλοῖς ὕστερον

χρόνοις φανερωθὲν· ἔλεγχον αὕτη, τὴν
τοῦ πράγματος ὑπερέδειξε πληρώσιν· ταύ-
της ποιμένοι δίκαιοι δραξάμενοι, τῶν αἰ-
τηθέντων καὶ ἐλπισθέντων οὐδ' ἥμαρτον·
διὸ καὶ γεννῶσι τὴν ἄχραντον, τὴν τῆς ἀ-
ναγεννήσεως ἡμῶν πρόξενον· τὴν τῆς
ἀναπλάσεως ἡμῶν αἰτίαν· δι' ἧς ἀνεκαι-
νίσθη τὸ παλαιὸν ἡμῶν φύραμα· δι' ἧς τὸ κα-
τ' εἰκόνα θεοῦ ἀχρειωθὲν πρὸς τὴν οἰκείαν
ἐπανῆλθεν εὐπρέπειαν· δι' ἧς τοὺς τῆς ἁμαρ-
τίας χιτῶνας ἀποβαλόντες, τὴν τοῦ φω-
τὸς στολὴν ἠμφιασάμεθα· τὸ τῶν προ-
φητῶν ἀναφώνημα· τὸ τῶν θείων χρησ-
μῶν ἐκπλήρωμα· τὸ τῆς ἡμῶν σωτηρίας
κεφάλαιον· ὢ τῆς τῶν τεκόντων εὐτε-
κνίας· ὢ τόκου, τῷ ὑπερβάλλοντι ἀγαθῷ προ-
ξενήσαντος τοῖς ἐντυχοῦσιν· ἐπεὶ μὲν γάρ τι
καθ' ἡμᾶς· ὅσοι πρὸς εὔχον γονέαθαι· ἤτοι
κοσμικαῖς περιφανείαις τοὺς ἑαυτῶν προ-
ελθόντας ἀνακηρυχθῆναι· ἢ τῷ τῶν ἀρε-
τῶν φωτὶ καταλαμφθῆναι· ἢ γενναῖόν
τι καὶ μεγαλόδοξον· τῶν τῆς ἀνδρίας
κατορθωμάτων ἐνδείξασθαι· οὐ τὸ τυχὸν
αὐτοῖς ἐκ τούτων κλέος προσγίνεται τῇ κοι-
νωνίᾳ τῆς φύσεως συμμετέχουσι τῆς εὐ-
δοξίας· ἐπεὶ δὲ τούτων· τίς ἂν ὑπερβολὴ
δόξης ἐπινοηθείη· ἧς τῶν προβασίων οὐ

κ(αὶ) διέτυχον· καὶ τὸ δεῖν μακρολογοῦντ(ες) τοῖς ἀκροαταῖς παρενοχλεῖν. ὥσπερ ἑτέρῃ τεχθεῖσαι τὸ ἀμώτατον, πλὴν τοῦ δημιουργοῦ τῆς δόξης ἀπείληφθεν, οὕτω καὶ οὗτοι τὸ τοῦ κλέους ἀσύγκριτον· ἀνθρώπους τεκόντας ἁπάντας ἀπεκληρώσαντο· τεχθείσης τοίνυν τῆς θεοπαίδος· ἡ ἅμα πάσας φυλὰς συνεκαλεῖτο· δεῦτε λέγουσα συγχάρητε τῷ ἐμῷ τόκῳ· δεῦτε ταῖς ἐμαῖς ὠδῖσι. συνευφράνθητε· δεῦτε θεάσασθε· τὴν παρ' ἐλπίδα θηλάζουσαν· δεῦτε τὴν ἐξ ἀκάρπων λαγόνων ἀναφυεῖσαν ῥάβδον κατίδετε· καὶ τὴν ἄγονον, κυοφόρον κατανοήσατε· δεῦτε τὸν ὁμειδῆ μου χρόνον τὸν καρπὸν καταμάθετε. καὶ τὸ τῆς εὐγονίας μοι ἱστορήσατε. συνδράμετε προθύμως τὴν ἐν τῷ ναῷ ἄφιξιν προοδοποιήσατε· κοσμήσατε τὰς ἐπαύλεις, καταφωτίσατε τὰς εἰσόδους· καταλαμπρύνατε λαμπάσι τὰς προόδους· ἐξάρξατε εὐφροσύνης· ᾄσατε ἐπιθαλάμιον· καὶ ὡς νύμφην καθαράν, τῷ θεῷ τὴν παῖδα προσάξατε· πληρώσατε σὺν ἐμοὶ τὰς πρὸ τοῦ δεσπότου ὑποσχέσεις· ἱερουργήσατε σὺν ἐμοὶ τὴν εὐχαριστίαν· ὅτι ἐξ οἴκου μου κ(αὶ) ἀφείλκυσο ὄνειδος· ὅτι οὐκ εἰς κενὸν ταύτης ἐλπίδος ἐξέκενωσα· ἰδοὺ ταύτην

δεήσεων· εἰς ἔργον κατήντησαν· ἰδοὺ τὰ τῆς ἐπαγγελίας τὸ πέρας ἀπέλαβον· ἰδοὺ τὴν τεχθεῖσαν· ὡς ὑπεσχόμην ἐμοὶ κ(αὶ) θ(ε)ῷ ἀνατίθημι· δεῦτε ταύτῃ συνεισέλθετε· καὶ ὡς εὐπρόσδεκτον δῶρον ἡμῶν, κοινὴν ταύτην τῷ δεσπότῃ προσενέγκωμεν· οὕτως οὖν ἡ μήτηρ· προθυμίας τόνῳ. ταύτης ὑποσχέσεως πληροῦν κατεπείγετο· πρὸς ἀναβολὴν δέ, ἀνθείλκετο ὁ τῆς νηπιότητος χρόνος· οὐκ ἐγγυώμενος παραυτίκα τὴν τῶν τεκόντων αἴτησιν· ἀλλ' ἀναβριμένειν παρακελευόμενος τὸ τῆς ἡλικίας ἐπιτήδειον· διά τοι τοῦτο τριετίζουσαν ταύτην τῷ ναῷ προσφέρουσι· τὸ τίμιον ὄντως ἀνάθημα· καὶ ἀγγέλοις αἰδέσιμον· τὸ ὑπέρτατον καὶ καθαρώτατον κειμήλιον· ἐν ᾧ τῆς ἡμῶν σωτηρίας ἐταμιεύθη μὲν χύρα· ἐν ᾧ ὁ τῆς οἰκονομίας πλοῦτος· ἀπορρήτως ἀπέκειτο· τὸ σκεῦος τὸ ἀμόλυντον· τὸ φωτοδόχον χωρίον· ἐξ οὗ σωτηρίας ἀκτῖνες, τὴν οἰκουμένην ἐπέλαμψαν· ἔδει γὰρ τὸν τρεῖς ἐν ἑαυτῷ τὴν ἄσυλον προτιμῆσαι ἀριθμόν· δι' ἧς τοῖς ἐν κόσμῳ, ἡ τῆς τριάδος ἐφανερώθη δύναμις· δι' ἧς ὁ τριχῇ διῃρημένος κόσμος εἰς μίαν θ(εο)ῦ προσκύνησιν συνηρμόσθη· δι' ἧς ὁ τοῦτο δι

αἱρέτης μετὰ ἠχοῦς δὲ ἠφανίσθη· σήμερον τῷ ναῷ προσάγεται, ὁ ναὸς ὁ ἔμψυχος ὁ τῶν οὐρανῶν ὑψηλότερος καὶ πάσης τῆς κτίσεως εὐρυχωρότερος· σήμερον τῷ ναῷ προσάγεται, καὶ ἐνοικίζεται ἡ τὴν ἀποικίαν τοῦ ἀνθρωπείου γένους, πρὸς τὴν ἰδίαν ἑστίαν διὰ τοῦ τόκου ἀναγαγοῦσα. σήμερον ἡ μονὴ τῆς σκηνῆς· τῇ ὁμωνύμῃ τὰ τῆς χάριτος εὐαγγελίζεται, καὶ τὸ γράμμα ὑποχωρεῖν τῷ πνεύματι διακελεύεται· σήμερον ἡ ἄσπιλος ἀμνὰς ὡς δεκτὸν ἱερεῖον τῷ θεῷ προσφέρεται· ἔνθα ὅπου θυ ἀμνὸς προελθὼν τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου ἀφεῖλεν· σήμερον ἡ ἄμωμος περιστερὰ ἐν τοῖς τοῦ ναοῦ ἀδύτοις περιιπταμένη, τὸν τῆς κακίας ἰξευτὴν ἐξέκλινεν· ὑψηλοτέρα γενομένη τῶν αὐτοῦ μηχανημάτων· σήμερον τὸ δοχεῖον τοῦ πνεύματος τῷ ναῷ ἀποτεθέν, πρὸς ὑποδοχὴν τοῦ λόγου εὐτρεπίζεται· οὐ δὲ γὰρ ἔδει τοῖς ῥυποῖς τοῦ κόσμου τὸ καθαρώτατον σῶμα διαιτᾶσθαι σκηνώμασιν· ἀλλὰ πρὸς τὸν ἀμόλυντον μετατεθὲν χῶρον· ἐκεῖ ταύτης χαρᾶς ὑποδέξασθαι προοίμια· ἐκεῖ τὸν ἀραβῶνα τῆς εὐλογίας ἀποκληρώσασθαι· ἐκεῖ σύμβολον τοῦ μυστηρίου· τὴν ὑπ᾽ ἀγγέλου κομιζομένην τροφήν, ἐσπάσασθαι·

ἔδει ἀμιγῶς τῶν ἀτίμων ἠθῶν τὸ ἀκηλίδωτον φυλαχθῆναι θησαύρισμα· ἔδει ἀκοινωνήτως τῷ τῆς ἁμαρτίας τὸ διαυγὲς τηρηθῆναι ἁγίασμα· ἔδει ἀνεπιμίκτον λόγοις ἀπατηλοῖς· τοῖς ἱεροῖς ὦσι διασωθῆναι· ἐν οἷς ἔμελλεν ἡ τοῦ ἀρχαγγέλου φωνή, τὴν χαρὰν ἐνηχήσασα, τὸ σκυθρωπὸν τῆς λύπης ἐκ τῶν τῆς Εὔας ἀκοῶν ἀπελάσαι· οὕτως ἐν τῷ ναῷ, τὸ ἱερώτατον ἀνετέθη καλλιέρημα· οὕτως ἡ πανάσπιλος ἀμνάς· ὑπερέκεινα πάσης θυσίας, ὁλοκαυτωθῆναι τῷ κτίσαντι προσάγεται· οὐ διὰ αἵματος χύσεως, ἀλλὰ δι᾽ ὑπερβάλλουσαν καθαρότητα· ἧς συνεισελθεῖν καὶ ἡμεῖς ἐπειγώμεθα· ἄξια τῆς εἰσόδου ἐπιφερόμενοι ἔργα· καὶ ἀντὶ στολῆς τὸ τῶν ἀρετῶν ποικίλον περικείμενοι· ἔνδον σὺν ταύτῃ χορεύσωμεν· ἵνα ἀκωλύτως τῆς εἰσόδου τυχόντες, τῶν ταύτης ἀπορρήτων· μυστικῶς καταντρυφήσωμεν· ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν· μεθ᾽ οὗ πρέπει δόξα, κράτος, τιμὴ καὶ προσκύνησις, τῷ πατρὶ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι·

νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς

τοὺς αἰῶνας

τῶν αἰώνων

ἀμήν:

+ μηνὶ νοεμβρίῳ η'.

Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου ἀρχιεπισκό(που)
Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Χρυσοστόμου ὁ-
μιλία εἰς τὰ σεραφίμ· εἰς σύναξιν τῶν ἀρχ(αγγέλων)

Μόλις ποτὲ τὸ κατὰ τὸν Ὀζίαν διηνύσα-
μεν πέλαγος· οὐ διὰ τὸ τῆς ὁδοῦ μῆκος·
ἀλλὰ διὰ τὸ φιλομαθὲς ὑμῶν τῶν συ-
μπλεόντων ἡμῖν· οὕτως καὶ κυβερνή-
της ἐπιβάτας ἔχων φιλοπόνους· καὶ πό-
λεις ξένας ἐπιθυμοῦντας ἰδεῖν· οὐκ ἐν
ἡμέρᾳ μιᾷ διανύει τὴν ὁδόν, κἂν μιᾶς
ἡμέρας τὸ διάστημα εἴη, ἀλλὰ πλείω διατρί-
βειν ἀναγκάζεται χρόνον· καθ' ἕκαστον λι-
μένα τὸ σκάφος ὁρμίζων· καθ' ἑκάστην
πόλιν ἐπιμένειν ἐπιτρέπων· ὥστε χαρί-
σασθαί τι τῇ τῶν συμπλεόντων ἐπιθυμίᾳ·
τοῦτο καὶ ἡμεῖς ἐποιήσαμεν· οὐ νήσους πλέ-
οντες· οὐδ' ἐπίνεια καὶ λιμένας καὶ πόλ(εις)
ἐπιδεικνύντες, ἀλλ' ἀνδρῶν κατορθωκότων
ἀρετήν, καὶ δι' ἡμαρτηκότων ῥᾳθυμίαν· βα-
σιλέως ἀναισχυντίαν· παρρησίαν ἱερέως·
ὀργὴν θ(εο)ῦ καὶ φιλανθρωπίαν· ἀμφότερα πρὸς δι-
όρθωσιν γεγενημένα· ἀλλ' ἐπειδὴ λοιπὸν εἰς
τὴν βασιλικὴν ἀπηντήσαμεν πόλιν· μη-
κέτι μέλλωμεν· ἀλλὰ καταστείλαντες ἑαυ-
τούς, ὡς εἰς πόλιν εἰσιέναι μέλλοντες· οὕ-
τως ἅμα ἀνέλθωμεν εἰς τὴν ἄνω πόλιν τὴν Ἱ(ερουσα)-

λὴμ τὴν μητέρα ἡμῶν τὴν ἐλευθέραν· ἔνθα
τὰ σεραφίμ· ἔνθα τὰ χερουβίμ· ἔνθα χι-
λιάδες ἀγγέλων· ἔνθα θρόνος ὁ βασιλικός·
μηδεὶς οὖν παρέστω βέβηλος μηδὲ ἐναγής·
μυστικῶν γὰρ μέλλομεν κατατολμᾶν διηγημά-
των· μηδεὶς ἀκάθαρτος καὶ τῆς ἀκροά-
σεως ταύτης ἀνάξιος· μᾶλλον δὲ καὶ βέβη-
λος καὶ ἐναγὴς παρέστω πᾶς· ἀλλὰ τὴν ἀ-
καθαρσίαν καὶ τὴν ἐνυβρίαν ἀποθέμενος
ἔξω πᾶσαν, οὕτως εἰσίτω· καὶ γὰρ ἐκεῖνον, τὸν
τὰ ἐνυβρισμένα(?) ἱμάτια ἔχοντα· διὰ τοῦτο ἐξήλα-
σε τοῦ νυμφῶνος καὶ τῆς ἱερᾶς παστάδος
ὁ τοῦ νυμφίου πατήρ· οὐκ ἐπειδὴ εἶχεν ἱμά-
τια ῥυπαρά· ἀλλ' ἐπειδὴ ἔχων αὐτὰ οὕτως
εἰσῄει· οὐδὲ γὰρ εἶπε πρὸς αὐτόν· διατί
οὐκ ἔχεις ἐνδύματα γάμου· ἀλλὰ διατί οὐ-
κ ἔχων ἐνδύματα γάμου οὕτως εἰσῆλθες·
ἐπὶ τῶν τριόδων ἐφ' ἣν εἱστήκεις ἐπαιτῶν· οὐ-
κ ἐπαισχυνθείς σου τὴν πενίαν· οὐκ ἐβδε-
λυξάμην σου τὴν ἀτιμίαν· ἀλλὰ πάσης
ἐκείνης ἀπήλλαξα τῆς εὐτελείας· ἤγα-
γον εἰς τὸν νυμφῶνα τὸν ἱερόν· καὶ δεί-
πνων ἠξίωσα βασιλικῶν· καὶ πρὸς τὴν ἀ-
μοτιμὴν ἤγαγον τὸν πάσης ὄντα κολάσε(ως)
ἄξιον· σὺ δέ, οὐδὲ παρὰ τῆς εὐεργεσίας ἐγέ-
νου βελτίων· ἀλλ' ἐπὶ τῆς συνήθους ἔμει-
νας κακίας· ὑβρίσας μου καὶ τοὺς γάμους

ὑβρίσας δὲ εἰς τὸν νυμφίον· ἄπιθι τοί-
νυν καὶ δίδου τὴν ὀφειλομένην τῆς τοιαύ-
της ἀναισθησίας τιμωρίαν· σκοπείτω
τοίνυν καὶ ἡμῶν ἕκαστος, μή τις ταύ-
την ἀκούσῃ τὴν φωνήν· ἀλλὰ τοὺς τῶν λο-
γισμῶν ἀποκαλῶν τῆς πνευματικῆς διδασκαλί-
ας ἀνάξιον· οὕτω τῆς ἱερᾶς μετεχέτω τρα-
πέζης· καὶ ἐγένετο φησὶ τοῦ ἐνιαυτοῦ οὗ
ἀπέθανεν Ὀζίας ὁ βασιλεύς, εἶδον τὸν κύριον
καθήμενον ἐπὶ θρόνου ὑψηλοῦ καὶ ἐπηρμέ-
νου· πῶς δὲ εἶδεν οὐκ οἶδα· ὅτι μὲν γὰρ εἶ-
δεν, εἶπε· τὸ δὲ πῶς εἶδεν, ἐσιώπησε· δέ-
χομαι τὰ εἰρημένα· οὐ πολυπραγμονῶ τὰ
σεσιγημένα· καταμανθάνω τὰ ἀποκαλυφθέν-
τα· οὐ περιεργάζομαι τὰ συγκεκαλυμμέ-
να· διὰ τοῦτο γὰρ συγκεκάλυπται· πέπλος
χρυσοῖς ἐστὶ τῶν γραφῶν ἡ διήγησις· ὁ στή-
μων χρυσός· ἡ κρόκη χρυσός· οὐ παρυφαί-
νω τῶν ἀραχνῶν τὰ ὑφάσματα· τῶν ἐ-
μῶν λογισμῶν τὴν ἀσθένειαν οἶδα· μὴ μετα-
ῖρε ὅρια αἰώνια φησὶν ἃ ἔθεντο οἱ πατέρες
σου· ὅρια κινεῖν οὐκ ἀσφαλές· καὶ πῶς
ἅπερ ἤμελλεν ὁ θεὸς ἔθηκε μεταθήσομεν· βού-
λει μαθεῖν πῶς εἶδε τὸν θεόν· γενοῦ καὶ αὐ-
τὸς προφήτης· καὶ πῶς δυνατὸν φησὶ γυ-
ναῖκα ἔχοντα καὶ παιδοτροφίας ἐπι-
μελούμενον· δυνατὸν μὲν οὖν ἐὰν θέλῃς·

καὶ γὰρ καὶ αὐτὸς γυναῖκα εἶχε· καὶ παι- δχ
δίων πατὴρ ἦν· ἀλλ᾽ οὐδὲν τούτων ἐκώλυσεν
αὐτόν· οὐ γάρ ἐστι κώλυμα τῆς πρὸς τὸν
οὐρανὸν ἀποδημίας ὁ γάμος· ἐπεὶ εἰ κώ-
λυμα ἦν, καὶ ἐπιβουλεύειν ἡμῖν ἔμελλεν
ἡ γυνή, οὐκ ἂν αὐτὴν ἐξ ἀρχῆς ποιῶν ὁ θεὸς
ἐκάλεσε βοηθόν· βουλόμενοι μὲν οὖν εἰ-
πεῖν τί ποτέ ἐστι τὸ καθῆσθαι τὸν θεόν· οὐ
γὰρ δὴ κάθηται θεός· σωμάτων γὰρ ὁ σχη-
ματισμός· τὸ δὲ θεῖον ἀσώματον, βου-
λόμενοι δὲ εἰπεῖν, καὶ τί ποτέ ἐστι θρόνος
θεοῦ· οὐ γὰρ δὴ θρόνῳ θεὸς ἐμπεριείληπται·
ἀπερίγραπτον γὰρ τὸ θεῖον· ἀλλὰ δέδοι-
κα, μὴ τῇ περὶ τούτων ἐνδιατρίψω διδασ-
καλίᾳ· παρελκύσω τὸ ὄφλημα· καὶ γὰρ
πάντας ὁρῶ πρὸς τὰ σεραφὶμ κεχηνότας,
οὐχὶ τήμερον μόνον· ἀλλὰ καὶ ἐκ προτέ-
ρας ἡμέρας· διόπερ καθάπερ πλῆθος ἀνέμων
πολλῇ τῇ ῥύμῃ διακόπτων ὁ λόγος, τῶν ἀ-
θρόων νοημάτων τὸ πλῆθος, πρὸς ἐκεί-
νην ἐπείγεται τὴν διήγησιν· καὶ τὰ σερα-
φὶμ φησὶν εἱστήκεισαν κύκλῳ αὐτοῦ· ἰδοὺ
τὰ σεραφίμ, ἃ πάλαι ἐπεθυμεῖτε πάν-
τες ἰδεῖν· θεάσασθε τοίνυν καὶ τὴν ἐπιθυ-
μίαν ἐμπλήσατε· ἀλλὰ μὴ μετὰ θορύβου·
μηδὲ σπεύδοντες λογισμῶν· ὥσπερ ἐπὶ τῶν
βασιλικῶν εἰσόδων γίνεται· ἐκεῖ μὲν γὰρ

εἰκότως τοῦτο αὐτὸ συμβαίνῃ· οὐ γὰρ ἀνα-
μένουσιν οἱ δορυφόροι τῶν ὁρώντων τὰς ὄ-
ψεις· ἀλλὰ πρὶν ἢ πάντα ὀφθῆναι καλῶς,
ἀναγκάζονται παρατρέχειν· ἐνταῦθα δὲ οὐ-
χ οὕτως· ἀλλ' ἵστησιν ἡμῖν ὁ λόγος τὴν θεω-
ρίαν· ἕως οὗ πάντα ἐπέλθητε· ὅσα δυ-
νατὸν ἐπελθεῖν· καὶ τὰ σεραφὶμ εἱστήκει
τὸν κύκλῳ αὐτοῦ· πρὸ τοῦ τῆς φύσεως
ἀξιώματος, ἐδίδαξεν ἡμᾶς τὸ ἀπὸ τῆς
ἐγγύτητος· καὶ τὸ ἀπὸ τὸν τόπον ἀξίωμα· οὐ
γὰρ εἶπε πρῶτον, τίνα ἦν τὰ σεραφίμ· ἀ-
λλ' ἔνθα ἑστήκασι· τοῦτο γὰρ ἐκείνου τὸ ἀξί-
ωμα μεῖζον· καὶ οὐχ οὕτως δείκνυσι τὰς
δυνάμεις ἐκείνας μεγάλας οἵας τῶν σε-
ραφὶμ εἶναι· ὡς τὸ ἐγγὺς ἑστάναι τούτου
ὑψηλοῦ θρόνου τοῦ βασιλικοῦ· καὶ γὰρ καὶ
ἡμεῖς τῶν δορυφόρων ἐκείνους ἐντιμο-
τέρους εἶναι νομίζομεν· οὓς ἂν ἴδωμεν
ἐγγὺς τοῦ ζεύγους ἐλαύνοντας τοῦ βασιλικοῦ·
οὕτω καὶ τῶν δυνάμεων τῶν ἀσωμάτων·
ἐκεῖναι εἰσὶ λαμπρότεραι· ὅσαιπερ ἂν
ὦσιν ἐγγὺς τοῦ θρόνου· διὰ τοῦτο καὶ ὁ προ-
φήτης ἀφεὶς διαλεχθῆναι περὶ τοῦ τῆς
φύσεως αὐτῶν ἀξιώματος, πρότερον ἡ-
μῖν διαλέγεται, περὶ τῆς τοῦ τόπου προ-
εδρίας· εἰδὼς ὅτι οὗτος μείζων ὁ κόσμος
ἐστί· καὶ τοῦτο τῶν φύσεων ἐκείνων τὸ κα-

λλος· τοῦτο ἡ δόξα καὶ τιμή· καὶ ἡ πᾶσα
ἀσφάλεια. τὸ κύκλῳ, τοῦ θρόνου φαίνεσθαι·
τοῦτο καὶ ἐν τοῖς τῶν ἀγγέλων ἔστιν ἰδεῖν· καὶ
γὰρ κἀκείνους βουλόμενος δεῖξαι μεγάλους
ὁ Χριστός· οὐκ εἶπεν ὅτι ἄγγελοί εἰσι καὶ ἑστή-
κασιν· ἀλλ' ὅτι οἱ ἄγγελοι αὐτῶν διαπαντὸς
βλέπουσι τὸ πρόσωπον τοῦ πατρός μου τοῦ
ἐν οὐρανοῖς· ὥσπερ γὰρ ἐκεῖ μεῖζόν ἐστι τῆς
ἀγγελικῆς ἀξίας τὸ βλέπειν τὸ πρόσω-
πον τοῦ πατρός, οὕτω τῆς τῶν σεραφὶμ ἀ-
ξίας μεῖζον τὸ κύκλῳ ἑστάναι τοῦ θρόνου
καὶ μέσον ἔχειν αὐτόν· ἀλλὰ τοῦτο τὸ μέγα·
καὶ σοὶ δυνατόν ἐστιν ἐὰν ἐθέλῃς λαβεῖν·
οὐ γὰρ δὴ τῶν σεραφὶμ μόνον μέσος ἐστίν·
ἀλλὰ καὶ ἡμῶν αὐτῶν ἂν ἐθέλωμεν· οὗ
γάρ εἰσι δύο ἢ τρεῖς φησὶ συνηγμένοι εἰς
τὸ ὄνομά μου· ἐκεῖ εἰμὶ ἐν μέσῳ αὐτῶν·
καὶ ἐγγὺς τοῖς συντετριμμένοις τὴν καρ-
δίαν, καὶ τοὺς ταπεινοὺς τῷ πνεύματι σώσει·
διὰ τοῦτο καὶ Παῦλος βοᾷ, τὰ ἄνω φρονεῖ-
τε· οὗ ὁ Χριστός ἐστιν, ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ καθή-
μενος· εἶδες πῶς ἡμᾶς ἔστησε μετὰ τῶν
σεραφίμ· ἐγγὺς ἀγαγὼν τοῦ θρόνου τοῦ
βασιλικοῦ; εἶτα φησί· ἓξ πτέρυγες τῷ
ἑνί· καὶ ἓξ πτέρυγες τῷ ἑνί· τί ἡμῖν αἱ ἓξ
πτέρυγες ἐνδείκνυνται αὗται· τὸ ὑψηλὸν καὶ
μετάρσιον καὶ κοῦφον· καὶ τὸ ταχὺ τῶν φύ-

στῶν ἐκείνων· διὰ τοῦτο καὶ ὁ γαβριὴλ ὑ-
πόπτερος κάτεισιν· οὐχ ὅτι πτερὰ περιτί-
θησι τὸ ἀσωμάτων ἐκείνων δυνάμεων· ἀλλ' ἵνα δείξῃ
τὸ, προφήτης ὅτι ἐκ τῶν ὑψηλοτάτων κα-
τῆλθε χωρίων. καὶ τὰς ἄνω διατριβὰς
ἀφεὶς ἀφῖκται· τί δαὶ ὁ ἀριθμὸς βούλε-
ται τῶν πτερύγων· ἐνταῦθα, οὐδὲ τῆς παρ' ἡ-
μῶν ἑρμηνείας· αὐτὸς γὰρ ἑαυτὸν ὁ λόγος ἐ-
πέλυσε, τὴν χρείαν αὐτῶν. ἡμῖν δηλώσας·
ταῖς γὰρ δυσί φησὶν ἐκάλυπτον, τὰ πρόσωπα
αὐτῶν· ὥσπερ τινὶ διπλῷ διαφράγματι
τὰς ὄψεις τειχίζουσαι διὰ τὸ μὴ φέρειν τὴν
ἐκ τῆς δόξης ἐκείνης ἐκπηδῶσαν ἀστρα-
πήν· διὰ τοῦτο καὶ τοὺς πόδας ἐκάλυπτον διὰ
τὴν αὐτὴν ἔκπληξιν· εἰώθαμεν γὰρ καὶ ἡ-
μεῖς, ὅτε ὑπό τινος θάμβους κατασχεθῶ-
μεν, πάντοθεν περιστέλλειν τὸ σῶμα· ὅ-
περ καὶ αὐτὴ ἡ ψυχὴ τοῦτο παθοῦσα ἀπὸ
τῆς ἀκράτου ἐπιφανείας ταῖς ἐνεργείαις
αὐτῆς συνέλκουσα πρὸς τὸ βάθος κατα-
φεύγει· καθάπερ τινὶ περιβολαίῳ· τῷ σώ-
ματι ἑαυτὴν πάντοθεν περιστέλλουσα·
ἀλλὰ μή τις ἔκπληξιν καὶ θάμβος ἀκού-
σας· ἀηδῆ τινα ἀγωνίαν αὐτοῖς ἐγγίνεσθαι
νομιζέτω· καὶ γὰρ μετὰ τῆς ἐκπλήξεως
ταύτης· καὶ ἡδονή τις ἐστὶν ἄφατος κε-
κραμένη· ταῖς δὲ δυσὶν ἐπέταντο· ἤτου
ζ

ζ

τὸ σημεῖον τοῦ τῶν ὑψηλῶν ἐφίεσθαι συνε-
χῶς· καὶ μηδέποτε καταβλέπειν· καὶ
ἐκέκραγεν ἕτερος πρὸς τὸν ἕτερον· ἅγιος·
ἅγιος· ἅγιος· καὶ ἡ κραυγὴ πάλιν, τοῦ θαύματος
ἡμῖν δεῖγμα μέγιστον· οὐδὲ γὰρ ἁπλῶς ὑ-
μνοῦσιν· ἀλλὰ μετὰ κραυγῆς ἰσχυρᾶς· καὶ
οὐδὲ μετὰ κραυγῆς ἁπλῶς· ἀλλὰ διηνε-
κῶς τοῦτο ποιοῦσι· τὰ μὲν γὰρ λαμπρὰ τῶν
σωμάτων· κἂν μεθ' ὑπερβολῆς ᾖ λαμπρὰ
τότε ἡμᾶς μόνον ἐκπλήττειν εἰώθαμεν·
ὅταν πρῶτον αὐτῶν ταῖς ὄψεσιν ἐπιλαμ-
βανώμεθα· ἐπειδὰν δὲ πλέον αὐτῶν ἐνδι-
ατρίψωμεν τῇ θεωρίᾳ, τῇ συνηθείᾳ, τὸ θαῦ-
μα καταλύομεν· τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν λοι-
πὸν ἐμμελετησάντων τοῖς σώμασι· διὰ τοῦ-
το καὶ εἰκόνα βασιλικὴν ἄρτι μὲν ἀναπε-
θεῖσαν καὶ φαιδρὸν ἀπὸ τῶν χρωμάτων
στίλβουσαν ἰδόντες ἐκπληττόμεθα· μετὰ
δὲ μίαν καὶ δευτέραν ἡμέραν, οὐκέτι θαυ-
μάζομεν· καὶ τί λέγω εἰκόνα βασιλικήν·
ὅπου γε καὶ ἐπ' αὐτῶν τῶν ἀκτίνων τοῦ ἡ-
λίου τοῦτο πεπόνθαμεν· ὧν οὐδὲν γένοι-
το ἂν φαιδρότερον σῶμα· οὕτως ἐπὶ τῶν πρα-
γμάτων ἁπάντων ἡ συνήθεια καταλύει
τὸ θαῦμα· ἐπὶ δὲ τῆς τοῦ θεοῦ δόξης· οὐχ οὕτως·
ἀλλὰ τοὐναντίον· ὅσῳ γὰρ ἐνδιατρίβουσι τῇ
θεωρίᾳ· τῆς δόξης ἐκείνης αἱ δυνάμεις

αὐταί, τοσοῦτον μᾶλλον ἐξεπλήττοντο καὶ
τὸ θαῦμα ἐπέτεινον. διὰ τοῦτο ἐξ οὗ γεγόνα-
σι μέχρι νῦν ὁρῶσαι τὴν δόξαν ἐκείνην, οὐ-
δέποτε ἐπαύσαντο μετ᾽ ἐκπλήξεως κράζου-
σαι· ἀλλ᾽ ὅπερ ἡμεῖς πάσχομεν ἐν βραχεῖ
καιρῷ, κατὰ τῶν ὄψεων ἡμῶν ἀστραπῆς
φερομένης, τοῦτο ἐκεῖναι διηνεκῶς ὑπομέ-
νουσι· καὶ ἀπαύστως μετά τινος ἡδονῆς
τὸ θαῦμα ἔχουσι· καὶ γάρ. οὐ μόνον κεκρά-
γασιν· ἀλλὰ πρὸς ἀλλήλους τοῦτο ποιοῦσι·
ὃ τῆς ἐπιτεταμένης ἐκπλήξεως σημεῖ-
όν ἐστι· καὶ γὰρ καὶ ἡμεῖς βροντῆς καταρρη-
γνυμένης. ἢ τῆς γῆς σειομένης· οὐ μόνον
ἀναπηδῶμεν οὐδὲ φεύγομεν· ἀλλὰ καὶ
πρὸς ἀλλήλους καταφεύγομεν ἐν ταῖς
οἰκίαις· τοῦτο καὶ τὰ σεραφὶμ ποιεῖ· δι-
ὰ τοῦτο ἕτερος πρὸς τὸν ἕτερον ἐκέκρα-
γεν· ἅγιος. ἅγιος. ἅγιος. ἆρα ἐπέγνωτε τὴν
φωνὴν ταύτην; ἆρα ἡμετέρα ἐστίν· ἢ
τῶν σεραφίμ· διὰ τὸν Χριστὸν τὸν ἀνελόντα τὸ
μεσότοιχον· καὶ εἰρηνοποιήσαντα τὰ ἐν
τοῖς οὐρανοῖς; καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς· διὰ τὸν ποιήσαν-
τα τὰ ἀμφότερα ἕν· πρότερον μὲν γὰρ
ἐν τοῖς οὐρανοῖς οὗτος ᾔδετο μόνον ὁ ὕμνος·
ἐπειδὴ δὲ ἐπιβῆναι τῆς γῆς κατηξίωσεν
ὁ δεσπότης· καὶ τὴν μελῳδίαν ταύτην κα-
τήνεγκε πρὸς ἡμᾶς· διὰ τοῦτο καὶ ὁ μέγας

οὗτος ἀρχιερεύς· ἐπειδὰν ἐπὶ τῆς ἁγίας ταύ-
της εἱστήκει τραπέζης τὴν λογικὴν ἀναφέ-
ρων λατρείαν· τὴν ἀναίμακτον προσφέ-
ρων θυσίαν· οὐχ ἁπλῶς ἡμᾶς ἐπὶ τὴν εὐφη-
μίαν ταύτην καλεῖ· ἀλλὰ πρότερον τὰ
χερουβὶμ εἰπὼν καὶ τῶν σεραφὶμ ἀνα-
μνήσας, οὕτω παρακελεύεται πᾶσιν ἀ-
ναπέμπειν τὴν φρικωδεστάτην φωνήν, τὴν
τῶν συγχορευτῶν μνήμην· τὴν διάνοιαν
ἡμῶν, ἀπὸ τῆς γῆς ἀνασπάσαι σπουδάζων· μο-
νονουχὶ βοῶν πρὸς ἕκαστον ἡμῶν λέγων·
μετὰ τῶν σεραφὶμ ᾆδε· μετὰ τῶν σερα-
φὶμ στῆθι· μετ᾽ ἐκείνων τὰς πτέρυγας πέ-
τασον· μετ᾽ ἐκείνων περιΐπτασο, τὸν θρό-
νον τὸν βασιλικόν· καὶ τί θαυμαστὸν εἰ μετὰ
τῶν σεραφὶμ ἔστηκας· ὅπου γε ἃ οὐκ ἐτόλ-
μησεν ἅψασθαι τὰ σεραφίμ, ταῦτά σοι με-
τὰ ἀδείας ἔδωκεν ὁ θεός· ἀπεστάλη γὰρ πρός
με φησὶν ἓν τῶν σεραφίμ· καὶ εἶχεν ἄνθρα-
κα πυρός· ὃν τῇ λαβίδι ἔλαβεν ἀπὸ τοῦ
θυσιαστηρίου· ἐκεῖνο τὸ θυσιαστήριον, τοῦ
θυσιαστηρίου τούτου τύπος ἐστὶ καὶ εἰκών·
ἐκεῖνο τὸ πῦρ, τούτου τοῦ πυρὸς τοῦ πνευματικοῦ·
ἀλλ᾽ οὐκ ἐτόλμησεν ἅψασθαι τῇ χειρὶ τὰ
σεραφίμ· ἀλλὰ τῇ λαβίδι· σὺ δὲ τῇ χει-
ρὶ λαμβάνεις· ἂν μὲν γὰρ τὴν ἀξίαν ἴδῃς
τῶν προκειμένων· καὶ τῆς σεραφὶμ ἁφῆς,

πάντα μείζω πολλῷ· ἂν δὲ τοῦ θεοῦ τὴν
φιλανθρωπίαν ἐννοήσῃς, οὐδὲ πρὸς τὴν ἡμε-
τέραν εὐτέλειαν ἐπαισχύνεται κατελθεῖν
τῶν προκειμένων ἡ χάρις· ταῦτ᾽ οὖν
ἐννοῶν ἅπαντα· καὶ τὸ μέγεθος τῆς δωρε-
ᾶς λογιζόμενος ἀνάστηθί ποτε καὶ τῆς
γῆς ἀπαλλάγηθι· καὶ πρὸς οὐρανὸν ἀνά-
στηθι· ἀλλ᾽ ἕλκει τὸ σῶμα καὶ βιάζεται
κάτω; ἀλλ᾽ ἰδοὺ προσελαύνουσιν ἡ νηστεία
κοῦφα μὲν τῆς ψυχῆς ἐργαζομένη τὰ
πτερά· κοῦφον δὲ τῆς ψυχῆς ἐργαζομένη [αι]
τὸ φορτίον· κἂν μόλις ἴδου πάντως βα-
ρύτερον λαύνοντα σῶμα· ἀλλ᾽ ὁ μὲν τῆς
νηστείας ἀναμεμέτρηται λόγος· ὁ δὲ τῶν μυ-
στηρίων ἤδη κινείσθω, δι᾽ ὃν καὶ ἡ νηστεί-
α· καθάπερ γὰρ τῶν ἐν τοῖς ὀλυμπια-
κοῖς ἀγῶσι παλαισμάτων τέλος ὁ στέφανος,
οὕτω καὶ τῆς νηστείας τέλος ἡ καθα-
ρὰ κοινωνία· ὡς ἐὰν μὴ τοῦτο κατορ-
θώσωμεν διὰ τῶν ἡμερῶν τούτων, εἰκῇ
καὶ μάτην κατακόψαντες ἑαυτούς· ἀστε-
φανοι καὶ χωρὶς βραβείων ἀπὸ τοῦ
σκάμματος τῆς νηστείας ἀναχωρήσο-
μεν· διὰ τοῦτο καὶ οἱ πατέρες ἐξέτειναν τῆς
νηστείας τὸ στάδιον· προθεσμίαν μετανοί[ας]
διδόντες ἡμῖν· ἵνα καθηράμενοι καὶ ἀ-
ποσμήξαντες ἑαυτούς· οὕτω προσίωμεν.

διὰ τοῦτο καὶ αὐτὸς ἐντεῦθεν ἤδη ἀσφαλίζομαι
πρὸ τῆς ἑορτῆς· καὶ διαμαρτύρομαι· καὶ ἱ-
κετεύω καὶ παρακαλῶ· μηδένα μετὰ κηλῖδος
μηδὲ μετὰ πονηροῦ συνειδότος τῇ
ἱερᾷ ταύτῃ προσιέναι τραπέζῃ· οὐ γὰρ ἂν
εἴη τοῦτο προσεδρεία οὐδὲ κοινωνία· κἂν
μυριάκις ἁψώμεθα τοῦ ἁγίου σώματος
ἐκείνου· ἀλλὰ καταδίκη καὶ κόλασις καὶ
τιμωρίας προσθήκη· μηδεὶς τοίνυν ἁ-
μαρτωλὸς προσίτω· μᾶλλον δὲ οὐδὲ λέ-
γω μηδεὶς ἁμαρτωλός· ἐπεὶ πρότερον ἐ-
μαυτὸν ἀπείργω τῆς θείας τραπέζης· ἀ-
λλὰ μηδεὶς μένων ἁμαρτωλὸς προσίτω·
διὰ τοῦτο ἐντεῦθεν ἤδη προλέγω· ἵνα μὴ
τῶν πανηγυρικῶν καταλαβόντων δείπνων·
καὶ τῆς ἱερᾶς ἑσπέρας παραγενομένης· ἐ-
κείνης ἔχῃ τις λέγειν· ἀπαράσκευος εἰσῆλ-
θον καὶ ἔρημος· καὶ φησὶν ὅτι πάλαι ταῦ-
τα προειπεῖν ἐχρῆν· εἰ πάλαι ταῦτα ἤ-
κουσα· πολλὴν ἂν ἐπεμελησάμην· πολλὴν
ἂν ἐμαυτὸν καθάρας οὕτω προσῆλ-
θον· ἵν᾽ οὖν μηδεὶς ταῦτα προφασίζεσθαι
ἔχῃ ἐντεῦθεν ἤδη προδιαμαρτύρομαι·
καὶ παρακαλῶ, πολλὴν ἐπιδείξασθαι τὴν
μετάνοιαν· οἶδα ὅτι πάντες ἐσμὲν ἐν ἐπι-
τιμίοις· καὶ ὅτι οὐδεὶς καυχήσεται ἁ-
γνὴν ἔχειν τὴν καρδίαν· ἀλλ᾽ οὐ τοῦτό ἐστι τὸ

δεῖ μόνον· ὅτι ταπεινὴν ἔχειν τὴν καρδίαν οὐκ ἔ-
χομεν. ἀλλ' ὅτι μὴ ἔχομεν καρδίαν ἁγνήν. οὐ-
δὲ τῷ δεῖν ἀμελῶς, ποιῆσαι ταύτην ἁγνὴν
προσεχόμεθα· δύναται γὰρ ἐὰν θέλῃ· καὶ
θέλει δὲ μᾶλλον ἡμῶν, καθαροὺς εἶναι ἡμᾶς·
ἀλλ' ἀναμένει μικρὰν παρ' ἡμῶν ἀφορμὴν
λαβεῖν· ἵνα μετὰ παρρησίας στεφανώσῃ.
τίς τοῦ τελώνου ἁμαρτωλότερος γέγονε;
ἀλλ' ἵνα μόνον εἴπῃ· ἱλάσθητί μοι τῷ ἁμαρ-
τωλῷ, κατῆλθεν ὑπὲρ τὸν φαρισαῖον δε-
δικαιωμένος· καίτοι πόσην δυνάμεθα εἰ-
χεν ἡ λέξις ἐκείνη. ἀλλ' οὐχ ἡ λέξις αὐτὸν
ἐκαθήρεν· ἀλλ' ἡ διάθεσις μετὰ τῆς καὶ τὴν
λέξιν ἐκείνην εἰπεῖν. μᾶλλον δὲ οὐδὲ ἡ διά-
θεσις μόνη· ἀλλὰ πρὸ ταύτης, ἡ τοῦ θεοῦ φι-
λανθρωπία· ποῖον γὰρ εἰπέ μοι κατόρθωμα·
ποῖος πόνος· ποῖος ἱδρώς· τὸ ἁμαρτω-
λὸν πεῖσαι εἰπεῖν ἑαυτὸν ὅτι ἐστὶν ἁμαρτω-
λός· καὶ πρὸς τὸν θεὸν τοῦτο εἰπεῖν· ὁρᾷς
πῶς οὐ μάτην ἔλεγον ὅτι μικρᾶς παρ' ἡμῶν
ἐπιλαβέσθαι προφάσεως βούλεται· καὶ
τὸ πᾶν αὐτὸς εἰσφέρει λοιπὸν εἰς τὴν σωτη-
ρίαν ἡμῶν; μετανοήσωμεν οὖν· κλαύσωμεν·
θρηνήσωμεν· θυγατέρα τις πολλάκις
ἀπολέσας· τὸν πλείω δὲ τελέσει τῆς ζωῆς
αὐτοῦ χρόνον ἐν θρήνοις καὶ ὀδυρμοῖς· ἡ-
μεῖς ψυχὴν ἀπολέσαμεν· καὶ οὐ θρηνοῦμεν;

σωτηρίας ἐξεπέσαμεν, καὶ οὐ κατακοπτόμεθα;
τί λέγω ψυχῆς καὶ σωτηρίας· δεσπότην παρο-
ξύνομεν οὕτω πρᾶον καὶ ἥμερον· καὶ οὐ
καταρώμεθα ἑαυτούς· καὶ γὰρ οὐχ ὡς δεσπό-
του κηδεμονικοῦ μόνον· ἀλλὰ καὶ πρὸς
φιλοστόργου· καὶ μητρὸς φιλόπαιδος πάντων εὐ-
νοίαν ὑπερβαίνει· τὴν περὶ ἡμᾶς κηδεμονίαν·
» μὴ ἐπιλήσεται γὰρ, φησί, γυνὴ τοῦ παιδίου αὐ-
» τῆς· ἢ τοῦ ἐλεῆσαι τὰ ἔκγονα τῆς κοιλίας
» αὐτῆς; εἰ δὲ καὶ ταῦτα ἐπιλάθοιτο γυνή,
» ἀλλ' ἐγὼ οὐκ ἐπιλήσομαί σου, λέγει κύριος· ποιῶ-
μεν οὖν καὶ πρὸ ἀποδείξεως ἢ ἀποφάσεως·
οὐ γάρ ἐστι πλήν. ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν τῶν πρα-
γμάτων ἀπόδειξιν ἐπαγάγωμεν· ἡ Ῥεβέ-
κκα ποτέ· κελεύουσα τῷ παιδὶ τὸ κατὰ
τὴν κλοπὴν τῶν εὐλογιῶν ὑποκρίνασθαι
δρᾶμα· καὶ περιστείλασα αὐτὸν πάντοθεν
καλῶς· καὶ τὸ πρόσωπον ὑποθεῖσα τοῦ ἀ-
δελφοῦ· ἐπειδὴ εἶδεν οὐδὲ οὕτω θαρροῦν·
βουλομένη πάντα φόβον τοῦ παιδὸς ἐξε-
λεῖν, ἐπ' ἐμὲ ἡ κατάρα σου τέκνον φησί· μήτρ-
ον τὶς τὸ ῥῆμα ἐκκαιομένης τοῦ παιδός;
ἀλλ' ὁ Χριστὸς τοῦτο οὐκ εἶπε μόνον ἀλλὰ καὶ ἐ-
ποίησεν· οὐκ ἐπηγγείλατο μόνον· ἀλλὰ καὶ
ἐγένετο. καὶ βοᾷ Παῦλος λέγων· Χριστὸς ἡμᾶς
ἐξηγόρασεν ἐκ τῆς κατάρας τοῦ νόμου.
γενόμενος ὑπὲρ ἡμῶν κατάρα. τοῦτον

οἴων τὸ δροσίζον οὗ μὲν εἰπέ μοι; καὶ πῶς δ'
γεγεμμένης αὐτῆς τοῦτο χαλεπώτερον· καὶ
τοῦ ἀτελευτήτου σκώληκος· καὶ τοῦ ἀσβέ-
στου πυρός· ὃ τῶν οἴων τῇ ἱερᾷ γραφῇ κ(αὶ)
προσδοκία μελλήσει· νόμιζε ἐκεῖ· καὶ τὴν
βασιλείαν τῶν ἀγαθῶν τῶν ὑπερειμένων· καὶ γὰρ
ὑπέρειμι πόθους τὴν ἑκάστου κατανομὴν θαυ-
μαστὴν γινομένην· καὶ τίς μὴ ἄν μετὰ προσηκού-
σης ἀξιωσύνης· τίς δὲ μετὰ πονηροῦ προσπρ(?)-
ᾶξαι συνειδότος· μετὰ λογισμῶν ἀκαθάρ-
των καὶ ῥυπαρῶν· μετὰ πράξεων μιαρῶν·
κἂν μὴ εὕροι τιμὰ τοιοῦτον· πάσας μὲν αὐ-
τὸν τὸ δικαστήριον, τοῦ συνειδότος παραδι-
δόασιν· εἶτα ἂν μὲν λάβωμεν ἐκεῖνος μαστι-
ξὶ τοῖς λογισμοῖς. καὶ βελτίω κατασκευά-
σει ἑαυτόν· προσίεται πάλιν αὐτόν· ἀλλ'
ἀδιόρθωτος μείνῃ· κελεύει πρὸς τὰς αὐ-
τοῦ παραδοθῆναι χεῖρας. τὸν ἀγνώμονα
καὶ ἀναίσθητον· φοβερὸν δὲ τὸ ἐμπεσεῖν εἰς
χεῖρας θεοῦ ζῶντος· οἶδα ὅτι δάκνει τὰ ῥή-
ματα· ἀλλὰ τί πάθω· εἰ μὲν ἰατρεῖα ἐπιθῶ-
μαι τὰ φάρμακα, τὰ τραύματα οὐκ ἀ-
φαιρεθήσεται· ἂν τι κρεῶ ἐπιθῶμαι, ὑμεῖς
τὴν ὀδύνην οὐ φέρετε· σιγῶ(?) μοι τὸ πάθος(?)
πλὴν ἀλλὰ μὴ καὶ(?) ἀνασχεῖν τὴν χεῖρα
λοιπόν· καὶ γὰρ ἱκανὰ τὰ εἰρημένα, πρὸς
διόρθωσιν τῶν προσεχόντων· ἀλλ' ἵνα

μὴ ὑμῖν μόνοις· ἀλλὰ καὶ ἑτέροις δι' ὑμῶν
γένηται χρήσιμα. φέρε αὐτὰ πάλιν ἀνα-
κεφαλαιώσωμεν· διελέχθημεν περὶ τῶν
σεραφεὶμ καὶ ὅσον ἐστὶν ἀξίωμα, τὸ πλησί-
ον ἑστάναι τοῦ θρόνου τοῦ βασιλικοῦ· καὶ
ὅτι καὶ ἀνθρώποις τὸ ἀξίωμα τοῦτο ἐκτή-
σασθαι δυνατόν· εἴπομεν περὶ τῶν πτερύ-
γων· καὶ τῆς ἀπροσίτου δυνάμεως τοῦ
θεοῦ· καὶ τῆς αὐτοῦ πρὸς ἡμᾶς γεγενημένης
συγκαταβάσεως· προσεθήκαμεν τὴν ἀε(?)-
ριτῆς κραυγῆς καὶ τοῦ δημιουργοῦ θαύματος.
καὶ πῶς ἀκατάπαυστος ἡ θεωρία· ἀκατα-
παύστως τυγχάνει καὶ ἡ δοξολογία τῶν σερα-
φὶμ ἀνεμνήσαμεν ὑμᾶς· εἰς ποῖον ἐπελέ-
σαμεν χορόν· μετὰ τίνων τὸν κοινὸν ἀνυ-
μνήσωμεν δεσπότην· τοὺς περὶ μετανοίας
προσεθήκαμεν λόγους· καὶ τέλος ὅσον ἐ-
στὶν κακὸν τὸ τοῖς θείοις προσιέναι μυστη-
ρίοις μετὰ πονηροῦ συνειδότος, ἐδείξαμεν.
καὶ πῶς οὐκ ἔστι διαφυγεῖν τὸν τὰ τοιαῦτα τολ-
μήσαντα· ταῦτα καὶ γυνὴ παρὰ ἀνδρὸς
μανθανέτω· καὶ παῖς παρὰ πατρός· καὶ οἰ-
κέτης παρὰ δεσπότου· καὶ γείτων παρὰ
γείτονος· καὶ φίλος παρὰ φίλου· μᾶλλον
δὲ καὶ πρὸς τοὺς ἐχθροὺς ταῦτα διαλεγώ-
μεθα· καὶ γὰρ καὶ τῆς ἐκείνων σωτηρίας
ὑπεύθυνοι· εἰ γὰρ ἐξ τῷ ὑποζυγίῳ αὐ-

τῶν προκόπτων διαμαρτῆσαι καὶ τὸ
πολεμήμασι μᾶλλον διασῶσαι καὶ ἐπαινεῖν
κελευόμεθα· πολλῷ μᾶλλον καὶ τὴν ψυ-
χὴν αὐτῶν πλανωμένην ὑπὸ μαγείαν χρι-
στιανικὴν πεπωκυῖαν διαφθοράν· ὧν τοίνυν οὕ-
τω τὰ καθ' ἑαυτοὺς καὶ πάντων πλησίον
ἡμῶν ἀδελφοὶ οἰκονομῶμεν, δυνησόμεθα
μετὰ παρρησίας στῆναι ἔμπροσθεν τοῦ
βήματος τοῦ Χριστοῦ· μεθ' οὗ τῷ πατρὶ δόξα, τι-
μὴ καὶ κράτος· σὺν τῷ παναγίῳ καὶ ἀγα-
θῷ καὶ ζωοποιῷ πνεύματι· νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς
τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων ἀμήν:—

Μαρτύριον τοῦ ἁγίου καὶ ἐνδόξου μεγαλο-
μάρτυρος τοῦ Χριστοῦ Μηνᾶ τοῦ Αἰγυπτίου· τοῦ ἐν τῷ
Κοτυαείῳ μαρτυρήσαντος:—

Βασιλεύοντος Διοκλητιανοῦ τε καὶ Μα-
ξιμιανοῦ· τῶν τοῦ ἀληθοῦς βασιλέως
πολεμίων καὶ δυσμενῶν· γράμματα
κατὰ πᾶσαν ἐφοίτα τὴν οἰκουμένην·
τὸ ἀσεβὲς αὐτῶν διακελευόμενον σέ-
βειν θρήσκευμα· θάνατόν τε τὴν ζημί-
αν ὁρίζοντα, τοῖς μὴ τοῖς αὐτῶν θεσπί-
σμασι πειθομένοις καὶ τῆς εὐσεβείας
εἰς Χριστὸν πίστεως. ἐκ ψυχῆς μετατιθεμένοις·
ἐντεῦθεν· πλεῖστοι τῶν χαλεπῶν συνεῖχον
μὲν τοῖς ἀγαπῶσι τὸν Κύριον· ἐστενοχωρεῖτο

τὰ δεσμωτήρια, τῶν πλείστων κα-
θ' ἑκάστην θηρευομένων· ἔρημοι τῶν
οἰκητόρων· οἱ πάντες τῶν οἴκων εὐθηνοῦν-
το ἐδείκνυντο· αἱ ἐρημίαι· τῷ πλή-
θει τῶν φευγόντων, εἰς πόλεις μετεσκευ-
άζοντο· οἱ φίλοι τῆς ἀληθείας· ὡς τὰ
φαυλότατα δεδρακότες, τιμωρίας ἐ-
δίδοντο· διηρπάζοντο χρήματα· φύσεως
ἀνετρέποντο νόμοι· πατρὸς μὲν παῖδα
προδιδόντος εἰς θάνατον· υἱοῦ δὲ πα-
τέρα· τοιούτοις φεῦ ἀντιδοξουμένου φιλοτι-
μήμασι· καὶ ἦν ξενοθεία τοῦ παντὸς κα-
τεσκέδαστο· τῶν μὲν πιστῶν μὲν, πανταχόθεν
ἐλαυνομένων· τῶν δὲ τῆς ἀσεβείας ὑ-
πασπιστῶν· χειρὶ πάσῃ κρατυνομένων·
αἵμασί τε καὶ κνίσαις τῶν θυσιῶν, καὶ αὐ-
τοῦ δὴ τοῦ ἀέρος μολυνομένου· τότε
δὴ τότε· καὶ ὁ θαυμαστὸς οὗτος Μηνᾶς
τὴν ἀρετὴν περιμάχητος, λάμπων ἦν·
πατρίδα μὲν τὴν Αἴγυπτον ἔχων· πα-
τέρας δὲ καὶ προγόνους· οὐκ ἀσφαλεῖς τὴν εὐ-
σέβειαν· ἀλλὰ πρὸς τὸ μάταιον ἀνε-
μέως διακειμένους· ἐπιτήδευμα δὲ
αὐτῷ· τὸ στρατιωτικὸν ἦν· ὑπὸ ταξιάρ-
χῳ ταττόμενος Φιρμιλιανῷ τοὔνομα·
αὐτὸς δὲ τοῦ καταλόγου τῶν Ῥουτιλι-
ακῶν ἀριθμούμενος· ψυχῆς παραστήματι

τι μεγέθει τε καὶ κάλλει· καὶ πᾶσι μά-
λλοις οἷς ὥρα σώματος καὶ γενναιότης
χαρακτηρίζεσθαι πέφυκε, τῶν ἄλλων
ἐτύγχανε διαφέρων· τῇ κοτυαέων ὁμοῦ
μὲν τῇ πόλει ἀρχὰ τῶν ταξιαρχῶν τῶν ῥου-
ταλῶν· καὶ τὸ τῶν ἱερατικῶν τῶν ἀκούσας
ἀσεβὲς πρόσταγμα· τὴν στρατιωτικὴν
ζώνην ἀποσεισαλῶν, ὑπερόριον ἑαυτὸν ἐν
ἐρήμοις τόποις κατέστησε· τὴν μετὰ τῶν
θηρίων διαγωγὴν μᾶλλον, τῆς μετὰ τῶν
εἰδωλολατρῶν προελόμενος· νηστεί-
αις δὲ καὶ ἀγρυπνίαις· καὶ τῇ τῶν θεί-
ων λογίων ἐπιμελεῖ μελέτῃ· τὰς αἰσθή-
σεις ἄριστα καθαρθείς· καὶ τὴν ψυχὴν
φωτισθείς· καὶ τῆς εὐσεβείας ἀπό-
ρρητα δι᾽ ἀποκαλύψεως μυηθείς· τοῦ-
τον ἐκεῖνον αὐτῷ· τὸν ἐκ πολλοῦ διαμε-
λετώμενον εἶναι καιρὸν οἰηθείς· ἡ-
μέραν φυλάξας καθ᾽ ἣν πᾶσα ἡ κοτυα-
έων πόλις δημοτελῆ ἑορτὴν τῶν γενεθλί-
ων ἦγεν· ἱππικόν τε συνεκρότει τὸ θέα-
τρον· ἐπεὶ πάντα τὸν δῆμον ἄνωθεν ἀ-
χθεώμενον, ἐκ παντὸς συνειλεγμένον
Ἰουδαίων τε καὶ Ἑλλήνων· ὡσαύτως δὲ καὶ
χριστιανῶν· καὶ πάντες ἤδη πρὸς τὴν τῶν
ἵππων ἅμιλλαν ὅλοις ὄμμασιν ἐνητέ-
νιζον· τὴν ἐν τοῖς ὄρεσι καταλιπὼν

διατριβήν, κάτεισι πρὸς τὴν πόλιν· καὶ
μέσος τοῦ θεάτρου γενόμενος· πάντας
τε τοὺς περὶ τὸ στάδιον ἔχοντας παρελθών·
ἐπὶ τῶν ἐπισήμων μετεώρων· ὅθεν ὁρατὸς
ἔμελλε πᾶσι γίνεσθαι· γεγωνότερον ἐξε-
βόησεν· εὑρέθην τοῖς ἐμὲ μὴ ζητοῦ-
σιν· ἐμφανὴς ἐγενόμην τοῖς ἐμὲ μὴ
ἐπερωτῶσι· δεικνὺς διὰ τούτων· ὡς οὐ
πρὸς ἀνάγκην· ἀλλ᾽ ἐθελοντὴς ἥκει ἐπὶ τοὺς ἀ-
γῶνας ἀποδυσόμενος· πάντας οὖν ὁ
Μηνᾶς, πρὸς τὴν ἑαυτοῦ θέαν ἐπέστρε-
φε· τὸ τοῦ θεάτρου δὲ παρεωρᾶτο· ἡ τῶν
ἵππων ἅμιλλα, διεπτύετο· οὐδὲν ἦν οὐ-
δενὶ προτιμότερον· ἢ τὸ ἐκεῖνον ὁρᾶν
τοσαύτην τόλμαν ὑποδεξάμενον· οἱ μὲν
οὖν ὁμόζηλοι τὴν εὐσέβειαν, ἐθαύμαζον
τε τῆς παρρησίας τὸν μάρτυρα· καὶ πο-
λλῷ τῷ περιόντι τῆς ἡδονῆς σκιρτῶν-
τες ἐδείκνυντο· οἱ δὲ τῇ ἀληθείᾳ δια-
μαχόμενοι· πρὸς τὸν κατ᾽ αὐτοῦ φόνον
τὸν δικαστὴν ἀνηρέθιζον· ἐπειδὴ δὲ ἡ τῶν
κηρύκων φωνή, σιωπὴν παραγγείλασα·
τόν τε τοῦ δήμου θόρυβον· καὶ τὴν τῶν
αὐλῶν ἠχὼ κατεκοίμησεν· εὐθὺς ἁμαρ-
τωτος πρὸς τὸν ἄρχοντα τὸν ἱερονόμην-
μας ἤγετο ἐφ᾽ ὑψηλοῦ τότε προκαθεζό-
μενον, ἐκ τῶν φόνων θεατὴν καθιστά-

μένον· ὃς πρῶτα μὲν δεξιὰν ἐποιεῖτο
τὴν προσαγόρευσιν· ὑποκρινόμενος ἐπι-
είκειαν· πρᾳότητι καὶ ἡμέρῳ φωνῇ·
τίς καὶ πόθεν ὡρμήθη ἐπυνθάνετο· ὁ
δὲ πατρίδα καὶ γένος· αὐτήν τε στρατεί-
αν· καὶ τὸν τῆς φύσεως πρότερον ὑποφθά-
σας εἶπεν ὁ μάρτυς. καὶ πρὸ πάντων τὸν
δοῦλον μὲν αὐτὸν Ἰ(ησο)ῦ Χ(ριστο)ῦ ἀνηγόρευσεν, εὐθὺς
τὴν ὄψιν κεχρωσαμένην ὁ δικαστὴς ἡμε-
ρότητος πρὸς τὴν φυσικὴν μετέτρε-
ψε ἀγριότητα· καὶ ταύτης ἐξετάσεως
τοῦ μὲν ἰσάριθμος εἰς τὴν ἐπιοῦσαν, τοῦ-
τον μὲν δεσμώτην τῇ φρουρᾷ δίδωσι·
αὐτὸς δὲ πᾶσαν ὅλην ἡμέραν τῆς τελουμέ-
νης θέας γενόμενος, τῇ ἐξῆς τῷ θυμῷ
σφαδάζων· ἐχώρει πρὸς τὴν ἐξέτασιν·
πάντων οὐδὲν τῶν ἄλλων ἀφιέμενος· δι-
ατέας εἶχε τὸ πρόβολον τοῦ τολμή-
ματος· τοῦτο γὰρ καὶ μᾶλλον εἰς μανί-
αν αὐτὸν ἐξῆπτε· καταφρόνησιν οἰκεί-
αν τὴν ἐκείνου παρρησίαν ὑπειληφότα·
ὁ δέ, ὥσπερ ἐπὶ τούτῳ μᾶλλον καλλωπι-
ζόμενος· θαρσαλέως τὰ πρὸς ἐποιεῖτο κ(αὶ)
τὴν ἀπόκρισιν· οὕτως ὁμολογεῖσθαι λέ-
γων προσήκει Θ(εό)ν· ὃ τὸ φῶς ἐστι καὶ σκο-
τία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστι· τοῦτο γὰρ ἡμᾶς ἐ-
δίδαξε Παῦλος ὁ τῶν καρδιῶν ἐμπ(ει)

πεύεται εἰς δικαιοσύνην· στόματι δὲ ὁμο-
λογεῖται εἰς σωτηρίαν· κατέπληττε μὲν οὖν τὸν
δικαστὴν τὸ πεπαρρησιασμένον τῆς δι-
αλέξεως· καὶ πάλιν ὑπεκρύπτετο τὸν θυ-
μόν· καὶ πάλιν πρᾶος ἐποιεῖτο τὴν ἐπιείκει-
αν· ἵνα τὸ ἀνδρεῖον τοῦ μάρτυρος, ταῖς
θωπείαις ἐνδοῦναι παρασκευάσῃ· καὶ
μὴ παρορῆς ἔλεγεν ὦ γεννάδα, τὴν ἡδίστην
ταύτην ζωήν· μηδὲ θάνατον ἄωρον· τοῦ
ἐφετοῦ πᾶσιν ἀνθρώποις· ἀλλ' ἄξιον φωτός· ἀ-
λλὰ ταῖς ἡμετέραις πείθητι συμβουλί-
αις· ἵν' εὐδαιμονῇς μὲν καὶ μακαρίαν ζή-
σῃς ζωήν· βασιλικῶν τε τιμῶν καὶ δω-
ρεῶν ἐπιτύχῃς· ἀπόβλεπε πρός τε πάντιν
ἡς· καὶ τὴν εὐημερίαν ἀξιοζήλωτον·
ὁ δὲ μάρτυς πρὸς ταῦτα μέγα καὶ ἡδὺ
γελάσας· ἅπερ ἀσφαλῆ λῆρον αὐτὰ λογισά-
μενος· καὶ παίδων τινῶν μᾶλλον· ἢ
φρονούντων ἀνδρῶν δελεάσματα· τοι-
ούτοις αὐτὸν ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ τοῖς
λόγοις ἠμείβετο· οὐδέν ἐστι λέγων ἀν-
τάξιον μοι τῆς τῶν οὐρανῶν βασιλείας·
οὐδὲ γὰρ αὐτὸς ὅλος ὁ κόσμος μιᾶς ψυ-
χῆς ἰσοστάσιος· ἀλλ' εἴ τι μοι καὶ χαρίζεσθαι
βούλει· τὴν διὰ τῶν βασάνων μᾶλλον ἐ-
πάγαγε πεῖραν· οὕτω γάρ μοι τὴν ἀληθῆ
προξενήσεις μακαριότητα· ἐπεὶ οὖν

ms

ὁ τύραννος τούτων τῶν λόγων ἤκουσε, κα-
θεκτὸς οὐκ ἦν ἔτι· ἀλλ' ὁμόσε πρὸς τὰς
κατ' αὐτοῦ βασάνους ἐχώρει· καὶ τοῖς δη-
μίοις αὐστηρότερον ἐνδιδοὺς· ἐκτετα-
μένον μὲν διαταθῆναι κελεύει τὸν μάρτυ-
ρα· ἰσχυρότερον δὲ μαστίζεσθαι τοῖς βου-
νεύροις· οὕτως οὖν σφοδρῶς αἰκιζομένου,
ς' τούτων πληγῶν ἀπορρέοντος αἵματος
τῆς γῆς ἐρυθαινομένης· εἰς τοσοῦτον
παρεστώτων πιστῶν μὲν τοῦ μόρου·
πρίγκιψ δὲ τὸ ἐπώνυμον· φιλανθρωπίαν δῆ-
θεν ὑποκρινόμενος· ὁρῶν εἶπεν ὦ ἄνε-
τον ἐκ τῆς ἀληθείας περιττάμενον κίν-
δυνον, πρὸ τοῦ ταύτας σάρκας, εἰς τέλος
ἐκδαπανηθῆναι ταῖς μάστιξι· τῷ πόθῳ καὶ
ρῷ προσφορᾷ διαμονηθεὶς· θῦσον· ἴσως
γὰρ καὶ διὰ τῶν βασάνων ἀνυποίστων· συ-
γγνώσεταί σοι καὶ ὁ θεός σου τοῦ ἐγχειρήμα-
τος· οὕτως εἰπόντα· δριμὺ πρὸς αὐτὸν
ὁ μάρτυς ἐνατενίσας· καὶ τοῖς αὐτοῦ ἐκ
μάστιγος μᾶλλον ὀδυνηθεὶς ἢ ταῖς μάστιξιν,
ἀπόστητε ἀπ' ἐμοῦ πάντες οἱ ἐργαζόμενοι
τὴν ἀνομίαν περιφανῶς ἐξεφώνησεν· ἐγὼ
γάρ μου τὸν θεὸν τέθεικα· καὶ ἐπιθύσω θυ-
σίαν αἰνέσεως· οὗ καὶ βοηθὸς ἔστι μοι· χρυ-
τὰς μάστιγας ἐμῶν ταύτας περιφρασσε μᾶλ-
λον· ἢ βασάνους μοι παρασκευάζει λο-

ήζεσθαι· τὸ δὲ ἐνῶρα τὸν ἄθλον ὁ δίκαιος
ὑπὸ τῆς βασάνου ταύτης ἥκιστα τῆς καρ-
τερίας ἀποδιδόντα· καὶ τὴν παρρησία-
μᾶλλον εὐτόνως τὸ πέρας ποιούμενον· ἐφε-
τέραν ἑτέραν ἐπιτιμωρίαν· καὶ τῷ ξύλῳ
μετέωρον γενέσθαι παρασκευάσας ἐ-
κέλευσε σιδηροῖς ὄνυξι τὸ σῶμα διασπα-
ράττεσθαι· εἶτα, ἐπετέλουν ὥσπερ ὁ δικα-
στὴς καὶ τοῦ ἁγίου δηλαδὴ καταπειρώμενος
μένος, ἦλθον μικρὸν τινὸς ἀλγηδόνος ἐ-
φησεν· ἢ βουλήσει καὶ δι' ἑτέρας κολάσε-
ως τὰ πρὸς ἡδονὴν ἡμᾶς ἐπιδαψιλεύσα-
σθαι· ὁ δὲ μάρτυς καὶ τοῖς χαλεπῶς οὕτω
ξεόμενος· τί δαὶ μέλλεις ἔφη· οἴει ὅλως
διὰ τῆς μικρᾶς ταύτης βασάνου καταπτο-
ῆσαί με· ἢ τὸν ἐμοὶ ἀκλόνητον τῆς ὁ-
μολογίας διασεῖσαι τοῦ ἔργον; τοῦτο μὸ-
ἡγεμὼν ἀκούσας· εὐτονώτερον αὐτὸν καὶ
ἐπιπροστεταλεῖ ξέεσθαι· ἐκέλευσε πα-
ρ' αὐτὸν οὖν τὸν βασιλέα· μὴ ὁμολογεῖν ἕτερον·
ὁ δὲ μάρτυς· ἐπεὶ μὴ οἶδας ἔφη. τίς οὗτος
ὃν ὁμολογῶ βασιλέα, διὰ τοῦτο καὶ βλασφη-
μον γλῶτταν κατ' αὐτοῦ κινεῖς· καὶ τοῖς
φθαρτοῖς τούτοις καὶ γηγενέσιν ὁμοίους αὐ-
τὸν ποιεῖς· οὐ μᾶλλον ἐστὶν ὃ καὶ τούτοις εἰς
ἀρχὴν καθιστῶν, καὶ δεσπότης πάσης ὑπάρ-
χων κτίσεως καὶ κύριος· εἶτα ὁ δικαστής, οὐ

χεῖμα θεῖν βουλόμενος· ἀλλὰ τὸ μά-
νος οὕτω τα ὑποκρινόμενος· καὶ τὸ
οὕτως ἔλεγεν· ὃ καὶ τοῖς βασιλεῦσι κρά-
τος διδοὺς ἐμὲ καὶ ὁ αὐτὸν τὸν καθεστη-
κώς· ἰς εἰ πέμψω τοῦ θεοῦ υἱός· ὁ ἀεὶ
ζῶν, ὧ ὑποτέτακται τὰ ἐν οὐρανῷ πάν-
τα καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς· καὶ ὁ τύραννος
τοῦτο δὲ σε, ὅλον ἐλάνθανεν· ὅτι
περ οἱ βασιλεῖς διὰ τοῦτο ὃ σὺ φῄς, τὸ
τοῦ χριστοῦ σου ὄνομα χαλεπαίνοντες τιμω-
ρεῖσθαι ἡμᾶς κελεύουσιν; ὁ δὲ μάρτυς·
εἰ χαλεπαίνουσιν οἱ βασιλεῖς ἔφη χαλε-
παινέτωσαν· οὐδὲν ταῦτα πρὸς τὸν χριστοῦ
δοῦλον ἐμέ· ἐμοὶ γὰρ μᾶλλον καὶ δι' εὐχῆς
τοῦτο· τὸ μὲ χεῖλ τέλος τὴν καλὴν ταύτην
ὁμολογίαν διενεγκεῖν· ἵνα καὶ τὸν ὑ-
πὲρ ταύτης στεφάνων ἄξιος γένωμαι·
γέγραπται γάρ· τίς ἡμᾶς χωρήσει ἀπὸ τῆς
ἀγάπης τοῦ χριστοῦ· θλίψις, ἢ στενοχωρία· ἢ
λιμός· ἢ διωγμός· ἢ κίνδυνος· ἢ μά-
χαιρα· ὡς δὲ ἐπὶ τοσοῦτον κρεμαμένῳ
τῷ μάρτυρι· ἡ τοῦ ἐν ἀέρι ὕψωθεν ποσ-
σμήκειν τὸ πετρονικὸς καὶ καιόμενον τὸ
σῶμα αὐτοῦ ἀνερρώννυεν· ὁ ἡγεμὼν στε-
ρροτέρως οὕτω τῇ μανίᾳ πληγεὶς· πυ-
χίνοις ὑφάσμασι κελεύει τὰς ἀπο-
δαρείσας αὐτοῦ σάρκας, ἰσχυρῶς ἐπι-

τρίβεσθαι· οὐ γενομένου, τοῖς δὲ ἐν μαστι-
γώσεσι ἔλεγε ὁ μάρτυς χριστοῦ μᾶς· σήμε-
ρον ἀπὸ δύο μαι· τὸ τοῦ σωρίου δὲ περι-
άλλομαι ἔνδυμα· εἶτα λαμπάδας πυρὶ
ὁ δικάζων ταύτας ὑπάγειν διεκέλευε-
το· ἀλλὰ καὶ αὗται τῇ πυρᾷ θέσει τοῦ
αἰωνίου πυρός· ἀνθεῖν ὁ ἔχειν τὸ και-
φικὸν ἐλογίζοντο· ἐδόκει γὰρ ὁ μάρτυς
δυνάμει χριστοῦ τῶν ἐπαγομένων πόνων
ὑπερέσθαι· ὅθεν καὶ θαρροῦντος ἔλε-
γε τοῖς κολάζουσι· πε πείσομαι παρ' αὐ-
τοῦ ἐμοῦ δεσπότου καὶ βασιλέως· μὴ φο-
βεῖσθαι ἀπὸ τῶν ἀποκτεννόντων τὸ σῶ-
μα· τὴν δὲ ψυχὴν ἀποκτῆναι μὴ δυνα-
μένων· φοβεῖσθαι μᾶλλον ἐκεῖνον· τὸν
δυνάμενον ψυχὴν καὶ σῶμα ἀπολέσαι
ἐν γεέννῃ· ὡς δὲ πολλὴν ἑώρα καὶ ἄ-
μαχον τὴν τοῦ μάρτυρος καρτερίαν
ὁ δικαστὴς ἀλλάσσει τε καὶ καταινοῦ αὐ-
τοῦ τρέφων τὸ πρὸς τὰς ἀποκρίσεις
ἐπικαιρότατον· τῶν βασάνων ἀφεμὴν ὁς
πρὸς λόγοις ἐχώρει· καὶ λέγε μοι φησίν,
ὦ θαυμάσιε· πόθεν τὸ τῶν λόγων ἐξεῦ-
ρην ταῦσοι κομψόν· τεραπεύτικε ὄντι
οὐ τοῦ χθὼ καὶ πρὸ ἐν γράμμασιν ὁμι-
λήσαντι· περὶ πολέμους δὲ μᾶλλον
ὡς τὰ πολλὰ καὶ ἄσκησιν ἀφ' ὧν ἐσχόλα-

κότι· τοῦ δὲ γε μάρτυρος εἰρηκότος
Χριστοῦ εἶναι ταυτὶ τὰ ῥήματα· τοῦ εἰπόν
τος· ὅταν ἐπὶ βασιλεῖς καὶ ἡγεμόνας
ἀχθῆτε ἕνεκεν ἐμοῦ, μὴ μεριμνήσει
τε πῶς ἢ τί λαλήσετε· δοθήσεται γὰρ ὑ
μῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τί ἀπολογήσεσθε.
ὁ ἡγεμὼν ἀπεκρίνατο· καὶ ἄρα αὐτὸ προ
εἶπεν ὁ σὸς Χριστὸς ὑμῖν, ὅτι τοιαῦτα μέλ
λετε πάσχειν· ὁ δὲ μάρτυς· ἐπεὶ δ᾽ ἀ
ληθὴς ὢν ταῦτά φησιν, ἀκόλουθον αὐτὸν εἰ
δέναι καὶ τὰ ἐσόμενα· αὐτὸς γάρ ἐστιν
ἡ τοῦ παντὸς αἰτία καὶ σύστασις· καὶ
πάντα πρὸ τῆς εἰς τὸ εἶναι παραγω
γῆς ἐπιστάμενος· ἀπορῶ εἰς τοῦτο
προσηκούσης δικαίαν ἀπολογίας·
πῶς περὶ τὰς ταύτας εἴ γε πιθανολο
γίας καταλιπόντες· ἐκ τῶν δύο τοῦ
τ᾽ ἐκλέξασθαι βούλομαι· ἢ τὴν μεθ᾽ ἡμῶν
συνδιαγωγὴν καλῶς γε ποιοῦντα·
ἢ τὴν ὑπὲρ τοῦ Χριστοῦ σου ὁμολογίαν· ὡς δὴ
μετὰ πολλῆς ἔφη τῆς παρρησίας ὁ μάρ
τυς· μετὰ τοῦ Χριστοῦ μου καὶ ἦν μὲν καὶ εἰμὶ
καὶ ἔσομαι, μακροθυμεῖν ἐπ᾽ αὐτῷ καὶ τὸ
ἡγεμὼν ὑπεκρίνετο· καί τινα καιρὸν
εἰς διάσκεψιν ἐπιδοθῆναι τούτῳ διακε
λεύεται· καὶ τὸ ἀποθαυμάζων αὐτοῦ τῆς
καρτερίας· ἅμα καὶ τῆς συνέσεως· ἐ

οὐδὲ μετάπεισιν· ἵνα μὴ ζημίαν ἀνδρὸς
τοιούτου τὸ ἑλληνικὸν ὑποστῇ· ἐπεὶ δὲ μετὰ
ταῦτα· καὶ θαρσαλεωτέροις μᾶλλον ὁ
μάρτυς τοῖς πρὸς αὐτὸν ἐχρήσατο λόγοις
θυμὸν διαρρήγνυται τὸν Χριστὸν ὁμολογοῦντα·
θεὸν δὲ οἷος ἐκεῖνός ἐστι μὴ δαίμονας με
τ᾽ ἄλλους ἀποκαλῶν· θυμοῦ πάλιν ὁ ἡγεμὼν
σφοδρότερον ἐκκαυθείς· τριβόλοις σιδηροῖς
κατὰ γῆς διαστρωθῆναι κελεύει· χεῖράς τε
καὶ πόδας δεθέντα, ἀμφοτέρωθεν αὐτῶν κατὰ
πολλὴν ἕλκεσθαι τὴν ὠμότητα· ὁ δὲ κα
θάπερ διὰ λειμῶνός τινος καὶ μαλακῶν
ἀνθέων ἑλκόμενος, τοὺς ἐκείνου θεούς
τε καὶ δαίμονας ἐλευθέρᾳ γλώττῃ λοι
δορούμενος ἦν· ἐφ᾽ οἷς ὁ δικαστὴς ἀπηνέ
στερον πάλιν τύπτεσθαι τὸν ἅγιον κατά τε
αὐχένος καὶ τῶν σιαγόνων προσέταττε·
ἵνα μή φησιν οὕτω τῶν θεῶν κατολιγωρῇ
καὶ ὑβρίζειν αὐτοὺς ἀναισχύντως μάλα· ἐ
πὶ πολλαῖς ταῖς ὥραις τυπτομένου τοῦ
μάρτυρος, τῶν ἐπὶ τῆς πράξεώς τις Ἡλιό
δωρος περιεστώς· καὶ οἷα συμπεῖνον τα
τοῖς προκειμένοις ὑποτιθέναι βουλό
μενος· κύριε ἡγεμὼν εἶπεν· οὐκ οἶμαί σε
διαλανθάνειν τὴν περιφάνειαν ὡς ἡ
τῶν λεγομένων τούτων χριστιανῶν ἀπό
νοια· τὰς βασάνους καὶ ἀνδριάντος οἱ

δὲ στερρότερον ὑπομένειν· καὶ τὸν θάνα-
τον ὡς ἡδύ τι πόμα λογίζεσθαι. ἀφεὶς
οὖν αὐτὸς τὸ περὶ τούτων καὶ μὴ ἀμύνη-
ται· τὴν καὶ τοῦ μᾶλλον ἀπόφασιν τα-
χυτέραν ἐξενεγκεῖν προθυμηθῆναι· ἀ-
πειρηκότος οὖν τοῦ ἡγεμόνος· καὶ τὴν
ἐσχάτην κατ' αὐτοῦ διαμελετῶντος ψῆ-
φον ἐξενεγκεῖν· τινὲς τῶν πάλαι συνήθων
καὶ φίλων τῷ μάρτυρι προσελθόντες· πε-
ριέχων αὐτόν· περιέπλεκον· περιεπτύσ-
σοντο· ἐλιπάρουν· ἱκέτευον· καὶ τὰ συμ-
φέροντα δῆθεν παραινεῖν οἰόμενοι·
μὴ παρόψει ἔλεγον ὦ Μηνᾶ· καὶ συνή-
θων φιλίαν· καὶ τραπεζίας ἐμφάνειαν·
καὶ ἡδέων ἀπόλαυσιν. καὶ τὸ φύσει πᾶσιν
ἡμῖν τῆς ζωῆς ἐπιπόθητον· καὶ ἀτιμ-
ίαν μὴ ἀντὶ δόξης· ἀντὶ δὲ ζωῆς θάνα-
τον προτιμήσῃ. ὁ δὲ μάρτυς ὡς ἰομα-
νίδος τὰς αὐτῶν παραινέσεις ὑπεκδρα-
μών· παύσασθε ἔφη θεομάχοι· καὶ ἑ-
αυτοῖς μᾶλλον λυσιτελῶς νουθετήσατε·
τῆς τοσαύτης ἀποστῆναι μανίας. μικρὸν
γὰρ ὅσον· καὶ ἡ πρόσκαιρος αὕτη καὶ ὑ-
μῖν ἐπέραστος ζωὴ παρελεύσεται. μένει
δὲ ὑμᾶς αἰωνία καὶ ἀτελεύτητος κό-
λασις. ἣν σὺν τῷ ὑμετέρῳ ἄρχοντι καὶ
τοῖς αὐτοῦ βασιλεῦσιν ἐνδίκως κληρο-

νομήσατε. ὡς δὲ πρὸς πάντα ὁ δικαστὴς
τὰ παρ' αὐτοῦ καὶ λεγόμενα καὶ πραττό-
μενα· οὕτως ἰσχυρῶς ἀπομαχόμενον
ἑώρα τὸν μάρτυρα, οὐκέτι πρὸς ἑτέρας
πείσεις· ἀλλ' εἰς τὴν ἀπόφασιν ἑτοίμως
ἵεται· παραχθεὶς τοῖς ὁμογνώμοσι τὴν
ἀσέβειαν συνδιασκευασάμενος, τὴν τοῦ
θανάτου ψῆφον ἐξήνεγκε κατ' αὐτοῦ· καὶ
τὸ μὲν δὴ μέσον· μεταγγίζειν οὐ παρήκησ-
τοῦ ξίφους· τὸν τόπον δὲ ὑπεσήμαινεν
ἔξω τῆς πόλεως. ἐπεὶ δὲ καὶ ὁ τόπος
κατείληπτο· καὶ τῷ μάρτυρι τοῦ προ-
τέρου σταδίου τὸ δεύτερον φαιδρότερον
διεδείκνυτο· μικρὰ τοῖς γνωρίμοις
ἐντυχών· καὶ εὐχῇ τοὺς λόγους ἐπισφρα-
γίσας· πλήρης τε εὐφροσύνης ἐπιφα-
νείς· ἅτε τὴν ἀποκειμένην αὐτῷ μακαρι-
ότητα φανταζόμενος· ἵνα καὶ εὐχα-
ριστῶν ἀπέλθῃ πρὸς τὴν ὅσον οὔπω ὑπο-
δεξομένην αὐτὸν φαιδρότητα· εὐχαρι-
στῶ σοι ἔλεγε δέσποτα καὶ θεέ· τῷ κατα-
ξιώσαντί με κοινωνὸν τοῦ σοῦ τιμίου
πάθους ὀφθῆναι· καὶ μὴ δόντι με τοῖς
ἀνημέροις θηρίοις βρῶμα γενέσθαι· ἀ-
λλὰ καθαράν με τὴν εἰς σὲ πίστιν ἄχρι τέ-
λους διατηρῆσαι παρασκευάσαντι· ταῦ-
τα εἰπών· καὶ τὸ γόνυ κλίνας· πρὸς

τὴν διὰ τοῦ ξίφους ἐχώρει πληγήν· καὶ
μετὰ τὴν πληγὴν δὲ τὸ ἱερὸν σῶμα, τὸ
πῦρ διεδέχετο· καὶ οὕτως τοῦ μάρτυρος
μὴ φθαρτὸν διελύετο· ἡ ψυχὴ δὲ, πρὸς
τὴν μακαρίαν λῆξιν ὑπ' ἀγγέλων ἀνεκο
μίζετο· ἐν τούτῳ δὲ ἐπιμέλεια τοῖς φιλο
θέοις περὶ τὰ μαρτυρικὰ λείψανα γίνε
ται, ὥστε τοῦ πυρὸς ἀμελεῖσθαι· καὶ τό
ποις ἐπισήμοις ἐγκαταθῆναι· ἅπερ δὴ
καὶ ἀναλεξάμενοι· καὶ σινδόσιν ἐνθέ
μενοι καθαραῖς· μύροις τε καὶ θυμιάμα
σιν ὑπαλείψαντες· καὶ πᾶν ὅ τι νενομισ
μένον ἦν ἐπὶ τούτοις ἀφοσιωσάμενοι· ὀ
λίγῳ ὕστερον πρὸς τὴν αὐτοῦ πατρίδα ἀ
νεκομίσαντο· καθὼς αὐτοῖς πρὸ τῆς
τελειώσεως ὁ μάρτυς ἐπέσκηψε τοῦ χῦ·
ᾔδει γὰρ τὴν καὶ γεννήσασαν αὐτόν τε καὶ θρε
ψαμένην· ἐκείνην καὶ τῷ μαρτυρίῳ τε
λειωθέντα τοῦτον ἀπολαμβάνειν· καὶ μὴ
τὴν μὲν, ἐν τῷ ζῆν εἰ μὴ προσεῖναι· ἑτέραν
δὲ παρὰ ταύτην τῆς τῶν μαρτυρικῶν λει
ψάνων χάριτος ἀπολαύειν· καὶ τοῦτο
γὰρ οἰκονομικῶς παρὰ τῆς τοῦ χῦ γεγονε
προμηθείας· ᾧ πρέπει πᾶσα δόξα τι
μὴ κράτος· μεγαλωσύνη τε καὶ μεγαλο
πρέπεια· νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας
τῶν αἰώνων· ἀμήν :+ +

+ τοῦ ἐν ἁγίοις πρς ἡμῶν ἐπιφανίου ἀρ
χιεπισκόπου κύπρου· λόγος εἰς τὴν θε
όσωμον ταφὴν τοῦ κυ ἡμῶν ἰυ χυ· καὶ
εἰς τὸν ἰωσὴφ τὸν ἐξ ἀριμαθαίας· καὶ
εἰς τὴν ἐν τῷ ᾅδῃ τοῦ κυ κατάβασιν· τὴν
μετὰ τὸ σωτήριον πάθος παραδόξως γενομένην:

Τί τοῦτο σήμερον· σιγὴ πολλὴ ἐν τῇ γῇ· τί
τοῦτο· σιγὴ λοιπὸν καὶ ἠρεμία πολλή·
σιγὴ πολλή, ὅτι ὁ βασιλεὺς ὑπνοῖ· γῆ ἐφο
βήθη καὶ ἡσύχασεν, ὅτι ὁ θς ἐν σαρκὶ τέ
θνηκε, καὶ ὁ ᾅδης ἐτρόμαξεν· ὁ θς πρὸς
βραχὺ ὕπνωσεν, καὶ τοὺς ἀπ' αἰῶνος
ὑπνοῦντας ἐξ ᾅδου ἀνέστησεν· ποῦ ποτὲ
νῦν εἰσὶν αἱ πρώην καὶ χθὲς ταραχαὶ καὶ φω
ναὶ καὶ θόρυβοι κατὰ χῦ οἱ παράνομοι· ποῦ
οἱ δῆμοι. καὶ αἱ στάσεις καὶ αἱ τάξεις καὶ τὰ
ὅπλα καὶ τὰ δόρατα· ποῦ οἱ βασιλεῖς
καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ κριταὶ οἱ κατάκρι
τοι· ποῦ αἱ λαμπάδες καὶ αἱ μάχαιραι
καὶ οἱ θρύλλοι οἱ ἄτακτοι· ποῦ οἱ λαοὶ
ϛ τὸ φρύαγμα καὶ ἡ κουστωδία ἡ ἄσημος·
ἀληθῶς ὄντως ἐπεὶ καὶ ὄντως ἀληθῶς
λαοὶ ἐμελέτησαν κενά, ἀλλὰ καὶ μάται
α, ἀλλαμένην καὶ ἀνόνητα· προ
σέκοψαν τῷ ἀκρογωνιαίῳ λίθῳ χῷ, ἀλλ' αὐ
τοὶ συνετρίβησαν· περιέρρηξαν τῇ πέ

πρὸς τὴν στερεάν· ἀλλ᾽ εἰς ἀφρὸν τὰ κύμα
τα διελύθησαν· προσέκρουσαν τῷ ἀ
πτήτῳ ἄκμονι· ἀλλ᾽ αὐτοὶ κατεκλάσθη
σαν· ἔφθασαν ἐπὶ ξύλου τὴν πέτραν, καὶ
κατελθοῦσα αὐτοὺς ἐθανάτωσεν· ἐδιώ
κησαν τὸν μέγαν σαμψὼν θῦ ἥλιον, ἀ
λλὰ λύσας τὰ ἀπ᾽ αἰῶνος δεσμά, τοὺς
ἀλλοφύλους καὶ παρανόμους ἀπώλε
σεν· ἔδυ θῦ ἥλιος ὑπὸ γῆν, καὶ σκότος
πᾶν ἑσπέρων Ἰουδαίοις πεποίηκεν· σή
μερον ὅρια τοῖς ἐπὶ γῆς, καὶ τοῖς ἀπ᾽ αἰῶ
νος ὑποκάτω τῆς γῆς· σήμερον ὅρια
τῷ κόσμῳ· ὅσος τε ὁρατὸς καὶ ὅσος ἀ
ὁρατος· διὰ τὴν τοῦ δεσπότου σήμερον πα
ρουσίαν· διὰ τὴν οἰκονομίαν· διὰ τὴν φιλανθρωπίαν
διὰ τὴν κατάβασιν, ὁμοῦ καὶ συγκατά
βασιν· διὰ τὴν πρὸς ἀνθρώπους ἐπίσκεψιν· ἀ
πολλοῦ, ἐπὶ τὴν γῆν ἀπὸ τῆς γῆς, ὑπὸ τὴν
γῆν θῦ παραγίνεται· πύλαι ᾅδου ἀνοί
γονται· οἱ ἀπ᾽ αἰῶνος κεκοιμημένοι ἀγά
λλονται· οἱ ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου
καθήμενοι· τὸ μέγα φῶς ὑποδέξασθε·
μετὰ τῶν δούλων ὁ δεσπότης· μετὰ τῶν
νεκρῶν, ὁ θς· μετὰ τῶν θνητῶν, ἡ ζωὴ
μετὰ τῶν ὑπευθύνων· ὁ ἀνεύθυνος· μετὰ
τῶν ἐν σκότει, τὸ ἀνέσπερον φῶς· μετὰ
τῶν αἰχμαλώτων· ὁ ἐλευθερωτής, με

τὰ τῶν κάτω πάντα, ὁ ὑπεράνω τῶν οὐρανῶν.
Χς ἐπὶ γῆς, πεπιστεύκαμεν· Χς ἐν νεκροῖς,
συγκατέλθωμεν· μάθωμεν καὶ τὰ ἐκεῖ
μυστήρια· γνῶμεν θῦ κρυπτοῦ, κρυπτὰ
ὑπὸ γῆν θαυμάσια· μάθωμεν πῶς καὶ
τοῖς ἐν ᾅδῃ ἐπιφανῇ τὸ κήρυγμα· πότε
ρον πάντας ἁπλῶς σώζει ἐπιφανεὶς ἐν ᾅ
δῃ θς, ἢ οὔ· ἀλλὰ κἀκεῖ τοὺς πιστεύον
τας· χθὲς τὰ τῆς οἰκονομίας· σήμερον τὰ
τῆς ἐξουσίας· χθὲς τὰ τῆς ἀσθενείας, σή
μερον τὰ τῆς αὐθεντίας· χθὲς τὰ τῆς
ἀνθρωπότητος, σήμερον τὰ τῆς θεότη
τος ἐνδείκνυται· χθὲς ἐραπίζετο, σή
μερον τῇ ἀστραπῇ τῆς θεότητος, τὸ τὸν ᾅδ
ῥαπίζει μυστήριον οἰκητήριον· χθὲς ἐδεσ
μεῖτο, σήμερον ἀλύτοις δεσμοῖς, κατα
δεσμεῖ τὸν τύραννον· χθὲς κατεδικάζε
το· σήμερον τοῖς καταδίκοις ἐλευθε
ρίαν χαρίζεται· χθὲς οἱ ὑπουργοὶ τοῦ πιλά
του ἀνέπαιζον· σήμερον πυλωροὶ τοῦ
ᾅδου ἰδόντες αὐτὸν ἔφριξαν· ἀλλὰ γὰρ
ἀκούσωμεν τοῦ χῦ τοῖς ἀθώοις τὸν λόγον ἀνα
προν· ἀκούσωμεν καὶ ἀνυμνήσωμεν· ἀκούσωμεν
δοξάσωμεν· ἀκούσωμεν καὶ κηρύξωμεν θῦ
μεγαλεῖα θαυμάσια, πῶς ὁ νόμος ὑποχω
ρεῖ· πῶς ἡ χάρις ἐπιδημεῖ· πῶς οἱ τύποι
παρέρχονται· πῶς ἡ ἀλήθεια κηρύττε

ται· πῶς αἱ σκιαὶ διωναίμονοι· πῶς ὁ ἥλι-
ος τὴν οἰκουμένην πληροῖ· πῶς ἡ παλαιὰ
πεπαλαίωται· καὶ πῶς ἡ καινὴ καινοῦ-
ται· πῶς τὰ ἀρχαῖα παρῆλθε, καὶ
πῶς τὰ νέα ἐπλήθησεν· δύο λαοὶ ἐν Σιὼν
κατὰ τὸν τοῦ χῦ πάθους καιρὸν παρα-
γεγόνασιν· ὁ ἐξ Ἰουδαίων, ὁμοῦ καὶ ὁ ἐξ ἐ-
θνῶν· δύο βασιλεῖς, Πιλᾶτος καὶ Ἡρώ-
δης· δύο ἀρχιερεῖς, Ἄννας καὶ Καϊάφας·
ἵνα τὰ δύο ὁμοῦ πάσχα γένωνται· τὸ
μὲν, καταπαυόμενον· τὸ δὲ χῦ ἐναρχόμε-
νον· δύο θυσίαι κατ᾽ αὐτὴν τὴν ἑσπέραν
ἐπετελοῦντο· ἐπειδὴ καὶ δύο θυσίαι
νεκρῶν καὶ ζώντων ἐπραγματεύοντο·
ὁ μὲν Ἰουδαῖος ἔθυε μὲν θύων ἀμνὸν ἐν
σφαγῇ· ὁ δὲ ἐξ ἐθνῶν θν̄ ἐν σαρκί· καὶ ὁ
μὲν τῇ σκιᾷ ἐνητένιζεν· ὁ δὲ τῷ ἡλίῳ
ἐθῶν προσέτρεχεν· καὶ οἱ μὲν δήσαντες τὸν
χν̄ ἀπεπέμποντο· οἱ δὲ ἐξ ἐθνῶν προ-
θύμως αὐτὸν ὑπεδέχοντο· καὶ ὁ μὲν κτη-
νόθυτον· οἱ δὲ θεόσωμον θυσίαν προσέφε-
ρον· ἀλλ᾽ οἱ μὲν Ἰουδαῖοι, τὴν ἐξ Αἰγύπτου δι-
άβασιν ἐμνημόνευον· οἱ δὲ ἐξ ἐθνῶν, τὴν
ἐκ πλάνης λύτρωσιν προεκήρυττον· καὶ
ταῦτα ποῦ; ἐν Σιὼν τῇ πόλει τοῦ βασιλέως
τοῦ μεγάλου. ἐνειργάσατο σωτηρίαν ἐν μέσῳ
τῆς γῆς· ἐν μέσῳ δύο ζώων γνωσθεὶς, ἰς̄

ὁ θεὸς ἡμῶν· ἐν μέσῳ πρὸς καὶ πυρὸς τῶν δύ-
ο ζώων· ζῶν ἐκ ζωῆς φυσίζωος γνωριζό-
μενος· καὶ ἐν μέσῳ ἀγγέλων καὶ
ἀνθρώπων ἐν φάτνῃ τικτόμενος· καὶ ἐν
μέσῳ τῶν δύο λαῶν, λίθος ἀκρογωνιαῖ-
ος κείμενος· καὶ ἐν μέσῳ νόμου καὶ προ-
φητῶν κηρυττόμενος· καὶ ἐν μέσῳ Μωσέως καὶ
Ἠλίου ἐπὶ τοῦ ὄρους ὀπτανόμενος· καὶ ἐν
μέσῳ τῶν δύο λῃστῶν θς̄ τῷ εὐγνώμονι λῃ-
στῇ γνωριζόμενος· καὶ ἐν μέσῳ τῆς παρού-
σης ζωῆς καὶ τῆς μελλούσης, κριτὴς αἰ-
ώνιος καθεζόμενος· καὶ ἐν μέσῳ ζών-
των καὶ νεκρῶν ἐμφανιζόμενος σήμερον.
διὰ τὴν πόλιν λέγω μὲν ζωήν· διὰ τὴν γέννη-
σιν ὁμοῦ καὶ ἀναγέννησιν· καὶ ἄκουε διὰ
τοῦ τόκου πράγματα καὶ κρότει τὰ θαύ-
ματα· ἄγγελος τῇ Μαρίᾳ τὴν τοῦ χῦ γέν-
νησιν εὐηγγελίσατο, ἄγγελος τῇ Μαρίᾳ
τῇ Μαγδαληνῇ τὴν ἐκ τάφου χῦ ἀναγέννη-
σιν εὐηγγελίσατο· νυκτὶ χς̄ ἐν Βηθλεὲμ
γεννᾶται, νυκτὶ πάλιν ἐν τῇ Σιὼν ἐκ νε-
κρῶν ἀναγεννᾶται· σπήλαιον ἐκ πέτρας
ὅπου χς̄ γεννᾶται, σπήλαιον ἐκ πέτρας
καὶ ἔνθα χς̄ ἀναγεννᾶται· σπαργάνοις εἰς τὴν
γέννησιν καταδέχεται, σπαργάνοις καὶ
ἐνταῦθα κατειλίσσεται· σμύρναν γεννη-
θεὶς ἐδέξατο· σμύρναν καὶ ταφεὶς καὶ ἀλόην·

καταδέχεται· τὸ πε(ρὶ) ἰωσὴφ ὁ ἄνανδρος
ἀνὴρ τῆς μαρίας. ὥσπερ ἰωσὴφ ὁ ἐξ ἀριμαθ(αίας)
ἐν μὲν βηθλεὲμ ἐν φάτνῃ ὁ τόκος· ἀλλὰ καὶ
ἐν τῷ τάφῳ ὡς ἐπὶ φάτνης ὁ τόπος. πρῶ
τοι ποιμένες τὴν τοῦ χ(ριστο)ῦ εὐηγγελίζοντο
γέννησιν. ἀλλὰ καὶ πρῶτοι οἱ τῶν ποι
μένων χ(ριστο)ῦ μαθηταὶ εὐηγγελίσθησαν τὴν
χ(ριστο)ῦ ἐκ νεκρῶν ἀναγέννησιν. ἐκεῖ χαῖρε ὁ
ἄγγελος τῇ παρθένῳ ἐβόησε. καὶ ἐνταῦθα
χαίρετε ὁ τῆς μεγάλης βουλῆς ἄγγελος χ(ριστὸ)ς
ταῖς γυναιξὶν ἀνέκραγεν. ἐν τῇ πρώτῃ
γεννήσει χ(ριστὸ)ς μετὰ τεσσαράκοντα ἡμέρας
εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἐπίγειον ἱ(ερουσα)λὴμ εἰς τὸν να
όν. καὶ προσηνέχθη ὡς πρωτότοκος ζεῦ
γος τρυγόνων τῷ θ(ε)ῷ. ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ἐκ νε
κρῶν αὐτοῦ ἀναγεννήσει χ(ριστὸ)ς μετὰ τεσσαρά
κοντα ἡμέρας εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἄνω ἱ(ερουσα)λὴμ
ὅθεν οὐκ ἐχωρίσθη· εἰς τὰ ὄντως ἅγια τῶν
ἁγίων· ὡς πρωτότοκος ἄφθαρτος ἐκ νεκρ(ῶν)
ς' προσήγαγε τῷ θ(ε)ῷ καὶ περὶ ὡς δύο ἀμνοὺς
τρυγόνος, τὴν ψυχὴν καὶ τὴν σάρκα τὴν
ἡμετέραν. ὃν καὶ ὑπεδέξατο ὡς συμβῶν
πίς ὁ παλαιὸς τῶν ἡμερῶν θ(εὸ)ς. ὡς ἐν ἀγκά
λαις ἰδίοις κόλποις ἀπεριγράπτοις. εἰ
δὲ μυθικῶς ταῦτα ἀλλ' οὐ πιστῶς ἀκούεις·
κατηγοροῦσι σου αἱ ἄλυτοι σφραγῖδες τοῦ
δεσποτικοῦ τῆς ἀναγεννήσεως μνήματος·

Κᾱ

ὥσπερ γὰρ ἐσφραγισμένων τῶν παμμεμφύ
των· μὲν τρανοίκτων κλείθρων τῆς παρ
θενικῆς φύσεως χ(ριστὸ)ς ἐκ παρθένου γεγέννηται,
οὕτως ἀδιανοίκτων ὄντων τῶν τοῦ τά
φου σφραγίδων. ἡ χ(ριστο)ῦ ἐκ νεκρῶν ἀναγέννη
σις πέπρακται· πῶς δὲ ἐν τάφῳ καὶ πό
τε. καὶ ὑπὸ τίνων χ(ριστὸ)ς ἡ ζωὴ κατατίθεται,
τῶν ἱερῶν λογίων ἀκούσωμεν· ὀψίας γε
νομένης φησίν· ἦλθεν ἄνθρωπος πλούσιος τοὔ
νομα ἰωσήφ, οὗτος τολμήσας εἰσῆλθε πρὸς
πιλάτον· καὶ ᾐτήσατο παρ' αὐτοῦ τὸ σῶμα
τοῦ ἰ(ησο)ῦ. εἰσῆλθε βροτὸς πρὸς βροτόν, αἰ
τούμενος λαβεῖν τὸν θ(εὸ)ν τῶν βροτῶν· ᾐ
τήσατο ὁ πηλὸς τὸν πηλόν, λαβεῖν τὸν
πάντων πλαστουργόν· ὁ χόρτος παρὰ χόρ
του, κομίσασθαι τὸ οὐράνιον πῦρ· ἡ σταγὼν
ἢ οἰκτρά· τίς οἶδε τίς ἤκουσε πώποτε·
ἄνθρωπος ἀνθρώπῳ τὸν ποιητὴν τῶν ἀνθρώπων χαρίζε
σθαι. ἄνομος τὸν ἄνομον ὅρον καὶ νόμον
ὑπισχνεῖται χαρίζεσθαι· κριτὴς ἄκριτος,
ὡς κατάκριτον τὸν κριτὴν τῶν κριτῶν
εἰς ταφὴν ἀφίησιν· ὀψίας γενομένης ἦλ
θεν ἄνθρωπος πλούσιος τοὔνομα ἰωσήφ· ὄν
τως πλούσιος· ὡς πᾶσαν τὴν σύνθετον ὑ
πόστασιν τοῦ χ(ριστο)ῦ κομισάμενος. ἀληθῶς
πλούσιος· ὅτι τὴν διττὴν οὐσίαν τοῦ χ(ριστο)ῦ πα

m19

ρὰ πιλάτου ἔλαβε· καὶ γὰρ πλούσιος·
ὅτι τὸν ἄτιμον τὸν μαργαρίτην ἠξιώθη
κομίσασθαι· ὄντως πλούσιος. μαλάμτι-
ον γὰρ ἐκράτασεν γέμον τὸν θησαυρὸν τῆς
θεότητος· πῶς γὰρ οὐ πλούσιος ἰωσήφ·
τὴν τοῦ κόσμου ζωὴν καὶ σρίαν κτησά-
μενος· πῶς οὐ πλούσιος ἰωσήφ. δῶρον
δεξάμενος τὸν τὰ πάντα τρέφοντα καὶ
τὰ πάντα διασώζοντα· ὀψίας γενομένης,
ἦν γὰρ λοιπὸν δύσεως ἐγγὺς δή, ὁ τῆς δικαιοσύ-
νης ἥλιος· διὸ ἦλθεν ἀνὴρ πλούσιος τοὔ-
νομα ἰωσὴφ ὁ ἐξ ἀριμαθαίας ὃς ἦν κεκρυ-
μμένος διὰ τὸν φόβον τῶν ἰουδαίων· ἦλ-
θεν δὲ καὶ νικόδημος· ὁ ἐλθὼν νυκτὸς
πρὸς τὸν ἰν̄· μυστήρια μυστηρίων ἀπόκρυ-
φα δύο κρυπτοὶ μαθηταὶ κατακρύψαι
ἰν̄ ἐν τάφῳ ἔρχονται· τὸ κρυπτὸν ἐν τῷ
ἅδη μυστήριον· τοῦ κρυπτοῦ θῦ ἐν σαρκί,
διὰ τῆς ἰδίας κρύψεως διδάσκοντες· ἕ-
τερος δὲ τὸν ἕτερον ὑπερέβαλε τῇ πρὸς
χν̄ διαθέσει· ὁ γὰρ νικόδημος ἐν τῇ σμύρ-
νῃ καὶ τῇ ἀλόῃ μεγαλόψυχος. ὁ δὲ ἰωσὴφ
ἐν τῇ πρὸς πιλάτον τόλμῃ καὶ παρρησίᾳ
ἀξιέπαινος· οὗτος γὰρ τὸν τῶν φόβον ἀπο-
κρυψάμενος, τολμήσας εἰσῆλθε πρὸς
πιλάτον αἰτούμενος τὸ σῶμα τοῦ ἰῦ.

καὶ εἰσελθὼν τὸν σοφὸν πάντως ἐχρήσα-
το· ἵνα τοῦ ποθουμένου σκοποῦ μὴ ἐκπέ-
σῃ· διὸ οὐκ ἐχρήσατο πρὸς πιλάτον κο-
μποῖς τισὶ καὶ ὑψηλοῖς περὶ χῦ ῥήμασι· ἵνα
μὴ εἰς ὀργὴν τοῦτον ἐξάψας ἐκπέσῃ τῆς
αἰτήσεως· οὐδὲ λέγει πρὸς αὐτὸν δός
μοι τὸ σῶμα τοῦ ἰῦ· τοῦ πρὸ χθὲς τὸν ἥ-
λιον σκοτίσαντος· καὶ τὰς πέτρας ῥή-
ξαντος· καὶ τὴν γῆν δονήσαντος· καὶ τὰ
μνήματα ἀνοίξαντος· καὶ τὸ καταπέτα-
σμα τοῦ ναοῦ σχίσαντος· οὐδὲν τούτων
πρὸς πιλάτον λέγει, ἀλλὰ τί· αἴτησιν
τινα οἰκτεράν· ὑποκρίνεται καὶ τοῖς πᾶσι με-
κρὰν αἰτούμενος προσαπαραιτοῦμαι·
δός μοι νεκρὸν πρὸς ταφήν· τὸ σῶμα ἐ-
κείνου, τοῦ παρὰ σοῦ κατακριθέντος·
ἰῦ τοῦ ναζαρινοῦ· ἰῦ τοῦ πτωχοῦ· ἰῦ τοῦ
ἀοίκου· ἰῦ τοῦ κρεμαμένου γυμνοῦ τοῦ
εὐτελοῦς· ἰῦ τοῦ τέκτονος· ἰῦ τοῦ δεσμίου·
ἰῦ τοῦ ἀθρίου, τοῦ ξένου καὶ ἐπὶ ξένοις ἀ-
γνωρίστου καὶ [illegible] καταφρονήτου κρεμαμένου·
δός μοι τοῦτον τὸν ξένον· τί γάρ σε λοιπὸν
τὸ σῶμα ὠφελήσει τοῦτο τοῦ ξένου· δός
μοι τοῦτον τὸν ξένον· ἐκ μακρὰς γὰρ ἦλθε
τῆς χώρας ὧδε ἵνα σώσει τὸν ξένον· αὐ-
τὸς γὰρ κἀγὼ μόνος ὑπάρχει ξένος· δός μοι τοῦτον

τὸν τὸν ξένον κατῆλθεν ἐσπέρας τὴν σκοτεινὴν
ἀμενέγκαι τὸν ξένον· δός μοι τοῦτον τὸν ξέ-
νον· οὗτινος τὴν χώραν ἀγνοοῦμεν οἱ ξένοι·
δός μοι τοῦτον τὸν ξένον· οὗτινος τὸν πρα
ἀγνοοῦμεν οἱ ξένοι, δός μοι τοῦτον τὸν ξέ-
νον· οὗτινος τὸν τόπον ἀγνοοῦμεν οἱ ξέ-
νοι· δός μοι τοῦτον τὸν ξένον· τὸν ξένην
ζωὴν καὶ μεῖον ζήσαντα ἐπὶ ξένοις· δός μοι
τοῦτον τὸν ξένον· οὗτινος τὸν τόκον ἀγνο-
οῦμεν οἱ ξένοι· δός μοι τοῦτον τὸν ξένον,
τὸν ἐκούσιον ξένον· τὸν μὴ ἔχοντα ὧδε
ποῦ τὴν κεφαλὴν κλῖναι· δός μοι τὸν ἀμα-
ζωραῖον ξένον τὸν ὡς ξένον ἐπὶ ξένοις
ἄοικον ἐπὶ φάτνης τεχθέντα· δός μοι
τοῦτον τὸν ξένον τὸν ἐξ αὐτῆς τῆς φάτνης
ὡς ξένον ἐξ Ἡρώδου φυγόντα· δός μοι τοῦ-
τον τὸν ξένον τὸν ἐξ αὐτῶν τῶν σπαργάνων
ἐν Αἰγύπτῳ ξενωθέντα· ὃς οὐ πόλιν· οὐ
κώμην· οὐκ οἶκον· οὐ μονήν· οὐ συγγέ-
νῆ κέκτηται· ἐπ' ἀλλοδαπῆς δὲ χώρας
σὺν τῇ μρί ἔχοντα τὴν οἴκησιν καὶ τό-
πον κατέχοντα· δός μοι ὦ ἡγεμών
τοῦτον τὸν ἐπὶ ξύλου γυμνόν· σκεπάσω
τὸν τῆς ἐμῆς φύσεως σκεπάσαντα τὴν
γύμνωσιν· δός μοι τοῦτον τὸν νεκρὸν ὁ-
μοῦ καὶ θν· θάψω τοῦτον τὸν ἐν Ἰορδάνῃ τὴν

ἐμὴν ἀνομίαν ἐνθάψαντα· ὑπὲρ νεκροῦ
παρακαλῶ· ὑπὸ πάντων ἀδικηθέντος
ὑπὸ φίλων ἐγκαταλειφθέντος· ὑπὸ μα-
θητοῦ προδοθέντος· ὑπὸ ἀδελφῶν διω-
χθέντος· ὑπὸ οἰκείων δούλων ῥαπισ-
θέντος· ὑπὲρ νεκροῦ παρακαλῶ· ὑπὸ τῶν
ὑπ' αὐτοῦ ἐκ δουλείας ἐλευθερωθέντων
κατακριθέντος· ὑπὸ τῶν τραφέντων
ὑπ' αὐτοῦ ὄξος ποτισθέντος· ὑπὸ τῶν ἰ-
αθέντων τραυματισθέντος· αὐτῆς τῆς
μρς ἀποστερηθέντος· ὑπὲρ νεκροῦ ὦ
Πιλᾶτε δέομαι τοῦ ἐπὶ ξύλου κρεμαμένου·
οὐ γὰρ πάρεστι τούτῳ πατὴρ ἐπὶ γῆς· οὐ φίλος
πίσ μου· οὐ μαθητής· οὐ συγγενής· οὐ κεν-
ταφιαστής· ἀλλ' αὐτὸς μόνος τοῦ μόνου μο-
νογενὴς ἐν κόσμῳ θεοῦ καὶ ἄλλος οὐδείς· τοῦ-
των ὑπὸ Ἰωσὴφ πρὸς Πιλᾶτον εἰρημέ-
νων· ἐκέλευσεν ὁ Πιλᾶτος δοθῆναι αὐτῷ
τὸ πανάγιον σῶμα τοῦ Ἰησοῦ· καὶ ἐλθὼν ἐπὶ
τὸν Γολγοθᾶ τόπον, καθεῖλεν θν ἔνσαρκον
ἀπὸ τοῦ ξύλου· καὶ τίθησιν ἐπὶ τῆς γῆς σαρ-
κὶ θνητῷ γυμνόν, ἀλλ' οὐδὲ πάλιν γυμνόν· καὶ
ὁρᾶται κείμενος κάτω ὁ πάντας ἑλκύσ-
ας ἄνω· καὶ γίνεται πρὸς μικρὸν ἄπνους ἡ
πάντων ζωή· καὶ ὁρᾶται ἀόμματος· ὁ
κτίσας πολυόμματα· κεῖται ὕπτιος,

ἡ πάντων ἀνάστασις· καὶ νεκροῦται θσ ἐν σαρ-
κί· ὁ τοὺς νεκροὺς ἀνιστῶν· καὶ σιγᾷ ἐν
σαρκί, ἡ τοῦ θῦ λόγου ἑρμηνεία· καὶ αἴρε-
ται παλάμαις, ὁ τὴν γῆν κατέχων δρακί·
ἆρα γὰρ ἆρα ὦ Ἰωσὴφ αἰτήσας καὶ λα-
βὼν οἶδας ὃν εἴληφας; ἆρα προσελ-
θὼν τῷ σταυρῷ καὶ καθελὼν ἰν οἶδας τί-
να ἐβάστασας; εἰ ὄντως οἶδας τίνα
κρατεῖς, νῦν γέγονας πλούσιος· πῶς
δὲ ἆρα καὶ τὴν θεόσωμον ταύτην καὶ φρι-
κωδεστάτην, ἰῦ ἐπιτελεῖς κηδείαν· ἐ-
παινετὸς μὲν σοῦ ὁ πόθος· ἀλλ' ἐπαινε-
τώτερος ὁ τῆς ψυχῆς σου ὁ τρόπος· ἆρα
γὰρ ἆρα οὐ φρίττεις· ὃν τὰ χερουβὶμ
φρίττει ἐπὶ χειρῶν βαστάζων; πῶς δὲ
φόβῳ τῆς θείας ἐκείνης σαρκὸς ἀπογυ-
μνοῖς τὸ λέντιον· πῶς δὲ δὴ εὐλαβῶς
τὸ στόμα κατέστειλας· φρίττων ἐνατενί-
ζειν· ἅμα καλύπτων φύσιν σαρκὸς θῦ τοῦ
ὑπὲρ φύσιν; ἆρα γὰρ εἰπέ μοι ὦ Ἰωσήφ·
ς πρὸς ἀνατολὰς καθάπτεις νεκρὸν τὴν
τὴν ἀνατολὴν τῶν ἀνατολῶν ἰν κατα-
θάπτεις; ἆρα δὲ καὶ τοῖς σοῖς δακτύλοις
νεκροπρεπῶς ἰῦ κατακλείνεις τὸ ὄμμα·
τοῦ τῷ ἀχράντῳ δακτύλῳ τοῦ τυφλοῦ ἀ-
νοίξαντος τὸ ὄμμα; ἆρα δὲ καὶ τὸ στό-

μα κατακλείνεις, τὸ τοῦ μογιλάλου ἀνοί-
ξαντος στόμα; ἆρα δὲ καὶ χεῖρας περιστέ-
λλεις, τοῦ ἐκτείναντος τὰς ξηρανθείσας
χεῖρας; ἢ καὶ τοὺς πόδας νεκροπρεπῶς
καταδεσμεῖς· τοῦ τὸ βαδίζειν δόντος τοῖς
ἀκινήτοις ποσίν; ἆρα δὲ καὶ ἐπὶ κλίνης
αἴρεις τὸν τῷ παραλυτικῷ κελεύσαντα·
ἆρόν σου τὸν κράβαττον καὶ περιπάτει;
ἆρα δὲ καὶ μύρα κενοῖς τῷ οὐρανίῳ μύρῳ,
τῷ ἑαυτὸν κενώσαντι καὶ κόσμον ἁγιάσαν-
τι; ἆρα δὲ καὶ τὴν θεόσωμον ἐπαίμορ-
ρον οὖσαν ἰῦ ἐκμάξαι τολμᾷς πλευράν, τοῦ
τὴν αἱμορροοῦσαν ἰασαμένου θῦ; ἆρα δὲ
ς ὕδασι καταπλύνεις σῶμα θῦ· τοῦ τὸν πάν-
τας ἐκκλύσαντος καὶ τὴν κάθαρσιν δω-
ρήσαντος; ποίας δὲ ἆρα καὶ λαμπάδας ὑ-
φάπτεις τῷ φωτὶ τῷ ἀληθινῷ τῷ φωτί[ζοντι] ἀλη τῷ φωτί
ζοντι πάντα ἄνθρωπον· ποίας δὲ καὶ ᾄσεις ἐπιτα-
φίους ᾄδεις, τῷ ἀσιγήτως αἰνουμένῳ ὑπὸ
πάσης ἐπουρανίου στρατιᾶς· ἆρα δὲ καὶ δα-
κρύεις ὡς νεκρόν, τὸν δακρύσαντα καὶ
νεκρὸν Λάζαρον ἀναστήσαντα; ἆρα δὲ καὶ
θρήνους ποιεῖς τῷ τὴν χαρὰν πᾶσι δωρήσαντι·
καὶ τὴν λύπην τῆς Εὕας διαλύσαντι; ὅμως
μακαρίζω σου τὰς χεῖρας ὦ Ἰωσήφ· ὑ-
πουργησάσας καὶ ψηλαφησάσας ἔτι αἱμορρο-

δύσας τὰς θεοσώμους ἰυ χεῖρας· πᾶς ἐντείνας
τῇ τοῦ θυ πλευρᾷ· πρὸ θαυμαστοῦ τοῦ πιστοῦ
ἀπίστου καὶ ἐπαινουμένου περιέργου.
μακαρίζω σου τὸ στόμα, ἀπλήστως ἐμ
πλησθέντα· καὶ ἑνωθέντα πρὸς ἰυ τὸ
στόμα· καὶ πνεῦμα ζωῆς ἐκεῖθεν πληρωθέν
τα. μακαρίζω σου τοὺς ὀφθαλμούς, προσ
πεθέντας τοῖς ἰυ ὀφθαλμοῖς· καὶ τὸ φῶς
τὸ ἀληθινὸν ἐκεῖθεν μεταλαβόντας· μα
καρίζω σου τὸ πρόσωπον, προσπελάσαντα
πρὸς τοῦ θυ πρόσωπον. μακαρίζω σου
τοὺς ὤμους τοὺς βαστάσαντας τὸν πάν
τας βαστάσαντα. μακαρίζω σου τὴν κεφα
λὴν ἐν ᾗ προσήγγισεν ἰυ ἡ πάντων κεφα
λή. μακαρίζω ἰωσὴφ καὶ νικόδημον·
γενόμενοι γὰρ πρὸ τῶν χερουβείμ, χερουβείμ·
θν ἐν ἑαυτοῖς βαστάζοντες καὶ φέροντες.
γενόμενοι παρὰ τῶν ἑξαπτερύγων θυ ὑπου
ργοὶ· οὐ πτέρυξι, ἀλλὰ σινδόνας τὸν χν
καλύψαντες καὶ τιμήσαντες· ὃν τὰ χε
ρουβεὶμ τρέμουσι, τοῦτον ἐπὶ τῶν ὤμων
ἰωσὴφ καὶ νικόδημος φέρουσι· καὶ στρα
τιαὶ αἱ τῶν ἀσωμάτων τάξεις συγκομί
ζουσι. ἦλθεν γάρ φησιν ἰωσὴφ καὶ νικόδημος
οὐκ οἶμαι συνέδραμεν καὶ πᾶς ὁ τῶν ἀγγέ
λων θεῶν δῆμος· ἰς προφθάνει χερουβείμ·

καὶ συντρέχει σεραφίμ· καὶ συμβαστάζουσι
θρόνοι· καὶ συγκαλύπτουσι τὰ ἑξαπτέρυγα·
ἐφρίττει πάντα πολυόμματα ὁρῶντα ἰυ σά
ρκα ἀόμματον· καὶ συγκαλύπτουσιν δυ
νάμεις· καὶ ᾄδουσιν αἱ ἀρχαί· καὶ φρίττου
σιν αἱ τάξεις· καὶ ἐξίστανται πᾶσαι αἱ δυ
νάμεις· καὶ θαμβούμεναι πρὸς ἑαυτάς,
διαποροῦσαι λέγουσαι· τίς οὗτος ὁ φοβερὸς
λόγος καὶ φόβος· καὶ τρόμος καὶ τρόπος·
τί τοῦτο τὸ μέγα καὶ παράδοξον καὶ ἀκα
τάληπτον θέαμα· ὁ ἄνω ἡμῖν τοῖς ἀσω
μάτοις ὡς θς γυμνὸς ἀθεώρητος, κάτω
νῦν ὡς γυμνὸς καὶ νεκρὸς εὐθεώρητος·
ᾧ παρίστανται τὰ χερουβεὶμ μετ' εὐλαβείας,
τοῦτον ἰωσὴφ καὶ νικόδημος κηδεύου
σι μετὰ ἀδείας· πῶς ἐπικατῆλθεν ὁ γὰρ ἄνω
μὴ λιπών· πῶς ἐξῆλθεν ὁ ἔσω ὤν· πῶς
ἐπὶ γῆς ἦλθεν ὁ τὰ πάντα πληρῶν· πῶς
ἐξέδυ ὁ πάντας λαθών· ὁ ἄνω μετὰ πρς
ὡς θς ἀνελλιπῶς· κάτω μετὰ μρς ὡς
ἀνος ἀληθῶς, ἀνελλιπῶς· ὁ οὔπω πο
τε ἡμῖν ἐκφανείς· πῶς ὁ ἀόρατος ὡρά
θη· πῶς ὁ ἄϋλος ἐσαρκώθη· πῶς ὁ ἀπα
θὴς ἔπαθεν· πῶς ὁ κριτὴς ὡς κατάκριτον
παρέστη· πῶς ἡ ζωὴ θανάτου ἐγεύσατο·
πῶς ἐν τάφῳ ὁ ἀχώρητος χωρεῖται· πῶς

οἰκεῖ τὸ μνῆμα· ὁ μὴ λιπὼν τὸν κόλπον
τὸν πατρικόν· πῶς σπηλαίου πύλην εἰσέρ-
χεται· ὁ πύλας οὐρανῶν μὲν ἀνοίξας· ἀλλὰ
πύλας παραδείσου ἀνοίξας· τὰς δὲ πύ-
λας τῆς παρθένου μὴ διαρρήξας· ἀλλὰ
πύλας τὰς τοῦ ᾅδου συντρίψας· καὶ πύ-
λας ἐπὶ θωμᾶ μὲν διανοίξας· ἀλλὰ πύλας
τῆς βασιλείας αὐτοῖς ἀνοίξας· τὰς δὲ πύ-
λας τοῦ τάφου καὶ σφραγῖδας ἀνοίκτους
σώζων· πῶς δὲ ἐν νεκροῖς λογίζεται, ὁ ἐν νε-
κροῖς ἐλεύθερος· πῶς τὸ φῶς τὸ ἀνέσπε-
ρον ἐν σκοτεινοῖς καὶ σκιᾷ θανάτου πα-
ραγίνεται· ποῦ κατέρχεται· ποῦ πορεύεται·
ὑπὸ θανάτου κρατηθῆναι μὴ δυνάμενος·
τίς ὁ λόγος· τίς ὁ τρόπος· τίς ἡ βουλὴ τῆς
ἐν τῷ ᾅδῃ αὐτοῦ καταβάσεως· τάχα
τὸν ἀδὰμ τὸν κατάδικον καὶ ἡμῶν σύν-
δουλον ἀνενέγκαι κατέρχεται· οὕτως
τὸ πρωτόπλαστον ἀπολωλὸς πρόβατον
ἐπιζητῆσαι πορεύεται· πάντως καὶ τοὺς
ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου καθημένους
βούλεται ἐπισκέψασθαι· πάντως τὸν αἰ-
χμάλωτον ἀδὰμ καὶ τὴν συναιχμάλω-
τον εὔαν τῶν ὀδυνῶν λῦσαι πορεύεται ὁ
θ(εὸ)ς καὶ υἱὸς αὐτῆς· ἀλλὰ συγκατέλθωμεν·
ἀλλὰ συγχορεύσωμεν· ἀλλὰ συγκιρνηθῶ-

μεν· ἀλλὰ σπεύσωμεν· ἀλλὰ προπέμψω-
μεν· ἀλλὰ ὑμνήσωμεν· ἀλλὰ ταχύνωμεν·
θ(εο)ῦ καταλλαγὰς πρὸς ἀν(θρώπ)ους βλέπομεν· τῶν
καταδίκων ἀπόλυσιν ἐξ ἀγαθοῦ δεσπότου
γινομένην· πορεύεται γὰρ ὁ φύσει φιλάνθρωπος·
ἐξάξαι τοὺς ἀπ' αἰῶνος δεσμίους ἐν ἀν-
δρείᾳ καὶ ἐξουσίᾳ πολλῇ· τοὺς κατοικοῦν-
τας ἐν τάφοις· οὓς τυραννικὸς ὁ πικρὸς
καὶ ἀνήμερος τύραννος· τυραννήσας καὶ
ἐκ θ(εο)ῦ ὡς ἀλάστωρ ἀποσυλήσας· ὁμοῦ τε
καὶ σωρεύσας τοὺς ἄνω κατοικοῦντας· ἐκεῖ
δέσμιος ἀδὰμ ὁ πρωτόπλαστος καὶ πρω-
τόθνητος πάντων καὶ τῶν καταδίκων
κατώτερος· ἐκεῖ ἄβελ ὁ πρωτόθυτος
καὶ πρωτοδίκαιος· ποιμὴν Χ(ριστο)ῦ ποιμένος
τύπος τῆς ἀδίκου σφαγῆς· ἐκεῖ νῶε ὁ
Χ(ριστο)ῦ τύπος, τῆς μεγάλης κιβωτοῦ τοῦ θ(εο)ῦ ἐκ-
κλησίας κτίστης· τῆς τὰ θηριώδη ἔθνη
πάντα ἐκ κατακλυσμοῦ ἀσεβείας διὰ
περιστερᾶς ἁγίου πν(εύματο)ς διασωσάσης· καὶ
τὸν ζοφερὸν διάβολον κόρακα, ἐκ ταύ-
της ἐξορισάσης· ἐκεῖ ἀβραὰμ ὁ Χ(ριστο)ῦ προπά-
τωρ θύτης· ὁ τῷ μὴ ξίφει ξίφος ὁμοῦ καὶ θνη-
τῷ θνητὸν θ(ε)ῷ θύσας θυσίαν πανόλειον·
ἐκεῖ δέσμιος ἰσαάκ, ὁ πάλαι δέσμιος Χ(ριστο)ῦ
τύπος, ὑπὸ ἀβραὰμ γενόμενος· ἐκεῖ,

Ἰακὼβ ἐν ᾅδῃ κατῴδυνος κάτω· ὁ πρὶν
διὰ Ἰωσὴφ δεσμώτης, ὃ ἐν Αἰγύπτῳ γεγονὼς
ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ εἰς Χριστοῦ τύπον δεσμώ
της καὶ δεσπότης· ἐκεῖ Μωυσῆς ἐν σκο
τεινοῖς κάτω, ὥς ποτε ἐν τῇ θίβῃ ἐν
σκοτεινοῖς ἄνω· ἐκεῖ Δανιὴλ ἐν ᾅδῃ
τῷ λάκκῳ τῷ κατωτάτῳ· ἐκεῖ Ἱερεμίας
ὡς ἐν λάκκῳ βορβόρου, ἐν τῷ λάκκῳ
τοῦ ᾅδου καὶ τῆς φθορᾶς τοῦ θανάτου·
ἐκεῖ ἐν τῷ κοσμοδόχῳ τοῦ ᾅδου κεῖται
Ἰωνᾶς ὁ εἰς τύπον Χριστοῦ τοῦ αἰωνίου καὶ προ
αἰωνίου Ἰωνᾶ τοῦ ζῶντος εἰς αἰῶνα
καὶ αἰῶνας τῶν αἰώνων καὶ ἐπ' αἰῶνα
καὶ ἔτι· ἐκεῖ Δαβὶδ ὁ θεοπάτωρ, ἐξ οὗ τὸ κατὰ
σάρκα Χριστός· καὶ τί λέγω Δαβὶδ καὶ Ἰω
νᾶν καὶ Σολομῶντα· ἐκεῖ καὶ αὐτὸς Ἰω
άννης ὁ μείζων πάντων τῶν προφη
τῶν ὡς ἐν σκοτεινῷ μὴ παρὼν Χριστὸν προκηρύ
ττει τοῖς ἐν ᾅδῃ ἅπασιν· ὁ διττὸς πρόδρο
μος καὶ κῆρυξ ζώντων καὶ νεκρῶν· ὁ ἐκ
φυλακῆς Ἡρῴδου τὴν πάντων τὸ δημόσιον φυ
λακὴν παραπεμφθεὶς τοῦ ᾅδου, τῶν αἰ
ώνων ἀδίκων τε καὶ δικαίων κεκοι
μημένων· οἱ δέ γε προφῆται καὶ δίκαιοι
οἱ ἀπ' αἰῶνος λιτὰς ἀλήκτους κρυφιομύ
στους θεῷ ἐκεῖθεν προσέφερον· λυτρω

σιν ἐξαιτοῦντες τῆς τῶν τοῦ διαβόλου ἐκείν
ης κατηφοῦς ἐχθροκρατοῦς ζοφερᾶς πα
μεσωτέρου πανμυχίας· καὶ ὁ μὲν πρὸς θεὸν
ἔλεγεν· ἐκ κοιλίας ᾅδου κραυγῆς μου ἄ
κουσον φωνῆς μου· ὁ δὲ ἐκ βαθέων ἐκέ
κραξά σοι κύριε· κύριε εἰσάκουσον τῆς φωνῆς
μου καὶ ἄλλος· ἐπίφανον τὸ πρόσωπόν
σου καὶ σωθησόμεθα· καὶ ἕτερος· ὁ ἐπὶ τῶν
τῶν χερουβὶμ ἐμφάνηθι· ἐξέγειρον τὴν
δυναστείαν σου καὶ ἐλθὲ εἰς τὸ σῶσαι ἡμᾶς·
ὁ ἄλλος, ταχὺ προκαταλαβέτωσαν ἡ
μᾶς οἱ οἰκτιρμοί σου κύριε· καὶ ἕτερος· ῥῦσαι
τὴν ψυχήν μου ἐξ ᾅδου κατωτάτου· καὶ ἄ
λλος· κύριε ἀνάγαγε ἐξ ᾅδου τὴν ψυχήν μου·
καὶ ἕτερος, μὴ ἐγκαταλίπῃς τὴν ψυχήν μου
εἰς ᾅδην· καὶ ἄλλος· ἀνάβαινε ἐκ φθο
ρᾶς ἡ ζωή μου πρὸς σὲ κύριε ὁ θεός μου· ὧν δὴ
ἁπάντων εἰσακούσας ὁ πανοικτίρμων
Χριστὸς οὐ δίκαιον κέκρικεν τοῖς ὑπ' αὐτοῦ
καὶ μετ' αὐτὸν τῆς οἰκείας μεταδοῦναι
μόνοις φιλανθρωπίας· ἀλλὰ καὶ τοῖς πρὸ τῆς
αὐτοῦ ἐπιδημίας ἐν ᾅδῃ κατεχομένοις·
καὶ καθημένοις ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανά
του· διὸ ἅμα τοῖς μὲν ἐν σαρκὶ οὖσι πᾶσα διὰ σαρ
κὸς ἐμψύχου ὁ θεὸς λόγος ἐπεσκέψατο· ψυ
χαῖς δὲ σωμάτων ἀπηλλαγμέναις· διὰ τ

ὃν θεοῦ καὶ ἀχράντου αὐτοῦ ψυχῆς ὑπερέφα-
νεν σώματος· ἀλλ' οὐ θεότητος ἀπηλλα-
γμένης· οὐκοῦν ἀπίωμεν· καὶ τὸν μετ'
ἐπὶ τὸν ᾅδην κατανοῶμεν· ὅπως ἴδωμεν
πῶς ἐκεῖ τὸ τε κράτει κραταιῷ κατα-
κράτως· κρατεῖ τοῦ κράτους τὸν τύραν-
νον· καὶ λαῶν πανστρατὶ τῇ αὐτοῦ ἀστρα-
πῇ· τὰς ἀθανάτους ἐκείνας τῶν φυλα-
κῶν· ἀχειροχειρούντας τάξεις· θύραις
αἰθερίοις ἄρας ἐκ μέσου· καὶ πύλας ἀ-
ξύλοις· πρὸ χριστοῦ κατακλάσας ἡ θύραι· ἤ-
λοις τε τοῖς ἐνθέοις, μοχλοὺς αἰωνίους
συντρίψας καὶ συγκλάσας· καὶ δεσμοῖς
χειρέθνθεοις, τὰς ἀλύτους ἀλύσεις ὡς κη-
ρὸν διαλύσας· καὶ λόγχῃ τῇ θεοπλεύρῳ,
ἀσαρκὶ καρδίαν τοῦ τυράννου διατρήσας·
ἐκεῖ συνέτριψε τῷ κράτει τῶν τόξων· ὁ
τε πρὸ ὡς τόξῳ τὰς χειρέθν θεοῖς νευρὰς
διέτεινε· διὸ ἐὰν μεθ' ἡσυχίας ἀκολου-
θήσωμεν χριστῷ· νῦν ὄψει· ποῦ μὲν τὸν τύραν-
νον ἔδησεν· ποῦ δὲ τὴν τούτου κεφαλὴν
συνέτριψεν· πῶς δὲ τὸ δεσμωτήριον ἀνέ-
σκαψεν· καὶ πῶς τοῖς δεσμώταις ἐξήγα-
γεν· πῶς δὲ τὸν ὄφιν ἐπάτησεν· καὶ ποῦ
τὴν κάραν ἐκρέμασεν· πῶς δὲ τὸν ἀδὰμ
ἠλευθέρωσεν, καὶ πῶς τὴν εὔαν ἀνέστησε

καὶ πῶς τὸ μεσότειχον διέλυσεν· καὶ πῶς
τὸν πικρὸν κατεδίκασεν δράκοντα· καὶ
πῶς τὰ ἀντίπαλα ἔστησεν τρόπαια· πῶς
δὲ τὸν θάνατον ἐθανάτωσε· καὶ πῶς τὴν
φθορὰν κατέφθειρε· καὶ τὸν ἀδὰμ εἰς τὸ ἀρ-
χαῖον ἀπεκατέστησε δεσποτικὸν ἀξίωμα·
ὅχθος τοίνυν οἰκονομικῶς τοῖς λεγεῶ-
των ἀγγέλων πέραν τοῦ μηνὸς καὶ λέγων
τῷ πέτρῳ· ὅτι δύναμαι ἄρτι παραστῆσαι
πλείους ἢ δώδεκα λεγεῶνας ἀγγέλων, σή-
μερον· σήμερον θεοπρεπῶς· ὁμοῦ καὶ
πολεμικῶς καὶ δεσποτικῶς κάτεισιν· κα-
τὰ τοῦ ᾅδου καὶ θανάτου καὶ τυράννου· δι-
αθανάτου τὰς ἀθανάτους τῶν ἀσωματ-
στρατευμάτων καὶ ταγμάτων ἀοράτ,
οὐ δώδεκα τινὰς λεγεῶνας, ἀλλὰ μυρί-
μυριάδας· καὶ χιλίας χιλιάδας ἔχων·
ἀγγέλων. ἀρχαγγέλων· ἐξουσιῶν. θρόνων·
ἀθρόνων· ἑξαπτερύγων πολυομμάτων·
ὀμμάτων ὀπισθίων ταγμάτων· ἅτε δὴ
ἅτε ὡς οἰκείων δεσπότην καὶ βασιλέα
προπεμπούσας καὶ δορυφορούσας καὶ
ὑμνούσας χριστόν· οὐ συμμαχούσας· ἄπαγε, ποί-
γὰρ καὶ συμμαχίας ὁ παντοδύναμος ἐπι-
δεῖται χριστός· ἀλλὰ φιλοῦσας ὁμοῦ καὶ συμ-
φιλοῦσας τὰς ἑαυτῶν παρειὰς καὶ θεῷ· φι-

ρεγχείρι οἱ τιμίων δορυφόροι· ὁπλῖται καὶ
σκηπτοῦχοι· λαμπροὶ τῆς θείας δόξης δε
σποτικῆς σκηπτουχίας· μεγάλα τε μόνω
σπουδῇ τῷ θείῳ τάχει ἀλλήλας προφθά
νούσας· ὁμοῦ καὶ εἰς ἔργον ἀγούσας τὴν τε
λείωσιν τὴν πρᾶξιν καὶ τὴν νίκην καὶ τετραμ
μένας πρὸς ἐχθρῶν καὶ τυράννων πα
ρατάξεις· διὸ δὴ καὶ πᾶσι ποτὲ τότε· δρο
μεῖς ὁμοῦ καὶ σύνδρομοι τοῦ Θεοῦ καὶ δεσπό
τη ἐπὶ τὰ ἐν ᾅδῃ ἴα καὶ τὰ ἀπόγεια καὶ τῆς
ἁπάσης καθύτερα· τῶν ἀπ' αἰῶνος κε
κοιμημένων καταχθόνια οἰκητήρια.
ἔβαξαι τοῖς πεπεδημένοις καὶ ἀπ' αἰῶ
νος κεκοιμημένοις· ὡς γοῦν τὰ πρό
θυρα καὶ ἀνήλια καὶ [illegible] τοῦ ᾅ
δου δεσμωτήρια καὶ οἰκητήρια· καὶ κατ
άδυσεις καὶ σπήλαια· ἢ θεοῦ δῆμος· τοῦ δε
σπότου κατελαβὼν [illegible] φόρος παρουσί
α· προφθάνει πάντας Γαβριὴλ ὁ ἀρχι
στράτηγος· ἅτε δὴ αὐτὸς ἐξέθους ὢν· χαρι
δάγγελμα φέρειν αὐτοῖς· καὶ ἐν σημεῖα
ἰσχυρὸν· καὶ ἀρχαγγελικὴν ταύτην καὶ
στρατηγικωτάτην· λαμπρὰν καὶ λεοντῆ
αν πρὸς τὰς ἐναντίας δυνάμεις φορεῖ
ἐλέγει· ἄρατε πύλας οἱ ἄρχοντες
ὑμῶν· μεθ' ὕμνου καὶ μεχανῆ· καὶ

παρθῆτε πύλαι αἰώνιοι· εἶτα καὶ αἰδου
μένοις φασίν· ἀνοίγητε πυλωροὶ παρά
νομοι· εἶτα καὶ ἐξουσίαι μείζους ἀς· συν
τρίφθητε αἱ ἁλύσεις αἱ ἄλυτοι· καὶ ἄλλος
αἰσχύνθητε ἐναντίοι πολέμιοι· καὶ ἕτε
ρος· φοβήθητε τύραννοι παράνομοι· καὶ
καθάπερ ἐπί τινος φοβερᾶς καὶ ἀνυποστά
του παμπολέμου βασιλικῆς προπαρούχου
στρατοῦ παρατάξεως· φρίκη τις καὶ τρό
μος ὁμοῦ τε καὶ τάραχος καὶ φόβος κατά
δηλος· τοῖς τοῦ ᾅ κατὰ γωνίαν τοῦ δεσπότου
ἐπιπέμπει ἐχθροῖς· οὕτω δὴ καὶ ἐπὶ τῆς
ἐν ᾅδου ἐκείνης παραδόξου Χριστοῦ ἐν τοῖς
καταχθονίοις παρουσίας· ἐξαίφνης ἐγένε
το· ἄνωθεν ἀστραπῆς ἀμαυρούσης τῶν
σκοτεινῶν δαιμόνων τοῦ ᾅδου τὰς ὄψεις
νεκροτοφόνων τῶν ἀκουόντων· ὑμνούν
των καὶ στρατῶν κελευόντων· ἄρατε πύ
λας οἱ ἄρχοντες ὑμῶν· ἄρατε πύλας· οὐ
γὰρ ἀνοίξατε· ἀλλ' ἐξ αὐτῶν τῶν θεμελίων
αὐτὰς ἄρατε· ἐκριζώσατε καὶ μεταστή
σατε εἰς τὸ μηκέτι κλείεσθαι· ἄρατε πύ
λας οἱ ἄρχοντες ὑμῶν· οὐχ ὡς ἀδυνάτου ὄν
τος τοῦ παρόντος δεσπότου καὶ θυρῶν κε
κλεισμένων ὅπη θέλει εἰσέρχεσθαι· ἀλλὰ
δ' ἄρα ὡς τὸ δοῦλος ὑμῖν ἐπιπρέποντος,

m20

τὴν τῶν πυλῶν τῶν αἰωνίων ἔπαρσιν ἢ
μετάστασιν καὶ κατάκλασιν· διὸ οὐδὲ τοῖς
δημίοις ὑμῶν· ἀλλ' αὐτοῖς τοῖς δοκοῦσιν ὑπε-
ρῷμεν εἶναι ἄρχουσιν· ἐπιτρέπει λέγων·
ἄρατε πύλας οἱ ἄρχοντες ὑμῶν· ἀλλ' οὐ
κακῶν τινῶν ἀρχόντων· εἰ γὰρ καὶ μέχρι
τοῦ νῦν, τῷ ματαιώνος κεκοινωνημένων
κακῶς ἤρξατε, ἀλλ' οὐκ ἔτι λοιπὸν αὐτ(ῶν)
ἀλλ' οὐδὲ ἄλλων· ἀλλ' οὐδὲ αὐτῶν ὑμῶν ἔ-
σεσθαι ἀρχόντων· ἄρατε πύλας· παρέ-
χετε γὰρ χ(ριστ)ῷ ἡ οὐράνιος θύρα· ὅπως γνῶ τὰ σύ-
μπαντα τὸν ἐπιβεβηκότα ἐπὶ τὸν οὐ-
ρανὸν τοῦ οὐρανοῦ κατὰ ἀνατολάς· κ(ύριο)ς ὄνο-
μα αὐτῷ· ὁδοποιήσατε τῷ ἐπιβεβηκό-
τι ἐπὶ τῶν τοῦ ᾅδου δυσμῶν· κ(ύριο)ς ὄνομα
αὐτῷ· καὶ τοῦ κ(υρίο)υ κ(υρίο)υ αἱ διέξοδοι τῶν τοῦ
θανάτου πυλῶν· τὰς μὲν εἰσόδους τοῦ θα-
νάτου· ὑμεῖς ἐποιήσατε· τὰς δὲ διεξόδους
αὐτὸς ποιῆσαι παραγέγονεν· διὸ ἄρατε
πύλας οἱ ἄρχοντες ὑμῶν· ἄρατε καὶ μὴ
μελλέτε· ἄρατε καὶ ταχύνατε· ἄρα καὶ μὴ
ἀμελεῖται· ἄρατε καὶ μηκέτι μέλλεσθε· ἡ
δὲ ἀναμένειν νομίζετε· αὐταῖς ταῖς πύ-
λαις· ἀχειρὶ καὶ αὐτομάτη αἴρεσθαι ὑπο-
τρέπομεν· ἐπάρθητε πύλαι αἰώνιοι·
ἅμα αἱ δυνάμεις εἶπον· ἅμα αἱ πύ-

λαι ἐπήρθησαν· ἅμα αἱ ἁλύσεις ἐλύθησαν·
ἅμα οἱ μοχλοὶ κατεκλάσθησαν· ἅμα τὰ
κλεῖθρα ἐξέπεσον· ἅμα τὰ θεμέλια τοῦ
δεσμωτηρίου ἐδονήθησαν· ἅμα αἱ ἐναν-
τίαι δυνάμεις εἰς φυγὴν ἐτράπησαν· ἕ-
τερος ἑτέρῳ συνωθούμενος· καὶ ἄλλος
ἄλλῳ συμποδιζόμενος· καὶ ἕτερος πρὸς
ἕτερον φυγεῖν φθειγόμενος· ἔφριξαν· ἐ-
σαλεύθησαν· κατεπλάγησαν· ἐταράχθη-
σαν· ἠλλοιώθησαν· ἐθροήθησαν· ἔστησαν
ὁμοῦ καὶ ἐξέστησαν· ἠπορήθησαν· ὁμοῦ καὶ
ἐτρόμαξαν· καὶ ὁ μὲν κεχημοσίνατο· ὁ
δὲ τοῖς γόνασι τὸ πρόσωπον συνεκάλυπτε·
ἄλλος πρηνὴς ἀπεπήγνυτο· καὶ ἕτερος
ὡσεὶ νεκρὸς ἀπεστείλουτο· καὶ ἄλλος τῷ
θάμβει κατείχετο· καὶ ἄλλος ἠλλοιωμέ-
νος κατέκειτο· καὶ ἄλλος ἐνδότερον ἔ-
φριξεν· ἐκεῖ γὰρ τότε ποτὲ διεκονδύλιζον Χ(ριστο)ῦ
κεφαλὰς δυναστῶν· ἐκεῖ ἐσείσθησαν ἐν αὐ-
τῷ· ἐκεῖ δὲ ἤνοιξαν χαλινοὺς αὐτῶν λέγον-
τες· τίς ἐστιν οὗτος ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης·
τίς ἐστιν οὗτος· ὁ τοσοῦτος· ὁ μετὰ τοσούτων
τοιαῦτα ἐπιτελῶν θαυμάσια· τίς ἐστιν
οὗτος ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης· ὁ ἐν ᾅδῃ ποιῶν
νῦν, ἃ οὐδέποτε ἐν ᾅδῃ γενόμενα· τίς
ἐστιν οὗτος ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης· ὁ ἐξαίφνης

ἐνθέντος τοῖς ἀπ' αἰῶνος πεπεδημένοις· τίς
ἐστιν οὗτος ὁ λύσας ὑμῶν τὸ ἀήττητον
κράτος καὶ τὸ θράσος· πρὸς οὓς ἀντε-
κραζον αἱ τοῦ δεσπότου δυνάμεις λέγουσαι·
μαθεῖν θέλετε τίς ἐστιν οὗτος ὁ βασιλεὺς
τῆς δόξης, κύριος κραταιὸς καὶ δυνατός· κύριος
δυνατὸς καὶ ἰσχυρὸς καὶ ἀήττητος ἐν
πολέμῳ· οὗτος ἐκεῖνός ἐστιν ὁ ἐκ τῶν οὐ-
ρανίων ἁψίδων ἐπιβρίσας καὶ ἀπορρίψας
ὑμᾶς ὦ δείλαιοι καὶ παράνομοι τύραννοι·
ἐκεῖνος οὗτός ἐστιν ὁ ἐν ὕδασιν Ἰορδάνου συν-
τρίψας τὰς κεφαλὰς τῶν δρακόντων ὑμῶν·
οὗτος ἐκεῖνός ἐστιν ὁ δι' ἀστροῦ ἐπιλείψας
καὶ ἐκνευρώσας ὑμᾶς· ἐκεῖνος οὗτός ἐστιν
ὁ δήσας καὶ ζοφώσας καὶ τῇ αἰωνίᾳ πα-
ραπέμψας ὑμᾶς· οὗτος ἐκεῖνός ἐστιν ὁ
πυρὶ αἰωνίῳ καὶ γεέννῃ παραπέμπων καὶ
ἀπολύων ὑμᾶς· λοιπὸν μὴ μέλλετε μηδὲ ἀ-
ναμένετε· ἀλλὰ σπεύδετε καὶ τοὺς δεσμί-
ους ἐξάξατε οὓς ἄχρι καὶ νῦν κακῶς· κα-
τείχετε· μηδὲ ἀναμένετε· τὸ γὰρ ὑμέτερον
κράτος λοιπὸν καταλύεται· ἡ ὑμῶν τυρα-
ννὶς πέπαυται· τὸ ὑμέτερον φρύαγμα
δεινῶς κατήργηται· ἡ ὑμῶν μεγαλαυχία,
εἰς τέλος ἐκλέλυται· ἡ ὑμῶν ἰσχὺς πέπαυ-
ται καὶ λοιπὸν ἀπόλωλεν· ταῦτα αἱ δεσπο-

τικαὶ καὶ τοῦ δεσπότου δυνάμεις ταῖς
ἐναντίαις δυνάμεσιν ἔλεγον ὁμοῦ καὶ
κατέσπευδον· καὶ οἱ μὲν τὰ δεσμωτήρια
ἐκ βάθρων τῶν θεμελίων κατέσκαπτον· οἱ
δὲ τὰς ἐναντίας βουσίας κατεδίωκον· καὶ
τῶν ἐξωτέρων παμείων φυσιώσας ἐνδό-
τερον· καὶ ἄλλαι τὰς καταδύσεις καὶ τὰ
φρούρια καὶ τὰ σπήλαια διηρεύνων καὶ ἐ-
πρεχον· καὶ ἄλλος ἄλλον ἄλλοθεν δεσμίων τῷ
δεσπότῃ προσέφερον· καὶ ἄλλοι τὸν τύραν-
νον ἔνδεσμον· καὶ ἕτεροι τοὺς ἀπ' αἰῶνος δεσ-
μίους ἀπέλυον καὶ ἄλλοι ἐπέτασσον· καὶ
ἕτεροι ὑπούργουν ὡς τάχιστα· καὶ οἱ μὲν
εἰσερχομένου ἐνδότερον τοῦ δεσπότου προ-
έτρεχον· οἱ δὲ ὡς θεῷ καὶ βασιλεῖ νικηφό-
ρῳ παρείποντο· τούτων δὲ λοιπὸν οὕτω
καὶ ὑπὲρ τούτων ἐν τῷ ᾅδῃ ἡμολεμένων τε καὶ
νομένων καὶ θρυλλουμένων ἁπάντων
καὶ σειομένων· ὡς ἡ τοῦ δεσπότου παρουσία
αὐτὰ τὰ κατώτατα τῶν κατωτάτων κα-
ταλαμβάνειν ἔμελλεν· Ἀδὰμ ἐκεῖνος ὁ
πάντων ἀνθρώπων πρωτόκτιστός τε καὶ πρω-
τόθνητος· ἐνδότερος πάντων μετὰ πολ-
λῆς ἀσφαλείας δεσμοῖς κατεχόμενος,
ἤκουσεν τῶν τοῦ δεσπότου ποδῶν πρὸς
τοὺς δεσμίους εἰσερχομένου· καὶ ἐγνώρισε

τὴν φωνὴν αὐτοῦ περιπατοῦντος ἐν τῷ δε-
σμωτηρίῳ· καὶ στραφεὶς πρὸς αὐτοὺς πάντας τοὺς
σὺν αὐτῷ δεσμίους ἀπ' αἰῶνος φησίν· φω-
νὴν ποδῶν τινος ἀκούω πρὸς ἡμᾶς ἐρ-
χομένου· καὶ ἐὰν ὅλως ἐκεῖνος ἐνταῦ-
θα παραγενέσθαι καταξιώσειεν, ἡμεῖς
τῶν δεσμῶν ἠλευθερώθημεν· ἐὰν ὅλως
ἐκεῖνον μεθ' ἡμῶν ὀψόμεθα, ἡμεῖς
τῶν ᾅδου λυτρούμεθα· ταῦτα καὶ τὰ τοι-
αῦτα τοῦ Ἀδὰμ πρὸς πάντας τοὺς κατα-
δίκοις αὐτοῦ λέγοντος, εἰσῆλθεν ὁ δεσπό-
της πρὸς αὐτοὺς τὸ νικητικὸν ὅπλον
τοῦ σταυροῦ κατέχων· ὃν ἰδὼν ὁ Ἀδὰμ ὁ
προπάτωρ· καὶ τῇ ἐκπλήξει τὸ
στῆθος τύψας, ἐβόησε πρὸς ἅπαντας τοὺς
ἀπ' αἰῶνος κεκοιμημένους καὶ εἶπεν·
ὁ κύριός μου μετὰ πάντων· καὶ ἀποκριθεὶς
ὁ Χριστὸς εἶπεν τῷ Ἀδάμ· καὶ μετὰ τοῦ πνεύματός
σου· καὶ κρατήσας αὐτὸν τῆς χειρὸς ἀ-
νίστησι λέγων· ἔγειρε ὁ καθεύδων καὶ ἀ-
νάστα ἐκ τῶν νεκρῶν· καὶ ἐπιφαύσει
σοι ὁ Χριστός· ἐγὼ ὁ θεός σου ὁ διὰ σὲ γενόμενος
υἱός σου· ὁ διὰ σὲ καὶ τοῖς ἀπὸ σοῦ νῦν λέγων
κατεξουσίαν ἐπιτρέπων τοῖς ἐν δεσ-
μοῖς ἐξέλθετε· καὶ τοῖς ἐν τῷ σκότει ἀ-
νακαλύφθητε· καὶ τοῖς κειμένοις ἀνα-

στῆτε· σοὶ δὲ κελεύομαι· ἔγειρε ὁ καθεύδων·
οὐ γὰρ διὰ τοῦτο σὲ πεποίηκα· ἵνα ἐν ᾅδῃ κα-
τέχῃ δέσμιος· ἀνάστα ἐκ τῶν νεκρῶν· ἐ-
γώ γάρ εἰμι ἡ ζωὴ τῶν νεκρῶν· ἀνάστα πλά-
σμα τὸ ἐμόν· ἀνάστα μορφὴ ἡ ἐμὴ ἡ κατ' εἰ-
κόνα ἐμὴν γεγενημένη· ἔγειρε ἄπιωμεν ἐν-
τεῦθεν· σὺ γὰρ ἐν ἐμοί, κἀγὼ ἐν σοί· ἓν καὶ
ἀδιαίρετον ὑπάρχομεν πρόσωπον· διὰ σὲ
ὁ θεός σου γέγονα υἱός σου· διὰ σὲ ὁ δεσπότης
ἔλαβον τὴν σὴν μορφὴν τοῦ δούλου· διὰ
σὲ ὁ ὑπεράνω τῶν οὐρανῶν, ἦλθον ἐπὶ τὴν γῆν
καὶ ὑποκάτω τῆς γῆς· διὰ σὲ τὸν ἄνθρωπον γέγονα
ὡσεὶ ἄνθρωπος ἀβοήθητος ἐν νεκροῖς ἐλεύθε-
ρος· διὰ σὲ τὸν ἀπὸ κήπου ἐξελθόντα· ἀπὸ
κήπου Ἰουδαίοις παρεδόθην· καὶ ἐν κήπῳ
ἐσταυρώθην· ἴδε τοῦ προσώπου μου τὰ ἐμπτύσ-
ματα ἅπερ διὰ σὲ κατεδεξάμην· ἵνα σε ἀ-
ποκαταστήσω εἰς τὸ ἀρχαῖον ἐμφύσημα·
ἴδε μου τῶν σιαγόνων τὰ ῥαπίσματα ἃ
κατεδεξάμην· ἵνα σου τὴν διαστραφεῖσαν
μορφὴν ἀνορθώσω εἰς τὸ κατ' εἰκόνα τὸ
πρότερον· ἴδε μου τοῦ νώτου τὴν φραγγέ-
λωσιν ἣν κατεδεξάμην· ἵνα σκορπίσω
τῶν ἁμαρτημάτων σου τὸ φορτίον τὸ ἐ-
πὶ τοῦ νώτου σου κείμενον· ἴδε μου τὰς
προσηλωθείσας χεῖρας· ἃς ἐξέτεινα ἐν

τῷ ξύλῳ καλῶς· διὰ σὲ τὸν ἐκτείναντα τὰς
χεῖρας ἐν τῷ ξύλῳ κακῶς· ἴδε μου τοὺς προ-
σηλωθέντας καὶ ὀρυχθέντας ἐν τῷ ξύλῳ
πόδας τοὺς κακῶς δραμόντας ἐπὶ τὸ
ξύλον· τῇ ἕκτῃ ἡμέρᾳ ἡ σὴ ἀπόφασις
γέγονε, τῇ ἕκτῃ ἡμέρᾳ καὶ τὴν σὴν ἀνά-
πλασιν καὶ παραδείσου ἄνοιξιν ἐποίη-
σα· ἐγευσάμην διὰ σὲ χολήν· ἵνα ἰάσω-
μαί σου τὴν τῆς βρώσεως ἐκείνης τῆς
γλυκείας πικρὰν ἡδονήν· ἐγευσάμην ὄ-
ξους, ἵνα καταργήσω τοῦ σοῦ θανάτου τὸ
δριμὺ καὶ παραφυσῶ σωτήριον· ἐδεξά-
μην σπόγγον· ἵνα ἐξαλείψω τὸ χειρόγρα-
φόν σου τῆς ἁμαρτίας· ἐδεξάμην κά-
λαμον, ἵνα ὑπογράψω ἐλευθερίαν τῷ γέ-
νει τῶν ἀνθρώπων· ὕπνωσα ἐν τῷ σταυρῷ, καὶ ῥο-
μφαίᾳ ἐνύγην τὴν πλευράν· διὰ σὲ τὸν ἐν
παραδείσῳ ὑπνώσαντα· καὶ τὴν Εὔαν
ἐκ πλευρᾶς ἐξενέγκαντα· ἡ ἐμὴ πλευρὰ
ἰάσατο τὸ ἄλγος σου τῆς πλευρᾶς· ὁ ἐ-
μὸς ὕπνος ἐξάξει σε τοῦ ἐν τῷ ᾅδῃ ὕπνου·
ἡ ἐμὴ ῥομφαία ἔστησε τὴν κατὰ σοῦ στρε-
φομένην ῥομφαίαν· λοιπὸν ἐγείρου ἄ-
γωμεν ἐντεῦθεν· ἐξήγαγόν σε ἀπὸ τοῦ πα-
ραδείσου, ἀποκαθιστῶ σε. οὐκέτι ἐν πα-
ραδείσῳ· ἀλλ' ἐν οὐρανίῳ θρόνῳ· ἐκώλυσά σε

ἀπὸ τοῦ ξύλου τοῦ τυπικοῦ τῆς ζωῆς· ἀλλ' ἰ-
δοὺ ἐγὼ αὐτὸς ὅλος ἡνώθην σοι ἡ ζωή· ἔ-
ταξα τοὺς χερουβὶμ ὡς δούλους πρὸς τὸ σὲ φυλά-
ττειν σε, ποιῶ τοὺς χερουβὶμ ὡς δούλους πρε-
πόντως προσκυνῆσαί σε· ἐκρύβης ἀπὸ θεοῦ
ὡς γυμνός· ἀλλ' ἰδοὺ ἔκρυψας ἐν ἑαυτῷ
θεὸν γυμνόν· ἐνεδύθης τὸν τῆς αἰσχύνης
χιτῶνα· ἀλλ' ἐνεδύθην θεὸς ὢν τὸν τῆς
σαρκὸς αἱμάτινον χιτῶνα· Διὸ ἐγείρε-
σθε ἄγωμεν ἐντεῦθεν, ἀπὸ τοῦ σκότους,
εἰς τὸ αἰώνιον φῶς· ἀπὸ τῆς φθορᾶς εἰς
ἀφθαρσίαν· ἐγείρεσθε ἄγωμεν ἐντεῦθεν
ἀπὸ τῆς ὀδύνης εἰς τὴν εὐφροσύνην· ἐ-
γείρεσθε ἄγωμεν ἐντεῦθεν. ἀπὸ τῆς δου-
λείας εἰς ἐλευθερίαν. ἀπὸ φυλακῆς, εἰς
τὴν ἄνω Ἰλήμ· ἀπὸ τῶν δεσμῶν, εἰς τὸν
θεόν. ἀπὸ τῆς κατοχῆς, ἐπὶ τὴν τοῦ πα-
ραδείσου τρυφήν· ἀπὸ γῆς εἰς οὐρανόν· εἰς
τοῦτο γὰρ ἀπέθανον καὶ ἀνέστην· ἵνα καὶ
νεκρῶν καὶ ζώντων κυριεύσω· Διὸ ἐγείρε-
σθε ἄγωμεν ἐντεῦθεν· ὁ γὰρ πατὴρ ὁ οὐράνιος
τὸ ἀπολωλὸς ἐκδέχεται πρόβατον· τὰ
ἐνενήκοντα ἐννέα πρόβατα τῶν ἀγγέ-
λων, τὸν σύνδουλον ἀναμένουσιν Ἀδὰμ
πότε ἀναστῇ· πότε ἀνέλθῃ καὶ πρὸς θεὸν
ἐπανέλθῃ· ὁ χερουβικὸς θρόνος ηὐτρέπι-

ται· οἱ ἀναφέροντες ὀξεῖς τε καὶ ἕτοιμαι
αἱ αἰώνιαι σκηναὶ καὶ μοναί· ἕτοιμοι
οἱ θησαυροὶ τῶν ἀγαθῶν ἀνεῴχθησαν·
ἡ τῶν οὐρανῶν βασιλεία, προαιώνιος ἡτοί-
μασται· ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ οἶδε καὶ οὖς
οὐκ ἤκουσεν ἀθάνατον, τὸν ἀεὶ ὄντα ἀναμένου-
σι· ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα τοῦ δεσπότου
λέγοντος, ἀνίστανται σὺν αὐτῷ ὁ ἐν αὐτῷ
ἡμῶν μέγιστος ἀδάμ, καὶ συνανίστανται εἰ
ἀλλὰ καὶ πολλὰ σώματα τῶν ἀπ' αἰῶ-
νος κεκοιμημένων ἁγίων ἀνέστησαν· κη-
ρύττοντα τὴν τοῦ δεσπότου τριήμερον
ἀνάστασιν· ἣν φαιδρῶς πιστοὶ ὑποδεξό-
μεθα· μετὰ ἀγγέλων χορεύοντες· μετὰ
ἀρχαγγέλων ἑορτάζοντες ὁμοῦ καὶ δο-
ξάζοντες· τὸν ἐκ τῆς φθορᾶς ἡμᾶς ἀνα-
κτησάμενον χριστόν· ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος
σὺν τῷ ἀθανάτῳ αὐτοῦ πατρί· καὶ τῷ πα-
ναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ αὐτοῦ πνεύ-
ματι καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν
αἰώνων· ἀμήν :+

τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν ἰωάννου ἀρχιε-
πισκόπου κωνσταντινουπόλεως τοῦ χρυσο-
στόμου κατήχησις εἰς τὸ ἅγιον πάσχα· λόγος

Εἴ τις εὐσεβὴς καὶ φιλόθεος, ἀπολαυέ-
τω ταύτης τῆς καλῆς πανηγύρεως·

εἴ τις δοῦλος εὐγνώμων, εἰσελθέτω χαίρων
εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου αὐτοῦ· εἴ τις ἐκά-
μεν νηστεύων, ἀπολαυέτω νῦν τὸ δηνά-
ριον· εἴ τις ἀπὸ πρώτης εἰργάσατο, δε-
χέσθω σήμερον τὸ δίκαιον ὄφλημα· εἴ
τις μετὰ τὴν τρίτην ἦλθεν, εὐχαριστῶν
ἑορτασάτω· εἴ τις μετὰ τὴν ἕκτην ἔφθα-
σε, μηδὲν ἀμφιβαλλέτω καὶ γὰρ οὐδὲν
ζημιοῦται· εἴ τις ὑστέρησεν εἰς τὴν ἐν-
νάτην, προσελθέτω μηδὲν ἐνδοιάζων·
εἴ τις εἰς μόνην ἔφθασε τὴν ἑνδεκάτην,
μὴ φοβηθῇ τὴν βραδύτητα· φιλότι-
μος γὰρ ὁ δεσπότης, δέχεται τὸν ἔσχατον
καθάπερ τὸν πρῶτον· ἀναπαύει τὸν τῆς
ἑνδεκάτης, ὡς τὸν ἐργασάμενον ἀπὸ τῆς
πρώτης· καὶ τὸν ὕστερον ἐλεεῖ, καὶ τὸν
πρῶτον θεραπεύει· κἀκείνῳ δίδωσι, καὶ
τούτῳ χαρίζεται· καὶ τὴν πρᾶξιν τιμᾷ·
καὶ τὴν πρόθεσιν ἐπαινεῖ· οὐκοῦν εἰσέλθε-
τε πάντες εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου ἡμῶν·
καὶ πρῶτοι καὶ δεύτεροι τὸν μισθὸν ἀπολαύ-
ετε· πλούσιοι καὶ πένητες μετὰ ἀλλήλων
χορεύσατε· ἐγκρατεῖς καὶ ῥᾴθυμοι, τὴν
ἡμέραν τιμήσατε· νηστεύσαντες καὶ μὴ
νηστεύσαντες, εὐφράνθητε σήμερον·
λέγοντες καὶ σκιρτῶντες μετὰ τοῦ δαυΐδ· αὐ-

τὴν ἡμέραν ἣν ἐποίησεν ὁ κ(ύριο)ς, ἀγαλλιασώ
μεθα καὶ εὐφρανθῶμεν ἐν αὐτῇ· ἡ τρά
πεζα γέμει, τρυφήσατε πάντες· ὁ μόσ
χος πολύς, μηδεὶς ἐξελθέτω πεινῶν·
πάντες ἀπολαύσατε τοῦ πλούτου τῆς
χρηστότητος· μηδεὶς θρηνείτω πενί
αν· ἐφάνη γὰρ ἡ κοινὴ βασιλεία· μηδεὶς
ὀδυρέσθω πταίσματα· συγγνώμη γὰρ ἐκ
τάφου ἀνέτειλε· μηδεὶς φοβείσθω
θάνατον· ἠλευθέρωσε γὰρ ἡμᾶς ὁ τοῦ σ(ωτῆ)ρ(ο)ς
θάνατος· ἔσβεσεν αὐτόν, ὁ ὑπ' αὐτοῦ κα
τεχόμενος· ἐσκύλευσε τὸν ᾅδην ὁ κατελ
θὼν εἰς τὸν ᾅδην· ἐπίκρανεν αὐτὸν γευσά
μενος τῆς σαρκὸς αὐτοῦ· καὶ τοῦτο
προλαβὼν ὁ Ἡσαΐας ἐβόησεν· ὁ ᾅδης
φη(σὶν) ἐπικράνθη συναντήσας σοι κάτω·
ἐπικράνθη καὶ γὰρ ἐνεκρώθη· ἐπικράν
θη καὶ γὰρ ἐνεπαίχθη· ἔλαβε σῶμα, καὶ
θ(ε)ῷ περιέτυχεν· ἔλαβε γῆν, καὶ συνήν
τησεν οὐρανῷ· ἔλαβεν ὅθεν ἔβλεπεν, καὶ
πέπτωκεν ὅθεν οὐκ ἔβλεπεν· ποῦ σου
θάνατε τὸ κέντρον· ποῦ σου ᾅδη τὸ νῖ
κος· ἀνέστη Χ(ριστό)ς, καὶ σὺ καταβέβλησαι·
ἀνέστη Χ(ριστό)ς, καὶ πεπτώκασι δαίμονες·
ἀνέστη Χ(ριστό)ς, καὶ χαίρουσιν ἄγγελοι· ἀνέστη
Χ(ριστό)ς, καὶ ζωὴ πολιτεύεται· ἀνέστη Χ(ριστό)ς, καὶ

νεκρὸς οὐδεὶς ἐπὶ μνήματος· Χ(ριστὸ)ς γὰρ ἐ
γερθεὶς ἐκ νεκρῶν, ἀπαρχὴ τῶν κεκοι
μημένων ἐγένετο· αὐτῷ ἡ δόξα καὶ
τὸ κράτος· ἅμα τῷ π(ατ)ρὶ καὶ τῷ ἁγίῳ πν(εύματ)ι
νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν
αἰώνων ἀμήν: +

Ἰωάννου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινου
πόλεως τοῦ Χρυσοστόμου, λόγος εἰς τὰς
δέκα παρθένους:-

πᾶν τὸ εὐδαπάνητον τῆς ζωῆς ἐννο
ήσω· καὶ τοῦ ἐν αὐτοῦ τὸν ἱππεύοντα
κύκλον· καὶ τὴν πολύσκιρτον τῶν ἀν
θρώπων διαγωγήν· καὶ τὰς [illegible]
περιστάσεις· καὶ τοῦ παρατρέχοντος αἰ
ῶνος τὴν σκιὰν τῶν πραγμάτων· καὶ
τῆς δόξης τὸ πρόσκαιρον· καὶ τῆς δυνα
στείας τὸ εὐκαταφρόνητον· καὶ τῆς
εὐημερίας τὴν φαντασίαν· καὶ τοῦ πλού
του τὸ ὄναρ· εἶτα σκόπει τὴν τοῦ τέ
λους ἡμέραν· καὶ τῆς συντελείας ἐκεῖ
νο τὸ ἀπαραίτητον χάος· τόν τε τοῦ
λογοθεσίου καιρόν· καὶ τὸν ἀκολάκευ
τον δικαστήν, καὶ τὴν γέμουσαν φρικῆς
κατάστασιν· πῶς ἀστράπτων ὁ κριτὴς
ἐξ οὐρανοῦ ἔρχεται· πῶς παρατασσόμεναι
αἱ δυνάμεις προτρέχουσι· πῶς φοβερός

ἑτοιμάζεται θεόμενος· πῶς ὅλος ὁ
ἥλιος εἰλίσσεται· πῶς καυσοῦνται
στοιχεῖα τῷ φόβῳ λυόμενα· πῶς κλο-
νεῖται τὸ ἔδαφος· πῶς δεχόμενον
τῶν νεφελῶν τὴν ἐπίβασιν ἔχονται·
πῶς φοβερὸν ἀλαλάζουσιν αἱ σάλπι-
γγες· πῶς ἀνοίγονται μνήματα, πῶς
ἐκπετάννυνται τάφοι· πῶς ὡς ἐξ ὕ-
πνου ἀποτινάσσουσιν οἱ νεκροί· πῶς ἀ-
θρόως ὡς ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ· πρὸς τὴν
οἰκείαν ἐπανέρχεται τάξιν· πῶς πά-
λιν δρομοῦσιν αἱ ψυχαὶ πρὸς τὰ σώματα·
πῶς εἰς ἀπάντησιν οἱ δίκαιοι τρέχουσι·
πῶς ἐφίσταται ὁ νυμφίος μεσονυκτίου·
πῶς ἀξιοῦνται οἱ δίκαιοι τῆς εἰσόδου·
πῶς τοῖς ῥαθύμοις ὁ νυμφίος ἀποκέ-
κλεισται· ὅταν ταῦτα ἐν τῇ ψυχῇ λογίζο-
μαι· μακαρίζω τὰς φρονίμους ἐκεί-
νας παρθένους· ἃς ἡ μὲν ἀρτίως ἡ τῶν
θείων εὐαγγελίων παρήγαγε μέλος· ὅ-
τι τὸ τοῦ ὕπνου κατηγωνίσαντο πάθος·
ὅτι τὸ ἀπέραντον τοῦ χρόνου σκοπήσα-
σαι· τὴν ὥραν τῆς παρρησίας ἐτήρη-
σαν· ὅτι τῆς ἐπιστασίας ἐκείνου τοῦ
ἀχράντου νυμφίου τὸν φόβον ἐνεθυμή-
θησαν· ὅτι τὸ νυκτερινὸν δοκιμάσα-

σαι σκότος, ἀκριβῶς τῶν λαμπάδων
ἐφρόντισαν· οὐδὲν δὲ κωλύει καὶ αὐ-
τὰς τὰς θείας διεξιέναι συλλαβάς· ὁ-
μοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν φησὶ δέ-
κα παρθένοις· αἵτινες λαβοῦσαι τὰς
λαμπάδας αὐτῶν· ἐξῆλθον εἰς ἀπάν-
τησιν τοῦ νυμφίου· πότε ἄρα ἐξῆλθον·
ἆρα ὅταν κατέλαβεν αὐτὰς τῆς ζωῆς
τὸ ἐμπρόθεσμον; ὅτε ἔφθασε τοῦ τέ-
λους τὸ πρόσταγμα; ὅτε ἐπέστη τοῦ θα-
νάτου ἡ ἀπόφασις; ὅτε ἀπεστάλησαν οἱ
κατεπείγοντες ἄγγελοι, τότε ἐξῆλθον εἰς
ἀπάντησιν τοῦ νυμφίου; οὐδαμῶς·
ἀλλὰ πότε ἐξῆλθον; ὅτε τοῖς βιωτικοῖς
προφάσμασιν ἀπετάξαντο· ὅτε τῆς
κακῆς ὁδοιπορείας ἀπεδράσαντο· ὅ-
τε τὴν στενὴν καὶ τεθλιμμένην ὁδὸν βα-
δίζειν προείλαντο· ὅτε τὴν ἑκούσιον
σκληραγωγίαν ἠσπάσαντο· ὅτε τοῖς κο-
σμικοῖς οὐχ ὑπεπάγησαν μολυσμοῖς· ὅτε τῶν
τοῦ βίου ἡδονῶν κατεφρόνησαν· ὅτε
τὴν ἀγαθὴν μερίδα τῆς ἀφθαρσίας ἐξε-
λέξαντο· ὅτε τῆς σωφροσύνης τὸν τρό-
πον ἠγάπησαν· ὅτε τὸν τῆς ἁμαρτίας
ἐβδελύξαντο ῥύπον· ὅτε τοῦ καθαροῦ
νυμφίου ἠράσθησαν· ὅτε τοῦ τῆς βασι-

λείας ὁδὸν ἐπεθύμησαν καλλίους· ὅτε πᾶσαν
φροντίδα βιωτικὴν ἀπεδύσαντο· τότε
ἐξῆλθον εἰς ἀπάντησιν τοῦ νυμφίου· ἦ-
σαν δὲ φησὶν αἱ μὲν πέντε φρόνιμοι· αἱ
δὲ πέντε μωραί. καὶ τί τῶν φρονίμων
τὸ γνώρισμα; συνῆψαν τῇ σωφροσύ-
νῃ τὴν ἐλεημοσύνην· ἐκόσμησαν τὴν
παρθενίαν τῇ εὐποιΐᾳ· ἐσκέψαντο ὅ-
τι πίστις χωρὶς τῶν ἔργων νεκρά ἐστιν·
ἐδοκίμασαν ὅτι τὸ ἓν οὐκ ἐπαρκεῖ πρὸς
σωτηρίαν τῶν κατορθωμάτων· ὄρνις γὰρ ἑτερόπτερ-
ος εἰς ὕψος οὐκ ἀφικνεῖται· ἐμνη-
μόνευσαν καὶ τῆς τοῦ νυμφίου λεγούσης·
ἔλεον θέλω καὶ οὐ θυσίαν· καὶ πάλιν ὅτι
κατακαυχᾶται ἔλεος κρίσεως· ταῦτα
καλῶς βουλευσάμεναι· ἐπλήρωσαν τὰ
ἀγγεῖα αὐτῶν ἐλαίου· ποῖα ἀγγεῖα; τὰς
τῶν πεινώντων γαστέρας· τὰς τῶν πενή-
των ψυχάς· μετόχους τοῦ πνευματικοῦ γάμου τοὺς
πτωχοὺς ἐποιήσαντο· καὶ ἦραν μεθ' ἑαυ-
τῶν τῶν οἰκτιρμῶν τὰ ἐφόδια· οἱ πει-
νῶντες ἐτρέφοντο· καὶ αἱ λαμπάδες
αὐτῶν ἐφαιδρύνοντο· οἱ πτωχοὶ ηὐχαρί-
στουν καὶ ὁ νυμφίος ἐτέρπετο· ἡ ἐλεημο-
σύνη ἐσωρεύετο· καὶ ὁ προσδοκώμενος
νυμφίος ηὐτρεπίζετο· καὶ αἱ φρόνιμοι τῶ-

κγ

τοῦ δεσπότου ἀμειψόμενον· ἡτοιμάσθησαν καὶ οὐκ ἐ-
παρῃσχύνθησαν· αἱ δὲ μωραὶ χωρὶς ἐλαίου τὰς
λαμπάδας αὐτῶν κρατοῦσαι· πόρρωθεν
τοῦ νυμφίου ἐλείποντο· πῶς μόνῳ προ-
σήχθησαν ἑνὶ κατορθώματι· καὶ πῶς τὴν μὲν ἁγ-
νείαν ἐκτήσαντο· τὴν δὲ φιλανθρωπίαν οὐκ ἠ-
σπάσαντο· πῶς ἀπάθειαν μὲν τῷ σώμα-
τι περιεποιήσαντο· συμπάθειαν δὲ περὶ
τοὺς δεομένους οὐκ ἐνεδέξαντο· πῶς σω-
φροσύνην μὲν ἠγάπησαν· τὴν δὲ φιλοξε-
νίαν ἀπεστράφησαν· ποίῳ· ὑστέρας κα-
ταλαμβανούσης· ἐνύσταξαν πᾶσαι αἱ παρθέ-
νοι· ἀλλ' αἱ μὲν προαποθέμεναι τὸ ἔλαι-
ον· εἶχον τὸ ἀσφαλές· ὅτε αἱ λαμπάδες
αὐτῶν αὐτῶν οὐ σβέννυνται· αἱ δὲ μω-
ραὶ, τὸν τῆς ἀνάγκης καιρὸν ἐξεδέχοντο·
πῶς προσώπου μὲν οὐ λέγω· ἐπειδὴ ἡ ὥρα
ἔφθασεν ὁ καιρός· αἱ κτύποι κατήχησαν-
το· ἦχουν αἱ σάλπιγγες· ἐδονοῦντο τὰ
στοιχεῖα· ὁ ἀὴρ συνέτρεχεν· ὁ οὐρανὸς ἐκλο-
νεῖτο· ἔτρεμε τὸ στερέωμα· ἐταράττον-
το αἱ δυνάμεις· αἱ πέτραι ἐλύοντο· προέ-
τρεχον ἄγγελοι· ἀστραπαὶ προεβάδιζον·
μέγαν εἶχεν ἡ κτίσις τὸν θόρυβον· οὐ
γὰρ ἐν ἡμέρᾳ παραγίνεται ὁ κριτής· ἀλ-
λ' ἐν μέσῳ νυκτός· ὅτε ὁ δικαστὴς πα-
ρεγένετο· εἶτα γίνεται κραυγή· κα-

λοῦσαι πρὸς τὴν ἀπάντησιν τοῦ νυμφίου·
ἰδοὺ ὁ νυμφίος ἔρχεται· ἐξέλθατε εἰς ἀπάν-
τησιν αὐτοῦ· τί οὖν γίνεται; ἐξανέστησαν
πᾶσαι· ἀπετινάξαντο τὸν ὕπνον· ἐ-
πελαμβάνοντο τῶν λαμπάδων· ἀλλ' αἱ μὲν
ἐκαίοντο· αἱ δὲ, οὐκ ἐφαίνοντο· αἱ τῶν
φρονίμων, τῷ ἐλαίῳ τῆς εὐποιΐας ἠρδεύ-
οντο· αἱ δὲ τῶν μωρῶν ἀπεσβέννυντο·
ἐλείμπανε τὸ πρᾶγμα· ἄφευκτος ὁ κύκλος
σεμνὰ ἀνάγκη ταῖς γυναιξί· οὐκ εἶχον ἡ ἀποτυ-
χίαν καιρὸν ἑτέρας κλήσεως· τότε γὰρ προ-
σελθοῦσαι· ταῖς φρονίμοις ἐπεζήτουν ὅ-
περ ἐλαμβάνειν οὐκ ἐδίδαντο· δότε γὰρ φησὶν
ἡμῖν ἐκ τοῦ ἐλαίου ὑμῶν· ὅτι αἱ λαμπάδες
ἡμῶν σβέννυνται· ἔδει μᾶλλον μεριμνεῖσθαι,
καὶ ἡμῶν ἱκετεύειν· ἔδει πρότερον καλοῦντων
τῶν πωλούντων ἀγοράσαι τὸ ἔλαιον· μά-
την πρότερον καλεῖται· τὰς φρονίμους ἀθ-
ραυθυμοι· ἔφθασε λυθῆναι τῆς ζωῆς ἡ
πανήγυρις· παρῆλθε τοῦ νέου τὸ θέατρον·
οὐκέτι πλοῖον συναλλαγμάτων καιρός·
νῦν ἢ τῶν ἔργων ζητεῖται ἐπίδειξις·
ἔδει γὰρ ταύτης φροντίσαι τῆς ζητήσεως·
ἔδει ἐνθυμηθῆναι ὅτι χωρὶς ἐλαίου· αἱ
λαμπάδες φωτίζειν οὐ δύνανται· καὶ
λέγεται δότε ἡμῖν ἐκ τοῦ ἐλαίου ὑμῶν;

οὐδεὶς ἀλλοτρίοις καλλωπίζεται ἔργοις·
ἕκαστος θερίζει ὃ ἔσπειρε· καὶ λέγεται δότε
ἡμῖν ἐκ τοῦ ἐλαίου ὑμῶν; τί οὖν πρὸς
αὐτὰς αἱ φρόνιμοι· μήποτε φησὶν οὐκ ἀρ-
κέσει ἡμῖν καὶ ὑμῖν· πορεύεσθαι μᾶλλον
πρὸς τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράσατε ἑαυ-
ταῖς· ἔτι γὰρ μικρὰ ἀπολείπεται ὥρα·
δράμετε καὶ λάβετε· οὔπω ἐπέστη ὁ νυμφίος·
σπεύσατε πρὸ τοῦ κλεισθῆναι θύρας· ἀπέλ-
θατε πρὸς τοὺς πωλοῦντας· καὶ τίνες
εἰσὶν οἱ πωλοῦντες ὦ φρόνιμοι ἐρωτᾶτε· ἀ-
γνοοῦσι γὰρ αὗται μὴ κτησάμεναι τοιούτου
συναλλάγματος συνήθειαν· τίνες οὖν οἱ
πωλοῦντες; οἱ πᾶσι πύλας τῶν ἐκκλησι-
ῶν πρότερον καθήμενοι πένητες· οἱ λοιποὶ
χελιδόνες· αἱ τῶν ψυχῶν εὐαγγελιζόμεναι
τὸ ἔαρ· αἱ ἐνδεέστεροι πρὸς τὸν δεσπότην μεσι-
ται· οἱ αὐτήτηται ἐν τοῦ ἐλέους ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς
κρίσεως· ἀπερχομένων δὲ αὐτῶν ἀγορά-
σαι· ἦλθεν ὁ νυμφίος· ἦλθεν ἡ προσδοκου-
μένη χαρά· ἦλθε τὸ δικαίωμα τὸ καύχη-
μα· ἦλθε μεσονυκτίου ὁ φωστήρ· ἀπήντη-
σαν αἱ φρόνιμοι καὶ συνεισῆλθον τῷ νυμ-
φίῳ καὶ ἐκλείσθησαν αἱ θύραι· φρίττω
τὸ γινόμενον ἐνθυμούμενος· τρέμω τὸ
συμβὰν ταῖς γυναιξὶν ἀτύχημα διηγούμενος·

τὴν παστάδα τὴν φοβερὰν ἰδεῖν ἐπεθυ-
μήσαμεν· καὶ ταύτην ποίοις κόσμοις ἀπε-
τάξαμεν; τῆς τρυφῆς καταφρονήσαμεν· δόξης
ὑπερείδομεν· ὁδοὺς σκληρὰς ἐφυλάξαμεν· πα-
θῶν κατεκρατήσαμεν· ἡδονῶν κατηγωνί-
σαμεν· καὶ ἔλεον οὐκ εἴχομεν· διὸ ηὕρομεν τὰ πα-
ράμυκτα τῆς βασιλείας τὰ κλεῖθρα· ἐλ-
θοῦσαι ἐκρούομεν λέγουσαι· κύριε κύριε ἄνοιξον
ἡμῖν· ἔνδοθεν τοῦ κριτοῦ κεκραγότος· ἀμὴν
ἀμὴν λέγω ὑμῖν· οὐκ οἶδα ὑμᾶς· ὢ τῆς
ἐσχάτης ἀπονοίας· οὔτε μὲν δι' ἀγγέλου,
ἀλλ' αὐτὸς ἑαυτοῦ τὴν ὀδυνηρὰν ἀπόκρισιν ἔ-
δωκεν· ἵνα τῆς φωνῆς ἀκούσασαι· τὸ δὲ
πρόσωπον ἰδεῖν μὴ δυνάμεναι· μείζονα
τὴν βάσανον ὑπομείνωσιν· ἀμὴν ἀμὴν λέ-
γω ὑμῖν οὐκ οἶδα ὑμᾶς· οὐκ οἶδας ἡμᾶς
δέσποτα; ἐκ μὲν πρὸς ἐπὶ σὲ ἐπερίφημεν·
ἠκολουθήσαμεν ὀπίσω σου ἐκ νεότητος·
τὴν ἁγνείαν τῆς σαρκὸς ἐφυλάξαμεν· ἀ-
μόλυντον ἐτηρήσαμεν ὃ περιέπλασας
σῶμα ἄφθαρτον· οὐ προεδώκαμεν τὰ
μέλη τοῖς σοῖς θεσμοῖς· στεφάνοις παρὰ τῆς
σῆς δεξιᾶς προσεδοκῶμεν δέξασθαι· καὶ
νῦν τὰς θύρας κλείσας, προσέθηκας λέ-
γων οὐκ οἶδα ὑμᾶς; διατί δέσποτα· δι-
ατί; ἐπειδὴ ἐπείνασα καὶ οὐκ ἐδώκα-

τέ μοι φαγεῖν· ἐδίψησα καὶ οὐκ ἐποτίσατέ
με· ξένος ἤμην καὶ οὐ συνηγάγετέ με· ἐν
φυλακῇ· καὶ οὐκ ἤλθατε πρός με· ἀσθενής,
καὶ οὐκ ἐπεσκέψασθέ με· ὡς γέγραφας δὲ ἐ-
παγγελλόμενος ὑμῖν λέγων· ἐφ' ὅσον ἐποιήσα-
τε ἑνὶ τούτων τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιή-
σατε· καὶ ἐφ' ὅσον οὐκ ἐποιήσατε· οὐδὲ ἐμοὶ
ἐποιήσατε· μάτην οὖν δέσποτα τὴν ἁγνείαν
καὶ τὸν πόνον καὶ τὴν πολλὴν πωρείαν τῆς σαρ-
κὸς ὑπηνέγκαμεν; μάτην ἀγρυπνίαις
καὶ νηστείαις βασάνοις κατετήξαμεν; μάτην
τὸν ὅμοιον νυμφῶνα ποθήσασαι· μέχρι
τέλους τὴν παρθενίαν αὐτῆς ἐφυλάξαμεν; ναὶ
φησὶν παρθένοι μέν ἐστε, ἀλλὰ νυμφικὸν
οὐ περικεῖσθαι κόσμον· τῆς σαρκὸς ἁγνεί-
αν ἐτηρήσατε· ἀλλ' ἀπὸ ἀνθρώπων τὴν ἁ-
γνείαν ἐτηρήσατε· ἀμόλυντον ὑμῶν τὸ σῶ-
μα, ἀλλ' ὁ τρόπος ἀνελεής· οὐ φιλανθρώπως
ἀλλ' ἀπανθρωπίας· διὸ τὰς ἐμοὶ νυμφο-
μένας, κατάδηλον τοῦ γάμου κόσμον
περικεῖσθαι βούλομαι· οὐ δέχομαι τὰς ἐ-
μοῖς τρόποις μαχομένας νυμφῶνα λαβεῖν·
οὐκ εἰσάγω πολεμίους εἰς παστάδα εἰρηνι-
κήν· ἀπέλθατε ἀπ' ἐμοῦ· μὴ μου μάτην
ἐνοχλεῖτε ταῖς θύραις· τῶν ἐλεημόνων
ἐστὶν οἰκητήριον ἡ ἐμὴ βασιλεία· ἐκεῖ

μος εὐκόλως ἐμοὶ συνεισέρχονται· ὁ τὴν μέ
μνημένην μνησάμενος περὶ τοὺς πτωχοὺς εὐ
σπλαγχνίαν· ὁ πτωχεύσας τῷ πνεύματι· ὁ τοῖς
δεομένοις τὴν ἀκοὴν ἀποκλίνας· ὁ τὰ
τοῦ πλησίου οἰκειωσάμενος πάθη· ὁ δα
κρύσας ἐπὶ συμφοραῖς ἀλλοτρίαις· ὁ ἐμ
πλήσας ἀγαθῶν τὴν ψυχὴν τοῦ πένητος·
ὁ τῶν γυμνῶν διαθερμάνας τοὺς ὤμους·
ὁ μὴ παρακούσας τῆς φωνῆς τοῦ πένητος·
ὁ τοῦ νοσοῦντος ὀδυνήσας ὀλιγοψύχοις
παρακλητικὸν λόγον· ὁ τὸν ξένον ὑπο
στέγην δεξάμενος· ὁ τῷ ἀποστόλῳ τῆς αὐ
τοῦ θείας ἀπομάξας τὸ δάκρυον· ὁ
ἐλαφρύνας τῇ προστασίᾳ τῆς ὀρφανίας
τὸ βάρος· ὡς καὶ τῆς γλώττης θαυμάζειν·
ὡς τοῖς ἔργοις μιμεῖσθαι· σφραγὶς γλώσσης
ἡ χείρ· καὶ ταύτην ἑρμηνεύει τὴν δεξιὰν
ἡ ἐπίδοσις ζηλοῦσα τὰ ῥήματα· τὴν φι
λοπτωχίαν τοίνυν περὶ πολλοῦ ποιησώ
μεθα· σκορπίζειν ὀκνοῦσι τοῖς πένη
σι μὴ φεισώμεθα· αἱ γὰρ παρθένοι φιλαν
θρωπίαν μὴ κτησάμεναι, τοῦ νυμφῶνος
ἐκβάλλονται· τοῖς λοιποῖς τῶν χριστιανοῖς
ἁμαρτωλοῖς ἐλπὶς περιλείπεται· ἀπάν
θρωπίαν τὴν φιλανθρωπίαν ὠνησαμένοις·
ταῦτα, πρὸς τὸ πλῆθος διαλεγόμενος

τῶν μὲν ἀθυμοτέρων τὸ συνειδὸς ἀσφαλιζό
μενος· ἐλάττω οὐδὲν τοῖς εὐγνώμοσιν·
ἀλλὰ καὶ θερμοτέροις περὶ τὴν εὐσέβειαν
ἐργάζομαι· οὐκ οἶδα· σκοπήσωμεν ἄν
θρωποι· καὶ ὡς ἐφέστηκεν ἡ τοῦ μέλ
λοντος κρίσις· ταύτης ἀπολογίας πραγματευ
σώμεθα· πρὸ τοῦ πεισθῶσιν θεόμενοι, τὸν θεὸν
μὴ ἀποδειξώμεθα· φθάσωμεν τοῦ ψηφί
ου τὴν παρουσίαν· δράμε τῆς ἁμαρτίας
ὀξύτερον, παρόλας τὴν ἐμπρόθεσμον
διάγνωσιν θεράπευσον τὸν κριτὴν τοῖς
διαμερισμοῖς· μὴ κατὰ δόξῃ τῷ κήματι ἀν
μαγνώμενος· μὴ σκορπίσῃς χρήματα·
ἵνα τὸ πεδιαλύσεις ἐγκλήματα· λάλησον
τῷ δικαστῇ κατὰ μόνας· ἵνα μὴ ἐπὶ πάν
των καταδικάσῃς· λάβε μεσίτην τὸν
πένητα· δι' αὐτοῦ τὸν κριτὴν δωροδόκη
σον· μακάριοι γάρ φησιν οἱ ἐλεήμονες· ὅτι
αὐτοὶ ἐλεηθήσονται· αὐτὸ μόνῳ θαρρεῖ
τὸ τοιοῦτον μυστήριον· δι' αὐτοῦ γὰρ τελεῖται
τοῖς κατὰ δίκαιος τὸ δίκαιον· ὁ πτωχὸς
λαμβάνει, καὶ ὁ κριτὴς ὑπογράφει συγ
χώρησιν· ἄγραφος δέχεται, καὶ προφέρει
χειρόγραφον· ὁ ἐλεῶν γάρ φησι πτωχὸν δα
νείζει θεῷ· ὁ σπερμῶν ἐμβάλλεις τὴν χεῖρα τοῦ
πένητος· τοῦτο γνωρίσεις ἐν τῇ παλαιᾷ

μὲν τοῦ δικαστοῦ· διαδράσωμεν τοίνυν τὴν
μέλλουσαν κρίσιν διὰ τῆς εὐποιίας· σπουδά-
σωμεν ἐντεῦθεν ἰδεῖν τὸν δικαστὴν διὰ τῶν
πτωχῶν ἐν σπουδῇ· καὶ ὁπηνίκα δὲ ἐπὰν τε-
λευταῖα διατυποῖς· γράψον μετὰ τῶν συ-
γγενῶν ἢ τῶν φίλων καὶ τὴν ἀποδημοῦ-
σαν ψυχὴν τοῦ υἱοῦ· δὸς αὐτῇ κἂν μικρὰ
τῆς ἀνάγκης ἐφόδια· ἐχέτω τοῦ δικα-
στοῦ πρόμομαι· καὶ τὰ τῆς διαθήκης γρά-
μματα· μνήμην πτωχῶν· μὴ
ἀμοιρείτω ὁ χάρτης σου· χάρασσε πρὸς ἐμοί·
Καὶ μὲν θρῆνον ἄξιον ἐργάσει τὸν θάνατον·
μὴ συνηγόρων ἐκτὸς. μὴ παραστῇς τὸ φο-
βερὸ δικαστηρίω· χρεώστας ὧν τὰς κοιλίας
τῶν ὀφειλόντων ὑπὲρ σοῦ ῥητορεῦσαι ταῖς
γλώσσαις ἐπὶ τοῦ δικαστοῦ· κτησώμεθα
διὰ τῶν χρεώστην τὸν κτήσαντα τοῦ δοῦ-
ναι δίκην· ὠνησώμεθα χρήμασι, τοιαύ-
την ἐπιτυχίαν· ὥρα ὅπερ ὧν ἔχεις φη-
σὶν ὁ κσ μάρτυρα τῆς ἐμῆς φιλίας τὸν
πένητα· οἶδας μετὰ τῶν πτωχῶν οἰκού-
μενον· ἀνατέλλων χρ̄ τὸν τοῖς κτήμεσιν,
ς πᾶσιν τροφὴν χορηγῶν· καὶ ὅμως, σου
ποιοῦντος τὴν ἐλεημοσύνην· ἐγὼ, τῷ πένητι
συγκυλαίνω τὴν χεῖρα, καὶ τὸν ὀβολὸν
ὑποδέχομαι· ἀναπαύομαι τοφῶς ὥστ-

μάτων· καὶ μόνον σὺ τὸν λιμὸν περιμαλάξαι
ἐγὼ τῆς θέρμης αἰσθάνομαι· οἶδας με ἐν
ὁμοίῳ τῷ πρὶν συγκαθήμενον· καὶ μόνον σὲ
μένων τοῦ ἐν φυλακῇ ἐπισκέψασθαι· εὑ-
ρήσεις με τοῖς δεδεμένοις συγκαθήμενον·
Κἂν δραμένης πρὸς νοσοῦντα, τῆς κλίνης
οὐκ ἀπολιμπάνομαι· πανταχοῦ γάρ εἰμι
τοῖς ἐν ἀνάγκῃ παριστάμενος· ὅπερ ἂν
δρᾷς εἰς τὸν πένητα, ὄψει τοῦτο παρ' ἐ-
μοῦ πληθυνόμενον· ἐὰν εἰσάγεις εἰς
τὴν οἰκίαν σου τὸν ἄστεγον, καὶ δι' αὐτοῦ λά-
βῃς με ἐν οἴκῳ· τρία ταῦτα παρέχω
σοι, κἀγὼ, καὶ τὸ κέρδος αὐξήσω· καὶ τὸν
οἶκον φυλάξω· καὶ μόνην ἣν ἐμοὶ τοῖς ἐποί-
ησας σοι· καὶ τῷ πρὶ ἐμφανήσω σε, καὶ
μόνην παρὰ σοὶ ποιησώμεθα· ᾧ ἡ δό-
ξα καὶ τὸ κράτος, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν
αἰώνων. ἀμήν :—

τοῦ ἐν ἁγίοις πρς ἡμῶν Ἰωάννου ἀρχιεπι-
σκόπου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Χρυσο-
στόμου λόγος εἰς τὸν Ἰώβ. — Ἰώβ.

Ἥκει μὲν ἐπὶ ἀγῶνος σήμερον, ὁ τῆς οἰκου-
μένης ἀθλητής· ἥκει μὲν ὁ ξένος, καὶ
τῶν ἀγγέλων ἰσότιμος ἀγωνιστής, ὁ πο-
λλὰ παρὰ τοῦ διαβόλου τυπτόμενος,
καὶ πολλὰ παρὰ τοῦ θῦ μαρτυρούμενος·

ὁ πολλὰ παρὰ τοῦ διαβόλου πληττόμενος·
καὶ πολλὰ τραύματα παρὰ τῶν θεοκατη-
γόρων ὑποδεχόμενος· πολλὰ ὑπὸ τοῦ
ἐχθροῦ μαστιζόμενος· καὶ μέγας στεφα-
νίτης ὑπὸ τοῦ θ(εο)ῦ εἰς τὴν οἰκουμένην
ἀναδειχθείς· οὗτος γὰρ αὐτῷ διαλεγό-
μενος ἔλεγεν· οἴη με δὲ ἄλλως σοι κεχρημα-
τικέναι· ἵνα ἀναφανῇς σὺ δίκαιος·
τίς οὖν τὸν τοιοῦτον ἀριστέα κατ' ἀξίαν
ἀφηγήσασθαι δύναται· τίς ἀνταξίως τῶν
ἀνδραγαθημάτων αὐτοῦ ἐγκώμια πλέ-
ξει καταπολεμήσειεν· τίς ἐπιχειρήσει
πρὸς ἄπειρον πέλαγος ἐγκωμίων ἀ-
ναβῆναι· ὡς οὐδὲ γὰρ ἄν τις τὸν νοῦν ἔ-
χων τόν· καταπολεμήσει ποτὲ τῆς θαλάσ-
σης· καὶ τὸ πέλαγος κύμασιν ἀνοίμοις
τολμᾷ διαπεράσαι· οὕτως οὐδ' εἷς τῶν
σοφῶν καὶ διδασκάλων· ἐπιχειρήσει πο-
τὲ τοῖς κατ' ἀξίαν ἐπαίνοις τῆς γενναί-
ας ἐκείνης ψυχῆς τοῖς ἀκροαταῖς διηγή-
σασθαι· πόσαν γὰρ ἂν θεωρίαν ἢ ὑπερμα-
χεῖ στεφανηφορίαν, τὰ τοῦ τούτου πολλαπλάσ-
ματα· οὐκοῦν ἀγγελικῆς ἐπιδεόμεθα
γλώττης· ἵνα ἄκροις ὡς εἰπεῖν τοῖς
δακτύλοις ἁψάμενοι τῆς μυροθήκης
ἐκείνης· πᾶσαν οὖν τὴν ἐκκλησίαν πλη-

ρώσωμεν· μόνον μὴ τὸ ῥέαν ἐπιχειρήσωμεν
ἅψασθαι τοῦ ἁγίου τούτου ζώου· καὶ μικρὸν
αὐτὸ διασαλεύσωμεν· εὐθὺς τῆς εὐωδίας
τοῦ μύρου ἡ ἐκκλησία πληροῦται· ἀκούω-
μεν τῆς ἐκκλησίας λεγούσης· ἐν πᾶσι τού-
τοις τοῖς συμβεβηκόσιν αὐτῷ, οὐδὲν ἥμαρ-
τεν Ἰὼβ οὐδὲ ἐν τοῖς χείλεσιν ἔναντι τοῦ
κ(υρίο)υ· ἴδες μαρτυρίαν τὴν ἐκ φημείαν τῶν
ἀγγέλων διεγείρουσαν; ἴδες μαρτυρίαν τὸν
διάβολον μετὰ τῶν ἐπιχειρημάτων αὐτοῦ
καταισχύνουσαν; ἐν πᾶσι τούτοις τοῖς
συμβεβηκόσιν αὐτῷ οὐδὲν ἥμαρτεν· αὕτη
ἡ τοῦ μαρτυρία καταπάσσει ἐκκλησίαν·
ὡς μύρον πολύτιμον τοὺς ἀκούοντας
εὐφραίνει· ὡς ἀγγείου πολυτίμου εἰς
ἕνα τόπον κατὰ τὴν Ἀραβίαν κειμέ-
νου· καὶ καταπάσσει τὴν οἰκουμένην ὅλην
τὴν εὐωδίαν τοῦ μύρου διαπεμπομένην·
ὡς ἀγγείου μυρίοις λίθοις καὶ βέλεσι
παρὰ τοῦ διαβόλου τυφθέντος· καὶ
τὸ μύρον μὴ ἐκχέαντος· πολλοὺς ἔτεινε
ὁ διάβολος, καμάτους· ἵνα τὸ ἀγγεῖον
συντρίψει· καὶ τὸ μύρον τῆς εὐσεβείας
ἀφανίσει· καὶ ἐσπούδαζε διὰ τῆς δυσω-
δίας τῶν τραυμάτων, ἀμαυρῶσαι τοῦ
μύρου τὴν εὐωδίαν· καὶ γὰρ καὶ τὸ σῶμα αὐ-

τοῦ ἀποζέσειν ἀπὸ τῆς εἱλκώσεως τῶν
τραυμάτων· ἀλλ' ἔμεινεν καὶ τὸ ἀγγεῖον
τραυματιζόμενον· καὶ τὸ μύρον κενὰ
πολλύμενον· ἵνα καὶ ἡμεῖς προσφόρως
εἴπωμεν αὐτῷ· μύρον ἐκκενωθὲν ὄνομά
σοι· διὸ ὁμοίως αὐτὸ μιμούμενον ὡς ἐπόλε-
σεν· ἀναστῆσαι τὸν ἀθλητήν· ἵνα εἰς
ἐκείνην τὴν εἰκόνα τὴν θαυμασίαν, ὁ-
ρῶντες πληροφορηθῆτε δι' αὐτῆς τῆς πεί-
ρας τῶν πραγμάτων· ὅτι θ(εὸ)ς δεῖξαι
βουλόμενος τῷ διαβόλῳ· ὅτι ἐπὶ τῆς
γῆς ἀνθρώπους δικαίους ἔχει· οὐκέτι διὰ
κολακείας κατὰ τὸν ἀδὰμ ἀπατωμένους·
ἀλλὰ μυρίοις μαστιγῶν καὶ βασάνων
στεφανουμένοις· ταύτην συνεχώρη-
σεν γενέσθαι τὴν δραματουργίαν· ἀπο-
στάντα φησὶ μεγαλοφρονεῖς· ὅτι τὸν
ἀδὰμ ἠπάτησας; καὶ τὴν γυναῖκα κο-
λακεύσας ἐξέβαλες τοῦ παραδείσου;
ἰδοὺ ἄνθρωπος δίχα προσταγμάτων γραφῆς
νικήσας· καὶ τὸν ἄγραφον τῆς φύσεως
νόμον διανοίᾳ κατορθώσας· προσά-
γαγε μυρίας θεοπτίας· μυρίας κολακεί-
ας μυρίας βασάνους· εἰ δύνασαι τὴν ἀρετὴν
ταύτην παραλῦσαι ψυχήν. ἰδοὺ τὸν πρῶ-
τον ἄνθρωπον ἐξέβαλες τοῦ παραδείσου· κἀκε-

ποιμνοῦ δ' ἐπὶ χεῖρα κρατῶν· εἰ δύνασαι κἂν
ὑπὸ κοπρίας, τὸν ἀθλητὴν ὑποσκελί-
σαι· ἀλλ' εἰ δοκεῖ, ἄνωθεν ὀλίγον εἰς αὐ-
τὴν τὴν ἱστορίαν ἀναδράμωμεν· ἄνθρω-
πος ἦν ἐν τῇ χώρᾳ τῇ αὐσίτιδι ᾧ ὄνομα
ἰώβ, καὶ ἦν ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ἄμεμπτος,
δίκαιος· θεοσεβής· ἀληθινός. ἀπεχό-
μενος ἀπὸ παντὸς πονηροῦ πράγματος.
τοιοῦτος ἦν ἀδὰμ πρὸ τοῦ πεισθῆναι τῇ
γυναικί· ἵνα μὴ ἐγγένηται κατ' ἐκεῖνον· ἐ-
κεῖνος ἐνδεδυμένος ἦν· ὡς οἶδεν ὁ πλά-
σας αὐτόν· καὶ ἵνα πεισθῇ τῇ γυναικί, γυ-
μνὸς ἐγένετο καὶ κατεκρίθη· οὗτος
γυμνὸς ἦν καὶ οὐκ ἐπείσθη τῇ γυναικί· τὴν
τῶν ἀγγέλων στεφανηφορίαν ἐνεδύσατο· ἐ-
κεῖνος ἵνα πεισθῇ τῇ γυναικὶ καὶ τῆς τοῦ
παραδείσου ἐξέπεσε· καὶ τὴν γῆν μερα ἀ-
κανθῶν ἐποίησε· καὶ θάνατον ἐκληρονό-
μησεν· οὗτος ἵνα μὴ πεισθῇ τῇ γυναικί·
καὶ τῆς κοπρίας καὶ τῶν πληγῶν ἔλα-
βε· καὶ τὴν τῶν οὐρανῶν ἐκληρονόμησε
βασιλείαν· ἐκεῖνος ἀπολογούμενος τῷ
θεῷ ἔλεγεν· ἡ γυνὴ ἣν ἔδωκάς μοι· αὕτη
μοι ἔδωκε καὶ ἔφαγον· ἡ ἀπολογία
συγγνώμην οὐκ ἐχούσης· ἐκείνη εἶπεν
φάγε· ἐγὼ εἶπον μὴ φάγῃς· διὰ ποῖον τί

γυναικὸς ἤκουσας· καὶ τοῦ θεοῦ παρήκου-
σας· ἀλλ᾽ οὐχ οὕτως ἦν ἰὼβ· ἀλλὰ πρὸς
μετὰ τῆς πλήξεως ἔλεγεν· ὥσπερ μί-
α τῶν ἀφρόνων γυναικῶν ἐλάλησας·
ἄνθρωπος ἦν ἐν τῇ χώρᾳ τῇ αὐσίτιδι ὧ ὄνο-
μα ἰώβ· διατί δὲ καὶ τὴν χώραν ὀνό-
μασε; διὰ τί· ἵνα μάθῃς· ὅτι οὐχ ἡ συ-
νουσία τῶν ἁμαρτωλῶν τὸν δίκαιον δύ-
ναται ἁμαρτῆσαι· ἀλλ᾽ ἡ προαίρεσις τῶν
ἑκουσίων τῶν ὀφειλημάτων μὲν καὶ με-
ναίαν ἔχειν· αὕτη ἡ χώρα τῆς ἀραβίας
ἐστίν· μοχθηρῶν ἀνδρῶν οἰκητήριον· πάν-
τες ἦσαν παράνομοι· πάντες θεοστυγεῖς,
πάντες ὑπερήφανοι· ποῦ ἦσαν, ἄσωτο-
μοι· καὶ ταῖς ἁμαρτίαις κομῶντες· ἀ-
λλὰ τοσοῦτον πέλαγος τῆς ἀσεβείας· οὐ-
κ ἐδυνήθη σβέσαι τὸν λαμπτῆρα τῆς εὐ-
σεβείας· ἢ τοσαύτη χώρα τῶν κακῶν οὐ-
κ ἐδυνήθη τὸ ὡραῖον ἀποπνῖξαι τῆς
καρτερίας· ὅθεν τοῦτον προσπαλαῖσαι δι-
άβολος ἐπεχείρησε· διατί; ἐπειδὴ πε-
ἐμελέτησεν αὐτὸν ταῖς ἐλεημοσύναις μᾶ-
λλον, ἢ τοῖς χρήμασι πλουτοῦντα· ἀκού-
σομεν γὰρ αὐτοῦ λέγοντος ἀψευδῶς· ὀφθαλ-
μὸς ἤμην τυφλῶν· πούς χωλῶν· ἐγὼ δὲ ἐπὶ
ἀδυνάτῳ ἔκλαυσα· ἐστέναξα δὲ ἰδὼν
ἄνδρα ἐν ἀνάγκαις· καὶ οὐ μόνον διὰ

τῶν λόγων· ἀλλὰ καὶ διὰ τῶν ἔργων ὑπε-
ρεπλούτει· θησαυρὸς ὅλος εὐποιΐας τοῖς
δεομένοις εὑρισκόμενος· γέγραπται· οὐ-
κ ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ οἴκου μου ὁ ἐπιδεόμενος
κόλπῳ κενῷ· στόμα χήρας εὐλόγησέ με·
ἀπὸ κουρᾶς προβάτων μου, ἐθερμάν-
θησαν ὦμοι πενήτων· διὰ πάντων ἐπλ-
ούτει· διὰ τῶν ἔργων· διὰ τῶν λόγων· διὰ τῆς
ἐλεημοσύνης· διὰ τῆς προστασίας τῶν
πενήτων· διὰ τῆς ἐπικουρίας τῶν δεομέ-
νων· ἀλλ᾽ ὅρα τί ποιεῖ ὁ διάβολος· ἀφαρ-
πάζει πάντα τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ· ἀ-
πάντων πρότερον· καὶ τὸ τελευταῖον λαμ-
βάνει· ἔλαβε πρῶτον πάσας ἀγέλας τῶν
καμήλων· ἔλαβε τὰ ποίμνια τῶν προ-
βάτων, τῶν πολλῶν ἀριθμῶν τῶν ὄνων·
τὴν μεγίστην ἀγέλην τῶν βοῶν· πάντα ἀ-
φείλατο· καὶ τελευταῖον τὰ τέκνα· διατί;
πρόσεχε πρόσεχε μετὰ ἀκριβείας, πρῶ-
τον ἔλαβεν αὐτοῦ πάντα τὰ ὑπάρχοντα·
ἔπειτα τὰ τέκνα· ἔλαβε τὰ κληρονομι-
αῖα πράγματα· ἔπειτα τοὺς κληρονό-
μους ἠφάνισεν· ἵνα πάντοθεν αὐτὸν
καὶ διὰ τῶν τέκνων πλήξει· πρῶτον ἤρ-
ξατο τὴν ὕπαρξιν ἀφανίζειν· εἶτα ἤρ-
ξατο τὰ κληρονομικὰ πράγματα
ζώντων

τῶν κληρονομιμῶν ἁρπαζομένων· ἵνα τῶν
ἵππων καὶ τῶν θυγατέρων ἑστηκότων διὰ
τὴν ἀπώλειαν τῶν κτημάτων, καὶ ῥία
λάϊων τῆς ἀθυμίας τὴν πληγήν, ὑμενόει
γὰρ μή ποτε τῶν τέκνων προαπολλυμέ-
νων· μὴ δὲ εἰς αἴσθησιν ἔλθῃ τῆς ἀπωλεί-
ας τῶν κτημάτων· ἀλλ' ὁ γενναῖος, ἀθλητὴς
ὁ πολλὰ τυπτόμενος, καὶ διὰ πάντων στε-
φανούμενος· ὁ πολλὰ βέλη δεχόμενος
καὶ δι' αὐτῶν τῶν βελῶν τὸν διάβολον κατα-
ποντίζων· ὁ διὰ τῶν ὅπλων τῆς δικαιο-
σύνης τῶν δεξιῶν καὶ ἀριστερῶν καθοπλι-
ζόμενος· οὐκ ἐπένθησεν, οὐκ ἐδάκρυσεν
οὐκ ἐσπαράχθη· οὐδὲ πρὸς τὴν ἀπώλειαν
τῶν κτημάτων ἐνεκάμπτετο· οὐδὲ πρὸς
τὸν θάνατον τῶν τέκνων τὴν εὐσέβειαν
ἐσυλᾶτο· ὥσπερ πύργος ἀτίνακτος. καὶ
τῷ θεμελίῳ τῆς πίστεως ἐρριζωμένος καὶ τεθεμελι-
ωμένος· καὶ μέχρις αὐτῶν τῶν οὐρανίων ἀ-
ψίδων ἠσφαλισμένος· ἦλθε πρῶτος ἄγγε-
λος καὶ λέγει τῷ Ἰώβ· τὰ ζεύγη τῶν βοῶν
ἠροτρία, καὶ ἐλθόντες οἱ αἰχμαλωτεύ-
σαντες ᾐχμαλώτευσαν αὐτὰς καὶ τοὺς
παῖδας ἀπέκτειναν ἐν μαχαίραις. ἔτι
τούτου λαλοῦντος ἦλθε ἕτερος ἄγγελος
καὶ λέγει τῷ Ἰώβ· πῦρ ἔπεσεν ἐκ τοῦ οὐρα-
νοῦ· καὶ κατέκαυσε τὰ πρόβατα καὶ τοὺς

κδ

+ κε

168

ποιμένας καὶ κατέφαγεν ὁμοίως· ὅρα τί
ποιεῖ ὁ διάβολος· ἐπειδὴ γὰρ εἶδεν αὐ-
τὸν πρὸς τὴν πρώτην καὶ δευτέραν πληγὴν γενναί-
ως ἑστηκότα· καὶ μηδόλως ἐκ τῶν λογισ-
μῶν αὐτοῦ διασαλευθέντα, πολεμούμενον
καὶ τιτρωσκόμενον· μηχανᾶταί τι τοιοῦ-
τον ποιῆσαι· ἐπιβάλλει πῦρ ἔξωθεν. ἵ-
να δόξῃ τὸ πῦρ ἐξ οὐρανοῦ καταπέμπεσθαι·
ἵνα νομίσας ὅτι ὁ θεὸς ἐξ οὐρανοῦ πολεμεῖ· καὶ
βλασφημήσῃ τὸν θεόν· τῷ οὕτω δίχα τινὸς
ἁμαρτήματος ἀδίκως αὐτὸν πολεμοῦν-
τι· πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἔπεσε, καὶ τὰ πρό-
βατα καὶ τοὺς ποιμένας· ἔτι τούτου λα-
λοῦντος, ἦλθεν ἕτερος ἄγγελος, καὶ λέγει τῷ
Ἰώβ· οἱ ἵππεις ἐποίησαν κεφαλὰς τρεῖς
καὶ ἐκύκλωσαν τὰς καμήλους· καὶ ᾐχμα-
λώτευσαν αὐτάς· καὶ τοὺς παῖδας ἀπέ-
κτειναν ἐν μαχαίραις· ἀλλὰ καὶ ἐν πᾶσι
τούτοις ἔμεινεν ὁ μακάριος Ἰώβ· ὥσπερ
πύργος ἀσάλευτος· ὥσπερ ἄγγελος ἀήττη-
τος, ὥσπερ πύργος ἀδιάσειστος· ἀκαμπὴς
ἀνένδοτος· ἰσχύων μᾶλλον, ἢ καμνόμενος·
ὥσπερ γάρ τις ἀμόνητα κάμνει· πολλὰ πο-
λεμῶν· καὶ μηδὲν ὠφελῶν· πολλάκις
μαχόμενος. καὶ μηδόλως περιγινόμενος
αὐτὸς μᾶλλον ἐστίν· ὁ τὰς μάστιγας κατα
τῶν μαστιγούντων ἀποδεχόμενος

m22

Ἔτι τούτου λαλοῦντος ἦλθεν ἕτερος. συνεχὴς ὁ πόλεμος· ἀλλὰ μάταιος (?) τὸ καινόν τι ποικιλώτερα ἐβάλη (?)· ἀλλὰ φαιδρότερα τὰ ἀριστεῖα· οὐκ ἀφεῖκεν αὐτὸν οὐδὲ πρὸς ὥραν ἀναπνεῦσαι, ἵνα μή τι κατὰ τὴν ἔμφυτον εὐσέβειαν τοῦ παλαιοῦ σοφοῦ τελειώσηται (?)· ἔπεμψε τὰ βέλη· καὶ οὐκ ἐνίκησε τὸν ἀθλητήν· ἐκένωσεν αὐτοῦ τὴν φαρέτραν· καὶ ἐκενώθη τῆς ἀλγηδόνος (?)· αἰσχυνθήτωσαν οἱ ἀνομοῦντες διακενῆς· ἐπεὶ γὰρ καὶ κείμενος ἐγράφη τεταπεινωμένος καὶ ᾐσχυμμένος· ὁ πολλὰ πολλάκις διαπαντὸς ἡττηθείς· ἔπεμψε κατὰ ποιμένων· κατὰ βουκολίων· κατὰ τῶν προβάτων· κατὰ τῶν καμήλων· κατὰ τῶν υἱῶν καὶ τῶν θυγατέρων· κατὰ τῆς οἰκίας· κατὰ τοῦ σώματος· διὰ τῶν φίλων· διὰ τῶν οἰκετῶν· διὰ τῶν σκωλήκων· διὰ τῶν τραυμάτων· διὰ τῶν ἰχώρων· πάντα ἐξεκένωσε· καὶ τὴν εὐσέβειαν οὐχ εἷλε (?)· τὸ τεῖχος διώρυξε· καὶ τὸν θησαυρὸν οὐκ ἐξεκένωσεν· ὅσας εἶχεν ὁ τῆς οἰκουμένης τύραννος ῥομφαίας ἐκένωσεν· διὰ πυρός· διὰ ξιφῶν· διὰ χώματος· διὰ αἰχμαλωσίας· διὰ αἵματος· πάντα δὲ ἐπεῖ μὲν (?) καὶ τὸν ἀθλητὴν μᾶλλον ἀνδρειότερον ἐποίησεν· καὶ ὁ προφήτης [illegible] λέγων·

τοῦ ἐχθροῦ βέλη ἀπὸ ῥομφαίας εἰς τέλος (?)· τάχα δὲ καὶ πρὸς αὐτὸν λέγει· σκληρόν σοι πρὸς κέντρα λακτίζειν· ἔλαβες πάντα τὰ χρήματα, τὰ κτήματα, τὴν ὕπαρξιν· τί τὸ τελευταῖον ἄγγελμα (?); τῶν υἱῶν σου καὶ τῶν θυγατέρων ἐσθιόντων καὶ πινόντων εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῶν τοῦ πρεσβυτέρου· ἐξαίφνης ἦλθε πνεῦμα ἐκ τῆς ἐρήμου· καὶ ἥψατο τῶν τεσσάρων γωνιῶν τῆς οἰκίας· καὶ κατέπεσεν ἡ οἰκία ἐπὶ τὰ παιδία σου καὶ ἀπέθανον· καὶ ἵνα μάθῃς ἀπατηλέ (?), ὅτι οὐκ ἦν μόνος ὁ ταῦτα διαγορεύων (?)· ἀλλ' αὐτὸς ἦν ὁ διάβολος σχῆμα τῆς μὴ (?) [illegible] μορφῆ· μάθε μετὰ ἀκριβείας· τῶν υἱῶν σου καὶ τῶν θυγατέρων σου ἐσθιόντων καὶ πινόντων παρὰ τῷ ἀδελφῷ αὐτῶν τῷ πρεσβυτέρῳ· ἐξαίφνης ἦλθε πνεῦμα ἐκ τῆς ἐρήμου· καὶ ἥψατο τῶν τεσσάρων γωνιῶν τῆς οἰκίας· καὶ ἔπεσεν ἡ οἰκία ἐπὶ τὰ παιδία σου καὶ ἀπέθανον· πόθεν οἶδας ὅτι ἦλθεν ἐκ τῆς ἐρήμου πνεῦμα καὶ ἥψατο τῶν τεσσάρων γωνιῶν τῆς οἰκίας, μόνος εἶ· καὶ πῶς οἶδας τὸ πνεῦμα; ποίοις ὀφθαλμοῖς ἐθεάσω πῶς (?) ἥψατο τῶν τεσσάρων γωνιῶν τὸ πνεῦμα; εἰ μόνος εἶ καὶ ἔνδον ἦς ἐν τῇ οἰκίᾳ· πῶς ὅτι καὶ σὲ περιελάμβανεν ἡ οἰκία·

εἰ δὲ ἔξω εἰς πῶς ἐκλόθεσο τὰ ἐσωτάτω μο-
μεμάτι· ἔρδε ἐπώνα εἰ· δεῖξον ὅστις εἶ· καὶ
μὴ σχηματίζου εἰς ἀμοῦ μορφήν· τῶν υἱῶν
σου καὶ τῶν θυγατέρων σου ἐσθιόντων καὶ
πινόντων παρὰ τῷ ἀδελφῷ αὐτῶν τῷ
πρεσβυτέρῳ· ὡς ἔδει πῶς πάσης συνέσε-
ως πεπληρωμένος ἦν ὁ Ἰώβ· καὶ πῶς
ἠσφαλίζετο τὴν φιλίαν τῶν τέκνων· ἐλο-
γίσατο γὰρ ὅτι Κάϊν καὶ Ἄβελ δύο ἦσαν ἀ-
δελφοὶ μόνοι κατὰ τὴν οἰκουμένην τυγχά-
νοντες· οὐδεμίαν ἔχοντες ἀφορμὴν πολέ-
μου· πᾶσα γὰρ ἡ γῆ κοινῶς ἀμφοτέροις
ἐπ᾽ ἐξουσίας προέκειτο· καὶ οὕτως διὰ τὴν
τιμὴν τοῦ Ἄβελ φθονήσας ὁ Κάϊν· ἀναιρῶν
ἐφόνευσε τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ· διὰ τοῦτο ὁ
μακάριος Ἰώβ· περὶ μὲν τῶν ἀδήλων θυ-
σίαν καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν προσέφερε τῷ
Θεῷ· ἀνιστάμενος τὸ πρωΐ· καὶ ἔ-
λεγε· μή ποτε κακὰ ἐνενόησαν οἱ υἱοί μου
ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν πρὸς τὸν Θεόν· περὶ δὲ
τῶν συμβαινόντων αὐτοῖς· ἢ εἰς λόγον ἢ
φιλονεικίαν· ἐποίει αὐτοὺς καθ᾽ ἑκάστην
ἡμέραν μετ᾽ ἀλλήλων ἐσθίειν ἐνθυμούμενος
ὅτι κἂν τι πρὸς ἀλλήλους ἔχωσι μικροψυ-
χίαν· ἀλλ᾽ ἡ τράπεζα καὶ ἡ διάθεσις τῶν
βρωμάτων· ποιεῖ αὐτοὺς μεταποιηθῆναι·

Καὶ τὴν κακίαν τὴν προσπαίζουσαν ἐξο-
ρίσαι· εἰδὼς ὅτι διὰ τῆς τραπέζης τῆς
συνεχούσης· πάντα λύεσθαι αὐτοῖς τὰ προ-
πεσόντα μοχθηρά· ἀλλ᾽ ὁ μισόκαλος
διάβολος ἐν τοιούτῳ καιρῷ παρετήρησεν ἀ-
πολέσαι· τὰ μηδὲν ἡμαρτηκότα παιδία·
ἐν καιρῷ τῆς μεσημβρίας· ὅτε πάντες
ἦσαν συγκεκροτημένοι· ὅτε πρὸς εἰρήνην
ἐκεῖνοι συνήντων· τότε τὸν ἄσπονδον πό-
λεμον κατ᾽ αὐτῶν ἠφίει· ἐκεῖνοι φιλίαν·
οὗτος μάχαιραν ἐκίνει· ἐκεῖνοι ἀγάπην ᾠ-
κοδόμουν, καὶ οὗτος τὸν οἶκον κατέστρεφε·
ἐγένετο κατὰ τὴν ὥραν ὁ οἶκος τάφος· καὶ
ἡ τράπεζα συμφορᾶς σκάφος καὶ ναυά-
γιον· μάνδρα ποιμενική· καὶ πάντα θη-
ριάλωτα· τί οὖν ὁ γενναῖος ἐκεῖνος· οὐ συ-
νεχύθη οὐ κατέπεσεν· τί αὐτοῦ ἐπαινέσω;
ποῖος ἐπαρκέσει λόγος· ποῖος ἐξαρκέσει
φόνος πρὸς τοσαύτην διήγησιν· ὦ γενναί-
ας ψυχῆς· ὦ μεγάλης ὑπομονῆς, ὑπερβο-
λὴν οὐκ ἐχούσης· συγκέχυμαι τὴν ψυχὴν δι-
αταράττομαι τὸ συνειδός· καὶ ἐστεφανού-
μενον ἰδὼν τὸν Ἰώβ· ἀλλὰ συγκέχυμαι
τὴν ψυχήν· νομίζω δὲ καὶ ὑμᾶς οὕτω διακεῖ-
σθαι· πῶς οὖν ἐξειπεῖν τὴν τοσαύτην τρα-
γῳδίαν οὐκ ἐξίσταμαι· καὶ ἔτι τὴν κορωνί-

δυ τῶν ἐγκωμίων οὐδὲ πεπλώσατης φθόρων·
οἱ κατὰ σάρκα γονεῖς· ὅταν ἔχωσιν υἱὸν
ταῖς ἐσχάταις ἀναπνοαῖς συνεχόμενον·
περικαθέζονται· λόγον τελευταῖον ἀ-
κροῶνται· χεῖρας αὐτοῦ περιπτύσσονται·
συντάγας περὶ τῶν ἀδοκήτων συνάπτου-
σι· στόμα φιλοῦσι, τὰ τελευταῖα τῶν προσ-
φιλήματα· ἀποδέδωκε τὴν ψυχὴν ὁ
παῖς· ὡς ὅδε δέδωκας ἐκέλευσεν· οἱ γονεῖς
σχηματίζουσι· χεῖρας ἀποτείνουσι· ὀφθαλ-
μοὺς ἀποκλείουσι· τὴν κεφαλὴν διορθοῦ-
σι· τοὺς πόδας ἀποτείνουσι· ἀπολαύουσι
τοῖς ἀξίοις ἐνταφίοις· καὶ τὴν ἰδίαν
συμφορὰν παραμυθοῦνται· ἀλλὰ τί πρὸ
τὸν γενναῖον ἀθλητὴν τοῦτον· ἀπῆλθεν
εἰς τὸν οἶκον τὸν κατ᾽ αὐτόν· ἦν καὶ μί-
αν καὶ τὴν αὐτὴν ὥραν· οἶκος καὶ τάφος
συμπόσιον καὶ χῶμα· ἑορτὴν καὶ πέν-
θος γενόμενον· περιεσκάπτεν καὶ ἐζήτει
τῶν τέκνων τὰ μέλη· καὶ εὕρισκεν ὁ-
μοῦ καὶ αἷμα· ἄρτον καὶ χεῖρα· ὀφθαλ-
μὸν καὶ κόνιν ἐλάμβανεν· ποτὲ μὲν
χεῖρα· ποτὲ δὲ πόδα· ἄλλοτε κεφαλὴν
ἀνήσσαμε τὰ τοῦ χώματος· καὶ τῶν λί-
θων καὶ τῶν ξύλων· ποτὲ μὲν μέρος
κοιλίας· ἄλλοτε τῶν ἐντέρων παμπλα-

χμα· μετὰ τῶν χωμάτων ἀναφυρόμενα·
ἐκαθέζετο δὲ ὁ οὕτω μεν κης φωμιανὸς
διεσπαραγμένα συλλέγων τὰ μέλη τῶν
τέκνων· ἐκαθέζετο συντιθεὶς μέλη πρὸς
μέλη· ἐκαθέζετο· χεῖρας πρὸς βραχί-
ονα ἀναπλάττων· κεφαλὴν πρὸς στῆθος·
γόνατα πρὸς τοὺς μηρούς· οὐ γὰρ ἦν μέ-
τῶν συμβάντων ἡ συμφορά· ἀλλ᾽ ἐκ δια-
βολικῆς ἐνεργείας καὶ τυραννίδος· ἡ πα-
ράλογον ὑπερμαίνουσα καταστροφή·
ἐκαθέζετο ἴσως διακρίνων τῶν τέκνων
τὰ μέλη· μήπου τῶν θηλειῶν τὰ μέλη
κατὰ τῶν ἀρρενικῶν διαπλάσει μελῶν· μή-
που τῶν ἀρρενικῶν σχήματα· εἰς τὰ τῆς
θηλείας μέλη συναρμοσθῇ· ὢ γενναίας
ψυχῆς καὶ τὴν τῶν ἀνθρώπων ἀσθένειαν ὑ-
περβαινούσης· διὰ τί; ὅτι ἐν πᾶσι τοῦ-
τοις τοῖς συμβεβηκόσιν αὐτῷ· οὐδὲν ἥμαρ-
τεν Ἰὼβ ἐναντίον κυρίου· ἀλλ᾽ ἀντὶ τούτων
ἁπάντων· ὁλόκληρον εὐχαριστίαν ἀντὶ
θυσίας προσήνεγκε τῷ θεῷ λέγων· εἴη τὸ
ὄνομα κυρίου εὐλογημένον· νῦν καὶ ἀεὶ καὶ
εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν:

μαρτύριον τῶν ἁγίων καὶ κορυφαίων ἀ-
ποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου: +

Ἐγένετο μετὰ τὸ ἐξελθεῖν τὸν μακάριον Παῦλον
ἀπὸ Γαυδομελήτης τῆς νήσου, ἐλθεῖν
αὐτὸν ἐπὶ Ἰταλίαν· καὶ ἀκουστὸν ἐγένετο
τοῖς Ἰουδαίοις τοῖς οὖσιν ἐν τῇ πρεσβυ-
τέρᾳ τῶν πόλεων Ῥώμῃ· ὅτι Παῦλος ᾐ-
τήσατο πρὸς Καίσαρα ἐλθεῖν· λύπη οὖν
περιπεσοῦσα καὶ ἀθυμία μεγάλη· εἶ-
πον πρὸς ἑαυτούς· οὐκ ἀρκεῖ ὅτι πάντας
τοὺς ἀδελφοὺς καὶ τοὺς γονεῖς ἡμῶν ἔ-
θλιψεν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ ἐν τῇ Σαμαρεί-
ᾳ· καὶ πάσῃ τῇ Παλαιστίνῃ μόνος· ἀλ-
λ' οὐ καὶ ἐν ταῦθα ἔρχεται δι' ἐπιθέσεως
αἰτησάμενος Καίσαρα τοῦ ἀπολέσαι
ἡμᾶς; συνέδριον οὖν ποιήσαντες Ἰου-
δαῖοι κατὰ τοῦ Παύλου· πολλὰ ταῖς κτή- [?]
σεσ· ἔδοξεν αὐτοῖς προσελθεῖν Νέρω-
νι τῷ βασιλεῖ τῷ βασιλεύοντι ἐν ταῖς
ἡμέραις ἐκείναις· ὥστε μὴ παραχω-
ρῆσαι αὐτὸν ἐλθεῖν τὸν Παῦλον ἐν Ῥώ-
μῃ· ποιήσαντες οὖν ἐν ἀτρόπῳ οὐκ ὀ-
λίγα δῶρα· καὶ καταλάσαντες μεθ' αὐ-
τῶν· μετὰ δεήσεως προσῆλθον αὐτῷ
λέγοντες· δεόμεθά σου ἀγαθὲ βασιλεῦ·
ἀπόστειλον κελεύσεις εἰς πάσας τὰς ὑπαρ-
χίας τῆς ὑμετέρας εὐσεβείας· καὶ κε-
λεῦσαι ὅτι Παῦλος τὸ(ν)· θλίψας τὸ πα-

τρῷον ἡμῶν ἔθνος· ᾐτήσατο ἐλθεῖν ἐνταῦ-
θα τοῦ καὶ ἡμᾶς ἀπολέσαι· καὶ ἀρκῇ ἡ-
μῖν βασιλεῦ εὐσεβέστατε· τὴν θλῖψιν ἣν
ἔχομεν παρὰ Πέτρου· ἀκούσας δὲ
ταῦτα ὁ βασιλεὺς Νέρων· ἀπεκρίθη αὐτοῖς·
γενέσθω κατὰ τὸ θέλημα ὑμῶν· καὶ ἔγρα-
ψε πάσας τὰς ὑπαρχίας ἡμῶν· ἵνα ἀπαν-
τελῶς μὴ ὁρμήσῃ ἐν τοῖς μέρεσι τῆς Ἰτα-
λίας· ὑπέβαλε δὲ καὶ Σίμωνι τῷ μάγῳ·
ὅπερ ἀκαλέσαντες αὐτὸν ἵνα ὡς εἴρηται
παντελῶς ἐγγὺς Ἰταλίας μὴ ἐπιβῇ· τού-
των δὲ οὕτως πραττομένων· τινὲς τῶν με-
τανοησάντων ἐξ ἐθνῶν καὶ καταπιστευθέντ(ων) [?]
τῇ ἐπαγγελίᾳ τοῦ Πέτρου· ἀπέστειλαν
πρὸς τὸν Παῦλον παρέσχες [?] ἐπιστολῆς,
περιέχουσαν οὕτως· Παῦλε γνήσιε
φίλε τοῦ δεσπότου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· καὶ ἀδελ-
φὲ Πέτρου τοῦ πρώτου τῶν ἀποστόλων·
ἠκούσαμεν ἐκ τῶν διδασκάλων τῶν Ἰου-
δαίων τῶν ὄντων ἐν τῇ αὐτῇ μεγάλῃ
πόλει Ῥώμῃ· ὅτι ᾐτήσαντο Καίσαρα
τοῦ ἀποστεῖλαι ἐν πάσαις ταῖς ἐπαρχίαις
αὐτοῦ· ἵνα ὅπου δ' ἂν εὑρεθῇς ἀποκταν-
θῇς· ἡμεῖς δὲ ἐπιστεύσαμεν καὶ πιστεύο-
μεν· ὅτι ὥσπερ οὐκ ἀπομερίζει ὁ θεὸς
τοὺς δύο φωστῆρας τοὺς μεγάλους οὕς·

» ἐποίησεν· οὗτος οὐκ ἔχει μερίσαι ἡμᾶς
» ἀπ' ἀλλήλων· τουτέστιν, οὐ πέτρον παρὰ
» παύλου, οὔτε παῦλον ἀπὸ πέτρου· ἀλλὰ
» κυρίως πιστεύομεν, εἰς τὸν κν ἡμῶν ιυ
» χν εἰς ὃν ἐναπεστάθημεν· ὅτι ἄξιοι γενό
» μεθα καὶ τῆς ἡμετέρας διδασκαλίας·
δεξάμενος δὲ ὁ παῦλος τοὺς δύο ἄνδρας
τοὺς ἀποσταλμένους μετὰ τῆς ἐπιστολῆς·
μηνὶ μαΐω εἰκάδι· πρόθυμος ἐγένετο
καὶ ηὐχαρίστησε τῷ κω καὶ δεσπότῃ ἡμῶν ιυ
χω· ἀποπλεύσας ἀπὸ γαυδομελίτης
οὐκέτι ἦλθεν διὰ φρικῆς ἐπὶ τὰ μέρη ἰ
ταλίας· ἀλλ' ἐπὶ σικελίαν ἀνέδραμεν ἕ
ως οὗ ἦλθεν ἐν συρακούσῃ τῇ πόλει· μετὰ
τῶν δύο ἀνδρῶν τῶν πεμφθέντων ἀπὸ
ῥώμης πρὸς αὐτόν· κἀκεῖθεν ἀποπλεύ
σας, παρεγένετο εἰς τὸ ῥήγιον καλαβρίας· καὶ
ἀπὸ τοῦ ῥηγίου, ἐπέρασεν εἰς μεσσίνην· καὶ
χειροτονεῖ ἐπίσκοπον ἐκεῖ, βάκχυλον
ὀνόματι· ἐξελθόντος δὲ αὐτοῦ ἀποσσή
μης· ἀπέπλευσεν ἕως διδύμων· καὶ ἔ
μειναν ἐκεῖ νυχθήμερον· κἀκεῖθεν
ἀποπλεύσας, ἦλθεν εἰς τὴν πόλιν τῇ
δευτέρᾳ ἡμέρᾳ· διόσκορος δὲ ὁ ναύκλη
ρος· ἀπενέγκας αὐτὸν ἐν συρακούσῃ. εὐ
παθὼν τῷ παύλῳ· ὅτι τὸν υἱὸν αὐτοῦ

ἐρρύσατο ἐκ θανάτου· ἐάσας τὸ ἴδιον
πλοῖον ἐν συρακούσῃ· ἠκολούθησεν με
τ' αὐτοῦ, ἕως ποντιόλης· ἐκεῖ δὲ τῶν μα
θητῶν τοῦ πέτρου εὑρεθέντων ἐκεῖ· καὶ
προσευξάμενοι παρεκάλεσαν τὸν παῦλον
μεῖναι πρὸς αὐτούς· καὶ ἔμεινεν ἑβδο
μάδα μίαν ἐκεῖ κρυπτόμενος· διὰ τὰς
παραγγελίας τοῦ καίσαρος· πάντες δὲ
οἱ τοπάρχαι ἐφύλαττον τοῦ πιάσαι καὶ ἀ
ποκτεῖναι αὐτόν· διόσκορος δὲ ὁ ναύ
κληρος καὶ αὐτὸς ἀναφάλας ὑπάρχων·
πιχάριον ναυκληρικὸν φορέσας· καὶ πα
ρρησιασάμενος, τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ εἰς τὴν
πόλιν εἰσῆλθεν· νομίσαντες οὖν ὅτι παῦ
λος ἐστίν, ἐκράτησαν καὶ ἀπεκεφάλισαν
αὐτόν· καὶ παρέπεμψαν τὴν κεφαλὴν
αὐτοῦ, πρὸς τὸν καίσαρα· προσκαλεσά
μενος οὖν ὁ καῖσαρ, τοὺς πρώτους τῶν ἰ
ουδαίων, ἀνήγγειλεν αὐτοῖς λέγων· χάρητε
χαρὰν μεγάλην· ὅτι παῦλος ὁ ἐχθρὸς ὑ
μῶν τέθνηκεν· καὶ ἐπέδειξεν αὐτοῖς
τὴν κεφαλὴν τοῦ διοσκόρου· καὶ ποιήσαν
τες εὐφροσύνην μεγάλην τῇ ἡμέρᾳ ἐ
κείνῃ ἥτις ἐστὶν τεσσάρων καὶ δεκάτη τοῦ
ἰουλίου μηνός· ἕκαστος τῶν ἰουδαίων
ἐπληροφορήθη· ὅτι παῦλος ἀπεκεφα

λιαθη· ὁ δὲ παῦλος ἦν εἰς τὴν πόλιν ῥώμ· κ(αὶ)
ἀκούσας ὅτι διόσκορος ἀπεκεφαλήσθη·
λυπηθεὶς λύπη μεγάλη· ἀτενίσας εἰς τοὺ
ς τοῦ οὐρανοῦ εἶπεν· κ(ύρι)ε παντοκράτωρ
ἐπουράνιε· ὁ φανερώσας μοι ἐν παντὶ τόπω οὐ
ἐπορεύθην διὰ τοῦ μονογενοῦς σου λόγου
τοῦ κ(υρίο)υ ἡμῶν ἰ(ησο)ῦ χ(ριστο)ῦ· ἐπιτίμησον τῇ πόλη
ταύτη· καὶ ἐκάλεσε πάντας τοὺς πιστεύ
σαντας τῷ θ(ε)ῷ καὶ ἀκολουθήσαντας τῷ
λόγω αὐτοῦ· καὶ ταῦτα εἰπὼν λέγει αὐ
τοῖς· ἀκολουθήσατέ μοι· καὶ ἐξελθὼν ἀπὸ
ποτιόλης μετὰ τῶν πιστευσάντων τὸν λό
γον τοῦ θ(εο)ῦ· ἦλθεν εἰς τὸν τόπον καλού
μενον καΐας· καὶ ἀναβλέψαντες τοῖς
ὀφθαλμοῖς αὐτῶν πάντες, θεωροῦσιν
τὴν πόλιν ἐκείνην τὴν καλουμένην πο
τιόλην· ὥσπερ ποντισμένην εἰς τὴν ὄχθαν
τῆς θαλάσσης ὡσεὶ ὀργυιάν· καὶ ἐκεῖ
ἐστὶν ἕως τὴν σήμερον ἡμέρας εἰς μνη
μόσυνον ὑποκάτω τῆς θαλάσσης· ἐξελ
θόντων δὲ αὐτῶν ἀπὸ καΐας, ἐγένοντο ὡς
γαΐτα· κακεῖσε ἐδίδασκον τὸν λόγον τοῦ
θ(εο)ῦ· ἔμεινε γὰρ ἐκεῖ τρεῖς ἡμέρας εἰς τὸν
οἶκον ἐράστου ὃν ἀπέστειλε πέτρος ἀ
πὸ ῥώμης· διδάξε τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θ(εο)ῦ·
ἐξελθὼν δὲ ἀπὸ γαΐτας· εἰσῆλθεν εἰς κα

πελλειν λεγόμενον ταραχίνας· καὶ ἔμει
νεν ἐκεῖ ἡμέρας ἑπτά, εἰς τὸν οἶκον και
σαρείου τοῦ διακόνου ὃν ἐχειροτόνησε
πέτρος· κακεῖθεν ἀποπλεύσας διὰ τ(οῦ)
ποταμοῦ· ἦλθεν εἰς τόπον καλούμενον
ταβέρνης· οἱ δὲ σωθέντες ἐκ τῆς πό
λεως ποτιόλης τῆς ποντισθείσης·
ἀνήγγειλαν τῷ καίσαρι ἐρχόμενοι· ὅτι ποτι
όλη ἐποντίσθη μετὰ πάντας τοὺς λαοὺς
αὐτῆς· καὶ ἐν λύπη μεγάλη γενόμενος ὁ
βασιλεὺς διὰ τὴν πόλιν, προσκαλεσά
μενος τοὺς πρώτους τῶν ἰουδαίων,
εἶπεν αὐτοῖς· εἰ δὲ διὰ τὴν ἀκοὴν
ὑμῶν ἐποίησα ἀποκεφαλισθῆναι τὸν
παῦλον· καὶ διὰ τοῦτο ἐποντίσθη ἡ πόλ(ις)·
οἱ δὲ πρῶτοι τῶν ἰουδαίων, εἶπον πρ(ὸς)
τὸν καίσαρα· εἴδε ~~κράτιστε~~ βασιλεῦ· μὴ
οὐκ εἴπαμέν σοι ὅτι πᾶσαν χώραν αὐ
τὸς ἐτάραξε τῆς ἀνατολῆς· καὶ τοὺς
πατέρας ἡμῶν διέστρεψεν· προάγει οὖν
ἵνα μία πόλις ἀπόλειται· καὶ μὴ τὸ
βασίλειόν σου· τοῦτο γὰρ εἶχε παθεῖν ῥώ
μη· καὶ παρεμυθήθη ὁ βασιλεὺς ἀκούσας
τοὺς λόγους αὐτῶν· ὁ δὲ παῦλος παρέμει
νεν εἰς τρίκοις ταβέρνης, ἡμέρας τέσ
σαρας· καὶ ἐξελθὼν ἐκεῖθεν· ἦλθεν εἰς

ἀντιπουφόρον καλούμενον· καὶ κοιμη-
θεὶς ἐκεῖ τὴν νύκτα ἐκείνην· εἶδέ τι-
να καθήμενον εἰς καθέδραν χρυσῆν·
καὶ περιϊστάμενον αὐτῷ πλῆθος μυριάδων
καὶ λέγοντων αὐτῷ· ἐγὼ ἐποίησα σήμε-
ρον φονεῦσαι υἱὸν τὸν πρὸ αὐτοῦ· ἄλλος
δὲ ἔλεγεν· ὅτι κἀγὼ ἐποίησα πεσεῖν οἶ-
κον καὶ φονεῦσαι τὸν εἰς μετ' αὐτῶν τέκνα·
ἄλλοι μὲν ἄλλα διηγοῦντο τῷ αὐτῷ πονηρὰ
πολλά· ἕτερος δὲ ἐλθὼν ἀπήγγειλεν αὐ-
τῷ· ὅτι ἐγὼ οἐδήμευσα· ἵνα ὁ ἐπίσκοπος
Ἰουβενάλιος ὃν ἐχειροτόνησε Πέτρος
μετὰ τῆς ἡγουμένης Ἰουλιανῆς κοιμη-
θῇ· ἀκούσας δὲ ταῦτα πάντα ὁ κοιμώ-
μενος εἰς αὐτὸν τὸν ἀντιπουφόρον· εὐθέ-
ως καὶ παραχρῆμα ἀπέστειλεν εἰς Ῥώ-
μην ἐκ τῶν ἀκολουθησάντων αὐτῷ
ἀπὸ τῆς πόλεως· πρὸς τὸν ἐπίσκοπον Ἰ-
ουβενάλιον· λέγων τοῦτο παρ' αὐτοῦ· ὅπερ
ἀπῆν ποιῆσαι μηδὲν δράσεις· καὶ δρα-
μὼν τῇ ἑξῆς ἡμέρᾳ Ἰουβενάλιος· ἔρρι-
ψεν ἑαυτὸν εἰς τὰ ἴχνη τοῦ Πέτρου, κλαί-
ων καὶ ὀδυρόμενος καὶ λέγων· ὅτι πα-
ρὰ μικρὸν παραπεσεῖν ἀπώλει· καὶ ἐζη-
τήσατο αὐτῷ τὸ κεφάλαιον ἀπ' αὐτῶν· καὶ εἶ-
πεν· πίστευσον· ὅτι αὐτὸς ἑτοῖμον περιέ-

μὴ ἐφοστήραι Παῦλον· ὁ δὲ Πέτρος πρὸς
αὐτὸν ἔφη· πῶς οὖν δέχεται ἐκεῖνον εἶναι
τελειωθέντος αὐτοῦ· ὁ δὲ Ἰουβενάλιος
ἔλαβε τὸν σταλέντα παρὰ Παύλου πρὸς
τὸν Πέτρον· καὶ αὐτὸς αὐτῷ ἀνήγγειλεν
ὅτι ζῇ καὶ ἔρχεται· καὶ ὅτι ἐστὶν εἰς ἀντι-
πουφόρον· καὶ ηὐχαρίστησε καὶ ἐδό-
ξασε Πέτρος τὸν θεόν· τότε προσκαλε-
σάμενος τοὺς πεπιστευκότας μαθη-
τὰς αὐτοῦ ὁ Πέτρος ἀπέστειλεν αὐτοὺς
πρὸς τὸν Παῦλον· ἕως Τρικομίας παραμε-
μης· ἦν δὲ τὸ διάστημα ἀπὸ Ῥώμης ἕως
ἐκεῖσε μίλια λη'· καὶ ἰδὼν τούτους ὁ Παῦ-
λος· εὐχαριστήσας τῷ κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ· ἔ-
λαβε θάρσος· κινήσαντες δὲ ἐκεῖθεν
ἐκοιμήθησαν εἰς πόλιν καλουμένην Ἀρ-
κίαν· περίφημον οὖν ἐγένετο ἐν τῇ Ῥώ-
μῃ· ὅτι Παῦλος ὁ ἀδελφὸς τοῦ Πέτρου
ζῇ καὶ ἔρχεται· καὶ οἱ μὲν πεπιστευκό-
τες τῷ Χριστῷ· ἔχαιρον χαρὰν μεγάλην· τάρα-
χος δὲ μέγας ἐγένετο εἰς τοὺς Ἰουδαίους·
καὶ ἀπελθόντες πρὸς Σίμωνα τὸν μάγον
παρεκάλεσαν αὐτὸν λέγοντες· ἀνάγ-
γε τῷ βασιλεῖ· ὅτι οὐκ ἀπέθανεν ὁ Παῦ-
λος· ἀλλὰ ζῇ καὶ ἦλθεν· ὁ δὲ Σίμων πρὸς
τοὺς Ἰουδαίους εἶπε· τίνος οὖν ἡ κεφα-

λη ἦ ἐλθοῦσα πρὸς τὸν καίσαρα ἀπὸ τὸ
πόλησ· μὴ καὶ αὐτὴ οὐκ ἦν ἀμαφάλαμ
δοσ; ἐλθόντος δὲ τοῦ παύλου εἰς μέσον
φόβος μέγας ἔπεσε τοῖς ἰουδαίοις·
ϛ' συνῆλθον πρὸς αὐτόν· καὶ παρεκάλε
σαν αὐτὸν λέγοντες· τὴν πίστιν ἣν ἐπι
μνήθης, ταύτην ἐκδικήσον· οὐ γὰρ δὴ
καὶ ὁμέστιν εἶναι ἑβραῖος ὢν καὶ ἐξ ἑβραί
ων, ἑαυτὸν διδάσκαλον εἶπης ἐθνῶν,
ϛ' ἐκδικεῖ τὴν τῶν ἀπεριτμήτων· καὶ αὐ
τὸς ὢν περιτετμημένος, ἵνα τὴν τῆς
περιτομῆς καταργήσῃς πίστιν· ὁ παῦ
λος ἰδὼν εἴπερ ὢν· ἀνταγωνίσαι κατὰ τῆς
αὐτοῦ διδασκαλίας· ὅτι τὸ πᾶσαν τοῦ ἡμετέ
ρου νόμου, παραφυλακὴν καταλέγησεν·
ἀποκριθεὶς δὲ ὁ παῦλος εἶπεν αὐτοῖς· ἐὰν
ἡ διδασκαλία αὐτοῦ ἀληθεῖς ἤτι τῶν ἑβραί
ων ἐκλαπὸ ὀχυρομένη· παρέπομεν τὸ πᾶν τὰς
ἡμᾶς πειθαρχεῖν αὐτῷ· ταῦτα καὶ τὰ τού
τοις ὅμοια τοῦ παύλου λέγοντος· ὅτε ἠνώ
θη τοῦ πατρὸς ὅτι ὁ παῦλος παρεγένετο εἰς
ῥώμην· καὶ ἐχάρη χαρὰν μεγάλην· καὶ παρα
χρῆμα ἀναστάς, ὑπορεύθη πρὸς αὐτόν·
ἰδόντες δὲ ἀλλήλοις, ἀπὸ τῆς χαρᾶς ἔ
κλαυσαν· καὶ ἐπὶ πολὺ περιλαμβάνοντες
ἀλλήλοις· τοῖς δακρύσιν κατεβρέχοντο·

κϛ

ὡς δὲ πάντων ὁ παῦλος τῶν ἑαυτοῦ παράξε
τον ὕφος τῷ πέτρῳ ἀνήγγειλε· καὶ πῶς
διὰ τὸν τοῦ πλοὸς κόπον παραγέγονε· καὶ
ὅπως πρὸς εἶπεν αὐτῷ· ὁποῖα ἔπασχεν
ὑποσημμένος τοῦ μάγου· καὶ πάσας τὰς
ἐνέδρας αὐτοῦ· καὶ ταῦτα εἰπόντων ἀμεχώ
ρησεν, πρὸς ἑσπέραν ἰάρημ, τῇ δὲ ὑστεραί
ᾳ παραγενόμενος· εὑρίσκει πλῆθος ἰου
δαίων πρὸς τὴν θύραν τοῦ παύλου· καὶ ἦν
μεταξὺ τῶν ἰουδαίων καὶ τῶν χριστιανῶν καὶ
ἐθνῶν μεγάλη ταραχή· οἱ μὲν γὰρ ἰουδαῖοι
ἔλεγον· ἡμεῖς μὲν γένος ἐσμὲν ἐκλεκτόν·
βασίλειον ἱεράτευμα· φίλοι τε τοῦ ἀβρα
ὰμ καὶ ἰσαὰκ καὶ ἰακώβ· καὶ πάντων τῶν
προφητῶν· μεθ' ὧν ἐλάλησεν ὁ θεός· οἷς ἔδει
ξε τὰ ἑαυτοῦ μυστήρια, καὶ τὰ θαυμάσια
αὐτοῦ τὰ μεγάλα· ὑμεῖς δὲ οἱ ἐξ ἐθνῶν οὐ
δὲν μέγα εἰ μὴ τῷ ἀσέματι ὑμῶν· εἰ μὴ ἐν
εἰδώλοις καὶ γλυπτοῖς μεμιένοις, καὶ με
βδελυκτοῖς γεγόνατε· ταῦτα καὶ τὰ τούτ
ὅμοια λεγόντων τῶν ἰουδαίων· ἀπεκρί
ναντο λέγοντες· ἡμεῖς ὡς ἠκούσαμεν
τὴν ἀλήθειαν· εὐθέως ἠκολουθήσαμεν
αὐτῇ· καταλείποντες ὑμῶν τὴν πλά
νην· ὑμεῖς δὲ καὶ τὰς τεχνικὰς γνῶντες
δυνάμεις· καὶ τὰ προφητικὰ ὁρῶντες
σημεῖα·

m23

καὶ μόνον δοξάμενοι· καὶ τὴν θάλασσαν ξη-
ρὰν διαβεβηκότες· καὶ τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν
καθιζομένους ὁρῶντες· καὶ στύλου πυρὸς
ἐν νεφέλῃ ὁδηγοῦ ἡμῖν ἐμφαινομένου τὴν νύ-
κτα· καὶ μάννα ἡμῖν δοθέντος· καὶ ἐκ
πέτρας ὕδατος ῥυέντος· μετὰ ταῦτα
πάντα, εἴδωλον ἑαυτοῖς μόσχου ἐτεκτεί-
νατε. καὶ προσεκυνήσατε τῷ γλυπτῷ· ἡμεῖς
δὲ οὐδὲν τῶν σημείων ὁρῶντες πιστεύομεν
τοῦτον εἶναι θεόν· ὃν ὑμεῖς ἐκατελείπατε·
ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα αὐτῶν φιλονικού-
των. εἶπεν ὁ ἀπόστολος· μὴ ἔχειν αὐτοὺς
τὰς τοιαύτας μεταξὺ ἀλλήλων ἔχειν ἀντι-
λογίας· ἀλλὰ τοῦτον μεγάλως ἔχειν· ὅτι
πεπλήρωκεν ὁ θεὸς τὰς ἑαυτοῦ ἐπαγγελίας
ἃς ὤμοσεν Ἀβραὰμ τῷ πατρὶ ἡμῶν. ὅτι ἐν
τῷ σπέρματι αὐτοῦ κληρονομήσει πάντα τὰ
ἔθνη. οὐ γάρ ἐστι προσωπολήπτης ὁ παντο-
κράτωρ θεός· ταῦτα τοῦ Παύλου λέγοντος· κα-
τεπραΰνθησαν οἵ τε Ἰουδαῖοι καὶ οἱ ἐξ ἐθνῶν.
ἀλλ' οἱ ἄρχοντες τῶν Ἰουδαίων· ἐπείθοντο
τῷ ὑστέρῳ· αὐτὸς δὲ πρὸς τοὺς ἐλέγχον-
τας αὐτὸν ὅτι τὰς συναγωγὰς αὐτῶν ἀπη-
γόρευσεν εἶπεν· ἀκούσατε ἀδελφοὶ τοῦ ἁ-
γίου πνεύματος περὶ τοῦ πατριάρχου Δαβὶδ ἐ-
παγγειλαμένου· ὅτι ἐκ καρποῦ τῆς κοι-

λίας αὐτοῦ τεθήσεται ἐπὶ τοῦ θρόνου αὐτοῦ·
τοῦτον οὖν ὃν ὁ πατὴρ εἶπεν· υἱός μου εἶ σύ,
ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε· ἐσταύρωσαν διὰ
φθόνον οἱ ἀρχιερεῖς· ἵνα δὲ πληρώσῃ τὴν
τοῦ κόσμου σωτηρίαν· συνεχώρησε ταῦτα παθ-
ἑαυτὸν παθεῖν· ὥσπερ ἐκ τῆς πλευρᾶς
τοῦ Ἀδὰμ ἐκτίσθη ἡ Εὔα· οὕτως καὶ ἐκ τῆς
πλευρᾶς τοῦ Χριστοῦ ἐκτίσθη ἡ ἐκκλησία· ἥτις
ἄσπιλον οὐκ ἔχει οὔτε μῶμον· τοῦτον οὖν πά-
λιν ὁ θεὸς εἴσοδον ἤνοιξε τοῖς υἱοῖς Ἀβραὰμ
καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, τοῦ εἶναι αὐτοὺς ἐν τῇ
πίστει τῆς ἐκκλησίας· καὶ μὲν ἐν πᾶσι ἀπιστεῖ-
α διὰ τοῖς ἀποσυναγώγοις· ἐπαρέλθατε οὖν
καὶ εἰσέλθατε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ πατρὸς ἡμῶν
Ἀβραάμ· ὅτι ὁ θεὸς ἐπηγγείλατο αὐτῷ· καὶ
ἐπλήρωσεν· ὅθεν καὶ ὁ προφήτης λέγει· ὤ-
μοσε κύριος καὶ οὐ μεταμεληθήσεται· σὺ εἶ ἱε-
ρεὺς εἰς τὸν αἰῶνα· κατὰ τὴν τάξιν Μελχισε-
δέκ· ἱερεὺς γὰρ ἐν τῷ σταυρῷ γέγονεν· ἡνίκα
τὴν ὁλοκάρπωσιν τοῦ ἰδίου σώματος ὑπὲρ
τοῦ κόσμου παντὸς θυσίαν προσήνεγκεν·
ταῦτα καὶ τὰ τούτοις ὅμοια λέγοντος τοῦ
Πέτρου· τὸ πλεῖστον τοῦ λαοῦ μέρος ἐπίστευ-
σεν· συνέβη δὲ τὴν γυναῖκα Μέρωνος Λιουι-
αν· καὶ τὴν Μαρίππαν τοῦ ἐπάρχου σύζυγον·
οὕτως πιστεῦσαι· ὥστε καὶ περιελεῖν ἑαυ-

τὰς ἀπὸ τῆς τῶν ἰδίων ἀνδρῶν πλευράς·
διὰ δὲ τῆς τοῦ Παύλου διδασκαλίας· πο-
λλοὶ καταφρονοῦντες τὴν στρατείαν προ-
σεκαλοῦντο τῷ θεῷ· ὥστε καὶ ἀπὸ τοῦ κοι-
τῶνος τοῦ βασιλέως ἐλθεῖν τινὰς πρὸς
αὐτόν· καὶ γενόμενοι χριστιανοί, οὐκέτι ἤ-
θελησαν ὑποστρέψαι ἐν τῇ στρατείᾳ· οὔτε ἐν
τῷ παλατίῳ· ὅθεν ὁ Σίμων ζηλωκινούμε-
νος διεγείρετο· καὶ ἤρξατο περὶ Πέτρου
λέγειν κακά· μάγον καὶ ἀπατεῶνα λέγων
αὐτὸν εἶναι· ἐπίστευον δὲ αὐτῷ, οἱ τὰ σημεῖ-
α αὐτοῦ θαυμάζοντες· ἐποίει γὰρ ὄφιν χαλ-
κοῦν κινεῖν ἑαυτόν· καὶ λιθίνοις ἀνδριάν-
τας γελάσαι καὶ κινεῖσθαι· αὐτὸν δὲ δραμ-
εῖν ἐφνίδιον ἐν τῷ ἀέρι ἀρθῆναι· κατέν-
αντι δὲ τούτων· ὁ Πέτρος ἀσθενοῦντας
ἐθεράπευσε λόγῳ· τυφλοῖς ἀναβλέψαι
προσευχόμενος ἐποίει· κελεύσματι δαίμο-
νας ἐφυγάδευσε· καὶ νεκροὺς ἤγειρεν· ἔ-
λεγε δὲ πρὸς τὸν λαόν· ἵνα μὴ μόνον
ἀπὸ τῆς τοῦ Σίμωνος φύγωσιν· ἵνα καὶ ἐκ-
γνωρίσωσιν αὐτόν· ὅπως μὴ φανῶσι τῷ
διαβόλῳ δουλεύοντες· καὶ οὕτως γέγονεν·
ὥστε τοὺς εὐλαβεῖς ἄνδρας βδελύττεσθαι
Σίμωνα τὸν μάγον· καὶ ἀνόσιον αὐτὸν κα-
ταγγέλλειν· οἱ δὲ Σίμωνι κολληθέντες, τὸν

Πέτρον ἔλεγον εἶναι μάγον· ὅπερ αὐτοὶ σὺν
τῷ Σίμωνι ὑπῆρχον· ὥστε τὸν λόγον καὶ
εἰς Νέρωνος ἐλθεῖν τοῦ καίσαρος· καὶ προσ-
τάξαι Σίμωνα τὸν μάγον πρὸς αὐτόν· ὁ δὲ εἰ-
σελθὼν ἔμπροσθεν αὐτοῦ· ἤρξατο ἐφνηδίως
μορφὰς ἐναλλάσσειν· ὥστε γίνεσθαι αὐτὸν
ἐξαίφνης παιδίον· καὶ μετ' ὀλίγον γέροντα·
ἄλλοτε δὲ νεανίσκον· ἔχων ὑπουργὸν τὸν διά-
βολον· ὅνπερ θεωρῶν ὁ Νέρων· ἀληθῶς αὐ-
τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ ὑπελάμβανεν· ὁ δὲ ἀπόστο-
λος Πέτρος ἐδίδασκεν ἐκεῖνον ψεύστην τε καὶ μάγον·
αἰσχρὸν καὶ ἀνόσιον καὶ ἀποστάτην· καὶ ἐν
πάσῃ τῇ τοῦ θεοῦ πίστει ἐναντίον εἶναι αὐτόν·
τότε εἰσελθὼν ὁ Σίμων πρὸς τὸν Νέρωνα
εἶπεν αὐτῷ· ἄκουσον βασιλεῦ· εἰ μὴ τοὺς
ἄνδρας τούτους ἐκδιώξῃς ἐντεῦθεν, οὐ
δύναται στῆναι ἡ βασιλεία σου· τότε ὁ Νέρων
πλησθεὶς μερίμνης, ἐκέλευσε σπουδαίως
αὐτοὺς πρὸς αὐτὸν ἐξενεχθῆναι· τῇ δὲ ἐξῆς
ἡμέρᾳ· εἰσελθόντος πρὸς Νέρωνα Πέ-
τρου καὶ Παύλου τῶν τοῦ Χριστοῦ ἀποστόλων·
ὁ Σίμων εἶπεν· οὗτοί εἰσιν οἱ μαθηταὶ τοῦ
Ναζωραίου· οἷς οὐ πάνυ καλῶς ἔχει· ἵν'
ὦσιν ἐκ τοῦ λαοῦ τῶν Ἰουδαίων; Νέρων
εἶπεν, τίς ἐστιν ὁ Ναζωραῖος; Σίμων εἶ-
πεν· ἔστι πόλις ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ εἴ πως ἀεὶ

ἐν ἁμαρτίᾳ ἡμῖν γέγονε. μαζαρὲτ λεγομένη
ὁ οὖν διδάσκαλος τούτων. ἐξ αὐτῆς ἐλέγο
μεν. τότε ὁ πέτρος πρὸς τὸν σίμωνα ἔ
φη· θαυμάζω ποίῳ χρώματι ἑαυτὸν ἐνώ
πιον τοῦ βασιλέως καταλαζονεύει. καὶ
ὑπολαμβάνεις. ὅτι διὰ τῆς μαγικῆς αὐτοῦ τέ
χνης τοὺς τοῦ χριστοῦ ὑπερνικήσεις μαθητὰς
νέρων εἶπεν· τίς ἐστιν ὁ χριστός. πέτρος εἶπεν·
εἰ θέλεις γνῶναι βασιλεῦ τίς ἐστιν ὁ χριστὸς· καὶ
τὰ πραχθέντα ἐν τῇ ἰουδαίᾳ περὶ τοῦ χριστοῦ
λάβε τὰ γράμματα ποντίου πιλάτου. τὰ
πρὸς κλαύδιον πεμφθέντα ἐν τῇ ἰουδαί
ᾳ καὶ οὕτως γινώσκεις πάντα. ὁ δὲ νέρων
ἐκέλευσεν ἐνεχθῆναι αὐτά· καὶ ἐνώπιον
αὐτοῦ ἅμα ἀναγνωσθῆναι. ἅτινα περιεῖχον οὕτως
Πόντιος πιλάτος κλαυδίῳ χαίρειν. ἐνά
» γχος συνέβη. ὅπερ αὐτὸς ἐγὼ ἐγύμνωσα·
» οἱ ἰουδαῖοι διὰ φθόνον ἑαυτούς τε καὶ τοὺς
» μετέπειτα ἰδίαις δειναῖς κρίσεσιν ἐτι
» μωρήσαντο. ἀμέλει ἐπαγγελίας ἐχόντων
» οἱ πρὸ αὐτῶν. ὅτι πέμψει αὐτοῖς τὸν ἅγιον
» αὐτοῦ ἐξ οὐρανοῦ. ὅστις εἰκότως βασιλεὺς αὐ
» τῶν λεχθῇ. τοῦτον δὲ ἐπηγγείλατο διὰ παρ
» θένου ἐπὶ τὴν γῆν ἀποστεῖλαι. οὗτος τοίνυν
» ἐμοῦ ἡγεμονεύοντος. ἦλθεν εἰς τὴν ἰου
» δαίαν· καὶ εἶδον αὐτόν, τυφλοὺς φωταγω

» γοῦντα. λεπροὺς καθαρίζοντα. παραλυ
» τικοὺς θεραπεύοντα. δαίμονας ἀπὸ τῶν
» ἀνθρώπων φυγαδεύοντα. νεκροὺς ἐγείροντα·
» ἀνέμοις ἐπιτιμῶντα. ἐπὶ κυ
» μάτων θαλάσσης πεζεύοντα. καὶ πολλὰ
» ἕτερα ποιοῦντα θαύματα ὥστε καὶ πάν
» τα τὸν λαὸν τῶν ἰουδαίων, υἱὸν αὐτὸν τοῦ
» θεοῦ λέγειν. καὶ φθόνῳ ἀρχιερεῖς κατ' αὐτοῦ
» κινούμενοι ἐκράτησαν καὶ ἐμοὶ αὐτὸν
» παρέδωκαν. καὶ ἄλλα ἀντ' ἄλλων κατα
» ψευσάμενοι. ἔλεγον πλάνον αὐτὸν εἶναι. καὶ
» ἐναντία τοῦ νόμου αὐτὸν πράττειν. ἐγὼ
» πιστεύσας ταῦτα οὕτως ἔχειν. μαστιγω
» μένον παρέδωκα αὐτὸν τῇ βουλῇ αὐτῶν.
» οἱ δὲ ἐσταύρωσαν αὐτόν. καὶ ταφέντος αὐτοῦ
» φύλακας κατέστησαν ἐπ' αὐτόν. αὐτὸς δὲ
» τῶν στρατιωτῶν μου φυλαττόντων αὐ
» τόν. τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀνέστη. ἀλλ' ἐπὶ το
» σοῦτον ἐξεκαύθη ἡ τῶν ἰουδαίων πονηρία.
» ὥστε δοῦναι ἀργύρια τοῖς στρατιώταις λέγον
» τες· ὅτι εἴπατε οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τὸ σῶ
» μα αὐτοῦ ἔκλεψαν. ἀλλ' αὐτοὶ λαβόντες τὰ
» ἀργύρια σιωπῆσαι τὸ γεγονὸς οὐκ ἠδυ
» νήθησαν. κἀκεῖνοι γὰρ ἀναστάντα μεμαρτυ
» ρήκασιν. ἑωρακέναι αὐτὸν ταῦτα. διὰ
» τοῦτο ἀνήγαγον. ἵνα μή τις ἄλλος ψεύσηται

» καὶ ὑποχαύνης πεισθεῖσαι· ταῖς τῶν ἰουδαί-
» ων ψευδολογίαις · ἀναγνωσθήσης τοί-
νυν τῆς ἐπιστολῆς· εἶπεν ὁ νέρων· εἰπὲ
πέτρε· οὕτως δι' αὐτοῦ πάντα τὰ γενόμενα ἐ-
πράχθη; καὶ ὁ πέτρος εἶπεν· οὕτως ἐ-
στὶν ἀληθῶς βασιλεῦ· ὁ δὲ σίμων οὗτος
πλήρης ψεύδους καὶ ἀπάτης ὑπάρχει·
κἂν δοκεῖ ἑαυτὸν εἶναι θν· ἐν δὲ τῷ κῶ
μου ἰῦ χῶ· ἔσται πᾶσα ἡ ἀκέραια νίκη· ὃς
διὰ τὴν τῶν ἀνων σωτηρίαν· ηὐδόκησε διὰ
τῆς θείας αὐτοῦ οἰκονομίας τοῖς ἀνοις
συναναστραφῆναι· σίμων εἶπεν· οὐκ ἀνέ-
χομαί σου ἐπὶ πολὺ πέτρε· ἀλλ' ἄρτι προ-
στάξω τοῖς ἀγγέλοις μου· ὅπως ἐλθόντες
ἐκδικήσωσί με ἀπὸ σοῦ· πέτρος εἶπεν·
οὐ φοβοῦμαι τοὺς δαιμονικούς σου ἀγγέλους·
ἐκεῖνοι δὲ μᾶλλον ἐμὲ φοβηθήσονται ἐν
τῇ δυνάμει τοῦ κῦ μου ἰῦ χῦ· νέρων εἶ-
πεν· οὐ φοβῇ τὸν σίμωνα πέτρε· τὸν
τὴν αὐτοῦ θεότητα πράγμασι βεβαιοῦν-
ται; πέτρος εἶπε· βασιλεῦ· ἐν ἐκείνῳ ἐ-
στὶν ἡ θεότης· ὃς τὰ ἄδυτα ἐρευνᾷ τῆς
καρδίας· νῦν οὖν εἰπάτω μοι σίμων τί
διαλογίζομαι· ἢ ποῖος εἰς τὸν διαλογισ-
μόν μου πρότερος πρὸ τοῦ ψεύσασθαι αὐτὸν
τοῖς σοῖς ἐμφανίζω ὦσιν· ἵνα μὴ τολμή-

σῃ ψεύσασθαι ὅ τι διαλογίζομαι· νέρων εἶ-
πεν· προσέλθω ὧδε εἰπέ μοι τί διαλο-
γίζει· καὶ ὁ πέτρος προσελθὼν ὀλίγα
τοῦ νέρωνος εἶπεν· κέλευσον ἄρτον ἐνε-
χθῆναι κρίθινον· καὶ λάθρα δοθῆναι
μοι· ὡς δὲ ἐκέλευσεν ἐνεχθῆναι καὶ λά-
θρα τῷ πέτρῳ δοθῆναι· εἶπεν ὁ πέτρος
εἰπάτω σίμων νῦν· τί τὸ διαλογισθέν·
τί τὸ γενόμενον· τί τὸ λεχθέν· σίμων εἶ-
πεν· τοῦτο γίνωσκε βασιλεῦ· ὅτι τοὺς δι-
αλογισμοὺς τῶν ἀνων οὐκ οἶδεν· εἰ μὴ εἷς
θσ· πέτρος εἶπεν· σὺ ὁ λέγων ἑαυτὸν εἶ-
ναι υἱὸν θῦ· εἰπὲ τί νῦν ἐνθυμοῦμαι· τί
ἄρτι πεποίηκα ἐν τῷ κρυπτῷ ἀφήγη-
σον· ἦν δὲ ὁ πέτρος εὐλογήσας ὃν εἰλή-
φει κρίθινον ἄρτον· καὶ κλάσας δεξιᾷ
καὶ ἀριστερᾷ· ἐν ταῖς χερσὶ κατεῖχε· τό-
τε ὁ σίμων· μὴ δυνηθεὶς εἰπεῖν τὸ τοῦ ἀ-
ποστόλου ἀπόρρητον· λέγει· ἐξελθάτω-
σαν κύνες μεγάλοι καὶ καταφαγέτωσαν
αὐτὸν ἐνώπιον τοῦ καίσαρος· καὶ ἐξαί-
φνης ἐφάνησαν κύνες μέγιστοι· καὶ ὥρ-
μησαν ἐπὶ τὸν πέτρον· ὁ δὲ πέτρος ἐκτεί-
νας τὰς χεῖρας εἰς τὸ μέσον· ἔδειξε τοῖς
κυσὶν ὃν ηὐλόγησεν ἄρτον· ὃν ἰδόντες οἱ
κύνες οὐκέτι ἐφάνησαν· τότε ὁ πέτρος

εἶπε πρὸς Νέρωνα· ἰδοὺ βασιλεῦ ὑποδείξω
σοι μάγον καὶ ἀπατεῶνα εἶναι· οὐ
ἐν ῥήμασι μᾶλλον ἔργοις· ὁ γὰρ ἀγγέλοις ὑπο
χόμενος κατ' ἐμοῦ πέμπειν, κύνας πα
ρήγαγεν· ἵνα δείξει ἑαυτὸν, οὐ θεϊκοὺς ἔ
χειν ἀγγέλους· ἀλλὰ κυνικοὺς δαίμονας
τότε ὁ Νέρων πρὸς τὸν Σίμωνα εἶπεν·
τί ἐστι Σίμων· νομίζω ἡττήμεθα· Σί
μων εἶπεν· οὗτος καὶ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ
ἐν ὅλῃ τῇ Παλαιστίνῃ καὶ Καισαρείᾳ ταῦ
τά μοι ἐποίησε· τότε ὁ Νέρων πρὸς τὸν
Παῦλον ἀποστραφεὶς εἶπεν· σὺ διατί οὐ
δὲν λέγεις Παῦλε· λέγει αὐτῷ ὁ Παῦλος·
γίνωσκε τοῦτο βασιλεῦ· ὅτι ἐὰν ἀπολύ
σῃς τὸν μάγον τοῦτον τοιαῦτα πράττειν·
μέγιστον τῇ πατρίδι σου αὔξει κακόν·
καὶ τὴν βασιλείαν σου ἀπὸ τῆς ἰδίας στάσε(ως)
καταβαλεῖ βάσει· ὁ οὖν Νέρων τῷ Σίμωνι ἀ
πεν· τί λέγεις σὺ Σίμων πρὸς ταῦτα· Σί
μων εἶπεν· ἐγὼ ἐὰν μὴ φανερώσω ἐμαυ
τὸν καὶ ὑποδείξω εἶναι θεόν· οὐδείς μοι τὸ
ὀφειλόμενον ἀπονέμει σέβας· Νέρων εἶ
πεν· καὶ νῦν τί χρονίζεις· καὶ οὐκ ἀπο
δεικνύεις σεαυτόν· ὅπως ἂν τιμωρηθῶ
σιν οὗτοι· Σίμων εἶπεν· κέλευσον πύργον
οἰκοδομηθῆναι ἀπὸ ξύλων ὑψηλόν· κ(αὶ)

ἀνελθὼν ἐν αὐτῷ καλέσω τοὺς ἀγγέλους μου·
ἵνα πάντων τῶν ὁρώντων ἀναγάγωσί με πρὸς
τὸν πατέρα μου εἰς τὸν οὐρανόν· τοῦτο οὖν
οὗτοι μὴ δυνάμενοι ποιῆσαι· ἐλέγχονται
ἄνθρωποι εἶναι ἀπαίδευτοι· ὁ δὲ Νέρων τῷ
Πέτρῳ εἶπεν· ἀκήκοας Πέτρε τὸ παρὰ
τοῦ Σίμωνος εἰρημένον; ἐκ τούτου φανή
σεται ὅσην δύναμιν ἔχει οὗτος ἢ ὁ θεὸς ὑμῶν·
Πέτρος εἶπεν· κράτιστε βασιλεῦ· εἰ θέ
λῃς δύνασαι νοῆσαι ὅτι δαιμόνων πεπλή
ρωται· Νέρων εἶπεν· τί μοι λόγων περι
όδους ποιεῖται· ἡ αὔριον ἡμέρα δοκιμά
σει ὑμᾶς· Σίμων εἶπεν· εἰ μὴ πιστεύεις
ἀγαθὲ βασιλεῦ· ὅτι μέγας οὐκ εἰμί· κέλευσον
ἀποκεφαλισθῆναί με ἐν τῷ σκοτεινῷ·
κἀκεῖ με ἐν καταλείψητε· καὶ ἐὰν μὴ τῇ
τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστῶ· γίνωσκέ με υἱὸν εἶ
ναι θεοῦ· τοῦτο δὲ κελεύσαντος τοῦ Καίσα
ρος γενέσθαι ἐν τῇ σκοτίᾳ τῇ μαγικῇ αὐ
τοῦ τέχνῃ ὁ Σίμων ἔπραξεν· ἵνα κριὸς
ἀποκεφαλισθῇ· τοσοῦτον δὲ ὁ κριὸς
Σίμων ἐφάνη· ἕως οὗ ἀπεκεφαλίσθη ἐν
τῇ σκοτίᾳ· ἐρευνήσας γὰρ ὁ ἀποκεφαλί
σας αὐτόν· καὶ προαγαγὼν εἰς τὸ φῶς τὴν
κεφαλὴν, εὗρεν αὐτὴν κεφαλὴν κριοῦ· ἀ
λλου δὲ μὴ τῷ βασιλεῖ ἀνειπεῖν ἐβούλησεν·

ἵνα μὴ μαστίξῃ αὐτόν· ἐν πευθεμόσω ἔλεγεν
ὅσιμον· τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἑαυτὸν ἐγερθῆναι·
ὅτι τὴν κεφαλὴν τοῦ κριοῦ καὶ τὰ μέλη σῦρε
καὶ κατέκρυψε· τὸ δὲ αἷμα ἐκεῖσε πρὸς
ἐπέπηκτο· καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ ἔδειξ
ἑαυτὸν τῷ Νέρωνι λέγων αὐτῷ· ποίησον ἐκ
μαγεῖναι τὸ αἷμά μου τὸ ἐκχυθέν· ὅτι ἰδού
ἀποκεφαλισθεὶς καὶ ὡς ὑπεσχόμην τῇ τρί
τῃ ἡμέρᾳ ἀνέστην· καὶ ὡς δὲ εἶπεν ὁ Νέ
ρων· ὅτι ἡ αὔριον ἡμέρα ὑμᾶς δοκιμάσει·
γραφεὶς πρὸς τὸν Παῦλον ἔφη· σὺ δὲ Παῦ
λε διὰ τί οὐδὲν φθέγγει· ὁ δὲ εἶπεν τούτου
τοῖς λόγοις μὴ βουληθεὶς ἀκούειν βασιλεῦ·
ἀπατᾶται σὺν γὰρ καὶ μάγος ἐστίν· καὶ εἰς ἀ
πώλειαν θέλει ἀγαγεῖν τὴν ψυχήν σου καὶ τὴν
βασιλείαν σου· ὥσπερ γὰρ οἱ Αἰγύπτιοι Ἰ
αμνῆς καὶ Ἰαμβρῆς ἐπλάνησαν τὸν Φα
ραὼ καὶ τὸ στρατόπεδον αὐτοῦ ἕως οὗ
ἐποντίσθη ἐν τῇ θαλάσσῃ· οὕτως καὶ οὗ
τος διὰ τῆς τοῦ πατρὸς αὐτοῦ τοῦ διαβόλου
παιδεύσεως· πείθει τοὺς ἀνθρώπους πολλὰ κα
κὰ εἰς ἑαυτοὺς ποιεῖν· καὶ πολλοὺς πωμά
καὶ ἑτέρων ἐξαπατᾷ· πρὸς πεῖρας μὲν τῆς
βασιλείας σου· ἐγὼ δὲ θαρρῶν ἐν τῇ δυνά
μει τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· ὅτι τάχειον φανε
ρώσει αὐτὸν τοῖς ἐστιν· καὶ ὅσον δοκεῖ ὑψῶ

σαι αὐτὸν ὡς τὸν οἶκον· τοσοῦτον καταπον
τισθήσεται εἰς βυθὸν τοῦ ᾅδου· ὅπου ἐ
στὶν ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόν
των· Νέρων εἶπεν· τί ἐστιν ἡ τοῦ Χριστοῦ δι
δαχὴ τοῦ σοῦ διδασκάλου· ὁ Παῦλος εἶπ(εν)·
περὶ τῆς τοῦ διδασκάλου μου διδαχῆς ὡς
ἐρώτησας· οὐχ ὁρῶσιν αὐτήν· εἰ μὴ καθα
ροὶ τῇ καρδίᾳ τῇ πίστει προσιέμενοι· οὗ
τος γὰρ τῆς εἰρήνης ἐστὶ διδάσκαλος καὶ
ἀγάπης· κἀγὼ ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ καὶ μέχρι τοῦ Ἰλλυ
ρικοῦ πεπλήρωκα τὸν λόγον τῆς εἰρή
νης· καὶ ὡς παρ' αὐτοῦ ἔμαθον· ἐδίδα
ξα τότε· ἵνα τῇ τιμῇ ἀλλήλους προτιμῶν
ται· τοὺς ὑπερέχοντας καὶ πλουσίους μὴ
ὑπεραίρεσθαι καὶ ἐλπίζειν ἐπὶ τῇ τοῦ πλ(ούτου)
ἀδηλότητι· ἀλλ' ἐπὶ τὸν θεὸν τὴν ἐλπίδα αὐ
τῶν τίθεσθαι· τοὺς πτωχοὺς ἐν τῇ ἰδίᾳ χαί
ρεσθαι πτωχείᾳ· τοὺς πατέρας διδάξαι τὰ
τέκνα αὐτῶν παιδείαν τὴν ἐν φόβῳ θεοῦ·
τὰ τέκνα πειθαρχεῖν τοῖς γονεῦσιν· ὡς
μαθητεύωσιν ὡς δεῖ· τὰς ἐκκλησίας πιστεύ(ειν)
εἰς ἕνα θεὸν παντοκράτορα· καὶ εἰς τὸν
υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ· καὶ τὸ ἅγιον πνεῦμα·
αὕτη δέ μοι ἡ διδαχὴ οὐκ ἀπ' ἀνθρώπου· ἀλλὰ
διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ μοι ἐδόθη ἐκ τοῦ οὐρανοῦ μοι λα
λήσαντος· οὗτος καὶ ἀπέστειλέν με ἐθνῶ

τὸ κήρυγμα. εἰρηκότος μοι, πορεύου
ὅτι ἐγὼ ἔσομαι μετὰ σοῦ. καὶ πάντα ὅσα
ἂν ποιήσεις, ἐγὼ δικαιώσω. καὶ ταῦτα
ἀκούσας ὁ νέρων, ἐξέστη. καὶ στραφεὶς πρὸς
τὸν πέτρον εἶπεν· σὺ τί λέγεις; καὶ ὁ πέ-
τρος εἶπεν· πάντα ὅσα ὁ παῦλος λαλεῖ
ἀληθῆ τυγχάνουσι. καὶ ἴδε ἐκ πολλαῖς πο-
λλῶν ἐδεξάμην παρὰ τῶν ἡμετέρων ἐπισ-
κόπων γράμματα. τῶν ὄντων ἐν πάσῃ τῇ
οἰκουμένῃ περὶ τῶν γενομένων καὶ λαλου-
μένων ὑπ' αὐτοῦ. διώκτου γὰρ αὐτοῦ ὄντος
τοῦ νόμου. φωνὴ αὐτὸν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐκά-
λεσε, καὶ ἐδίδαξε τὴν ἀλήθειαν. ὅτι οὐκ ἦν
ἐχθρὸς καταφρονῶν τῆς ἡμετέρας πί-
στεως. ἀλλὰ κατ' ἄγνοιαν. καὶ γὰρ ἐγένοντο
πρὸ ἡμῶν ψευδόχριστοι. ὡς καὶ ὁ σίμων,
καὶ ψευδαπόστολοι καὶ ψευδοπροφῆται. οἵ-
τινες καὶ τῶν ἱερῶν γραμμάτων ἐπιτη-
δεύσαν κενῶσαι τὴν ἀλήθειαν. καὶ κατὰ
τοῦτο ἀναγκαῖον ἦν, τοῦτον προχειρίσασθαι
τὸν ἄνδρα. τὸν ἐκ παιδόθεν οὐδὲν ἕτερον
παιδευθέντα. εἰ μὴ τοῦ θείου νόμου ἐρευ-
νᾶν τὰ μυστήρια ὑπὲρ τῆς ἀληθείας ἔκδι-
κος. καὶ τοῦ ψεύδους γένηται διώκτης.
ἐπεὶ τοίνυν ὁ διωγμὸς αὐτοῦ οὐ διὰ φθό-
νον ἐγένετο. ἀλλὰ διὰ τὴν τοῦ νόμου ἐκδί-

κησιν. αὕτη ἡ ἀλήθεια ἐκ τοῦ οὐρανοῦ προ-
σομίλησεν αὐτῷ λέγων· ἐγώ εἰμι ἰησοῦς ὃν σὺ
διώκεις. παῦσαι οὖν διώκων με. ὅτι ἐγώ
εἰμι ἡ ἀλήθεια. ἧς ὑπεραγωνίζεσθαι κα-
τὰ τῶν ἐχθρῶν τῆς ἀληθείας. ὡς οὖν ἔ-
γνω οὕτως εἶναι, καταλείπων ὅπερ ἐδίω-
κε, ἤρξατο ἐκδικεῖν ταύτην τὴν τρί-
βον τοῦ χριστοῦ ἣν ἐδίωκεν. ἥτις ἐστὶν ἀλή-
θεια, τοῖς εἰλικρινῶς πορευομένοις ἐν
αὐτῇ. καὶ ταῦτα εἰρηκότος τοῦ πέτρου.
ὁ σίμων εἶπε πρὸς νέρωνα· ἐννόησον ἀ-
γαθὲ βασιλεῦ, ὅτι συνετέθησαν οὗτοι οἱ δύο
κατ' ἐμοῦ. ἐγὼ γάρ εἰμι ἡ ἀλήθεια. καὶ αὐ-
τοὶ ἐναντία μου φρονοῦσιν. πέτρος εἶπεν·
οὐδεμία ἐν σοὶ ἀλήθεια. ἀλλὰ πάντα ψευ-
δῆ λέγεις. σίμων εἶπεν· ἀγαθὲ βασιλεῦ, οὗ-
τοι οἱ ἄνδρες συνελογίσαντο τὴν εὐμένειαν
σου. νέρων εἶπεν· ἀλλ' οὐδὲ σύ μοι περὶ αὐ-
τοῦ ἐμ[illegible]σας. σίμων εἶπεν· πόσων
καλῶν πραγμάτων καὶ σημείων παρ' ἐμοῦ
ἐπιδειχθέντων σοι θαυμάζω ὅτι ἀμφισ-
βητεῖς. νέρων εἶπεν· ἐγὼ οὐδενὶ ἐξ ὑμῶν
συναινῶ. ἀλλ' ὃ ἐρωτῶ σε μᾶλλον ἀποκρί-
θητί μοι. σίμων εἶπεν, τὸ λοιπὸν οὐδὲν
σοι ἀποκρίνομαι. νέρων εἶπεν· ἐπειδὴ
διὰ τοῦτο ταῦτα λέγεις, τὸ λοιπὸν οὐδὲν

σὺ ἐλοτίζομαι· ὡς γὰρ ηὕρομ ψεύστης ἐν
ὑμ πᾶσι· καὶ τί πολλὰ λέγω· οἱ τρεῖς ὑμᾶς
πᾶσιν ἀμφισβητοῦσιν τοιῶ ταῦ με ποιεῖτε· ὡς
πε λαν εὑρεῖν με τὴν ἐπιτείσαι διωχθῶ·
πέτρος εἶπεν· ὑμᾶς θὴν καὶ παρὰ τοῦ κυ ἡμῶν
ιυ χυ ἐκηρύσσομεν· τὸν ποιήσαντα τὸν οὐ
ρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν· καὶ
πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς· ὅς ἐστιν ἀληθείας
βασιλεύς· καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ, οὐκ ἔ
σται τέλος· νέρων εἶπεν· τίς ἐστιν οὗ
τος θς βασιλεύς· παῦλος εἶπεν· κς καὶ
σωτὴρ πάντων τῶν ἐθνῶν· σίμων εἶπεν·
ἐγώ εἰμι ὃν λέγεται καὶ ἵδατε πέτρε καὶ
παῦλε· ἀλλ' οὐ μὴ ἀποφήνομαι καθ' ὑμῶν·
τοῦτο γὰρ καὶ ποθεῖτε ἵνα τοῦ μαρτυρίου
ὑμᾶς καταξιώσω· πέτρος καὶ παῦλος
εἶπον· μὴ δὲ ποσῶς εἰ καλῶς σίμων μά
γε· καὶ ποικείας ἀνάμεινε· σίμων εἶπ(εν)·
ἄκουε καῖσαρ· ἵνα γνῶς ψεύστας εἶναι τού
τους· κἀμὲ ἐκ τῶν οὐρανῶν πεμφθέντα·
τῇ αὔριον ἡμέρᾳ εἰς τοὺς οὐρανοὺς ἀνέρχο
μαι· ἵνα τοὺς πιστεύοντάς με μακαρί
ους ποιήσω· εἰς δὲ τούτους τοὺς τολμήσαν
τας ἀρνήσασθαί με· τὴν ὀργήν μου ἐνδεί
ξομαι· πέτρος καὶ παῦλος εἶπον· ἡμᾶς
πάλαι ὁ θς ἐκάλεσεν εἰς τὴν ἰδίαν δόξαν·

κς

σὺ δὲ ὑπὸ τοῦ διαβόλου κληθεὶς· σπεύδεις
πρὸς κόλασιν ἑαυτοῦ· σίμων εἶπεν· ἀγαθὲ
βασιλεῦ· ἀκούσον μου· τοὺς μαινομένους
τούτους ἀποχώρησον ἀπὸ σοῦ· ἵνα ἐν τῷ
πορεύεσθαί με εἰς τὸν οὐρανὸν πρὸς τὸν πρα
μου δυνήσομαι σε εἶναι ἵλατος· νέρων εἶ
πεν· καὶ πῶς τοῦτο γνώσομαι εἰς τὸν οὐ
ρανὸν ἀνέρχῃ· σίμων εἶπεν· κέλευσον γενέ
σθαι πύργον ὑψηλὸν ἀπὸ ξύλων καὶ δοκῶν
μεγάλων· ἵνα ἐπ' αὐτὸν ἀνέλθω· καὶ οἱ ἄ
γγελοί μου εἰς τὸν ἀέρα με εὕρωσιν· οὐ
γὰρ δύνανται ἐπὶ τῆς γῆς μεταξὺ τῶν ἁ
μαρτωλῶν ἐλθεῖν πρός με· καὶ ὁ νέρων
προσέταξεν ἐν τῷ κάμπῳ τῷ λεγομένῳ
μαρτησίῳ· ὑψηλὸν γενέσθαι πύργον· καὶ
πάντες οἱ λαοὶ· καὶ τῶν στρατιωτῶν αἱ ἀ
ξίαι ἐπὶ τὸ θεωρῆσαι τοῦτο συνῆλθον· ἐν
ταύτῃ δὲ τῇ συνδρομῇ· ἐκέλευσε τὸν
πέτρον καὶ τὸν παῦλον παραστῆναι· οἷς
εἶπεν· νῦν ἔχει ἡ ἀλήθεια φανερωθῆναι·
πέτρος καὶ παῦλος εἶπον· ἡμεῖς αὐτὸν οὐ
δειγματίζομεν· ἀλλ' ὁ κς ἡμῶν ις ὁ χς ὁ υἱὸς
τοῦ θυ τοῦ ζῶντος· ὃν ἑαυτὸν εἶναι ἐτόλμη
σεν εἰπεῖν· τότε ὁ παῦλος πρὸς τὸν πέ
τρον εἶπεν· σὸν ἐστὶ τὸ ἀνύσαι ἐπὶ ἀν
λῆς αὐτὸν ἐπιχειροῦντα· ὁ τιμιώτατος

m.2A

ἐξελέχθης ὑπὸ τοῦ κυρίου· καὶ θεὶς τὰ γόνα
τα ὁ Παῦλος προσηύχετο· ὁ δὲ Πέτρος
πρὸς τὸν Σίμωνα εἶπεν· πλήρωσον ὃ ἐν
είρξω· ἤγγικεν γὰρ ὁ σὸς ἀφανισ
μός· καὶ ἡ ἡμετέρα ἀνάκλησις· ὁρῶ γὰρ
τὸν Χριστόν μου προσκαλοῦντα ἡμᾶς· Νέρων
εἶπεν· καὶ ποῦ ἀπελεύσεσθαι παρὰ τὴν
ἐμὴν βουλήν; Πέτρος εἶπεν· ὅπου ἐὰν
προσκαλέσηται ἡμᾶς ὁ κύριος ἡμῶν· Νέ
ρων εἶπεν· οὐκοῦν καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν οὐρα
νὸν μέλλεται ἀνελθεῖν; οἱ δὲ εἶπον· ἐ
ὰν καὶ ὅπου δόξει τῷ καλοῦντι ἡμᾶς· Σίμ
ων εἶπεν· ἵνα γνῷς βασιλεῦ, τούτους ἀπατε
ῶνας εἶναι· παρ' αὐτὰ ἡνίκα ἂν ἀνέλθω εἰς
τὸν οὐρανόν· πέμψω τοὺς ἀγγέλους μου πρὸς σὲ
καὶ ποιήσω σε ἐλθεῖν πρός με· Νέρων εἶπεν·
ποίησον ἐν τάχει· θέλω γὰρ ἰδεῖν σε πληροῦν
τα ὃ λέγεις· τότε ὁ Σίμων ἀνέβη εἰς τὸν
πύργον ἐν μέσῳ πάντων, ἐστεφανωμέ
νος δάφνας· καὶ ἐκτείνας τὰς χεῖρας,
ἤρξατο πέτεσθαι· ὁ δὲ Νέρων ὡς εἶδεν αὐ
τὸν πετόμενον εἰς τὸν ἀέρα, ἔφη πρὸς
τὸν Πέτρον καὶ Παῦλον· ἀληθὴς ἄνθρωπος
ἐστὶν ὁ Σίμων· ὑμεῖς δὲ πλάνοι ἐστέ· πρὸς
ὃν ὁ Πέτρος ἔφη· παραχρῆμα γνώσει βα
σιλεῦ· ἡμᾶς μὲν ἀληθινοὺς τοῦ Χριστοῦ εἶναι

μαθητάς, τοῦτον δὲ κακοῦργον· Νέρων εἶ
πεν· ἔτι ἐπιμένετε; ἰδοὺ θεωρεῖτε αὐτὸν ἀ
νερχόμενον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἔτι μένετε;
τότε ὁ Πέτρος ἀτενίσας τῷ Παύλῳ εἶπε·
ἀνάνευσον καὶ ἴδε· ἀνανεύσας δὲ ὁ Παῦλος
πλήρης δακρύων· καὶ θεασάμενος πε
τόμενον τὸν Σίμωνα, εἶπεν· Πέτρε, τί ποι
εῖς; τελείωσον ὃ ἐνείρξω· ἤδη γὰρ προσ
καλεῖται ἡμᾶς ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός· καὶ ὁ Νέ
ρων ἀκούσας αὐτῶν, ὑπεμειδίασε καὶ εἶ
πεν· οὗτοι βλέπουσιν ἑαυτοὺς ἡττημένους,
ἄρτι καὶ ληροῦσι· Πέτρος εἶπεν· ἄρτι πει
σθήσει μὴ εἶναι ἡμᾶς λήρους· ἔφη ὁ Παῦλος
τῷ Πέτρῳ· ποίησον τὸ λοιπὸν ὃ ποιεῖς·
τί μακρὰ διώκεις· τότε ὁ Πέτρος ἀτενήσας
κατὰ τοῦ Σίμωνος εἶπεν· ὁρκίζω ὑμᾶς οἱ
ἄγγελοι τοῦ σατανᾶ, οἱ φέροντες αὐτὸν εἰς
τὸν ἀέρα, πρὸς τὸ ἀπατᾶν τὰς τῶν ἀπί
στων ἀνθρώπων καρδίας· τὸν θεὸν τὸν κτίστην
τῶν ἁπάντων, τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν· ὃν τῇ
τρίτῃ ἡμέρᾳ ἤγειρεν ἐκ τῶν νεκρῶν· ἀπὸ
ταύτης τῆς ὥρας μηκέτι αὐτὸν βαστάζη
τε, ἀλλ' ἐάσατε αὐτόν· καὶ παραχρῆμα
ἀπολυθείς, ἔπεσεν εἰς τόπον λεγόμενον
Σακραουΐα· ὅ ἐστιν ἱερὰ ὁδός· καὶ τέσσα
ρα μέρη γενόμενος, τέσσαρσιν ἡλίκας

σὺν ἡμῶν ἧσιν οἳ εἰσὶν εἰς μαρτύριον τῆς
τῶν ἀποστόλων νίκης ἕως τῆς σήμερον
ἡμέρας. τότε ὁ Νέρων θυμοῦ πλησθεὶς
κρατήσας τὸν Πέτρον καὶ τὸν Παῦλον ἐ-
ποίησεν ἐν δεσμοῖς γενέσθαι. τὸ δὲ σῶ-
μα τοῦ Σίμωνος ἐκέλευσεν ἐπιμελῶς τρεῖς
ἡμέρας φυλαχθῆναι, νομίζων ὅτι ἐγερθῆ-
ναι αὐτὸν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ. πρὸς ὃν ὁ
Πέτρος ἔφη· οὗτος οὐκέτι ἐγείρεται, ἐ-
πειδὴ ἀληθῶς τέθνηκεν εἰς τὴν αἰώνι-
αν κόλασιν κριθεὶς κρίσιν. ὁ δὲ Νέρων εἶπεν
αὐτῷ· τίς σοι ἐπέτρεψε ποιῆσαι τοιοῦτον
πρᾶγμα δεινόν; Πέτρος εἶπεν· ἡ αἵρε-
σις αὐτοῦ καὶ ἡ πονηρὰ ἔννοια καὶ ἡ βλασ-
φημία αὐτοῦ παρέσχον αὐτῷ τὸ ἀπολε-
σθῆναι. Νέρων εἶπεν· ὑπὸ πονηροῦ λογισ-
μοῦ πεποιήκατε, διὰ τοῦτο κακῶς ἀπο-
λέσω ὑμᾶς. Πέτρος εἶπεν· οὐχ ὃ θέλεις
γίνεται εἰς ἡμᾶς· ἀλλ' ὃ ὑπεῖλω ἡμῖν
ὁ κ(ύριο)ς ἡμῶν Ἰ(ησοῦ)ς Χ(ριστὸ)ς χρεία ἐστὶν πληρωθῆναι.
τότε ὁ Νέρων εἶπεν πρὸς Ἀγρίππαν τὸν ἔ-
παρχον αὐτοῦ· ἀνθρώπους ἀθρησκάτους κακῶς
ἀπολεσθῆναι χρή. ὅς κινάρας οὖν σιδηρ-
τυφθέντας. κελεύω αὐτοὺς ἐν τῷ Ναυμα-
χίῳ τόπῳ ἀναλωθῆναι καὶ πάντας τοὺς
τοιούτους κακῶς συντελεσθῆναι. Ἀγρίπ-

πας ὁ ἔπαρχος εἶπεν· ἀγαθὲ βασιλεῦ, οὐ
καρμόζει οὕτως αὐτοῖς τιμωρηθῆναι,
ὡς ἀθρισκάτοις αὐτοῖς ὄντας. Νέρων εἶ-
πεν· διατί; Ἀγρίππας ἔφη· ἐπειδὴ ὁ Παῦ-
λος ἀθῶος φαίνεται, ὁ δὲ Πέτρος φόνου
ἔνοχος ἐστίν, ἔτι δὲ καὶ ἀθρισκάτος. ποί-
ῳ οὖν μόρῳ ἀπολοῦνται; Ἀγρίππας ἔφη·
ὡς ἐμοὶ φαίνεται, δίκαιον ἐστὶ Παῦλον ἀ-
θρισκάτον ὄντα τὴν κεφαλὴν ἀποτμηθῆ-
ναι, τὸν δὲ Πέτρον, διὰ τὸ ἔτι καὶ φόνον αἰ-
μίσαι, ἐπὶ ξύλου ἀρθῆναι. Νέρων εἶπεν· κά-
λλιστα ἔκρινας. καὶ ἀπεμέχθησαν ὁ Πέ-
τρος καὶ Παῦλος ἀπὸ προσώπου Νέρω-
νος, λαβόντες τὴν ἀπόφασιν. ἀπαγομέ-
νου δὲ τοῦ Παύλου εἰς τὸ ἀποκεφαλισθῆ-
ναι ἀπὸ τῆς πόλεως ἄχρι κ(?) μιλίων τριῶν
ἦν σιδηροδέσμιος. οἱ δὲ φυλάσσοντες
αὐτὸν στρατιῶται τρεῖς ἦσαν, γένους ὄν-
τες μεγάλου. ἐξελθόντων οὖν τὴν πόρ-
ταν ὡσεὶ μιᾶς σφητὰς μῆκος, ὑπηντήθη
αὐτοῖς γυνὴ θεοσεβής. καὶ θεωρήσασα
τὸν Παῦλον σιδηροδέσμιον συρόμενον,
ἐσπλαγχνίσθη· καὶ ἔκλαυσε πικρῶς.
τὸ ὄνομα τῆς γυναικὸς Περπέτουα·
ἦν δὲ μονόφθαλμος. ἰδὼν δὲ αὐτὴν ὁ
Παῦλος κλαίουσαν, λέγει αὐτῇ· δός μοι

τὸ σουδάριόν σου· καὶ ὑποστρέψας, ἀπο-
δίδωμί σοι αὐτό· ἡ δὲ, προθύμως δέδω-
κεν· οἱ δὲ στρατιῶται προσεγέλασαν, καὶ
εἶπαν τῇ γυναικί· διατί θέλεις ἀπολέ-
σαι τὸ φακεόλιόν σου γύναι· οὐκ οἶδας
ὅτι ἀποκεφαλισθῆναι ὑπάγει; ἡ δὲ πε-
ποιθυῖα πρὸς αὐτοὺς εἶπεν· ὁρκίζω ὑ-
μᾶς κατὰ τῆς σωτηρίας Καίσαρος· εἰς αὐτὸ
τὸ φακεόλιον δήσατε αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλ-
μούς· ὅταν ἀποτέμνεσθαι αὐτοῦ τὴν κεφα-
λήν· ὃ καὶ γέγονεν· ἀπεκεφαλίσθη δὲ αὐ-
τὸν εἰς μάσσαν καλουμένην· πλησίον
τοῦ δένδρου τοῦ στροβίλου· ὡς δὲ ἤμου-
λήθη ὁ θς̄ πρὶν ὑποστρέψαι τοὺς στρατιώ-
τας· ἀπεδόθη τῇ γυναικὶ τὸ φακεόλιον·
ἔχων σταγόνας αἵματος· καὶ ὡς ἐφόρε-
σεν αὐτό, εὐθέως καὶ παραχρῆμα ἀνε-
ῴχθη αὐτῆς ὁ ὀφθαλμός· οἱ δὲ ἀπα-
γόντες στρατιῶται τὸν ἅγιον Πέτρον· ὡς
ἦλθον αὐτὸν σταυρῶσαι. εἶπε πρὸς αὐτούς·
ἐπειδὴ ὁ κς̄ μου ἰς̄ χς̄ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπὶ τῆς
γῆς κατῆλθεν· ὀρθῷ τῷ σταυρῷ ὑψώθη, ἐ-
μὲ ὅταν ἀπὸ γῆς εἰς οὐρανὸν καταξιοῖ·
ὁ σταυρός μου τὴν κεφαλήν μου κατὰ γεῖν
ὀφείλει· καὶ πρὸς τὸν οὐρανὸν κατευθύ-
ναι τοὺς πόδας μου· ἐπεὶ δὴ οὖν οὐκ εἰ-

μὶ ἄξιος οὕτως ἐν τῷ σταυρῷ εἶναι ὡς ὁ κς̄
μου· ἀντιστρέψατε τὸν σταυρόν μου· κακεῖ-
νοι εὐθέως ἀντιστρέψαν τὸν σταυρόν· καὶ τοὺς
πόδας αὐτοῦ ἄνω προσήλωσαν· συνῆλθε
δὲ ἀμήριθμον τὸ πλῆθος λοιδοροῦντες
τὸν Καίσαρα· θυμοῦ τε πεπληρωμένοι,
ὥστε αὐτὸν καῦσαι βούλεσθαι· ὁ δὲ Πέ-
τρος θεωρῶν αὐτοὺς οὕτως ἀγωνιῶντας,
διεκώλυσεν αὐτοὺς λέγων, πρὸ ὀλίγων ἡμε-
ρῶν· παρακληθεὶς ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν ἀνε-
χώρουν· καὶ ἐθεώρησα τὸν κν̄ μου ἰν̄ χν̄·
καὶ προσκυνήσας αὐτῷ, εἶπον· κε̄ ποῦ πορεύ-
ῃ· καὶ εἶπεν· ἀκολούθει μοι· ὅπερ ἐν Ῥώμῃ
ἀπέρχομαι πάλιν σταυρωθῆναι· καὶ ἐν τῷ
ἀκολουθεῖν με αὐτόν, ὑπέστρεψα πάλιν εἰς
Ῥώμην· καὶ εἶπέ μοι· ἀκολούθει μοι· μὴ φο-
βοῦ· ὅτι μετὰ σοῦ εἰμὶ ἕως οὗ εἰσαγάγω-
σε εἰς τὸν οἶκον τοῦ πρς̄ μου· διὰ τοῦτο
τέκνιά μου παρακαλῶ ὑμᾶς μὴ ἐμποδίσει-
τε τὴν ὁδόν μου· μηδ' οὖν λυπεῖσθαι· ἀλλὰ
συγχαίρετέ μοι μᾶλλον· ὅτι σήμερον τῶν
πόνων τῶν καρπῶν μου ἐπιτυγχάνω· καὶ
τοῦτο εἰπὼν προσηύξατο οὕτως· εὐχαρι-
στῶ σοι ἀγαθὲ ποιμήν· ὅτι κατηξίωσάς με
τῆς ὥρας ταύτης· ἀλλὰ δέομαί σοι, τὰ
πρόβατα ἃ ἐπίστευσάς μοι μὴ σταθῶσι χω-

ρίς μου σὲ ἔχοντα· διὸ οὖν ἐγὼ τὴν ποίμνην ταύ-
την ἠδυνήθην ποιμᾶναι· καὶ ταῦτα εἰπὼν,
παρέδωκε τὸ πνεῦμα· παραυτίκα οὖν ἐφάνη-
σαν φίλοι ἄνδρες· οἷς οὐδέποτε τὶς ἑώρακε·
οὐδὲ μετὰ ταῦτα θεάσασθαι ἠδυνήθη· οἱ δὲ ἔλε-
γον αὐτοῖς· ἀπὸ Ἱεροσολύμων παραγεγενήμεθα
ἅμα Μαρκέλλῳ ἀνδρὶ ἰλλουστρίῳ· ὃς πισ
ἦν τῷ χ̅ῷ πεπιστευμένος· καὶ καταλιπὼν
τὸν Σίμωνα, τῷ Πέτρῳ ἠκολούθει· ἦραν
τὸ σῶμα τοῦ φίλου Παύλου λάθρα οἱ πιστοὶ·
καὶ ἔθηκαν αὐτὸ ὑπὸ τὴν τερέβινθον· πλη-
σίον τοῦ ναυμαχίου. εἰς τόπον καλούμε-
νον Βατικανόν· οἱ δὲ τρεῖς στρατιῶται οἱ
ἀποτεμόντες τὴν κεφαλὴν Παύλου· ὡς με-
τὰ τρεῖς ὥρας, τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἦλθον
μετὰ τῆς κούλας ἀπαίροντες ταύτην τῷ
Νέρωνι· καὶ ὑπαντήσαντες τὴν Περπετούαν
λέγουσιν αὐτῇ· τί ἐστιν γύναι· ἰδοὺ πῶς μάτην
ἀπώλεσας τὸ φακεόλιόν σου· ἡ δὲ πρὸς
αὐτοὺς ἔφη· καὶ τὸ φακεόλιόν μου ἀπέλα-
βον· καὶ ὁ ὀφθαλμός μου ἀνέβλεψεν· ὡς
ἑωράκατε με· καὶ ζῇ κ̅ς̅ ὁ θ̅ς̅ τοῦ Παύλου·
ὅτι κἀγὼ παρεκάλεσα αὐτὸν ἵνα καταξι-
ωθῶ γενέσθαι δούλη τοῦ κ̅ῦ αὐτοῦ· τότε οἱ
στρατιῶται οἱ τὴν κούλαν ἔχοντες· γνωρί-
σαντες τὸ φακεόλιον· καὶ ἰδόντες ὅτι ἀνέ-

ῳχθη αὐτῆς ὁ ὀφθαλμός· ἔκραξαν φωνῇ
μεγάλῃ ὡς ἐξ ἑνὸς στόματος καὶ εἶπον καὶ ἡ-
μεῖς δοῦλοι ἐσμὲν τοῦ δεσπότου τοῦ Παύλου·
ἀπελθοῦσα οὖν ἡ Περπετούα, ἀπήγγειλεν εἰς
τὸ παλάτιον τοῦ Νέρωνος πάντα· ταῦτα
μαθὼν ὁ Νέρων καὶ θυμοῦ πλησθεὶς ἐ-
κέλευσεν φυλακισθῆναι τὴν Περπετούαν·
τοὺς δὲ στρατιώτας τοὺς τρεῖς, τὸν μὲν ἕνα
ἀποκεφαλισθῆναι ἔξωθεν τῆς πόρτας
ὡς ἀπὸ μιλίου ἑνὸς τῆς πόλεως· τὸν
δὲ ἕτερον διχασθῆναι· καὶ τὸν ἄλλον λι-
θοβοληθῆναι· ἡ δὲ Περπετούα ἦν ἐν τῇ φυ-
λακῇ· ἦν τηρουμένη κόρη ὀνόματι Πον-
πετιάνα, εἴσω ἐκεῖ καὶ χριστιανή· διότι
ἦν στρεκκία· καταλιποῦσα τοὺς γονεῖς
αὐτῆς· καὶ γενέσθαι χριστιανήν· συγκολλη-
θεῖσα οὖν αὐτῇ ἡ Περπετούα· ἐξηγήσατο αὐ-
τῇ πάντα τὰ περὶ τοῦ Παύλου· καὶ πλεῖον ἠ-
γωνίσατο περὶ τῆς εἰς χ̅ν̅ πίστεως· ἡ δὲ εὐ-
νὴ τοῦ Νέρωνος ἀδελφὴ ὑπῆρχε τῆς αὐτῆς
Πονπετιάνας· καὶ λάθρα ἐδήλου αὐτῇ
περὶ τοῦ χ̅ῦ· προθυμοποιοῦσα αὐτήν· ὅ-
τι αἰωνίαν χαρὰν μέλλει ποιεῖν οἱ πιστεύοντες
εἰς αὐτόν· καὶ ὅτι ὅλα τὰ ὧδε πρόσκαι-
ρα εἰσί· τὰ δὲ ἐκεῖνα αἰώνια εἰσίν· ὥσ-
τε ἔχειν αὐτὴν φυγὴν ἀπὸ τοῦ παλατίου· καὶ

τιμας τῶν συγκλητικῶν μετὰ ταύτης· το
πε ὄνδρων πολλὰς βασάνοις τιμωρήσας
τὴν πετρουάν· προσδήσας λίθον μέγαν εἰς
τὸν τράχηλον αὐτῆς, προσέταξεν ριφῆναι
αὐτὴν εἰς κρημνόν· ἐτέθη δὲ τὸ λείψανον
αὐτῆς εἰς πόρταν καλουμένην νομεντάνα
ἡ αὐτὴ ὑπομείνασα βασάνοις πολλάς· τέ
λος ποιήσαντες ἐσχάραν πυρὸς ἔκαυσαν
εἰς μίαν ἡμέραν· οἱ οὖν ἅγιοι ἄνδρες οἱ εἰρη
κότες διὰ ἱεροσολύμων τέρα γενέσθαι· ὃ
οὐδεὶς πρώτον ἑώρακε· βοήσαντες εἶ
πον πρὸς πάντα τὸν λαόν· χαίρετε καὶ
ἀγαλλιᾶσθε· ὅτι μεγάλην σωτηρίαν ἠξιώθητε
ἔχειν τοῖς ἁγίοις ἀποστόλοις καὶ φίλοις
τοῦ κυ ἰυ χυ· γινώσκετε τοῦτον τὸν νέρω
να τὸν πονηρώτατον βασιλέα· μηκέτι
αὐτὸν δύνασθαι τὴν βασιλείαν κατέχειν·
συνέβη οὖν μετὰ ταῦτα μισηθῆναι τὸν νέ
ρωνα ἀπὸ παντὸς τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ καὶ
τοῦ λαοῦ τῶν ῥωμαίων· ὥστε βουλεύσ[ασθαι]
δημοσίᾳ τοῦτον τύψαι· ἕως οὖν ἀνάξιος
τυπτόμενος ἐκ πληγῆς· ὡς οὖν ἔγνω ταῦτα
ὁ νέρων· ὑπέπεσεν ὑπ' αὐτῶν φόβος καὶ τρό
μος ἀνυπόστατος· καὶ οὕτως ἔφυγε νότι
μὴ ὁραθῆναι αὐτὸν τοῖς λοιποῖς· ἔλεγον δέ
τινες, ὅτι φεύγων, ἀπὸ τοῦ ψύχους καὶ τῆς

λιμοῦ διεξέψυξε καὶ ὑπὸ λύκων κατεβρώθη·
τὰ οὖν τῶν ἁγίων ἀποστόλων σώματα· συ
νέβη ὑπὸ τῶν ἀνατολικῶν ἁρπαγῆναι, τοῦ
κομίσαι αὐτὰ ἐν τῇ ἀνατολῇ· καὶ ἐγένετο
σεισμὸς μέγας ἐν τῇ πόλει· καὶ δραμόν
τες οἱ λαοὶ τῶν ῥωμαίων· κατέλαβον αὐ
τοὺς εἰς τόπον καλούμενον κατακόμβας·
κἀκεῖ ἐφυλάχθησαν τὰ σώματα τῶν ἁγίων
ἐνιαυτὸν ἕνα καὶ μῆνας ἑπτά· μέχρι τοῦ
κτισθῆναι τοὺς τόπους· ἐν οἷς ἀπετέθη
σαν· καὶ τὸ μὲν τοῦ ἁγίου πέτρου σῶμα, εἰς
τὸν βατικανὸν τόπον πλησίον τοῦ ναυμα
χίου μετὰ δόξης καὶ ὕμνων ἀνεκλήθη·
τοῦ δὲ ἁγίου παύλου· εἰς τὴν ὀστιασίαν ὁδόν·
ἀπὸ μιλίων δύο τῆς πόλεως· ἐν οἷς τόποις
εὐεργεσίαι πολλαὶ παρέχονται τοῖς πιστοῖς·
ἐτελειώθη δὲ ὁ δρόμος τῶν ἀποστόλων πέ
τρου καὶ παύλου· μηνὶ ἰουνίῳ κθ· τῶν δὲ
τριῶν στρατιωτῶν· μηνὶ ἰουλίῳ, β· τῆς
δὲ περπετούας καὶ ποντετιανῆς. τῷ
αὐτῷ μηνὶ ἰουλίῳ η'· χάριτι καὶ φιλαν
θρωπίᾳ τοῦ κυ ἡμῶν ἰυ χυ· ᾧ ἡ δόξα
εἰς τοὺς αἰῶνας,
τῶν αἰώνων
ἀμήν +

Βίος καὶ πολιτεία τῆς ὁσίας Μαρίας τῆς Αἰ-
γυπτίας· τῆς ἀπὸ ἑταιρίδος ἀσκησάσης
κατὰ τὴν ἔρημον· συγγραφεὶς δὲ παρὰ τοῦ
ὁσίου καὶ μακαρίου Σωφρονίου πατριάρχου
τῆς ἁγίας Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἀναστάσεως

ἱστορία

Μυστήριον βασιλέως κρύπτειν καλόν· τὰ
δὲ ἔργα τοῦ Θεοῦ ἀνακηρύττειν ἔνδοξον·
οὕτω γὰρ εἶπεν ὁ ἄγγελος τῷ Τωβὶτ μετὰ
τὴν παράδοξον τὴν ἐκ τυφλώσεως τῶν
ὀμμάτων ἀνάβλεψιν· καὶ μετ' ἐκείνους
τοὺς κινδύνους οὓς διῆλθεν· καὶ ὧν ἐρρύ-
σθη δι' ἣν εἶχεν εὐσέβειαν· καὶ γὰρ τοῦ βασι-
λέως μὴ φυλάττειν μυστήριον, ἐπισφαλὲς
καὶ ἐπώλεθρον· τὸ δὲ Θεοῦ σιγᾶν ἔργα παρά-
δοξα, ψυχῆς φέρει τὸν κίνδυνον· ὅθεν
κἀγὼ φόβῳ τοῦ σιωπᾶν τὰ θεῖα βαλλό-
μενος· καὶ τὸν ἐπηρτημένον τῷ δούλῳ
κίνδυνον ὑφορούμενος, ὃς λαβὼν ὑπὸ
τοῦ δεσπότου τὸ τάλαντον εἰς γῆν αὐτὸ
κατώρυξε· καὶ τὸ δοθὲν, πρὸς ἐργασίαν
ἔκρυψεν ἀπραγμάτευτον· διήγησιν ἱε-
ρὰν ἕως ἐμοῦ καταντήσασαν, οὐδαμῶς
σιωπήσομαι· καὶ μοι μηδεὶς ἀπιστείτω
ἅπερ ἀκήκοα γράφοντι· ἢ ἐμὲ τερατεύεσθαι
τὸ παράδοξον ἡγούμενος, ἢ τοῦ πράγμα-

τος τῷ μεγέθει καταπληττόμενος· ἐ-
μοὶ γὰρ, τῶν ἱερῶν, μὴ γένοιτο καταψεύ-
σασθαι· καὶ καπηλεῦσαι λόγοις· ἐν οἷς Θεὸς
μνημονεύεται· καὶ τὸ μικρὰ δὴ φρονεῖν
καὶ ἀνάξια· τῆς τοῦ σαρκωθέντος Λόγου
μεγαλειότητος· καὶ ἀπιστεῖν τοῖς οὕτω λε-
γομένοις· οὔ μοι δοκεῖ ἔχειν τὸ εὔλογον·
οἱ δέ τινες εἰσὶν οἳ τῇ δὲ τῇ γραφῇ ἐντυγχά-
νοντες· καὶ τὸ παράδοξον τοῦ λόγου δῆ-
θεν καταπληττόμενοι καὶ πιστεύειν ἀ-
χερῶς· οὐκ ἐθέλοντες, κἀκείνοις ἵλε-
ως γένοιτο ὁ Κύριος· ἐπείπερ καὶ αὐτοὶ τὸ ἀσθε-
νὲς τῆς σαρκὸς τῆς ἀνθρωπίνης λογιζόμενοι
φύσεως, δυσπαράδεκτα ἡγοῦνται τὰ πα-
ραδόξως τὰ περὶ ἀνθρώπων λεγόμενα· εἰ-
μὴ δὲ λοιπὸν ἐπὶ ταύτην τὴν διήγησιν, πρᾶ-
γμα λέξω· ἐν τῇ γενεᾷ τῇ καθ' ἡμᾶς γενό-
μενον· ὅπερ ἱερός τις ἀνὴρ, τὰ θεῖα λέ-
γειν καὶ πράττειν μεμαθηκὼς ἀφηγή-
σατο· ἀλλὰ μὴ δὲ τοῦτο πρὸς ἀπιστίαν ἑλ-
κέσθη τοὺς ἐντυγχάνοντας· τὸ ἐν τῇ καθ' ἡ-
μᾶς γενεᾷ θαῦμα τοιοῦτον γενέσθαι· ἡ-
γουμένοις ἀδύνατον· ἡ χάρις τοῦ ἁγίου
πνεύματος κατὰ γενεὰς εἰς ψυχὰς ὁσίας δια-
βαίνουσα· φίλους Θεοῦ καὶ προφήτας κατα-
σκευάζει καθὼς Σολομῶν ἐν θείοις ἐδίδα-

ξε· καιρὸς δὲ λοιπὸν τῆς ἱερᾶς ἐκείνης
ἀπάρξασθαι διηγήσεως· Ἐγένετό τις
ἐν τῇ κατὰ Παλαιστίνην μοναστηρίοις ἀ-
νήρ· ἤθει καὶ λόγῳ κοσμούμενος· ὃς ἐκ
σπαργάνων αὐτῶν τοῖς μοναχικοῖς ἐντρα-
φῇ ἤθεσί τε καὶ πράγμασι· Ζωσιμᾶς δὲ ἦν
τοὔνομα τούτῳ τῷ γέροντι· καὶ μή τις τῇ
ὁμωνυμίᾳ τοῦ Ζωσιμᾶ νομισάτω ἐκεῖνον
μέλλειν τὸν Ζωσιμᾶν τὸν ἐν δόγμασι πο-
τὲ διαβληθέντα ὡς ἑτερόδοξον· ἄλλος
γὰρ οὗτος, καὶ ἄλλος ἐκεῖνος· καὶ πολὺ τὸ
μεταξὺ τῶν δύο τὸ διάφορον· εἰ καὶ μί-
αν ἐκέκτηντο προσηγορίαν. ἀμφότεροι·
οὗτος τοίνυν ὁ Ζωσιμᾶς ὁ ὀρθόδοξος ἐμόνα-
σεν ἀρχῆθεν ἔν τινι τῶν ἐν Παλαιστίνῃ μο-
ναστηρίων· πᾶν εἶδος ἀσκήσεως μετερχό-
μενος, καὶ πρὸς πᾶσαν ἐγκράτειαν γενό-
μενος ἐπιτήδειος· πάντα μὲν γὰρ κανό-
να παραδεδομένον, πρὸς τὴν τοιαύτην αὐ-
τὸν παλαίστραν παιδοτριβηθεὶς ἐφύ-
λαττε· πολλὰ δὲ καὶ αὐτὸς ἐνομοθέτησεν οἰ-
κόθεν· ὑποτάξαι ζητῶν τὴν σάρκα τῷ
πνεύματι· καί γε τοῦ σκοποῦ οὐ διήμαρτεν,
οὕτω γὰρ ἦν περὶ τὸ πρακτικὸν ὁ γέρων ἐ-
πίσημος ὡς πολλοὺς πολλάκις τῶν ἐγγύ-
θεν μοναστηρίων· ἔστιν δὲ καὶ τῶν μακρὰν

ἀπεχόντων φοιτᾶν πρὸς αὐτόν· καὶ πρὸς ἐ-
γκράτειαν ὑπὸ τῆς ἐκείνου διδασκαλίας
τυποῦσθαί τε καὶ κανονίζεσθαι· καὶ περ
δὴ οὕτως ἔχων περὶ τὸ πρακτικὸν ὁ γέ-
ρων· οὐδὲ τῆς μελέτης τῶν θείων λογίων
ποτὲ παρημέλησεν· ἀλλὰ καὶ κοιταζό-
μενος· καὶ ἀνιστάμενος καὶ ἐν χερσὶ κρατῶν
τὸ ἐργόχειρον· καὶ τροφῆς μεταλαμβά-
νων εἰ δέοι καλεῖν τροφήν, ἧς ἐκεῖνος
ἐγεύετο· ἓν ἔργον εἶχεν ἀσίγητον καὶ μη-
δέποτε δαπανώμενον· τὸ ψάλλειν διὰ
παντὸς καὶ μελέτην ἀεὶ ποιεῖσθαι τῶν ἱε-
ρῶν τούτων λογίων· πολλάκις γοῦν φασὶ καὶ
θείας ὁράσεως ἀξιοῦσθαι τὸν γέροντα· θε-
όθεν αὐτῷ γενομένης ἐλλάμψεως· καὶ θαυ-
μαστὸν οὐδέν, οὐδὲ ἄπιστον· εἰ γὰρ μακάρι-
οι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ, ὅτι αὐτοὶ τὸν θεὸν
ὄψονται· καθάπερ εἶπεν ὁ κύριος· οἱ τὴν σάρ-
κα δηλαδὴ ἑαυτῶν ἐκκαθαίροντες· καὶ
νήφοντες ἀεί· γρηγορότι τῷ τῆς ψυχῆς αὐ-
τῶν ὄμματι· ὁρῶσι θείας ὁράσεις· ἀρρα-
βῶνας ἐντεῦθεν τοῦ μέλλοντος αὐτοῖς κα-
λοῦ κομιζόμενοι· λέγεται τοίνυν οὗτος
ὁ Ζωσιμᾶς· ἐξ αὐτῶν ὡς εἰπεῖν τῶν μητρικῶν
ἀγκαλῶν, ἐν τῷ μοναστηρίῳ τούτῳ δεδόσ-
θαι· καὶ μέχρι τρίτου καὶ πεντηκοστοῦ ἔτους,

ἐν αὐτῷ, τὸν δρόμον τὸν ἀσκητικὸν διηνυ-
κέναι ὡς οἷόν τε· μετὰ δὲ ταῦτα παρηνο-
χλήθη ὡς ἔφασκεν, ὑπό τινων λογισμῶν
ὡς εἴη τετελειωμένος ἐν ἅπασιν, τῆς ἑτέ-
ρου διδασκαλίας, οὐδαμῶς προσδεόμενος.
ταῦτα γὰρ ὡς ἔλεγεν· ἐλογίζετο καθ᾽ ἑαυτόν·
ἆρά γε ἔστιν ἐπὶ τῆς γῆς μοναχὸς ὁ δυνάμενος
ξένον τι παραδοῦναί μοι· ἢ ὠφελῆσαί με ἰσ-
χύων ὅπερ οὐκ οἶδα ἢ ὅ, ὅπερ ἔπραξα εἶ-
δος ἀσκήσεως; ἆρα εὑρίσκεται τῶν ἐν ἐ-
ρήμῳ φιλοσοφούντων ἀνὴρ ὅς, κατὰ πρᾶ-
ξιν ἢ θεωρίαν προτερεύει μου; τοῦτον τὸν τρό-
πον λογιζομένου τοῦ γέροντος· ἐφίστα-
ταί τις αὐτῷ, καί φησι πρὸς αὐτόν· ὦ Ζωσι-
μᾶ· καλῶς μὲν καὶ ὡς ἦν δυνατὸν ἀν-
θρώπῳ ἠγώνισαι· καλῶς τὸν ἀσκητικὸν
δρόμον διήνυσας· πλὴν οὐδείς ἐστιν ἐν
ἀνθρώποις ὁ ἔχων τὸ τέλειον· ἀλλὰ μείζων ἐ-
στὶν ὁ ἀγὼν ὁ προκείμενος τοῦ παρῳχηκότος
ἤδη· κἂν ὑμεῖς μὴ γινώσκετε· ἵνα δὲ γνῷ-
ς αὐτὸς πόσαι εἰσὶν ἄλλαι πρὸς σωτηρίαν ὁδοί,
ἔξελθε ἐκ τῆς γῆς σου· καὶ ἐκ τῆς συγγενεί-
ας σου. καὶ ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ πατρός σου. καθά-
περ Ἀβραὰμ ἐκεῖνος ὁ ἐν πατριάρχαις ἐ-
πίσημος· καὶ δεῦρο εἰς τόδε τὸ μονα-
στήριον τὸ πλησίον Ἰορδάνου παρακείμενον.

ΚΖ

αὐτίκα γοῦν ὁ γέρων, ἀκολουθῶν τῷ κε-
λεύσματι· ἔξεισι τοῦ μοναστηρίου ἐν ᾧ,
ἐκ παιδόθεν ἐμόναζεν· καὶ καταλα-
βὼν τὸν Ἰορδάνην τὸν ἐν ποταμοῖς ἁγιώ-
τατον· ὁδηγεῖται ὑπὸ τοῦ καλέσαντος,
εἰς ἐκεῖνο τὸ μοναστήριον· εἰς ὃ ὁ θεὸς αὐ-
τὸν γενέσθαι παρεκελεύσατο· κρούσας
τοίνυν τῇ χειρὶ τὴν θύραν τὴν προαύλιον·
ἐντυγχάνει πρότερον μοναχῷ τῷ τὴν
θύραν φυλάττοντι· ἐκεῖνος δὲ αὐτὸν μη-
νύει πρὸς τὸν ἡγούμενον· ὁ δὲ τοῦτον δε-
ξάμενος σχῆμά τε καὶ ἦθος, εὐλαβὲς θεα-
σάμενος· μᾶλλον τάπε τοῖς μοναχοῖς τῇ
συνήθει μετανοίᾳ· καὶ λαβόντα εὐχήν·
ἠρώτησε ταῦτα· πόθεν ἀδελφὲ παρα-
γέγονας; καὶ τίνος ἕνεκε πρὸς ταπει-
νοὺς ἐλήλυθας γέροντας; πρὸς ὃν ὁ
Ζωσιμᾶς ἀπεκρίνατο· τὸ μὲν ὅθεν λέ-
γειν, οὐκ ἀναγκαῖον ἐμοί· ὠφελείας
δὲ χάριν ὦ πάτερ ἐλήλυθα· ἀκήκοα γὰρ
περὶ ὑμῶν μεγάλα τε καὶ ἀξιέπαινα καὶ
δυνάμενα ψυχὴν προσοικειῶσαι Χριστῷ τῷ
Θεῷ ἡμῶν· εἶπε δέ, πρὸς αὐτὸν ὁ ἡγού-
μενος· ὁ Θεὸς ἀδελφέ· ὁ μόνος ἰώμενος
τὴν ἀνθρωπίνην ἀσθένειαν, αὐτὸς καὶ
σὲ καὶ ἡμᾶς διδάξει τὰ θεῖα θελήματα αὐτοῦ καὶ
ὁδηγήσαι πάντας ἡμᾶς εἰς ποιεῖν τὰ πρέ-

συγκόπτω· ἂν ὅσ γὰρ ἂν ὃν ὠφελεῖσθαι οὐ
δύναται· εἰ μὴ ἕκαστος ἑαυτῷ προσέχει
διὰ παντός· καὶ μηδὲν τι τῶν μάτ, τὸ λέ
ον, ἐργάζοιτο· θ῀ν κεκτημένος τὸν πρα-
πτομένων συλλήπτορα· πλὴν ἐπεὶ γὰρ
ὡς ἔφησας ἡ ἀγάπη σε τοῦ Χριστοῦ θεάσασθαι τὸ
ταπεινοὺς ἡμᾶς καὶ κινηκεγόροντας·
μείναν μεθ᾽ ἡμῶν· εἴπερ τούτου παραγέ-
γονας ἕνεκα· καὶ πάντας ἡμᾶς διαθέ-
λει τῇ τοῦ πνεύματος χάριτι· ὁ ποιμὴν ὁ καλός·
ὁ δοὺς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ὑπὲρ ἡμῶν·
καὶ ἴδια πρόβατα καλῶν κατ᾽ ὄνομα τὸ·
ταῦτα εἰπόντος τοῦ ἡγουμένου τοῦ ζωσί-
μα· καλῶν καὶ αὖθις μετανοιαν· καὶ αἰ-
τήσας εὐχήν· ἐπειπὼν τὸ ἀμήν· ἔμεινεν
εἰς ἐκεῖ μοναχὸ μοναστήριον· εἶδε δὲ γέρον-
τας, πράξει καὶ θεωρίᾳ ἐκλάμποντας·
τῷ πνεύματι ζέοντας· καὶ τῷ κυρίῳ δουλεύοντας·
ψαλμῳδία μὲν γὰρ ἦν, ἀκατάπαυστος·
πᾶσαν ἔχουσα τὴν νύκτα· καὶ ἐν χερσὶν ἀεὶ
τὸ ἐργόχειρον· καὶ οἱ ψαλμοὶ διὰ στόματος·
λόγος ἀργὸς ἐκεῖ οὐκ ἐπολιτεύετο· φρον-
τὶς πραγμάτων, παρ᾽ ἐκείνοις οὐκ ἐχρη-
μάτιζεν· πρόσοδοι δέ τοῖς ἀεὶ θ᾽ εμοῦμε-
ναι πε καὶ συναγόμεναι· καὶ μέρι... μαι
ὡς τικοῖς, μόχθοις ἁρμόζουσαι οὐδὲ ὄνο-
= μα τι

παρ᾽ αὐτοῖς ἐγνωρίζοντο· ἀλλ᾽ ἓν ἦν καὶ
πρῶτον καὶ μόνον τὸ σπουδαζόμενον ἅ-
πασι, τὸ ἕκαστον αὐτῶν, νεκρὸν εἶναι τῷ
σώματι· ὡς ἅπαξ κόσμῳ, καὶ ἐν τοῖς
ἐν κόσμῳ πᾶσιν ἀποθανόντα, καὶ μὴ ὑ-
πάρχοντα· τροφὴν δὲ εἶχον ἀδιάπτωτον,
τὰ θεόπνευστα λόγια· ἔτρεφον δέ, καὶ
τὸ σῶμα τοῖς ἀναγκαίοις μόνοις ἄρτῳ
καὶ τῷ ὕδατι· ὡς ἕκαστον ἐκίνει τὸ πρὸς
τὴν θείαν ἀγάπην, διάπυρον· ταῦτα ζωσί-
μας ὡς εἶπε θεώμενος. ᾠκοδομεῖτο πο-
λὺ ἀνύσαι ἠπειγόμενος πρὸς τὰ ἔμπροσ-
θεν· ἀεί τε συναύξων τὸν δρόμον τὸν ἴδιον·
καὶ συνεργάτας εὑρὼν, καλῶς· τῶν θείων
νεουργοῦντας παραδείσων· ἡμερῶν δὲ
διελθουσῶν ἱκανῶν· ἤγγισεν ὁ καιρὸς κα-
θ᾽ ὃν τὰς ἱερὰς νηστείας ἐκτελεῖν· χριστια-
νοῖς παραδέδοται· προκαθαίρουσιν παρ᾽
ἑαυτοῖς εἰς τὴν τοῦ θείου πάθους καὶ τῆς
ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ προσκύνησιν· τῆς δὲ
πύλης τοῦ μοναστηρίου, μηδέποτε ἀ-
νυγομένης· ἀλλ᾽ ἀεὶ κεκλεισμένης καὶ
ποιούσης τοῖς μοναχοῖς τὴν ἄσκησιν ἀ-
νενόχλητον· οὐδὲ γὰρ ἦν ἀνοῖξαι ποτέ·
εἰ μὴ που μοναχὸς διά τινα χρείαν ἀναγ-
καίαν παρεβάλλειν· ἔρημος γὰρ ἦν ὁ τόπος,

καὶ τοῖς ἐν γειτόνων πλησιάζουσι μοναχοῖς
οὐ καὶ ἐπιτηδεύματος μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀτύπωτος·
κανὼν δέ, τοιοῦτος ἐν τῷ μοναστηρίῳ, ἄνω-
θεν ἐφυλάττετο· διό μοι ὡς οἶμαι καὶ Ζωσιμᾶν
ἄσ ἐκεῖνο τὸ μοναστήριον. ὁ θ(εὸ)ς ἤγαγεν.
τίς δὲ ὁ κανὼν καὶ πῶς ἐφυλάττετο, ἐνθέ-
ν ἐρῶ· τὴν κυριακὴν ἣ δὴ κ(αὶ) ἡ πρώτη τῶν νηστει-
ῶν ἑβδομάδος ὀνομάζεσθαι εἴωθεν· ἐτελεῖτο
δηλαδή, ἡ θεία μυσταγωγία, κατὰ τὸ σύνη-
θες· καὶ τῶν ἀχράντων ἕκαστος καὶ ζωο-
ποιῶν μυστηρίων ἐγίνετο μέτοχος. καὶ τρο-
φῆς μικρᾶς ὡς ἔθος ἦν μετελάμβανον.
οὕτω τε συνήγοντο πάντες εἰς τὸ εὐκτήρι-
ον· καὶ γενομένης προσευχῆς ἐκτενοῦς κ(αὶ)
γονυκλισίας ἐφικανῶν ἠσπάζοντο ἀλλή-
λους οἱ γέροντες· καὶ τὸν ἡγούμενον περι-
πτυσσόμενος ἕκαστος· ἤτει τοὺς ἄλλους με-
τανοίας ἀμελλειν εὐχὴν καὶ ἔχειν πρὸς τὸν
προκείμενον ἀγῶνα, συναγωνιστὴν καὶ
συνέμπορον· τούτων δὲ γενομένων· ἡ θύ-
ρα τοῦ μοναστηρίου ἠνοίγετο· καὶ ψάλλον-
τες συμφώνως· ὁ κ(ύριο)ς φωτισμός μου καὶ σω(τή)ρ
μου τίνα φοβηθήσομαι· κ(ύριο)ς ὑπερασπι-
στὴς τῆς ζωῆς μου. ἀπὸ τίνος δειλιάσομαι·
ς τὰ λοιπὰ τοῦ ψαλμοῦ· ἐξίεσαν ἅπαντες·
ἕνα τινὰ πολλάκις ἢ δεύτερον· φύλακα

τοῦ μοναστηρίου καταλιμπάνοντες· οὐχ ἵνα
φυλάξωσι τὰ ἔνδοθεν ἀποκείμενα· οὐδὲ γὰρ
ἦν τι τῶν ἐγκειμένοις κλέπταις εὐάλωτον· ἀλλ' ἵ-
να μὴ τὸ εὐκτήριον ἀλειτούργητον καταλεί-
ποιτο· ἕκαστος δὲ ἑαυτὸν ἐπισιτίζει· ὡς τὸ
ἠδύνατο· καὶ ὡς ἐβούλετο· ὁ μὲν ἄρτον
ἐκόμιζε τῇ χρείᾳ τοῦ σώματος σύμμετρον·
ὁ δὲ ἰσχάδας· ἄλλος δὲ φοίνικας· ἕτερος δὲ
ὄσπρια βραχέντα ἐν ὕδατι· ἄλλος δὲ οὐδὲν
εἰ μὴ μόνον τὸ σῶμα τὸ ἴδιον, καὶ τὸ ῥάκκος
ὃ περιεβέβλητο· ἔτρεφετο δέ, ὁσάκις ἡ φύ-
σις ἠνάγκαζε· ταῖς φυομέναις βοτάναις
αἷς, κατὰ τὴν ἔρημον· κανὼν δὲ ἦν
ἑκάστῳ αὐτῶν καὶ νόμος οὗτος παρ' αὐτοῖς·
τοῦ μὴ γινώσκειν ἕτερον πῶς ἐγκρατεύεται·
ἢ πῶς διάγει ὁ ἕτερος· τὸν γὰρ ἰορδάνην εὐ-
θὺς περαιούμενοι· μακρὰν ἀπ' ἀλλήλων ἕκαστος
ἐχωρίζοντο· καὶ πᾶσαν εἶχον τὴν ἔρημον κ(αὶ)
οὐδεὶς παρέβαλλεν πρὸς τὸν ἕτερον· ἀλλὰ
ς εἴπερ εἷς ἐξ αὐτῶν ἐθεάσατο, μακρόθεν ἕ-
τερον ἐκεῖνον ἐρχόμενον· εὐθέως ἐξέκλι-
νεν τοῦ κατ' εὐθεῖαν πορεύεσθαι καὶ ἐφ' ἕτερον
μέρος ἐγίνετο· ἑαυτῷ δὲ ἔζη καὶ τῷ θ(ε)ῷ ψά-
λλων διαπαντός· καὶ τρυφῆς ἐπισκήρου γενό-
μενος· οὕτω τοίνυν ἁπάσας τὰς ἱερὰς νηστεί-
ας τελοῦντες, ὑπέστρεφον εἰς τὸ μοναστή-
ριον,

τὴν κυριακὴν τὴν πρὸ τῆς ζωοποιοῦ τοῦ σωτῆρος
ἐκ νεκρῶν ἀναστάσεως. ἣν ἑορτὴν πρὸ ἑ-
ορτῶν μεγάλην ἑορτάζειν ἡ ἐκκλησία
παρείληφεν. ὑποστρέφομεν δὲ ἕκαστος ἔχων
τοῦ ἰδίου κόπου γνώριμον. τὴν ἰδίαν συνεί-
δησιν γινώσκουσαν. ὅπως εἰργάσατο· καὶ
ὁποίων πόνων σπέρματα κατεβάλετο· καὶ
οὐδεὶς ἠρώτα τὸ παράπαν τὸν ἕτερον· πῶς
ἢ τίνα τρόπον τὸν προκείμενον ἀγῶνα δι-
ήθλησε. οὕτως μὲν οὖν ὁ τοῦ μοναστηρίου
τούτου κανών. καὶ οὕτως καλῶς ἐκτελούμε-
νος. ἕκαστος γὰρ αὐτῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ γενόμενος
ὑπὸ θεὸν θεατὴν θεῷ καθ᾽ ἑαυτὸν ἐλογίζετο· τοῦ
μὴ ἀρέσκειν ἀνθρώποις· ἀλλὰ τῷ θεῷ, ἵνα μὴ κα-
τ᾽ ἐπίδειξιν ἐγκρατεύεσθαι· ἔνθεν ἐλευ-
θερούμενος, τὰ γὰρ δι᾽ ἀνθρώπους γενόμενα καὶ
πρὸς τὸ ἀρέσκειν ἀνθρώποις τελούμενα· μὴ ὅ-
τι γε ἄπειν οὐδὲν ὠφελοῦσι τὸν πράττοντα·
ἀλλὰ καὶ πολλῆς γίνονται ζημίας τῷ ποι-
οῦντι παραίτια. οὕτως μὲν οὖν ὁ τοῦ μο-
ναστηρίου τούτου κανών. τότε τοίνυν καὶ
ὁ ζωσιμᾶς τῷ συνήθει νόμῳ τοῦ μοναστηρί-
ου τὸν ἰορδάνην ἐπέρασεν· μικρά τινα κομι-
σάμενος ἐφόδια· πρὸς τὴν χρείαν τοῦ σώ-
ματος· καὶ αὐτὸ τὸ ῥάκκος, ὃ περιημφιέ-
το· καὶ τὸν μὲν κανόνα διετέλει τὴν ἔρημον

διερχόμενος· καιρὸν δὲ τροφῆς ἐποιεῖτο τὴν
ἀνάγκην τῆς φύσεως· ἐκάθευδεν δὲ νυκτὸς
εἰς γῆν ὀλίγον κατακλινόμενος· καὶ ὕπνου
μικροῦ γευόμενος· ὅπου δ᾽ ἂν αὐτὸν ὁ τῆς
ἑσπέρας χρόνος κατέλαβεν· ὄρθρου δὲ πά-
λιν ἀναθέμενος, τοῦ βαδίζειν ἀπήρχετο· ἔχων
ἀεὶ τῆς κινήσεως τὸν τόνον ἀνένδοτον·
ἴσως ἐπιθυμίαν δὲ ἦλθεν, ὡς ἔλεγεν, ἐνδοτέρω
κατὰ τὴν ἔρημον· ἐλπίσας ἐνδόθεν εὑ-
ρεῖν τινα πατέρα κατὰ τὴν ἔρημον διατρίβοντα
δυνάμενον αὐτὸν συμμαχέσθαι πρὸς
τὸν ποθούμενον· καὶ δὴ συντόνως τὴν
ὁδοιπορίαν διήνυεν· ὡς ἐπί τι ἄσυλον
περιφανὲς καὶ πρόδηλον καταγώγιον· εἴ-
κοσι δὲ ἡμερῶν ὁδὸν διανύσας· ὡς ὅτε τῆς
ἕκτης ὥρας ἦλθε καιρός, ἔστη τῆς ὁδοιπορί-
ας μικρόν· καὶ στραφεὶς πρὸς ἀνατολάς,
ἐτέλει τὴν συνήθη εὐχήν· εἰώθει γὰρ τοῖς
τεταγμένοις τῆς ἡμέρας καιροῖς· ἐκκόπ-
τειν μὲν τῆς ὁδοιπορίας τὸ σύντονον καὶ
μικρὸν τοῦ κόπου διαναπαύεσθαι· ἑστώς
τε καὶ τὸ γόνυ κλίνων, καὶ οὕτω προσεύχεσθαι·
ψάλλοντος δὲ τὸν ψαλμὸν αὐτοῦ· καὶ ὁρῶν εἰς τὸν οὐρα-
νὸν ἀκαταπαύστῳ ὄμματι· ὁρᾷ ἐκ τοῦ δε-
ξιοῦ μέρους· ἔνθεν ἑστὼς τὴν ἐκτενῆ προσηύ-
χετο· ἀποσκίασμα φανέν, ὡς ἀνθρωπίνου
σώματος·

καὶ τὰ πρῶτα μὲν, ἐταράττετο· φάσμα
δαιμόνιον ὑποπτεύων ὁρᾶν. καὶ γέγονεν
σὺν τρόμος· τῷ δὲ σημείῳ τοῦ σταυροῦ σφραγ
ισάμενος· καὶ τὸν φόβον ἀποσεισάμε
νος ἤδη γὰρ τέλος εἶχεν λοιπὸν ἡ εὐχὴ αὐ
τοῦ. ἐπιστρέψας τὸ ὄμμα· ὁρᾷ τινα ὄντως κα
τὰ ἀλήθειαν πρὸς μεσημβρίαν βαδίζοντα.
γυμνὸν δὲ ἦν τὸ ὁρώμενον· μέλαν τὸ σώ
ματι· ὡς ὑπὸ ἡλιακῆς φλογὸς, μελανγενό
μενον· καὶ τρίχας ἔχον τὰς ἐν τῇ κεφαλῇ
λευκὰς ὡσεὶ ἔριον· ὀλίγας δὲ καὶ αὐτάς.
ὡς μὴ πλέον τοῦ τραχήλου κατωφέρεσθαι.
τοῦτο τοίνυν ὁ ζωσιμᾶς θεασάμενος· ὥσ
περ ἐν μέθοις ὑφ' ἡδονῆς γινόμενος, περι
χαρὴς τῷ παραδόξῳ θεάματι· ἤρξατο τρέ
χειν ἐπ' ἐκεῖνο τὸ μέρος· ἐφ' ὃ καὶ τὸ ὁρώ
μενον ἔσπευδε. ἔχαιρε μὲν γὰρ χαρὰν ἀνε
κλάλητον· οὐδέποτε γὰρ ἦν θεασάμενος.
ἐν ὅλῳ τῷ διαστήματι τῶν ἡμερῶν ἐκείνων.
ἀνθρώπου εἶδος· ἢ ἑτέρου ζώου πετει
νοῦ, ἢ χερσαίου μορφὴν· ἢ ἀποσκίασμα.
ἐζήτει γοῦν γνῶναι τίς καὶ ποταπὸς ὁ ὁ
ρώμενος· ἐλπίζων ὅτι τινῶν μεγάλων θε
ωρὸς γενήσεται. ὡς δὲ εἶδεν ἐκεῖνο τὸν
ζωσιμᾶν ἐρχόμενον μήκοθεν· ἤρξατο τρέ
χειν καὶ φεύγειν, ὡς πρὸς τὸ τῆς ἐρήμου ἐνδό

τερον· ὁ δὲ ζωσιμᾶς· τοῦ γήρως ὥσπερ
ἐπιλαθόμενος· ἔτι δὲ καὶ τῆς ὁδοῦ τὸν κό
πον μὴ λογισάμενος, συντείνειν ἑαυτὸν κα
ταλαμβάνειν, τὸ φεῦγον αὐτὸν ἐπειγόμενος· οὗ
τος μὲν οὖν ἐδίωκε, τὸ δὲ ἐξεχώρει· ἦν
δὲ τοῦ ζωσιμᾶ ὁ δρόμος ὀξύτερος· καὶ κα
τ' ὀλίγον ἐγένετο τοῦ φεύγοντος, πλησιέστε
ρος· ὡς δὲ ἤγγισεν ἤδη· ὥστε καὶ φωνὴν
λοιπὸν ἐξακούεσθαι· ἤρξατο κράζειν ὁ ζω
σιμᾶς· καὶ τοιαύτας φωνὰς ἀφιέναι σὺν
δάκρυσι· τί με φεύγεις τὸν ταπεινὸν γέ
ροντα, καὶ ἁμαρτωλόν· δούλη τοῦ ὄντως
θεοῦ· μεῖνον με ὅστις εἶ, τὸν θεὸν δι' ὃν ταύ
την ἔρημον ᾤκησας· μεῖνον με τὸν ἀσθε
νῆ· καὶ ἀνάξιον. τὴν ἐλπίδα ἣν ἔχεις
πρὸς τὴν τοῦ τοσούτου σου καμάτου ἀντί
δοσιν· στῆθι καὶ μετάδος εὐχῆς καὶ εὐλογί
ας τῷ γέροντι· τὸν θεὸν τὸν μηδένα βδελυσσόμε
νον πώποτε τιμῶν· ταῦτα τοῦ ζωσιμᾶ σὺν δά
κρυσι λέγοντος· γέγοναν ἀμφότεροι τρέ
χοντες, ἐν τινι τόπῳ· ἐν ᾧ ὥσπερ τις
χείμαρρος ξηρὸς ἐτετύπωτο· οὐ μοι δοκεῖ
χείμαρρος γενόμενος πώποτε· ἀλλ' ὁ τόπος
τοιαύτης ἔλαχε θέσεως· ὡς οὖν κατέλα
βον τὸ εἰρημένον τὸν τόπον· τὸ μὲν φεῦγον,
κατῆλθεν, καὶ αὖθις ἀνῆλθεν, εἰς τὸ μέρος
τὸ ἕτερον.

ὁ δὲ Ζωσιμᾶς κεκμηκὼς καὶ μηκέτι τρέ-
χειν δυνάμενος· ἔστη βαλὼν τὸ ἕτερον μέρος·
τοῦ τόπου τοῦ χειμάρρου ἰδίως· καὶ προσέ-
θηκε τοῖς δάκρυσι δάκρυα, καὶ ταῖς οἰμω-
γαῖς οἰμωγάς· ὡς πλέον αὐτοῦ λυπὸν τοὺς
ὀδυρμοὺς ἐκ τοῦ σύνεγγυς ἐξακούεσθαι. Τό-
τε ἐκεῖνο τὸ φεῦγον σῶμα, φωνὴν τοιαύ-
την ἀφίησιν, ἀββᾶ Ζωσιμᾶ, συγχώρησόν
μοι διὰ τὸν κ(ύριο)ν· οὐ δύναμαι γὰρ ἐπιστραφῆ-
ναι καὶ ὀφθῆναί σοι· οὕτως ἐς πρόσωπον·
γυνὴ γάρ εἰμι καὶ γυμνὴ καθάπερ ὁρᾷς· καὶ
τὴν αἰσχύνην τοῦ σώματος ἀπερικάλυ-
πτον ἔχουσα· ἀλλ᾽ εἴπερ θέλεις πάντως
ἁμαρτωλῷ γυναικὶ χαρίσασθαι μικρὰν
εὐχήν· ῥῖψόν μοι τὸ ὃν ῥάκκος· ὅπως περιει-
λήσασα ἔξωθεν· ὅπως ἐν αὐτῷ συγκαλύψω
τὴν γυναικείαν ἀσθένειαν· καὶ στρέφομαι
πρὸς σέ, καὶ τὰς εὐχάς σου κομίζομαι· τό-
τε φρίκη καὶ φρενῶν ἔκστασις, ἔλαβε τὸν
Ζωσιμᾶν· ὡς ἔλεγεν· ἀκούσαντα πάντως· ὅτι
Ζωσιμᾶν αὐτὸν ἐκάλεσεν ἐξ ὀνόματος·
ὀξὺς γὰρ ὤν, ὁ ἀνήρ· καὶ πρὸς τὰ θεῖα σο-
φώτατος, ἐπέγνω· ὅτι οὐκ ἂν ἐξ ὀνόματος
ἐκάλει ὃν οὐδέποτε εἶδεν· καὶ περὶ οὗ οὐ-
δέποτε ἤκουσε· εἰ μὴ τῷ προορατικῷ προ-
δήλως χαρίσματι ἐλαμπρύνετο· ἐποίει

δὲ ἐν τάχει τὸ κελευόμενον· καὶ περιελό-
μενος ὅπερ εἶχεν παλαιὸν καὶ ἐρρικνωμέ-
νον ἱμάτιον· ἔρριψεν αὐτῇ ὀπισθοφανῶς
ἱστάμενος· ἡ δὲ λαβοῦσα· ζώννυσιν ἑαυ-
τήν· ὅσον ἠδύνατο· συγκαλύψασα δέ, τὰ
μέρη τοῦ σώματος· ἅπερ ἔδει πλέον τῶν
ἄλλων καλύπτεσθαι· στρέφεται πρὸς τὸν
Ζωσιμᾶν· καὶ φησὶ πρὸς αὐτόν· τί σοι ἔδο-
ξεν ἀββᾶ Ζωσιμᾶ ἁμαρτωλὸν θεάσασθαι
γυναῖκα; τί ζητῶν ἐξ ἐμοῦ ἰδεῖν ἢ μαθεῖν·
τοσοῦτον κόπον οὐκ ὤκνησας ἀναδέξασθαι·
ὁ δέ, εἰς γῆν κλίνας τὰ γόνατα· ᾔτει λαβεῖν
εὐλογίαν κατὰ τὸ σύνηθες· ἡ δέ, καὶ αὐτὴ
ἔβαλλε μετάνοιαν· καὶ ἔκειντο ἀμφότεροι
ἐν τῇ γῇ· ἕκαστος εὐλογῆσαι ἐξαιτῶν τὸν
ἕτερον καὶ οὐδὲν ἦν ἀκοῦσαι παρ᾽ ἀμφοτέρ(ων)
λεγόμενον· εἰ μὴ τό, εὐλόγησον· μετὰ δὲ
πλείστας ὥρας διάστημα· ἔφησεν ἡ γυνή,
πρὸς τὸν Ζωσιμᾶν· ἀββᾶ Ζωσιμᾶ, σοὶ
τὸ εὐλογῆσαι ἁρμόζει καὶ εὔχεσθαι· σὺ γὰρ
πρεσβυτέρου ἀξίᾳ τετίμησαι· σὺ ἐκ πλεί-
στων ἐτῶν, τῷ ἁγίῳ θυσιαστηρίῳ παρίστασαι·
καὶ πολλάκις τῶν θείων μυσταγωγὸς γεγέ-
νησαι· ταῦτα τὸν Ζωσιμᾶν εἰς μείζονα φό-
βον καὶ ἀγωνίαν ἐνέβαλεν· καὶ σύντρομος
ὅλος γενόμενος, ἱδρῶτί τε περιερρεῖ-
το·

Καὶ ἔστενεν· καὶ τὴν φωνὴν ἔρρηξεν ὁ πρεσβύτης.
λέγει δὲ πρὸς αὐτὴν διακεκομμένῳ καὶ συ-
νεχεῖ τῷ ἄσθματι· καὶ ἐκ τοῦ εἴδους αὐ-
τοῦ δήλη μέν· ὦ μῆτερ πν(ευματ)ική· ὅτι σὺ πρὸς
θ(εὸ)ν ἐκδεδήμηκας· καὶ τὸ πλεῖον μέρος τοῦ
κόσμου νενέκρωσαι· δηλοῖ δὲ πλέον τὸ
δεδομένον σοι χάρισμα. τὸ οὕτω με ἐ-
ξ ὀνόματος καλέσαι, καὶ πρεσβύτερον
λέγειν· ὃν οὐδέποτε τεθέασαι· ἀλλ' ἐπεί-
περ ἡ χάρις. οὐκ ἐκ τῶν ἀξιωμάτων. ἀλ-
λ' ἐκ τρόπων ψυχικῶν γνωρίζεται. αὐτὴ
εὐλόγησον διὰ τὸν κ(ύριο)ν· καὶ μετάδος εὐχῆς
τῷ δεομένῳ τῆς σῆς τελειότητος· τῇ δ' ἐν-
στάσει οὖν τοῦ γέροντος παραχωροῦσα, ἔ-
φησεν ἡ γυνή· εὐλογητὸς ὁ θ(εὸ)ς· ὁ τῆς σωτηρί-
ας τῶν ψυχῶν κηδόμενος· τοῦ δὲ Ζωσιμᾶ
εἰπόντος, τὸ ἀμήν· ἀνέστησαν ἐκ τῆς
γονυκλισίας ἀμφότεροι· καὶ φησὶ πρὸς
τὸν γέροντα ἡ γυνή· τίνος χάριν πρὸς
ἐμὲ τὴν ἁμαρτωλὸν ἐλήλυθας ἄν(θρωπ)ε· τοῦ θ(εο)ῦ
νεκρὸν πάσης ἀρετῆς ἰδεῖν ἠθέλησας γυναῖκα·
πλὴν ἐπείπερ πάντως, ἡ χάρις σε τοῦ ἁ-
γίου πν(εύματο)ς καθωδήγησε· ὅπως τινὰ δια-
κονίαν ἐκτελέσεις τῷ χρόνῳ μου πρόσ-
φορον· εἰπέ μοι πῶς τὸ χριστιανικὸν φῦ-
λον, πολιτεύεται σήμερον· πῶς οἱ βασιλ(εῖς)·

πῶς τὰ τῆς ἐκκλησίας ποιμαίνεται· ὁ δὲ Ζω-
σιμᾶς ἔφη πρὸς αὐτήν· ὑμῶν λοιπὸν μῆτερ ἐμὴ
ἁγίαις ὑμῶν ὁσίαις, πᾶσιν ὁ Χ(ριστὸ)ς εἰρήνην
βαθεῖαν ἐχαρίσατο· ἀλλὰ δέξαι γέροντος
ἀναξίου παράκλησιν· καὶ εὖξαι ὑπέρ τε
τοῦ κόσμου παντός· καὶ ὑπὲρ ἐμοῦ τοῦ
ἁμαρτωλοῦ· ἵνα μὴ ἄκαρπον τὸ τῆς
ἐρήμου ταύτης γένοιτό μοι διάστημα,
ἐκείνη δέ, πρὸς αὐτὸν ἀπεκρίνατο· σὲ
μὲν δέον ἐστὶν ἀββᾶ Ζωσιμᾶ ἱερέως ἔ-
χοντα ὡς εἶπον ἀξίωμα· ὑπὲρ ἐμοῦ καὶ
πάντων προσεύχεσθαι, εἰς τοῦτο γὰρ αὐτὸ
κεκλήρωσαι· πλὴν ἐπείπερ ὑπακοὴν ποι-
εῖν κελευόμεθα, τὸ προσταχθὲν ὑπὸ σοῦ,
προθύμως ποιήσωμεν· ταῦτα εἰποῦσα·
στρέφεται κατὰ ἀνατολὰς καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς
εἰς τὸ ὕψος διάρασα· καὶ τὰς χεῖρας ἐκ-
πετάσασα· ἤρξατο προσεύχεσθαι ὑπὸ ψιθυ-
ρίζουσα· φωνὴ δὲ αὐτῆς οὐκ ἠκούετο ἔναρ-
θρος· ὅθεν ὁ Ζωσιμᾶς οὐδὲν τούτων τῶν τῆς
εὐχῆς δεδύνηται σημειώσασθαι· ἵστατο δὲ ὡς
ἔλεγεν σύντρομος εἰς γῆν νενευκώς· καὶ
μηδὲν καθόλου φθεγγόμενος· ὤμνυε δὲ
θ(εὸ)ν τοῦ λόγου προκαλούμενος μάρτυρα·
ὅτι ὡς εἶδεν αὐτὴν εἰς τὴν εὐχὴν χρονίσα-
σαν· μικρὸν ἀνακύψας· ἐκ τῆς εἰς γῆν
κατανεύσεως· ὁρᾷ αὐτὴν ὑψωθεῖσαν

ὡς ἐμαυτὸν ἔχω ἀπὸ τῆς γῆς. καὶ ἐν τῷ
ἀέρι κρεμαμένην προσεύχεσθαι. τοῦτο
δὲ ὡς εἶδεν φόβῳ πλείονι συνεχόμενος
ἔρριψεν ἑαυτὸν εἰς τὸ ἔδαφος, ἱδρῶτι
περιρρεόμενος καὶ σφόδρα ἀγωνιῶν, καὶ
μηδὲν φθέγξασθαι ὅλως τολμῶν. καθ' ἑαυ-
τὸν δὲ μόνον λέγων ἐπὶ πολύ, τὸ κύριε ἐλέη-
σον. κείμενος δὲ ἐπὶ τῆς γῆς ἐν τῷ λογισ-
μῷ, ὅτ' ἕτερον ἐσκανδαλίζετο· μήπως ἄρα
πνεῦμα εἴη, καὶ τὴν εὐχὴν ὑποκρίνεται;
στραφεῖσα δὲ ἡ γυνὴ ἤγειρε τὸν ἀββᾶν, ταῦ-
τα εἰποῦσα· τί σε ἀββᾶ οἱ λογισμοὶ τα-
ράττουσιν σκανδαλισθέντα ἐν ἐμοί· ὡς
ὅτι πνεῦμα ὑπάρχω, καὶ τὴν εὐχὴν ὑπο-
κρίνομαι; πληροφορήθητι ἄνθρωπε. ὅτι ἁ-
μαρτωλὸν εἰμὶ γύναιον· πλὴν τῷ βαπτίσ-
ματι τῷ ἁγίῳ τετείχισμαι. καὶ πνεῦμα οὐ-
κ εἰμί· ἀλλὰ γῆ καὶ σποδὸς καὶ ὅλον σάρξ·
μηδὲν πνευματικὸν ποτὲ ἐννοήσασα. καὶ ἅμα
ταῦτα λέγουσα· σφραγίζει ἑαυτὴν τῷ ση-
μείῳ τοῦ σταυροῦ· μέτωπόν τε καὶ ὄμματα,
χείλη τε καὶ τὸ στῆθος, λέγουσα οὕτως· ὁ θεὸς
ἀββᾶ Ζωσιμᾶ. ἐξελεῖται ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ
πονηροῦ καὶ τῆς ἐνέδρας αὐτοῦ. ὅτι πο-
λλὴ καθ' ἡμῶν ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ. ταῦτα τοίνυν
ἀκούσας ὁ γέρων, καὶ θεασάμενος· ἔρρι-
ψεν ἑαυτὸν εἰς τὸ ἔδαφος καὶ ἐπελάβετο

τῶν ποδῶν αὐτῆς, σὺν δάκρυσι λέγων·
ὁρκίζω σε κατὰ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ ἡμῶν.
τοῦ ἐκ παρθένου τεχθέντος· δι' ὃν ταύτην
ἠμφίασαι τὴν γύμνωσιν, δι' ὃν τὰς σάρκας
ταύτας οὕτως κατεδαπάνησας· μηδὲν κρύ-
ψῃς ἀπ' ἐμοῦ τοῦ δούλου σου· τίς εἶ καὶ πό-
θεν καὶ πότε καὶ ποίῳ τρόπῳ, τὴν ἔρημον
ταύτην κατῴκησας· μὴ δὴ κρύψῃς ἀπ' ἐμοῦ
ὅλον τὰ κατὰ σέ· ἀλλὰ πάντα διήγη-
σαι· ὅπως τὰ μεγαλεῖα τοῦ θεοῦ ποιήσῃς κατά-
δηλα· σοφία γὰρ κεκρυμμένη, καὶ θησαυ-
ρὸς ἀφανής, τίς ὠφέλεια ἐν ἀμφοτέροις
καθὰ γέγραπται· εἰπέ μοι πάντα διὰ τὸν
κύριον· οὐ γὰρ καυχήσεως ἕνεκεν λέξῃς ἢ ἐπι-
δείξεως· ἀλλ' ἵνα ἐμὲ πληροφορήσῃς τὸν
ἁμαρτωλὸν καὶ ἀνάξιον· πιστεύω γὰρ τῷ
θεῷ ᾧ ζῇς· καὶ ᾧ πεπολίτευσαι· ὅτι τού-
του ἕνεκεν ὡς ταύτην τὴν ἔρημον ὡδη-
γήθην· ὅπως τὰ κατὰ σὲ ποιήσῃ ὁ θεὸς κατά-
δηλα· οὐκ ἔστι τοίνυν τῆς ἡμετέρας δυ-
νάμεως· τοῖς κρίμασι τοῦ θεοῦ διαμάχεσθαι.
εἰ γὰρ μὴ ἦν εὐάρεστον Χριστῷ τῷ ἀληθινῷ ἡμῶν
θεῷ τοῦ γνωσθῆναί σε. καὶ ὅπως ἠγωνίσαι.
οὐδέ σε συνεχώρησε θεαθῆναι ὑπό τινος
οὐδὲ ἐμὲ τοσαύτην ὁδὸν διανύσαι ἐνίσχυ-
σεν· τὸν μηδέποτε προθέμενον ἢ δυνά-
μενον ἐξελθεῖν τοῦ κελλίου μου.

ταῦτα εἰπόντος καὶ ἕτερα πλείονα τοῦ
ἀμμᾶ ζωσιμᾶ· ἐπείρασα αὐτὸν ἡ γυνή, ἔφη
σε πρὸς αὐτόν· αἰσχύνομαι ἀμμᾶ μου,
τὴν αἰσχύνην τῶν ἔργων μου εἰπεῖν σοι. συ
γχώρησον· πλὴν ἐπείπερ γυμνόν μου τὸ
σῶμα τεθέασαι, ἀπογυμνώσω σοι καὶ τὰς
πράξεις μου ἵνα γνῷς πόσης αἰσχύνης
ς ἐν προπηκῆς ἡ ψυχή μου πεπλήρωται· οὐ
γὰρ ὥσπερ ὑπέλαβες τοῦ μὴ καυχήσασθαι
ἕνεκεν τὰ κατ' ἐμαυτὴν οὐκ ἠθέλησα διηγή
σασθαι· σκεῦος ἐκλογῆς τοῦ διαβόλου γεγενη
μένη· οἶδα δέ, ὅτι ἂν ἄρξωμαι τῆς
κατ' ἐμαυτὴν ἀφηγήσεως, φεύξῃ ἀπ' ἐμοῦ
ὡς φεύγει τις ἀπὸ ὄφεως· μὴ φέρων ἀκοῦ
σαι τοῖς ὠσίν, ἅπερ ἄτοπα πέπραχα· λέ
γω δὲ ὅμως σιωπήσασα μηδέν· ἐξορκίσασα
σε πρότερον, μὴ διαλιπεῖν ὑπὲρ ἐμοῦ,
προσευχόμενον· ὅπως εὕροιμι ἔλεος
ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως· τοῦ δὲ γέροντος
ἀκατασχέτως δακρύοντος· ἤρξατο ἡ γυνὴ
τῆς καθ' ἑαυτὴν διηγήσεως, οὕτως εἰποῦσα·
Ἐγὼ μὲν ἀββᾶ, πατρίδα μὲν ἔσχον τὴν
αἴγυπτον· ζώντων δὲ τῶν γονέων μου δω
δεκαετὴς οὖσα ἀμφοῖν, τὴν πρὸς ἐκείνους
στοργὴν ἀθετήσασα, ἐγενόμην ἐς ἀλεξάν
δρειαν· καὶ ὅπως μὲν τὴν ἀρχὴν τῆς παρ
θενίας διέφθειρα· καὶ ὅπως ἀκρατῶς

κὸ

εἶχον πρὸς τὸ πάθος τῆς μίξεως, αἰσχύ
νομαι ἐννοῆσαι· τοῦτο γὰρ εἰπεῖν ὑπάρχει
σεμνότερον· ὃ δὲ συντόμως ἐρῶ· ἵνα ἐ
μπαθές μου γνῷς καὶ φιλήδονον· δέκα
καὶ πρὸς ἑπτὰ ἐνιαυτοὺς συγχώρησόν μοι
ἐτέλεσα δημόσιον τῷ λαῷ προκειμένη
τῆς ἀσωτείας ὑπέκκαυμα· οὐ δώρων
τινός, μὰ τὴν ἀλήθειαν ἕνεκα· οὐδὲ γὰρ
τιμὴν διδόναι μοι πολλάκις θέλοντας ἐ
λάμβανον· τοῦτο δὲ ἐπενόησα, ἵνα πλεί
ονας ποιήσω προστρέχειν μοι δωρεὰν ἐκτε
λοῦσα τὸ ἐμὸν καταθύμιον· μὴ δὲ γὰρ νο
μίσῃς με ὡς εὐποροῦσαν μὴ δέχεσθαι· προ
σαιτοῦσα γὰρ ἔζων· ἢ καὶ πολλάκις στυπ
πίον νήθουσα· εἶχον θυμίαν ἀκόρεστον, καὶ ἀ
κατάσχετον ἔρωτα, ἐν βορβόρῳ κυλιν
δεῖσθαι· καὶ τοῦτό μοι ἦν τὸ ζῆν· καὶ ἐλογιζόμην
τὸ διαπαντὸς ἐκτελεῖν τὴν ὕβριν τῆς
φύσεως· τοῦτον οὕτως οἰκούσης μου τὸν τρό
πον· θεωρῶ ἐν τινι καιρῷ τοῦ θέρους·
ἀνδρῶν λιβύων καὶ αἰγυπτίων ὄχλον
πολλὴν τρεχόντων ὡς ἐπὶ θάλασσαν· ἠρώ
τησα δὲ τότε τινὰ τῶν παρατυχόντων μοι·
ποῦ σπουδάζουσιν ἄρα οἱ ἄνδρες οὗτοι οἱ τρέ
χοντες; ὁ δὲ ἀπεκρίνατο πρός με· εἰς
ἱεροσόλυμα πάντες ἀνέρχονται· τῆς ὑ
ψώσεως ἕνεκα τοῦ τιμίου σταυροῦ· εἰ τῆς

μετ' ὀλίγας ἡμέρας ὥσθεν ἀνάγεσθαι. ἔφην
γε πρὸς ἐκεῖνον ἐγώ· ἆρα ἀναλαμβάνουσι
με σὺν αὐτοῖς· εἴπερ ἀκολουθῆσαι θελή-
σω; ὁ δὲ πρός με· ἐὰν ἔχῃς τὸν ναῦλον
σου καὶ τὴν δαπάνην, οὐδεὶς ὁ κωλύων.
εἶπον δὲ πρὸς αὐτόν· ὄντως ἀδελφέ,
ναῦλον ἢ δαπάνην οὐ κέκτημαι· ἀπέρχο-
μαι δὲ κἀγὼ καὶ ἀνέρχομαι εἰς ἓν τῶν πλοι-
αρίων ὧν ἐμισθώσαντο· καὶ θρέψουσί με
ἔχουσι κἂν μὴ θέλωσιν· σῶμα γὰρ ἔχω· κ(αὶ)
τοῦτο ἀντὶ ναύλου λαμβάνουσιν. διὰ δὲ
τοῦτο ἤθελον ἀπελθεῖν ἀββᾶ μου συγχώρη-
σον· ἵνα σχῶ πολλοὺς ἐραστὰς ἑτοίμους
τοῦ πάθους μου. εἴπερ σοι ἀββᾶ Ζωσι-
μᾶ, μὴ ἀναγκάσῃς με εἰπεῖν τὴν ἀσχη-
μοσύνην μου. φρίττω γὰρ οἶδεν ὁ κ(ύριο)ς μο-
λύνουσα καὶ σὲ καὶ τὸν ἀέρα τοῖς λόγοις μου.
συγχώρησόν μοι διὰ τὸν κ(ύριο)ν. ὁ δὲ Ζωσιμᾶς
δάκρυσι βρέχων τὸ ἔδαφος· πρὸς αὐτὴν
ἀπεκρίνατο· λέγε διὰ τὸν κ(ύριο)ν ὦ μῆτερ μου λέ-
γε· καὶ μὴ ἐκκόψῃς τὸν εἱρμὸν τῆς τοιαύ-
της ἐπωφελοῦς διηγήσεως. ἡ δὲ αὖθις
ἀναλαβοῦσα τοῖς προτέροις ῥήμασι, προ-
σέθηκε ταῦτα· ἐκεῖνος τοίνυν ὁ νεανίσκος·
ἀκούσας τὸ αἰσχρὸν τῶν ῥημάτων μου, γε-
λῶν ἀνεχώρησεν. ἐγὼ δὲ ῥίψασα τὴν ἠλα-
κάτην ἣν περιεβάσταζον· ταύτην γὰρ συ-

μβέβηκεν ἐκ παιδίου χρόνου βαστάζειν με· τρέχω
πρὸς θάλασσαν. ἔνθα τοὺς ἄνδρας ἐκείνους
εἶδον τρέχοντας. καὶ εὗρον νέους τι-
νὰς πρὸς τὸν αἰγιαλὸν ἑστῶτας. ὡσεὶ δέ-
κα τὸν ἀριθμὸν ἢ καὶ πλείονας. σφριγῶν-
τας τοῖς σώμασιν ἅμα καὶ τοῖς κινήμασι·
ἱκανούς μοι φανέντας πρὸς τὸ ζητούμε-
νον. ὡς ἔοικε δέ, καὶ ἄλλους συμπλωτῆρας
ἀνέμενον· καὶ γὰρ καὶ ἕτεροι προαπελθόν-
τες ἦσαν εἰς τὰ πλοιάρια. ἀναιδῶς δὲ οὕ-
τως ὡς ἦν μοι ἔθος εἰς μέσον αὐτῶν εἰσπη-
δήσασα· λάβετέ με ἔφην· κἀμὲ ὅπου ἀπέρ-
χεσθε. οὐκ ἔχω γὰρ ὑμῖν εὑρεθῆναι ἀδόκιμος.
ἕτερα εἰποῦσα αἰσχρότερα ῥήματα, ἐκίνη-
σα πάντας εἰς γέλωτα. οἱ δὲ τὸ πρὸς
ἀναίδειαν ὑπαγαγὸν θεασάμενοι· λαβόν-
τες ἀνάγουσί με, εἰς ὅπερ εἶχον πλοιά-
ριον ἕτοιμον· κἀκεῖνοι γὰρ ἐν τοσούτῳ πα-
ραγεγόνασιν οὕσπερ ἀνέμενον. ἐκεῖθεν τοῦ
πλοὸς ἀπηρξάμεθα. τὰ δὲ ἐντεῦθεν
ἀββᾶ, πῶς σοι διηγήσομαι· ποία δὲ γλῶσ-
σα ἐξείποι· ἢ ποία ἀκοὴ τὰ δράματα δέξηται·
τὰ ἐν τῷ πλοίῳ καὶ κατὰ τὴν ὁδοιπορίαν
γινόμενα. ἅπερ καὶ μὴ θέλοντας ποιεῖν ἠνάγ-
καζον. οὐκ ἔστιν εἶδος ἀσελγείας ῥητὸν ἢ ἄρ-
ρητον. οὗπερ γέγονα τοῖς ταλαιπώ-
ροις διδάσκαλος. ἐγὼ τοίνυν ἀββᾶ μου.

καταπλήττομαι, πῶς ὑπήνεγκε τὰς ἐμὰς
ἀσωτείας ἡ θάλασσα· πῶς οὐκ ἤνοιξε τὸ
στόμα αὐτῆς· καὶ ζῶσαν εἰς ἄδην με κατή-
γαγεν, τὴν τοσαύτας ψυχὰς παγιδεύσασαν.
ἀλλ᾽ ὡς ἔοικεν, ὁ θεὸς τὴν ἐμὴν ἐζήτει μετά-
νοιαν· οὐ γὰρ θέλει τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρ-
τωλοῦ· ἀλλὰ μένει μακροθυμῶν, τὴν ἐ-
πιστροφὴν ἐκδεχόμενος. οὕτως τοίνυν
μετὰ τοσαύτης σπουδῆς, ἀνήλθομεν εἰς
Ἱεροσόλυμα· καὶ ὅσας μὲν ἡμέρας πρὸ
τῆς ἑορτῆς ἐν τῇ πόλει διέτριψα· τοῖς ὁ-
μοίοις ἐχρησάμην· μᾶλλον δὲ καὶ τοῖς
χείροσιν· οὐ γὰρ μόνοις ἠρκέσθην τοῖς νεα-
νίσκοις· οἷς κατὰ τὴν θάλασσαν εἶχον· καὶ
κατὰ τὴν ὁδὸν ὑπουργοῦντάς μοι· ἀλλὰ καὶ
πολλοὺς ἠχρείωσα πολίτας καὶ ξένους, ἐς
τοῦτο συλλέγουσα. ὅτε ἔφθασεν ἡ τῆς ἁγίας
ὑψώσεως τοῦ σταυροῦ ἑορτή· ἐγὼ μὲν καθὼς καὶ
τὸ πρότερον περιῄειν, ψυχὰς νέων ἀγρεύου-
σα· εἶδον δὲ ὄρθρου βαθέως πάντας εἰς
τὴν ἐκκλησίαν συντρέχοντας· καὶ ἀπῄειν
καγὼ τρέχουσα τοῖς τρέχουσιν. ἦλθον οὖν
σὺν αὐτοῖς εἰς τὰ τοῦ οἴκου προαύλια· καὶ
ὅτε ἦλθεν ἡ ὥρα τῆς θείας ὑψώσεως· ὠ-
θοῦν καὶ ἀπωθουμένη, βιαζομένη τὴν εἴ-
σοδον εἰσελθεῖν, σὺν τῷ ὄχλῳ σπουδά-
ζουσα· καὶ ἕως μὲν τῆς θύρας δι᾽ ἧς πρὸς

ἕως αὐτὸν τὸν ναὸν τῆς ἀρχῆς(?)· ἐν ᾧ τὸ ζωο-
ποιὸν ξύλον ἐδείκνυτο· σὺν πολλῷ κόπῳ
καὶ θλίψει προσῄειν ἡ ταλαίπωρος.
ὅτε δὲ τὴν φλιὰν τῆς θύρας ἐπάτησα· οἱ
μὲν ἄλλοι πάντες ἀκωλύτως εἰσῄεσαν· ἐμὲ
δὲ θεία τις ἐκώλυε δύναμις, μὴ συγχωροῦ-
σα τὴν εἴσοδον· αὖθις γὰρ ἀπωθουμένη
καὶ ἀποβαλλομένη· καὶ μόνη πάλιν ἑω-
ρώμην ἑστῶσα εἰς τὰ προαύλια. νομίσασα
δέ, ἐκ γυναικείας ἀσθενείας τοῦτό μοι συμβαί-
νειν, πάλιν ἐμαυτὴν ἑτέροις ἀναμίξασα·
ἐβιαζόμην· ὡς οἷόν τε πάλιν εἰσκομιζομένη
ἐμαυτὴν ὠθοῦσα· ἀλλ᾽ ἐκοπίων εἰς μάτην·
αὖθις γὰρ ἡνίκα τῆς φλιᾶς ὁ πούς μου ἐ-
πέβαινεν ὁ ἄθλιος· τοὺς μὲν ἄλλους ὁ ναὸς ἐδέ-
χετο, μηδενὸς ἐμποδίζοντος· ἐμὲ δὲ μόνην
τὴν τάλαιναν οὐκ ἐδέχετο· ἀλλ᾽ ὥσπερ στρα-
τιωτικῆς πληθύος τεταγμένης εἰς
τοῦτο τῆς ἐμῆς προσταχθείσης ἀποκλεῖ-
σαι τὴν εἴσοδον· οὕτω με λοιπὸν τις ἀθρόα
αὖθις ἐκώλυε δύναμις· καὶ πάλιν ἵστασθαί με
εἰς τὰ προαύλια· τοῦτο τρὶς καὶ τετρά-
κις παθοῦσά τε καὶ ποιήσασα· ἀποκα-
μοῦσα λοιπόν· καὶ μηκέτι ὠθεῖν καὶ ἀπω-
θεῖσθαι ἰσχύουσα· ἐγενόμην εἰς γωνίαν καὶ
τὸ σῶμα ἐκ τῆς βίας κατάκοπον. ἐν
δυσὶ(?) λοιπὸν ἀνεχώρησα, καὶ ἔστην ἐν τινι

γονία τῆς αὐλῆς τοῦ θείου καὶ μόλις ποτὲ
ἐν συναισθήσει τῆς αἰτίας τῆς κωλυούσης
με, ἰδεῖν τὸ ζωοποιὸν ξύλον γεγένημαι. ἥ-
πτετο γάρ μου τῶν ὀφθαλμῶν τῆς καρδί(ας)
λόγος σωτήριος, ὑποδεικνύων μοι· ὅτι ὁ βόρ-
βορος τῶν ἔργων μου ἦν, ὁ τὴν εἴσοδον κλεί-
ων μοι· ἤρξάμην δὲ κλαίειν καὶ ὀδύρεσθαι
καὶ τὸ στῆθος τύπτειν· στεναγμοὺς ἐκ βά-
θους τῆς καρδίας ἀνάγουσα· κλαίουσα
δὲ ὁρῶ ὑπεράνω τοῦ τόπου ἔνθα ἱσταμένη ἦν εἰ-
κόνα τῆς παναγίας θεοτόκου ἑστῶσαν· καὶ
φημὶ πρὸς αὐτὴν ἀκλινῶς ἀτενίζουσα·

Παρθένε δέσποινα· ἡ τὸν θεὸν λόγον κατὰ
σάρκα γεννήσασα· οἶδα μὲν οἶδα· ὡς οὐ-
κ εὐπρεπὲς οὐδὲ εὔλογόν τὴν οὕ-
τω ῥυπαρὰν οὖσαν τὴν οὕτως ἄσωτον·
εἰκόνα καθορᾶν· σοῦ τῆς ἀειπαρθένου·
σοῦ τῆς ἁγνῆς σοῦ τῆς σῶμα καὶ ψυχὴν
καθαρὰς ἐχούσης καὶ ἀμόλυντα· δίκαιον
γάρ ἐστιν ἐμὲ τὴν ἄσωτον ὑπὸ τῆς σῆς κα-
θαρότητος μισεῖσθαί τε καὶ βδελύττεσθαι.
πλήν, ἐπείπερ ὡς ἤκουσα· διὰ τοῦτο γέ-
γονεν ὁ θεὸς ὃν ἔτεκες ἄνθρωπος· ὅπως σώσῃ καὶ
ἀνακαλέσῃ ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν·
βοήθησόν μοι τῇ μόνῃ καὶ μὴ ἐχούσῃ τι-
νὰ προσβοήθειαν· ἐπίταξον κἀμοὶ συ-
γχωρηθῆναι τὴν εἴσοδον τῆς ἐκκλησίας

εἰσελθεῖν· μὴ στερήσῃς με τὸ ξύλον ἰδεῖν· ἐ-
φ' ᾧ κατὰ σάρκα προσπαγεὶς ὁ θεὸς ὃν ἐ-
γέννησας· τὸ αἷμα τὸ ἴδιον ὑπὲρ ἐμοῦ
δέδωκεν εἰς ἀντίλυτρον· ἐπίταξον ὦ δέ-
σποινα· κἀμοὶ τὴν θύραν ἀνοιγῆναι τῆς
θείας τοῦ σταυροῦ προσκυνήσεως· καὶ σὲ δί-
δωμι, τῷ ἐκ σοῦ τεχθέντι θεῷ ἐγγυητὴν
ἀξιόχρεον· ὡς οὐκέτι τὴν σάρκα ταύτην
ἐν ὑβρίσεσιν αἰσχρᾶς οἵας δήποτε μίξε-
ως· ἀλλ' ἡνίκα τὸ ξύλον τοῦ σταυροῦ τοῦ υἱοῦ
σου θεάσωμαι· κόσμῳ καὶ τοῖς ἐν κόσμῳ
πᾶσιν ἀποτάξομαι· καὶ εὐθέως ἐξέρχο-
μαι ὅπου δ' ἂν αὐτὴ ὡς ἐγγυητὴς σωτηρίας
ὑποθῇ καὶ ὁδηγήσῃς με· ταῦτα εἰ-
ποῦσα· καὶ ὥσπερ τινὰ πληροφορίαν
λαβοῦσα ἀπὸ τῆς πίστεως ἔμπυρον· τῇ εὐ-
σπλαγχνίᾳ τῆς θεοτόκου θαρρήσασα· κινῶ ἐ-
μαυτὴν ἐκ τοῦ τόπου ἐν ᾧ ἑστῶσα ἐποιού-
μην τὴν δέησιν· καὶ ἔρχομαι πάλιν· καὶ
τοῖς εἰσιοῦσι καταμίγνυμαι· καὶ οὐκ ἔτι οὐδὲ
ἦν ὁ ὠθῶν με καὶ ἀπωθούμενος· οὐδὲ ὁ
κωλύων τοῦ πλησίον γενέσθαι τῆς θύρας
δι' ἧς τὸν οἶκον εἰσῄεσαν· ἔλαβε μὲν δέος
με φρίκη καὶ ἔκστασις· καὶ ὅλη δι' ὅλου ἐκλο-
νουμένη καὶ τρέμουσα· εἶτα, φθάσασα
τὴν θύραν, τὴν ἕως τότε ἀσφαλισμένην
μοι· ὡς νῦν ἀνασπάσασα ἡ δύναμις ἡ πρότε-

ἐρρωμένως κωλυούσης· νῦν ἐμοὶ πρόοδον ποιεῖ
τὴν εἴσοδον· οὕτως ἀκόπως εἰσῆλθον ἀπόνως· οὕ-
τως ἔνδον τοῦ ἁγίου τῶν ἁγίων γεγένημαι·
τῆς τε γὰρ τοῦ ζωοποιοῦ θέας τοῦ σταυροῦ
κατηξίωμαι· καὶ εἶδον τοῦ θεοῦ τὰ θαυ-
μάσια· καὶ οἷος ἐστὶν ἕτοιμος τοῦ δέχεσθαι
τὴν μετάνοιαν· ῥίψασα τοίνυν ἐμαυτὴν
χαμαὶ ἐπὶ τῆς γῆς· καὶ τὸ ἅγιον ἐκεῖνο προσ-
κυνήσασα ἔδαφος, ἐξερχόμην ἐξιοῦσα πρὸς
τὴν ἐγγυήσασάν με ἤμην σπουδάζουσα· γενο-
μένη τοίνυν ἔνθα ἐκεῖ μόνω τόπω ἔνθα τὸ τῆς
ἐγγύης, ὑπεγράφη χειρόγραφον· καὶ τὸ γόνυ
κλίνασα ἔμπροσθεν τῆς ἀειπαρθένου καὶ
θεοτόκου, τούτοις ἐχρησάμην τοῖς ῥήμασιν·
σὺ μὲν ὦ φιλάγαθε δέσποινα· τὸν σὸν ἐπ'
ἐμοὶ ἐνεδείξω φιλάνθρωπον· σὺ τῆς ἀναξίας,
οὐκ ἐβδελύξω τὴν δέησιν· εἶδον δόξαν,
ἣν δικαίως οὐχ ὁρῶμεν οἱ ἄθλιοι· δόξα
τῷ θεῷ τῷ διὰ σοῦ δεχομένω τῶν ἁμαρ-
τωλῶν τὴν μετάνοιαν· τί γὰρ πλέον ἔ-
χω ἡ ἁμαρτωλὸς ἐννοεῖν ἢ φθέγξασθαι·
καιρός ἐστι δέσποινα πληρωθῆναι λοι-
πὸν τῆς ἐγγύης· ἧς ἐγγυήσω τὰ σύμφω-
να· νῦν ὅπου κελεύεις ὁδήγησον· νῦν γε-
νοῦ μοι μᾶλλον τῆς σωτηρίας διδάσκαλος χει-
ραγωγοῦσα πρὸς τὴν ὁδὸν τὴν εἰς μετάνοιάν
μοι ἀναφέρουσαν· καὶ ταῦτα λεγούσης ἠ-

κουσά τινος πόρρωθεν κράζοντος· ἐὰν
τὸν Ἰορδάνην διέλθῃς, καλὴν εὑρήσεις
ἀνάπαυσιν· ἐγὼ δὲ τῆς φωνῆς ἀκούσα-
σα· καὶ ταύτην δι' ἐμὲ γενέσθαι πιστεύσασα·
δακρύουσα ἐκραύγασα καὶ τῇ θεοτόκῳ ἐβόησα·
δέσποινα δέσποινα μὴ ἐγκαταλείπῃς με·
καὶ ταῦτα βοήσασα· ἐξῆλθον τῆς αὐλῆς τοῦ
ναοῦ καὶ συντόμως ἐβάδιζον· ἐξερχο-
μένης δέ μου· ἑωρακώς με τίς, τρεῖς ἐ-
πιδίδωσί μοι φόλλεις· δέξαι ταύτας ἀμμά
μου εἰπών· ἐγὼ δὲ τὰ δοθέντα μοι κομι-
σαμένη· τρεῖς ἐξ αὐτῶν ἄρτους ἠγόρασα·
καὶ τούτους ἔλαβον εἰς εὐλογίας ἐφόδιον·
ἠρώτησα δὲ τὸν τοὺς ἄρτους πωλοῦντα·
ποία καὶ πόθεν ἡ ὁδὸς καθέστηκε ἀμμᾶ· ἡ
ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην ἀπάγουσα· καὶ μαθοῦσα
τὴν πύλην τῆς πόλεως τὴν ἐπ' ἐκεῖνο
τὸ μέρος ἐξάγουσαν· ἐξῆλθον τρέχουσα
καὶ τῆς ὁδοιπορίας εἰχόμην δακρύουσα·
ἐρωτήσει δὲ φθάνουσα τὴν ἐρώτησιν·
καὶ τὸ λοιπὸν τῆς ἡμέρας ὁδοιπορήσασα
ἦν γὰρ τρίτη ὥρα ὅτε τὸν σταυρὸν ἐθεασά-
μην ὡς εἰκάζω· κατέλαβον τοῦ ἡλίου
πρὸς τὴν δύσιν κλίναντος, τὸν ναὸν
Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ τὸν κείμενον
τοῦ Ἰορδάνου σύνεγγυς· καὶ πρότερον
ἐν τῷ ναῷ προσκυνήσασα, κατῆλθον εἰς

τὸν ἰορδάνην αὐτίκα· καὶ πρόσωπον καὶ χεῖρας ἐκ τοῦ ἁγίου ἐκείνου ὕδατος ἀπονίψασα· μετέλαβον τῶν ἀχράντων καὶ ζωοποιῶν μυστηρίων· ἐν τῷ ναῷ τοῦ προδρόμου· καὶ τοῦ ἑνὸς τὸν ἄρτον τὸ ἥμισυ ἔφαγον· καὶ ἐκ τοῦ ἰορδάνου πιοῦσα, ἐπὶ τῆς γῆς ἐμαυτὴν τὴν νύκτα κατέκλινα· τῇ δὲ ἐπαύριον εὑροῦσα ἐκεῖσε μικρὸν πλοιάριον, ἐπὶ τὸ μέρος τὸ ἕτερον γέγονα· καὶ πάλιν ἐζήτησα τὴν ὁδηγὸν ὁδηγῆσαί με ὅπου ἂν ἐστὶν αὐτῇ εὐάρεστον· γέγονα τοίνυν κατὰ τὴν ἔρημον· καὶ ἐξ ἐκείνου μέχρι τὴν σήμερον, ἐμάκρυνα φυγαδεύουσα· καὶ ἐν ταύτῃ αὐλίζομαι· προσδεχομένη τὸν θεόν μου τὸν ἀπὸ ὀλιγοψυχίας καὶ καταιγίδος τοὺς ἐπιστρέφοντας πρὸς αὐτόν· ὁ δὲ ζωσιμᾶς, πρὸς αὐτὴν ἐφώνησεν· πόσα ἔτη εἰσὶν ὦ κυρία μου ἐξότε ταύτην αὐλίζῃ τὴν ἔρημον; ἀπεκρίθη ἡ γυνή, τεσσαράκοντα ἑπτὰ ἔτη [illegible] ὡσεὶ καὶ ζω· ἐξότε τῆς ἁγίας ἐξῆλθον πόλεως· εἶπε δὲ ζωσιμᾶς· τί δὲ εὕρηκας ἢ εὑρίσκεις προφὴν ὦ κυρία μου; ἔφη δὲ ἡ γυνή· δύο μὲν ἥμισυ ἄρτους τὸν ἰορδάνην ἐπέρασα φέρουσα· οἵτινες κατὰ ὀλίγον ξηρανθέντες ἀπελιθώθησαν· καὶ μικρὸν μικρὸν ἐπὶ χρόνοις ἐσθίουσα [illegible]·

εἶπε δὲ ζωσιμᾶς· καὶ οὕτως ἀπόνως παρῆλθες τοῦ τοσούτου χρόνου τὸ διάστημα· μὴ δὲ τῆς ἀθρόας μεταβολῆς ταραττούσης σε; ἀπεκρίθη ἡ γυνή· πρᾶγμα με ἠρώτησας ἀββᾶ ζωσιμᾶ, ὅπερ φρίττω καὶ λέγουσα· ἐὰν ἔλθω εἰς ἀνάμνησιν τῶν τοσούτων κινδύνων ὧν ὑπέμεινα· καὶ τῶν λογισμῶν τῶν δεινῶν ὀχλησάντων με· φοβοῦμαι μή πως καὶ αὖθις ὑπ' ἐκείνων ἐνοχληθήσομαι· ὁ δὲ ζωσιμᾶς ἔφη, μηδὲν ἐάσῃς ὦ κυρία μου ὅπερ μὴ ἀναγγείλῃς μοι· ἅπαξ γὰρ εἰς τοῦτο ἐλήλυθα, ἵνα πάντα ἀπαραλείπτως διδάξῃς με· ἡ δὲ πρὸς αὐτόν· πίστευσόν μοι ἀββᾶ. δεκαεπτὰ ἔτη εἰς ταύτην τὴν ἔρημον περιῆλθον θηρίοις ἀνημέροις ταῖς ἀλόγοις ἐπιθυμίαις συμπυκτεύουσα· ἡνίκα γὰρ τροφῆς μεταλαμβάνειν ἢ μεταλαμβάνειν ἐπιχειροῦν· ἐπεθύμουν κρέα καὶ τοὺς ἰχθύας οὓς ἔχει ἡ αἴγυπτος· ἐπεθύμουν δὲ καὶ τοῦ οἴνου τὴν πόσιν, τὴν ἐμοὶ καταθύμιον· πολὺν γὰρ οἶνον ἐχρώμην, ἡνίκα τῷ κόσμῳ διέτριβον· ἐνταῦθα δὲ οὐδὲ ὕδατος ὅλως ἀπογεύσασθαι ἔχουσα. δεινῶς ἐφλεγόμην καὶ τὴν ἀνάγκην οὐκ ἔφερον· ἐγένετο δέ μοι καὶ τῶν πορνικῶν ᾀσμάτων ἐπιθυμία παρα[illegible]ως· δεινῶς ἀεὶ ἐκταράττουσα· καὶ

ἀναπείθουσά με ᾄδειν τὰς ᾠδὰς τῶν δαι-
μόνων. ἅσπερ μεμαθήκειν. αὖθις δὲ δα-
κρύουσα. καὶ τῇ χειρὶ τὸ στῆθος μου τύπτου-
σα. ἐμαυτὴν ἀνεμίμνησκον τῶν συνθη-
κῶν ὧν ἐθέμην ἐξερχομένη κατὰ τὴν ἔ-
ρημον· ἐρχομένη δὲ τῷ λογισμῷ, πρὸς τὴν
εἰκόνα τῆς θεοτόκου τῆς ἐμῆς ἀναδόχου·
κἀκείνην προσέκλαιον. ἐκδιῶξαι τοὺς λογι-
σμοὺς αἰτοῦσα· τοὺς οὖν τὴν ἀθλίαν μου
ψυχὴν καταστρύχοντας. ὅτε ἀρκούντως τὰ
δάκρυα ἐξέχεα· καὶ τὸ στῆθος εἰς δύνα-
μιν ἔτυψα· φῶς ἔβλεπον πάντοθεν περι-
αστράψαν με· καὶ λοιπὸν γαλήνη τις σταθη-
ρὰ ἐκ τρικυμίας ἐγένετό μοι· τοὺς δὲ λο-
γισμοὺς τοὺς εἰς πορνείαν καὶ αὖθις ὠ-
θοῦντάς με, πῶς σοι ἀββᾶ διηγήσομαι.
πῦρ ἔνδοθεν τῆς καρδίας μου τῆς ταλαί-
νης ἀνήπτετο· καὶ ὅλην με διόλου ἐξέφλε-
γε καὶ πρὸς ἐπιθυμίαν ἠρέθιζε μίξεως.
αὖθις δὲ ἡνίκα λογισμὸς τοιοῦτος μοι
προσεπέλαζεν ἔρριπτον ἐμαυτὴν εἰς γῆν
καὶ τὸ ἔδαφος τοῖς δάκρυσιν ἔβρεχον·
αὐτήν μοι παρεστάναι τὴν ἐγγυησαμένην
νομίζουσα. ὥσπερ παραβᾶσαν δικάζο-
μένην καὶ ποινὰς τῆς παραβάσεως
εἰσπράττουσαν· οὐκ ἀνιστάμην τοίνυν
ἀπὸ τῆς εἰς γῆν κατακλί[illegible] [illegible]

μὴ ἐκδιέρχεσθαι νυχθήμερον ἕως
ὅτου με τὸ φῶς ἐκεῖνο τὸ γλυκὺ περιέ-
λαμψε· καὶ τοὺς λογισμοὺς τοὺς ἐνοχλοῦν-
τάς μοι ἐδίωξεν· λοιπὸν ἀεὶ τὸ ὄμμα
τῆς διανοίας μου· πρὸς τὴν ἐγγυησαμέ-
νην ἀκαταπαύστως ἀνεβόων ἐπιμόνως τοῦ
συμβοηθεῖσαι τῇ κινδυνευούσῃ κατὰ πόν-
το τῆς ἐρήμου τὸ πέλαγος· καὶ ἔσχον βοη-
θὸν ἔχων καὶ τῆς μετανοίας συλλήπτορα.
καὶ οὕτως διῆλθον τῶν δεκαεπτὰ ἐτῶν τὸ
διάστημα, μυρίοις κινδύνοις προσομι-
λήσασα· ἐξ ἐκείνου δὲ καὶ μέχρι τὴν σήμε-
ρον, ἡ βοηθός μου παρέστηκεν ἐν πᾶσι, καὶ
διὰ πάντων χειραγωγοῦσά με. εἶπε δὲ Ζωσι-
μᾶς πρὸς αὐτήν· οὐκ ἐδεήθης λοιπὸν τρο-
φῆς ἢ ἐνδύματος κυρία μου. ἡ δὲ πρὸς αὐ-
τὸν ἀπεκρίνατο· τοὺς μὲν ἄρτους ἐκείνους.
καθάπερ εἶπον ἀναλώσασα τὰ δεκαε-
πτὰ ἔτη, ἐτράφην [illegible] καὶ λοιποῖς ταῖς
εὑρισκομένοις κατὰ τὴν ἔρημον. τὸ δὲ
ἱμάτιον ὅπερ εἶχον, τὸν Ἰορδάνην περάσα-
σα, διαρρυὲν διεδαπάνηται· πολλὴν οὖν κ(αὶ)
τοῦ κρύους καὶ αὖθις ἐκ τῆς τοῦ θέρους
φλογώσεως ἀνάγκην ὑπέμεινα συγκαι-
ομένη τῷ καύσωνι, καὶ τῷ παγετῷ πηγ-
νυμένη καὶ τρέμουσα· ὡς πολλάκις
χαμαὶ [illegible] ἄπνουν μεῖναι σχε-

βδὸν καὶ ἀκίνητον· πολλαῖς τοίνυν καὶ
ποικίλαις συμφοραῖς, καὶ πειρασμοῖς
ἀμηχάνοις ἐπύκτευσα· ἐξ ἐκείνου δὲ καὶ
μέχρι τοῦ νῦν· ἡ δύναμις τοῦ θεοῦ ἡ πολύ-
τροπος· τὴν ἁμαρτωλόν μου ψυχὴν καὶ
τὸ σῶμα τὸ ταπεινὸν διετήρησεν· ἐννοοῦ-
σα γὰρ μόνον ἐξ οἵων με κακῶν ἐρρύσατο·
τροφὴν ἀδαπάνητον κέκτημαι τὴν ἐλπί-
δα τῆς σωτηρίας μου· τρέφομαι γὰρ καὶ σκε-
πάζομαι τῷ ῥήματι τοῦ θεοῦ τοῦ διακρα-
τοῦντος τὰ σύμπαντα· οὐδὲ γὰρ ἐπ' ἄρ-
τῳ μόνῳ ζήσεται ἄνθρωπος· καὶ παρ' αὐτὸ μὴ ἔ-
χειν σκέπην πέτραν περιεβάλοντο· ὅ-
σοι τὸ τῆς ἁμαρτίας ἀπεδύσαντο περιβόλαι-
ον· ἀκούσας δὲ Ζωσιμᾶς· ὅτι ῥήσεων
γραφικῶν ἐμνημόνευσεν· ἔκ τε τοῦ Μω-
σέως καὶ τοῦ Ἰώβ· καὶ τῆς βίβλου τῶν
ψαλμῶν· ἔφη πρὸς αὐτήν· ψαλμοῖς δὲ
ὦ κυρία μου, ἢ ἑτέροις βιβλίοις ἐνέτυχες;
ἡ δὲ ἀκούσασα τοῦτο, ἐπεμειδίασε καὶ ἔφη
πρὸς τὸν γέροντα· πίστευσον ἀδελφέ, οὐ-
κ εἶδον ἄνθρωπον ἕτερον ἐξ ὅτε τὸν Ἰορδάνην ἐπέ-
ρασα, εἰ μὴ τὸ σὸν πρόσωπον· ἀλλ' οὐδὲ
θηρίον ἢ ζῶον ἄλλο τι ἐθεασάμην, ἐξ ὅτε ταύτην
τὴν ἔρημον. γράμματα τοίνυν οὐ μεμάθη-
κα πώποτε· ἀλλ' οὐδὲ ψάλλοντός τινος
ἢ ἀναγινώσκοντος ἤκ[...] δὲ λόγ-

τοῦ θεοῦ, ζῶν τε καὶ ἐνεργὴς ὤν· αὐτὸς
διδάσκει τὸν ἄνθρωπον γνῶσιν. ἕως ὧδε
τὸ πέρας τῆς κατ' ἐμὲ διηγήσεως· ἀ-
λλ' ὅπερ ἐποίησα ἐναρχομένη τῆς διη-
γήσεως, καὶ νῦν ἐνορκῶ σε κατὰ τῆς τοῦ
θεοῦ λόγου σαρκώσεως· εὔχεσθαι ὑπὲρ ἐ-
μοῦ τῆς ἀσώτου διὰ τὸν κύριον· ταῦτα
εἰπούσης ἐκείνης, καὶ τὸν λόγον ὧδε
σφραγισάσης· ὥρμησεν βαλεῖν μετάνοι-
αν ὁ γέρων καὶ αὖθις· καὶ σὺν δάκρυσι
ἔκραξεν· εὐλογητὸς ὁ θεὸς ὁ ποιήσας
μεγάλα καὶ θαυμαστὰ ἔνδοξά τε καὶ ἐ-
ξαίσια, ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμός· εὐλογητὸς
ὁ θεὸς ὁ δείξας μοι ὅσα χαρίζει τοῖς φοβου-
μένοις σε· ὄντως γὰρ οὐκ ἐγκατέλειπας
τοὺς ἐκζητοῦντάς σε· ἐκείνη δὲ ἐπιλαβο-
μένη τοῦ γέροντος, οὐκ εἴασε συγχωρῆσαι
τελείως μετάνοιαν· ἀλλ' ἔφησεν πρὸς αὐ-
τόν· ταῦτα πάντα ἅπερ ἤκουσας ἄνθρωπε·
ἐνορκῶ σε κατὰ τοῦ σωτῆρος Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν·
μηδενὶ ἐξείπῃς· ἕως οὗ ἀπὸ τῆς ὁ κύριος
ἀπολύσει με· τὸ δὲ νῦν ἔχων ἐν εἰρήνη
πορεύου· καὶ πάλιν τὸ ἔτος τὸ ἐπερχό-
μενον ὄψει με, καὶ ὀφθήσει μοι· τῇ τοῦ
θεοῦ χάριτι φυλαττόμενος. ποίησον δὲ δι-
ὰ τὸν κύριον, ὅπερ νῦν σοι ἐντέλλομαι· εἰς
τ[...]ει[...]ρας τῆς νηστείας τοῖς ἔσω

τοῦ ὑπερχομένου· μὴ περάσῃς τὸν Ἰορδά-
νην ὥσπερ εἰώθατε ποιεῖν τὸ μοναστή-
ριον· ἐξεπλάγη δὲ Ζωσιμᾶς ἀκούων, ὅτι καὶ τὸν
κανόνα τοῦ μοναστηρίου ἀπήγγειλε· καὶ
οὐδὲν ἕτερον ἔλεγεν, εἰ μὴ δόξα τῷ θεῷ τῷ
μεγάλα χαριζομένῳ τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν· ἐ-
κείνη ἔφησεν· μεῖνον τοίνυν ὡς εἶπον ἀβ-
βᾶ Ζωσιμᾶ εἰς τὸ μοναστήριον· οὐδὲ γὰρ
θέλοντί σοι ἐξελθεῖν, εὐγενήσεται· τῇ δὲ
αὐθεσπέρᾳ τοῦ δείπνου τοῦ μυστικοῦ, λα-
βέ μοι τοῦ ζωοποιοῦ σώματος καὶ αἵμα-
τος τοῦ Χριστοῦ εἰς σκεῦος ἱερόν· καὶ τῶν τοιού-
των μυστηρίων ἐπάξιον· ἐξ ὅτε γὰρ ἐς τὸν
ναὸν τοῦ προδρόμου πρὶν ἢ τὸν Ἰορδά-
νην διελθεῖν με μετέλαβον· οὐκέτι μέ-
χρι τοῦ νῦν ἐκείνου ἐφιεμένη ἀκατασχέ-
τῳ τῷ ἔρωτι· διὸ παρακαλῶ, τὴν ἐμὴν
μὴ παρίδῃς αἴτησιν· ἀλλὰ πάντως ἀ-
γαγέ μοι τὰ τοιαῦτα ζωοποιὰ καὶ θεῖα μυ-
στήρια· καθ' ἣν ὥραν ὁ Κύριος τοὺς μαθητὰς
αὐτοῦ τοῦ θείου δείπνου μετόχους ἐποίη-
σε· τῷ δὲ ἀββᾷ Ἰωάννῃ τῷ ἡγουμένῳ τῆς
μονῆς ἐν ᾗ κατοικεῖς· ταῦτα εἰπέ· πρό-
σεχε ἀδελφὲ σεαυτῷ καὶ τῇ ποίμνῃ σου·
τὰ μὲν γὰρ ἐκεῖ τελοῦνται δεόμενα διορ-
θώσεως· ἀλλ' οὐ νῦν σε θέλω ταῦτα εἰ-
πεῖν αὐτῷ· ἀλλ' ὅτε ὁ Κύριος [illegible]

πάντα εἰποῦσα καὶ εὖξαι ὑπὲρ ἐμοῦ τῷ
γέροντι φήσασα, ὡς τὸ πάθος τῆς ἐ-
ρήμου αὖθις διέδραμεν· ὁ δὲ Ζωσιμᾶς
κλίνας τὰ γόνατα· καὶ προσκυνήσας
τὸ ἔδαφος ἐν ᾧ ἔστησαν τὰ ἴχνη τῶν
ποδῶν αὐτῆς· δοὺς δόξαν τῷ θεῷ καὶ εὐ-
χαριστήσας· ὑπέστρεψεν ἐν ἀγαλλιάσει ψυ-
χῆς τε καὶ σώματος, δοξάζων καὶ εὐλογῶν
τὸν Θεὸν ἡμῶν· αὖθις δὲ διελθὼν ἐκεί-
νην τὴν ἔρημον· ἔφθασεν εἰς τὸ μονα-
στήριον καθ' ἣν ἡμέραν ὑποστρέφειν εἰώ-
θασιν οἱ αὐτόθι μονάζοντες· καὶ τὸν μὲν
ἐνιαυτὸν ἡσύχασεν ἅπαντα μηδενὶ τολ-
μῶν διειπεῖν ὧν ἐθεάσατο· ἐδίοχαίρε-
μεν δὲ καὶ ἐδυσφόρει, τοῦ ἐνιαυτοῦ τὴν
βραδυτῆτα· ἐν ὅσῳ τὴν περίοδον
μέσον ἐθέλων τοῦ ἐνιαυτοῦ τὴν ἡμέραν
γενέσθαι· εἰ δυνατὸν ἦν· ἡνίκα δὲ ἔφθα-
σε τῶν ἱερῶν νηστειῶν ἡ ἀπαρχομένη
κυριακή· εὐθὺς μετὰ τὴν διεξέθους εὐχήν·
οἱ μὲν ἄλλοι πάντες, ἐξῄεσαν ψάλλοντες·
αὐτὸν δὲ νόσος κατέσχε πυρετώδης· καὶ
μένειν ἔνδον ἠνάγκαζεν· ἐμνήσθη δὲ
Ζωσιμᾶς, τῆς ὁσίας εἰπούσης· ὅτι οὐδὲν
θέλοντί σοι ἐξελθεῖν τῆς μονῆς εὐγενή-
σεται· ὀλίγαι δὲ ἡμέραι διέδραμον· καὶ

τῆς νόσου διαμαρτάνων, ἐν τῷ μοναστηρίῳ
διέτριβεν. ἡνίκα δὲ πάλιν οἱ μοναχοὶ
ὑπέστρεψαν. καὶ ἤγγισεν ἡ ἑσπέρα τοῦ δεί
πνου τοῦ μυστικοῦ, ἐποίησε τὰ διατα
χθέντα αὐτῷ. καὶ λαβὼν εἰς μικρὸν πο
τήριον τοῦ ἀχράντου σώματος καὶ αἵ
ματος τοῦ Χριστοῦ ἡμῶν· ἐμβαλὼν εἰς καλαθί
σκιον ἰσχάδας καὶ φοίνικας. καὶ φακὴν
μικρὰν βραχεῖσαν ἐν ὕδατι. καὶ ἀπέρχεται
βαθείας ὀψίας. καὶ καθέζεται πρὸς
τὸ χεῖλος τοῦ Ἰορδάνου, τῆς ὁσίας ἀνα
μένων τὴν ἄφιξιν. χρονίζοντος δὲ τοῦ ὑ
μαίου τοῦ ἱεροῦ. Ζωσιμᾶς οὐκ ἐνύσταζεν
ἀλλ' ἀκλινῶς ἑώρα τὴν ἔρημον. ἀναμέ
νων ἰδεῖν· ὅπερ ἰδεῖν ἐπεθύμησεν. ἔλε
γεν δὲ καθ' ἑαυτὸν ὁ γέρων καθήμενος·
ἆρα γε μή ποτε τὸ ἀνάξιόν μου ἐλθεῖν
αὐτὴν ἐκώλυσεν; ἆρα μὴ ἦλθεν, καὶ μὴ
εὑροῦσά με αὖθις ὑπέστρεψεν; ταῦτα εἰ
πὼν ἐδάκρυσε. καὶ δακρύσας ἐστέναξεν.
καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς εἰς τὸν οὐρανὸν ἐπάρας.
τὸν θεὸν ἱκέτευε λέγων· μὴ στερήσῃς με δέ
σποτα. καὶ αὖθις ἰδεῖν. ὅπερ ἰδεῖν συνε
χώρησας. μὴ ἀπέλθω κενός. τὰς ἐμὰς
ἁμαρτίας φέρων εἰς ἔλεγχον. ταῦτα σὺν
δάκρυσιν ἐπευξάμενος. εἰς ἕτερον λογισμὸν

περιπέπτωκεν. ἔλεγε γὰρ ἐν ἑαυτῷ· τί δὲ ὤ
ρα εἰ καὶ ἔλθοι γενήσεται; πλοιάριον γὰρ οὐ
κεῖται· πῶς πρὸς ἐμὲ δυνήσεται τὸν ἀνά
ξιον; οἴμοι τῆς ἐμῆς ἀναξιότητος. οἴ
μοι τίς με τοῦ τοιούτου καλοῦ δικαίως
ἐστέρησε. ταῦτα διαλογιζομένου τοῦ γέ
ροντος. ἰδοὺ καὶ τὸ ὅσιον ἔφθασε γύναι
ον. καὶ ἔστη εἰς τὸ πέραν τοῦ ποταμοῦ ὅ
θεν καὶ ἤρχετο. ὁ δὲ Ζωσιμᾶς ἐγείρεται χαί
ρων καὶ ἀγαλλιώμενος καὶ δοξάζων τὸν
θεόν. αὖθις δὲ τῷ λογισμῷ, τοῦ μὴ δύνασθαι
αὐτὴν περάσαι τὸν Ἰορδάνην διεπάλαιεν.
καὶ ὁρᾷ αὐτὴν τῷ σημείῳ τοῦ σταυροῦ, τὸν Ἰορ
δάνην σφραγίσασαν. πανσέληνος γὰρ ὑπῆρ
χεν ἡ νὺξ ὡς ἔλεγε. καὶ ἅμα τῇ σφραγῖδι
ἐπιβᾶσα τῷ ὕδατι. καὶ περιπατοῦσα ἐ
πάνω τῶν ὑδάτων. καὶ πρὸς ἐκεῖνον βα ιη
δίζουσα. τὸν δὲ θελήσαντα ποιῆσαι μετά
νοιαν διεκώλυε λέγουσα. ἔτι ἐπὶ τῶν ὑδά
των βαδίζουσα· τί ποιεῖς ἀββᾶ Ζωσιμᾶ. ἱε
ρεὺς ὑπάρχων καὶ βαστάζων θεῖα μυστήρια.
τοῦ δὲ πρὸς τὸ λεγόμενον ἤξαντος, ἀποβᾶ
σα τοῦ ὕδατος ἔφησε πρὸς τὸν γέροντα.
εὐλόγησον πάτερ εὐλόγησον. ὁ δὲ πρὸς αὐτὴν
ἀπεκρίνατο σὺν τρόμῳ. ἔκπληξις γὰρ αὐ
τὸν εἶχεν ἐπὶ τῷ παραδόξῳ θεάματι. οὐ

τως ἀγαθή· ὁ θεὸς ἐπαγγειλάμενος ὁμα-
σιάσθαι θεῷ· καθὼς ἐφικτὸν τοῖς ἑαυτοὺς
ἐκκαθαιρομένοις· δόξα σοι Χριστὲ ὁ θεὸς ἡμῶν· ὁ
δείξας μοι δι' αὐτῆς τῆς δούλης σου· πῶς
οὐκ ἀπέχω μέτρον τῆς τελειότητος· καὶ
ταῦτα ἅμα λεγόντων, ἡ τιμία γυνὴ φησὶ πρὸς
τὸ ἅγιον τῆς πίστεως σύμβολον· καὶ τὸ πάτερ
ἡμῶν ὃ δὴ τοῖς ὁσίοις κατάρξασθαι· καὶ
τῆς εὐχῆς πέρας λαβούσης καταπόσιων ἡ
θεσ· δέδωκε ἀγάπην τῷ γέροντι εἰς τὸ στόμα·
καὶ οὕτως τὸν ζωοποιὸν μετὰ χειρῶν μετα-
λαβοῦσα· εἰς τὸν οὐρανὸν τὰς χεῖρας διαί-
ρασα· ἐστέναξε σὺν δάκρυσι καὶ οὕτως
ἐβόησεν· νῦν ἀπολύεις τὴν δούλην σου δέσ-
ποτα κατὰ τὸ ῥῆμά σου ἐν εἰρήνῃ· ὅτι εἶ-
δον οἱ ὀφθαλμοί μου τὸ σωτήριόν σου· ὃ ἡτοί-
μασας κατὰ πρόσωπον πάντων τῶν λα-
ῶν· ταῦτα λέγει τῷ γέροντι· συγχώρησον ἀ-
ββᾶ· καὶ ἄλλην ἐπιθυμίαν μου πλήρωσον
καὶ νῦν μὲν ἄπελθε πρὸς τὸ μοναστήριόν σου τῇ
τοῦ θεοῦ χάριτι φρουρούμενος· εἰς δὲ τὸ ἔτος
τὸ ἐπερχόμενον· ἐλθὲ καὶ αὖθις· εἰς ἐκεῖ-
νον τὸν χειμάρρουν οὗ δεῖ τὸ πρὸν· ἔνθα σοι
τὸ πρὶν συντετύχηκα· καὶ πάλιν ὄψει με
καὶ ὀφθήσομαί σοι, τῇ τοῦ θεοῦ φυλαττόμενος
7 χάριτι· ὁ δὲ πρὸς αὐτὴν ἀπεκρίνατο· εἰ

θεν ἦν μοι δυνατὸν ἐν τῷ εὐθέως ἀκολουθῆσαί
σοι· καὶ μὴ ἔπειτα διὰ παντὸς τὸ σὸν τίμιον
πρόσωπον· ποιήσομεν δὲ μὲ ἀν τοῦ γέροντος
αἴτησιν· καὶ ἐξ ὧν ἐνήνοχα ὧδε μικρᾶς
προσφορᾶς μετάλαβε· καὶ ἅμα ταῦτα εἰπὼν,
δείκνυσιν αὐτῇ· ὃ περιεῖχε κανίσκιον· ἡ δὲ
δακτύλοις ἄκροις τῆς φακῆς ἁψαμένη·
καὶ τρεῖς κόκκους ἀνελομένη· τῷ ἰδίῳ προ-
σήγαγε στόματι· ἀρκεῖ μοι εἰποῦσα τὴν χάριν
τοῦ πνεύματος· ὥστε σῶον τηρεῖν τὴν οὐσίαν τῆς
ψυχῆς ἀμείωτον· καὶ ταῦτα εἰποῦσα· εἰ-
πε πάλιν τῷ γέροντι· εὖξαι διὰ τὸν κύριον·
εὖξαι μοι· καὶ τῆς ἐμῆς διὰ παντὸς μέμνη-
σο ἀθλιότητος· ὁ δὲ τῆς ὁσίας τῶν ποδῶν
ἁψάμενος· καὶ εὔχεσθαι ὑπὲρ τῆς ἐκκλη-
σίας καὶ τῆς βασιλείας· καὶ αὐτοῦ ἐξαι-
τήσας σὺν δάκρυσιν· ἀφῆκεν ἀπελθεῖν μα-
μων καὶ ὀδυρόμενος· λοιπὸν γὰρ ἐπὶ πολὺ·
οὐκέτι τολμᾷ κρατῆσαι τὴν ἀκράτητον· ἡ
δὲ αὖθις τὸν Ἰορδάνην σφραγίσασα· ἐπέ-
βη τοῦ ὕδατος· καὶ περιπατοῦσα διῆλθε
καθὼς καὶ τὸ πρότερον· ὁ δὲ γέρων ὑπέ-
στρεψεν χαρᾷ καὶ φόβῳ πολλῷ συνεχόμε-
νος· μεμφόμενος ἑαυτόν· ὅτι τὸ ὄνομα
τῆς ὁσίας οὐκ ἐμεμαθήκει· ἤλπιζε δὲ
ὅμως τούτου τυχεῖν· εἰς τὸ ἔτος τὸ ἐπερ

χόμενον· τοῦ δὲ ἔτους διελθόντος· πάλιν
αὖθις κατὰ τὴν ἔρημον, πάντα δηλαδὴ
τελέσας κατὰ τὸ σύνηθες· καὶ τρέχων πρὸ
ἐκεῖνο τὸ παράδοξον θέαμα· ὁδεύσας δὲ
τὸ τῆς ἐρήμου διάστημα· καὶ φθάσας τινὰ
σημεῖα δηλοῦντα τοῦ ζητουμένου τόπου
τὴν εὕρεσιν· δεξιὰ περιεβλέπετο καὶ ἀρι-
στερὰ περιάγων πανταχοῦ τὸ βλέμμα·
ὡς θηρευτὴς ἐμπειρότατος· εἴ που τὸ γλυ-
κύτατον ζωγρήσοι ἐν θήραμα· ὡς δὲ ἔ-
βλεπεν οὐδὲν οὐδαμόθεν κινούμενον·
ἤρξατο ἑαυτὸν αὖθις καταβρέχειν τοῖς
δάκρυσι· καὶ τείνας ἄνω τὸ βλέμμα, προσ-
ευχόμενος ἔλεγε· δεῖξόν μοι δέσποτα τὸν
θησαυρόν σου τὸν ἄσυλον ὃν ἐν τῇ ἐρή-
μῳ κατέκρυψας· δεῖξόν μοι δέσποτα τὸν
ἐν σώματι ἄγγελον· οὗ οὐκ ἔστιν ὁ κόσμος
ἄξιος· καὶ ταῦτα εὐχόμενος, τὸν τόπον
κατέλαβε τὸν εἰς χειμάρρου τύπον σχη-
ματιζόμενον· καὶ στὰς ἐπ' ἄκρου αὐτοῦ·
εἶδε πρὸς τὸ μέρος τὸ πρὸς ἀνίσχοντα
τὸν ἥλιον· ἐκεῖ κειμένην τὴν ὁσίαν νεκράν·
καὶ τοῖς χερσὶν οὕτως ὥσπερ ἔδει τυπώσα-
σαν· καὶ πρὸς ἀνατολὰς κειμένην τῷ
σχήματι· ὁ δὲ προσδραμών, τοὺς πόδας
τῆς μακαρίας δάκρυσιν ἔπλυνεν· οὐδὲ

μος γὰρ ἑτέρου μέρους ἐτόλμα προσψαύ-
σαι τοῦ σώματος· δακρύσας τοίνυν ἐφ' ἱ-
κανόν· καὶ ψαλμοὺς ἀ(ναγνοὺς) τῷ τε καιρῷ καὶ
τῷ πράγματι πρέποντας· ἐποίησεν εὐ-
χὴν ἐπιτάφιον· καὶ φησὶν ἐν ἑαυτῷ· ἆρα
γε θάψαι προσήκει τῆς ὁσίας τὸ λείψανον;
ἢ ταῦτα λέγων, ὁρᾷ πρὸς τῇ κεφαλῇ αὐτῆς
ἐκτετυπωμένην γραφὴν ἐν τῇ γῇ, δι' ἧς
ἐγέγραπτο ταῦτα· θάψον ἀββᾶ Ζωσιμᾶ
ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ, τῆς ταπεινῆς Μαρίας
τὸ λείψανον· καὶ ἀπόδος τὸν χοῦν τῷ χοΐ·
ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς Κύριον προσευχόμενος· τε-
λειωθείσης μηνὶ Φαρμουθὶ κατ' Αἰγυπτί-
ους· ὅ ἐστι κατὰ Ῥωμαίους Ἀπριλλίῳ πρώ-
τῃ· ἐν αὐτῇ τῇ νυκτὶ τοῦ σωτηρίου πάθους μετὰ
τὴν τοῦ θείου καὶ μυστικοῦ δείπνου μετά-
ληψιν· ταῦτα τοίνυν ἀναγνοὺς ὁ γέρων τὰ
γράμματα· ἐχάρη ὅτι τὸ ὄνομα τῆς ὁσίας
μεμάθηκεν· ἐπέγνω δέ, ὅτι ἅμα τῶν
θείων μυστηρίων ἐπὶ τοῦ Ἰορδάνου μετα-
λαβοῦσα· εὐθύς, τῷ τόπῳ γέγονεν ἐν ᾧ τε-
τελείωτο· καὶ ἥνπερ ὁδὸν διήνυσεν ὁ Ζω-
σιμᾶς διὰ εἴκοσι ἡμερῶν κοπιῶν, ὡς
μίαν ὥραν Μαρία διέδραμε· καὶ εὐθὺς
πρὸς τὸν Κύριον ἐξεδήμησεν· δοξάζων δὲ
τὸν Θεὸν καὶ βρέχων τὸ σῶμα τοῖς δάκρυσιν

ἔφη πρὸς ἑαυτόν· καιρός ἐστι πάντως μὲ, Ζω-
σιμᾶ, τὸ κελευσθὲν ἐκτελέσαι· ἀλλὰ πῶς
ποιήσεις ταλαίπωρε· ὄρυγμα ἐν ταῖς χερ-
σὶ μὴ ἔχων τὸ σύνολον· καὶ τοῦτο εἰπὼν
εἶδεν ἐκ μικροῦ διαστήματος ξυλάριον
βραχὺ ἐρριμμένον κατὰ τὴν ἔρημον· ὅπερ
λαβὼν· ἤρξατο διαθεῖναι ὀρύττειν· ξηρὰ δὲ
οὖσα ἡ γῆ· οὐδαμῶς ὑπήκουε τῷ πονοῦντι γέ-
ροντι· ἀλλ' ἔκαμνεν ἱδρῶτι περιρρεό-
μενος· καὶ μηδὲν ἀνύσαι δυνάμενος· στε-
νάξας δὲ μέγα ἐκ βάθους τοῦ πνς· ἀνα-
κύψας· ὁρᾷ λέοντα μέγαν τῷ λειψάνῳ
τῆς ὁσίας παριστάμενον καὶ τὰ ἴχνη αὐ-
τῆς ἀναλείχοντα· ὁ δὲ ἰδὼν τὸ θηρίον·
σύντρομος γέγονε· μάλιστα μὲν καθεὶς
τῶν ῥημάτων τῆς μακαρίας ἐ ποιούμενος·
ὅτι οὐδέποτε θηρίον τεθέαμαι· τῷ δὲ
σημείῳ τοῦ σταυροῦ σφραγισάμενος· ἐπί-
στευσεν ὡς ἀβλαβῆ φυλάξῃ τοῦτον· τῆς
δὲ ἐκείνου προσδοκωμένης βλάβης
τῆς κειμένης ἡ δύναμις· ὁ δὲ λέων ἤρξα-
το προσσαίνειν τῷ γέροντι· μόνον οὐχὶ
τοῖς κινήμασιν ἀσπαζόμενος· ὁ δὲ Ζωσι-
μᾶς ἔφησεν πρὸς τὸν λέοντα· ἐπειδὴ ὦ
θηρίον ἡ μεγάλη ἐκέλευσε ταφῆναι ταύ-
της τὸ λείψανον· ἐγὼ δὲ γέρων εἰμὶ καὶ οὐ

δύναμαι ποιῆσαι τὸ ὄρυγμα· οὐδὲ ἔχω ἐργα-
λεῖον τῇ χρείᾳ κατάλληλον· καὶ τοσοῦτον
πάλιν οὐ δύναμαι ὑποστρέψαι· ὥστε ἀγα-
γεῖν ἐργαλεῖον ἐπιτήδειον· σὺ ποίησον τὴν
χρείαν τοῖς ὄνυξιν· ὅπως ἀποδώσωμεν τῇ
γῇ τῆς ὁσίας τὸ λείψανον· εὐθὺς δὲ ἅμα
τῷ ῥήματι τοῖς ἐμπροσθίοις ποσὶν ἐ-
ποίησεν ὄρυγμα ὅσον ἤρκει τὸ σῶμα
καλύπτεσθαι· πάλιν τοίνυν τῆς ὁσίας
τοὺς πόδας τοῖς δάκρυσιν ὁ γέρων καταβ-
ρέξας, καὶ πολλὰ καθικετεύσας· νῦν πλέ-
ον ὑπὲρ πάντων προσεύχεσθαι· ἐκάλυ-
ψε τὸ σῶμα τῇ γῇ, παρεστῶτος τοῦ λέοντος·
γυμνὸν γὰρ ὑπῆρχε καθὼς καὶ τὸ πρότε-
ρον· καὶ μηδὲν ἔχον ἕτερον· εἰ μὴ ἐκεῖνο
τὸ παλαιὸν καὶ ἐρρηγμένον ἱμάτιον·
ὅπερ τοῦ Ζωσιμᾶ ῥίψαντος ὀπισθοφα-
νῶς ἐκάλυψεν ἡ μακαρία τινὰ μέρη
τοῦ σώματος· τότε τοίνυν τοῦ γέροντος
ὑποχωρήσαντος· καὶ ὁ λέων ἐπὶ τὰ ἐνδό-
τερα μέρη τῆς ἐρήμου ὡς πρόβατον ἀ-
νεχώρησεν· Ζωσιμᾶς δὲ ὑπέστρεψε εὐλο-
γῶν καὶ ἀνυμνῶν Χν τὸν ἀληθινὸν Θν ἡ-
μῶν· καταλαβὼν δὲ αὖθις εἰς τὸ κοι-
νόβιον· ἅπαντα τοῖς μοναχοῖς ἀφη-
γήσατο· μηδὲ ἓν ἀποκρύψας· ὅσα ἤκουσε

Καὶ ὧν ἐθεάσατο· ἐξ ἀρχῆς γὰρ αὐτοῖς ἅπαν
τα διηγήσατο· ὥστε πάντας ἀκούσαντας
τὴν μεγαλειότητα τοῦ θ(εο)ῦ καταπλήττεσθαι καὶ
συμφόβως καὶ πόθῳ πολλῷ τελεῖν τῆς ὁσίας
τὸ μνημόσυνον· Ἰωάννης δὲ ὁ ἡγούμε
νος· εὗρε τὴν μονὴν χρῄζουσαν τινὰς διορ
θώσεως· ὡς μὴ δὲ ἐν τούτῳ τῆς ὁσίας τὸν
λόγον γενέσθαι ἀργὸν καὶ ἀνόνητον· ἐτε
λεύτησε καὶ Ζωσιμᾶς εἰς ἐκεῖνο τὸ μοναστή
ριον· ἑκατὸν ἐτῶν ἐγγὺς γενόμενος· ἔμει
ναν δὲ οἱ μοναχοὶ κατὰ διαδοχὴν ἀγράφως
ταῦτα διδάσκοντες· καὶ κοινὸν προτιθέν
τες ὠφελείας ὑπόδειγμα· τοῖς ἀκούειν ἐ
θέλουσιν· ἐγγράφως δέ, οὐδένα ἤκουσα ταύ
την παραδεδωκέναι μέχρι τὴν σήμερον
τὴν διήγησιν· ἐγὼ δὲ ἅπερ ἀγράφως παρέ
λαβον· ἐγγράφῳ διηγήσει παραδέδωκα·
ἴσως δὲ καὶ ἄλλοι τὸν βίον τῆς ὁσίας γε
γράφασι· καὶ πάντως ἐμοῦ μεγαλοπρε
πέστερόν τε καὶ ὑψηλότερον· κἂν οὔπω
τι τοιοῦτον εἰς ἐμὴν γνῶσιν ἐλήλυθεν·
πλὴν κἀγὼ κατὰ δύναμιν, τὴν ἐμὴν ταύ
την γεγράφηκα τὴν διήγησιν, τῆς ἀληθεί
ας μὲν δὲν προτιμῆσαι θέλων· ὁ δὲ θ(εὸ)ς ὁ μέ
γας ὁ ποιήσας θαυμάσια· ὁ μεγάλαις ἀμει
βόμενος δωρεαῖς τοὺς εἰς αὐτὸν κατα

φεύγοντας· δώσει τὸν μισθὸν τῆς ὠφελεί(ας)
τῶν ἐντυγχανόντων τῷ διηγήμα
τι, τῶν τὴν παροῦσαν ἐξήγησιν γραφῇ πα
ραδοθῆναι κελευσάντων· καὶ τῆς μερίδος
αὐτὸν ἀξιώσαι· στάσεώς τε καὶ τάξεως
Μαρίας ταύτης τῆς μακαρίας· περὶ ἧς ὁ
ἡ διήγησις μετὰ πάντων τῶν ἀπ' αἰῶνος
ἀρεσάντων αὐτῷ· διά τε θεωρίας καὶ
πράξεως· δοξάζομεν σὺν καὶ ἡμεῖς με
γαλωσύνην καὶ δόξαν θ(εο)ῦ τοῦ παμβασιλεί
τῶν αἰώνων· ὅπως καταξιώσει καὶ ἡ
μᾶς ἐλέους τυχεῖν, ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρί
σεως· ἐν Χ(ριστ)ῷ Ἰ(ησο)ῦ τῷ κ(υρί)ῳ ἡμῶν· ᾧ πρέπει
ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας, τῶν αἰώνων ἀμήν:

+ Νικηφόρου τοῦ ἄνακτος· καθόπως πα
ρ' αὐτοῦ ἀνεκομίσθη· τὸ ἐκ τῆς πλευρᾶς
τῆς εἰκόνος ῥεῦσαν αἷμα θεῖον τοῦ σ[illegible]
υδὶ καὶ ὃν δὲ οὐδὲ ὅσιον ἔκρινα σιω
πῇ παραδοῦναι φανερῶ τοῖς καὶ τὴν ἐν
Κωνσταντινουπόλει ἀνακομιδὴν τοῦ
δε τοῦ θησαυροῦ διὰ τὴν [illegible] φάτιν καὶ
ὠφέλειαν· Νικηφόρου τοῦ θαυμαστοῦ
ἀνδρός, τοῦ ἐξ ἀστικῶν ἀγώνων περιφα
νῶν καὶ ἀνδραγαθημάτων· φανέντος καὶ ἀναδειχθέν
τος· τοῦ χριστιανικωτάτου καὶ ἀνδρειοτάτου.

ἀστέρων δὲ θ(εο)ῦ προνοίᾳ καὶ τῆς τῶν ῥω-
μαίων βασιλείας ἐπιλημμένου· καὶ
ὑποζωσαμένου· πᾶσαν τὴν τοῦ κράτους
ἀρχήν, καὶ θέντος τῇ τοῦ θ(εο)ῦ συνεργεί-
ᾳ ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ πάντας τοὺς
τῶν χριστιανῶν ἀντιπάλους· καὶ ὥσπερ τῇ
λὸν πλατείων λεάναντος τοὺς ἀνθεστη-
κότας αὐτῷ τῶν ἀγαρηνῶν ἡγεμόνας, τοῦ
ὑπερβάλλοντος τοὺς πάντας ἐν συνέσει· καὶ
φρονήσει καὶ ἰσχύει· καὶ τοὺς πρὸ αὐτοῦ
ἄνακτας. καὶ πρῶτον μὲν τοὺς κεη-
πας τὰ δεινὰ καὶ ἀτιθάσσα θηρία καὶ
τοῦ διαβόλου ἐργάτας, τὸν ἀπειρομέ-
κειμον λέγω βωμόν· ἀφανισμῷ τελείῳ πα-
ρέδωκε· καὶ πᾶσαν τὴν ἑσπέραν· τοῦ
αὐτῶν βαρυτάτου ἐλευθερώσαντος φορ-
τίου· ἔπειτα τοὺς κατὰ τὴν νῆσον τῆς
κύπρου ἐμφωλεύσαντας βαρβαρικοὺς δαί-
μονας· μετανάστας καὶ φυγάδας πεποι-
ηκότος, περὶ δὲ τῶν τῆς κιλικίας προ-
σοίκων ἀγαρηνῶν· οὐ δυνατὸν λέγειν ἢ γρά-
φειν· οὐ δὲ μυρίαι γλῶσσαι ὑπηχοῦν· ὅπως
αὐτῶν κατίσχυσε καὶ κατηγωνίσατο καὶ
κατετροπώσατο· καὶ ὡς κόπρον αὐτοὺς
ἐν τῇ γῇ ἔθετο· τοσαύτην πληθύν, τοσαύ-
την ἀνδρείαν· τοσαύτην δυναστείαν· ἢ

ται οὐκέτι μέχρι τούτου· ἀλλὰ κατέδρα-
μεν ὁ θαυμάσιος οὗτος ἄναξ μετὰ καὶ τοῦ
θεοσόφου αὐτοῦ στρατεύματος, μέχρι καὶ
τοῦ ποταμοῦ εὐφράτου· καὶ τοὺς μὲν δό-
ρατι ἀνεῖλε· τοὺς δὲ καὶ πυρί· καὶ
ἄλλους ἄλλως· τὰ δὲ φρούρια αὐτῶν καὶ
τὰς κάρφους κατηθάλωσε· καὶ ἐρήμους ἐ-
ρημωτέρας ἴασε· ἐν οἷς καὶ μία τῶν πό-
λεων ὀνομαζομένη ἱεράπολις· εὑρέ-
θη ἔχουσα τὸν πολυτίμητον ὄλβον τοῦ
τιμίου καὶ θείου αἵματος καὶ ὕδατος·
περὶ οὗ ἡ μὲν καὶ ἡ παροῦσα διήγησις·
ἀλλὰ καὶ ὁ ἅγιος κέραμος· ὁ τὴν ἀφομοίω-
σιν ἔχων τοῦ δεσπότου καὶ θ(εο)ῦ ἡμῶν, καὶ ἕτερα
πλεῖστα τῶν ἁγίων λειψάνων· τοῦτον οὖν
τὸν θησαυρὸν ἐδωρήσατο ὁ μὲν ὁδηγὸς τῷ
νικηφόρῳ· ἀνενεγκὼν ἐπὶ τὴν κωνσταν-
τινούπολιν· καὶ ἅμα παύσας αὐτὸν ἐν
τῷ ἱερωτάτῳ σηκῷ τῆς ὑπεραγίας
δεσποίνης ἡμῶν θεοτόκου τῶν ἐν βλαχέρναις·
ἐπέχοντος τοῦ ἰαννουαρίου μηνὸς κδ´
ἐν τῷ ͵ϛυοε´ χρόνῳ. εἶτα ἐκεῖθεν
πάλιν μετεκομίσθη· ὑπὸ τῶν τῆς μεγάλης
ἐκκλησίας λογάδων καὶ κληρικῶν εὐ-
λαβῶν· λαμπαδηφορούντων καὶ ᾀ-
δόντων· τὸ χερουβικὸν σὺ καὶ καλῶς ἁρμοσθὲν

τοῦ τί τερπνότερον· θεορρύτῳ αἵματι
κενωθὲν τῇ λόγχῃ τάχει· ἐκ τῆς ἀχράντου
πλευρᾶς καὶ ζωοποιοῦ· θυσιάζομεν ὡς
πάντας ἡ δουλική· πᾶσα δὲ ἡ γῆ· σοὶ τῆς
αἰνέσεως, τὴν θυσίαν ἀναφέρωμεν· καὶ
λοιπὸν ἀπετέθησαν τὸ ὄνομα τοῦ ἁγίου
πάντων· εἰς μνήμην μάλιστα· εἰς δόξαν
εἰς ἔπαινον, τοῦ ἐπιθησαυρήσαντος ἡμῖν
τοῦτο· νικηφόρου ἄνακτος :+

περὶ τῆς ἐν τῷ μαρμάρῳ ἀναδοθείσης
ἀχειροποιήτου καὶ θείας εἰκόνος· τῆς
ὑπεραγίας δεσποίνης ἡμῶν θεοτόκου :-

Ὁ πέτρος ποτὲ καὶ ἰωάννης οἱ ἔκκρι
τοι τῶν ἀποστόλων· ναὸν κάλλιστον δη
μιουργοῦμενοι τῇ θεοτόκου ἐν λύδδῃ τῇ καλουμέ
νῃ διοσπόλει· καὶ τοῦτον ἀνιερῶσαι ἀπαρ
τήσαντες. ἱκετηρίους φωνὰς μετὰ δακρύ
ων καὶ στεναγμῶν καρδίας προσφέρον
τες, ἐλιπάρουν αὐτὴν λέγοντες· θεοτόκε
παρθένε καὶ μῆτερ τοῦ θεοῦ· ἡ τῶν ἐν σοὶ προ
τρεχόντων ἀνθρώπων ἱκεσία φανη
θι ἡμῖν τοῖς ἀναξίοις δούλοις σου· καὶ
πληροφόρησον ἡμῶν τὴν καρδίαν. ὅ
πως πρὸς ἡμᾶς· καὶ ὅσα ἀποδέχῃ τὸ εὐ
τελὲς ἡμῶν τόδε ἔργον· ὃ εἰργασάμε
θα ἐν τῷ ἁγιοπρεπεῖ καὶ σεβασμίῳ ὀ

νόματι· καὶ εὐθέως καὶ παραχρῆμα ἀ
νεδόθη ἡ τῆς θεοτόκου εἰκών· ἐν καθαρωτάτῳ
μαρμάρῳ, τριπηχυαῖον ἔχουσα τὸ ἀνά
στημα· ὡς ἀπὸ χειρῶν ζωγράφου· κυρίως
ἐγγεγραμμένη· ἥ τε πορφύρα· καὶ τὸ λοι
πὸν ἅπαν· αἱ χεῖρες καὶ τὸ πρόσωπον· καὶ
ἡ λοιπὴ διαγραφὴ τῶν μελῶν· τοῦτο τὸ
ἐξαίσιον ἅπαντας ἐξέστησεν· καὶ εἰς φό
βον καὶ ἀγωνίαν ἐνέβαλε λέγοντας· τίς
εἶδε τίς ἤκουσε τοιοῦτον παράδοξον· πώ
ποτε γεγονὼς [illegible]· οὐδεὶς οὐδαμῶς·
θαυμαστὸς εἶ κύριε· καὶ θαυμαστὰ τὰ ἔργα
σου· καὶ αἱ ὁδοί σου ἀνεξιχνίαστοι· ταύ
την οὖν τὴν σεβάσμιον εἰκόνα ὡς ἐπύ
θετο ὁ παραβάτης ἰουλιανὸς· τιμωμέ
νην τε καὶ προσκυνουμένην ὑπὸ τῶν χρι
στιανῶν· θυμῷ ἀσχέτῳ ληφθεὶς· καὶ ἀ
ποστείλας λιθοξόους· ἐπηρεάζετο ὁ ἀλη
τήριος· καὶ ξέσαι καὶ ἀφανίσαι· ἀλλ' ὅ
σον οὗτοι ἐξέον μαχαιρίοις· ἔτι καὶ
μᾶλλον καθαρότερον καὶ φαιδρότερον ἀ
πεδείκνυτο τὸ τοιοῦτον ἀπεικόνισ
μα· ἀλλὰ καὶ ἕτεροι μετ' αὐτῶν πολλάκις
τὰ αὐτὰ διαπραξάμενοι· καὶ εἰς
μηδὲν ἐνεργήσαντες ἀλλὰ ἀποκάμον
τες οἱ μάταιοι· ἀπῆλθον ἄπρακτοι·

ἐξιστάμενοι μᾶλλον· ὅτι τὸ ὑπερέχ
τοῦ πράγματος· ταῦτα ἐκ τῶν πολλῶν
ὀλίγα ἐρανισάμενος. καὶ ἀποδυθησάμ(εν)ος
ὁ τάλας ἐγὼ καὶ ἀνάξιος· ὅπως κἀμοῦ
διὰ τὸν κ(ύριο)ν μνείαν ποιῶνται· καὶ ὑμεῖς
τοῦ μισθοῦ οὐκ ἀποστερηθήσεσθαι· καὶ μά-
λιστα κατὰ τὸν τῆδε καιρὸν τῆς νηστεί-
ας· ὅτε κοῦφα μὲν ἡμῖν τὰ κῶλα πρὸ(ς)
τὸν ἦχθαι· ὀξυτέρα δὲ ἡ εὐχὴ καὶ τοῦ οὐ-
ρανοῦ ἁπτομένη· εἰ τοίχουν ἔχοιτο σύζυγον
τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς τὴν ἐλεημοσύνην.
φιλότιμος γὰρ ὁ δεσπότης· καὶ βούλεται π(άντας) ἀν-
πασανθρώπους σωθῆναι· καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀ-
ληθείας ἐλθεῖν· τούτων ἁπάντων ἐμμο-
σῶτες ἀγαπητοί· καὶ πολλὴν τῆς σωτηρίας
τῆς ἡμετέρας ποιούμενοι λόγον· κα-
ταφρονήσωμεν τῆς ἐπικλινοῦς καὶ ἀμο-
μήτου τρυφῆς· ἀσπασόμεθα δὲ τὴν
νηστείαν· καὶ τοῦ μισοῦ πολλὴν τὴν μετα-
βολὴν ἐπιδειξόμεθα· καὶ καθεκάστην ἡ-
μέραν πρὸς τὴν τῶν ἀγαθῶν πρᾶξιν
ἐπιστόμεθα· χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ κ(υρίο)υ
ἡμῶν ἰ(ησο)ῦ χ(ριστο)ῦ· μεθ' οὗ τῷ π(ατ)ρὶ ἅμα τῷ ἁγίῳ
(καὶ) ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ σου π(νεύματ)ι· νῦν κ(αὶ)
ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων
ἀμήν.

λ

περὶ τῶν ἐκπεπτωκότων ἐξ οἰκείας ἀμε-
λείας· καὶ προφασιζομένων προφάσεις
ἐν ἁμαρτίαις. εὐ(λόγησον) π(άτ)ερ·

Ἀδελφέ· τὸν μονήρη βίον ἐπεθύμησας; καλοῦ
ἔργου ὠρέχθης· ἐὰν φυλάξῃς αὐτοῦ τὸ τέλος· μὴ φε-
ύγω καὶ πρόσεχε σεαυτῷ. ὡς σοφὸς καὶ μὴ
ὡς ἄσοφος· καὶ ὡς μοναχός. καὶ μὴ ὡς
ἀμόναχος· οὐ γάρ ἐστιν ἡμῖν ἡ πάλη πρὸς
αἷμα καὶ σάρκα· ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχάς·
πρὸς τὰς ἐξουσίας· πρὸς τοὺς κοσμοκρά-
τορας τοῦ σκότους τοῦ αἰῶνος τούτου·
πρὸς τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας ἐν
τοῖς ἐπουρανίοις· μὴ φεύγω αἰσχρῷ τέλει· μή-
ποτε ἡττηθεὶς τοῦ σου ἐκ τῆς οἰκείας ἀμε-
λίας καὶ ἀπροσεξίας, ἀπῆς ἐν ἀφερουσύ-
νῃ· καὶ ἀπὸ μοναχὸν ἦλθον. καὶ οὐδὲ ἐκεῖ
εὗρον ὁδὸν σωτηρίας· τί ποιῶ ἀδελφὲ ἰωθεὶ τοῦ-
μεν τὴν χάριν τοῦ κ(υρίο)υ· διὰ τί δὲ καὶ διαφύ-
ρεις τὸν μονήρη βίον σου· μὴ βουληθέντος
ὠφεληθῆναι· μὴ δὲ ἐπιμέμψαι περὶ τῆς τύ-
χης σου· ἀλλὰ συναπήχθης μᾶλλον ταῖς
ἐπιθυμίαις σου καὶ ἡδοναῖς λογισμῶν, ὡς
ἔτι τὸν μονήρη βίον αἰτιᾶσαι· εἰ γὰρ ἐφύ-
λαξας τὰς ἐντολὰς τοῦ κ(υρίο)υ, οὐκ ἂν παρέ-
πεσας· καὶ τὸν φόνον μᾶλλον τοῦ ἀγαπήσας.
διετήρει τὴν ψυχήν σου· ὥσπερ τὸν μὲν τὸν
Κανόνα τῆς [illegible] τοῦ μισοῦ, οὐκ ἐφύλαξ(ας).

τῆς συνάξεώς σου ἠμέλησας· πολλάκις πο-
ρεύεσθαι ἠγάπησας· τοῖς μὲν ἐξωτέρ-
οις οὐκ ἐτίμησας· τοῖς δὲ μικροτέρους
ἐξουδένωσας· ἐγκράτειαν οὐκ ἠγάπησας·
ἀδηφαγίαν δὲ μᾶλλον ἠγάπησας· ἀγρυ-
πνίαν οὐκ ἠγάπησας· τὸν δὲ ἀκόρεστον
ὕπνον μᾶλλον ἠγάπησας· τὴν ἀνάγνωσιν
οὐκ ἠγάπησας· τὸν δὲ [illegible] μὸν μᾶλλον
ἠγάπησας· πραΰτητα καὶ ταπει-
νοφροσύνην οὐκ ἠγάπησας· ὑπερηφά-
νειαν δὲ μᾶλλον ἠγάπησας· τὴν ὑποτα-
γὴν οὐκ ἠγάπησας, τὴν δὲ ἀνυποτα-
γὴν μᾶλλον ἠγάπησας· θυμὸν καὶ ὀργὴν οὐ-
κ ἐμίσησας, ἐριθείαν δὲ καὶ μνησικακί-
αν μᾶλλον ἠγάπησας· ἡσυχίαν καὶ
προσευχὴν οὐκ ἠγάπησας, κραυγὴν δὲ
καὶ ὅρκους καὶ κατάρας μᾶλλον ἠγάπη-
σας· τὴν σεμνότητα καὶ εὐλάβειαν
οὐκ ἐφύλαξας· εὐτραπελίαν δὲ μετὰ
γελοιασμῶν μᾶλλον ἠγάπησας· σιω-
πὴν καὶ εὐθύτητα οὐκ ἠγάπησας· πο-
λυλογίαν δὲ καὶ καταλαλιὰν μᾶλλον ἠ-
γάπησας· ἑστάναι ἐν προσευχῇ μετὰ
κατανύξεως οὐκ ἠγάπησας· ῥεμβεύεσθαι
δὲ καὶ αἰσχροῖς λογισμοῖς ἐμμορφεῖσθαι μᾶ-
λλον ἠγάπησας· τὴν ἄσκησιν καὶ φιλοξε-
νίαν οὐκ ἠγάπησας· τρυφὴν δὲ μᾶλλον
καὶ σπατάλην ἠγάπη[σας]

Ἐργάζεσθαι ταῖς ἰδίαις χερσὶν οὐκ ἠγάπη-
σας· ἀναπαύειν δὲ μᾶλλον ἠγάπησας· φι-
λαδελφίαν οὐκ ἠγάπησας· χαίρειν δὲ ἐπὶ
διαστροφῇ κακῇ μᾶλλον ἠγάπησας· συμ-
παθὴς [illegible] γενόμενος οὐκ ἠγάπησας· ἀ-
συμπάθειαν δὲ μᾶλλον ἠγάπησας· ταπει-
νοφροσύνην καὶ ὑπακοὴν οὐκ ἠγάπησας.
σκληρὸς δὲ καὶ ἀπλοϊκὸς εἶναι μᾶλλον ἠ-
γάπησας· θλίψεις καὶ ὀνειδισμοὺς ὑπομέ-
ναι διὰ τὸν κύριον οὐκ ἠγάπησας· πρωτοκαθε-
δρίας δὲ καὶ ἐπαίνους μᾶλλον ἠγάπησας·
τὸν φόβον τοῦ θεοῦ καὶ τὴν ἀγάπην αὐτοῦ οὐ-
κ ἐφύλαξας· τὴν δὲ ἀφοβίαν καὶ τὴν μισα-
δελφίαν μᾶλλον ἠγάπησας· καὶ ἔτι τὸν
μονήριμεον αἰτιᾶσαι;

Οὐκ οἶδας ὅτι γέγραπται· ἀπολεῖ κύριος πάντας
τοὺς λαλοῦντας τὸ ψεῦδος; καὶ πάλιν· καὶ
ἐλάλησε κατὰ τοῦ θεοῦ ἀδικίαν. ὅτι ὁ θεὸς κρι-
τής ἐστιν· ὁρᾷς ἀδελφὲ ὅτι ἡ αἰτία ἐξ ἡμῶν
ἐστὶ καὶ οὐκ ἐξ ἑτέρων; ἐλθὲ οὖν εἰς ἑαυτόν,
καὶ ἐπίστρεψαι πρὸς κύριον ἐν ὅλῃ καρδίᾳ· οὐ
γὰρ βούλεται τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτω-
λοῦ, ὡς τὸ ἐπιστρέψαι καὶ ζῆν αὐτόν· θέλει
γὰρ ὁ κύριος τοὺς πάντας σωθῆναι ἀγαθὸς ὑ-
πάρχων· ἐτρώθης· ἀλλὰ δύνασαι ἰαθῆ-
ναι· ἔπεσες· ἀλλὰ ἀνάστηθι· μόνον, καὶ
ἐκδέδωκας ἑαυτὸν τῇ ἀπωλείᾳ· αὐτὸς
γὰρ ὁ σωτὴρ ἔφη· οὐ χρείαν ἔχουσιν οἱ ὑγιεῖς

ἰατροῦ, ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες· καὶ οὐκ ἦλθον δικαί-
ους καλέσαι, ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν·
Διὸ ἀγαπητὲ ἀδελφέ, ἄρξαι καὶ κίσον καὶ συμμοναχ-
σοῖς εἰρήνευε· καθέζου ἐν ἡσυχίᾳ· καὶ ἄγε πρὸ
ὀφθαλμῶν τὸν φόβον τοῦ κυρίου· καὶ ἐπισυνάγε
σου τοὺς λογισμούς· καὶ θοῦ αὐτοῖς ὅρους περὶ τῆς
καταμαθεῖν τὴν διαγωγὴν τοῦ παρελθόντος
χρόνου, ἀφ' οὗ καὶ ἤρξω εἰς τὸν μονήρη βίον· ἵ-
να ἐπιγνῷς τὴν γενομένην ἁμαρτίαν τῆς τοι-
αύτης καταστάσεως· καὶ σημειῶσαι ἐν τῇ καρ-
δίᾳ σου τὸ [illegible] καὶ τὴν αἰτίαν, καὶ πόθεν
ἡ αἰτία ἐγκέκυφε τῆς τοιαύτης ζημίας· ἐ-
ὰν γὰρ ἐμπέσῃ ἔμπορος πειραταῖς, ἢ ὑ-
ποβρύχιον γένηται τὸ πλοῖον καὶ ἀπολέσῃ
τὸν φόρτον, οὐκέτι λανθάνεται τὸν τόπον ἔν-
θα τὸν γόμον ἀπώλεσεν· ἃ δὲ καὶ μετὰ χρόνον
ἱκανὸν συμβῇ αὐτῷ περᾶσαι τὸν τόπον,
μετὰ ὑποψίας πολλῆς διὰ τοῦ τόπου παρέρ-
χεται· ἐσόμεθα οὖν καὶ ἡμεῖς, ἐκείνους μιμού-
μενοι· μᾶλλον σοφώτεροι·
Ἐκεῖνοι τὸν φθαρτὸν πλοῦτον ἀπολέσαντες τὸν
τόπον οὐκ ἐπιλανθάνονται· ἡμεῖς δὲ τὸν
ἄφθαρτον· τοιγαροῦν καθέζου ἐν ἡσυχίᾳ κα-
θὼς προείρηται καὶ ἐπισυνάγαγέ σου τοὺς λο-
γισμούς· καὶ σκυλλέτω τὰ ἔνδον σου ἡμέρας
καὶ νυκτός, ἵνα ἐπιγνῷς τὴν αἰτίαν τῆς τοιαύ-
της ζημίας καὶ καταστροφῆς· μήποτε ἐξ ἀρ-
χῆς παρρησίαν ἐκτήσω [illegible] οἰκονομίᾳ ἀμέ-

πρε[illegible]σου τὸν λογισμὸν καὶ τὰ ἤθη διέφθειρε·
καὶ ἀναιδῆ καὶ ἀναίσχυντον ἀπετέλεσε· μή-
ποτε ἐκ τῆς πολυλογίας ἡ αἰτία γέγονε· μή-
ποτε ἐκ τῆς γαστριμαργίας, τὸ μάλιστα ἐγκέ-
κυφε· μήποτε ἐκ τῆς ἀνυποταγῆς τὸ μά-
λιστα γέγονε· μήποτε ἐξ ὀρέξεως διαφόρων
τόπων· μήποτε ἐκ προφάσεων διακονίας
καὶ τῶν περισπασμῶν, τὸ μέγιστον κακὸν παρ-
εισκάλασε· καὶ ἐπιγνοὺς, ἀπόκοψον τὴν παρρη-
σίαν καὶ ἀναιδίαν διὰ τῆς εὐλαβείας· μὴ καὶ αἰσ-
χυνθῇς κληθῆναι ὑποκριτής, ὑπὸ τῶν ἀνθρώ-
πων τῶν πρὸς ἐντολὰς τοῦ κυρίου· δῆλον γὰρ ὅτι
οὐ κατὰ διόρθωσιν τὴν μεμψιμοιρίαν τῆς ὑποκρί-
σεως φέρουσιν· ἀλλ' ἵνα ἐκτραπῇς, ἀναιδὴς
καὶ ἀναίσχυντος καὶ ἀλλότριος τῆς δικαίας
γνώμης γένῃ· τοὺς γὰρ εὐλαβεῖς, ὑπο-
κριτὰς νομίζουσιν· πρὸς οὓς ὁ δεσπότης λέ-
γει· ὑποκριτά· ἔκβαλε πρῶτον τὴν δοκὸν
ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου, καὶ τότε διαβλέψεις
ἐκβαλεῖν τὸ κάρφος ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ
ἀδελφοῦ σου· μὴ οὖν ἐντραπῇς τὸν ὀνειδι-
σμὸν ἀγαπητὲ ἀδελφέ· μηδὲ ἀπαιδευσίαν
ἀναλαβόμενος· ἀπαιδεύτοις γὰρ, συνῶν τὰ θαύ-
ματος· ἡ δὲ ἁγία γραφὴ λέγει· ἐὰν γὰρ ἡ καρ-
δία ἡμῶν μὴ καταγινώσκῃ ἡμῶν, παρρη-
σίαν ἔχομεν πρὸς τὸν θεόν· καὶ ἐν ἑτέροις λέγει·
εἰ ὀνειδίζεσθε ἐν ὀνόματι Χριστοῦ, μακάριοι ὅ-
τι τὸ τῆς δόξης [illegible] τὸ τοῦ θεοῦ πνεῦμα ἐφ' ὑμᾶς ἀ-

μαστίζεται· μὴ γάρ τις ὑμῶν πασχέτω ὡς
φονεύς· ἢ ὡς κλέπτης· ἢ ὡς ἀλλοτριοεπίσ-
κοπος· εἰ δὲ ὡς χριστιανός, μὴ αἰσχυνέσθω·
δοξαζέτω δὲ τὸν θεὸν ἐν τῷ ὀνόματι τούτῳ·
καὶ εἰ ὁ δίκαιος μόλις σώζεται, ὁ ἀσεβὴς
καὶ ἁμαρτωλὸς ποῦ φανεῖται·

Φεῦγε τοιγαροῦν τὴν πονηρίαν καὶ τὸν γέ-
λωτα· οὐ γὰρ συμβάλλεταί τι τῇ ψυχῇ σου·
τίς γὰρ μερὶς πιστοῦ μετὰ ἀπίστου· ὁμοί-
ως δὲ καὶ τὴν γαστριμαργίαν δάμασον
διὰ τῆς ἐγκρατείας· τὴν φιλαργυρίαν,
διὰ τῆς ἀσκήσεως καὶ ἀκτημοσύνης·
τὴν πολυλογίαν, διὰ τῆς σιωπῆς·
τὴν ἀκηδίαν, διὰ τῆς ὑπομονῆς· τὴν
ὀλιγωρίαν, διὰ τῆς μνήμης τῶν μελ-
λόντων ἀγαθῶν· τὴν ἀνυποταγήν, διὰ
τῆς ταπεινοφροσύνης· ἥδε καὶ προφά-
σεις πονηρίας τὸ καλόν σοι ὡσεὶ ἐ-
σκίασεν ὁ ἐχθρός. τοῦ λοιποῦ σεαυτὸν
ἁγνὸν τήρει μὴ κοινωνῶν ἁμαρτίαις ἀλλο-
τρίαις· κατὰ δὲ τὴν ἐμὴν γνώμην λέ-
γω, ὅτι ἀρχή σοι κακῶν γέγονεν ἡ παρρησί-
α. καὶ ἄν τις σε ἀναισχυντον δὲ ἀφήρετο σου-
πο· διὸ λέγει· μακάριος ἀνὴρ ὃς καταπτή-
σσει πάντα δι' εὐλάβειαν· τί δὲ κέρδος ἔ-
χει ὁ κόσμος. ἢ τί ἀγαθὸν παρέξει τοῖς ἀγα-
πῶσιν αὐτόν· ἔλαβέ τις γυναῖκα· ἀρχὴ
μερίμνης· ἐγέννησε βρέ[illegible] τις ἑτέρα·

ἐπέχθη ἄλλος· περισσοτέρα μέριμνα·
ἀπέθανεν ὁ υἱός· ἀπέλιπε τοῖς πε-
ριμείνασι πένθος· ἐὰν δὲ καὶ ὁ ζῶν ἀπο-
θάνῃ καὶ ὀρφανόν, ὀδυνᾶται περὶ αὐτοῦ
μᾶλλον ἢ περὶ τοῦ τεθνηκότος· ὅταν δὲ
ἔλθῃ ἡ ὥρα τοῦ θανάτου τῷ ἀνδρί, χείρω
τοῦ θανάτου τὴν θλῖψιν τῆς συμβίου λο-
γίζεται· ὅτι τὴν γυναῖκα αὐτοῦ κατα-
λιμπάνει χήραν, τὰ δὲ τέκνα αὐτοῦ ὀρ-
φανά·

Καὶ τούτων πάντων ἠλευθέρωσέν σε ὁ ζυγὸς
τοῦ Χριστοῦ μοναχέ, καὶ πῶς πάλιν εἰς τὰ ἀρχαῖ-
α μοχλεία ἀνακάμπτεις· μὴ οὖν ἀπογίνωσκε
σεαυτόν· μηδὲ λέγε ὅτι οὐκέτι δύναμαι
σωθῆναι· ἀλλὰ καὶ σφόδρα δύνασαι σω-
θῆναι· τὸν φόβον τοῦ θεοῦ ἀγάπα ἐν ὅλῃ ψυ-
χῇ σου, καὶ αὐτὸς ἰάσεταί σου τὰ τραύμα-
τα καὶ ἀπεστόμωσε τοῦ λοιποῦ διαφυλά-
ξει· ὅσον γὰρ τὸν φόβον τοῦ κυρίου ἀγαπᾷ
ἡ ψυχή σου, οὐ μὴ ἐκπέσῃς εἰς τὴν παγίδα
τοῦ διαβόλου· ἀλλ' ἔσῃ ὡς αἰετὸς ἄγαν
ὑψιπετόμενος· ἐὰν δὲ μετὰ ταῦτα πα-
λεύσασα ἡ ψυχὴ καταφρονήσῃ τοῦ φό-
βου τοῦ θεοῦ καθαιρεθήσεται τῶν ὑψωμά-
των, καταπατίζεται ὑπὸ τῶν κακῶν τόπων·
οἳ καὶ καλύπτουσι τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτῆς.
ἐλαιομοῦσι αὐτὴν εἰς τὰ πάθη τῆς ἀπιστί-
ας. ὥσπερ [illegible] τῇ μηχανῇ.

διὸ ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, φροντίσωμεν τῆς ὥρ(ας)
τοῦ θανάτου· μισήσωμεν τὰ κοσμικὰ πρά-
γματα· ταῦτα γὰρ πάντα τὰ ὧδε μένει· αὐ-
τὰ οὐκ ἐξελεύσεται ἡμᾶς ἐν τῇ ὥρᾳ τῆς ἀνά-
γκης. ὅτε μεταμελούμενοι οὐδὲν ὠφελοῦ-
μεν· ὅτε παρακαλοῦμεν τοῦ ἀφεθῆναι
ἡμᾶς, καὶ οὐδεὶς ὁ ἀπολύων· οἴμοι οἴμοι.
οἵα φοβερὰ ὑπάρχει ἡ ὥρα τοῦ θανά-
του. ὅτε χωρίζεται ψυχὴ ἀπὸ τοῦ σώματος·
ὅτε οὐ πατὴρ συνοδεύει υἱῷ· οὐ μήτηρ θυγατρί·
οὐ γυνὴ ἀνδρί· οὐκ ἀδελφὸς ἀδελφῷ· ἀλ-
λ' ἑκάστου αἱ πράξεις προσαπαντῶσι·
ἢ τοι ἀγαθὸν ἢ τοι φαῦλον· τοιγαροῦν· προ-
αποστέλλωμεν ἑαυτοῖς πράξεις ἀγαθάς·
ἵνα ὅταν πορευθῶμεν, δέξονται ἡμᾶς
εἰς τὴν πόλιν τῶν ἁγίων. ἐὰν βούλει αὐτὸν
τὸν βασιλέα φίλον κτίσαι ἀπ' ἐντεῦθεν·
οἵαν δόξαν δοκεῖς σοι ἄρα εἶναι ἀγαπητὲ ἀδελ-
φέ, ἐάνπερ ἀπ' ἐντεῦθεν φίλον κτίσῃς
τὸν βασιλέα τῆς δόξης· ὡς γὰρ δουλώ-
σας αὐτῷ ὧδε, ποίου τὸν καθῆκον προσδέ-
ξεις ἐκεῖ· καὶ ὡς τιμᾷς αὐτὸν ὧδε,
οὕτω καὶ αὐτὸς τιμήσει σε ἐκεῖ· γέγρα-
πται γάρ· ἀλλ' ἢ τοὺς δοξάζοντάς με δοξάσω·
καὶ ὁ ἐξουθενῶν με, ἀτιμασθήσεται· τίμη-
σον αὐτὸν ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου. ὅπως ἀξι-
ώσῃ σε τῆς τιμῆς τῶν ἀγγέλων· ἐν τίνι δὲ δύνῃ
κτήσασθαι αὐτὸν φίλον· πρόσφερε αὐτῷ

χρυσίον· ἀργύριον· ἐὰν ᾖ δῆλος γυμνὸν
περίβαλε· εἰ δὲ οὐχ ὑπάρχουσι οὐδὲν
τούτων· πρόσφερε αὐτῷ ἕτερα ἀντὶ τοῦ
χρυσίου καὶ ἀργυρίου τιμιώτερα· [illegible]
ἀγάπην· [illegible] ὑπομονήν· μακροθυ-
μίαν· ἀπέχου ἀπὸ καταλαλιᾶς· τήρει
τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ μὴ ἰδεῖν ματαιότη-
τα· καὶ τὰς χεῖρας τοῦ μὴ ποιεῖν ἄδικον·
τοὺς πόδας ἀποστρέφου ἀπὸ ὁδοῦ κακῆς·
προσκάλει ὀλιγοροῦντας· δὸς ποτή-
ριον ψυχροῦ ὕδατος τῷ διψῶντι· δὸς κλάσμα ἄρτου
πεινῶντι· ὃ ἔχεις· ὅσον αὐτὸς σοι ἐχα-
ρίσατο, πρόσφερε αὐτῷ· καὶ γὰρ τὰ δύο
λεπτὰ τῆς χήρας, οὐκ ἀπεβάλετο ὁ σωτήρ·
τί δὲ ᾔτησεν ὁ Ἠλίας παρὰ τῆς χήρας· οὐ
κ ὀλίγον ὕδωρ εἰς ἄγγος; καὶ ἅμα ἅγιος Ἠλίου
ἐπορεύθη εἰς Σάρεπτα τῆς Σιδῶνος. καὶ
ἤγγισεν εἰς τὸν πυλῶνα τῆς πόλεως· καὶ
ἰδοὺ χήρα γυνὴ συνέλεγε ξύλα· καὶ ἐβό-
ησεν ὀπίσω αὐτῆς Ἠλίου καὶ εἶπεν· λά-
βε δή μοι ὀλίγον ὕδωρ εἰς ἄγγος καὶ πί-
ομαι· καὶ ἐπορεύθη λαβεῖν· καὶ ἐβόησεν
ὀπίσω αὐτῆς Ἠλίου καὶ εἶπεν· λάβε δή
μοι καὶ ψωμὸν ἄρτου ἐν τῇ χειρί σου· ὁρᾷς
ἀγαπητὲ ἐν τίνι ἐτρέφοντο οἱ προφῆ-
ται; ἐν ὀλίγῳ ὕδατι καὶ ψωμῷ ἄρτου· καὶ
αὐτὸ μετὰ στενοχωρίας· εἶχον γὰρ τὴν
[illegible] τις εἰς τὰ ἀποκείμενα

μαι ἂν τοῖς ἀγαθαῖς ἐν τοῖς ὁμοίοις· ἄν τοι
σωζόμενοι οὖν καὶ ἡμεῖς τὴν τῶν ἁγίων ὁδὸν
ἅμα τῇ τοῖ ἀδελφοί, ὡς ἔτι ἔχομεν καιρόν.
οἷος καιρὸς μὴ ὡς μετάνοιαν· μὴ δὲ με
τεωρισθῶμεν ταῖς φ[illegible] κόσ
μου τούτου· μὴ δὲ [illegible] μαι φου
αι θῦ διατελοῦν[illegible] σωαί
[illegible]μεν ἑαυτοῖς· μὴ δὲ ζηλοῦμεν ταῖς
γαι τῶν καταφερομένων τῆς αὐτῶν μορί
ας, κατὰ τὸ λόγιον τοῦ ἀποστόλου· φθεί
ρουσιν ἤθη χρηστὰ ὁμιλίαι κακαί· καὶ ἐ
μετέρω ἀλλὰ· ὁδοῖς ἀσεβῶν μὴ ἐπέλθης·
μὴ δὲ ζηλώσης ὁδοὺς παρανόμων· ἐν ᾧ ἂν
τόπω στρατοπεδεύσωσιν, μὴ ἐπέλθης ἐ
κεῖ· ἔκκλινον δὲ ἀπ' αὐτῶν καὶ παράλλα
ξον· οὐ γὰρ μὴ ὑπνώσωσιν, ἐὰν μὴ κακο
ποιήσωσιν· ἀφαιρεῖται ὁ ὕπνος αὐτῶν
καὶ οὐ κοιμῶνται· οἱ δὲ γὰρ σιτοῦνται σί
τα ἀσεβείας· οἴνω δὲ παρανόμω μεθύσ
κονται· αἱ δὲ ὁδοὶ τῶν δικαίων, φωτὶ ὁμοί
ως λάμπουσιν· προπορεύονται καὶ φω
τίζουσιν, ἕως ἂν κατορθώσῃ ἡ ἡμέ
ρα· καὶ πάλιν ἄλλα· μὴ γίνου ἑταῖρος ἀν
δρὶ θυμώδη· φίλω δὲ ὀργίλω μὴ συναυλί
ζου· μή ποτε μάθῃς τῶν ὁδῶν αὐτοῦ, καὶ
λάβῃς βρόχους τῇ σῇ ψυχῇ· καὶ πάλιν ἐ
μετέρω ἀλλὰ· οὗτοί εἰσιν [illegible] ὕβρει·
καὶ ὁ μὴ χλαι ὑπολο[illegible]

οἷς ὁ ζόφος τοῦ σκότους, ὡς αἰῶνα τετή
ρηται· ὑπέρογκα ματαιότητος φθεγ
γόμενοι, δελεάζουσιν ἐν ἐπιθυμίαις σαρ
κὸς ἀσελγείαις· τοὺς ὀλίγως ἀποφυγόν
τας [illegible] ἀναστρεφομένους ἐ
λευθερίαν αὐτοῖς ἐπαγγελλόμενοι· αὐτοὶ
δοῦλοι [illegible] ὑπάρχοντες τῆς φθορᾶς· ᾧ
γάρ τις ἥττηται, τούτω καὶ δεδούλωται·
εἰ γὰρ ἀποφυγόντες τὰ μιάσματα τοῦ
κόσμου τούτου ἐν ἐπιγνώσει κυ ἡμῶν
ιυ χυ τούτοις δὲ πάλιν ἐμπλακέντες ἡτ
τῶνται· γέγονεν αὐτοῖς τὰ ἔσχατα
χείρονα τῶν πρώτων· καὶ πάλιν ἐμ
ετέρω ἄλλη· παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς ἀ
δελφοὶ σκοπεῖν τοὺς τὰς διχοστασίας
καὶ τὰ σκάνδαλα παρὰ τὴν διδασκαλί
αν ἣν ὑμεῖς ἐμάθετε ποιοῦντας· καὶ ἐκ
κλίνατε ἀπ' αὐτῶν· οἱ γὰρ τοιοῦτοι τῷ κω
ἡμῶν ιυ χω οὐ δουλεύουσιν· ἀλλὰ τῇ ἑαυ
τῶν κοιλίᾳ· καὶ διὰ τῆς χρηστολογίας
καὶ εὐλογίας, ἐξαπατῶσιν τὰς καρδί
ας τῶν ἀκάκων· φύγωμεν οὖν τὴν πλα
τεῖαν ὁδὸν, τὴν ἀπάγουσαν εἰς τὴν ἀπώ
λειαν· ποθήσωμεν δὲ τὴν στενὴν, τὴν ἀ
πάγουσαν εἰς τὴν αἰώνιον βασιλείαν·
ποθέσωμεν ὡς δὲ ἑκουσίως, πρὸ τοῦ
ἡμᾶς πορεύσαι ἐκεῖ ἀκουσίως· κόσμου
καὶ τὸν [illegible] ἐλευσόμεθα· ποι

σωμεν ἡμεῖς αὐτοῖς τεροχίας ὀρθῶς· ἀγαπη-
τοὶ μὲν τὴν σπουδὴν ζέοντες τῷ πνεύματι· πρὸς
τὸν κύριον· κλαύσωμεν· εἰ δὲ ἐκοινώσατο· ἵνα
θεὸν διὰ σπουδῆς πτήσαντες ὀξέλει ται καὶ μὰς τοῦ
αἰωνίου πυρὸς καὶ [illegible] τῶν ὀδόντων.
ἀγαπήσωμεν τὸ πένθος· ὅτι τοῦ κυρίου ἐστὶν ἐν-
τολή· αὐτὸς γὰρ εἴρηκε· μακάριοι οἱ πεν-
θοῦντες νῦν· ὅτι αὐτοὶ παρακληθήσον-
ται· ἀγαπητοὶ ἀδελφοὶ καταμάθετε τοὺς
τὴν θάλασσαν πλέοντας· οἵοις κινδύνοις
ὑποκειμένοισι θαλασσομαχοῦντες· καὶ τὰ μεγέ-
θη τῶν πελαγῶν διαπεροῦντες· ἡνίκα δέ
τις πληρ[illegible] τὸν χρόνον τῆς μισθώσεως
αὐτοῦ, οὐ[illegible] ποιεῖται περὶ τοὺς κινδύνους
οὓς ὑπέμεινε θαλασσομαχῶν· διὰ τὴν χάριν
ὅτι ἀπέλαβε πλήρης τὸν μισθὸν αὐτοῦ· μᾶλ-
λον δὲ καὶ πρόθυμος καθίσταται τοῦ πλεῖν
ἐν τῇ θαλάσσῃ· ἐκεῖνοι μὲν γὰρ ὅτε τελέσου-
σι τότε ἔρχονται· ἡμεῖς δὲ ἀγαπητοὶ ἀδελφοὶ
ἐὰν φθάσωμεν καλῶς τελέσαι τὸν προκεί-
μενον ἡμῖν ἀγῶνα, οὐκέτι ἡμῖν ἀνάγκη ἐστὶ
κεῖται πάλιν τοῦ αὐτοῦ δεόμενος χρήσασθαι· ἀδύ-
νατον γὰρ ἐπὶ τοῦτο· μακρὸς οὖν ὁ ἀγὼν ἀδελ-
φοί, καὶ ἀνεκδιήγητος ἡ μισθαποδοσία· μὴ
[illegible]ωμεν οὖν ἀπὸ ἔργου τοῦ κυρίου ἀγαπητοὶ ὑμολη-
δίαν καὶ δύναμις· ὡς ἔτι καιρὸν ἔχομεν· ὥσ-
περ γὰρ ἀρεστὰ τὰ μέλη τὰ χαρίσματα αὐτοῦ
καὶ ἡ κλῆσις τοῖς ἀγ[illegible] ὑμῶν τι-

αὐτοῖς ἐναντίοις ἢ τοῖς μα[illegible] χρησ·
διὸ μακάριος ἀνὴρ ὁ φοβούμενος τὸν κύριον·
ὅτι παρ᾽ αὐτοῦ λήψεται τὸν στέφανον· ὃν ἡτοί-
μασε τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν· αὐτῷ ἡ δό-
ξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν:— +

[illegible] μοναχοῦ περὶ [illegible]

Οὐδὲν [illegible] ἀμαθεία λέξεων τὸν εὐλα-
βέστατον· οὐδὲ σοφία λόγου τὸν ταπει-
νόφρονα· μὴ λέγε οὐκέτι φαρμακ[illegible] ἰόδεον·
καὶ ἀμέτρως ἁμαρτ[illegible] ποιοῦμαι τό· ἅγαρ ἐποίησας
καλὰ ὅσα ἐποίησας, καὶ τὰ λοιπά σοι ἀκο-
λούθως ἀπεκάλυψα τό· ὅ ποιήσας ἐν το-
λῇ ν, ἐκδέχεσθαι τὸν ὑπὲρ αὐτῆς πειρασ-
μόν· ἡ γὰρ ἔφη [illegible] χριστὸν ἀγάπη, δι᾽ αὐτῶν ἐ-
ναντίων δοκιμάζεται· μὴ καταφρονή-
σῃς τοῦ προσεγγισμοῦ ἀμελήσας· ἀλάστητο
γὰρ ἐστὶν ὁ θεὸς ἐπὶ ταῖς ἐννοίαις· ὅταν ἴδῃς
λογισμὸν ἀνθρώπινον δόξαν σοι ὑπαγορεύοντα,
γίνωσκε σαφῶς ὅτι αἰσχύνην σοι κατασ-
κευάζει· ῥίζα γὰρ αἰσχρᾶς ἐπιθυμίας, ἀνθρώ-
πινος ἔπαινος· ὥσπερ καὶ σωφροσύνης
ὁ περὶ κακίας ἔλεγχος· οὐχ ὅταν αὐτὰ ἀκού-
σωμεν· ἀλλ᾽ ὅταν αὐτὰ κατέχωμεν· αἰτία
πάσης κακίας καὶ κενοδοξία καὶ ἡδονή· ὁ δὲ μὴ
μισήσας αὐτάς, οὐ μὴ νικήσῃ πάθος· τοῦ ἐ-
πιμελούμενον ἡ ἁμαρτία· ὅσον ἂν περικό-
πτῃς τὴν ὕλην — [illegible] ἐσθήσεται· καί

καθὸ ἁρμόζει θνητοῖς, ἀναλόγως ἐκκαυθήσεται· μὴ λέγε ὅτι οὐ θέλω καὶ ἔρχεται· πάντως γὰρ κἂν μὴ αὐτό, τὰς δὲ αἰτίας ἀσπάζει τοῦ πράγματος· ὁ ζητῶν ἔπαινον, ἐγκάθηται πάθει· καὶ ὁ θλίψεσιν ἐπελθούσαις ἀποδυρόμενος, ἀγαπᾷ πάντως ἡδονάς· πῶς ἔσθηται, τῶν μακρῶν ἁμαρτιῶν ἀκούομαι· τὸ δέον φέρειν τὰ δι᾽ ἀγάπην θεοῦ· δίκτυόν ἐστι πολύπλοκον, ἡ τῆς κακίας μέθοδος· ὁ μερικῶς ἐλαττωθεὶς ἐὰν ἀμελήσῃ περιεκτικῶς σφίγγεται· ὁ ἐκτὸς προσευχῆς καὶ ὑπομονῆς πειρασμοὺς νικῆσαι θέλων, οὐκ ἀπώσεται αὐτοὺς ἀλλὰ πλεῖον ἐμπλακήσεται· ὁ κ(ύριο)ς ἐν ταῖς ἰδίαις ἐγκέκρυπται ἐντολαῖς· καὶ τοῖς ζητοῦσιν αὐτὸν κατὰ ἀναλογίαν εὑρίσκεται· μὴ εἴπῃς ἐποίησα ἐντολὰς καὶ οὐχ εὗρον τὸν κ(ύριο)ν· γνῶσιν γὰρ μετὰ δικαιοσύνης κατὰ τὴν γραφὴν πολλάκις εὕρηκας, εἰρήνην ἔφη τὴν τῶν παθῶν ἀπαλλαγήν· αὕτη δὲ ὡς λέγει ὁ ἀπόστολος ἐκτὸς ἐνεργείας τοῦ ἁγίου πν(εύματο)ς οὐχ εὑρίσκεται· τινὲς μὴ ποιοῦντες ἐντολάς, πιστεύειν ὀρθῶς νομίζουσιν· τινὲς δὲ ποιοῦντες, ὡς μισθὸν ὀφειλόμενον τὴν βασιλείαν ἐκδέχονται· ἀμφότεροι δὲ τῆς βασιλείας ἀπεσφάλησαν· παρὰ δεσπότου μισθὸς δούλοις οὐκ ἐχρεωστεῖται· οὐδ᾽ αὖ πάλιν οἱ μὴ δουλεύοντες ὀρθῶς ἐλευθερίας τυγχάνουσιν·

Εἰ Χ(ριστὸ)ς ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανεν κατὰ τὰς γραφάς, καὶ οὐ ζῶμεν ἑαυτοῖς ἀλλὰ τῷ ὑπὲρ ἡμῶν θανόντι καὶ ἐγερθέντι, δῆλον ὅτι [illegible]

του κεχρεωστήκαμεν· πῶς οὖν ὀφειλομένην ἡμῖν τὴν υἱοθεσίαν λογισόμεθα· Χ(ριστὸ)ς δεσπότης κατ᾽ οὐσίαν καὶ δεσπότης κατ᾽ οἰκονομίαν· ὅτι καὶ μὴ ὄντας ἐποίησεν καὶ τῇ ἁμαρτίᾳ θανόντας διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος ἐξηγόρασεν· καὶ τοῖς οὕτω πιστεύουσιν τὴν χάριν αὐτοῦ ἐδωρήσατο·

Ὅταν οὖν ἀκούσῃς τῆς γραφῆς λεγούσης· ὅτι ἀποδώσει ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ, οὐ τὰ ἔργα λέγει γεέννης ἢ βασιλείας ἀντάξια· ἀλλὰ τὰ ἔργα τῆς ἑαυτοῦ ἀπιστίας ἢ πίστεως Χ(ριστὸ)ς ἀποδίδωσιν ἑκάστῳ· οὐχ ὡς συναλλάκτης πραγμάτων, ἀλλ᾽ ὡς θ(εὸ)ς κτίστης καὶ ἀγοραστὴς ἡμῶν· ὅσοι τοῦ λουτροῦ τῆς παλιγγενεσίας ἠξιώθημεν· τὰ ἔργα οὐ δι᾽ ἀνταπόδοσιν προσφέρομεν· ἀλλὰ διὰ φυλακὴν τῆς δοθείσης ἡμῖν καθαρότητος.

Πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ὃ δι᾽ αὐτῆς ἡμετέρας ἐργαζόμεθα φύσεως, ἀπέχεσθαι μὲν ποιεῖ τοῦ ἐναντίου κακοῦ· προσθήκην δὲ ἁγιασμοῦ ἐκτὸς χάριτος ποιῆσαι οὐ δύναται· ὁ ἐγκρατὴς ἀπέχεται γαστριμαργίας· ὁ ἀκτήμων πλεονεξίας· ὁ ἡσύχιος πολυλογίας· ὁ ἁγνὸς φιληδονίας· ὁ σεμνὸς πορνείας· ὁ αὐτάρκης φιλαργυρίας· ὁ πρᾶος ταραχῆς· ὁ ταπεινόφρων κενοδοξίας· ὁ ὑποτακτικὸς φιλονεικίας· ὁ ἐλεγκτικὸς ὑποκρίσεως· ὁμοίως ὁ εὐχόμενος ἀπέχεται ἀπελπιστίας· ὁ πτωχὸς πολυχρηματίας· ὁ ὁμολογητὴς ἀρνήσεως· ὁ μάρτυς [illegible] βλέπεις πῶς ἡ ἐ-

ὡς θανάτου ἐστὶ τέλους μὲν ἡ ἀρετή· οὐδὲ μὲν πρὸ
ἡ ἁμαρτία· ἐστὶ μὲν ἀποχή· ἁμαρτίας δὲ ἀποχὴ
φύσεως ἐστὶ μὲν ἔργον οὐ βασιλείας ἀντάλλαγμα·
ἄνθρωπος μόλις φυλάσσει τὰ τῆς ἑαυτοῦ φύσεως·
Χριστὸς δὲ διὰ σταυροῦ τὴν υἱοθεσίαν χαρίζεται· ἐστὶν
ἐντολὴ μερική· καὶ ἐστὶν ἑτέρα περιεκτική· ἡ μὲν
γὰρ μερικῶς κελεύει μεταδοῦναι τῷ μὴ ἔχοντι·
ἡ δὲ ἐντέλλεται πᾶσιν ἀποτάξασθαι τοῖς ὑ-
πάρχουσιν· ἐστὶν ἐνέργεια χάριτος τῷ νηπίῳ
ἀγνοουμένη· καὶ ἐστὶν τῆς κακίας ἑτέρα τῇ ἀ-
ληθείᾳ ὁμοιουμένη· καλὸν δὲ τὰ τοιαῦτα
μὴ ἐμπαρίζεσθαι διὰ τὴν πλάνην· μὴ τῷ
πράγματι ζητεῖν διὰ τὴν ἀλήθειαν· ἀλλὰ πάν-
τα δι' ἐλπίδος προσφέρειν θεῷ· αὐτὸς γὰρ οἶ-
δεν τῶν ἀμφοτέρων τὸ χρήσιμον· ὁ διαπε-
ρᾶσαι θέλων τὴν νοητὴν θάλασσαν· μακρο-
θυμεῖ, ταπεινοφρονεῖ· ἀγρυπνεῖ· ἐγκρατεύε-
ται· ἐκτὸς δὲ τῶν τεσσάρων τούτων ἐὰν εἰσελ-
θεῖν βιάσηται· θορυβηθεὶς τὴν καρδίαν·
περᾶσαι δὲ οὐ δύναται· ἡσυ-
Χία, ὠφελεῖ τῶν κακῶν ἀργήσασα· ἐὰν δὲ καὶ
τὰς τέσσαρας ἀρετὰς ἐν προσευχῇ προσλά-
βηται, μετ' ἐνθυμήματος ἀποσπασθεῖσαν οὐδὲν αὐ-
τῆς συντομώτερον· οὐκ ἔστιν ἡσυχάσαι τὸν νοῦν
ἄνευ σώματος· οὔτε λῦσαι τὸ τούτων μεσότοι-
χον ἄνευ ἡσυχίας καὶ προσευχῆς·
Ἡ σὰρξ ἐπιθυμεῖ κατὰ τοῦ πνεύματος καὶ τὸ πνεῦμα κατὰ
τῆς σαρκός· οἱ κα[...]ντες

ἐπιθυμίαν σαρκὸς οὐ μὴ τελέσωσιν· ὁ θλιβό-
μενος μοιχὸς καὶ ἁμαρτωλὸς ὁ λεγόμενος σαρκικός,
ὅμοιός ἐστι τῷ σώματι ἠκῶς θλιβομένῳ καὶ μο-
χθηρῶς διαδεχομένῳ· ὁ ποιῶν ἀγαθὸν καὶ ζητῶν
ἀνταπόδοσιν, οὐ δουλεύει θεῷ· ἀλλὰ τῷ ἰδίῳ
θελήματι· οὐκ ἔστιν ἄρεσαι τῇ σαρκὶ τὴν ἀνταπό-
δοσιν διαδρᾶσαι· ἡ μὲν διὰ μετανοίας πε-
ριμένουσα τῷ πράγματι· ὁ πρὸ τῆς ἐργασί-
ας τῶν μὲν πολλῶν τὰς ἐνεργείας τούτων μισθὸν ἐπιζη-
τῶν, ὅμοιός ἐστι δούλῳ ἀγοραζομένῳ πρὸς ὅς, ἅμα τῷ
ἀγορασθῆναι σὺν τοῖς ὠνίοις καὶ ἐλευθερίαν
γραφῆναι ἐπιζητῶν· ὁ τῶν ἐμφαρμάκων τῆς ψυχῆς
τὰς ἐπερχομένας θλίψεις οὐ καταδέχεται,
τὸ ποσὸν ἄγγελοι σωτηρίαν τὴν λέγουσιν· ἰατρεύ-
σαμεν τὴν Βαβυλῶνα καὶ οὐκ ἰάθη· ὅταν
ἴδῃ ὁ διάβολος ὅτι ὁ νοῦς ἐκ καρδίας προ-
σηύξατο, τότε μεγάλοις καὶ κακοτέχνοις πει-
ρασμοῖς ἐπιφέρει· μικρὰς γὰρ ἀρετὰς μεγάλαις
ἐπιφοραῖς ἀναιρεῖν οὐκ ἀνέχεται· ἐὰν θέ-
λῃς πρακτικῶς ἐπικαλυφθῆναι τὰς ἁμαρτί-
ας σου, μὴ φανεροποιήσῃς ἀνθρώποις τὰς ἑαυ-
τοῦ ἀρετάς· ὁ γὰρ ἂν πράττωμεν ἐπὶ ταῦ-
ταις, τοῦτο καὶ θεὸς ἐπὶ κειμένοις ἐργάζεται.
Κρύπτων ἀρετήν, μὴ ἐπαιρόμενος δικαιοσύ-
νην ἐκτελῶν, δικαιοσύνη γάρ ἐστιν· οὐ μόνον
τὸ κρύπτειν τὰ καλά, ἀλλὰ καὶ ἐν μοιρ...
τῷ μὴ ἀπονοούμενον· μὴ χαίρειν ὅταν εὐποιή-
σῃς τινί· ἀλλ[...]
[...] κακῶς ὑπομένῃς

τὴν παρισομένην ἐναντιότητα· ὃν τρό-
πον γὰρ αἱ νύκται τὰς ἡμέρας, οὕτως αἱ κα-
κίαι τὰς εὐποιΐας διαδέχονται· καὶ μονο δο-
ξίαι καὶ φιλαργυρίαι καὶ ἡδονὴ [illegible] ἀ-
ποιΐαν διαφερόμεναι οὐκ ἀφίουσι τὴν ψυχὴν πρό-
τερον ἀνεπαίσθητον φόβῳ θεοῦ [illegible] ἡ γὰρ
ἀνομίας ὀδύνας. τὸ ἔλεος τοῦ θεοῦ θαυμα-
σίως ἐγκέκρυπται· τὸν ὑπομένοντα ἐν με-
τανοίᾳ ἐλεοῦν καὶ ἀπαλλάττον τῆς αἰωνί-
ου κολάσεως· τὸν ἐργαζόμενον πολλὰς
ἐν ζωῇ ἀντιτίθεται αὐτὰς ταῖς ἁμαρτίαις ἐκ-
δέχονται· τιμῆς δὲ δι' αὐτῶν τὸ μάταιον θαυμάζοντα
ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν ὀξυνομίζονται·
ζητητέον τῆς αὐτῶν ἐσχάτης ὀρθὸν τὸ φρόνημα·
πέμπης φόνος καὶ [illegible] θεός. πα-
ρέχουσι τὴν τῶν θλιβομένων ὑπομονήν· καὶ
τούτου οὐκ ἐξ ἑαυτοῦ, ἀλλ' ἐκ τοῦ γινώσκοντος τοὺς
διαλογισμοὺς ἡμῶν· ὁ πιστεύων περὶ τῶν μελ-
λόντων· τῶν δὲ ἡδέων ἀδογματίστως ἀγωνί-
ζεται· ὁ δὲ ἄπιστος ἡδὺς καὶ ἀνάλγητος γίνεται·

Μὴ ἀποστῇς ἡ δύναμις [illegible] ἔχων
τὰ αἴτια· δύναται γάρ τις καὶ διαμάρτημα [illegible]
λογισμῶν ἀθλιώτερος ἢ δυνατώτερος ἑτέρων
ἐπιτιμώσι σωματικὰ καὶ ἕτερον ἐξ ἀλη-
θείας ἐπιγνώσεις· καθ' ὅσον δὲ διαφέρει τῆς
σελήνης ὁ ἥλιος, κατὰ τοσοῦτον ἡ προτέρα
τῆς δευτέρας· [illegible]
τῶν παραλειπτῶν [illegible] δογμάτων τῆς

ἐργασίας τῶν ἐν πολλῶν προσγίνεται· ἡ δὲ
τῆς ἀληθείας ἐπιγνώσεις· κατὰ τὸ μέτρον
τῆς Χριστοῦ ἐλπίδος· [illegible] θέλησις σωθῆναι καὶ εἰς
ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν, ὥσπερ οὖν πάντο-
τε ὑπερ[illegible] καὶ διαμονῆς
ἐλπίδος προσκολλᾶσθαι τῷ κυρίῳ· ὅταν ἴδῃς
δύο καλοὺς ἔχοντας πρὸς ἀλλήλους ἀγάπην, γί-
νωσκε ὅτι ἕτερος τοῦ ἑτέρου συμφέρει πρὸς τὸ
θέλημα· ὑψηλόφρων καὶ κενόδοξος ἡδέως
συναλλάσσουσιν· ὁ μὲν γὰρ δουλικῶς ὑποπί-
πτων ἐπαινεῖ τὸν κενόδοξον· ὁ δὲ συνεχῶς
ἐπαινούμενος, μεγαλύνει τὸν ὑψηλόφρονα·
φιλαλήθης ἀκροατής, ἀμφοτέρωθεν πο-
ρίζει τὴν ἀλήθειαν· ἐπὶ μὲν τοῖς ἀγαθοῖς
μαρτυρούμενος, προθυμότερος γίνεται·
ἐπὶ δὲ τοῖς κακοῖς ἐλεγχόμενος, μετανοεῖν
ἀναγκάζεται· ὁ φιλήδονος, λυπεῖται ἐν τούτοις
καὶ κακοπαθείαις· ὁ δὲ φιλόθεος, ἐν [illegible]
καὶ πλεονεξίαις· ὁ μὴ γινώσκων τὰ κρίμα-
τα τοῦ θεοῦ, ὡς ἐπὶ κρημνὸν ὁδὸν κατέρχεται διὰ
μακρᾶς καὶ ὑπὸ παντὸς ἀνέμου ῥᾳδίως ἀνα-
τρέπεται· ἐπαινούμενος γαυριᾷ· καὶ ψεγό-
μενος ἀντικρίνεται· [illegible] ἀσελγεῖ·
καὶ κακοπαθῶν ἀποδύρεται· συνιῶν φαν-
[illegible] καὶ μὴ [illegible] σχηματίζεται· πλου-
τῶν ἀλαζονεύεται· καὶ πτωχεύων σκυθρωπά-
ζει· κορεσθεὶς θρασύνεται· καὶ νηστεύων κε-
νοδοξεῖ [illegible]
[illegible] φιλονικεῖ· καὶ τοῖς

συγγράμμασι μάλιστα ἀπομιμεῖσθαι· ὡς ἂν ὁ ἤπιος ἐ-
φευρίσκῃ· ἐὰν μέν τις οὕτω κατὰ χάριν Χριστοῦ γνῶ-
σιν ἀληθείας καὶ φόβον θεοῦ αἰτήσηται, οὐ μό-
νον ἐκ τῶν παθῶν, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν συμβαμάτων
ὡς ἀνθρώπως τραυματίζεται· ὁ τὴν λύσιν ἀθε-
λῆς παραγγέλμασι συμπεπλεγμένον· ζητητέον πε-
ρὶ αὐτοῦ τί τῷ θεῷ ἀρεστόν ἐστι· καὶ χρήσασθαι αὐτοῦ
τὴν λύσιν ὠφελεῖ· γίνεται γὰρ περιμνησία ἀγαθοῦ
ἀποτυχεῖν ὁ πέτρος, οὐ γὰρ τῆς ἡμετέρας γνώσεως ἐ-
πιτυχεῖν· καὶ ἅμα ἡμαρτήσας ἐτυφλώθη ὁ
παῦλος, οὐ γὰρ τῶν ἰκῶν σάρκα ἐξελείφθη· καὶ ἅ-
μα ὡς μάλιστα φιλοσόφους ἐσυκοφαντήθη ὁ στέφα-
νος, οὐ γὰρ τῶν ὁσίων ἀνθρώπων ἀπεσχέθη τοῦ
τὸν κύριον ἐθεάσατο· ὥσπερ ἡ κατὰ θεὸν ἐργασία
ἀρετῆ ἐπιλείπεται, οὕτως ἡ παρὰ προσδοκίαν θλί-
ψις παθέρας μὲν ὁμολογεῖται· ὁ θεὸς τὸν ἄνθρω-
πον ἐπείραζεν· τουτέστιν πρὸς τὸ συμφέ-
ρον ἐθλίβετο· οὐχὶ ἵνα μάθῃ ὁποῖος ἐστιν· ἤ-
δει γὰρ αὐτὸν ὡς θεός, ἀλλ᾽ ὅπως γνωρίσῃ μὲν ἑαυ-
τὸν αὐτὸν, ἀλλ᾽ ὅπως ἀφορμὰς αὐτῷ παρά-
σχῃ τῆς πίστεως· ὁ γὰρ θλίψεσι πεπυρωμένος θλίψις
ἐλέγχει τὴν ἑαυτοῦ θέλησιν· ὁ γὰρ ἀγαθὸς
δοξάζει ἐπεὶ ἐπιγνοὺς ἀρετὴν διὰ τοῦ θαυμα-
στικῆ θλίψις πατέρας μὲν ὁμολογεῖται·
τὸ μὲν γὰρ πατέρα τῶν κεκρυμμένων θελη-
μάτων παρέχουσα· φθάνει θεοῦ ἀνάγκαις
μᾶς πολεμῶν τὴν κακίαν· ἡ μὲν δὲ πολεμοῦ-
σα, ἡ χάρις ἀναιρε[illegible]

Τὸ λοιπὸν γὰρ καὶ ἡ σάρξ, ἐὰν ἢ πιοτέρα καὶ μεια-
ζουσα ἢ ὑγροτέρα ταῖς τοιαύταις μερίμναις
ἑτοίμως διεγειρομένη τοῦ πάθους ἐνεργείᾳ
ἑαυτῆς πρὸς ἐπιθυμίαν κινουμένη· ἢ
ἐνιότε καθ᾽ ὕπνους ἢ καθ᾽ ὕπαρ, ἀκαθαρσί-
αν ἐργαζομένη· ἤγουν καὶ ἐν τοῖς φαινομέ-
νοις γυναιξὶν οὐκ ἐκοινώνησεν σώφρων καὶ
παρθένος καὶ ἁγνὸς παρ᾽ αὐτοῖς ἁγνοῖς νενο-
μίσθαι· ἢ καὶ ἄλλου ἐλέγχει πολλάκις· παρὰ
δὲ τῷ τὰ κρυπτὰ κατοπτεύοντι θεῷ, μοιχὸς
καὶ μοιχὸς καὶ ἄσωτος οὕτως κρίνεται· καὶ
δικαίως σὺν κρίνῃ τῇ ἡμέρᾳ κατακρίνεται·
ἐὰν μὴ καὶ θρηνήσῃ καὶ πενθήσῃ· μνησθήσεται καὶ
ἀγρυπνίαις καὶ ἀσχολίαις ἀδιαλείπτοις τὴν σάρ-
κα διατήξας· καὶ τὸν νοῦν ταῖς θείαις μνή-
μαις καὶ μελέταις τοῦ λόγου τοῦ θεοῦ θερα-
πεύσας καὶ διορθωσάμενος, ἀξίαν μετά-
νοιαν τῷ θεῷ προσενέγκας οὗ ἐνώπιον τὰ κα-
κὰ ἐποίησε καὶ ἐμεμόνησεν· ἀψευδὴς γὰρ ἡ
ζῶσα φωνὴ ἡ φάσκουσα· ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν· πᾶς
ὁ ἐμβλέπων γυναῖκα πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι,
ἤδη ἐμοίχευσεν αὐτὴν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ·
διὰ τοῦτο τὸ σημεῖον ἐκλέγεται τοῖς μὲν μάλιστα,
τὸ διὰ τὸ ἐπόχως ἀδύνατον συντυχεῖν γυναι-
ξὶ· καὶ ἀγαθοὶ νομίζονται εἶναι· ἀδύνατον,
καὶ ἔξωθεν τῶν ἀνθρώπων διαφανῶν· ἐλαφρότερον
τὸν πόλεμον διαπελεῖ καὶ πραότερον γνω-
ρίζει·
προσέχει αὐτῷ.

καὶ ὀχυρὸς δ' ἔφυ καὶ ὀλιγοποσίᾳ ὕδατος· καὶ ἀγρυπνίᾳ πολλῇ καὶ προσευχῇ τῇ ὡς ἐνῆν ἀκαταπαύστῳ ἀγωνιζόμενος· καὶ μάλιστα ἐν μέρεσι τῶν πηκῶν τρόπων συνεῖναι στρέφεσθαι καὶ συνεῖναι καὶ ὁδηγεῖσθαι σπουδάζων· ἐπικίνδυνον γὰρ τὸ μόνον καὶ ἰδιόρρυθμον καὶ ἀμάρτυρον· καὶ μετὰ ἀπείρων τοῦ πνευματικοῦ πολέμου συζῆν· ἄλλοις γὰρ πολέμων τρόποις οἱ τοιοῦτοι ἁλίσκονται· ὅτι πολλάς ἐστιν τῆς κακίας τὰ μηχανήματα· καὶ ἐνέδραι κεκρυμμέναι· καὶ διαφορά τινα ἔδη κατεπήγασι τοῦ ἐχθροῦ πανταχόθεν· διὰ τοῦτο τὸ ἀδύνατον συνεῖναι ἢ γνωσιν ἐντυχεῖν γνωστικοῖς ἀνδράσι σπουδαστέον καὶ ἀγωνιστέον· ὅπως κἂν μὴ αὐτὸς ἔχῃ λύχνον ἀληθοῦς γνώσεως διὰ τὸ ἀτελὲς τῆς μὲν τῆς ἡλικίας καὶ μὴ ποιῶν· τὸ ἔχον ἢ συνὼν δὲ, οὐ περιπίπτει ~~θηρίοις τοῖς ἐν τῷ σκότει~~ ἐν σκότει· οὐ κινδυνεύει ἀλλ' ἑρόχοις καὶ παγίσι· καὶ τοῖς μονήρεσιν ὥσπερ πάντα θηρίοις τοῖς ἐν τῷ σκότει νεμομένοις· καὶ τοῖς ἐν αὐτῷ χωρὶς λύχνου μόνη τοῦ θείου λόγου περιπατοῦσιν ἀεὶ παίζουσι καὶ διαφθείρουσιν· ἡ σοφὴ μοῦλη τε ἐν ὁμοιοῖκείον λύχνον φωτὸς μόνη τῆς γνώσεως πνευματικῆς ἐνδοθὲν κτήσασθαι· ἵνα ἀπεροσκόπως ἐν τῇ κατὰ θυσίαν τῇ νυκτὶ τοῦ αἰῶνος τούτου περιπατεῖν δυνήσῃ· καὶ ὑπὸ τοῦ Κυρίου τὰ διαβήματά σου κατευθυνθήσῃ· ὅτι τὴν ὁδὸν τοῦ ἀνθ... κατὰ

τὸ προφητικὸν λόγιον· τουτέστι διὰ τοῦ ὑ-ρως τῶν τελείων τε ρων καὶ εὐαγγελικῶν παραγγελμάτων περιέχεσθαι· καὶ τῶν παθημάτων τοῦ Κυρίου διὰ θυμιάσεως καὶ εὐχῆς κοινωνὸς γίνεσθαι· ὑπὸ δὲ ἀκριβοῦς μέθοδον θαυμαστὴν καὶ ἐπιμονίαν πρὸ τοῦ πνευματικοῦ· οὐ σωματικοῦ κόπου ἢ ἀγῶνος δεομένην, ἀλλὰ ψυχικοῦ πόνου καὶ νοός. καὶ προσεχοῦς διανοίας χρήζουσαν· φόνον καὶ ἀφανισμὸν θυσιῶν ἐργαζομένην· διὰ τῆς ἐπιμονίας τὴν φάλαγγα τῶν ἐχθρῶν ἀχρειῶσαι προσποιήσασθαι διώκουσα κατὰ τὸν μακάριον Δαβίδ· ἐν αὐτῇ γὰρ πάντων ἀλλοφύλων ἀνελόντα διὰ πίστεως καὶ πεποιθήσεως τῆς ἐς Θεόν· καὶ οὐ τὰς μυριάδας τῶν ἐθνῶν μετὰ τοῦ ἰδίου λαοῦ ἀχρειώσας προσποιησάμενος· ἡ δὲ ὑπόθεσις τοῦ ἡμετέρου λόγου, τρεῖς τοὺς δυνατοὺς καὶ ἱεραπίους τῶν ἀλλοφύλων γίγαντας ὁρᾷ· εἰς οὓς ἀπεστήρικται πᾶσα ἡ τοῦ μονήρους τοῦ Ὁλοφέρνου ἀντικειμένη δύναμις· ὧν καθαιρεθέντων καὶ νεκρωθέντων, ἀχρεῖος λοιπὸν πᾶσα ἡ στρατιωτικὴ ἢ τῶν πονηρῶν πνευμάτων ἀσθενὴς δύναμις· ἃς οἱ νομιζόμενοι τοῦ πονηροῦ ἰσχυροὶ γίγαντες, οἱ δὴ προειρημένοι· ἄνοια ἡ τῶν κακῶν ἁπάντων μήτηρ· λήθη ἡ ταύτης ἀδελφὴ καὶ συνεργὸς καὶ συνέριθος· ἡ τὸ σκοτεινὸν τοῦ μελανοῦ νέφους ἔνδυμα καὶ κάλυμμα ἐν τῇ ψυχῇ ὀξυφαίνουσα· ῥᾳθυμία ἡ ἀμφοτέρας στηρίζου... ...ουσα καὶ σύ φασιν αὐ

ταῖς ὧδε ἐχομένη· καὶ ἀμελετήτῳ τῇ ψυχῇ τὸ ἐν
νομον κακὸν κατεργαζομένη· ὑπὸ γὰρ ἐπιθυ
μίας λήθη τε καὶ ἀγνοίας, τὰ τῶν λοιπῶν πα
θῶν ὑποστηρίγματα κρατύνεται καὶ μεγαλύ
νεται· μόνη θ' οἱ γὰρ ἀλλήλων οὗτοι καὶ χωρὶς ἀ
λλήλων συστῆναι μὴ δυνάμενοι [illegible] χώραν τοῦ ἀν
τικειμένου δυνάμεως ἀποδοχῇ κινοῦνται· καὶ οἱ κύ
ριοι τοῦ πονηροῦ ἄρχοντες δι' ὧν πᾶσα ἡ στρα
τιὰ τῶν πνευμάτων τῆς πονηρίας ὑφίστα
ται καὶ ἰσχύει· ὧν ἄνευ συστῆναι τὰ προειρημένα
οὐ δύναται· ἀγρίως καὶ ἐξ ὕλης κατὰ τῶν προειρημέ
νων παθῶν· τὸ νικᾶσθαι καὶ τὴν φάλαγγα
τῶν μὲν τῶν ἀλλοφύλων ἀχρείως τρέπεσθαι
δι' ἀρχῆς καὶ συνεργείας θεοῦ· ὑγιὲς αὐτὸ γενόμενος
καὶ ὅσα τὰ τῆς καρδίας πάθη δυνάμενος ἀνίχνευ
σον τοῖς τρεῖς τούτοις δυνατοῖς τοῦ διαβόλου
γίγαντας· λήθην λέγω καὶ ῥᾳθυμίαν καὶ ἄγνοι
αν· τὸ ὑποστήριγμα τῶν μὲν τῶν ἀλλοφύλων·
δι' ὧν τὰ λοιπὰ τῆς κακίας πάθη ὑπομονοῦ
μενα· ἐνεργεῖ καὶ ζῇ καὶ ἰσχύει ἐν ταῖς τῶν φι
ληδόνων καὶ ἀπαιδεύτων ψυχαῖς· καὶ διὰ τῆς πο
λλῆς προσοχῆς καὶ νοὸς ἐπιστασίας μετὰ τῆς
ἄνωθεν ῥοπῆς· ἀγρῶν ταῖς τοῖς πολλοῖς ἀγνοού
μενα καὶ μὴ πεφυκέναι νομιζόμενα· ὀλοθρεύσεις
πέρα δὲ τῶν λοιπῶν τῶν ὅπλων καὶ διὰ τῶν τῆς
δικαιοσύνης ὅπλων τῶν [illegible] ἐν ἀγῶσι·
μνήμης ἀγαθῆς λέγω τῆς τῶν πάντων τῶν καλῶν
ἐλπίδος· καὶ γνώσεως [illegible] δι' ἧς ἀ

μὰρ ἠγορῶσα ψυχή, τὸ τῆς ἀγνοίας σκότος ἐκ
διώκει ἀφ' ἑαυτῆς· καὶ προθυμίας ἀρίστης
πρὸς ὁρίαν εὐτρεπιζούσης καὶ ἐπεγειρούσης
τὴν ψυχήν· ταύτῃ τῆς ἀρετῆς ἐνδυσάμενος
πανοπλίαν ἐν δυνάμει τοῦ ἁγίου· διὰ ἀπαύστου
προσευχῆς καὶ δεήσεως γενναίως καὶ ἀνδρεί
ως καταγωνίζῃ τοῦ στόμμον τῶν ἀλλοφύλων
πεῖς προειρημένους γίγαντας· διὰ μὲν τῆς
ἀρίστης κατὰ θεὸν μνήμης ἀγαθῆς· ὅσα ἐστὶν ἀ
ληθῆ· ὅσα σεμνά· ὅσα δίκαια· ὅσα ἁγνά· ὅσα
εὔφημα· εἴ τις ἀρετὴ καὶ εἴ τις ἔπαινος· πάν
τοτε λογιζόμενος, τὴν πολύκακον λήθην ἀφαν
ιεῖς τοῦ ἐκδιώκων· διὰ δὲ τῆς πεφωτισμένης
καὶ ὁσίου γνώσεως τὴν ὀλέθριον ἄγνοιαν τοῖς
σκότοις ἐξαφανίζειν· διὰ δὲ τῆς παναρέ
του καὶ καλλίστης προθυμίας· τὴν ἄθεον καὶ
τὴν κακὴν ἐν τῇ ψυχῇ κατεργαζομένην ῥᾳ
θυμίαν ἐξελάσεις·

Ταύτας δὲ τὰς ἀρετάς, οὐ ψιλῆς ἐκ μόνης προ
αιρέσεως· ἀλλ' ἐκ δυνάμεως θεοῦ καὶ συνεργείας
ἁγίου πνεύματος· ἐν πολλῇ προσοχῇ καὶ ἀγρυπνίᾳ κτη
σάμενος· οὕτως δυνήσῃ τῶν προειρημένων
ἰσχυρῶν γιγάντων περιγενέσθαι τοῦ πονηροῦ·
γνώσεως γὰρ ἀληθοῦς καὶ μνήμης λόγου θεοῦ·
καὶ ἀγαθῆς προθυμίας συμφωνίᾳ διὰ χά
ριτος ἐνεργουμένης· ἐν ψυχῇ συντηρουμένης σπουδαζομέ
νης καὶ ἐπιμελῶς φυλασσομένης· λήθης καὶ
ἀγνοίας καὶ [illegible] ἐν αὐτῇ ἀφανίζεται

καὶ ἀγαθὸν ὂν περιΐσταται· τῆς χάριτος καὶ φι-
λανθρωπίας ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δό-
ξα εἰς τοὺς αἰῶνας ἀμήν: —

+ τοῦ αὐτοῦ Συμεὼν [illegible] πρὸς τὴν ἑ-
αυτοῦ ψυχήν: —

Ἄκουε ψυχὴ λογικὴ καὶ κοινωνὲ τῶν ἐμῶν μοχθημά-
των· μου ζομαί σοι τι μυστικὸν καὶ κοινὸν δι-
ηγήσασθαι πρᾶγμα· ὅπερ οὐ καθαρῶς θεὸς
τῶν παθῶν κατείληφα· ἀλλὰ χάριτι θεοῦ μικρὸν
ἀνεθείς· ἔγνων σαφῶς ὦ ψυχὴ ὅτι ἐγώ τε καὶ
σὺ παρὰ φύσιν ἐνεργούμενοι, ὑπὸ ἀγνοίας πλα-
νώμεθα· καὶ διὰ τοῦτο ταῖς ἑαυτῶν ἁμαρτί-
αις ἑτέροις μεμφόμεθα. ἴσως θεὸν ἡμῶν αἴτιον
καλεῖν εἶναι λέγοντες· καὶ ποτὲ μὲν τὸν ἀ-
δάμ· ποτὲ δὲ τὸν σατανᾶν· ποτὲ δὲ τοὺς ἀνθρώπους
αἰτιώμεθα· καὶ ἐν τούτῳ δοκοῦντες ἑτέρους
πολεμεῖν, ἑαυτοὺς πολεμοῦμεν· καὶ νομίζον-
τες ἀλλήλων ὑπερασπίζειν· ἐγώ τε καὶ σὺ κα-
τ' ἀλλήλων στρατευόμεθα· καὶ ἐν αὐτοῖς ἀδε-
γέτην οἱ ὄμενοι ἑαυτοῖς ἀκίζομεν κόποις καὶ
ὀρθοδόξοις ἀφορμὴ ποσῶς δικαίως ὑπέχοντες·
τὰς μὲν ἐντολὰς τοῦ δοκεῖν ἀγαπῶντες· τὰς δὲ
αἰτίας αὐτῶν διὰ τὴν πλάνην μισήσαντες·
ὅθεν ἀγνοῶν ἀκριβῶς ὅτι οὔτε ἀγαθὸν κακόν· οὔ-
τε ἀγαθὸν ὑπό τινος ἐξουσίας ἀδίκως
ἑλκόμεθα· ἀλλ' ὑπὸ τοῦ κατ[illegible]σματος ἐν
ταῖς δὲ χερσὶ τῶν [illegible] ἐν πρὸς θε-

θελήματα δουλώσομεν· ἤτοι τῷ θεῷ ἤτοι τῷ δι-
αβόλῳ· αὐτὸς ἡμᾶς δικαίως λοιπὸν ἐπὶ τὸ
ἴδιον καὶ πεπηγμένος· αἱ δὲ δέχαι τῶν πρα-
γμάτων ἀσὶν ἀδιαλόγιστοι πρὸς συμμαχίαν δύο·
ἐπαινοσάμενον καὶ ἀνθρώποις σώματος· αἱ τῇ βου-
ἀκουσίως προσκαλοῦσαι· πρὸ τοῦ θελήμα-
τος ἡμῶν. οὔτε κακία ἐστὶν οὔτε ἀρετή· ἀλλ' ἔ-
λεγχος τῆς ἡμετέρας νεύσεως πρὸς ὃ ῥέπομεν·
τοῦ γὰρ θεοῦ βουλομένου ἡμᾶς ὑπομένειν ὀ-
δυνηροῖς καὶ κακοπαθεῖν· τοῦ δὲ διαβόλου
τὰ ἐναντία θέλοντος ἡμᾶς· ὅταν μὲν χαί-
ρωμεν ἐπὶ ταῖς προσβολαῖς ἐκείναις, φα-
νερὸν ὅτι τὴν ῥοπὴν ἐδώκαμεν τῷ φιλοδό-
μονι· ὑπακούσαντες τοῦ κυρίου· ὅταν δὲ ἐν
ταῖς προειρημέναις προσβολαῖς θλιβόμε-
θα, δῆλον ὅτι τὴν ῥοπὴν ἐδώκαμεν τῷ θεῷ
τὴν στενὴν ὁδὸν ἀγαπήσαντες· διὰ τοῦτο οὖν
αἱ δύο αὗται προσβολαί, τοῖς ἀνθρώποις ἀδιαλό-
γιστοι προσβάλλειν παρεχωρήθησαν· ὅ-
πως οἱ τὴν ἐντολὴν ἀγαπῶντες καὶ αἰδῶ
ἔχοντες πρὸς αὐτάς, δῶσιν τῷ Χριστῷ τὴν
ῥοπὴν τοῦ θελήματος· καὶ αὐτὸς εἴσοδον
ἀνθρώπων, ὁ δηγήσας τὸν μόνον ἐπὶ τὴν ἀλήθειαν·
Οὕτως δέ μοι νόει καὶ τὸ ἐναντίον· ὅσοι γὰρ πά-
λιν ἀγαπῶσιν τὴν ἀνθρωπίνην δόξαν καὶ τὴν ἄνεσιν
τοῦ σώματος, διδῶσιν εἴσοδον τῷ διαβόλῳ·
ὃς καὶ αὐτὸς ἀνθρώποις δι' ἣν εἴσοδον, ταῖς ἰδίαις
τῶν ὑπ[illegible]
καθὼς ἂν αὐτὸς κ[illegible]

δὲ ὡς λογιζόμεθα, προσθήκας ποιεῖν οὕτω μέλλει. ἕως οὖν τὰς προειρημένας προσκολλὰς ἐκ καρδίας μισήσωμεν· ἡμεῖς δὲ οὕτως αὐτὰς ἀγαπῶμεν, ὡς τοῦ μόνον τὴν ἀρετὴν ἀντ' αὐτῶν προδιδόμεν· ἀλλὰ καὶ αὐτὰς ἐκείνας ἑτέραν τῇ ἑτέρᾳ ἐν καιρῷ καταλλάσσομεν· ποτὲ μὲν γὰρ κακουχοῦμεν τὸ σῶμα διὰ κενοδοξίαν· ποτὲ δὲ ἀτιμίαν ὑποφέρομεν διὰ φιληδονίαν· ὅταν δὲ καὶ τούτοις ἀλύπως συνθώμεθα, λοιπὸν τὰς αὐξητικὰς αὐτῶν ὕλας ἐπιζητοῦμεν· ὕλαι δὲ κενοδοξίας καὶ σωματικῆς ἡδονῆς, φιλαργυρία ἡ ῥίζα πάντων τῶν κακῶν κατὰ τὴν θείαν γραφήν· πάντως δὲ εὑρεῖς μοι ὦ φίλη ψυχή· ὅτι οὔτε χρυσὸν θησαυρίζομεν οὔτε κτήματα πάνυ ἔχομεν· καθὼς σὺ λέγω· οὔτε χρυσὸς οὔτε κτήματα καθ' ἑαυτὰ τὰ προέχουσιν τὴν κακίαν· ἀλλὰ καθὼς προειρήκαμεν ἡ ἐμπαθὴς αὐτῶν προσάρτησις· ἰδοὺ γάρ τινες ἀπαθῶς πλουτήσαντες ἀνεφάνησαν ὡς ὁ ὅσιος Ἀβραὰμ καὶ ὁ Ἰὼβ καὶ Δαυΐδ· τινὲς δὲ καὶ δίχα πλούτου τὸ πάθος τῆς φιλοχρηματίας ἐν ἑαυτοῖς ἐτελείωσαν ταῖς ὕλαις θεραπεύομεν· ὅθεν τῶν πολλῶν κτημάτων μὲν ἐλευθερώτεροι· ἀφθόνως τὴν καθολικὴν καὶ ἐπιθέσαν μὴ ἀποσπάσαντες ἃς ἡδυπαθοῦμεν ὡς θεὸν λανθάνοντες· τὴν γὰρ φιλαργυρίαν δῆθεν φεύγοντες, τὴν φιληδονίαν οὐ φεύγομεν· χρυσὸν οὐ θησαυρίζ[illegible] ὡς σὺ

γόμεν· ἀρχὰς καὶ ἡγεμονίας οὐ λαμβανόμενοι· τὰς δὲ δόξας αὐτῶν καὶ τοῖς ἐπαίνοις ἐκ παντὸς τρόπου θηρώμεθα· τὰς κτήσεις καταλείπομεν, καὶ τὰς ἀπολαύσεις αὐτῶν οὐ παραιτούμεθα· ὅταν δὲ καὶ παραιτήσασθαι δοξάζομεν, οὐ γὰρ τὴν πλεονεξίαν φεύγοντες. ἀλλ' ὡς ταῖς κτίσμασι τοῦ θεοῦ βδελυσσόμενοι· μὴ ἅψῃ· μὴ γεύσῃ· μὴ θίγῃς· ὅταν δὴ οὖν ἀκούσῃς ὦ

φίλη ψυχὴ τὴν παράβασιν τοῦ Ἀδὰμ καὶ τῆς Εὔας, ἐπαρχόμενοι ἰδικῶς τοῖς κήμοις περιμένειν ἐπίστευε· νῦν δὲ μὴ πῶς ἐπ' ἐμοὶ καὶ σοὶ γινόμενον ἀγνοήσῃς· ταῦτα γὰρ τυπικῶς συνέβαινεν ἐκείνοις· ἐγράφη δὲ πρὸς νουθεσίαν ἡμετέραν, εἰς οὓς τὰ τέλη τῶν αἰώνων κατήντησεν· ἰδοὺ γὰρ διὰ τοῦ μυστηρίου τοῦ βαπτίσματος ἀναγεννηθέντες· καὶ ἐν τῷ παραδείσῳ τῆς ἐκκλησίας τεθέντες, τὴν ἐντολὴν τοῦ ἀναγεννήσαντος ἡμᾶς παρειλήφαμεν· καθότι τοῦ κυρίου πάντας τοῖς ὁμοπίστοις ἀγαθῶν καὶ τῶν ἐκ πάντων ἔρχομένων καρπῶν [illegible] ἐν μεγάλῃ ἐπιθυμίᾳ κελεύσαντος κατὰ τὸ ἀρχόμενον· ἀπὸ δὲ μὴ τοῦ ξύλου τοῦ ἐν τῷ παραδείσῳ μέσῳ φαγεῖν· ἡμεῖς τῆς τοῦ ὄφεως λογισμοῖς χρησάμενοι, τοῖς μὲν καλοῖς ἠγανακτήσαμεν· τοῖς δὲ ὡς πονηροῖς ἐμείσησαμεν· ὅπερ ἐστὶ τὸ ξύλον τοῦ γνῶναι καλὸν καὶ πονηρόν· οὐ, ἀποσπευσάμενοι καὶ [illegible]

[illegible] οὐχὶ τοῦ θεοῦ

τὸν θάνατον ποιήσαντος· ἀλλὰ τοῦ ἐμοῦ τὸν
πλησίον μεμισηκότος· θ(εὸ)ς γὰρ θάνατον οὐκ ἐ-
ποίησεν· οὔτε τέρπεται ἐπ' ἀπωλείᾳ ζώντων·
οὔτε κινεῖται πρὸς ὀργήν· οὔτε βουλόμενος πρατ-
ται ἃ σαρκίνως· οὔτε ἀλλοιοῦται πρὸς τὴν ἑκάστου
ἀξίαν· ἀλλὰ πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησεν· ὑπὸ
νόμον πνευματικῶς κρίνεσθαι προορίσας· διὰ τοῦ-
το οὐ λέγει τῷ ἀδάμ. ᾗ δ' ἂν ἡμέρᾳ φάγητε
ἔσεσθαι θανατωθῆναι ὑμᾶς· ἀλλ' ἀσφαλιζόμενος τὸν
τῆς δικαιοσύνης λόγον νόμον καί φησιν· ᾗ δ' ἂν
ἡμέρᾳ φάγητε θανάτῳ ἀποθανεῖσθε· καὶ
ὅλως δὲ ἑκάστῳ πράγματι καλῶς τε καὶ κακῶς,
φυσικῶς ἐπακολουθεῖν τὸ δέον ἀπονέμει μέν·
καὶ οὐκ ἐπιμονητικῶς ὥσπερ οἱ νομίζουσιν τὸν
πνευματικὸν ἀγνοοῦντες νόμον· ἡμᾶς δὲ οἱ μετρικῶς τ(ινες)
τῶν ἐπισταμένων γνῶσιν κἂν ὀφειλομένην· ὅτι
ἅτινα τῶν νομοποιῶν ὡς κακὸν μισήσωμεν,
καὶ ἡμᾶς κακοποιοῦντες ὑπὸ θ(εο)ῦ μισηθησόμε-
θα· καὶ ἅτινα ὡς ἁμαρτωλὸν τῆς μετανοί-
ας ἐκκαλοῦμεν. καὶ ἡμᾶς ἁμαρτωλοὶ ὄν-
τες ἀποκαλησόμεθα.

Καὶ οὐκ ἀφίεμεν τῷ πλησίον τὰ ἁμαρτήματα,
οὐδὲ ἡμῖν ἀφεθήσεται· τοῦτον τὸν νό-
μον ὁ νομοθέτης χ(ριστὸ)ς φανερὸν ποιῶν εἴρηκε·
μὴ κρίνετε ἵνα μὴ κριθῆτε· καὶ μὴ καταδικά-
ζετε ἵνα μὴ καταδικασθῆτε· ἄφετε καὶ ἀ-
φεθήσεται ὑμῖν· τούτων γ' εἰδὼς ὁ παῦλος τ(ὸν)
νόμον λέγει· ὁ [illegible] τόν καὶ

τὰ κρίματα· καὶ ὁ προφήτης δὲ οὐκ ἀγνοῶν τοῦ-
το λέγει πρὸς τὸν θ(εὸ)ν λέγων· ὅτι σὺ ἀποδώ-
σεις ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ· καὶ ἕτερος
προφήτης ἐκ προσώπου τοῦ θ(εο)ῦ φησίν· ἐ-
μοὶ ἐκδίκησις ἐγὼ ἀνταποδώσω λέγει κ(ύριο)ς·
καὶ τί λέγω καθ' ἕν· ὅπου γε πᾶσα ἡ γραφὴ
παλαιά τε καὶ καινή· μάλιστα δὲ ὁ μέγας ἀπ-
όστολος σαφέστερον ἡμῖν τοῦτον ὑποδείκνυ-
σιν τὸν νόμον· ὅπως πνευματικὸν αὐτὸν ἀνθρώπων
καὶ μαθητικῶς προορισάμενον ἐν πάσῃ ἡμε-
τέρᾳ πληροφορηθέντες οὐ μόνον προφανῶς·
ἀλλὰ καὶ κρυπτῶς ἀπαγγέλλειν τοῖς ἀδελφοῖς σπου-
δάσωμεν· οὐ γὰρ ἔστι μόνον

Καὶ κοινὸς νόμος τὰ φανερὰ κρίνων· ἀλλὰ πνευματι-
κῶς καὶ τὰ κρυπτὰ ἐλέγχων· κἀκεῖνον μὲν ὁ
αὐτὸς θ(εὸ)ς ἐνομοθέτησεν τοῖς ἰδίοις καιροῖς
πρέποντα· οὕτως δὲ ἐκεῖνον ἐπλήρωσεν·
διὰ τῆς χάριτος τοῦ κ(υρίο)υ ἡμῶν ἰ(ησο)ῦ χ(ριστο)ῦ εἰρηκό-
τος· οὐκ ἦλθον καταλῦσαι τὸν νόμον ἀλλὰ
πληρῶσαι· διὰ τοῦτο χρεία περὶ παντὸς
πράγματος ἀνταλλάξαι· καίτοι τὸν
συγχωρεῖν τῷ δοκοῦντι ἠδικηκέναι, κἂν ἄλλο-
γον ἢ κἂν εὔλογον τὸ ἀδίκημα· πάσης ἀ-
ρετῆς ἁδρότερος μάζονα εἶναι τὸν μισθὸν τῆς
συγχωρήσεως·

Ἐπεὶ δὲ οὐ δυνάμεθα τοῦτο ποιεῖν διὰ τὴν
προκατέχουσαν ἁμαρτίαν, ὁ φθάνομεν με-
τὰ ἀγρυ[illegible] καὶ [illegible]ώνης [illegible] θείας.

τὸν θεὸν παρακαλεῖν ἐὰν σοῦ εὕρωμεν ἱλασμὸν
καὶ λαμβάνομεν τῆς τοιαύτης δωρεᾶς· πρὸς
ταύτην πᾶσαν ψυχὴν ἐμπαθῶς κόπτον ὀφείλομεν ἔχειν
ἐν παντὶ καιρῷ καὶ τρόπῳ καὶ πράγματι·
τὸ ὑπὸ ἀνθρώπων ἀδιαφόρως ἀδικούμενοι χαίρειν
καὶ μὴ λυπεῖσθαι· χαίρειν δέ, οὐχ ἁπλῶς οὐδ' ὡς
κόπος· ἀλλ' ὅτι εὕρομεν ἀφορμὴν τοῦ ἀφι-
έναι τοῖς ἁμαρτήσασι· καὶ λαμβάνειν ἄφεσιν τῶν
ἡμετέρων ἁμαρτιῶν· αὕτη γὰρ ἐστὶν ἡ ἀληθὴς
θεογνωσία, πάσης γνώσεως προεκτικωτά-
τη· δι' ἧς, δυνάμεθα παρακαλεῖν τὸν θεὸν καὶ ὑπα-
κούεσθαι· αὕτη ἐστὶν ἡ τῆς προσευχῆς καὶ σοφί-
ας· δι' αὐτῆς τὸν σταυρὸν αἴρειν καὶ ἀκολουθεῖν
τῷ κυρίῳ δυνάμεθα· αὕτη τῶν πρώτων καὶ με-
γάλων ἐντολῶν ἐπιτυγχάνει· δι' αὐτῆς γὰρ
ἀγαπᾶν τὸν θεὸν καὶ τὸν πλησίον ὡς ἑαυτὸν δυ-
νάμεθα· δι' αὐτῆς τὴν νηστείαν καὶ ἀγρυπνίαν
καὶ κακοπαθεῖν ὀφείλομεν· ὅπως ἡ καρδία
καὶ τὰ σπλάγχνα ἀνοιγέντα, ἃς δόξαν ταῦ-
την καὶ μὴ ἀπομακρύνωσιν· τότε γὰρ καὶ τὴν
κεκρυμμένως δεδομένην ἡμῖν τοῦ ἁγίου πνεύματος χά-
ριν· οὐκέτι ἀδήλως· ἀλλ' ἐν πάσῃ πληροφορί-
ᾳ καὶ αἰσθήσει ἐνεργοῦσαν εὑρήσομεν· διὰ
τοῦ ἀφιέναι τῷ πλησίον τὰ ἁμαρτήματα·
ταύτης δὲ τῆς ἀρετῆς, κωλυτικαὶ εἰσὶ κακίαι δύο·
κενοδοξία καὶ ἡδονή· αἷς χρὴ πρότερον κα-
ταμόνας παραιτήσασθαι· καὶ οὕτως τῆς ἀρετῆς ἐγ-
κρατῆσαι· διὰ τοῦ [illegible]

Αὐτὴν τοῖς δυσὶ τούτοις θελήμασι μὲν δέχεσθαι ἀεὶ τι-
σου· μήτε τὸν ἀδελφὸν μήτε τὸν σατανᾶν· καὶ
πε τοῖς ἀνθρώποις· ἀλλ' ἀπολέμησον τῷ σῷ θελήμα-
τι καὶ μὴ καταφρονήσῃς· ἐμφύλιος γὰρ ἐστὶν
ὁ πόλεμος· καὶ οὐκ ἔστιν ἔξωθεν· ἵνα μὴ τὰ
τῶν συνόντων ἀδελφῶν πολεμήσωμεν· ἔν-
δοθεν ἐστὶν καὶ οὐδεὶς ἀνθρώπων συμπολεμήσει ἡ-
μῖν· ἔνθα ἔχομεν σύμμαχον, τὸν μυστικῶς
ἡμῖν διὰ τοῦ βαπτίσματος ἐγκεκρυμμένον
Χριστὸν ἀνίκητον καὶ ἀλάθητον· συμμαχήσει
δὲ ἡμῖν, ἐὰν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ κατὰ δύνα-
μιν ποιῶμεν· τὰ δὲ πολεμοῦντα ἡμῖν
καθὼς προείρηκα· ἡδονὴ συμμαχοῦσα τῷ
σώματι καὶ κενοδοξία ἡ ἐμὲ προκατέχουσαι·
ταῦτα τὰ δύο τὴν ψυχὴν ἐπιλαμβάνουσι καὶ τὸν
νοῦν ὡς καλὸν ἃς ἀρέσκουσι καὶ ὡραῖον τῷ
καταμονῆσαι· ἡ δὲ κενοδοξία, τὸ ἐστεφθαι ὡς
θαυμαστοῖς ὁ προτὸ πλάσμα ἀδὰμ καὶ ἡ
εὔα ἠσχύνοντο ἀλλήλοις, οὕτω καὶ ἡμεῖς
τὴν ἀκακίαν τῶν νοερῶν ὀφθαλμῶν ἀπο-
βαλόντες. καὶ ἑαυτοῖς γυμνοῖς ὁρῶντες, ἀ-
λλήλους καταισχυνθῆναι αἰσχυνόμεθα·
καὶ ἰδοὺ φύλλα συκῆς ἑαυτοῖς συρράπτομεν·
ἐξωτέροις σχήμασι καὶ ῥήμασι καὶ δικαιολο-
γίαις ἑαυτοῖς ἐνδύοντες
δὲ κύριος κατασκευάζει ἡμῖν τὸ ἐκδερμάτων
ἔνδυμα καὶ λέγει· ἐν τῇ ὑπομονῇ ὑμῶν κτή-
σασθε τὰς ψυχὰς ὑμῶν· καὶ πάλιν ἀκο-
λουθεῖ παράδειγμα [illegible] ὁ εὑρὼν τὴν ψυχὴν

αὐτοῦ τοῦ τέφιν ἐν μνήμῃς κακίαν ἢ τιμωρίαν
μαρτυρίᾳ ἀπολέσῃ αὐτήν· καὶ ὁ ἐνταῦθα
ἀπολέσας αὐτήν, εἰς ζωὴν αἰώνιον εὑρήσει
αὐτήν· αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν
αἰώνων ἀμήν :—

ἀνεπιγραφομένῃ ἐπιστολῇ γραφείσῃ Λαύσῳ
πραιποσίτῳ παρὰ Παλλαδίου ἐπισκόπου :—

Ἄσωτός τις ἀνὴρ αἰγύπτιος ἐρασθεὶς γυναικὸς
ὑπάνδρου σώφρονος· καὶ ἀποτυχὼν τοῦ
σκοποῦ, προσωμίλησε γόητι λέγων· ἐρ-
γάσαι τῇ τέχνῃ σου ἵνα ἀγαπήσῃ με· ἢ ἵνα
ῥίψῃ αὐτὴν ὁ ἀνὴρ αὐτῆς· καὶ λαβὼν ὁ γό-
ης τὸ ἱκανὸν παρ' αὐτοῦ. καὶ μὴ δυνηθεὶς
μεταπεῖσαι τὸ σῶφρον αὐτῆς, πα-
ρασκευάζει ὡς φοράδα αὐτὴν φαίνεσθαι
τοῖς ὁρῶσι· καὶ ὁ ἐξελθὼν ἔξωθεν ὁ ἀνὴρ αὐτῆς.
καὶ ἰδὼν αὐτὴν ἐν σχήματι φοράδος, ἀπε-
δύρετο καὶ ἔκλαιε τὴν συμφοράν· καὶ προ-
σκαλεσάμενος τοὺς πρεσβυτέρους τῆς
κώμης, δείκνυσιν αὐτήν· καὶ οὐδὲ αὐτοὶ συ-
νῆκαν τὸ γεγονός· καὶ ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας μη-
δὲ χόρτου γευσαμένης αὐτῆς. τέλος ἵνα δοξα-
σθῇ ὁ θ(εὸ)ς τὸν ἅγιον αὐτοῦ, ἀνέβη ἐπὶ τὸν νοῦν
τοῦ ἀνδρός, ἀγαγεῖν αὐτὴν εἰς τὴν ἔρημον πρὸς
τὸν ἅγιον· καὶ φορβειάσας αὐτὴν ὡς ἵππον,
οὕτως αὐτὴν ἤγαγεν ἔνθα ᾤκει ὁ τοῦ θ(εο)ῦ ἄνθρωπος.
καὶ ἐν τῷ πλησιάσαι, λέγουσιν αὐτῷ οἱ ἀδελ-
φοί· τί ὅτι δὲ τὴν φοράδαν ἤγαγες· καὶ λέγει ἐ-
κεῖνος· ἵνα ἐλεηθῇ τῇ προσευχῇ τοῦ δικαίου.
οἱ δὲ πρὸς αὐτόν· [illegible] τί δὲ ἔχει

τοῖς· αὐτὴν ὁρᾶτε φοράδα, ἡ γυνή μου
ἦν ἡ ἀθλία καὶ οὐκ οἶδα τί γεγονεν ἐν αὐτῇ· ἀ-
πεκαλύφθη τῷ ἁγίῳ ὡς παρόντι τὰ γεγονότα
περὶ αὐτῆς· καὶ ἦν δεόμενος τοῦ θ(εο)ῦ ὑπὲρ αὐ-
τῆς· οἱ δὲ ἀκούσαντες ταῦτα· ἀναφέρου-
σι τῷ θεράποντι τοῦ χ(ριστο)ῦ Μακαρίῳ λέγοντες·
ὅτι φοράδα ἐνταῦθα ἤγαγεν. λέγει αὐτοῖς·
ὑμεῖς ἐστε ἵπποι οἱ τῶν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἔχον-
τες· ἐκείνη γὰρ γυνή ἐστιν ὡς ἐκτίσθη· ἀλλὰ
μόνον τοῦτο φαινομένη μετασχηματισθῆσα
τοῖς ὀφθαλμοῖς τῶν ἠπατημένων. καὶ προ-
σαχθείσης αὐτῆς, εὐλογήσας ὕδωρ καὶ ἀπὸ
κορυφῆς ἐπιχέας αὐτῇ γυμνῇ· καὶ εὐχὴν ποι-
ήσας ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, παραχρῆμα ἐφάνη
πᾶσι γυνὴ κατὰ φύσιν· καὶ ἐκέλευσεν δοθῆ-
ναι αὐτῇ φαγεῖν· ὑπέθετο δὲ αὐτῇ ὁ τοῦ θ(εο)ῦ ἄνθρωπος
μηδέποτε ἀπολειφθῆναι τῆς ἐκκλησί-
ας καὶ τῆς κοινωνίας τῶν μυστηρίων τοῦ χ(ριστο)ῦ·
τοῦτο γάρ σοι συνέβη, διότι ἐπὶ πέντε ἑβδο-
μάδας μὴ προσεληλυθέναι σε τοῖς ἀχράν-
τοις μυστηρίοις· οὕτως οὖν ἰασάμενος αὐτὴν
σώματι καὶ ψυχῇ, ἀπέλυσεν αὐτοὺς ἀγαλλιῶν-
τας τῷ θ(ε)ῷ· Οὐάλης τις τὸ γένος Παλαιστηνὸς
τὴν ἔρημον καταλαβών, ἐσκήνωσε μεθ' ἡμῶν
ἐπὶ πλεῖστον χρόνον· ὅστις μεγάλῃ ἐκ σκλη-
ραγωγίᾳ τὸν ἄκρον μέτρον τῆς ἀσκήσεως κα-
τορθώσας, ἐμφυσηθεὶς καὶ τύφου ὑπὸ δαίμονος
χλευασθείς· καὶ ὑπὸ τοῦ τοιούτου ὀλεθρίου
πάθους καταφρονῶν ἀπατώμενος, τινὰ δὲ
ἔννοιαν ἑαυτοῦ ὑπεισκάλασεν· μεγαλοφρονῆ-
σαι ὡς ἀγγέλων αὐτῷ συντυγχανόντων· καὶ
τῶν προσε[illegible] τυγχανόντων· καὶ
τῶν· [illegible] ίαν αὐτῷ ἀπρεπίζον-
πον τος αὐτοῦ ὡς

διηγοῦνται οἱ τοῦ τούτου συνήθεις· ὅτι ἐν μιᾷ περι-
μιᾷ θείας σκοπιᾶς οὔσης· τῆς μελλούσης αὐτοῦ
ἐκπεσούσης ἐν τῇ κατεράσιν· καὶ μηδ᾽ ἀρίσ-
κοντος αὐτήν, λαμπάδα αὐτῷ ὁ διάκονος
ποιεῖν ἥκεν. ὡς καὶ ἀνεῖν τὴν μέλλουσαν· καὶ
ἐπὶ τοῦτο ὄγκῳ κενῷ. φωτισθῆναι τὸν ἄθλιον·
κατ᾽ οἰκονομίαν δὲ τοῦ θεοῦ, θάπτον τῇ ἀδελφό-
τητι. ἡ τούτου μελανίκη κατάδηλος γέγονεν·
συνέβη ξένοις τινὰς ὁπωσοῦν εἰσενεγκεῖν τῇ ἀ-
δελφότητι· ὁ δὲ κύρις μακάριος ὁ πρεσβύτε-
ρος, ἀποστέλλει ἐκ αὐτῶν πρὸς δρακὰν ἐς τὰ
κελλία· ὁμοίως καὶ τούτῳ τῷ ἀθλίῳ οὐαλῃ· ὁ
δὲ τὸν κομίσαντα, ὕβρισε καὶ ἐπιτελέγων· ἐ-
πεὶ τῷ μακαρίῳ. οὐκ ἄμεισοῦ χρεῖον ἵνα σύ μοι
εὐλογίας πέμπῃς· καὶ γνοὺς ὁ ἅγιος μακάρι-
ος τὴν πλάνην αὐτοῦ, μετὰ θυμηδίας ἀπῆλθεν
παρακαλέσαι αὐτόν· καὶ λέγει αὐτῷ· ἀδελφὲ οὐα-
λη· ἐμπαίχθης· παῦσαι καὶ δεήθητι τοῦ θεοῦ.
ὁ δὲ οὐ προσέσχεν τῇ παραινέσει ἀποσταθεὶς καὶ
ἀντιλέγων· πληροφορηθεὶς οὖν ὁ διάβολος ὅ-
τι ἄσαρκον αὐτῷ πείθεται· σχηματίζει ἑαυτὸν
εἰς τὸν σταυρόν καὶ παραγίνεται πρὸς αὐτὸν νυκτὸς
ἐν φαντασίᾳ μετὰ δαιμόνων χιλίων λαμπα-
διφόρων δῆθεν καὶ μυρίων τροχὸν πύρινον· καὶ ἐν μέ-
σῳ τὸν σταυρὸν σχηματίζων· καὶ ἐμπροσχαμόν-
ται καὶ λέγουσιν αὐτῷ· ἠρέσθης σοῦ ὁ Χριστὸς ἐπὶ τοῦ
μέσου σου καθαρότητι καὶ πολιτείᾳ. καὶ ἀπε-
ρίγγειλε τὸ σοὶ τοῦ ἰδεῖν με· ἐξελθεῖν τῆς κέλλης
σου· καὶ τοῦτον προσεσθῆναι ... ἰδὼν, κύψας
προσκύνησον· ὁ δὲ ἐξελθὼν ἰδὼν ... αὐταῖς ἴσην,
λαμπαδοφόρων· καὶ ὡς ὁ ἀπὸ σταδίου τὸν ἀντί-
χριστον· καὶ πεσὼν προσ[...] ἐπὶ γῆς
τὸν δὲ ἔφερεν οὐ[...] ἄσῳ ὁ α-

θλιος, ὡς μεθημέραν ἐλθόντας τὴν ἐκκλη-
σίαν ἐπὶ πάντων ἀστῶν· ἐγὼ κοιμωμενίας χρεί-
αν οὐκ ἔχω· τὸν Χριστὸν γὰρ ἑώρακα σήμερον· τότε
λαβόμενοι αὐτὸν οἱ ἅγιοι πατέρες, δεσμοῦσι σι-
δήρῳ ἐπὶ ἑνιαυτὸν χρόνον· καὶ συνεχέσι ταῖς ὑπὲρ
αὐτοῦ εὐχαῖς· καὶ ποικίλῃ διαφορήσει καὶ
ἀπειροτέρῳ μέσῳ τὸ οἴκημα αὐτοῦ καθ᾽ ἑβδομάδα
τες, ἀπεθεράπευσαν· τοῖς γὰρ ἐναντίοις,
τὰ ἐναντία ἰάματα· ἀναγκαῖον οὖν ἡγησάμενοι
καὶ τοῖς τῶν ἠσκημένων μέλεσι μνησθῆναι τι-
νῶν, πρὸς ἀσφάλειαν τῶν ἐντυγχανόν-
των· ὅτι καὶ ἀρεταί, ὑποθέσεις γίνονται πο-
στεως τοῖς ἀδιακρίτως αὐτὰς μετερχομέ-
νοις πονηροὶ γενόμενοι ἀλεξανδρεῖς τριῶν μον-
αχὸς· μεσότερος· εὐφυὴς τὴν διάνοιαν· ὁ
θαρσὸς τὸν νέον· καθ᾽ ὑπερ μολὴν μελετῶσι τὴν
ἀρίστην πολιτείαν· ὡς πολλοῖς τῶν συνήθων
αὐτοῦ λέγειν ὅτι πολλάκις διὰ τριῶν μηνῶν
ἐσθίειν μόνῃ τῇ κοινωνίᾳ ἀρκούμενος. ἐ-
δὲ τοῦτο ὑπάρχον καλὸς, σὺν τῷ μακαρίῳ ἀλεξ-
ανδρεῖ τὴν σκήτην ἐπιστρέψαντι· ἀποσχοῦσι ἀφῆ-
τοις ὁδεύοντες ἡμᾶς. δεύτερον ἐφάσκομεν· καὶ
τρίτον ἐπισεβὴς ἐκεῖνος δὲ μὴ δοχὸς γευσάμενος
καὶ ἄλλοις δὲ καὶ πέμπει· τὴν πρὸς ἑβραίους
ἐπιστολήν· καὶ ἡσαΐαν· καὶ μέρος ἱερεμίου
τοῦ προφήτου· καὶ λουκᾶν τὸν εὐαγγελιστήν·
καὶ τὰς παροιμίας· καὶ τοῦτον καταλαμβάν-
ουκ ἤδη [...] καὶ [...]ζονται· ὃς καὶ αὐτὸς

μετὰ πόνοις μεγάλοις καὶ ἱδρῶσι τοὺς γενναίους τοῦ
τύφου τῆς ἀπονοίας ἀρθεὶς εἰς ὕψος μετέωρον·
κἀκεῖθεν εἰς λιμὸν πρώην κατενεχθεὶς· καὶ
κατὰ τῶν πατέρων τῶν ὁσίων οἰήσει ματαίᾳ μεγαλο-
φρονήσας, πάντας καθύβρισε λέγων· ὅτι οἱ πει-
θόμενοι ὑμῶν τῇ διδασκαλίᾳ, ἀπατῶνται· οὐ
χρὴ γὰρ διδασκάλοις ἑτέροις χρήσασθαι, ὥδε ἐκτὸς
τοῦ Χριστοῦ μόνου· ὅτι αὐτὸς ὁ σωτὴρ εἶπεν· μὴ καλέση-
τε διδάσκαλον ἐπὶ τῆς γῆς· οὗτος εἰς τοσοῦτον καὶ
αὐτὸς ἐσκοτίσθη τὸν λογισμὸν τῇ κενῇ δόξῃ τῆς
οἰήσεως, ἄνωθεν κατελθὼν ὡς ὕστερον σιδη-
ροθῆναι· καὶ αὐτὸν μηδὲ τοῖς θείοις μυστηρίοις
θέλειν προσέρχεσθαι· τελευταῖον δὲ ὡς ὑπὸ
σφοδροτάτου πυρὸς ὑπὸ τοῦ δαίμονος ἐλασ-
θεὶς, κατηνέχθη εἰς Ἀλεξάνδρειαν· προνοίᾳ τῆς
θείας οἰκονομίας ὥστε ἥλῳ τὸν ἧλον ἀποκρού-
σασθαι· περιέπεσε γὰρ ἀδιαφορίαις· καὶ
ἐν θεατρικοῖς ἱπποδρομίοις καὶ καπηλεί-
οις τὰς διατριβὰς εἶχεν· τέλος, καὶ εἰς τὴν ἐ-
πιθυμίαν τῆς γυναικομανίας ληφθείς·
καὶ ὡς ἐσκέπτετο ἀφθῆναι τῇ σκηνικῇ μιμάδι τινί,
συνεχῶς ταλαίπωρος τὸ ἕλκος αὐτοῦ διελθὸν το-
καὶ ἐν τοῖς τοιούτοις ὄντι, γενόμενον αὐτῷ κα-
τά τινα οἰκονομίαν ἄνθραξ κατὰ τῆς βα-
λάνου· καὶ ἐπὶ ἓξ μῆνας τοσοῦτον ἐνόσησεν,
ὡς κατασαπῆναι αὐτοῦ τὰ μόρια, καὶ αὐτο-
μάτως ἀποπεσεῖν· ὕστερον δὲ ὑγιάνας καὶ εἰς
συναίσθησιν ἐλθὼν, ἐπανῆλθεν πρὸς ἀδελφῶν
μετελθὼν τούτων καὶ ἀπεμνήσθη τῆς οὐρανίου πο-
λιτείας· ἐνθεὶς ὁ φρόνημα γέροντος· καὶ ἐ-
ξομολογησάμενος τοῖς ἁγίοις πατράσι· πάν-
τα τὰ συμβεβηκότα αὐτῷ· ἐνεργεῖσαι τῇ
πολιτείᾳ μὴ φθάσας ... ἡμέρας
...

κεκοίμηνται· ἄλλος τις πάλιν Πτολεμαῖος
ὀνόματι, βίον διήγητον παρὰ τῆς νεότητος κα-
τὰ τὸ καταδεχές, ὡς ᾤκησε μὲν ἐπέκεινα τῆς Σκήτε-
ως καλουμένῳ τόπῳ Κλίμακα· ὅπου οὐδ' εἷς ἠδυ-
νήθη οἰκῆσαι τῶν μοναχῶν· ἐν τῷ ἀπέχειν
ἀπὸ τοῦ ὕδατος σημεῖα ιη΄· ἐκεῖνος δὲ
βαστάσας κεράμια καὶ σπόγγον, τὴν μὲν τῶν δε-
κεμβρίου καὶ ἰανουαρίου μηνῶν· κατερχομένην
δρόσον συνάγων καὶ ἐν τοῖς κεραμίοις ἐμβάλ-
λων, διήρκεσεν ἑαυτῷ ἔτη ιε΄· ἔτι τοῦτο ποι-
ῶν· καὶ ἐν τοσούτῳ χρόνῳ μηδ' ὅλως τινὶ
συντυχών· ὡς ἀπεξενωθεὶς διδασκαλι-
κῆς ὠφελείας· καὶ συντυχίας ἁγίων ἀνδρῶν
καὶ συνεχοῦς κοινωνίας τῶν τοῦ Χριστοῦ μυστηρί-
ων· ἐπὶ τοσοῦτον ἐματαιώθη ἐκτραπεὶς τῆς εὐθεί-
ας ὁδοῦ· ὡς στῆσαι τὸν ἄσημον αὐτοματισμὸν
ἐμπιστεύειν· οὗτος γὰρ ὁ δυσδαίμων ὑπετίθε-
το λέγων· μηδὲ μίαν οὐσίαν ἔχειν τὰ πράγμα-
τα, ἐκ τούτου κόσμον αὐτομάτως φέρεσθαι·
ὑπέβαλεν οὖν αὐτὸν ὁ πολέμιος τῆς παρα-
τῶν ζωῆς ἐν σκηνῇ τὰς ὅλως ἀφθονίαν τοῦ του-
χὴν λέγων· ταῦτα λοιπὸν οὕτως ἔχοντος,
τί μάτην σεαυτὸν οὕτως καταδαπανᾷ ζη-
μίαις ὡς τοῦ σιομήσῃ πολεμοῦμενος
ἀντιμισθίας· ποῖος δέ σοι μισθὸς ἐξηρ-
κέσθη ἀν τούτων τῶν πόνων ἢ καί τις ἰδὼν ὁ ἀ-
γωνοθετῶν σοι· ποῖα δὲ καὶ ἱερὰ ἐστὶν ἴδια
τῶν ἀλλοίων ... γραφαί, ἀπονομή τῶν ὑπὸ
χὸν τῶν ἀγαθῶν τῶν· τούτοις τοῖς σατανικοῖς
λογισμοῖς κατακλεισθεὶς ὁ ταλαίπωρος Πτο-
λεμαῖος, λέγεται φέρεσθαι μετέωρος ἐ-
ξεστηκὼς τῶν κατὰ φύσιν φρενῶν· μέχρι
τῆς σή...
... ἐν Αἰγύπτῳ· ἐκδο...

τὸν ἑαυτὸν γαστριμαργίᾳ καὶ οἰνοφλυγίᾳ δεδω-
κώς· μηδὲ μὴν μηδὲ μικρὸν μέλλων, ἀλλ' ἐμμενῶς ἅμα
καὶ ἀναιδῶς τὴν φοράν· ἐλεεινὸν θέαμα καὶ πολυ-
ρ ἄξιος δακρύων προκείμενος· χριστιανῶν ὀφθαλ-
μοῖς, καὶ ἀσχάλην τοῖς ἀκούουσι τὸν ἡμέτερον
μῦθον· αὕτη δὲ ἡ ἀμηχάνος συμφορὰ κατειλήφει
τὸν ἐλεεινὸν Πτολεμαῖον, ἐκ τῆς ἀλόγου οἰήσε-
ως ἐν τῷ μονάζειν αὐτὸν γνῶσιν ἔχειν ὑπὲρ πάν-
τας τοὺς ἁγίους πατέρας· μηδέποτε αὐτοῖς συντυ-
χών· ὥστε τῇ τούτων διδασκαλίᾳ κυβερνηθῆ-
ναι· ἀλλ' αὐτοκυβέρνητος ἀρεθείς, ἀστόχως ἐσχάτου
πυθμένα τοῦ ψυχικοῦ θανάτου ἐξέπεσεν·
οἷς γὰρ φησὶ μὴ ὑπάρχει κυβέρνησις, πίπτουσιν
ὥσπερ φύλλα· καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν παρα-
πεσόντων, ἱκανῶς [illegible] εἴρηται· περὶ δὲ τῶν ἀθλη-
τῶν τοῦ Χριστοῦ πάλιν ἀρκτέον. Πρεσβυτέρου
Τινὸς θυγάτηρ παρθένος· ἣν καὶ ὁ δὲ πατὴρ αὐτῆς πα-
λαιστρίμης· ἐκπεσοῦσα παρὰ τοῦ φθαρέως
τος αὐτήν, ἐδιδάχθη ἀναγνώστην τινὰ τῆς πό-
λεως συκοφαντῆσαι, ἔγκυος γεναμένη· ἐ-
ταζομένη δὲ παρὰ τοῦ πατρός, κατεῖπε τοῦ
ἀναγνώστου· ἀκούσας δὲ τοῦτο ὁ πρεσβύτε-
ρος καὶ ταραχθείς, ἀνήγγειλε τῷ ἐπισκόπῳ· ὁ δ' ἐ-
πίσκοπος τοὺς ἱερατικοὺς συγκαλεσάμενος, κελεύσας
κληθῆναι τὸν ἀναγνώστην ἐξέταζον τὴν δίκην·
ἐρωτώμενος δὲ παρὰ τοῦ ἐπισκόπου ὁ ἀναγνώ-
στης, ἀπεκρίθη· ἐγὼ πρᾶγμα ἐν τούτῳ οὐκ ἔχω·
ἀγανακτῶν δὲ ὁ ἐπίσκοπος, [illegible] φωνὴ λέ-
γει αὐτῷ· ὁμολογήσεις τὸ πταῖσμά σου ἄθλιε· καὶ με-
τανοήσεις πάλιν ὥσπερ· ἀπεκρίθη ὁ ἀναγνώστης· ἐγὼ
δέομαί σου τὸ ἀληθὲς [illegible] ἔπω τὸ πρᾶγ-
μα οὐκ ἔχω· ἀν [illegible] υσίας

τῆς προσεκάμην· εἰ δὲ θέλετε ἀκοῦσαι τὸ μὲν ὄν-
ομα [illegible]· τότε αὐτοῦ ἀπόντος, κα-
θεῖλεν αὐτὸν τοῦ ἀναγνώστου· προπεσὼν οὖν πα-
ρεκάλει τὸν ἐπίσκοπον λέγων· ἀπὸ τούτου σοι ἔδοξεν
κύριε ἐπίσκοπε· διὰ τὸ ἁμάρτημα ἐπισκοπουμένῳ ἀ-
νάξιόν με εἶναι κληρικὸν τῆς σῆς ἁγιωσύνης, κέ-
λευσόν μοι ἀπὸ τοῦ νῦν δοθῆναι αὐτὴν πρὸς γυναῖ-
κα· οὔτε γὰρ λοιπὸν εἰμὶ κληρικός, οὔτε ἐκεί-
νη παρθένος· ὁ δὲ ἐπίσκοπος καὶ ὁ πατὴρ αὐτῆς
ταῦτα ἀκούσαντες, προσεδόκησαν αὐτὸν δι-
καιοῦσθαι πρὸς αὐτήν· καὶ τὸ μηδὲ ὡς ἀσθαι ἄλ-
λως ἀποκοπῆναι τὴν συνήθειαν, ἐκδότην
αὐτὴν ἔδωκαν αὐτῷ· λαβὼν δὲ αὐτὴν ἐκ χει-
ρὸς παρὰ τοῦ ἀρχιεπισκόπου καὶ τοῦ πρὸς
αὐτῆς· παρακαλέσας αὐτὴν ἀπήγαγε καὶ πα-
ρέθετο αὐτὴν ἐν μοναστηρίῳ γυναικείῳ· τὴν
αὐτόθι προηγουμένην παρακαλέσας ἀνέ-
χεσθαι αὐτῆς ἕως τῆς κυήσεως· καὶ κατα-
λιπὼν αὐτήν, ἀπῆλθεν ἐν μαυχενῷ ἐρημικῷ κελλίῳ
καθεῖρξεν ἑαυτόν· ἀναλαβὼν σκληραγωγίαν
ἀκροτάτην· προσηύχετο τῷ Χριστῷ ἐν συντετρι-
μμένῃ καρδίᾳ μετὰ πολλῶν δακρύων, λέ-
γων· σὺ κύριε καρδιογνῶστα πάντων οἶδας. καὶ
τὰς ἡμῶν πράξεις ὁ εἰδὼς τὰ πάντα πρὶν
γενέσεως αὐτῶν· καὶ πάντα γινώσκων ἃ μου
ἐνθυμοῦμαι· σὺ ἐ[illegible] ἐνθυμήσε-
ων· σὺ ἀδικουμένων βοηθός. καὶ συκοφαν-
τουμένων ἔκδικος ἀπαραλόγιστος· οὐδὲν
γάρ σοι ἄδικον ἀρεστόν· πᾶσα δὲ [illegible]
δικαιοσύνης παρὰ σοῦ ἐστιν· τῆς σῆς οἰκτιρ-
μῶν [illegible] λοιπὸν ἀπὸ [illegible] τοῦ δικαίας [illegible]
σεως ἀ[illegible]
[illegible] τῶν ἐμῶν [illegible]

ρας ἀφεῖν· ἐν ταύταις δὲ ταῖς προσευχαῖς καὶ νη
στείαις προσκαρτεροῦντος αὐτοῦ, παρέστη καὶ
ὁ καιρὸς τοῦ τεκεῖν τὴν ἀθλίαν· καὶ ἡ δικαία κρί
σις τοῦ θεοῦ· φέρουσα αὐτῇ ἀπότομον ὀδύνην καὶ
ἀφόρητον· ὁ ῥαγεὶς καταχθονίων· φοβερὰ κολά
σεις ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας. ταύτην τὴν ἀθλίαν ἰσχυ
ρῶς πολιορκοῦσαι. καὶ τὸ βρέφος τῆς γαστρὸς
τὸ ὄγκῳ οὐ προέκυπτε· μὴ τετροφηκὸς μή τε ὑπομου
μένας χοῦσα (?)· καὶ καταπαύσασαν ὥραν ὀδύνη με
ἀφόρητος περὶ προσετίθετο· καὶ μετὰ ταύτα
ταῖς προσευχαῖς τοῦ ἀναιτίου ἐν τῇ ἀμεταλήκτῳ
καρδίᾳ σὺν τοῖς ἀνυποφορήτοις πόνοις. καὶ ἐ
ξομολόγησις συνῆλθε γοεροῖς φωναῖς λέγουσα·
οἴμοι τῇ ἀθλίᾳ κινδυνεύω ἀπολέσθαι· διὸ κα
κοῖς πορνείας καὶ συκοφαντίᾳ περιπεσοῦσα·
ὑπὸ ἑτέρου καταφθαρεῖσα, τὸν ἀναγνώστην κα
τηγόρησα· ταῦτα ἀκούσασαι αἱ παρθένοι τοῦ
μοναστηρίου, ἀνήγγειλαν τῷ πατρὶ αὐτῆς παρεύ
θυς· ἐκεῖνος δὲ αἰδούμενος παρ' αὐτοῖς ὥσπερ μὴ
κατηγορηθῆναι ἐπὶ τῇ συκοφαντίᾳ ἀπορή
σας. ἡσυχάσαι ἐβούλετο· ὡς δὲ ἡ δικαία κρί
σις τὰς ἀφορήτους προσετίθει ὀδύνας. μη
κέτι λοιπὸν δυνάμενοι μήτε ζῆσαι μήτε ἀπο
θανεῖν μήτε τεκεῖν· ἐν δὲ τῇ ἐνάτῃ ἡμέρᾳ ὡς
οὐχ ὑπέφερεν ἡ συνοδία τὰς μεγάλας ταύτης
οἰμωγάς· δραμοῦσαι ἀπελθοῦσαι ἀνήγγειλαν τῷ
παρόντι ἐπισκόπῳ· ὁ δὲ ἐπίσκοπος ταῦτα ἀκούσας
παρὰ τῶν παρθένων, διὰ διακόνου πέμψας
παρευθὺς τὸν ἀναγνώστην ἐνδηλώσας αὐτὸν παρεῖναι· καὶ
ἵνα ἐξεταθείσθω ἡ ἀθλία τῆς ἀνάγκης, τὴν ἀθλί
αν· ὁ δὲ γενναῖος οὗτος … ἔδωκεν

αὐτοῖς· μηδὲ τὴν θύραν ἀνοῖξαι· ἀφ' ἧς ἡμέρας
ἐν τῷ κελλίῳ εἰσῆλθεν· καταγκασθεὶς δὲ ὁ ἀναί
σθητος παρὰ πρὸς οἶκτον τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ·
ἐλθὼν ἐδεήθη τοῦ ἐπισκόπου ἀρχὴν ὑπὲρ αὐτῆς
ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ γενέσθαι· καὶ γενομένης ὑπὸ
πάντων ταρχῆς, αἱ τοῦ ἀναιτίου ἀρχαὶ ταύτας
ἄπορος δ' ἐκ τοῖς ἐποίησαν· γνοὺς οὖν ὁ ἐπίσκοπ
λοιπὸν τὴν ἀπαράλογον τοῦ θεοῦ κρίσιν ἐπα
ναμιμνήσκουσαν τὸ ὅσιον ἐκ τὸν ἀδίκως παρ' αὐ
τοῦ κατακριθέντι, ἀναστὰς ἐπορεύθη ἐν θα
κατεκείκλεισ τὸ παρακαλέσαι αὐτόν· καὶ κρού
σαντος τὴν θύραν οὐχ ὑπήκουσε· καὶ ἐπὶ πο
λὺ προσταφεὶς τὴν θύραν ἐβόα τοσ κακά μου μὴ ἀπο
κρινομένου, ἐκέλευσεν ὁ ἐπίσκοπος τὴν θύραν
ἐκδαρθῆναι· καὶ εἰσελθὼν εὗρεν αὐτὸν κάμε
νον ἐπὶ τοῦ ἐδάφους· καὶ ἐπὶ πολὺ παρακαλέ
σας αὐτόν, ὡς ἀπολογούμενος ἔλεγεν· ἀδελ
φὲ ἀναγνῶστα εὐφράνθητι· φανερωθήσεται θεία κρί
σις τῆς σῆς συκοφαντίας διὰ πτωμάτων ἀρχῶν,
καὶ οἰκτείρησον λοιπὸν τὴν σὲ ἀνεδρεύσασαν
ἐπὶ πολὺ ταῖς μάστιξιν κατακιδνήσασαν, καὶ
λῦσον τὴν ἁμαρτίαν· ταῖς γὰρ σαῖς ἀρχαῖς τοι
αὐτὰ ὑπέσχε· δεήθητι τοῦ θεοῦ ἵνα ἐλευθερωθῇ
τοῦ παρ' ὀδύνῃ τοῦ τόκου· αὐτοῦ δὲ ἅμα καὶ τοῦ ἐ
πισκόπου ἐκτενῶς προσευξαμένων, εὐθέως
ἡ ἀθλία ἠλευθερώθη τῆς ἀνάγκης κυήσασα
παιδίον· ἱκέτευε δὲ τοὺς πάντας ἀφεθῆναι
αὐτῇ τὴν κατὰ τοῦ δικαίου ἀνομίαν· καὶ ἀ
πὸ τότε λοιπὸν οἱ πάντες εἶχον αὐτόν, ὅτι
τάξει τῶν μαρτύρων· πάσης γὰρ ἐμβριθείας
ἑαυτὸν … ἀπέκρεν τῆς ἀρετῆς

πολεμῆται ἂν ἐλθεῖν, ἕως καὶ χαρίσματος πνικοῦ
τούτου ἀξιωθῆναι· ταῦτα δὲ ἔχεται, ἵνα ἀμώ-
μεν ποίοις κολαστηρίοις περὶ τῆς μελλούσης
τοῦ σκοτισμοῦ πυρὸς γεέννης. καὶ ἐνταῦθα
παραδίδονται οἵτινες συκοφαντῶν καταπο-
λεμοῦντες· καὶ πάλιν οἱ συκοφαντούμενοι καὶ
οἱ προσευχαῖς τὴν ἀθυμίαν ὑπομείναντες. καὶ
τῷ θεῷ προστρέχοντες· ποιοῦντι μὲν καὶ χαρισ-
μάτων (ἐνώ) καὶ ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι καταξιοῦνται
εἰς τοὺς αἰῶνας ἀμήν :—

Περὶ τοῦ ἴσθι εὐνοῶν τῷ ἀντιδίκῳ σου :-

Ἐὰν ἀκριβῶς ἐξετάσῃς· τὸ σῶμα τῆς σαρκὸς
οὕτως ἀντίδικος εἶναι τοῦ ἐν σοὶ πνς· καὶ ἵνα ἀμνη-
μονήσῃς ἐμὸν εἶναι τὸν λόγον· Παῦλος κῆρυξ ὁ
τὸ προρηθέν· ἡ σὰρξ ἐπιθυμεῖ κατὰ τοῦ πνς·
τὸ δὲ πνα κατὰ τῆς σαρκός· ταῦτα δὲ ἀντί-
κειται ἀλλήλοις· καὶ οὐ μανιχαίων ὡς ἄν λόγου·
οὐδὲ ἄλλον λέγω σώματος δημιουργὸν καὶ ἄ-
λλον τῆς ψυχῆς· ἀλλ' ἡ σὰρξ ἐπιθυμεῖ τῇ ἡδονῇ·
συμμαχοῦσα χρωμένη τὸ πνα, κατὰ τῆς σαρ-
κός· ταῖς μελλούσαις ἐλπίσιν ἐπερειδόμε-
νον· ἀντίκειται ἀλλήλοις ἐπιθυμίαι σαρκὸς·
καὶ ἐπιθυμίαι βασιλείας οὐρανῶν· οὕτως ὁ ἀντί-
δικος καὶ ἐχθρός σου καὶ ἀκόντως σου συμοδοι-
πορῶν· ὁδὸς γάρ ἐστιν ὁ βίος· ἡ ψυχὴ τὴν ἰδίαν ἀν-
κόμαι σπεύδει μηνῦσθαι· ἡ σὰρξ ἐπὶ τὸν χοῦν κα-
ταφέρεται· ταῦτα δὲ ἀντίκειται ἀλλήλοις· τουτέστι τὸ
ἀντιδίκῳ σου ἴσθι εὐνοῶν· καὶ πότε; ἕως ὅτου
ἐν τῇ ὁδῷ μετ' αὐτοῦ· ἕως ἐν τούτῳ τυγχάνεις τῷ
βίῳ· ἐὰν γὰρ ἡ ὁδὸς [illegible] τελει[illegible] ταμοὶ

ὁ καιρὸς· ὅτι οὐκ ἔστιν ἐν τῷ θανάτῳ ὁ μνημο-
νεύων σου· ἐν δὲ τῷ ᾅδῃ τίς ἐξομολογήσεταί σοι·
τούτῳ οὖν τῷ ἀντιδίκῳ ἴσθι εὐνοῶν· οὐκ εἶ-
πεν χαριζόμενος ἀλλ' εὐνοῶν· μὴ τὸ ἴδιον ποι-
ήσῃς τῷ ἀντιδίκῳ σου· ἀλλ' ὅσα ἂν οἷς ἀπὸ τῆς
ἡδονῆς ἄσμενα ταῦτα παρακαλέσῃ· οὐ κελεύ-
σει ἕως ὅτου ποιῶν χρήσασθαι τῷ σώματι πάν-
τα τὰ ἐξ ἡδονῆς ζητοῦντι· ἀλλ' ὡς εἰ ἤπερ ἰ-
ατρὸς γὰρ πολλάκις καὶ πικρὸν κιρνᾷ· καὶ τέ-
μνει· καὶ καίει· καὶ πρὸς τὸ λοιπὸν· καὶ μισ-
θὸν λαμβάνει· οὐ γὰρ καὶ μᾶλλον λυπεῖ τὴν αἴσ-
θησιν· ἀλλὰ καὶ σκοπὸς ὑγείας τὸ θεραπεύο-
ντι· μήποτέ σε παραδῷ ὁ ἀντίδικος τῷ μέλ-
λοντι κριτῇ· καὶ ὁ κριτὴς τῷ ὑπηρέτῃ· ταῖς
τιμωρίαις δηλαδὴ δυνάμεσιν εἰς φυλακὴν
βληθήσῃ εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· φοβε-
ρὸς ὁ τόπος· οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν· ἕως
οὗ ἀποδῷς τὸν ἔσχατον κοδράντην·

Ἐὰν πρὸ τοῦ θανάτου διαλύσῃς τὸ χρέος λέ-
λυται· ὡς ὁ φιλάνθρωπος ἀπελθὼν καὶ τὸ ἐν καταλυ-
μα τὸν ἐλάχιστον ὀφείλοντα ἀπαιτήσῃ·
τί ἐστιν τὸν ἔσχατον κοδράντην· ὅτι ἐνθύ-
μιον ἀνου ἐξομολογήσεταί σοι· καὶ ἐγκατά-
λειμμα ἐνθυμίου ἑορτάσει σοι :-

Ἀδελφὸς παρέβαλεν εἰς σκήτην πρὸς τὸν ἀβ-
βᾶν Μωϋσέα· αἰτούμενος αὐτὸν, ἀκοῦσαι
παρ' αὐτοῦ λόγον· λέγει αὐτῷ ὁ γέρων· ὕπαγε
κάθου εἰς τὸ κελλίον σου, διδάσκει σε πάντα :-

Εἶπεν πάλιν· ὁ φεύγων τοὺς ἀνους· σταφυ-
λῇ ἔοικεν ὀπτῇ· ὁ δὲ μετὰ ἀνων. ὡς ὄμφαξ :-

Ἀδελφὸς ἠρ[illegible] τὸν ἀμμᾶ ... μαρῆσαι ἀρχέ

γῶν· πῶς χρὴ ἡσυχάζειν ἐν τῷ κελλίῳ· καὶ ἀπε-
κρίθη ὁ γέρων· τὸ ἡσυχάζειν ἐν τῷ κελλίῳ, τὸ πα-
ρρίπτειν ἑαυτὸν ἐνώπιον τοῦ θ(εο)ῦ· καὶ τὸ ποιῆ-
σαι τὸ δύναμιν ἀπ' αὐτοῦ ἀντιστῆναι παντὶ σπο-
ρευμένω λογισμῷ ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ· τοῦτο γάρ ἐστι τὸ
φυγεῖν ἀπὸ τοῦ κόσμου· καὶ εἶπεν ὁ ἀδελφός·
τί ἐστιν ὁ κόσμος· καὶ ἀποκριθεὶς ὁ γέρων εἶπεν·
ὁ κόσμος ἐστὶν ὁ περισπασμὸς τῶν πραγμάτων·
ὁ κόσμος ἐστί, τὸ ἐργάσασθαι παρὰ φύσιν· καὶ
πληρῶσαι τὰ θελήματα τὰ ἑαυτῶν κατὰ σάρ-
κα· ὁ κόσμος ἐστὶ λογίσασθαι ἑαυτὸν παρα-
μένειν ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ· ὁ κόσμος ἐστὶ τὸ
φροντίσαι τοῦ σώματος παρὰ τὴν ψυχήν· καὶ
τὸ καυχᾶσθαι ἐν οἷς καταλιμπάνειν ἔχεις· οὐκ ἐξ ἐ-
μαυτοῦ ταῦτα εἶπον· ἀλλ' ὁ ἰωάννης ὁ ἀπό-
στολος ἐστὶν ὁ λέγων· μὴ ἀγαπᾶτε τὸν κόσμον·
μηδὲ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ·

Εἶπεν πάλιν· ὅτι χρὴ τὸν ἡσυχάζοντα ἐρευ-
νᾶν αὐτὸν πᾶσαν ὥραν· ἵνα ὅτε ἦλθε τοῖς κατέχο-
ντας αὐτὸν ἐν τῷ ἀέρι· καὶ ἐλευθερωθῇ ἀπ' αὐ-
τῶν. ἔτι περιὼν ἐν τῷ σώματι· ὅσον γὰρ οὐ
ποιῇ κατὰ τὴν δουλείαν αὐτῶν· οὐ δύναται ἡσυ-

Ἀδελφὸς ἠρώτησεν αὐτὸν λέγων· τί ※ χάσαι·
χρείαν ἔχει ποιῆσαι ὁ ἡσυχάζων· καὶ εἶπεν· ὁ
ἡσυχάζων, χρείαν ἔχει τῶν τριῶν ἔργων τού-
των· φόβον θ(εο)ῦ ἀδιάλειπτον· καὶ τὸ αἰτεῖν με-
θ' ὑπομονῆς· καὶ τὸ μὴ ἀπολῦσαι τὴν καρδί-
αν αὐτοῦ ἀπὸ μνήμης θ(εο)ῦ:

Ἀδελφὸς ἠρώτησε γέροντα λέγων· τί ἐστιν ἡσυ-
χία· καὶ τίς ἡ ὠφέλεια αὐτῆς· ὁ δὲ γέρων εἶπ(εν)·
ὦ

ὦ μεταγνώσεως καὶ φόβου θ(εο)ῦ· ἀπεχόμε-
νος μὲν ἐκ πάσης κακίας καὶ ὑψηλοφροσύνης. ἡ
τοιαύτη ἡσυχία, γεννήτρια ἐστὶ πασῶν
τῶν ἀρετῶν· καὶ φυλάττει τὸν μοναχὸν ἀ-
πὸ τῶν πεπυρωμένων βελῶν τοῦ ἐχθροῦ·
μὴ ἐῶσα αὐτὸν τιτρώσκεσθαι ὑπ' αὐτῶν·
Ὦ ἡσυχία προκοπὴ μοναζόντων· ὦ ἡσυχία
κλῖμαξ οὐράνιος· ὦ ἡσυχία ὁδὸς βασιλείας
οὐρανῶν· ὦ ἡσυχία κατανύξεως μήτηρ· ὦ ἡσυ-
χία μετανοίας πρόξενε· ὦ ἡσυχία ἔσο-
πτρον ἁμαρτημάτων· ἡ δεικνύουσα ἀνθρώ-
πῳ τὰ πλημμελήματα αὐτοῦ· ὦ ἡσυχία δά-
κρυα καὶ στεναγμοὺς μὴ ἐμποδίζουσα· ὦ ἡ-
συχία ταπεινώσεως σύσκηνε· ὦ ἡσυχία
ἡ τὴν ψυχὴν λαμπρύνουσα· ὦ ἡσυχία πρα-
ότητος γεννήτρια· ὦ ἡσυχία ἡ ἀεὶ εἰρηνι-
κὴν κατάστασιν φέρουσα τὸν ἄνθρωπον· ὦ ἡσυ-
χία ἀγγέλων συνόμιλε· ὦ ἡσυχία διανοί-
ας φωταγωγέ· ὦ ἡσυχία φόβῳ θ(εο)ῦ συνεζευ-
γμένη· λογισμῶν κατάσκοπε· καὶ διακρί-
σεως σύμπονε· ὦ ἡσυχία γεννήτρια
πάντος ἀγαθοῦ· νηστείας ἑδραίωμα· γλώσ-
σης χαλινός· καὶ γαστριμαργίας ἐμπόδι-
ον· ὦ ἡσυχία σχολὴ προσευχῆς· καὶ σχολὴ
ἀναγνώσεως· γαλήνη λογισμῶν· καὶ λιμὴν
ἄκλυδος· ὦ ἡσυχία θ(εὸ)ν δυσωποῦσα· νεω-
τέρων ὅπλον· ἀμελεῖ τὰ μέλη τὸν ἔχουσα φρό-
νημα· καὶ τοῖς θέλουσι ἡσυχάζειν ἀ-
γὸς
ιου

~~αὐτὴν τοῖς δύο τούτοις θελήμασι, καὶ δὲ μὴ~~
~~εἴ τις ... τὸ μάθημα· μήτε τὸν σαπρὸν· μὴ-~~
~~τε τοὺς ἁγίους· ἀλλὰ πολέμησον τῷ σῷ θελ-~~
~~ήματι·~~
σαι καὶ μακαρίζουσα τὸν μακαρίζοντά σε· ὦ
ἡσυχία εὐφροσύνη ψυχῆς καὶ καρδίας· ὦ ἡ-
συχία τὰ ἑαυτῆς μόνα μεριμνῶσα καὶ Χριστῷ δι-
ηνεκῶς ὁμιλοῦσα· καὶ πρὸ ὀφθαλμῶν ἔχουσα
τὸν θάνατον· ὦ ἡσυχία ὀφθαλμῶν καὶ γλώσ-
σης χαλινός· ὦ ἡσυχία καθ' ἡμέραν καὶ νύκτα
τὸν Χριστὸν προσδοκῶσα· καὶ τὴν λαμπάδα ἄσβε-
στον διατηροῦσα· αὐτὸν γὰρ ποθοῦσα διηνεκῶς
ψάλλεις· ἑτοίμη ἡ καρδία μου ὁ θεός· ἑτοίμη ἡ καρ-
δία μου· ὦ ἡσυχία πτεροπτερότητος ἀμιερέτρια·
καὶ ἄντι γέλωτος κλαυθμὸν ἐμποιοῦσα τῷ
κεκτημένῳ σε· ὦ ἡσυχία ἀμειδίας ἐχθρὰ ὦ
παρρησίας μισός· ἀλλὰ τὸν Χριστὸν ἐκδεχομένη·
ὦ ἡσυχία χωρίον Χριστοῦ· ὦ ἡσυχία ὕλαμφασιμηρ·
ὦ ἡσυχία δεσμωτήριον παθῶν· ὦ ἡσυ-
χία δένδρον ζωῆς· καρποφοροῦν καρ-
ποὺς ἀγαθούς· ναὶ ἀδελφοὶ ταύτην κτήσασ-
θαι, μνημονεύοντες τοῦ θανάτου διὰ παντός:

περὶ κατανύξεως::

Εἰ περὸ ἀμμὰς Ἀντώνιος· πρὸ ὀφθαλμῶν
ἔχων τὸν φόβον τοῦ θεοῦ πάντοτε· μνη-
μονεύσωμεν τοῦ θανάτου· μισήσωμεν
τὸν κόσμον· καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ· μισή-
σωμεν πᾶσαν σαρκικὴν ἀνάπαυσιν· ἀ-
ποταξώμεθα τῆ[...] [...]ει ἵνα ζήσωμεν

τῷ θεῷ· ζητεῖ γὰρ τοῦτο παρ' ἡμῶν ἐν ἡμέ-
ρᾳ κρίσεως· πεινάσωμεν διψήσωμεν·
γυμνητεύσωμεν· πενθήσωμεν· νηστεύ-
σωμεν· ἀγρυπνήσωμεν· στενάξωμεν τῇ
καρδίᾳ· δοκιμάσωμεν ἄξιοι γενόμενοι
τοῦ θεοῦ· τὴν θλῖψιν ἀγαπήσωμεν ἵνα εὕρω-
μεν τὸν θεόν· καταφρονήσωμεν τῆς σαρ-
κός· ἵνα σωθῇ ἡ ψυχὴ ἡμῶν::

Εἶπεν πάλιν· καθεζόμενος ἐν τῷ κελλίῳ
συνάγαγέ σου τὸν νοῦν· μνήσθητι τῆς ἡμέρας
θανάτου· ἴδε τότε τοῦ σώματος τὴν νέκρω-
σιν· ἐννόησον τὴν συμφοράν· λάβε τὸν πόνον·
καταγνώσθητι τῆς τοῦ κόσμου ματαιότη-
τος· ἐπιμελήσασθαι τῆς ἐπιεικείας καὶ τῆς
σπουδῆς· ἵνα δυνηθεὶς διὰ παντὸς ἐ-
μμένειν τῇ αὐτῇ προθέσει τῆς καρδίας
καὶ μὴ ἀσθενήσεις· μνήσθητι δὲ καὶ τῆς
ἐν τῷ ᾅδῃ καταστάσεως· καὶ λογίζου πῶς
ἄρα ἐκεῖ εἰσὶν αἱ ψυχαί· ἐν ποίᾳ πικροτάτῃ
σιωπῇ· ἢ ἐν ποίῳ δεινοτάτῳ στεναγμῷ·
ἢ λίκῳ φόβῳ καὶ ἀγῶνι· ἢ ποίᾳ προσδοκί-
ᾳ· ἐκδεχόμεναι τὴν ἄπαυστον ὀδύνην
τῶν ψυχῶν καὶ ἀπέραντον τῶν δακρύων·
ἀλλὰ καὶ ἡμέρας ἀναστάσεως τῆς πρὸς
τὸν θεόν· μνήσθητι καὶ φαντάζου τὸ φο-
βερὸν καὶ φρικῶδες ἐκεῖνο μνῆμα· ἄγ-
γελος σεβόον τῷ ἀποκείμενον τοῖς ἁμαρτά-
μοισιν· τῇ ὡς [...] ην καὶ τὸν μακρὸν μόχθου
καὶ τοῦ Χριστοῦ ἀπ[...] ἀγγέλων καὶ ἐξου-

m31

σιῶν· καὶ πάντων τῶν ἀγαθῶν· τὰ πικρὰ κολαστήρια·
τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον· σκώληκα ἀτελεύτητον·
τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον ἐπὶ πᾶσι τούτοις· τὸν δὲ ταρτά-
ρον τὸν τῶν ὀδόντων βρυγμόν· τοῖς φονεῦσι καὶ
τοῖς ἀσεβέσιν· ἃ ἐπιφέρει. καὶ τὰ τοῖς δι-
καίοις ἀποκείμενα ἀγαθά· παρρησίαν τὴν
πρὸς τὸν θεὸν καὶ τὸν Χριστὸν αὐτοῦ· καὶ ἀγγέλων καὶ
ἀρχαγγέλων καὶ ἐξουσιῶν· καὶ πάντας τοὺς τοῦ δή-
μου· βασιλείαν καὶ τὰ ἀπ' αὐτῆς δωρήματα·
τὴν χαρὰν καὶ τὴν ἀπόλαυσιν· ἑκατέρων τού-
των τὰς μνήμας ἕλκε εἰς αὐτόν· καὶ ἐπὶ μὲν τῇ
τῶν ἁμαρτανόντων κρίσει· στέναξον, δάκρυσον.
πένθος ἔνδυσαι τὴν ἰδίαν ψυχήν· φοβούμε-
νος μὴ καὶ σὺ ἐν τούτοις γένῃ· ἐπὶ δὲ τοῖς ἀ-
γαθοῖς τοῖς ἀποκειμένοις τοῖς δικαίοις,
χαῖρε καὶ εὐφραίνου καὶ ἀγάλλου· καὶ τούτων
μὲν σπούδασον ἀπολαῦσαι· ἐκείνων δὲ ἀλλο-
τριοῦσθαι· ὅρα μὴ ἐπιλάθῃ ποτὲ κἂν ἔν-
δον ἐν τῷ κελλίῳ σου τυγχάνῃς. κἂν ἔξω πού
τῆς τούτων μνήμης· καὶ μὴ παραρρίπτῃς
τὸ φρόνημα ἀπ' αὐτῶν· ἵνα πως κἂν διὰ
τούτων, τοὺς ῥυπαροὺς καὶ βλαβεροὺς ἐκ-
φύγῃς λογισμούς:

Ἔλεγον περὶ τοῦ ἀββᾶ Ἀρσενίου· ὅτι ὅλον
τὸν χρόνον τῆς ζωῆς αὐτοῦ· καθεζόμενος
εἰς τὸ ἐργόχειρον, ῥάκκος εἶχεν ἐν τῷ κόλπῳ
αὐτοῦ. χάριν τῶν δακρύων τῶν πιπτόντων ἀπὸ

μακροθυμεῖ· πάντα ὑποφέρει· ἀγρυπνεῖ· ἐγκρα-
τεύεται· ἐκτὸς δὲ τῶν τεσσάρων τούτων; ἐ-
ὰν εἰσελθεῖν βιάσηται, θορυβεῖ μὲν τὴν καρδί-
αν· περάσαι δὲ οὐ δύναται· ἡσυχία ὠφελεῖ
τῶν κακῶν ἀργήσασα· ἐὰν δὲ καὶ τὰς τέσσαρας
ἀρετὰς ἐν προσευχῇ προσλάβηται, βοήθη-
μα πρὸς ἀπάθειαν οὐδὲν αὐτῆς συντομώτερον:

Οὐδὲν προσευχῆς εἰς συνεργίαν δυνατώτερον·
καὶ πρὸς εὐδοκίαν θεοῦ οὐδὲν αὐτῆς ὠφελι-
μώτερον· πᾶσα ἐργασία ἐν ὅλων ἐν αὐτῇ
περικέκλεισται· τῆς γὰρ εἰς θεὸν ἀγάπης, οὐδὲν
εὕρηται ἀνώτερον· προσευχὴ ἀρεμενος, ση-
μεῖον φιλοθεΐας τὸ παραμένειν τῇ· ἀμέ-
λεια δὲ αὐτῆς καὶ ῥεμβασμός· φιληδονίας
τεκμήριον:

Ὁ ἀθλίπτως ἀγρυπνῶν καὶ μακροθυμῶν
καὶ προσεχόμενος τῷ θείῳ ἐνεργοῦς μὲν
τόχος τυγχάνει· ὁ δὲ θλιβόμενος ἐν τούτ-
οις καὶ θελήματι ὑπομένων, καὶ οὕτως πα-
χέως τυγχάνει τῆς ἀντιλήψεως:

Ἐκ τοῦ σιτοτριβοῦ καρδίας, ἀδύνατον καθό-
λου ἀπαλλαγῆναι κακίας· σιτοτριβία δὲ καρ-
δίας ἡ τριμερὴς ἐγκράτεια, ὕπνου λέγω καὶ
τροφῆς· καὶ σωματικῆς ἀνέσεως· ἡ γὰρ τού-
των περισσεία· ἡ δυσπάθεια, τοῖς πονηροῖς
λογισμοῖς παραδέχεται· ἀντίκειται δὲ καὶ
τῇ προσευχῇ· καὶ τῇ προσηκούσῃ διακονίᾳ:

Διόπερ οἱ φιλόθεοι καὶ μακρόπιστοι, ἐπὶ τὰς
περιεκτικὰς ἐν τοχάσι βιάζονται· καὶ τὰς
μερικὰς δὲ κατὰ σύμβασιν ἀπαρτίσασ οὐ
πραγματευόμενοι ... λογίζομαι τὸ τῆς με-
ταμοίας ἐν γνω... σιν ταύ ται ἐν τοχ

ὀξὺ ὑφαιρεῖσθαι· ἐν τῷ λογισμῷ καὶ θαρρεῖν· καὶ ἀ-
διαλείπτως προσεύχεσθαι· καὶ τὰς ἐπερχομέ-
νας θλίψεις ὑποφέρειν· ὥσπερ οὖν μόνον φανε-
ρὰν· ἀλλὰ καὶ μόνον ἑαυτὸν ἐργασίαν ἔχειν ὁ φιλεῖ· ὥσ-
τε τοῖς ἐγχρονίσαντας, ἀπαθεῖς καταστήσας·
ἐπὶ τοῖς δὲ τοιούτοις, ἐκ τοῦ τῶν προειρημένων τριῶν
ἀρετῶν, οὐ δύναται τελειωθῆναι τὸ ἔργον τῆς
μετανοίας καθὼς ὁ λόγος ὑπέδειξεν· πᾶσιν
πάντοτε πρὸς ἣν καὶ οἶμαι τὴν μετάνοιαν·
ἁμαρτωλοῖς τε καὶ δικαίοις· τοῖς βουλομένοις
σωτηρίας τυχεῖν· διότι οὐδεὶς ἐστὶν ὅρος τελει-
ότητος ὁ μὴ χρήζων τῆς τῶν προειρημένων
ἀρετῶν ἐργασίας· καὶ γὰρ ἀρχομένοις εἰσα-
γωγὴ ἐστὶν· μέσοις δὲ προκοπή· τελείοις
δὲ βεβαίωσις διὰ τούτων προσγίνεται· μήτε
χρόνοις μήτε δικαιώμασιν ἀνακοπτομένων·
ἢ κομῶν τῇ ἀπὸ ἀγνοίας κακοπαθείᾳ:

Καὶ μὴν ἐπείπερ ὡς δύναται ὁ πνευματικὸς καταπαύ-
σειν· τοιοῦτος μὲν διαμένων, οὐ καταπαύεται·
ὅταν δὲ μικρόν τι τῶν ἁμαρτιῶν καταδέχη-
ται· καὶ ἐπ' αὐτῷ μείνῃ ἀμετανόητος· ἐκεῖ-
νο αὐτὸ τὸ μικρὸν χρονίσαν καὶ αὐξηθὲν, οὐ-
κέτι ἀνέχεται ὁ ἐραστικὸς αὐτῷ συνεῖναι·
ἀλλ' ἕλκει αὐτὸν πρὸς τὴν ἰδίαν συγγένειαν· χοι-
μίσου δίκην τὴν μακρὰν φιλίαν βιαίως ἐκ-
σπώμενος· καὶ εἰ μὲν διὰ προσευχῆς μαχη-
σάμενος ἀποκόψεις, ἐμμένεις τοῖς οἰκείοις μέ-
τροις· μέντοι γε ὑπολήψεις τῆς προσούσης

τὸν τῆς μάχης καὶ προσευχῆς κόπον πε-
ριστελλόμενος ἀνάγκῃ δέχεσθαι καὶ ὑπὸ
ἄλλων παθῶν· καὶ οὕτως ἐκ διαδοχῆς ὑπὸ ἑ-
κάστου κατὰ μικρὸν συνηθείας· ἀπογινόμε-
νος κατὰ τὸ μέτρον τῆς ἀπογνώσεως ἀποσχοινί-
ζεται τῆς θείας βοηθείας· καὶ φέρεται λοιπὸν
εἰς μείζονα κακά· ὅσος καὶ μὴ βουλόμενος
ὑπὸ βίας τῶν προκεκρατηκότων· πάντως
δὲ ἐρεῖς μοι· οὐκ ἠδύνατο ἐν ἀρχῇ τοῦ κακοῦ τυ-
χὼν προσκαλέσαι τὸν θεὸν καὶ μὴ ἐμπεσεῖν
εἰς τὸ ἔσχατον· κἀγώ σοι λέγω· ὅτι ἠδύνατο· ἀλλ' ὁ
τελέσας τὸ μικρὸν καὶ θελήματι αὐτὸ παραδε-
ξάμενος ὡς οὐδὲν, οὐκέτι προσκαλεῖ τὸ ὑπὲρ
αὐτοῦ· ἀγνοῶν, ὅτι τὸ μικρὸν ἐκεῖνο γίνεται εἰς
συναγωγὴν καὶ αἰτία τοῦ μείζονος· οὕτως ἐπὶ
θεῶν, οὕτως ἐπὶ κακῶν· ὅταν δὲ μεγαλωθῇ τὸ πά-
θος, καὶ μονιμὴν κρατήσαν διὰ τοῦ θελήματος
λοιπὸν καὶ προσαθλῆσαι, βιαίως αὐτῷ κα-
ταπαύεται· τότε μονήσας προσκαλεῖ τὸν θεὸν
πολεμῶν τὸ ἰσχυρῶς μαχόμενος ὑπὲρ αὐτοῦ τοῖς
ἀνθρώποις:

Ἐπειδὴ ὅτι καὶ ὑπακοῖς θεοῦ ὑπὸ κυρίου· τὴν βοήθειαν
οὐκ ἐδέξατο· διότι οὐκ ἦλθεν ὡς ἰμονάζων ὁ ἄν-
θρωπος, ἀλλ' ὡς οἰκονομικῶς πρὸς τὸ συμ-
φέρον· εἰδὼς γὰρ ἡμῶν τὸ εὐεπίφορον καὶ καταφρο-
νητικὸν· παραχωρεῖ τὰ πολλὰ βοηθήματα διὰ θλί-
ψεων τῶν ἐπερχομένων ἡμῖν· ἵνα μὴ θλίψεως
ἔσω θέντες, πάλιν ταῦτα ἐπιτηδευόμενοι
ἁμαρτήματα· ὅθεν ἀναγκαῖον εἶναι φανερὸν,
τὸ ὑπομένειν τὰ ἐπερχόμενα· καὶ πάν-
τως φυγεῖν τὴν [illegible]

Οὐδεὶς καταπ [illegible] τῆς καταφρόνησε·

καὶ οὐδεὶς ἐδικαιώθη. ἀλλ᾽ εἰ ταύτης ἐπεμελήσατο·
Ὁ μακάριος ὁ μέμβρος ἕως ἐξόδου καὶ θεραπόντων αὐτὴν·
καὶ ἐν τῇ στολῇ μεμελήκασι διὰ τὴν μάχην σωθήσε-
ται· τοῦτο γὰρ ὁ κ(ύριο)ς ἐν εὐαγγελίοις κατεπηγγεί-
λατο·

Εὖ οὖν ὦ ἄνερ· ὁ ἐν χ(ριστ)ῷ βεβαπτισμένος· μόνον δὸς
τὴν ἐργασίαν, ἣν ἐπιμελῶς ἀπείληφας· καὶ ἐὰν
τὸν πρὸς τὴν ἐμφανῆ σαρκὸς τοῦ ἐμοῦ κοινοῦ τὸ σῶ-
μα ἐπὶ τοῖς σου· καὶ οὕτως σοι ἐφανήσεται αὐτόν, καὶ
τὰ τὴν ἑαυτοῦ ἐπαγγελίαν ὁ κ(ύριο)ς· πνευματικῶς αὐ-
τοῦ δὲ μὴ αὐτὸς· ὁ δὲ κ(ύριο)ς τὸ πν(εῦμ)α ἐστίν· οὗ δὲ τὸ πν(εῦμ)α
κ(υρίο)υ ἐκεῖ ἐλευθερία· καὶ τὸ γεγονὸς τὸ ἔρημε
μον· ὅτι ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν, ἐν τοῖς ὑμῶν ἐστί:

Τοῦ ἐν ἁγίοις π(ατ)ρὸς ἡμῶν ἀθανασίου π(ατ)ριάρ(χου)
ἀλεξανδρείας· διδασκαλία πρὸς ἀντίοχον
δοῦκα. ἐρώ(τησις)· πέρ

Ἐλθὼν πρὸς τὸν ἁγιώτατον ἐπίσκοπον ἀθανά-
σιον· δοὺξ ὀνόματι ἀντίοχος· ἐν δὴ μὴ ἀρρω-
στίᾳ· κατεχόμενος, παρεκάλεσε εὔχεσθαι ὑπὲρ
αὐτοῦ· ὅπως ἐὰν ὑγιάνῃ, ἐπιστρέψει τελείως πρὸς
τὸν κ(ύριο)ν· μετανοῶν ἐπὶ τοῖς ἁμαρτήμασιν αὐ-
τοῦ· καὶ παρακαλέσαντος τοῦ ἐπισκόπου τὸν
φιλάνθρωπον θ(εὸ)ν, ὑγιὴς τῆς νόσου ἐγένετο· ἐπεί-
χετο· φέρων μεθ᾽ ἑαυτοῦ τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ· καὶ δὴ, ἄρ(ας)
καὶ τίθησι, παρ᾽ αὐτοῖς ποσὶ τοῦ ἐπισκόπου·
παρακαλῶν δοθῆναι τοῖς πτωχοῖς, καὶ τοῖς χρεί-
αν ἔχουσιν· αὐτὸν δὲ λαβόντα τὸ σημεῖον συνήμα

π
ρ
ζ

θην. φυλάξαι πίστιν, καὶ μὴ μολύναι τὸ κά-
τισμα ἔτι· ἀλλ᾽ ἐπειδὴ ἡ ἀφροσύνη μου μετὰ
λημμένη μου εἴργασαι τὸ ἀμελῆσαι, παρακαλῶ τὴν
σὴν ἁγιωσύνην, διδάξαι με καὶ κατηχῆσαι· καὶ
νουθετῆσαι· τίνων ἀπέχω τοὺς ἐμῶν πραγμάτων
καὶ ἔργων, καὶ λογισμῶν, ἐγκρατεύσομαι· καὶ
τίνων ἄλλων ἐπιμελήσομαι δρεπτῶν·

Ὁ ποτὲ ὁ ἐπίσκοπος· ποιήσας εὐχὴν καὶ καθή-
σας, ἐδίδασκεν αὐτόν, ἐν πνεύματι ἁγίῳ· μίαν ἑκά-
στην ἐν πολλὴν τῶν διδαγμάτων τοῦ χ(ριστο)ῦ, πληρῶ-
σαι· ἄρχεται οὖν λέγειν αὐτῷ·

Χρὴ, τὸν ἐπὶ τὴν ἀκιλήδοτον ἀρετὴν ἐρχόμενον·
καὶ σεμνὸν μὲν ὄντα πολιτευόμενον· καὶ ἐν τοῖς
προτέροις ἁμαρτήμασι μετανοοῦντα, πρὸ
πάντων πιστεύειν εἰς ἕνα θ(εὸ)ν, π(ατέ)ρα παντοκράτορα·
ποιητὴν οὐρανοῦ καὶ γῆς· ὁρατῶν τε πάντων,
καὶ ἀοράτων· καὶ εἰς ἕνα κ(ύριο)ν· ἰ(ησοῦ)ν χ(ριστό)ν· τὸν υἱὸν τοῦ
θ(εο)ῦ τὸν μονογενῆ, δι᾽ οὗ τὰ πάντα ἐγένετο·
τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς καὶ ἐν τῇ γῇ· ὃν σεραφεὶμ ὑποδέ-
χονται· ὁμοούσιον τῷ π(ατ)ρί· καὶ εἰς τὸ ἅγιον πν(εῦμ)α·
τὸ κύριον καὶ ζωοποιόν· τὸ ἐκ τοῦ π(ατ)ρὸς ἐκπο-
ρευόμενον· τὸ σὺν π(ατ)ρὶ καὶ υἱῷ συμπροσκυνού-
μενον· καὶ συνδοξαζόμενον· εἷς θ(εὸ)ς μόνος·
ὁ πάντα χωρῶν· μόνος δὲ ἀχώρητος ὤν· καὶ
ὅτι πάντα διώκει· ἀδιοίκητον δέ, αὐτῷ οὐδέν·
ἐὰν οὕτως πιστεύσῃς· ἐξ ὅλης καρδίας σου·
καὶ ἐξ ὅλης ψυχῆς· καὶ ἐξ ὅλης ἰσχύος σου· καὶ
φοβηθεὶς αὐτὸν· καὶ ἐγκρατεύσῃ ὡς λέγω σοι,
ἣ συνκοινωθήσεταί σοι ἡ ἐν τάξις· καὶ πιστεύσ-
λυτὴ παρ᾽ αὐτοῦ τὴν βοήθειαν· καὶ νίκην καὶ
σωτηρίαν, ὡς τοῖς ... ἀμήν:–

Καὶ ἀναστὰς ηὔξατο· καὶ μετὰ τὴν εὐχὴν λέγει αὐ-
τῷ· ἁπλότητα ἔχε· καὶ ἄκακος γίνου· καὶ ἔ-
σῃ ὡς τὰ νήπια τὰ μὴ γινώσκοντα τὴν πονηρίαν·
τὴν ἀπολλύουσαν, τὴν ζωὴν τῶν ἀνθρώπων· πρῶτον
μὲν, μηδενὸς καταλάλει· μηδὲ ἡδέως ἄκουε τοῦ
καταλαλοῦντος· εἰ δὲ μὴ, καὶ σὺ ἀκούων ἔνοχος
ἔσῃ, τῆς ἁμαρτίας τοῦ καταλαλοῦντος, ἂν πι-
στεύσῃς τῇ καταλαλιᾷ· ᾗ, ἐὰν ἀκούσῃς· πιστεύ-
σας γὰρ, καὶ σὺ αὐτὸς ἕξεις κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ σου·
οὕτως οὖν ἔνοχος ἔσῃ, τοῦ καταλαλοῦντος· πο-
νηρὸν γὰρ πνεῦμά ἐστιν, ἡ καταλαλία· καὶ ἀκατά-
στατον δαιμόνιον· μηδέποτε εἰρηνεῦον· ἀλλὰ
πάντοτε, ἐν διχοστασίαις κατοικοῦν· ἀπέχου
οὖν ἀπ' αὐτοῦ, καὶ εἰρήνην ἕξεις μετὰ πάντων·
ἔνδυσαι δὲ, τὴν ἁπλότητα· καὶ τὴν σεμνότη-
τα, ἐν οἷς οὐδὲν πρόσκομμά ἐστι πονηρόν·
ἀλλὰ πάντα ὁμαλά· καὶ ἱλαρά· καὶ ζήσῃ
εἰς τοὺς αἰῶνας ἀμήν·

Καὶ ἀναστὰς, ηὔξατο· καὶ μετὰ τὴν εὐχὴν, καθί-
σας λέγει αὐτῷ· Ἄκουε καὶ ταύτην τὴν ἐν-
τολήν· ἀλήθειαν ἀγάπα· καὶ πᾶσα ἀλήθεια
ἐκ τοῦ στόματός σου ἐκπορευέσθω· ἵνα τὸ
πνεῦμα τοῦ θεοῦ κατοικήσῃ· οἱ γὰρ ψευδόμενοι, ἀ-
θετοῦσι τὸν θεόν· ἔλαβον γὰρ πνεῦμα ἀληθὲς·
καὶ ἐγένοντο οἰκητήρια, τοῦ ἀληθινοῦ πνεύματος·
ἐὰν οὖν τὴν ἀλήθειαν φυλάξῃς, δυνήσῃ σεαυ-
τῷ ζωὴν περιποιήσασθαι· ὁ γὰρ κύριος δίκαιος

Καὶ εὐξαμένων αὐτῶν· καθεσθεὶς ὁ ἐπίσκοπος
λέγει αὐτῷ· Ἄκουε καὶ τῆς τετάρτης ἐν-
τολῆς· φύλασσε τὴν ἁγνείαν· καὶ μὴ ἀναβαινέ-
τω ἐπὶ τὴν καρδίαν σου, περὶ γυναικὸς ἀλλο-
τρίας· ἢ περὶ πορνείας τινός· ἢ περὶ τοιού-
των ὁμοιωμάτων· τοῦτο γὰρ ποιῶν, ἁμαρτί-
αν μεγάλην ἐργάζῃ· μὴ ταχέως ἀφιστῶν τὸν
νοῦν σου· τοῦ τοιούτου αἰσχροῦ φάσματος·
ἡ γὰρ ἐνθύμησις αὕτη· θεοῦ δούλῳ, ἁμαρτί-
α μεγάλη ἐστίν· εἰ δέ τις ἐργάζεται τὸ ἔργον
τὸ πονηρὸν τοῦτο, θάνατον ἑαυτῷ κατεργά-
ζεται· βλέπε οὖν, ἀπέχου ἀπὸ τῆς ἐνθυμή-
σεως ταύτης· ὅπου γὰρ σεμνότης καὶ ἁγνεί-
α κατοικεῖ, ἐκεῖ ἀνομία οὐκ ὀφείλει ἀναβαί-
νειν· τοῦτο δὲ κατορθοῦται διὰ ἀσυκνοτέρας
καὶ ἐπιπόνου εὐχῆς· τοῦτο οὖν ποίει· καὶ ζή-
σῃ εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν:-

Καὶ ἀναστάντες, ηὔξαντο· καὶ καθίσας ὁ ἐπίσκοπος λέγει αὐτῷ·
Ἄκουε καὶ τῆς πέμπτης ἐντολῆς· φύλασσε τὴν
ἀγάπην καὶ μακροθυμίαν· καὶ γίνου συνετός·
καὶ πάντων τῶν πονηρῶν ἔργων, κατακυ-
ριεύσεις· καὶ ἐργάσῃ πᾶσαν δικαιοσύνην·
ἐὰν γὰρ μακρόθυμος ἔσῃ, τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον
κατοικοῦν ἐν σοὶ, καθαρὸν ἔσται· μὴ σκοτού-
μενον ὑπὸ πονηροῦ πνεύματος· μὴ μειούμενον,
ὑπὸ τῆς ὀξυχολίας· ἐν γὰρ τῇ μακροθυμί-
ᾳ, ὁ κύριος κατοικεῖ· ἐν δὲ τῇ ὀξυχολίᾳ, ὁ διάβολος·
ἀμφότερα οὖν τὰ πνεύματα· ἀσύμφορόν ἐστι

μελίττος ἐπιχέῃς. οὐχὶ ὅλον τὸ μέλι ἀφανίζει;
καὶ τοσοῦτον μέλι, ὑπὸ τοῦ ἐλαχίστου ἀψινθίου ἀ-
πόλλυται; ἐὰν δὲ εἰς τὸ μέλι μὴ ἐμβληθῇ τὸ ἀψίνθιο(ν),
γλυκεῖ εὑρίσκεται τὸ μέλι καὶ εὔχρηστον πάντως,
γίνεται τῷ δεσπότῃ·

β Λέγω οὖν· ὅτι ἡ μακροθυμία γλυκυτάτη ἐστὶν ὑπὲρ
τὸ μέλι καὶ εὔχρηστός ἐστι τῷ κυρίῳ καὶ ἐν αὐτῇ κατοι-
κεῖ· ἡ δὲ ὀξυχολία τὴν μακροθυμίαν μιαίνει.
Ἄκουε δὲ καὶ τὴν ἐνέργειαν, τῆς ὀξυχολίας· πῶς πονη-
ρά ἐστιν· καὶ πλανᾷ ἐν τοῖς δούλοις τοῦ θεοῦ· καὶ κα-
ταστρέφει τῇ ἑαυτῆς ἐνεργείᾳ·

Οὐκ ἀποπλανᾷ δὲ, τοὺς ὄντας πλήρεις ἐν τῇ πί-
στει· οὐδὲ ἐνεργῆσαι δύναται εἰς αὐτούς· ὅτι ἡ
δύναμις τοῦ κυρίου μετ' αὐτῶν ἐστιν· ἀλλὰ ἀποπλα-
νᾷ, τοῖς διψύχοις· ὅταν γὰρ ἴδῃ τοὺς τοιούτους
ἀνθρώπους εὐσταθοῦντας, παρεμβάλλει ἑαυτὴν εἰς
τὴν καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου· καὶ οὕτως πικραίνεται
ἄνθρωπος ἕνεκεν βιωτικῶν πραγμάτων· ἢ φίλου
τινός· ἢ περὶ δόσεως, καὶ λήψεως· ἢ περὶ τοι-
ούτων μωρῶν πραγμάτων· ταῦτα πάντα
μωρά ἐστι καὶ κενά· καὶ ἀσύμφορα, τοῖς δού-
λοις τοῦ θεοῦ· ἡ δὲ μακροθυμία, μεγάλη ἐστὶ καὶ
ὀχυρά· ἔχουσα τὴν δύναμιν ἰσχυράν· καὶ κα-
θημένη, ἐν πλατυσμῷ μεγάλῳ· ἱλαρά· ἀγα-
λλιωμένη· καὶ ἀμέριμνος οὖσα, δοξάζουσα τὸν
κύριον· ἐν παντὶ καιρῷ· μηδὲν ἔχουσα ἐν ἑαυτῇ
πικρόν· παραμένουσα διὰ παντὸς πραότη-
τι καὶ ἡσυχίᾳ·

Αὕτη οὖν ἡ μακροθυμία [illegible] κεῖ μετὰ τῶν τὴν πί-
στιν ἐχόντων ὁλό[illegible] ίᾳ, πρῶτο

τὸν μέν, μωρία ἐστὶν καὶ ἐλαφρεία φρενῶν· εἶ-
τα ἐκ τῆς ἀφροσύνης γίνεται, πικρία· θυ-
μός· ἐκ δὲ τοῦ θυμοῦ, ὀργή· ἐκ δὲ τῆς ὀργῆς, μῆ-
νις· εἶτα ἡ μῆνις· ἐκ τοσούτων κακῶν συνι-
σταμένη· γίνεται ἁμαρτία μεγάλη, καὶ ἀνία-
τος· ὅταν γὰρ πάντα τὰ ἀνθρώπινα ταῦτα·
ἐν ἑνὶ ἀγγείῳ κατοικεῖ· ὅπου καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον,
οὐ χωρεῖ ἐκεῖνο τὸ ἄγγος· ἀλλ' ὑπερπλεονάζει·
τὸ τρυφερὸν πνεῦμα, μὴ ἔχον συνήθειαν μετὰ πο-
νηροῦ πνεύματος· καὶ σκληρότητος κατοικεῖν· ὑπο-
χωρεῖ οὖν, ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου τούτου· καὶ ζητεῖ κα-
τοικεῖν, μετὰ πραότητος καὶ ἡσυχίας· εἶτα·
ὅταν ἀποστῇ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου οὗ κατοικεῖ, γίνεται
ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος κενὸς ἀπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου·
καὶ λοιπὸν· πεπληρωμένος τῶν πνευμάτων τῶν
πονηρῶν, ἀκαταστατεῖ ἐν πάσῃ πράξει αὐ-
τοῦ περισπώμενος· ὧδε κἀκεῖ ἀπὸ τῶν πνευμάτων
τῶν πονηρῶν· καὶ ὅλος ἀποτυφλοῦται ἀπὸ
τῆς διανοίας τῆς ἀγαθῆς. οὕτως οὖν·

Συμβαίνει, πᾶσι τοῖς ὀξυχόλοις· ἀπέχου οὖν
ἀπὸ τῆς ὀξυχολίας τοῦ πονηροῦ δαίμονος·
ἔνδυσαι δέ, τὴν μακροθυμίαν· καὶ ἀντίστη-
θι, τῇ ὀξυχολίᾳ· καὶ ἔσῃ εὑρισκόμενος με-
τὰ τῆς σεμνότητος τῆς ἠγαπημένης ὑπὸ τοῦ κυρίου·
βλέπε οὖν μὴ παραλογήσῃς τὴν ἐντολὴν ταύτην·
ἐὰν γὰρ ταύτην φυλάξῃς, δυνήσῃ καὶ τὰς
λοιπὰς τηρῆσαι ἰσχυόμενος ἐν αὐταῖς, καὶ ἐν
[illegible]

+ μεπ. ἀμην

Ἄκουε καὶ τῆς ἕκτης ἐντολῆς· ἐνετειλάμην σοι ἐν
τῇ πρώτῃ ἐντολῇ ἵνα φυλάξῃς τὴν πίστιν· καὶ
τὸν φόβον καὶ ἐγκράτειαν. ἀπεκρίθη [illegible]
μαι κύριε οὕτως ἐστίν. λέγει αὐτῷ ὁ ἐπίσκοπος·
ἀλλὰ νῦν θέλω σοι δηλῶσαι καὶ τὰς δυνάμεις αὐτῶν·
ἵνα νοήσῃς τὴν δύναμιν ἣν ἔχουσι καὶ ἐνέργειαν·
διπλαῖ γάρ εἰσιν· κεῖνται γὰρ ἐπὶ δικαίῳ καὶ ἀδίκῳ·
σὺ οὖν πίστευε τῷ δικαίῳ· τῷ δὲ ἀδίκῳ, μὴ ἐμπι-
στεύσεις· τὸ γὰρ δίκαιον, ὀρθὴν ὁδὸν ἔχει· τὸ δὲ ἄδι-
κον, στρεβλήν· δύο εἰσὶν ἄγγελοι μετὰ τοῦ ἀνθρώπου· εἷς
τῆς δικαιοσύνης; καὶ εἷς τῆς πονηρίας· καὶ
ὁ μὲν τῆς δικαιοσύνης ἄγγελος, τρυφερός ἐ-
στι, καὶ αἰσχυντηρός· καὶ πρᾶος καὶ ἰσχυρός·
ὅταν οὖν οὗτος ἐπὶ τὴν καρδίαν σου ἀναβῇ,
εὐθέως λαλεῖ μετὰ σοῦ, περὶ δικαιοσύνης· πε-
ρὶ ἁγνείας· περὶ σεμνότητος· καὶ περὶ αὐταρ-
κείας, καὶ περὶ παντὸς ἔργου δικαίου· καὶ πε-
ρὶ πάσης ἀρετῆς ἐνδόξου· ταῦτα πάντα·
Ὅταν ταῦτα ἐπὶ τὴν καρδίαν σου ἀναβῇ, γίνωσκε ὅτι ὁ ἄ-
γγελος τῆς δικαιοσύνης μετὰ σοῦ ἐστιν· τοῦτο
οὖν πίστευε· καὶ τοῖς ἔργοις αὐτοῦ· καὶ ἐγκρατὴς
αὐτοῦ γενοῦ· ὅρα οὖν καὶ
Τοῦ ἀγγέλου τῆς πονηρίας, τὰ ἔργα· πρῶτον
πάντων, ὀξύχολός ἐστι καὶ πικρός, καὶ ἄφρων·
καὶ τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρά· καταστρέφοντα
τοὺς δούλους τοῦ θεοῦ· ὅταν αὐτὸς ἐπὶ τὴν καρ-
δίαν σου ἀναβῇ, γνῶθι αὐτὸν ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτοῦ:
Λέγω αὐτῷ, ὁ δοῦλος Ἀντίοχος· πῶς κύριε νοήσω αὐτ(όν)·
οὐκ ἐπίσταμαι· ἐὰν μὴ διδαχθῶ κατὰ λόγον. λέ-
γει αὐτῷ ὁ ἐπίσκοπος·
Ἄκουε λέγω πρῶτον [illegible] γου· ὅταν ὀξυ-

χολία σοι τις προσέλθη· ἢ πικρία, γίνωσκε ὅτι
αὐτός ἐστιν ἐν σοί· εἶτα λοιπὸν ἐπιθυμίαι πρά-
ξεων πολλῶν· καὶ πολυτέλειαι ἐδεσμάτων· καὶ
κραιπαλῶν πολλῶν· καὶ ποικίλλων τροφῶν· καὶ οὐ
δεόντων· καὶ ἐπιθυμίαι γυναικῶν· καὶ πλεονε-
ξίαι· ὑπερηφανία τε καὶ ἀλαζονεία· καὶ ὅσα
τούτοις παραπλήσια:
Ταῦτα οὖν ὅταν ἐπὶ τὴν καρδίαν σου ἀναβῇ, γί-
νωσκε ὅτι ὁ ἄγγελος τῆς πονηρίας ἐστὶν ἐν σοί· σὺ
οὖν ἐπιγνοὺς τὰ ἔργα αὐτοῦ, ἀπόστα ἀπ' αὐτοῦ·
καὶ μηδὲν αὐτῷ πίστευε· ἔχεις οὖν ἀμφοτέρων τῶν
ἀγγέλων, τὰς ἐνεργείας· σύνες αὐτάς· περὶ μὲν
τοῖς ἔργοις τῆς πίστεως, αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολή· ἵ-
να τοῖς ἔργοις τοῦ ἀγγέλου τῆς δικαιοσύνης πιστεύ-
σῃς· καὶ ἐργασάμενος αὐτά, ζήσῃς τῷ θεῷ· ὅτι
αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας ἀμήν·
Καὶ ἐξαρμένων αὐτῶν, λέγει αὐτῷ ὁ ἐπίσκοπος·
μεμνῆσαι ὅτι ἔφην πρώτην ἐν τῇ ἐντολῇ· ἐνετει-
λάμην σοι, περὶ πίστεως· καὶ φόβου· καὶ ἐγκρα-
τείας· ἀπεκρίθη· ναὶ κύριε· λέγει αὐτῷ· νῦν ἄκουσον
τῆς ἑβδόμης ἐντολῆς· περὶ τοῦ φόβου· φοβοῦ τὸν
κύριον. καὶ φύλασσε τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ· καὶ ἔσῃ δυνα-
τὸς ἐν πράξει· καὶ ἡ πρᾶξίς σου, ἀσύγκριτος
ἔσται· φοβούμενος τὸν κύριον, πάντα καλῶς ἐργά-
σῃ· οὗτος ἐστίν, ὁ φόβος ὃν δεῖ σε φοβηθῆναι·
Τὸν διάβολον, μὴ φοβηθῇς· ὅτι δύναμις ἐν αὐτῷ
οὐκ ἔστιν· οὐδὲ φόβος· ἐν ᾧ δὲ ἡ δύναμις ἡ ἔνδοξος,
καὶ φόβος ἐν αὐτῷ· πᾶς γὰρ ὁ δύναμιν ἔχων, καὶ
φόβον ἔχει· ὁ δὲ μὴ ἔχων δύναμιν, ὑπὸ πάντων
καταφρονεῖται· [illegible] ος οὖν τοῦ κυρίου, ἰσχυρός ἐ-
στιν· καὶ [illegible] ηθητι οὖν τὸν κύριον,

καὶ ζητῆσαι αὐτόν· φυλάσσων τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ ἀγαπητέ·

Καὶ εὐχαριστῶν αὐτῷ, λέγει αὐτῷ ὁ ἐπίσκοπος·

Ἄκουε καὶ τῆς ὀγδόης ἐντολῆς, περὶ ἀκρασίας· μόνον ὅτι μὴ ἐγκρατεύσῃ, διπλῆ ἐστιν· ἐπὶ τινῶν γὰρ δεῖ σε ἐγκρατεύεσθαι· ἐπὶ τινῶν δέ, οὐ δεῖ· τὸ πονηρὸν ἐγκρατεύεσθαι· καὶ μὴ ποιεῖν αὐτό· τὸ δὲ ἀγαθὸν μὴ ἐγκρατεύου· ἀλλὰ ποίει αὐτό· ἄκουε δέ, λεπτομερῶς.

Λέγει αὐτῷ ὁ Ἀντίοχος· καὶ δέομαί σου, πάντα μοι λεπτομερῶς δήλωσον· ὅτι οὐδέποτε ἤκουσα τοιοῦτον λόγον σωτηρίας· καθοπλίζον τὸν ἄνθρωπον κατὰ πάσης μηχανῆς τοῦ διαβόλου:

Διὰ τοῦτο ἐποίησα καὶ τὸν νοτάριόν μου, πᾶσαν τὴν ἔνδοξον καὶ ἐξαίρετον ταύτην διδαχὴν γράψαι. λέγει ὁ ἐπίσκοπος· ἐγκρατεύου ἀπὸ πάσης πορνείας· ἀπὸ μεθύσματος, ἀπὸ μοιχείας· ἀπὸ τρυφῆς πονηρᾶς· ἀπὸ ἐδεσμάτων, πολλῶν καὶ πολυτελῶν· πλούτου καυχήσεως· ὑψηλοφροσύνης· καὶ ὑπερηφανίας· καὶ ψεύδους· καὶ καταλαλιᾶς, καὶ ὑποκρίσεως· καὶ μνησικακίας· καὶ πάσης βλασφημίας· ταῦτα τὰ γένη, πονηρά ἐστι τῇ ζωῇ τῶν ἀνθρώπων· τούτων οὖν τῶν γενῶν δεῖ ἐγκρατεύεσθαι, τὸν δοῦλον τοῦ θεοῦ· ὁ γὰρ μὴ ἐγκρατευόμενος τούτων; οὐ δύναται ζῆσαι τῷ θεῷ·

Ἄκουε δὲ καὶ τὰ ἀκόλουθα τούτων. λέγει ὁ δοὺξ Ἀντίοχος· ἔτι γάρ κύριε πονηρά ἐστιν γένη· λέγει αὐτῷ ὁ ἐπίσκοπος· καὶ πολλά ἐστιν· ἀφ' ὧν δεῖ, τὸν δοῦλον τοῦ θεοῦ ἐγκρατεύεσθαι· κλοπή· ψεῦδος· ἀποστέρησις· ψευδομαρτυρία· πλεονεξία· ἀλαζονεία· καὶ ὅσα τούτοις ὅμοια· οὐ δοκεῖ σοι πονηρὰ εἶναι ταῦτα; [...]ία; Καὶ λίαν πονηρὰ τοῖς δούλοις [...] ἐπίσκο-

πος· ἐγκρατεύεσθαι οὖν δεῖ ἀπὸ πάντων τούτων, ἵνα ζήσῃς τῷ θεῷ· καὶ ἐγγραφήσῃ μετὰ τῶν ἐγκρατευομένων· ἃ μὲν οὖν δεῖ ἐγκρατεύεσθαι, ταῦτά ἐστιν· ἃ δὲ δεῖ σε μὴ ἐγκρατεύεσθαι, ἀλλὰ

ἄκουε· πάντων πρῶτον, πίστις· φό[...] ※ ποιεῖν + βος κυρίου· ὁμόνοια· ἀγάπη· ῥήματα δικαιοσύνης· ἀλήθεια· ὑπομονή· τούτων ἀγαθώτερον, οὐδέν ἐστιν ἐν τῇ ζωῇ τῶν ἀνθρώπων· ταῦτα ἐάν τις φυλάσσῃ· καὶ μὴ ἐγκρατεύηται ἀπ' αὐτῶν, μακάριος ἐστὶν ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ:

Εἶτα, τούτων τὰ ἀκόλουθα, ἄκουε· χήρας, ὑπηρετεῖν· καὶ ὀρφανοῖς ὑστερουμένοις, ἐπισκέπτεσθαι· ἐξ ἀνάγκης λυτροῦσθαι, τοὺς δούλους τοῦ θεοῦ· φιλόξενον εἶναι· ἐν γὰρ τῇ φιλοξενίᾳ, εὑρίσκεται ἀγαθοποίησις· ἡσύχιον εἶναι· ἐνδεέστερον γενέσθαι· πάντων ἀνθρώπων πρεσβυτέρους, σέβεσθαι· ἀσκεῖν δικαιοσύνην· ἀδελφότητα, συντηρεῖν· ὕβριν ὑποφέρειν· μακρόθυμον εἶναι· ἀμνησίκακον· κάμνοντας τῇ ψυχῇ, παρακαλεῖν· ἐσκανδαλισμένους ἀπὸ τῆς πίστεως, μὴ ἀποβάλλεσθαι ἀλλ' ἐπιστρέφειν· καὶ εὐθύμους ποιεῖν· ἁμαρτάνοντας, νουθετεῖν· χρεώστας, μὴ θλίβειν· ἐνδεεῖς, μὴ λυπεῖν· καὶ ὅσα τούτοις ὅμοιά ἐστιν· δοκεῖ σοι ταῦτα, ἀγαθὰ εἶναι· ἀπεκρίθη ὁ Ἀντίοχος· τί γὰρ κύριε δύναται τούτων ἀγαθώτερον, εἶναι·

Λέγει αὐτῷ ὁ ἐπίσκοπος· γύμναζε σεαυτὸν ἐν τούτοις· καὶ μὴ ἐγκρατεύου πάντων· καὶ ζήσῃ τῷ θεῷ εἰς τοὺς αἰῶνας ἀμήν·

Κ[αὶ εὐ]χαριστ[...] [λέ]γει [αὐτῷ] ὁ ἐπίσκοπος·

[...]ἐγκ[...] [...]τὴν διδασκα[...]

λίαν· πάντων γὰρ ὀφειλημάτων ἐστιν· ἆρον ἀπὸ σοῦ τὴν
διψυχίαν· καὶ μηδὲν ὅλως διψυχήσῃς. αἰτήσασ-
θαι παρὰ τοῦ θ(εο)ῦ λέγων ἐν ἑαυτῷ· ὅτι πῶς δυνήσω-
μαι αἰτήσασθαι παρὰ τοῦ κ(υρίο)υ λαβεῖν. ἡμαρτηκὼς
τοσαῦτα εἰς αὐτόν· μὴ διαλογίζου ταῦτα· ἀλλ' ἐξ ὅ-
λης καρδίας σου ἐπίστρεψον πρὸς κ(ύριο)ν· καὶ αἴτου
παρ' αὐτοῦ, ἀδιστάκτως· καὶ γνώσῃ τὴν πολυευ-
σπλαγχνίαν αὐτοῦ· ὅτι οὐ μή σε ἐγκαταλίπῃ· ἀλ-
λὰ τὸ αἴτημα τῆς ψυχῆς σου, πληροφορήσει· οὐ-
κ ἔστιν γὰρ ὁ θ(εὸ)ς ὡς οἱ ἄνθρωποι· μνησικακοῦντες, ἀλ-
λ' αὐτὸς ἀμνησίκακός ἐστιν· καὶ σπλαγχνίζεται
ἐπὶ τὴν ποίησιν αὐτοῦ:

Σὺ οὖν, καθάρισον τὴν καρδίαν σου ἀπὸ πάν-
των, τῶν ματαίων τούτων· καὶ τῶν προειρημέ-
νων σοι ῥημάτων· καὶ αἴτου παρὰ τοῦ κ(υρίο)υ, καὶ λή-
ψῃ· καὶ ἀπὸ πάντων τῶν αἰτημάτων σου, ἀ-
στέρητος ἔσῃ· ἐὰν ἀδιστάκτως αἰτήσῃς· ἐὰν
δὲ διστάσῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου, οὐδέν· οὐ μὴ λή-
ψῃ τῶν αἰτημάτων σου· οἱ γὰρ διστάζοντες εἰ-
ς τὸν θ(εό)ν, οὗτοί εἰσιν, οἱ δίψυχοι· καὶ οὐδὲν ὅλως
λαμβάνουσι τῶν αἰτημάτων αὐτῶν· οἱ δὲ ὁλο-
τελεῖς ὄντες ἐν τῇ πίστει· πάντα αἰτοῦνται πε-
ποιθότες ἐπὶ τὸν θ(εὸ)ν· καὶ λαμβάνουσιν, ὅτι ἀ-
διστάκτως αἰτοῦνται· μηδὲν διψυχοῦντες·
πᾶς γὰρ δίψυχος ἀνήρ· ἐὰν μὴ μετανοήσῃ,
δυσκόλως σωθήσεται.

Καθάρισον οὖν τὴν καρδίαν σου ἀπὸ τῆς διψυχί-
ας· ἔνδυσαι δὲ τὴν πίστιν· ὅτι ἰσχυρά ἐστιν· καὶ πί-
στευε τῷ θ(ε)ῷ· ὅτι πάντα τὰ αἰτήματά σου ἃ ἐ-
πι, λήψῃ· καὶ ἐὰν αἰτησάμενος ποτὲ παρὰ τοῦ
κ(υρίο)υ αἴτημά τι· κα[illegible] μὴ δι-

ψυχήσῃς· ὅτι τάχιον οὐκ ἔλαβες, τὸ αἴτη-
μα τῆς ψυχῆς σου· πάντως γὰρ διὰ πειρασ-
μόν τινα· ἢ παράπτωμά τι· ὃ σὺ ἀγνοεῖς·
οὐκ ἔλαβες·

Σὺ οὖν μὴ διαλίπῃς. εὐχόμενος τὸ αἴτημα τῆς
ψυχῆς σου. ἕως οὗ ἀπολήψῃ αὐτό· ἐὰν δὲ ἐκ-
κακήσῃς καὶ διψυχήσῃς αἰτούμενος· ἑαυτὸν
αἰτιῶ· καὶ μὴ τὸν διδοῦντά σοι· βλέπε οὖν
τὴν διψυχίαν ταύτην· πονηρὰ γάρ ἐστι, καὶ
ἀσύνετος· καὶ πολλοὺς ἐκριζοῖ ἀπὸ τῆς πί-
στεως, καί γε λίαν πιστούς· καὶ ἰσχυρούς·
καταφρόνησον οὖν αὐτῆς ἐν παντὶ πράγ-
ματι· ἐνδυσάμενος τὴν πίστιν τὴν ἰσχυράν·
καὶ δυναμένην· ἡ γὰρ πίστις πάντα ἐπαγ-
γέλλεται· πάντα τελειοῖ· ἡ δὲ διψυχία μὴ
καταπιστεύουσα ἑαυτῇ· πάντων ἀποτυγ-
χάνει τῶν ἔργων αὐτῆς. ἐὰν πράσσῃ· σὺ οὖν,
δούλευε τῇ ἀρχῇ σου τῇ δυναμένῃ τῆς πίστεως.
καὶ ζήσῃ τῷ θ(ε)ῷ· καὶ πάντες οἱ καταφρο-
νήσαντες τοῖς αἰῶνας ἀμήν:

Καὶ εὐξαμένων αὐτῶν, λέγει αὐτῷ ὁ ἐπίσκο-
πος· ἄκουε καὶ τῆς δεκάτης ἐντολῆς· ἆ-
ρον ἀπὸ σοῦ, πᾶσαν ἐπιθυμίαν πονηράν·
ἔνδυσαι τὴν ἐπιθυμίαν τὴν ἀγαθὴν καὶ
σεμνήν· ἐνδεδυμένος γὰρ τὴν ἐπιθυμίαν
ταύτην· μισήσεις τὴν πονηράν, ἐπιθυμί-
αν· ἀγρία γὰρ ἐσ[illegible] δὲ ἀνεμποδίστως εἰσ-
λύπη[illegible]
σωμε τοῦ δαπ(ανᾶσθαι)

m 92

μάταια ὑπ' αὐτῆς, διὰ ὅρμων· διαπαντὸς δὲ τούτους
μὴ ἔχοντας ἐνδυνάμει ἐπιθυμίας ἀγαθῆς· ἀ-
λλ' εἰ μὴ πεφυρμένους τῷ αἰῶνι τούτῳ· τούτους
οὖν παραδίδωσιν εἰς θάνατον· καὶ λέγει ὁ ἀν-
τίοχος· ποῖαι κύριε εἰσὶν τῆς ἐπιθυμίας τῆς
πονηρᾶς· τὰ παραδιδόντα τοῖς ἀνθρώποις εἰς
θάνατον; γνώρισόν μοι· ἵνα φύγω, ἀπ' αὐ-
τῶν· λέγει αὐτῷ ὁ ἐπίσκοπος· ἄκουσον·

Πρῶτον πάντων, ἐπιθυμία γυναικὸς· καὶ
πολυτέλεια πλούτου· ἥ ἐστι φιλαργυρία· καὶ
ἐδεσμάτων πολλῶν καὶ ματαίων· καὶ μεθύ-
σματος πολλοῦ· διαφόρων γεύσεων, καὶ ἑτέρων
τρυφῶν· πολλῶν καὶ μωρῶν· καὶ δόξης ἀτι-
μίας, καὶ ματαίας· πᾶσα τρυφὴ μωρά ἐστι·
καὶ κενὴ τοῖς δούλοις τοῦ θεοῦ· ἀπέχεσθαι
οὖν δεῖ, τῶν ἐπιθυμιῶν τούτων· ἵνα ἀπεχό-
μενοι, ζήσεται τῷ θεῷ· ἐὰν δὲ δουλεύσῃς τῇ
ἐπιθυμίᾳ τῇ ἀγαθῇ· καὶ ὑποταγεὶς αὐτῇ·
δυνάσαι κατακυριεῦσαι τῆς ἐπιθυμίας, τῆς
πονηρᾶς· καὶ ὑποτάξαι αὐτήν, καθὼς θέλου-
λει· ὁ ἀντίοχος λέγει·

Ἤθελον γνῶναι, ποίοις τρόποις δεῖ με δουλεῦ-
σαι τῇ ἐπιθυμίᾳ τῇ ἀγαθῇ·

Ὁ ἐπίσκοπος. λέγει· ἄκουε· ἐργάσαι δικαιο-
σύνην· [illegible]

καὶ ὅσα τούτοις ὅμοια· τοῖς προειρημένοις
ταῦτα ἐργαζόμενος. εὐάρεστος ἔσῃ δοῦλος
θεοῦ, εἰς τοὺς αἰῶνας ἀμήν:

Πάλιν λέγει αὐτῷ ὁ ἐπίσκοπος· ὁ διάβολος ὅταν
ἴδῃ ὅτι δι' ἑαυτοῦ· τοῦ πειράζειν διὰ τοῦ ἰδίου λογισ-
μοῦ· οὐδὲν δύναται ἐπιτελέσαι, τότε φέρει πρὸς
σε, ἀσθενεστέροις μοναχοῖς· καὶ δι' αὐτῶν προ-
φασίν τινα διὰ λόγων· ἢ ἔργων· ἢ ἀναπαύσε-
ως, ἢ ζήλου σαρκικοῦ δίδωσίν σοι· εἰς τὸ σκαν-
δαλίσαι καὶ ταράξαι· σὺ δὲ νοῶν, τοῦ ἐχθροῦ
εἶναι κατασκευὴν τοῦτο, μὴ ἄρξῃ· εἰς τὴν διχο-
νοίαν συνελθεῖν· ἐγὼ δὲ ἀπὸ τοῦ τοιούτου γέμοντος
εἰμί, μεγάλου· καὶ οὗτος, ἰδιώτης καὶ ἀπελής·
καὶ ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ ἔχω πεσεῖν; μᾶλλον
δέ, διὰ τοῦτο πρόσπεσε αὐτῷ· μεμνημένος
τῆς τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐντολῆς· ἥ τις σοι
παρακελεύεται· ἐάν τις σε ῥαπίσῃ εἰς τὴν δε-
ξιὰν σιαγόνα, στρέψον αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην· καὶ
μὴ πρότερον ἀπόστῃς ἀπὸ τῶν ποδῶν· ἕ-
ως οὗ συγχώρησιν μετ' εὐχῆς παρ' αὐτοῦ, δέ-
ξῃ· ὅπως τέλειος σοι ἀποδοθῇ· τῆς ταπει-
νοφροσύνης ὁ στέφανος· εἰς τοὺς αἰῶνας ἀμήν:

Καὶ ἀξαμένων αὐτῶν, λέγει αὐτῷ ὁ ἐπίσκοπος·
Ἄκουε καὶ τῆς ἐνδεκάτης ἐντολῆς· ἆρον ἀπὸ
σοῦ τὴν λύπην· καὶ γὰρ αὕτη ἀδελφή ἐστι τῆς δι-
ψυχίας· καὶ τῆς ὀξυχολίας· λέγει ὁ ἀντίοχος· πῶς
κύριε ἀδελφ· [illegible] ...έ μοι δοκεῖ ὀξυχο-
λ[illegible]
[illegible] ...ῃ· λέγει αὐτῷ ὁ ἐ-

πίσκοπος· διὰ τοῦτο οὐ νοοῦσι τὰ λεγόμενα αὐτοῖς· καὶ γὰρ
ἐκεῖνοι οὐ νοοῦσιν, οἱ μᾶλλον πρὸς ἑαυτοῖς τὰ
σαρκικὰ καὶ κοσμικὰ πράγματα· οὐ νοοῦσι ὅτι
ἡ λύπη πάντων τῶν παθῶν πονηροτέρα ἐστίν·
καὶ δημοτάτη τοῖς δούλοις τοῦ θεοῦ. καὶ παρὰ πάν-
τα τὰ πνεύματα καταφθείρει τὸν ἄνθρωπον· οἱ δὲ φόβον
ἔχοντες θεοῦ· καὶ ἐρευνῶντες περὶ θεοῦ. ἔργων
καὶ ἀληθείας· καὶ τὴν καρδίαν ἔχοντες πρὸς
κύριον. πάντα τὰ λεγόμενα αὐτοῖς· τάχιον νοοῦσι·
καὶ συνιοῦσι, ὅτι καθαροί εἰσιν· καὶ ἀμέριμνοι
ἀπὸ πάσης φροντίδος· καὶ μερίμνης κοσμι-
κῆς· καὶ οὐδὲν ἄλλο, εἰ μὴ τὸν φόβον τοῦ θεοῦ ἔχου-
σιν ἐν ἑαυτοῖς· ὅπου γὰρ ὁ κύριος κατοικεῖ, ἐκεῖ καὶ
σύνεσις πολλή· κολλήθητι οὖν τῷ κυρίῳ. καὶ πάν-
των νοήσεις· ἄκουε οὖν πῶς ἡ λύπη. ἐκτρίβει
τὸ πνεῦμα· καὶ πάλιν σώζει· ὅταν ὁ δίψυχος ἐπι-
βάληται πρᾶξαί τι καὶ ἀποτύχῃ, διὰ τὴν διψυ-
χίαν αὐτοῦ. ἡ λύπη ἐκπορεύεται εἰς τὸν ἄνθρωπον·
καὶ λυπεῖ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· καὶ στενοχωρεῖ αὐτό.
εἶτα πάλιν ὀξυχολία· ὅταν κολληθῇ τῷ ἀνθρώ-
πῳ περὶ πράγματός τινος· καὶ λίαν πικρανθῇ· καὶ
ποιήσῃ τι κακόν. πάλιν ἡ λύπη εἰσπορεύε-
ται εἰς τὴν καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου· τοῦ ὀξυχολήσαντος·
καὶ λυπεῖται ἐπὶ τῇ πράξει αὐτοῦ ἣ ἔπραξεν.
καὶ μετανοεῖ· ὅτι πονηρὸν εἰργάσατο. αὕτη οὖν
ἡ λύπη δοκεῖ σωτηρίαν ἔχειν· ὅτι τὸ πο[...]μ· πρά-
ξας μετενόησεν [...]
λυποῦσι τὸ πνεῦμα [...]

χε τῆς πράξεως· ἡ δὲ ὀξυχολία ὅτι ἔπρα-
ξεν τὸ πονηρόν. ἀμφότεραι οὖν λυπηραί εἰσι,
τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ· ἆρον οὖν ἀπὸ σοῦ τὴν λύπην·
καὶ μὴ θλῖβε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, τὸ ἐν σοὶ κατοικοῦν·
μήποτε ἐντεύξηται τῷ θεῷ καὶ ἀποστῇ ἀπὸ
σοῦ· τὸ γὰρ πνεῦμα τοῦ θεοῦ. τὸ δοθὲν εἰς τὴν σάρκα
ταύτην, λύπην σαρκικήν, οὐχ ὑποφέρει· οὐδὲ
στενοχωρίαν· λύπη γάρ, ἡ ἐπὶ τοῖς πρώτοις ἁ-
μαρτήμασι μόνη ἀρκεῖ ὠφελῆσαι· ἐὰν μὴ πάλιν
ἁμαρτήσῃς. ἔνδυσαι τὴν ἱλαρότητα· τὴν
πάντοτε ἔχουσαν χάριν παρὰ τῷ θεῷ· καὶ εὐ-
πρόσδεκτον οὖσαν αὐτῷ· καὶ ἐντρύφησον ἐν
αὐτῇ· πᾶς γὰρ ἱλαρὸς ἀνὴρ ἀγαθὰ ἐργάζε-
ται· καὶ ἀγαθὰ φρονεῖ· καὶ καταφρονεῖ τῆς
ματαίας λύπης· ὁ δὲ λυπηρὸς ἀνήρ, πάντο-
τε πονηρεύεται· καὶ ἀνομίαν ἐργάζεται· μὴ ἐν-
τυγχάνων· μηδὲ ἐξομολογούμενος τῷ θεῷ· πάν-
τοτε δὲ λυπηροῦ ἀνδρὸς ἡ ἔντευξις, οὐκ ἔχει
δύναμιν τοῦ ἀναβῆναι ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον
τοῦ θεοῦ; ὅτι ἡ λύπη ἐγκάθηται εἰς τὴν καρδίαν
αὐτοῦ· μεμιγμένη οὖν. ἡ λύπη ἡ κοσμική,
μετὰ τῆς ἐντεύξεως· οὐκ ἀφίησι τὴν ἔν-
τευξιν ἀναβῆναι καθαράν, εἰς τὸ θυσιαστή-
ριον· ὥσπερ γὰρ ὄξος οἴνῳ μεμιγμένον·
τὴν αὐτὴν ἡδονὴν οὐκ ἔχουσιν, οὕτως καὶ λύ-
πη μεμιγμένη μετὰ τοῦ ἁγίου πνεύματος· τὴν αὐ-
τὴν ἔντευξιν [...] [καθά]ρισον οὖν ἑαυτ-
[...] [πονη]ρᾶς, ταύτης· ϛ

ζήσει τῷ θεῷ εἰς τοὺς αἰῶνας ἀμήν:
Καὶ εὐχαριστήσαμεν αὐτῷ. λέγει αὐτῷ ὁ ἐπίσκοπος·
βλέπε φέρεις καὶ ὁ ζῆλος τῆς καρδίας σου ἐ-
πιστρέφει πρὸς κύριον. καὶ μὴ φοβηθῇς τὸν διά-
βολον· δύναμις γὰρ ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν, κατὰ
τῶν δούλων τοῦ θεοῦ· ὁ θεὸς γὰρ ἐστὶν ὁ παρέχων
τὴν νίκην:

Ὁ διάβολος μόνον φόβον ἔχει· ὁ δὲ φόβος αὐτοῦ
τόνον οὐκ ἔχει· μὴ φοβηθῇς οὖν αὐτόν, καὶ
φεύξεται ἀπὸ σοῦ· μηδὲ τὴν ἀπειλὴν αὐτοῦ
δειλιάσῃς· ἄτονος γάρ, ὡς νεκρούμενος·
οὐ δύναται γὰρ καταδυναστεύειν τῶν δούλων
τοῦ θεοῦ· τῶν ἐξ ὅλης καρδίας, ἐλπιζόντων
ἐπ' αὐτόν· δύναται οὖν ὁ διάβολος παλαῖ-
σαι· καταπαλαῖσαι δέ, οὐ δύναται· ἐὰν οὖν
ἀντιστῇς αὐτῷ, νικηθεὶς φεύξεται ἀπὸ σοῦ,
κατῃσχυμμένος· μᾶλλον φοβήθητι τὸν
κύριον· τὸν δυνάμενον σῶσαι, καὶ ἀπολέσαι·
μὴ δειλιάσῃς μηδὲ φοβηθῇς τὸν θάνατον·
φθαρτὸς γάρ ἐστιν· ἀλλὰ φοβοῦ τὴν ἁμαρ-
τίαν· πρόσεχε, θανατικὴ γάρ ἐστιν· φύλαξαι σε-
αυτὸν δὲ ἀπὸ τῶν ἐρχομένων τοῦ στόμα-
τός σου· ὀφθαλμοῦ στόματος· καὶ ἀκοῆς·
μήποτε δι' αὐτῶν ὀφθαλμῶν σου, φθονερῶς
καὶ ἀκολάστως προσέχῃς τινί· καὶ διὰ στό-
ματος τοῦ λαλεῖν ποτὲ ἀσύμφορα ...

κοις· μήποτε ἡττηθῇς ἀσυνέτοις λογισ-
μοῖς· ἀκοὴ κακὰ μεριμνᾷ, καὶ διαφθερεῖ τῆς ὡς
κύων διὰ τὸν ἴδιον ἔμετον· ἀλλ' ἀγαλλίασαι μᾶλλον·
τὴν σὴν ἔννοιαν. τὴν ἰσχυρὰν ἡμέραν· οὐδὲ
μόνον τὸν αἰῶνα κινδύνοις, ἀλλὰ τὴν τότε
μέλλουσαν θλῖψιν συνοχήν· καὶ πονηρόν· καὶ θα-
νάτου ὥραν· καὶ ἀπόφασιν θεοῦ, καταπληγοῦ-
σαν· καὶ ἀγγέλους ἀπαιτοῦντας· καὶ ψυ-
χὴν ἐν τούτοις, θορυβουμένην· καὶ ἁμαρτω-
λῶν ἀδόκητον, πικρῶς μαστιγουμένην· καὶ πρὸ
τῶν ἐμῶν, ἐλεημοσύνας ἀποστρέφουσαν· καὶ τὴν
ἀπαραίτητον τῆς μακρᾶς ἐκείνης ἀπο-
δημίας ἀνάγκην· διάγραπτόν μοι τῇ διά-
νοίᾳ· τὴν τελευταίαν τοῦ κοινοῦ κόσμου, κατα-
στροφήν· ὅταν ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ἐν τῇ δόξῃ
αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ τῶν ἁγίων.
ἥξει γὰρ καὶ οὐ παρασιωπήσεται· ὅταν ἔλ-
θῃ ὁ κύριος· κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς· καὶ ἀ-
ποδοῦναι ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ·

Μνήσθητι τὸν πύρινον ποταμόν· τὸν σκώ-
ληκα τὸν ἀκοίμητον· τὸν ἄμορφον ᾅδην· τὸ
σκότος τὸ ἐξώτερον· τὸν πικρὸν κλαυθμόν·
τὸν βρυγμὸν τῶν ὀδόντων· τὴν βάσανον
καὶ γέενναν· πάντα γὰρ ταῦτα καὶ τετρα-
χιλίων μέτρα παραστήσεται· ὅταν ἡ σάλπιγξ
ἐκείνη μεγάλη καὶ φοβερὸν ἠχήσασα τοὺς
ἀπ' αἰῶνος τ... ...ς εὕδοντας·

Καὶ ἐ... ...αυτοῦ πρώξαν

τες, εἰς ἀνάστασιν ζωῆς· οἱ δὲ τὰ φαῦλα πρά-
ξαντες, εἰς ἀνάστασιν κρίσεως· μνήσθη-
τι πῶς τοῦ Δανιήλ, ὁπτασίας· πῶς, ὑποτυποῖ
ἡμῖν τὴν κρίσιν· ὅτι φησὶν ἐθεώρουν ἕως οὗ θρόνοι ἐτέθησαν
καὶ παλαιὸς ἡμερῶν ἐκάθισεν· καὶ τὸ ἔνδυμα
αὐτοῦ, λευκὸν ὡσεὶ χιών· καὶ ἡ θρὶξ τῆς κεφα-
λῆς αὐτοῦ, ὡσεὶ ἔριον καθαρόν· ὁ θρόνος αὐτοῦ,
ὡσεὶ φλὸξ πυρός· οἱ τροχοὶ αὐτοῦ πῦρ φλέγον·
ποταμὸς πυρὸς εἷλκεν ἔμπροσθεν αὐτοῦ·
χίλιαι χιλιάδες, ἐλειτούργουν αὐτῷ· καὶ μύ-
ριαι μυριάδες, παρειστήκεισαν αὐτῷ· κριτή-
ριον ἐκάθισεν καὶ βίβλοι ἠνεῴχθησαν· τὰ
ἀγαθά· τὰ φαῦλα· τὰ φανερά· τὰ κεκρυμμέ-
να· τὰ πράγματα· τὰ ῥήματα· τὰ ἐνθυμή-
ματα· ἀθρόως οὖν· ὡς ὀξὺ κοῦφον τοῖς πᾶ-
σιν· καὶ ἀγγέλοις καὶ ἀνθρώποις· σαφῶς ἀνακαλύ-
πτει· πάντα γὰρ ὡς προεῖπον· γυμνὰ καὶ τε-
τραχηλισμένα· παραστήσεται τῷ βήματι τῷ φο-
Βλέπε λοιπὸν τὸν χρόνον· ἐν ᾧ δεήσει ※ μερῶ·
καὶ παύσασθαι· τὸ ἀμέτρητον αὐτοῦ ἔλεος·
μὴ ἐν ματαιότητι ἀναλώσῃς, καὶ ἐν πύλαις
ᾅδου· ζητήσῃς τοῦτο· καὶ οὐχ εὑρήσῃς· ὃ
ἐν τοῖς ὑπὸ τῶν ἡμερῶν σου· προκείμενον· οὐ-
κ ἠθέλησας· μνήσθητι οὖν·
Καὶ ταύτην τὴν φρικτὴν τῆς ἀπολογίας ἡμέ-
ραν τῆς κρίσεως· καὶ ἰδὲ πῶς ...
λογεῖσθαι ...

ται τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ. καὶ τοῦ ἁ-
γίου πνεύματος, ὡς ἀπαρχῆς· καὶ νῦν καὶ ἀεὶ καὶ
εἰς τοὺς αἰῶνας, τῶν αἰώνων ἀμήν:-
Καὶ συντελέσας τὰς δώδεκα ταύτας ἐντολάς·
ὁ ἐπίσκοπος λέγει αὐτῷ·
Προσέχου ἐν ταῖς ἐντολαῖς ταύταις· καὶ παρα-
καλῶ καὶ τοὺς ἀκούοντας, προσέχεσθαι ἐν αὐ-
ταῖς· ἵνα ἡμεῖς τὰ μοῖα αὐτῶν καθαρὰ τέμη-
ται· τὰς λοιπὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτῶν·
θαρροῦντες ὅτι λήψονται· οὐ μόνον ἄφεσιν
ἁμαρτιῶν. ἀλλὰ καὶ τὴν κληρονομίαν, τῆς
ἐπουρανίου βασιλείας· εἴσγε νοῖτο πάντας
ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν· χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ κυ-
ρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· μεθ' οὗ τῷ πατρὶ· σὺν τῷ ἁγίῳ
καὶ ζωοποιῷ πνεύματι· δόξα τιμὴ κράτος·
εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων ἀμήν::
Ταύτας ἀκούσας τὰς ἐντολὰς ὁ Ἀντίοχος·
καὶ γράψας αὐτὰς ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτοῦ ὡ-
σεὶ ἐν πλαξί· σπεύσας ὀρθοδρόμησε, τοῦ
κοινοβίου· λαβὼν ἐν ἑαυτῷ· μὴ πῶς κα-
ταμόνας οἶκον, ὑπὸ θεοῦ· καὶ βλάπτῃ ἑαυτόν·
ἀλλὰ μᾶλλον, δίδωμι ἑαυτόν, εἰς ὑπακοὴν
ἀδελφῶν· καὶ θεωρούμενος ἑκάστου τὴν
πολιτείαν· ζηλωτὴς ἐπὶ τοῦ μένος κατὰ τὴν τοῦ
θεοῦ χάριν τι. τὴν αὐτὴν πληροφορίαν ...
ὥσπερ καὶ γέγονεν· εἰσελθὼν γὰρ εἰς κοινόβι-

ἀγγέλων θῦ· καὶ ποικιλλόμεναι μετὰ πάσης
σπουδῆς καὶ προθυμίας καὶ χαρᾶς ἐποίει·
παρ' αὐτήν ταπείνωσιν καὶ ὑπερηφανίαν. καὶ μὲν μνήμην
κοσμικὴν ἐκποδὼν ποιήσας πᾶσαν ἧς κα-
σωφροσύνην· ὑπακοήν· ταπεινοφροσύνην· φι-
λαδελφίαν· σιωπήν· ἀγάπην· οὐδὲν ἄλλο ἐμμονῶ
ἢ μελέτας ἐν ταῖς καὶ νουθεσίας τοῦ ἁγίου πατρὸς·
καὶ ἐπισκόπου ἀθανασίου· καὶ τὴν ἐλπίδα
τὴν ἐν χῷ ἰῦ· καὶ πάντες ὡς ὀφείλοντο οἱ ἀδελφοὶ
ἔβλεπον πρὸς τὸν ἄνδρα· ποτὲ μὲν ἐν τῷ κό-
σμῳ πλούσιον καὶ ἔνδοξον· καὶ μετὰ πάσης
πολιτείας ἀναστραφέντα· νῦν δὲ μηλωτὴν ζω-
σμένον ἑαυτὸν ἀνομάζειν· καὶ ἐλεύθερον· ἀλλὰ
πᾶσαν ἀπελθὰν ἀσκοῦνται· καὶ δοξάζοντες
τὸν θν· τὸν πλάσμα χαριζόμενον τοῖς ἀνθρώποις
ἐν αὐτοῖς ὑπάρχουσιν· ἡ ζωὴ τοῖς ἐν αὐτόν· ὅνπερ ἰδὼν
ὁ ἡγούμενος τοῦ μοναστηρίου· τοσούτων τῇ
τοῦ θῦ χάριτι γενόμενον κατορθωμάτων·
καὶ πᾶσαν ἀρετὴν ἠμφιεσμένον. τῷ δ' ὑπέρ
ἐμιᾷ τῷ τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ. κατέστησεν αὐτὸν·
ἀποκρισιάριον τῆς μονῆς· ὅπως ἐξερχόμε-
νος ἐπὶ τὴν πόλιν. πᾶσαν χρείαν μετὰ πάσης
σης ἀλλάξας. διακονήσῃ· ὅπη καὶ ποθεῖ
ἡ ἀδελφότης συνήνεσεν.

Ὁ δὲ δοῦλος τοῦ θῦ ἀντίοχος· ἀντιλέγων μὲν ὁ ἀδελφὸς,
μετὰ πάσης ἀλλάξας ὡς ἀποδεχθεὶς. καὶ ταύ-
την ἐποίησεν τὴν ὑπο[illegible] καὶ στήσας ἀ-
χὴν ποιεῖσθαι [illegible] ρχου

...ης τῆς ἀ-
δελφότητος
...ηρχου

λοιπὸν ἐπὶ τὴν πόλιν· ὡς πᾶσαν ἀποκρι-
σιν τοῦ μοναστηρίου· ἀνθρώπων δὲ εἰς τὴν πόλιν
φίλον ἀρχαῖον· διάκονον τῆς ἐκκλησίας·
ὀνόματι ἐπιστὸν· συνέβη μὲν· ὅτε ἤρχε-
το εἰς τὴν πόλιν προφάσει διακονίας· ἰδὼν
οὖν ὁ φθονερὸς διάβολος τὴν τοσαύτην ἐπιστή-
μην καὶ ἀρετὴν τοῦ ἀνδρὸς. καὶ μὴ φέρων
ἑτέραν τινὰ μηχανᾶται.

Θυγάτηρ ἦν μονογενὴς τῷ διακόνῳ· ταύτην
πολλάκις προσεδέξατο τις ἀναγνώστης ὀ-
νόματι ἀλέξανδρος, ἔφθειρεν· καὶ τῆς κό-
ρης ἐγκύου γεναμένης. φοβηθεὶς ὁ ἀνα-
γνώστης τὸν ἐπίσκοπον· καὶ τὴν αἰσχύνην
μὴ φέρων· ὑπέθετο τῇ κόρῃ τὴν αἰτίαν. τῷ
δούλῳ τοῦ θῦ ἀντιόχῳ ἐπιγράψαι· ὡς καὶ συ-
νέθετο ἡ κόρη τοῖς παρ' αὐτοῦ οὕτως πληροφο-
Καὶ μετ' ἡμέρας τεσσαράκοντα· + ρησαι·
τῆς τοῦ παιδίου γεννήσεως. φανερὸν γέγονε
τῷ ἐπισκόπῳ τὰ κατὰ τὴν κόρην· καὶ προσ-
καλεσάμενος αὐτὴν ὁ ἐπίσκοπος, ἐπυνθάνε-
το μετὰ πολλῆς ἀπειλῆς· τίς ἂν εἴη, ὁ τοῦτο
πεποιηκώς· ἡ δὲ ἀπεκρίθη· ἀπὸ τοῦ μο-
ναστηρίου τοῦ ἀντιόχου· καὶ ἐν συνή-
θείᾳ ἐστὶ τοῦ ἔρχεσθαι πρὸς ἡμᾶς· καὶ ἐπι-
στάμενος ὁ ἐπίσκοπος. καὶ πάντες οἱ παρό-
[illegible]

[illegible]

λιν. ἄλλος μὲν ὕβριζεν αὐτόν· ἄλλος ἐνέπτυεν·
ἕτερος ὀνειδίζων αὐτόν· αὐτὸς δὲ παρεδόθη τῷ ἐπισκόπῳ.
Καὶ ἐρωτηθεὶς περὶ τῆς κόρης, καὶ περὶ τοῦ γεγο-
νότος, εἶπεν ὁ Ἀντίοχος· ἐὰν εἴπω τὴν ἀλήθει-
αν, ἡ ἀλήθεια ἀμοῦ ἐν τῷ ὑμετέρῳ ταύτῃ, οὐ μὴ
πιστευθῇ· καὶ παρεστῶτος ὅλου τοῦ ὄχλου, ἀ-
πῆλθεν ἡ κόρη κράζουσα· τί ἔχεις ἀπεῖν· οὐ δύ-
νασαι ἀρνήσασθαι· ἀπὸ σοῦ γὰρ γεγέννηται τὸ
παιδίον· καὶ παῖς χιώνη· ὁμολόγησον ὃ ἐποί-
ησας· τότε στενάξας ὁ δοῦλος τοῦ θεοῦ Ἀντίο-
χος, λέγει· δότε μοι τὸ παιδίον καὶ ἴδω· ἄρα ἐξ ἐ-
μοῦ γεγέννηται· καὶ λαβὼν τὸ παιδίον· τεσσα-
ράκοντα ἡμερῶν ὄν· καὶ κρατήσας ἐν ταῖς
χερσὶν αὐτοῦ, ἀτενίσας εἰς τὸν οὐρανὸν εἶπεν
τῷ παιδίῳ· ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου, εἰπὲ παιδί-
ον· ἐξ ἐμοῦ γεγέννησαι σύ; τότε ὡς ἀπὸ παιδί-
ον χάριτι τοῦ θεοῦ, μεγάλῃ τῇ φωνῇ· οὐχί, δοῦλε
τοῦ θεοῦ· καθαρὸς σὺ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ· ὁ δὲ
τοῦτο τὸ σκάνδαλον ποιήσας, Ἀλέξανδρός
ἐστιν ὁ ἀναγνώστης.
Τότε ἡ μὲν κόρη, καταμονήσασα τῷ τοῦ θεοῦ ἐ-
λέγξειν· παραχρῆμα πεσοῦσα παρὰ τοῖς
ποσὶν αὐτοῦ ἐξέψυξεν· ὁ δὲ ἐπίσκοπος ἀ-
μνησικακίας χάριν, ἢ τῆς πορείας αὐτοῦ·
Ὁ δὲ ἀναγνώστης, πολλὰ ἐπιθεὶς ἑαυτῷ σίδηρα·
καὶ μακρὰν ἀπὸ τῆς πόλεως ἀπελθὼν ἐγκλεί-
σας ἑαυτὸν ἐν κελλί[illegible] ος τῆς τελευ-
τῆς αὐτοῦ, ἐν τῇ [illegible] θεῷ ἀ-

…μ(α) τελ(ε)ιον τῶ

πεδίδου τὴν μεγίστην ὁμολόγησιν· χάριτι τοῦ κυρίου ἡμῶν
Ἰησοῦ Χριστοῦ· ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας ἀμήν.
Καὶ ἐπανερχομένου αὐτοῦ εἰς τὸ μοναστήριον· ἀπὸ
τῆς πύλης τῆς πόλεως· προσπίπτει αὐτῷ
τὶς νεώτερος· γονυπετῶν, καὶ λέγων· δοῦλε
τοῦ θεοῦ· συγχώρησόν μοι, ὅτι ἐνέπτυσα εἰς τὸ πρό-
σωπόν σου· πιστεύσας τῇ ἀνόμῳ κόρῃ ἐκείνῃ·
περὶ τῶν κατὰ σοῦ λεχθέντων· καὶ μὴ πιστεύσας ἐν
κεν τῆς τόλμης ταύτης. καὶ παρακαλῶ τὸν κύριον.
Ὁ δὲ δοῦλος τοῦ θεοῦ Ἀντίοχος, λέγει αὐτῷ· μὴ κλαί-
ε περὶ ἐμοῦ, μηδὲ μνημόνευε· ἀλλὰ κλαῖε καὶ μνη-
μόνευε διὰ τὸ ἱμάτιον ὃ ἔκλεψας τῆς γυναικὸς
τῆς χήρας καὶ ἀνοχῆς πρὸ τριῶν ἡμερῶν· καὶ
σὺ ἔχων περιπεῖ ἱμάτια· τὸ ἐν τῆς χήρας. ἔ-
κλεψας; τότε ὁ νεώτερος προσελθὼν καὶ φρί-
ξας καὶ θαυμάσας· πῶς φανερὸν γέγονεν
ὃ ἐν κρυφῇ καὶ ἑσπέρᾳ ἔπραξε μόνος· ἀπέρ-
χεται τρέχων· καὶ φέρει τὰ ἴδια περιπεῖ ἱμά-
τια· καὶ τὸ ἐν τῆς χήρας· καὶ ὁ λαὸς δίδωσιν
τῇ γυναικί· παρακαλῶν αὐτὴν συγγνῶναι τῷ προσ-
πεσόντι τῷ δούλῳ τοῦ θεοῦ. ἰδὼν δὲ ἀμφοτέρους
πρεσβύτερος πίπτοντας· καὶ ἐκ καρδίας τὸν
αἴτιον μετανοοῦντα. ἐδέξατο αὐτόν, ἐν φι-
λήματι ἁγίῳ· καὶ λέγει ὁ νεώτερος· θέλω κύ-

…πεμ… …τὸ πρό… …σω…

πειάζω ὁ Ἀντίοχος· καὶ μὴ προσέχων τοῦ διαβόλου·
ὁ δὲ εἶπεν· τοῖς φίλοις καὶ τὰ πρὸς ἀγαπαμένου
κλέπτω· καὶ πάλιν ὀλίγον καθεύδω· καὶ ὅταν
γένηται ἑσπέρα, μεταλαμβάνω· ἀλλὰ σὺ

Τῷ δούλῳ τοῦ θεοῦ Ἀντίοχος· τοῦτο οὐκ ἔστιν νη-
στεία· ἐὰν γὰρ νηστεύσῃς ἀπὸ βρωμάτων· καὶ τι-
νὰ κακολογήσῃς· ἢ λυπήσῃς· ἢ διαβάλλῃς·
ἢ μνησικακήσῃς· ἀπὸ πρωῒ ἕως πέρας μάχῃς· ἢ ἕω-
σπέρας ποιήσῃς πολύτιμον δεῖπνον· καὶ ὀρέξῃ
μεθύσκεσθαι· ἢ αἰσχρὰ ἐργάζεσθαι· ἢ κατ' ἐμοὶ
ἂν ἐπιθυμᾶν τι τοιοῦτον· πολλῷ συμφέρει σοι
πέμπτον τῆς ἡμέρας ἐσθίειν· καὶ τούτων φάγεσ-
θαι· ἢ ἐγγευσάμενον ἐκείνων, συμφθείρεσθαι· τίς
γὰρ ὠφέλεια βρωμάτων ἀπέχεσθαι· πάσης δὲ
ἄλλης ἐπιθυμίας ἐμφορεῖσθαι· ἢ οὐκ οἶδας ὅ-
τι πᾶς ὁ τὴν ἐπιθυμίαν αὐτοῦ πληρῶν. κατ' ἐμοὶ
ἂν· καὶ εἰ ἐκτὸς τῶν ἔξωθεν βρωμάτων ἤδη κε-
κόρεσται; καὶ μεθύει; ἀλλὰ θέλεις ἐγκρατεύεσ-
θαι καὶ νηστεύειν. ἵνα ἡ νηστεία σου δεκτὴ ᾖ τῷ θεῷ;

Πρὸ τῶν πάντων· φύλαξαι μὴ στυγνάσῃ, ἀπὸ παν-
τὸς ῥήματος πονηροῦ· καὶ ἀλόγου πονηροῦ·
καὶ καθάρισόν σου τὴν καρδίαν ἀπὸ παντὸς μο-
λυσμοῦ· καὶ μνησικακίας καὶ αἰσχροκερδίας·
καὶ ἐν ᾗ ἡμέρᾳ νηστεύσῃς. ἀρκέσθητι ἄρτῳ· καὶ
λαχάνοις καὶ ὕδατι· εὐχαριστῶν τῷ θεῷ· συμψηφίσας δὲ καὶ

Πόσον τί ἂν τῆς δαπάνης τοῦ ἀρίστου. οὗ ἔμελλες
ἐσθίειν κατ' ἐκείνην ... ἡμέρᾳ· ἢ ὀρ-
φανῷ· ἢ χήρᾳ ... πτωχῷ

πασμωτης ονδ σα φου

σας τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν, εὔξεται ὑπὲρ σοῦ πρὸς
κν· ἐὰν οὕτω τελέσῃς τὴν νηστείαν ὡς ἐνετει-
λάμην σοι, ἔσται ἡ θυσία σου δεκτή, ἐνώπιον
κυρίου· καὶ ἐγκεγραμμένη ἐν τοῖς οὐρανοῖς. ἐν
ἡμέρᾳ ἀνταποδόσεως· τῶν ἡτοιμασμέ-
νων ἀγαθῶν τοῖς δικαίοις·

Ταῦτα ἀκούσας ὁ μικρὸς Πέτρος· καὶ καταλείψας πάν-
τα· ἐνεάσατο τὸν δοῦλον τοῦ θεοῦ, λαβὼν αὐτὸν
εἰς τὴν μονήν· καὶ ἀκολουθήσας αὐτῷ· πάντα
ὅσα ἐδιδάχθη παρ' αὐτοῦ. φυλάξας ἐν πολλῇ
ἐγκρατείᾳ· καὶ δάκρυσι καὶ στεναγμοῖς. πληρώ-
σας ἱκανὸν χρόνον· ἐν εἰρήνῃ ἐκοιμήθη·
παρέδωκε τὸ πνεῦμα τῷ κυρίῳ·

Καὶ μετὰ τρία ἔτη· μέλλοντος τοῦ ἡγουμένου τε-
λευτᾶν, ἦλθον ὅσοι ἐπισκέψασθαι αὐτὸν ἡ-
μέτεροι ἐπίσκοποι· καὶ παρεκάλεσαν αὐτοὺς ὁ ἡ-
γούμενος· ὅπως ἀντ' αὐτοῦ, τὸν φιλάδελφον
καὶ ἀμνησίκακον· καὶ ταπεινόφρονα Ἀντίο-
χον, καταστήσωσι· καὶ πᾶσα δὲ ἡ ἀδελφότης
συνέδραμε καὶ λέγει· οὐδὲ ἄν τι λέγοντος· καὶ ὀδυ-
ρομένου· μετὰ πολλῆς βίας καὶ ἀνάγκης, χειρο-
τονήσαντες τοῦτον οἱ ἐπίσκοποι, πρεσβύτε-
ρον· κατέστησαν καὶ ἡγούμενον· καὶ παραθέ-
μενος αὐτῷ ὁ ἡγούμενος· πᾶσαν τὴν ἐν Χριστῷ
ἀδελφότητα, ἐκοιμήθη ἐν εἰρήνῃ·

Λαβὼν οὖν ὁμοίως τὴν φροντίδα ὁ Ἀντίοχος ... μη
σπουδῇ ...
... καὶ ...
... καὶ ...

θαύματα διὲ ὥσπερ πελάγος χ(ριστο)ῦ·

Καὶ μετὰ δύο ἔτη τοῦ ἡγήσασθαι αὐτὸν τῆς μο-
νῆς, δύο ἀδελφοὶ οἱ ὀλιγότυχοι κοινὴν τιμώμενοι, ἐξῆλ-
θον τοῦ μοναστηρίου· καὶ ὑποστρέψαντες ὡς κύνες ἐ-
πὶ τὸν ἴδιον ἔμετον· ἀπαταλῶντες καὶ ἐντρυ-
φῶντες, ἐν ταῖς μίξεσι καὶ ἀσελγείαις· καὶ
ταῦτα μαθὼν ὁ δοῦλος τοῦ θ(εο)ῦ Ἀντίοχος· πά-
νυ ἐθλίβη ἐν ἑαυτῷ, θρηνῶν τοὺς δύο ἀδελφούς.
καὶ ἐδέετο περὶ αὐτῶν τοῦ κ(υρίο)υ· ψαλλόντων δὲ
αὐτῶν τὴν ἐνάτην· ὡς ἔκλινε τὰ γόνατα σὺν
τοῖς ἀδελφοῖς· γέγονεν ἐν ἐκστάσει· καὶ παρα-
λαμβάνεται ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ὑπὸ ἀγγέλου· καὶ πο-
λλῆς ὥρας παρελθούσης· καὶ μὴ ἐγειρομέ-
νου αὐτοῦ, ἐπείρεται ὁ δευτεράριος αὐτοῦ· καὶ
μετὰ ποσὶ κράσας παρεκάλεσεν ἀναστῆναι· καὶ τε-
λέσαι τὴν λειτουργίαν τῆς εὐχῆς· ὡς δὲ εἶδον
ὅτι οὐκ ἦν φωνὴ καὶ οὐκ ἦν ἀκρόασις, ἐγνώ-
ρισαν ὅτι ὑπερεσίαν αὐτὸν μελετᾶν· καὶ ὑπεχώ-
ρησαν ἀπ' αὐτοῦ· πληρώσαντες τὸν κανό-
να· μέλλοντος δὲ δύνειν τοῦ ἡλίου, κράξει εἰπ(ών)·

Δόξα σοι ὁ θ(εὸ)ς δόξα σοι· τότε προσῆλθον αὐτῷ
πᾶσα ἡ συνοδία ἱκετεύουσα· μηδὲν ἀπαν-
των κρύπτε· ὑπὸ θ(εο)ῦ αὐτῷ ἀποκαλυφθέν· καὶ
μὴ δυνηθεὶς κρύψαι διὰ τὴν πολλὴν ὄχλησιν
τῶν ἀδελφῶν· ποιήσας εὐχὴν ἤρξατο λέγειν·

Παραληφθεὶς χάριτι χ(ριστο)ῦ ὑπὸ ἀγγέλου, ἦλθον εἰς
παράδεισον· καὶ ἰδ[illegible] εἰς τὸν
ἐνδεδυμένους [illegible] πε
[illegible] ος
[illegible]

σὺν θεῷ ...
... τῶν κρο
καὶ ὤν

ταῖς φροντίσιν ἐκτήκονται· οἱ δανεισταὶ
ταῖς μερίμναις μαραίνονται· οἱ ἁρπα-
γαῖς τὸν αἰῶνα ταράσσουσιν· οἱ φιλόχρη-
μοι τὰ δικαστήρια κατατρίβουσιν· οἱ
συκοφάνται τὸ ψεῦδος προασκοῦσιν·
οἱ ἔμποροι τὰς συμφορὰς πραγματεύον-
ται· ἄλλοι ψευδόμενοι τοὺς ὅρκους ἀμε-
λήσαμεν· ἀπὸ ὀμνύειν· μόνον τὸν θ(εὸ)ν ἐπι-
στάμενοι· οὕτω δὲ πάντων ἐν κακοῖς ἐσημε-
ιωμένων προφήτης τὸν αἰῶνα ἡμῶν ἐποικτί-
ζεται λέγων· πλὴν μάτην ταράσσεται
πᾶς ἄνθρωπος ζῶν· ἄνθρωπος μόνος ὢν προφῆτα
ταράσσεται; λογικὴ διὰ πάσης φύσεως
μόνη κατηγορεῖται· οὐδὲν ἕτερον τῶν ἐν
ζώοις ἄρα ταρασσόμενον εὕρηται· οὐδὲν
ἕτερον τῶν ἐν ζώοις ταρασσόμενον εὗρον·
ταράσσεται φησὶ τὰ ὕδατα, καὶ πάλιν
καθίσταται· σαλεύεται ἡ γῆ· καὶ πάλιν
ἑδράζεται· κινοῦνται ἄνεμοι· καὶ πά-
λιν ἡσυχάζουσιν· θορυβεῖται πᾶν θηρίον·
καὶ κορυφούμενον παύεται· διεγείρεται
φλόξ· καὶ τὴν ὑποκειμένην ὕλην ἀνα-
λώσασα παύεται· ἄνθρωπος δὲ κινού-

μενος ἐπὶ χρήμασιν, οὐδέποτε παύε-
ται· ἔλαβεν τοῦτο· καὶ πρὸς ἕτερον ἀ-
[illegible] ησι μένει μόνος· καὶ πρὸς
[illegible] ζα
[illegible] αι

...λαργυρίᾳ ζῆν φιλονικεῖ· καὶ ἐπὶ τούτοις το-
σαῦτα πάλιν ὁ σορὰν ἐμπείπεται· οὐδέ πω
ταῖ σορὰν παύεται; ἕως ἂν τὸ τέλος αὐ-
τοῦ σορευθῇ· κατάδηλος γάρ ἐστιν τῷ πυ-
ρετῷ τῆς φιλαργυρίας συνεχόμενος· ὁ
χρόπερος χριστοῦ περιέρχεται διὰ τὸν πο-
λυπόθητον πλοῦτον τὸν ἀμέναιον φιλο-
πλοῦτον τὸν ἄπιστον σύνοικον· τὸν ἐπιμό-
λον πόθον· τὸν πολυδέσποτον ἐμπεσεκτήν·
τὸν πολυέραστον χλευαστήν· τὸν ὑπόπτε-
ρον δεσμόν· τὸν τῶν ὀνειράτων κουφότε-
ρον· τὸν πολεμοποιὸν τῆς σωφροσύνης·
τὸν πάσης ἐλπίδος ὀξύτερον φεύγοντα·
τὸν πάσης ἀσωτίας γεννήτορα· τὸν πά-
σης κακίας ἀρετήν· τὸν σύνεργον τῆς
ψυχοφθόρου τρυφῆς· τὸν ἀντίπαλον τῆς
ἐγκρατείας· τὸν πάσης ἀρετῆς λανθά-
νοντα κλέπτην· ἀλλ' ἐπίδημα μᾶλλον τὸν
πλοῦτον τοῖς κεκτημένοις ἀφίστα· ἀδη-
κεῖται καὶ αὐτὸς δεσμεῖος πέδαις κατε-
χόμενος· ἔοικεν μοι· πρὸς αὐτοῖς ἀφι-
έναι φωνήν· τί με τὸν πλοῦτον οἱ φιλο-
χρήματοι συμποδίζεται· τί με ὡς φί-
λον περιπτύσσεσθαι· καὶ ὡς κακοῦργον
καταδεσμεῖται· αὐτὸς μεταλλαμῆς πο-
λλὰς χεῖρας ἐγὼ [...] μεταπομε· ἀθέ-
λεται μὲ καὶ [...] φῶς ἀναμά-
σαι. ἐάσα[...]ήτων

οὐκ οἶδα κ(ύρι)ε· ἠδύναντο αἱ ἐντολαὶ αὗται
ὑπὸ πολλῶν φυλαχθῆναι· διότι σκληραί
εἰσι· ἐμέλετας δὲ αὐτὸν ὁ δοῦλος τοῦ θ(εο)ῦ·
μετὰ πολλῆς αὐστηρίας, εἶπεν·
Ἄνανδρε· ἀκηδιαστά· ῥᾴθυμε· καὶ ὀλιγό-
ψυχε· οὐκ οἶδας ὅτι ἐὰν σὺ ἑαυτῷ προθῇ· ὅ-
τι δύναται φυλαχθῆναι· εὐκόλως αὐτ(ὰς)
φυλάξεις, καὶ οὐκ ἔσονται σκληραί; ἐὰν δὲ
ἀναβῇ ἐπὶ τὴν καρδίαν σου· μὴ δύνασ-
θαι αὐτὰς ὑπὸ ἀν(θρώπ)ου φυλαχθῆναι· οὐ φυ-
λάξεις αὐτάς· οὐ νοεῖς τὴν δόξαν τοῦ θ(εο)ῦ·
πῶς μεγάλη ἐστὶ καὶ ἰσχυρὰ καὶ θαυμα-
στή; ὅτι ἔκτισε τὸν κόσμον διὰ τὸν ἄν(θρωπ)ον;
καὶ τὴν ἐξουσίαν ἅπασαν ἔδωκεν αὐτῷ
κυριεύειν πάντων τῶν ἐπὶ τῆς γῆς·
Πῶς οὖν πάντων τούτων· ὁ ἄν(θρωπ)ος κ(ύριό)ς ἐστιν· καὶ
πάντων δύναται κατακυριεῦσαι· πῶς
οὐ δυνήσεται καὶ τούτων τῶν ἐντολῶν κα-
τακυριεῦσαι· πῶς δ(α)β(ί)δ ἐτροπώσατο
τὸν ἀλλόφυλον γίγαντα· καὶ πολεμιστὴν
ἄν(θρωπ)ον· πάνοπλον καθωπλισμένον· οὐχὶ
μόνον τῇ προσευχῇ καὶ τῇ ἀπὸ καρδίας
πίστει· ἐκεῖνος μόνον ταύτας προσήνε-
γκε τῷ θ(ε)ῷ· ὁ δὲ θ(εὸ)ς ἰδὼν αὐτοῦ τὴν προθυ-
μίαν· καὶ τὴν ἀπὸ καρδίας πίστιν· καὶ ἐλ-
πίδα· λοιπὸν μὲν [...]σατο τὴν νίκην·
καὶ διὰ μόνης [...]σεαλεν τὸν ὑ-
πε[...] χ(ε)ι δ(α)β(ί)δ. ἀλλ' ὁ

θ(εό)ς. τὸ ἔργον εἰργάσατο·

Καταμόνσον στέφανον τὸν πρωτομάρτυρα·
πῶς σοι λίθοις ὑπὸ τοσούτων ἀνδρῶν ἐδέ-
ξατο· καὶ ἡμεῖ αὐτὸς παρεκάλεσε τὸν δεσπό-
την χ(ριστὸ)ν, οὐκ ἂν παρέδωκε τὸ πνεῦμα· τί δὲ
λέγωμεν περὶ ἀνδρῶν· κατὰ μόνας μοι τὴν Ἰ-
ουδὶθ· πρὸς τὸν ὁλοφέρνην πορευομένην·
καὶ μόνην καταπονήσασαν τὴν ἑαυτῆς ἀσθέ-
νειαν· τὸ εὐπρεπές. τὸ εὐάλωτον· πῶς
οὐκ εἶπεν ἐν ἑαυτῇ τοσοῦτοι ἄνδρες ἐν τῇ πόλει·
ἰσχυροὶ· καὶ δυνατοὶ· καὶ φρόνιμοι· καὶ ἀ-
μήχανοι· καὶ οὐδεὶς ἐπιχειρεῖ τοῦτο ποιῆσαι·
κἀγὼ τὸ ἀσθενέστερον μέρος. τοῦτο ποιῆσαι
τολμήσω· οὐδὲν τοιοῦτον ἐλογίσατο· ἀλλὰ

Πάσῃ προθυμίᾳ καὶ πίστει, προσῆλθεν τῷ
πάντων τοκεάτορι θεῷ θαρροῦσα· καὶ ὁ θ(εὸ)ς ὁ παν-
τοδύναμος. δεξάμενος παρ' αὐτῆς ταύτη
τὴν πεποίθησιν· τὸ πάνλοιπον, αὐτὸς ἐξε-
τέλεσεν· ὁ γὰρ ἐλεήμων θ(εὸ)ς, οὐ ζητεῖ σώμα-
τος δύναμιν· ἀλλὰ προαίρεσιν καὶ σπουδήν·
καὶ ὑπομονήν· πᾶσαν οὖν ἀφορμὴν ἀνδρῶν,
ἐκποδὼν γενέσθω· οὐ γάρ ἐστιν λέγειν θεῷ· ἐ-
γὼ ἀσθενής εἰμι· ὁ θ(εὸ)ς γὰρ ἀπὸ σοῦ, ἰσχὺν
οὐ ζητεῖ· ἀλλὰ προαίρεσιν, ἀπὸ καρδίας·

Εἰπέ μοι· ποίαν δύναμιν εἶχεν ὁ ληστής· ἐν

αὐτοῦ σταθεὶς τὸ ἱκανὸν ποιῶν τρυφᾷ· ὁ-
μοίως καὶ ὁ μοιχὸς· καὶ ὁ μέθυσος· καὶ ὁ
καταλάλος· καὶ ὁ κλέπτης· καὶ ὁ πλεονέκ-
της· καὶ ὁ ἀποστερητής· καὶ ὅσα τοιαῦτα· τρυ-
φῶσι γὰρ ἐν τῇ αὐτῶν πράξει· αὗται δὲ αἱ
πράξεις ἐλαμεραί εἰσιν τοῖς δούλοις τοῦ
θ(εο)ῦ· εἰσὶν δὲ καὶ

Τρυφαὶ σώζουσαι τοὺς ἀνθρώπους· πολλοὶ γάρ, ἀ-
γαθὰ ἐργαζόμενοι, τρυφῶσιν· αὕτη οὖν
ἡ τρυφὴ τοῖς δούλοις τοῦ θ(εο)ῦ περιποιεῖται
ζωήν· αἱ δὲ προειρημέναι τρυφαί, θά-
νατον· ταῦτά μοι φανερώσας ὁ ἄγγελος, ἀπέ-
στειλέ με εἰς τὸν τόπον μου· δοξάσωμεν οὖν
ἀδελφοί, τὴν τοῦ θ(εο)ῦ φιλανθρωπίαν· πῶς μα-
κρόθυμος, καὶ εὔσπλαγχνός ἐστιν· ἐπὶ τῇ το-
σαύτῃ κακίᾳ τῶν ἀνθρώπων· αὐτῷ ἡ δόξα εἰς
τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων ἀμήν·

Καὶ μετὰ ὀλίγον χρόνον· οἱ δύο ἀδελφοὶ οἱ ἐ-
ξελθόντες τοῦ μοναστηρίου, ἐνέπεσον
εἰς πειρασμὸν· καὶ θλίψιν· τῷ γὰρ ἑνὶ ἕλκος
ἀνεφάνη εἰς τὴν πλευράν· καὶ ἀσθενῶν ἐσμὸς
κωμάτων· εἰς δύο μῆνας πρὶν ἢ χειρουρ-
γηθῇ ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ· καὶ οὐδὲ οὕτως ἐ-
θεραπεύθη· τῷ δὲ ἑτέρῳ ἐμπεσὼν τῇ με-
τὰ τῶν στασιαστῶν, [illegible] καὶ κοιλί-
αν μαστιγωθεὶς [illegible] μένοι ἐληλυθὼ-
ναι ἐν τῇ [illegible] ἐπειδὴ ἀγρυπνῶν

φυλακῆ
ἐν σκό

πολλὰς ἡμέρας· ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ εὐχὴ τοῦ ὁσί-
ου πρὸς ἀντιόχου ἐδυσώπησε τὸν ἐλεήμονα
θν· μετὰ ἡμέρας ἔδωκεν ὁ χς· καὶ ὃς ἐκλεί-
θη ἐν τῇ φυλακῇ· καὶ πάλιν ἐκεῖνος ἀποσταλ-
θεὶς ἐν τῷ μοσοκομείῳ· ἔτι ἐν τῇ ἁλύσει δεσ-
μιον ὄντα τὸν ἀδελφόν· διαβαστάζων ὀλίγον
τῇ χειρὶ ἀπαιτούμενον, ἤγαγεν εἰς τὸν μο-
Καὶ ὡς ἐσήμανεν ὁ θυρωρός· ✠ μαρτύριον·
εὗρεν τοὺς ἀδελφούς, πρὸ τοῦ πυλαιῶνος·
καὶ ἀναχαρητίσας τῷ φιλανθρώπῳ θεῷ, ἐδέξατο
αὐτούς· καὶ ἀναχὴν ἐπ' αὐτοῖς ποιήσας· πα-
ραχρῆμα ὑγιῆ τῷ σώματι, ἀπεκατέστησε·
καὶ λοιπὸν μεταμορφοῦντες ἐφ' οἷς ἔπραξαν
ἐν πολλῇ ἀσκήσει· δακρύοντές τε καὶ ἀ-
γρυπνοῦντες, διετέλουν, ἐν πολλῇ ταπει-
νοφροσύνῃ· καὶ οὕτως μετὰ τὰ πρεσβεῖα αὐτοῦ
μετ' εἰρήνης· καὶ ἀγαθῆς ὁμολογίας
ὡς ἐκοιμήθησαν ἐν χῷ ἰῦ τῷ κῷ ἡμῶν ᾧ ἡ δόξα εἰς
τοὺς αἰῶνας ἀμήν. ✠ ἄλλο τε.
Καθημένου καὶ ἀναγινώσκοντος αὐτοῦ· τὴν
κέλλων τῶν ἐν τῷ λάκκῳ τοῦ ὁσίου πρς καὶ ἐ-
πισκόπου ἀνθιμασίου· μετὰ φωνῆς καὶ
ἠδονῆς πολλῆς· εἰς τὸν ἀδελφὸν ἀκροα-
σάμενος ἀκριβῶς ὅλας· λέγει
Αὐτῷ κε· [illegible] καὶ

ὁ πλοῦτος εἰ βασανίζονται· καὶ ἀνοχὴν μό-
λως οὐκ εἶχον· καὶ λέγω τῷ ἀγγέλῳ τῷ με-
τ' ἐμοῦ λαλοῦντι· κε· τίς ἐστιν οὗτος ὁ ποι-
μήν. ὁ ἄσπλαγχνος καὶ πικρός· καὶ λέγει μοι·
οὗτός ἐστιν ὁ ἄγγελος τῆς τιμωρίας· ἐκ δὲ
τῶν ἀγγέλων τῶν δικαίων ἐστὶ τεταγμένος
δὲ ἐπὶ τῆς τιμωρίας· παραλαμβάνει οὖν
τοὺς ἀποπλανηθέντας ἀπὸ τοῦ θῦ· καὶ
πορευθέντας ταῖς ἐπιθυμίαις αὐτῶν· καὶ
τιμωρεῖται αὐτούς, καθὼς ἄξιοί εἰσιν· δει-
ναῖς καὶ ποικίλαις τιμωρίαις· λέγω αὐτῷ·
ἤθελον γνῶναι κε, τὰς ποικίλας ταύτας
τιμωρίας, ποταπαί εἰσιν· ἄκουε φησί·
Αἱ ποικίλαι τιμωρίαι καὶ βάσανοι· βιωτι-
καί εἰσι βάσανοι· ἐπὰν γὰρ ἀποστῶσιν τοῦ
θῦ· νομίζοντες ἐν ἀναπαύσει εἶναι καὶ πλου-
τοῦντες τιμωροῦνται· οἱ μὲν ζημιούμε-
νοι· οἱ δὲ, ὑστερούμενοι· οἱ δὲ, ἀσθενείαις ποι-
κίλαις περιπίπτοντες· ἄλλοι ἐν ἀκατα-
στασίαις· ἕτεροι ὑβριζόμενοι ὑπὸ ἐλαττό-
νων· καὶ ἑτέραις ποικίλαις πράξεσι· πο-
λλοὶ γὰρ ἀκαταστατοῦντες ἐν ταῖς βουλαῖς
αὐτῶν· ἐπιβάλλονται πολλὰ πράγμα-
τα. καὶ οὐδὲν αὐτοῖς ὅλως ὑποβαίνει· καὶ
δυσχεραίνουσιν· καὶ οὐ γινώσκουσιν ὅτι διὰ
τὰς πονηρὰς ἃ ἔπραξαν οὐκ εὐοδοῦνται·
καὶ λοιπὸν ἀ[illegible] κυ· καὶ οὐκ ἀνέ-

χοντα τὰς λοιπὰς ἡμέρας αὐτῶν· καὶ γὰρ ἐ-
ταν προσευχήσωσι τῷ θεῷ ἐν καθαρᾷ καρδί-
α· ἂν δὲ ἐμμεταμονήσωσι καὶ ἁμαρτήσωσι, τό-
τε σιωπῶσι· ὅτι διὰ τὰ ἔργα αὐτῶν τὰ πο-
νηρὰ, οὐκ εὐοδοῦνται· καὶ οὕτως δοξάζουσι
τὸν κύριον· ὅτι δίκαιος κριτής ἐστιν. καὶ δικαίως
ἔπαθον· καὶ ἐπαιδεύθησαν κατὰ τὰς
πράξεις αὐτῶν.

Ἀκούετε οὖν ἀμφοτέρων τῶν δύο αἰωνίων τῆς τρυ-
φῆς, καὶ τῆς βασάνου· τῆς τρυφῆς καὶ τῆς
ἀπάτης ὁ χρόνος. ὥρα ἐστὶ μία· τῆς δὲ β-
ασάνου ὧραι τριάκοντα ἡμερῶν δύναμιν ἔχου-
σαι· ἐὰν οὖν μίαν ἡμέραν τις τρυφήσῃ καὶ ἀπα-
τηθῇ· μίαν δὲ ἡμέραν βασανισθῇ· ὁ ἐνιαυτοῦ
ὅλου κληρουισχὺν ἔχει ἡ ἡμέρα ἐκείνη τῆς
βασάνου· ὅσας οὖν ἡμέρας τρυφήσῃ τις·
τοσούτους ἐνιαυτοὺς βασανισθήσεται· λέγε-
ται οὖν· ὅτι τῆς τρυφῆς καὶ ἀπάτης ὁ χρό-
νος οὐδέν ἐστιν· τῆς δὲ τιμωρίας καὶ βασάν-
ου πολύς· ὁ τρυφῶν καὶ ἀπατώμενος· καὶ πρα-
σωματεύεσθαι βούλεται· πολλὴν ἄφεσιν εὑρεῖν
δέδυνται· ἀπὸ γὰρ τῆς τρυφῆς καὶ ἀπάτης
ἑκάστης ἡμέρας ἀπ' ὀπίσω βάσανον με-
γάλην ἐνιαυτὸν τῇ ἡμέρᾳ· καὶ λέγει ὁ ἄ-
γγελος· ποῖαι τρυφαί εἰσι βλαβεραὶ ἀνθρώποις
... ἐξεις σαρκικὴ τρυφή ἐστιν· ...

τῶν φανταζόμενος· ὁ φυσιωθεὶς θυμητός· ὢ
τῆς ἐπάρσεως ἡ μονὰς ζωὴ μείναι ἀνθρώπων·
τὸ πάσαις ἀρρωστίαις προκείμενον πά-
ρεργον· τὸ παντὸς πάθους ἀδιάκοπον
καταγώγιον· τὸ τῶν πυρετῶν ἀδιάφο-
ρον παίγνιον· τὸ τῶν συμφορῶν καθημε-
ρινὸν γυμνάσιον· τὸ πάσης λύπης ἀ-
παραδεκτον πανδοχεῖον· ὢ πόσης
τῆς ἡμετέρας εὐτελείας ἡ τραγῳδία·
ὢ πόσης τῆς ἀμνημοσύνης θεμένης ὁ θρί-
αμβος· ὢ πόσα εἰπὼν· τῆς προφητι-
κῆς φωνῆς οὐδὲν μᾶλλον διόπερ ὁ μὲν εὑρὼν
τῆς λεγούσης· πλὴν μάτην ταράσσε-
ται πᾶς ἄνθρωπος ζῶν.

Ὁρᾶτε γὰρ ἅπαντες· ἅμα ἡ θάλαττα μαίνε-
ται τῶν ἀνέμων τὰ προσπίπτοντα· ἅμα τῆς
ἐκεῖθεν ταραχῆς ὁ κλύδων ἡμῶν ἐμπέ-
πληται· ἅμα τῆς ὑγρᾶς πλέον ἐπὶ τῆς
ξηρᾶς χειμαζόμεθα· ἅμα τῶν ἀνέ-
μων σφοδρότερον ἀλλήλοις συμπίπτο-
μεν· ἅμα τὰ κύματα καθάπερ κατὰ
τὶ δὲ ἀλλήλων ἡμᾶς συγκρούουσιν· ἅμα
καθάπερ ἐν ζόφῳ θαλασσίῳ ὧδε κἀκεῖ-
σε περιφερόμεθα· οὗτος ἐκείνου τὸν ἀ-
γρὸν ἀνεσπάσατο· ἕτερος ἑτέρου τὴν γυ-
ναῖκα ἀφείλατο· ἄλλος τῆς τοῦ πλησίον

τοῖς οἰκέταις ἀφηνιάσασιν· ὁ μὲν περὶ ἰδία-
τος πρὸς τὸν γάμον κρίνεται· ὁ δὲ περὶ ἀέρος
τὸ σῶμα κτίτορι πολεμεῖ· οἱ μὲν περὶ μέτρων
γῆς διαπληκτίζονται· οἱ δὲ περὶ οἰκοδο-
μῆς ἀλλήλοις θλίβουσιν· οὗτος ἅπερ οὐκ ἔδω-
κεν λαβεῖν ἐπιφύεται· ἐκεῖνος ἅπερ ἔλα-
βεν δοῦναι μὴ θέλων δικάζεται· ὁ μὲν πε-
ρὶ τόκου ἀπολιστεύεται· οὗτος ἀπορῶν ὀδυ-
νᾶται· ἐκεῖνος εὐπορῶν θορυβεῖται· ὁ μὲν ἐ-
χθρὸν ὀνειδίζεται· ὁ ἔχων σκληρύνεται· ὁ κρα-
τῶν ἐνεδρεύεται· ὁ ἐν ἐξουσίαις μισεῖται· ὁ
ἐν δυναστείαις συσκευάζεται· οἱ πολέμιοι συ-
γχεῖς· οἱ φόνοι ἀλλεπάλληλοι· ἡ ἀπληστία
τυραννεῖ· ἡ πλεονεξία δυναστεύει· τὸ ψεῦδος
ὑπεραίρεται· ἡ πρὸς ἀλλήλους πίστις ἀπέ-
φυγεν· ἡ ἀλήθεια ἐξέλιπεν· ἡ φιλία μέ-
χρι τραπέζης περιορίζεται· οἱ ἄλεσ τῶν ἰδί-
ων ἰσχὺν ἀπώλεσαν· αἱ προσηγορίαι ὑπο-
κρίσεως πεπλήρωνται· ἡ γῆ λοιπὸν τὰ κα-
κὰ καταφάζειν οὐ δύναται· ὁ ἀὴρ μέχρις αὐ-
τοῦ τοῦ αἰθέρος μεμόλυνται· διὰ τὰ χρή-
ματα ὁ υἱὸς ἡμῶν ἀνυιότος γέγονεν· δι-
ὰ τὰ χρήματα ἐλεύθεροι δοῦλοι πιπράσκον-
ται· αἱ ὁδοὶ τελωνοῦνται· ἡ γῆ ἀποκεκλή-
ρωται· τὰ ὕδατα διαπωλοῦνται· ὁ ἀὴρ ὡ-
ραῖς ὑποβάλλεται· δεκατολόγοι καὶ τε-
λῶναι τὰς πό[λεις] ...
... οἱ πλούσιοι

λιπεύσαντες εἴπωμεν· πλὴν μάτην τα-
ράσσεται πᾶς ἄνθρωπος ζῶν· ταράσσεται,
καὶ τὸ τέλος ἀπόλλυται· ταράσσεται. ὁ
ὡς ἡγεμόμενος ἀφανίζεται· ταράσσε-
ται, καὶ τὸ πρὶν καταφημίζεται καταποθήσεται·
ὡς πῦρ ἀνακαίεται· καὶ ὡς καλάμη ἀπο-
τεφροῦται· ὡς θύελλα ὑπεραίρεται· καὶ
ὡς κόνις ἀφανίζεται· ὡς φλὸξ ἀναρρι-
πίζεται· καὶ ὡς χόρτος ξηραίνεται· ὡς
νέφος ὑπεραπολοῦται· καὶ ὡς σφαῖρα ἀπο-
μειοῦται· ὡς πομφόλυξ ὀγκοῦται· καὶ ὡς
σπινθὴρ ἀποσβέννυται· ταράσσεται·
καὶ τοῦ πλούτου μόνον, τὸ μικρὸν ἔρανον
ἀποφέρεται· ταράσσεται· καὶ τῆς ἀπο-
δημίας κερδαίνει τὴν δυσοδίαν· ταράσσεται,
καὶ τὸν ἀπὸ τῆς ταραχῆς μηδὲν λαμβάνων
ἀπέρχεται· αὐτοῦ ἡ ταραχή· καὶ ἄλλων
ἡ τρυφή· αὐτοῦ οἱ πόνοι· καὶ ἄλλων οἱ θη-
σαυροί· αὐτοῦ αἱ φροντίδες· καὶ ἄλλων
αἱ ἀπολαύσεις· αὐτοῦ αἱ δαπάναι· καὶ ἄλ-
λων αἱ ἡδοναί· αὐτοῦ αἱ καθέδραι· καὶ ἄλλων
αἱ θεραπεῖαι· παρ᾽ αὐτοῦ τὰ δάκρυα· καὶ
παρ᾽ ἑτέροις τὰ χρήματα· αὐτὸς ἐν ᾅδῃ
κολάζεται· καὶ ἄλλοι πολλάκις ἐν τοῖς αὐ-
[illegible]

μάπου ἂν ὑπερέθετο ὀφλήματα· τὸ ἐκ προ-
αἱρέσεως ἀϊδάμαντον ζωήν· τὸ αὐτολι-
δακτον πονηρεύματα· τὸ εὐπειθεμον ὡς κακόρ-
γίαν· τὸ εὐμήχανον ὡς ἀδικίαν· τὸ ἕτοι-
μον ὡς πλεονεξίαν· τὸ ἀκόρεστον ὡς ἀπλη-
στίαν· τὸ εὐφυὲς ὡς ἀπιστίαν· τὸ μεγαλορή-
μον θρασύ· τὸ εὐπερίτομον ἐπάρματα· τὸ ἀ-
καθαίρετον ὕψωμα· τὸ εὐάλωτον τόλμημα·
ὁ πηλὸς ὁ αὐθάδης· ἡ τέφρα ἡ φαντασιώδης·
ἡ κόνις ἡ μεγαλόφρων· ἡ σποδὸς ἡ πεφυ-
σιωμένη· ὁ συμπεπηγμένος ἐκ καπνοῦ τύφος·
ἡ φλὸξ ἡ ἀναμαραντος· ὁ ἀνθρώπινος λύχνος·
τὸ ἑτοιμόφθορον φύλλον· ὁ ἄνθος ξηραντος·
χόρτος ἡ εὐμένεκροτος χλόη· ἡ ἐνδαπάνητος
Ὁ σήμερον ἀπαλλαγῶν· καὶ αὔριον τε[...]φιό-
λευτον· ὁ σήμερον ἐν πλούτῳ· καὶ αὔριον
ἐν τάφῳ· ὁ σήμερον ἐν διαδήματι· καὶ
αὔριον ἐν μνήματι· ὁ σήμερον ἐν πορφύ-
ρᾳ· καὶ αὔριον ἐν φθορᾷ· ὁ σήμερον ἐν θη-
σαυροῖς· καὶ αὔριον ἐν σοροῖς· ὁ σήμερον
ἐν κολακείαις· καὶ αὔριον ἐν σκώληξιν· ὁ σή-
μερον ὤν· καὶ αὔριον οὐκ ὤν· ὁ δὲ τῇ φρο-
νήσει μεγαλυνόμενος· καὶ μετ' ὀλίγον θρηνούμενος·
ὁ ἐν μακαριότητι ἀφόρητος· καὶ ἐν δυσπρα-
γίαις ἀποδραμεύθητος· ὁ ἑαυτὸν ἀγνοῶν.
καὶ τὰ ὑπερέχ[illegible]πολυπραγμονῶν· ὁ
τὸ πρόδρομον [illegible]
[illegible]λογ[illegible]

τὸ δέος· οὐχὶ τῇ προαιρέσει, καὶ τῇ ψυχῇ
μόνον ἐσώθη· οὐ θέλω λέγειν τὰ περὶ θέ-
κλης· καὶ τὰς λοιπὰς γυναῖκας. αἵτι-
νες ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι μετὰ δόξης στε-
φανηφοροῦσαι παραστήσονται τῷ Χριστῷ·
Εἰ δὲ ὀλιγόψυχη καὶ ῥᾳθυμεῖ· κατησχυμμέ-
νοι πορεύσονται εἰς τὴν αἰώνιον κόλασιν·
ὥσπερ πάντων τῶν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, κατα-
κυριεύσαι ὁ ἀγῶνος· ὁ ἔχων τὸν κύριον ἐν τῇ καρδί-
ᾳ αὐτοῦ· οἱ δὲ ἔτι ταχεῖαν ἔχοντες τὸν
κύριον. τὴν δὲ καρδίαν πεπωρωμένην· καὶ
μακρὰν ὄντες ἀπὸ τοῦ κυρίου· διὰ τὴν ἑαυτῶν
ῥᾳθυμίαν· ἐκεῖνοι οἷς αἰὲν τολμαῖαι τοῖς κλη-
ραίας εἰσίν· καὶ δυσκατόρθωτοι·
Θέσθαι οὖν ὑμᾶς οἱ ὀλιγόψυχοι· καὶ ἐλαφροὶ
τῇ ψυχῇ, τὸν κύριον ἀδιαλείπτως εἰς τὰς καρδίας
ὑμῶν· καὶ γνώσεσθε ὅτι οὐδὲν ἐστιν εὐ-
κολώτερον τῶν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ· οὔτε γλυ-
κύτερον· οὔτε ἡμερώτερον, μακάριος γάρ
ἐστιν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ· τῷ γὰρ αἰτοῦντι
δίδοται· καὶ ὁ ἐπιπόνως ζητῶν, εὑρήσει·
καὶ τῷ ἀπὸ καρδίας καὶ ὑπομονῆς κρού-
οντι, ἀνοιγήσεται· καὶ πολλὰ ὁ μακαρίζε-
ται· ὁ ἐπαιτούμενος·
Μάταιος γάρ ἐστιν ἄγνωστος· ὥς τις. καὶ ὧδε θε-
λήσαι ἀπολαύσαι κ[illegible] αὐτοῦ [illegible] καὶ
σὺν Χριστῷ [illegible]απος [illegible] ὥσπερ
τὸ [illegible]
[illegible]ιν πᾶσι.

τὸ κράτος αὐτοῦ· ὅτι ὥσπερ αὐτὸς ἡ ῥίζα τῆς
ἀγαθότητος· καὶ ἡ πηγὴ τοῦ ἐλέους· καὶ
τὸ πέλαγος τῶν οἰκτιρμῶν ἐστίν·
Αὐτῷ ἡ δόξα καὶ ἡ μεγαλοσύνη εἰς τοὺς αἰ-
ῶνας τῶν αἰώνων ἀμήν:—

Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου ἀρχιεπισκόπου
Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Χρυσοστόμου· εἰ τὸ πλή-
ρωμα τῆς ἡ ταράσσεται πᾶς ἄνθρωπος ζῶν· ἐκ τοῦ
λη ψαλμοῦ καταπολουσίων καὶ δαμαζο-
μένων· εὐλόγησον πάτερ·

Προτρέπεται καὶ κόλπος εὔθιος ἁλιέα· ὅ-
ταν τὸ δίκτυον ἐμβίψας· καὶ πολλὴν τὴν
ἐναλίων ἄγραν περιλαβὼν, κάμνουσι
τῷ φόρτῳ τὴν σαγήνην ἀφαιρέσας ἐφέλ-
κεται· ἐπιτέρπεται δὲ καὶ θηρευτὴ ὕλη θηρι-
οτρόφος· ὅταν ὁ θηρευτὴς ἀγρεύσας καὶ κο-
ρυφὴν κατάκομον ἀμαυρώξας· μεταλαμ-
πρὰς καὶ πολυστίας ἐπανέλθοι τῆς ἄγρας·
ἡ δὲ τῆς περὶ τὰ κέρδη καὶ θήρας ἡ σχολὴ
μόνος γλυκὺς ὁ περὶ ταῦτα ὑπέχει πόνος,
πόσῳ μᾶλλον τοῖς ἐκκλησιαστικὸν ἁλιέ-
ουσι κόλπον· οἷς· τὸ κέρδος οὐ χρυσίον
οὐδὲ πρόσκαιρον, ἀλλ᾽ αὐτὴ ἡ τῶν οὐρανῶν βα-
σιλεία καθέστηκεν· φέρε οὖν
Ἀγαπητοὶ καὶ σήμερον τὸ τῆς Δαυὶδ τὶ κινῆσ
κιθάρας ἀρ[illegible]ος· καὶ
μετὰ τοῦ [illegible]
[illegible]τη

κον τὰ πρόβατα πολλὰ λίαν· καὶ τὰ πρόβα-
τα ταῦτα ἦν ὡσεὶ τρυφῶντα· καὶ λίαν σπα-
ταλῶντα· καὶ ἱλαρὰ σκιρτῶντα, ὧδε κἀκεῖ·
καὶ αὐτὸς ὁ ποιμὴν, πάνυ ἱλαρὸς ἐπὶ τῷ ποι-
μνίῳ αὐτοῦ ἦν· καὶ περιέτρεχε τὰ πρόβα-
τα· καὶ ἄλλα πρόβατα ἴδον σπαταλῶντα
καὶ τρυφῶντα ἐν τόπῳ ἐνί· οὐ μέντοι σκιρ-
τῶντα· καὶ λέγω μοι· κύριε τὸν ποιμέ-
να τοῦτον, κύριε φησὶν κύριε· οὗτος φη(σὶν) ἄ-
γγελος τρυφῆς καὶ ἀπάτης ἐστίν· οὗτος ἐκ-
τρίβει τὰς ψυχὰς τῶν δούλων τοῦ θεοῦ· καὶ
καταστρέφει ἀπὸ τῆς ἀληθείας· ἀπατῶν
αὐτὰς, ταῖς ἐπιθυμίαις ταῖς πονηραῖς·
ἐν αἷς ἀπόλλυνται· ἐπιλανθανόμενοι
τῶν ἐντολῶν τοῦ ζῶντος τοῦ θεοῦ· καὶ πορευ-
όμενοι ταῖς ματαίαις τρυφαῖς, καὶ ἀπα-
ταις τοῦ αἰῶνος τούτου· διὸ καὶ ἀπόλλυνται
ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου τούτου, εἰς θάνατον καὶ κα-
ταφθορὰν· λέγω αὐτῷ· οὐ γινώσκω κύριε· τί
ἐστιν εἰς θάνατον καὶ καταφθορὰν· καὶ λέ-
γει μοι· ἄκουε φησίν· ἃ εἶδες
Πρόβατα ἱλαρὰ καὶ σκιρτῶντα, οὗτοί εἰ-
σιν οἱ ἀπεσπασμένοι ἀπὸ τοῦ θεοῦ εἰς τέλος·
καὶ παραδεδωκότες ἑαυτοὺς ταῖς ἐπιθυ-
μίαις τοῦ αἰῶνος τούτου· ἐν τούτοις οὖν με-
τάνοια ζωῆς οὐκ ἔστιν· ὅτι καὶ τὸ ὄνομα
τοῦ θεοῦ, δι᾽ αὐτοὺς βλασφημεῖται·
τῶν τοιούτων [illegible]τος ἐστίν· ἃ δὲ εἶδες

μὴ σκιρτῶντα· ἀλλὰ καὶ ἐν τόπῳ βοσκόμενα·
Οὗτοί εἰσιν· οἱ παραδεδωκότες μὲν τῇ τρυφῇ
καὶ ἀπάτῃ ἑαυτούς· εἰς δὲ τὸν κύριον μὴ βλασφη-
μήσαντες· οὗτοι οὖν κατεφθαρμένοι εἰσὶν
ἀπὸ τῆς ἀληθείας· ἐν τούτοις δ' ἐλπίς ἐστι με-
τανοίας· ἐν ᾗ δύνανται ζῆσαι· ἡ καταφθο-
ρὰ οὖν, ἐλπίδα ἔχει ἀνανεώσεως· ἔως τι-
μός· ὁ δὲ θάνατος, ἀπώλειαν ἔχει αἰώνιον·
πάλιν προέβην μικρὸν μεῖζον, καὶ δείκνυσί μοι
ἕτερον ποιμένα μέγαν· ὥσπερ ἄγριον τῇ εἴδε-
αι· περικείμενον δέρμα αἴγειον λευκόν· καὶ
πήραν τινὰ εἶχεν ἐπὶ τὸν ὦμον· καὶ ῥάβδον
σκληρὰν λίαν· καὶ ὄζους ἔχουσαν· καὶ τὸ βλέ-
μμα εἶχε πικρόν· ὥστε φοβηθῆναί με
αὐτόν· οὗτος οὖν ὁ ποιμὴν, παρελάμβανε
τὰ πρόβατα ἀπὸ τοῦ ποιμένος τοῦ νεανίσκου· ἐκεῖνα τὰ σπαταλῶν-
τα καὶ τρυφῶντα· μὴ σκιρτῶντα δέ· καὶ
ἐνέβαλλεν αὐτὰ εἴς τινα τόπον κρημνώδη· καὶ
ἀκανθώδη· καὶ τριβολώδη· ὥστε ἀπὸ τῶν
ἀκανθῶν καὶ τριβόλων, μὴ δύνασθαι ἐκ-
πλέξαι τὰ πρόβατα· ἀλλ' ἐμπλέκεσθαι
ταῖς ἀκάνθαις καὶ τριβόλοις· καὶ λίαν ἐ-
ταλαιπώρουν, δαιρόμενα ὑπ' αὐτοῦ· καὶ
ὧδε κἀκεῖ περιήλαυνεν αὐτά· καὶ ὅλως
ἀνάπαυσιν αὐτοῖς οὐκ ἐδίδου· οὐδὲ ...

Δεξιὰς μετανοεῖν μὲν ἐπείγομαι· ἀλλ' ἐπὶ
φη· τέκνοις σκευάζω τὸν πλοῦτον· ἵνα μὴ
πενιχροὶ γένωνται κληρονόμοι· καλῶς
ὁ πολυθαύμαστος πλούσιος· τὰ παρόν-
τα οὐκ οἶδεν· καὶ περὶ τῶν μελλόντων φρον-
τίζει· τὰ κατ' αὐτὸν ἀγνοεῖ· καὶ περὶ τῶν μὴ
παρόντων ψηφίζει· ἀθυμεῖ τε καὶ οὐκ ἐπίστα-
ται καὶ περὶ τῶν κληρονόμων βουλεύεται·
Ἀφελῶν εἰπέ μοι τὸ σὸν τέλος καὶ τό τε περὶ τῶν
τέκνων μὴ ἀφανίζῃ· εἰπέ μοι τὸ σήμερον· καὶ
τό τε σοι ποιεῖ ὑπὸ τῆς αὔριον· τίς εἶ αὐτὸς
καὶ μεταθάνατον ἀπομανθάνεις· τί θέλεις εἶ-
ναι νεκρὸς χλευαζόμενος· τί διορίζει
θὴν τοῦ παρακταίου· τὴν νομοθετεῖς τὴν πρό-
νοιαν· τὰς οἰδεδομένας· οὐδὲν πρὸς σὲ πε-
ρὶ τῶν μετὰ σέ· οὐ δύνασαι καὶ νεκρὸς εἶναι·
καὶ διοικεῖν τῆς τῶν ζώντων· οὐδεὶς τῶν
ἐμαυτοῦ τῶν ὑπὲρ γῆς ἐπεπέποιθεν·
ἀσέβειαν μελλούσων καὶ ζώντων κριτής· καὶ
ζωοποιῶν ἑκάστῳ τὸ δίκαιον· τί μα-
ταιοπονεῖς ὦ πλούσιε, τοῖς τῶν πενήτων
τοῖς τέκνοις θησαυρίζων· θησαυρίζεις
γὰρ καὶ οὐ γινώσκεις τίνι συνάγεις αὐτά·
τί τῶν πενήτων καὶ ὀρφανῶν καταπρέ-
χεις· τί αἱ τοὺς μὲν ... τῶν ἀπὸ τῶν ἁμαρ-
τεῖς· ὡς σοὶ κ ... κων· τὰ παρ-
αθέλου ... θὸν τα σοι

m 341

δὸς αὐτοῖς· οὐ μετὰ σοῦ συνεμηθέντα· ἔλαμες,
δός· καὶ τὴν χρῆσιν τῶν καλῶν κερδανῆς·
ἀρκεῖ σοι ὅτι δοῦναι καὶ οὐ λαμβάνειν προσ-
ταχθῇς· ἀρκεῖ σοι ὅτι διὰ τοῦ σοῦ πτωχοῦ ὁ Χ(ριστὸ)ς
τὴν δόξαν σοι προτείνῃ· ὁ παρέχων ἀγαθὴν
ὑπὸ τῶν χαλκοῦ δὲ καὶ δύο προσαιτεῖ· ὁ
μερον τῶν καὶ ἀμφοτέρων, ἐλεήσομεν σοι λόγ(ον)·
ὁ περικαλλῶν τῶν ὁσίων ἐμμεφέλαμες·
ρακίου μαι τεῖ ὑδρασσου· ἀρκεῖ σοι ὅτι οἱ
πένητες ὡς θησαυροὺς εἰς ταμείοις· δὸς
οἰκτίρμον· δὸς ἐλεήμον· οὐδὲ τὰς ὀφρύ-
ας ἀνασπάσας· καὶ μόλις πολλάκις λι-
μευόμενος ἐπὶ κάμνεις. δὸς αὐτοῖς τὰ
ἐαυτῶν, καὶ λάμε παρὰ τοῦ πένητος αὐτῶν
ἀμεριμνίαν· ποίαν ταύτην, ἐφ' ὅσον ἐποί-
ησατε ἑνὶ τούτων τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐ-
ποιήσατε εἶπεν ὁ κ(ύριο)ς· αὐτῷ ἡ δόξα καὶ
τὸ κράτος σὺν τῷ ἀνάρχῳ π(ατ)ρὶ καὶ τῷ
ζωοποιῷ καὶ παναγίῳ πν(εύματ)ι· νῦν καὶ ἀεὶ
καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων ἀμήν· —

μάρκου μοναχοῦ ἐρώτησις περὶ τοῦ βαπτίσμα-
τος· ἐπειδὴ οἱ μὲν τέλειον λέγουσιν τὸ ἅγιον βά-
πτισμα, ἐπεριδόμενοι τῇ γραφῇ λέγ-

θαρίσαντος ἡμᾶς, ὑπὸ τὴν ἁμαρτίαν
ἐνεργούμεθα· μὴ ὧν δὴ λέγουσιν οἱ συνε-
καστι σμένοι ἀδύνατος ἔχειν, τὰς
ἐν τολὰς τῆς ἐλευθερίας ἐργάζεσθαι·
καὶ διὰ τοῦτο μὲν εἶναι τέλειον τὸ ἅγιον
βάπτισμα· οἱ μὲν δὴ κηρύσσοντες εἰλη-
φέναι ἑαυτοῖς τὴν τοιαύτην δύναμιν· ὁ-
μολογήσωσαν ἠλευθερῶσθαι μὲν τῇ
χάριτι Χ(ριστο)ῦ· ἑαυτοῖς δὲ παραδεδωκέναι
τῇ τῶν κακῶν δουλείᾳ διὰ τὸ μὴ τελέ-
σαι πάσας τὰς ἐντολάς. καὶ διὰ τοῦτο
πάλιν ὑποχρέους γενομένας· λαμε
τος αὐτὸν δὲ καὶ ἐκ τῶν ἰδίων μαρτυριῶν τὸν
ἔλεγχον· καθαρήσωμεν γὰρ ἑαυτοὺς φη(σὶν)
ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πν(εύματο)ς·
ὁ δὲ δοῦλος τῆς ἁμαρτίας. πῶς δύναται
ἑαυτὸν καθαρῆσαι ἀπὸ παντὸς μολυσ-
μοῦ μὴ ἔχων τὴν τοιαύτην ἐλευθερίαν καὶ
δύναμιν, ἀλλ' ὑπὸ τῆς ἁμαρτίας κρατούμε-
νος· εἰ δὲ ἔχεις τὸ κράτος καθαρῆσαι ὅτι
οὐ κατέχη ἐξουσία, ἀλλ' αὐτεξουσίως ὑπάρχει.
ὅσα οὖν ἡ θεία γραφὴ περὶ καθαρισμοῦ
ἡμῖν διαλέγεται, ὡς ἐλευθέροις παραι-
νεῖ τοῦ μὴ ἐμμένειν ἐν τοῖς τοιούτοις μο-
λυσμοῖς, ἀλλ' ἀπολαβεῖν τὴν ἐλευθερίαν· ἐξουσίαν
ἔχοντες [illegible] μὴ ποιῆσαι
θέλει [illegible] ὁμοίως

τῷ ἁμαρτήματι· διὰ τὸ οὐκ εἰδέναι τὸ μά-
ρ[illegible]μα τῆς ἐλευθερίας καὶ θαυμάσιου
σημοι ἀσχημιζόμενοι· ἀπό(κρισις)·

Ποσοκοποῦσιν ἡμῖν αἱ κατὰ θέλησιν ἡδο-
ναὶ ὡς ἐκεῖ ἡδίους ἐθῶσαν τό· προσάγ ἡ και
μὲν γὰρ ὅτι ἐλευθεροῦται μὲν ὁ ἄνθρωπος κα-
τὰ τὴν δωρεὰν τοῦ Χ(ριστο)ῦ· κατὰ δὲ τὸ ἴδιον
θέλημα, ὅπου δ᾽ ἂν τῷ ἐκεῖ ἐμμένει καὶ ἐ-
μὲ καὶ ἀπὸ τοιαύτης αἰτίας ἁμαρτίας αὐ-
τεξούσιον· ὅταν οὖν λέγῃ ὅτι μὴ ἁμαρτία βασι-
λευέτω ἐν ὑμῖν τὴν βασιλείαν τῶν ὀμοίων,
τοῦ τὸ περὶ τοῦ ἰδίου θελήματος λέγει· ἵ-
να μὴ ἕκαστος ἡμῶν μετὰ τὸ κα-
τορθῶσαι μὴ τρέπεσθαι εἰς τὸ κακόν, ἀλλ᾽
ἐμμένειν εἰς τὸ ἀγαθόν· ἡ γὰρ κακία ἐστι
ὑπὸ τῶν ἐξουσιῶν, ὥσπερ τῆς ἤδη ἐλευθερώ-
σεως ἐλευθερώσας ἡμᾶς θ(εὸ)ς, καὶ ἀπελευθερώ-
σας· μηδὲ οὐχ οὕτως· ἀλλ᾽ αὐτὸς μὲν διὰ
τοῦ καταρτισμοῦ αὐτοῦ τῆς κακίας δουλεί-
ας ἐξήγαγεν, καὶ ἐπέγνωσαν τὴν ἁμαρτίαν
διὰ τοῦ σταυροῦ, καὶ ἐν τοῖς ἐλευθερίας ἔθε-
το· ἐμμένειν δὲ ἢ μὴ ἐμμένειν τοῖς ὑπὸ το-
λοιπὸν, τῷ αὐτεξουσίῳ ἡμῶν θελήματι πα-

ἀλλ᾽ ἀπεχόμεσθε· ἀλλ᾽ ἡγιάσθητε· καὶ πο-
λλὰ τοιαῦτα ὡς μαρτυρίαν ἔχοντες· ἕτε-
ροι δὲ ἐξ ἀγνώμων λέγουσιν ἀναιρεῖσθαι τὴν
παλαιὰν ἁμαρτίαν· φέροντες καὶ αὐ-
τοὶ ὡς μαρτυρίαν τῆς γραφῆς λεγούσης·
καθαρίσωμεν ἑαυτοὺς ἀπὸ παντὸς
μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πν(εύματο)ς· ἅμα δὲ καὶ
αὐτὴν τὴν ἐνέργειαν τῆς ἁμαρτίας με-
τὰ τὸ βάπτισμα ἐν ἑαυτοῖς εὑρίσκον-
τες· πρὸς ταῦτα ἡμᾶς τί ἐροῦμεν,
ἢ τίνι πιστεύσωμεν· ἀπό(κρισις)

Ἐχρῆν μὲν ἡμᾶς τῷ ἀποστολικῷ κηρύγμα-
τι πιστεύειν· καὶ ἐμμένειν ταῖς ἑαυτῶν
ὁμολογίαις· καὶ μὴ πειράζειν τὴν τοῦ
θ(εο)ῦ δύναμιν ἐν ἀνθρωπίναις ὑπονοί-
αις· μηδὲ πάλιν ἑκουσίως τῇ ὁδοῦ
ἀγάπης ἐνέχεσθαι· ἀλλὰ κρατεῖν τὴν ἐλευ-
θερίαν διὰ τῆς ἐργασίας τῶν ἐντολῶν·
δι᾽ ὧν ἀναλόγως πᾶσα ἀλήθεια ἀφρίσ-
κεται· καὶ εἰδέναι σαφῶς ὅτι διὰ τὴν τού-
των ἔλλειψιν, κατὰ ἀναλογίαν ὑπὸ τῆς
ἁμαρτίας ἐνεργούμεθα· εἰς ἣν ἤδη μάταια
ὀνειρευόμεθα τὸ κηρύγματα περιεργεῖ-
αν ἄλλον ἢ λόγον θ(εο)ῦ ποιούμενοι, διὰ τοῦ
τὸ μάταια καὶ ἡ πίστις ἡμῶν· διὰ τοῦτο
καὶ ἔτι ἐσμὲν [...] ἁμαρτίαις ἡμῶν·
Ἡμεῖς οὖν [...]ήρυγμα· ἀλλὰ

ἢ τοῦ μὴ μαθεῖν τὴν ἀλήθειαν·
Τί οὖν τὸ κήρυγμα ἀληθὲς ἔχομεν, τελέσω
μεν πάσας τὰς ἐντολὰς καὶ τότε εἴδωμεν
ἢ ὑπὸ τῆς ἁμαρτίας ἐμπεριτούμεθα· τὸ γὰρ
ἀπὸ [illegible] βάπτισμα, τέλειον μὲν ἐστιν· οὐ τελείους
δὲ τὸν μὴ ποιοῦντα τὰς ἐντολάς· μὴ οὖν
ἁμαρτήμασιν ὑπονοίαις, ἀλλὰ τῇ θείᾳ γραφῇ
μᾶλλον πεισόμεθα· ὅτι Χριστὸς ἀπέθανεν ὑ
πὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν κατὰ τὰς γρα
φάς· καὶ ὅτι συνετάφημεν αὐτῷ διὰ τοῦ
βαπτίσματος· καὶ ὁ ἀποθανὼν δεδικαίω
ται ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας· καὶ ὅτι ἁμαρτία
ἡμῶν οὐ κυριεύσει ἐὰν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ
ποιήσωμεν· οἱ δὲ οὐ ποιοῦμεν, καὶ δικαίως
ὑπὸ τῆς ἁμαρτίας κρατούμεθα· πίστις γάρ
ἐστιν, οὐ μόνον τὸ βαπτισθῆναι εἰς Χριστόν, ἀλλὰ
καὶ τὸ ποιεῖν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ· ὅτι ἡμῶν
γὰρ μυστικῶς συνταφέντες αὐτῷ διὰ τοῦ
βαπτίσματος· καὶ συνήγειρε καὶ συνε
κάθισεν ἡμᾶς ἐν τοῖς ἐπουρανίοις κατὰ τὰ
γραφὴν δηλονότι ὁ νόμος ἔδωκεν ἡμᾶς ἐντο
λάς, ἵνα ταύτας ποιήσαντες, εὕρωμεν
τὴν δεδομένην ἡμῖν τελειότητα· εἰ δὲ
μὴ ποιήσωμεν, ἑκουσίως φανούμεθα ἐνερ
γούμενοι ὑπὸ τῆς ἁμαρτίας [illegible]
[illegible]

μάτων ἁπάντων εὐδὴ τυγχάνει· καὶ οὐκέτι ἐν τέ
λειον τὸ βάπτισμα ἀλλ᾽ ἐξ [illegible] ὃν ἔχειν
τὴν τελειότητα, μάταιος παρ᾽ ἐκείνοις
ὁ τῆς ἐλευθερίας νόμος· καὶ [illegible] τῆς
καινῆς διαθήκης νομοθεσία, ἀνήρη
ται· ἄδικον δὲ καὶ τὸν Χριστὸν φάσκουσιν τοῖς
βαπτισθεῖσιν ἐν τῷ ἐλευθερίας προσάξαν
τα ἔτι ὥσπερ ἀπαρρήσιν δεδουλωμένοις εἶναι
τῇ ἁμαρτίᾳ καθὼς λέγουσιν· καὶ ἡ χάρις
δὲ τοῦ θεοῦ, οὐκέτι χάρις· ἀλλ᾽ ἡμετέρων ἀ
γώνων ἀνταπόδοσις· εἰ γὰρ ἐξ ἔργων, οὐ
κέτι χάριτι· εἰ δὲ χάριτι, τὸ ἔργον οὐκέτι
ἔργον· ἀλλ᾽ ἐν τῷ λῆ τοῦ ἐλευθερώσαντος, τὸ
ἔργον ἐλευθερίας καὶ πίστεως· τοιαῦτα
πρὸς Γαλάτας·
Ἀλλ᾽ ὁ φησί, ὁ Παῦλος οἰκονομικῶς προέτρεπεν αὐτῶν·
νουθετῶν καὶ αὐτοὺς τὰ ὅμοια ἀποστῆσαι
παρόν· ἡμᾶς δὲ οὐχ οὕτως ἀθετοῦμεν τὴν
χάριν τοῦ θεοῦ, μὴ γένοιτο· οὐδὲ τὴν μὲν τῷ
κηρύγματι πίστιν ἀρνούμεθα· ἀλλ᾽ εἰ καὶ με
τὰ τὸ βάπτισμα ὑπὸ τῆς ἁμαρτίας
κρατούμεθα, οὐχ ὡς τοῦ βαπτίσματος
ἀτελοῦς ὄντος· ἀλλ᾽ ὡς ἡμῶν τῆς ἐν τῷ
Χριστῷ ἀμελλούντων καὶ ἀγγυμένων ταῖς ἐν
τολαῖς προαιρέσεις· καθάπερ ἐλέγχει
ἡμᾶς ἡ θεία [illegible] ὥσπερ κύων
ἐπιστρέψας [illegible] ἔμετον, οὕτως

ἄμος ἐπὶ γεῖ(?) φορεῖ ἐπὶ τὴν ἑαυτοῦ ἁμαρτί-
αν αὐτεξουσίῳ προαιρέσει· τὸ γὰρ θέλημα
καὶ μετὰ τὸ βάπτισμα, οὔτε ὁ θς οὔτε ὁ σα-
τανᾶς βιάζεται· ἄρα οὐκ ἤκουσαν ὅτι
αἰδὼν(?) τολαὶ τοῦ Χυ αἷμα μετὰ τὸ βάπτισμα
διδόμενα νόμος ἐλευθερίας ἐστίν· καθὼ(ς)
φησίν· οὕτως ποιεῖτε καὶ οὕτως λαλεῖτε
ὡς διὰ νόμου ἐλευθερίας μέλλοντες κρί-
νεσθαι· καὶ πάλιν ὁ ἅγιος Πέτρος· ἐπιχο-
ρηγήσατε ἐν τῇ πίστει ὑμῶν τὴν ἀρετὴν
καὶ τὰ ἑξῆς ἅπαντα, ἐπαγάλλων(?)· ᾧ γὰρ
μὴ πάρεστι ταῦτα τυφλός ἐστι μυωπά-
ζων· λήθην λαβὼν τοῦ καθαρισμοῦ
τῶν πάλαι αὐτοῦ ἁμαρτημάτων· ἐμο-
ήσατε ἐκ τῶν εἰρημένων τὸν διὰ τοῦ βα-
πτίσματος καθαρισμὸν μυστικῶς μὲν
γινόμενον· ἐνεργῶς δὲ δι᾽ αὐτῶν ὑπὸ λόγων(?)
εὑρισκόμενον· οἱ δὲ βαπτισθέντες
Οὐκ ἠλευθερώθημεν τῆς προπατορικῆς ἁμαρτί-
ας, δηλονότι οὐδὲ ταύτης ἐλευθερίας ὑπε-
ραπῶσι ἂν διψᾶσθαι(?)· οἱ δὲ δυνάμεθα ποι-
εῖν αὐτά, φανερὸν ὅτι μυστικῶς μὲν τῆς
κατὰ τὴν ἁμαρτίαν δουλείας ἠλευθερώ-
θημεν κατὰ τὸ γεγραμμένον· ὅτι ὁ νόμος
τοῦ πνς τῆς ...

ἀν λογισμοῖς καθαίρειν καὶ τὸ πᾶν ὕψωμα
ἐπαιρόμενον κατὰ τῆς γνώσ[εω]ς τοῦ θυ
κατὰ τὴν γραφήν· λογισμὸς οὖν πονη-
ρὸς τοῖς καθαίρουσιν αὐτὸν ἐν ἑαυτοῖς
φιλοθείας οὐχ ἁμαρτίας ἐστὶν σημεῖον·
οὐ γὰρ ἡ προσβολὴ τοῦ λογισμοῦ ἐστὶν ἁ-
μαρτία· ἀλλ᾽ ἡ τοῦ νοὸς πρὸς αὐτὸν φι-
λικὴ ὁμιλία· ὅτε οὐ φιλοῦμεν, τὴν προσχαι-(?)
ριν αὐτῷ συγχρονίζομεν· ἀδιάλειπτον(?) γὰρ
τὸ ἄτοπον καρδίας μισούμενον, τῇ καρδί-
ᾳ θεραπευτικῶς προσομιλεῖν ἐκ τῆς
ἡμετέρας κακοπραγίας· ὅσον καὶ μισού-
μενος λογισμὸς κατεξουσίαν κρατεῖ τ(ῆς)
μαίων(?), συμμαίνει γὰρ καὶ οὐκ ἂν πλάσαι(?)·
ὅμως τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐγκαταλείμματα
τοῦ ἀδάμ(?) ἁμαρτίας· ἀλλὰ τῆς μετὰ τὸ
βάπτισμα ἀθυμίας(?)· ὅταν γὰρ μετὰ τὸ
βάπτισμα δυνάμενοι ποιεῖν ὅλας τὰς
ἐντολὰς οὐ ποιοῦμεν αὐτάς, τότε καὶ μὴ
θέλοντες ὑπὸ τῆς ἁμαρτίας κρατούμε-
θα· ἕως ἂν διὰ μετανοίας τὸν θν παρα-
καλέσωμεν πρὸς πάσας τὰς ἐντολὰς
κατορθοῦμεν, καὶ ἐξαλείψωμεν τὴν
...

ἐπεὶ δὲ [illegible] ὥσπερ αὐτή τις κρατοῦσα λοι-
πὸν ἡ μὲν [illegible] τὸ βάπτισμα κακοπραγί-
αν· ἡ δὲ θ(εο)ῦ νόμος ἀναιρεῖ διὰ προστά-
ξεως· καὶ ἐλεημοσύνης καὶ τῆς τῶν ἐ-
περχομένων ὑπὸ νόμον παρακαλού-
μενος· ὥσπερ καὶ αὐτὸ περιέχει ἡ μὲν
ἀληθῶς, ἡ διὰ τοῦ βαπτίσματος
ἐγγινομένη τελεία χάρις·

Οὐκοῦν ὀρθῶς παῦλος μετὰ τὸ βάπτισμα ἡ-
μαρτεν· ὅτι ἀκουσίως ἐνεργεῖτο· λέγει
γὰρ ὅτι βλέπω ἕτερον νόμον ἀντιστρα-
τευόμενον τῷ νόμῳ τοῦ νοός μου:

Οὕτως καὶ τὰς λοιπὰς γραφὰς οἱ κακῶς
νοοῦντες διαστρέφουσιν καὶ πλανῶνται·
ἂν ἀναλάβῃς γὰρ ἄνωθεν τὸ κεφάλαιον τοῦτο,
καὶ εὑρήσεις ὅτι ὁ θεῖος παῦλος οὐ νῦν λέγει
περὶ ἑαυτοῦ μετὰ τὸ βάπτισμα, ἀλλὰ
τὸ τῶν ἀνθρώπων καὶ ἁμαρτωλῶν ἰουδαί-
ων πρόσωπον λαμβάνει· τὸ θαῦμα αὐ-
τοῦ ὅτι χωρὶς χάριτος χ(ριστο)ῦ τῆς διὰ τοῦ βα-
πτίσματος δηλουμένης, ἀδύνατον περι-
γενέσθαι τῆς ἁμαρτίας· ὅθεν γὰρ
[illegible] ταλαίπωρος ἐγὼ ἄνθρωπος· τίς με ῥύσε-
ται ἐκ τοῦ σώματος τοῦ θανάτου τού-
του; ἐπάγει λέγων· [illegible] τῷ θεῷ διὰ ἰη(σο)ῦ
τοῦ χ(ριστο)ῦ [illegible] ὁ νόμος ὁ μὲν
[illegible] τοῦ·

πεπραμένος ὑπὸ τὴν ἁμαρτίαν· ὅθεν
καὶ ὅλα τὰ τοῦ νόμου πνευματ[illegible]ς ἑρμη-
νεύει· μὴ βουλόμενος αὐτοῖς τὸν νό-
μον δοῦναι, ἀλλ᾽ ὑπὸ χάριν ἥτις ἐστὶ πν(ευματ)ι-
κὸς νόμος ἡμῖν γεγραμμένος· ἢ ἄρα
οὕτω καταλαμβάνομεν τὰ ῥήματα τοῦ
ἁγίου παύλου πν(ευματ)ικοῖς πν(ευματ)ικὰ συγκρί-
νοντες, δυνάμεθα διὰ τῶν τύπων μα-
θεῖν τὴν ἀλήθειαν· πῶς ἐν ἡμῖν πληροῦ-
ται τοῖς τὴν χάριν τοῦ πν(εύματο)ς ἀπὸ τοῦ βα-
πτίσματος μυστικῶς εἰληφόσι· μανθά-
νομεν γὰρ τοῦ πν(εύματο)ς ἡμᾶς εἰρηκέναι εἶναι
καὶ ἀνενέγκαι πν(ευματ)ικὰς θυσίας παρα-
κελεύεται· ἰουδαῖον λέγων ἐν τῷ κρυ-
πτῷ καὶ οὐκ ἐν τῷ φανερῷ· καὶ περιτο-
μὴν καρδίας ἐν πν(εύματ)ι, οὐ γράμματι· ὡς
αὐτὸν δὲ τὸν νόμον πν(ευματ)ικὸν ὁ ἐπουράνιος
νομοθέτης χ(ριστὸ)ς τοῖς πιστοῖς ἐνέγραψεν·
οὐκ ἐν πλαξὶ λιθίναις, ἀλλ᾽ ἐν πλαξὶ
καρδίαις σαρκίναις· ὥσπερ οὖν ταῦτα
ἐν τῷ μυστικῷ εἴρηκεν εἶναι, οὕτως νοημό-
νως καὶ ἑκάστην τῶν τυπικῶς εἰρημένων:
[illegible] γεγραμμένων· [illegible]
[illegible]

ριν τῶν προσφερομένων μυστηρίων, αὐτὸ τοῦ
καθαρτικοῦ [illegible] πως ἀποληφθῶ [illegible] μεν· ὅτι
δὲ εἰ τῶν [illegible]ολιγοπιστῆσαι ἑαυτῶν καταμελοῦ-
μεν· καὶ εἰλικρινῶς αὐτῷ διαπιστώσωμεν
τῶν ἐντολῶν πιστεύσωμεν, τότε τῶν
προσφερομένων πραγμάτων πεῖραν λα-
βόντες ἐν ἑαυτοῖς ὁμολογήσωμεν ἀ-
ληθῶς [illegible] εἶναι τὸ ἅγιον καθαρισμόν·
καὶ τὴν χάριν τοῦ Χριστοῦ φανερῶς ἐγκε-
κρυμμένην· ἐκδεχομένην δὲ λοιπὸν
τὴν ἡμετέραν ὑπακοὴν καὶ ἐργασίαν
τῶν ἐντολῶν. ὧν τὴν δύναμιν δι' αὐ-
τῶν προσείληφαμεν· διὰ τοῦτο ὅσοι οὕτω
τὰς ἐντολὰς ἐργασόμεθα τῆς ἐλευ-
θερίας· οὕτω τὴν ἐλευθερίαν ἀληθῶς
καταλήψομεθα· ἡ γὰρ ἂν οἱ ἀληθῶς ἐλεύ-
θεροι ἐστίν· ἤ τις ἐστὶ μείζων τῶν μη-
κέτι ἀναγκαζόμενων ἡμᾶς διὰ χοῦ τεροῦ
πάλιν [illegible] ἐργασίας· ἀλλ' ἔτι ἐν τῇ ὁδῷ ἐσ-
μέν, ἢ ταχέως καταλαμβανόμεθα ἀνοδίας
ὁδεύοντες· τὸ γὰρ φιλονεικεῖν ἀμφοῖν τὰ
καὶ ἀντιλέγειν τῇ ἀληθείᾳ, τῆς ὁδοῦ
ἐστὶν [illegible] ἀλλαγὴ καὶ οὐκ ὀρθοτομία·
διὰ τοῦτο καὶ πρὸς τὴν τελείαν ὁδὸν ὁ
ὁρῶν ἡμᾶς [illegible] τας, ὁ μακάριος
γράφει [illegible] ἵνα καὶ
[illegible] κατα

μας ἢ δυνασθῆναι ὑποδεχομένοις εἰ μή· οἱ δὲ
τοῖς ἰδίοις λογισμοῖς περι[illegible]ποιοῦσιν
λέγοντες· ὅτι θέλομεν ποιῆσαι τὰς
ἐντολὰς καὶ οὐ δυνάμεθα· ὑπὸ τῆς ἁ-
μαρτίας κατεχόμενοι καὶ τῆς ἐξουσίας· διό-
τι χρὴ πρῶτον ἀγωνίσασθαι καὶ ἐξαλεῖ-
ψαι τὴν ἁμαρτίαν. ἵνα δυνηθῶμεν ἐπι-
τελέσαι τὰς τῆς ἐλευθερίας ἐντολάς, ἀγνο-
οῦντες μὲν ἃ λέγουσιν, μὴ δὲ περὶ τί-
νων διαβεβαιοῦνται. εἰ γὰρ
ὅλως οὐκ ἔχεις τὴν ἐλευθερίαν καὶ οὐ δύνα-
σαι ἐπιτελέσαι τὰς ἐντολάς, διατί ποιῶν
ἀγῶνα λοιπὸν λέγεις ἐξαλεῖψαι τὴν ἁμαρ-
τίαν· οἱ ἀγῶνες τῶν πιστῶν, αἱ ἐντολαί ἐ-
σιν· σὺ οὖν λέγεις οὐ δύνασαι ποιῆσαι
τὰς ἐντολάς, ἐὰν μὴ πρῶτον διὰ τῶν
καθαρισθῶ· διαφέρομεν οἱ ἐκ τῆς ἐντολῆς ἀ-
γῶνας [illegible] καὶ πληθοτάτης [illegible] φο-
ρούμεναι· κἂν γὰρ προσευχὴν εἴπῃς, ἐντο-
λή ἐστιν· κἂν νηστείαν κἂν ἀγρυπνίαν, ἐντο-
λή ἐστιν· κἂν μακροθυμίαν ἢ ἀνάμνησιν, ἐντο-
λή ἐστιν· κἂν θάνατον κἂν [illegible] κἂν ὅτι
οὖν ἄλλο ἔργον ἀρετῆς παρ' οὗ ἐντολαῖς
[illegible] διὸ τοῖς λέγουσιν οὐ δυνάμεθα, τῶν

τὴν ἁμαρτίαν· ἀλλ' ὥσπερ μηκέτι ἐπ' αὐτὴν ἐ-
πι γραφ[illegible]ναι· καὶ αὐτοὶ οὕτως ἀεὶ ἐν τῷ λαῷ οὐ-
χὶ τὴν [illegible]τίαν ἐκκόπτουσιν· τοῦτο γὰρ δι-
ἀπὸ [illegible]ρου τοῦ Χριστοῦ γεγένηται· ἀλλὰ τοῖς ὅροις
τῆς δοθείσης ἡμῖν ἐλευθερίας φυλάττου-
σιν· ἐπεὶ εἰ [illegible]· εἰ δὲ ἔγνων τὴν τοῦ ἀ-
δὰμ ἁμαρτίαν ἐκκόψας, πῶς Χριστὸς ἀπέθανεν
ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν κατὰ τὰς γραφάς·
ἀλλ' αὐτοὶ πρὸς ταῦτα μὲν ἀντιλέγειν οὐκ ἔχουσιν·
ἀνακόλουθος δὲ μόνον ἐπ' [illegible] τῶν σὺν προσ-
τασσομένων [illegible] ὁμοίας τὸ παραμένοντες·
τὴν δὲ ἀλήθειαν τῆς γραφῆς μὴ παραδεχόμεν-
τες· ἡ γὰρ φησὶν ἐν τῷ [illegible] ἀναι-
ρεῖ τὴν ἁμαρτίαν, διατί πάλιν μέμνηται [illegible]
τὴν καρδίαν.

Ἡμεῖς δὲ πολλάκις εἰρήκαμεν τὴν [illegible] [illegible]
τι οὐκ ἐγκαταλειφθεῖσα ἐνεργεῖ [illegible]
[illegible]σμα· ἀλλ' ἡ φησὶν ἡμῶν [illegible] μηδὲ [illegible]
τῶν ἐν τῷ λαῷ [illegible] τὸ μὲν γὰρ [illegible]
[illegible] διδόασι τελείαν λύσιν· δεῖ[illegible]
δὲ [illegible] τὸν διὰ τῆς προσφορᾶς ἀληθείας
[illegible] διὰ τῆς [illegible]
[illegible] ἔχουσιν οὐκ [illegible] προσφέρει
[illegible] γὰρ περὶ [illegible] ἡ θυσία
[illegible] ὁμολογ[illegible] οὐχ ἅμα δὲ [illegible]
[illegible]
θειας [illegible] προσφορᾶς
[illegible]

λήψομεν, [illegible] τὸν ναὸν [illegible] καὶ [illegible]
σελθόντες ἔνδοθεν, τυχὸν [illegible] τοῦ θυ-
σιαστηρίου προσάψαντος· καὶ τί λέγει [illegible]
λεως καὶ τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ θυσιαστηρίου; ὁ-
ποῦ γε οὐδὲ τὴν θήκην τοῦ καλάμου παρέλα-
λύθαμεν· οἷς ἐπιτιμήσας τὸν θεὸν ηὔχετο
ὥσπερ φησὶν· ἵνα μὲν θηριάλωτα γένηται
τὰ πρόβατα καὶ τῶν θυμάτων, [illegible] ἐν τῷ ἱερῷ
τῷ ἰουδαῖος ἀναφαίρειν ἐν [illegible]
καταστῇ· ὁ μὲν ἰουδαῖος ἔστιν ἐν τῷ κρυ-
[illegible] τὸν λόγον παύλου· ὁ δὲ ναὸς παρὰ
τοῦ δαδ οὔπω ᾠκοδόμηται· οὔτε
τὸ ἱλαστήριον παρὰ τοῦ [illegible] κατασ-
κευάσθαι· ἀλλ' [illegible] σοῦ μέλλει [illegible]
[illegible] ἀλλὰ παρὰ σοῦ μέλλει κατασκευα-
σθῆναι· τοῦτο γὰρ ἄντικρυς ὁ ἀπόστολος
[illegible] ἀναιρεῖν τὴν τοῦ ἀδὰμ ἁ-
μαρτίαν· καὶ οὐ διὰ τῆς τοῦ Χριστοῦ χάριτος
ἧς [illegible] ἐν ἡμῖν [illegible] κρυπτῶς διὰ τοῦ βαπτί-
σματος· τότε δὲ ὀφθήσεται ὅταν [illegible]
τῶν ἐν [illegible] διανύσαντες [illegible]
τῆς φύσεως ἡμῶν [illegible] Χριστοῦ θεοῦ
[illegible] ἐνεγκ[illegible]
[illegible]

[illegible] μᾶλλον ἢ ἑαυτοὺς [illegible] μαι
[illegible] όμενοι· μάλιστα δὲ οἱ πολῖται ὅσοι ἐξ αὐτ
ῆν [illegible] θὰ ἀποδεύουσιν· καὶ τοῦτο δι
ὰ τῶν [illegible] ψυχῆς φυλαττόμενοι διὰ τὰς φρα
μάτων τιμώμενοι δι' ἐλπίδος δεσμούμε
νοι· καὶ οὕτως τὴν πόλιν καὶ τὸν ναὸν κα
ταλαμβάνουσιν καὶ ἐς θυσίαν ἅμα ἀφαί
ρονται· πόλις δὲ ἐστὶν ἡ Φαίδρα καὶ Ἑρμο
γένης ἐν χ(ριστ)ῷ διὰ κρίσεως· ἥτις ὅταν μὲν εὐσε
βῶς διοικεῖ τὰ πράγματα, εἰρηνεύει τε καὶ
ἀσφαλής ἐστιν· ὅταν δὲ διαμαρτάνῃ τοῖς ἐχθροῖς
παραδίδοται ἐς κατάλυσιν αὐτοῖς· να
ὸς δὲ τὸ τῆς ψυχῆς καὶ σώματος, θεὸν τι
μῶν τέμενος· θυσία [illegible] ὸν δὲ τῶν ἐν τῷ
ναῷ τούτων, τῆς ἐλπίδος [illegible]
[illegible] σεως [illegible] το [illegible] λο
[illegible] τοῦ κόσμου [illegible] τοῦ
ναοῦ [illegible] φερόμενον θύεται [illegible]
τοῦ [illegible] φέροντος [illegible]
[illegible] δὲ καὶ [illegible] τως τῆς
[illegible] καὶ [illegible] ματος, ὅπου
[illegible] ἐπλήσθη [illegible]
[illegible] τὸν [illegible] λε
[illegible] τι χ(ριστο)ῦ
[illegible]
[illegible] ρυφο
[illegible]

[illegible]

FIN

Grec
635

entier

R. 3245
- 50018 bis -
: 10